

Plan-MER Buitengebied Roosendaal - Nispen

projectnr. 256431
definitief
22 mei 2014

auteur(s)

Bastian van Dijck

Opdrachtgever

Gemeente Roosendaal
T.a.v. dhr. R. Kools
Postbus 5000
4700 KA Roosendaal

datum vrijgave

22 mei 2014

beschrijving versie

definitief

goedkeuring

drs. B. van Dijck

vrijgave

ir. H.A.M. van de Wetering

Datum van uitgave:

22 mei 2014

Contactadres:

Beneluxweg 125
4904 SJ OOSTERHOUT
Postbus 40
4900 AA OOSTERHOUT

Copyright © 2014   **Antea Group**

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

Blz.

Samenvatting.....	3
1 Inleiding	29
1.1 Aanleiding en context	29
1.2 Plan-m.e.r.-procedure.....	32
1.3 Leeswijzer	38
2 Beleidskader	39
2.1 Overzicht beleidskader.....	39
2.2 Structuurvisie Roosendaal	40
2.3 Structuurvisie Ruimte (provinciaal)	43
2.4 Verordening Ruimte 2014	46
3 Referentiesituatie	53
3.1 Algemeen.....	53
3.2 Schets plangebied en omgeving	53
3.3 Landbouw	57
3.4 Natuur	65
3.5 Landschap en cultuurhistorie	93
3.6 Leefbaarheid	114
3.7 Overige thema's.....	126
4 Voorgenomen activiteit.....	135
4.1 Inleiding	135
4.2 Algemene beleidslijn bestemmingsplan	137
4.3 Gebiedsbestemmingen	141
4.4 Ontwikkelingsmogelijkheden.....	142
4.5 Voornemen, alternatieven en scenario's.....	150
5 Effecten	151
5.1 Beoordelingsmethodiek	151
5.2 Natuur	153
5.3 Landschap en cultuurhistorie	164
5.4 Leefbaarheid en gezondheid	169
5.5 Overige thema's.....	176
6 Slotbeschouwing.....	181
6.1 Overzicht effecten.....	181
6.2 Leemten in kennis en aanzet evaluatieprogramma	187

Referenties

Afkortingen en begrippen

Bijlagen

- 1 Beleidskader
- 2 Gezondheidsaspecten in het buitengebied
- 3 Voortoets Natuurbeschermingswet 1998
- 4 Overzichtskaarten beschermde planten- en diersoorten

Samenvatting

S.1 Inleiding

Aanleiding en context

De gemeente Roosendaal is voornemens om voor het oostelijk deel van het buitengebied van de gemeente een nieuw bestemmingsplan op te stellen: "Bestemmingsplan Buitengebied Roosendaal-Nispen" (hierna ook "Bestemmingsplan Buitengebied" genoemd). Het plangebied van het nieuwe bestemmingsplan omvat het oostelijk deel van het buitengebied van de gemeente (figuur 1.1). Voor het westelijk deel, de voormalige gemeente Wouw, is reeds een actueel (2009) bestemmingsplan buitengebied vigerend. De kernen Roosendaal en Nispen maken geen onderdeel uit van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied, maar hebben hun eigen bestemmingsplannen. Hetzelfde geldt voor Landgoed Ottermeer en bedrijventerrein De Stok (inclusief fase 2 en 2A).

Doel van het bestemmingsplan is het bieden van een actuele juridische regeling voor het buitengebied Roosendaal - Nispen. Het bestemmingsplan heeft twee hoofddoelstellingen:

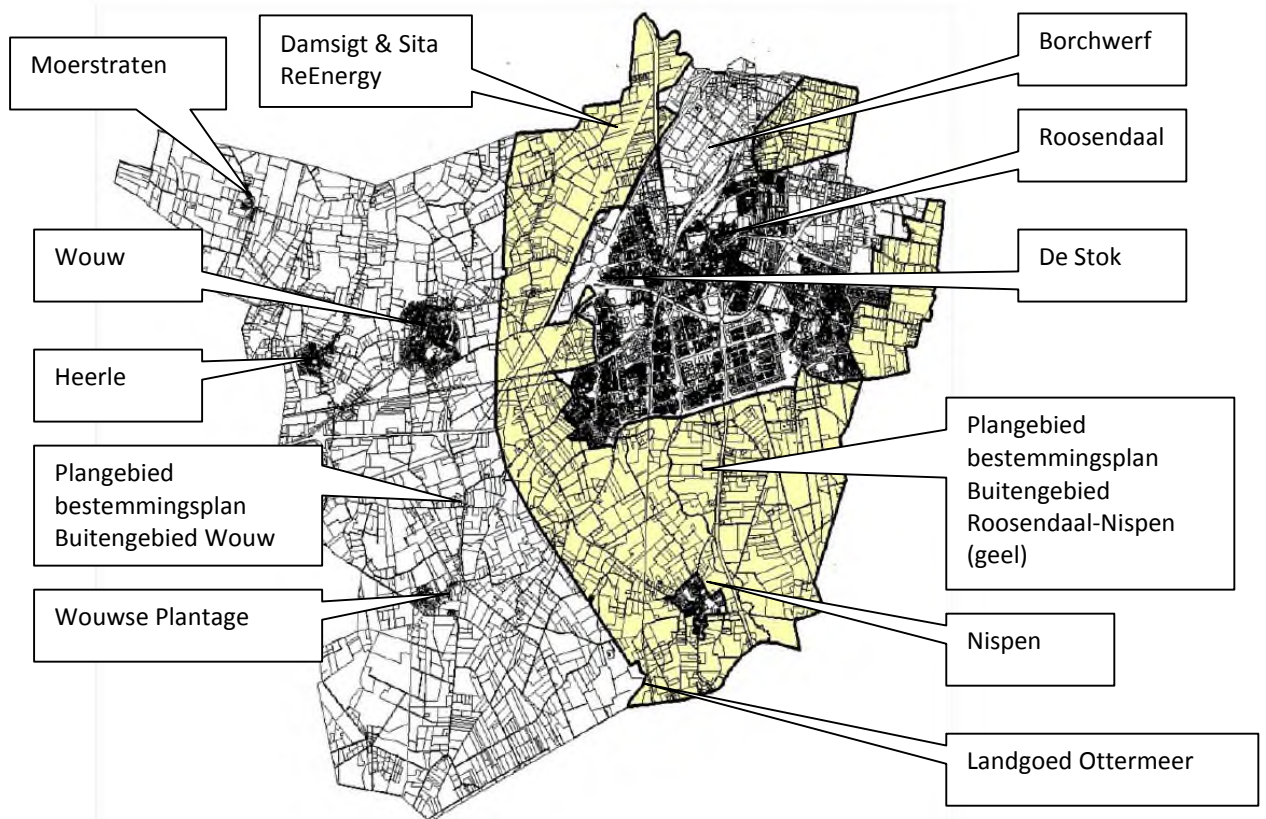
- Het veiligstellen en vastleggen van de bestaande waarden en belangen;
- Het mogelijk maken van gewenste ontwikkelingen.

Het nieuwe bestemmingsplan wil – binnen de randvoorwaarden die gelden vanuit onder meer landschap, natuur en cultuurhistorie – aan de bestaande (gewenste) functies ontwikkelingsruimte bieden en daarnaast inspelen op toekomstige ontwikkelingen. Het bestemmingsplan geeft aan waar zich welke functies mogen ontwikkelen. Nieuwe grootschalige ontwikkelingen zijn in het bestemmingsplan niet voorzien. Uitgangspunt voor het (nieuwe) bestemmingsplan is om het bestaande beleid, zoals verwoord in het nu nog geldende bestemmingsplan, in principe als basis te hanteren. Gezien de nieuwe provinciale planologische kaders (vastgelegd in de recent gewijzigde Verordening Ruimte, zie kader hieronder) en de noodzaak om in te spelen op enkele actuele zaken, is het onvermijdelijk, dat er ten opzichte van het huidige beleid enkele aanpassingen moeten worden verricht.

Kader Verordening Ruimte 2014

Op 7 februari 2014 heeft de provincie Noord-Brabant een partiële herziening van de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening en de bijbehorende Verordening Ruimte vastgesteld. De Verordening Ruimte 2014 geeft invulling aan de beleidsmatig ingezette koerswijzigingen van de provincie. Met name voor de regels in het buitengebied is de Verordening Ruimte 2014 aanzienlijk gewijzigd ten opzichte van de Verordening Ruimte 2012. Belangrijkste wijziging is de implementatie en uitwerking van de beleidslijn "Transitie naar zorgvuldige veehouderij". Centraal in deze beleidslijn staat het motto "Ontwikkelruimte moet je verdienen en is niet onbegrensd". Er wordt alleen nog ontwikkelruimte aan veehouderijen geboden als daarmee een ontwikkeling naar een zorgvuldige veehouderij in gang wordt gezet. Hieraan is een aantal voorwaardelijke bepalingen gekoppeld: o.a. voeren van dialoog met omgeving, landschappelijke kwaliteitsverbetering minimaal 10% van het bouwvlak, voldoen aan (bovenwettelijke) eisen ten aanzien van fijn stof, geur. Ontwikkelruimte blijft in principe beperkt tot 1,5 ha. Onder uitzondering is uitbreiding buiten de 1,5 ha mogelijk.

In het (ontwerp) Bestemmingsplan Buitengebied Roosendaal-Nispen zijn de bepalingen van de Verordening Ruimte overgenomen in de regels. Deze zijn daarmee ook basis voor de effectbepaling in dit plan-MER.

Figuur S.1 Plangebied bestemmingsplan buitengebied Roosendaal (in geel, bron: Gemeente Roosendaal, 2014)

Tevens maakt het Bestemmingsplan Buitengebied renovatie en uitbreiding van glastuinbouwbedrijf Damsigt aan de Westelijke Havendijk 33 mogelijk. Het ontwikkeling betreft een gefaseerde sloop en renovatie van het bestaande kassencomplex van 5 ha en een uitbreiding in noordelijke richting tot 12 ha. Voor deze ontwikkeling is een eigen ruimtelijke onderbouwing opgesteld (VEK Adviesgroep, 2014), die als bijlage aan het Bestemmingsplan Buitengebied is gevoegd.

Plan-m.e.r.-procedure

In het kader van het Bestemmingsplan Buitengebied wordt een plan-m.e.r.-procedure doorlopen. Dit omdat het Bestemmingsplan Buitengebied uitbreiding en omschakeling van de bestaande agrarische (inclusief glastuinbouw) en recreatieve bedrijven mogelijk maakt. Het betreft voornamelijk het opnieuw bestemmen van (nog niet benutte) uitbreidingsmogelijkheden uit de vigerende bestemmingsplannen. Dit is planologisch als conserverend te zien, maar m.e.r.-technisch wordt dit gezien als opnieuw te beschouwen ontwikkeling. Hieruit volgen verplichtingen ten aanzien van m.e.r. Daarnaast bevinden zich in de nabijheid van het plangebied van het bestemmingsplan Natura 2000-gebieden. Als significant negatieve effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten en een passende beoordeling moet worden opgesteld, leidt dit ook tot de verplichting een plan-MER op te stellen.

Voor de renovatie en uitbreiding van glastuinbouwbedrijf Damsigt geldt op zichzelfstaand een vorm-vrije m.e.r.-beoordelingsplicht. Uit de ruimtelijke onderbouwing die voor de renovatie en uitbreiding van Damsigt is opgesteld (VEK Adviesgroep, 2014), blijkt dat er geen belangrijke nadelige milieugevolgen verwacht worden. Daarmee gelden geen (verdere) verplichtingen ten aanzien van m.e.r. (m.e.r.-beoordeling of project-m.e.r.). In dit plan-MER voor het buitengebied als geheel wordt daar waar relevant geacht specifiek ingegaan op (de effecten van) renovatie en uitbreiding van Damsigt.

De procedure van een milieueffectrapportage (m.e.r.) is bedoeld om het milieubelang volwaardig en vroegtijdig in de plan- en besluitvorming in te brengen. De inhoudelijke en procedurele eisen rondom m.e.r. zijn vastgelegd in de Wet Milieubeheer en in het Besluit m.e.r.

Scope plan-m.e.r.: onderzoek op gebiedsniveau, niet op inrichtingsniveau

In de plan m.e.r. wordt het gehele plangebied en worden de effecten van alle ontwikkelingen binnen het Bestemmingsplan Buitengebied beschouwd. De focus ligt echter op die gebieden, waar ontwikkelingen mogelijk zijn en die ontwikkelingen waarvan verwacht wordt dat ze een (wezenlijk) effect hebben op de omgeving. Het effectenonderzoek is gedaan op het niveau van het buitengebied als geheel. Er is daarom een zeker abstractieniveau gekozen. De effecten-beschouwing geeft daarmee geen gedetailleerde analyse op inrichtings-/perceelsniveau. Dit gebeurt in vervolgproucedures voor individuele ontwikkelingen.

Een m.e.r.-procedure bestaat uit een aantal procedurele stappen en producten. Dit voorliggende rapport, het milieueffectrapport (MER) is een belangrijk onderdeel hierin. Conform de Wet milieubeheer bevat dit MER een beschrijving van:

- Probleem en doelstelling (Hoofdstuk 1);
- Genomen en te nemen besluiten (Hoofdstuk 2 en bijlage 1);
- De huidige situatie en autonome ontwikkeling van het studiegebied (Hoofdstuk 3);
- De voorgenomen activiteit, alternatieven en varianten (Hoofdstuk 4);
- De effecten van de voorgenomen activiteit op het studiegebied (Hoofdstuk 5);
- Leemten in kennis en aanzet tot evaluatieprogramma (Hoofdstuk 6);
- Samenvatting (voorliggend).

In dit MER is rekening gehouden met de adviezen voor reikwijdte en detailniveau zoals in de raadplegingsfase gekregen van overheden, maatschappelijke organisatie en belanghebbenden / belangstellenden.

Dit MER wordt samen met het Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied ter inzage gelegd. Een ieder mag zijn/haar reactie op dit plan-MER kenbaar maken. Ook wordt dit plan-MER ter toetsing voorgelegd aan de Commissie m.e.r. Vervolgens worden de resultaten van het plan-MER en de reacties erop betrokken in de uiteindelijke vaststelling van het Bestemmingsplan Buitengebied.

Aanpassingen Bestemmingsplan Buitengebied en reikwijdte en detailniveau plan-MER naar aanleiding van passende beoordeling en Verordening Ruimte 2014

De uitgangspunten voor het Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied zijn gewijzigd ten opzichte van die voor het Voorontwerp, dat terinzage heeft gelegen. Dit naar aanleiding van de resultaten van de passende beoordeling en de wijzigingen in regelgeving vanuit de Verordening Ruimte 2014. De conclusie van de passende beoordeling was dat de uitbreidingsmogelijkheden binnen het Voorontwerp Bestemmingsplan Buitengebied leiden tot significant negatieve effecten op Natura2000-gebieden in de omgeving. De gemeente heeft dit vertaald naar het Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied door het opnemen van een voorwaardelijke bepaling bij die activiteiten die (kunnen) leiden tot toename van stikstofdepositie. Deze activiteiten (uitbreiding veehouderijen, glastuinbouw, biovergisting) mogen alleen uitbreiden in bebouwing en gebruik als aangetoond is dat uitbreiding niet leidt tot significant negatieve effecten op Natura2000-gebieden. Daarmee is ook het uitgangspunt voor het plan-MER veranderd ten opzichte van hetgeen gepresenteerd is in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau en passende beoordeling. Door de stikstofregel in het Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied is in de optiek van de gemeente geborgd dat uitbreiding van veehouderij, glastuinbouw e.d. niet leidt tot toename van stikstofdepositie en daarmee niet leidt tot significant negatieve effecten op Natura 2000-gebied. Omdat hiermee op voorhand kan worden uitgesloten dat er sprake is van significant negatieve effecten op Natura2000-gebieden, is geen passende beoordeling meer nodig. De eerder uitgevoerde passende beoordeling is dan ook niet meer toegevoegd aan dit plan-MER. Bovenstaande is gemotiveerd in de Voortoets die als bijlage bij dit plan-MER is gevoegd.

Hiermee is ook de meerwaarde van het onderzoeken van een realistisch alternatief komen te vervallen. Vanuit stikstofoptiek is onderzoek naar een realistisch alternatief (op basis van reëel verwachte ontwikkelingen in plaats van maximaal mogelijke ontwikkelingen) niet meer nodig. Vanuit de overige aspecten wordt, conform juridisch kader, het effect van maximaal mogelijke ontwikkelingen in beeld gebracht.

De vertaling van de regels uit de Verordening Ruimte 2014 ten aanzien van geur en fijn stof borgen in de optiek van de gemeente dat uitbreiding van veehouderijen niet leidt tot wezenlijke toename van geurhinder en fijn stof en dat er geen nieuwe knelpunten ten opzichte van de huidige en autonome situatie ontstaan.

S2 Referentiesituatie

Definitie referentiesituatie

De huidige situatie en de autonome ontwikkelingen vormen de referentie bij het bepalen van de effecten van de ontwikkeling zoals mogelijk wordt gemaakt in het bestemmingsplan Buitengebied op de omgeving. Onder de huidige situatie wordt verstaan de feitelijke bestaande situatie: alle vergunde activiteiten die zijn (of binnenkort worden) gerealiseerd. Met de autonome ontwikkeling wordt de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling (voor zover concreet en vastgelegd) van het gebied bedoeld zonder de realisatie van de ontwikkelingen zoals vastgelegd in het Bestemmingsplan Buitengebied. Als referentiejaar is 2024 gekozen, de planperiode voor het bestemmingsplan. Voor het beoordelen van de effecten van stikstofdepositie op Natura 2000 gebieden wordt, conform daarvoor geldende wettelijke eisen, de huidige situatie (2013/2014) als vergelijkingsbasis gebruikt.

Schets plangebied en omgeving

Het plangebied Buitengebied Roosendaal - Nispen is als volgt begrensd (figuur S.2):

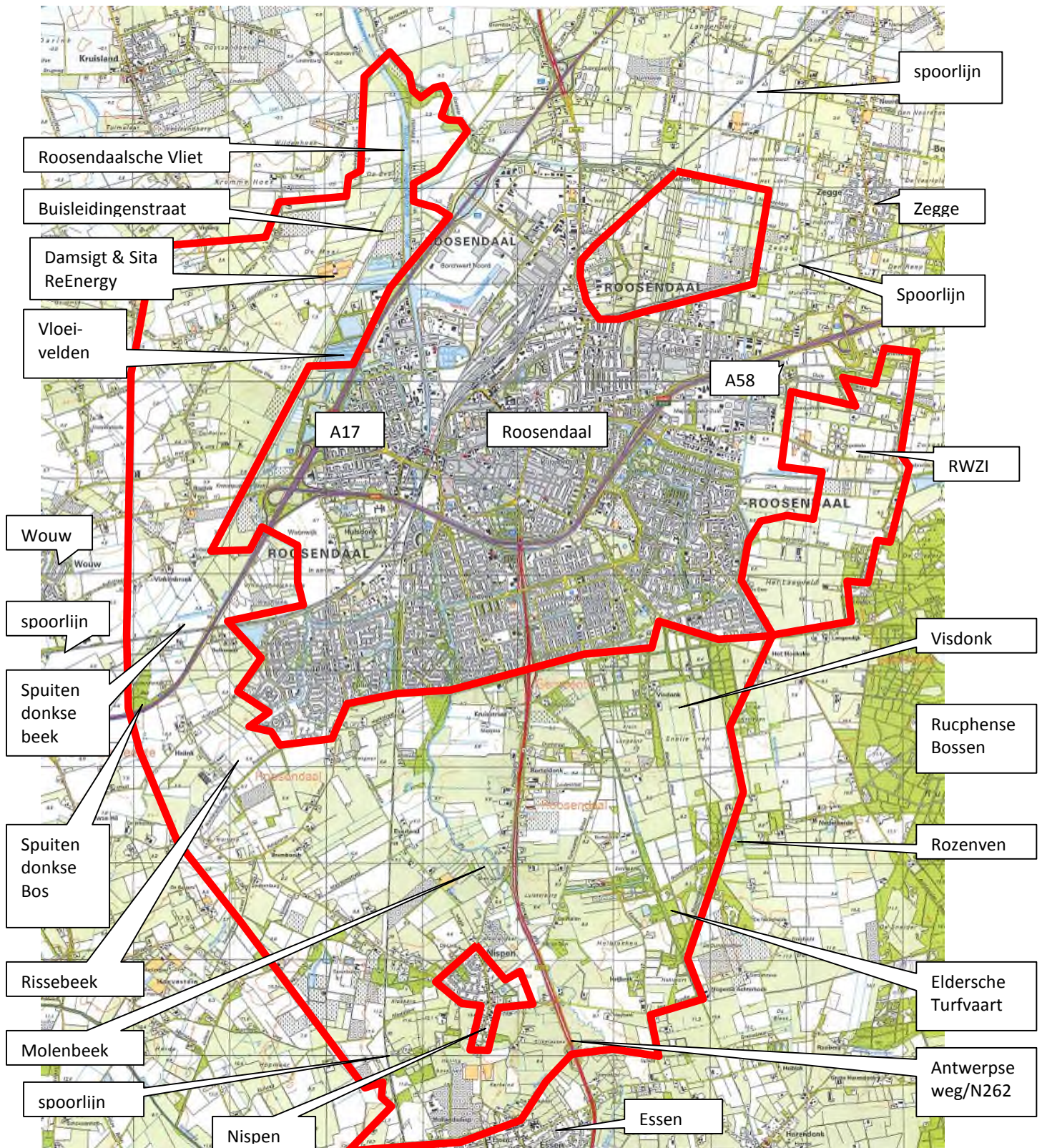
- In het noorden door de gemeentegrens met de gemeente Halderberge. Tevens sluit het plan aan op de huidige bestemmingsplannen van Borchwerf II en Recreatiepark De Stok;
- Aan de westzijde loopt de plangrens vanaf het bestaande stedelijke gebied tot aan de grens van de voormalige gemeente Wouw (en sluit hiermee aan op het bestemmingsplan Buitengebied Wouw) en de gemeente Steenbergen;
- In het zuiden wordt het plangebied begrensd door de gemeentegrens/rijksgrens met de Belgische gemeente Essen;
- Aan de oostzijde loopt de plangrens vanaf het bestaande stedelijke gebied tot aan de gemeentegrens met de gemeente Rucphen.

De kernen Roosendaal en Nispen maken geen onderdeel uit van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied, maar hebben hun eigen bestemmingsplannen. Hetzelfde geldt voor Landgoed Ottermeer en bedrijventerrein De Stok (inclusief fase 2 en 2A).

De ruimtelijke hoofdstructuur van het buitengebied van Roosendaal is het resultaat van de voordurende wisselwerking tussen het natuurlijke milieu en de talloze menselijke ingrepen. In eerste instantie is de abiotische factor (geomorfologie, bodem en water) bepalend geweest, daarna heeft de mens steeds sterker zijn stempel op het landschap gedrukt. De functioneel-economische structuur wordt bepaald door een aantal ruimtevragende activiteiten. In het verleden was de landbouw de enige ruimtevragende economische activiteit. Tegenwoordig zijn er echter meer economische activiteiten die een plaats hebben, bijvoorbeeld de recreatie en overige, niet-agrarische bedrijvigheid. Dit betekent een verbreding van de economische betekenis van het buitengebied.

Het buitengebied is een voornamelijk agrarisch gebruikt dekzandgebied doorsneden door enkele noord-zuid lopende beken (Molenbeek, Rissebeek, Spuitendonkse beek). In het noorden van het plangebied gaat het zand over in klei. Verspreid in het buitengebied liggen natuur- en bosgebieden: Visdonk-Rozenven in het zuidoostelijk deel van het plangebied, het bos ten westen van Nispen en het Spuitendonkse Bos langs de A58. Ten oosten van het plangebied ligt het Rucphense Bos, een grootschalig bosgebied.

De landbouw is voornamelijk akkerbouw en veeteelt. Het grootste deel van de beekdalen en grote delen van de dekzandgronden zijn in gebruik als grasland, ten behoeve van de rundveehouderij, de belangrijkste bedrijfstak in het buitengebied. In het noordwesten van het plangebied komt naast grasland ook bouwland voor. Lokaal komt vollegrondsteelt (bloemen en groenten), glastuinbouw (ca 10 ha) en boomteelt voor, met name in het zuidelijk deel van het plangebied richting Essen en in het noordwestelijk deel van het plangebied richting Moerstraten. In het noordelijk deel van het plangebied is één grootschalig kassencomplex gelegen (Handelskwekerij Damsigt).

Figuur S.2 Plangebied bestemmingsplan buitengebied Roosendaal

Naast agrarische bedrijvigheid komt in het buitengebied ook in bescheiden mate niet-agrarische bedrijvigheid voor. Deze is voor een deel gericht op de agrarische sector, bijvoorbeeld in de vorm van loonwerkbedrijven en agrarische handelsbedrijven. Daarnaast komen bedrijven voor die niet aan de agrarische sector zijn gerelateerd en (dus) geen functionele binding met het buitengebied hebben. De niet-agrarische bedrijven komen met name voor in de stadsrand en in het noordoosten van de gemeente, waar de industrie een belangrijke ontwikkeling heeft doorgemaakt. Langs de A17 ten westen van Roosendaal zijn vloeivelden gesitueerd ten behoeve van de suikerverwerkende industrie.

Het buitengebied wordt van oudsher ook gebruikt voor bewoning. Enerzijds in de vorm van agrarische bedrijfswoningen, anderzijds in de vorm van burgerwoningen. Burgerwoningen zijn geconcentreerd in de kleine dorpen en buurtschappen die tot de meest oorspronkelijke bebouwing in het buitengebied horen. Door de afname van het aantal agrarische bedrijven worden (voormalige) agrarische bedrijfswoningen in toenemende mate bewoond door mensen die geen directe economische binding hebben met het landelijk gebied.

Het waardevolle cultuurlandschap en de natuurgebieden in combinatie met de cultuurhistorische waarden geven op zich een goed uitgangspunt voor de recreatieve sector in het buitengebied, met name in in het zuidoostelijk deel van het plangebied. Het aanbod aan recreatieve voorzieningen in het buitengebied is divers. Het buitengebied is echter regionaal gezien als toeristisch-recreatief gebied nauwelijks van belang. Wel heeft het buitengebied een functie als uitloopgebied voor de eigen bevolking. Belangrijke uitloopgebieden zijn het landgoed Visdonk en de bosstrook langs de Visdonkseweg, natuurgebied Rozenven, de bossen ten westen van Nispen.

Het zuidelijk deel van het plangebied wordt doorsneden door de N262/Antwerpseweg tussen Roosendaal en Essen en de spoorlijnen tussen Roosendaal en Antwerpen en Vlissingen. Door het westelijk deel van het buitengebied loopt de A58. Langs de oostgrens van het westelijk deel van het buitengebied ligt de A17 omgeven door woon- en werkgebied. In het noordelijk deel van het plangebied ligt de Nieuwe Roosendaalse Vliet. In het westelijk deel van het plangebied loopt een hoogspanningsleiding en ligt een buisleidingenstraat. In het oostelijk en zuidelijk deel van het plangebied liggen buisleidingen. Bijzondere gebruiksvormen in het buitengebied zijn een begraafplaats met crematorium en aula in het oostelijk deel van het plangebied, de vloeivelden in het westelijk deel en landgoederen in het zuidelijk deel.

S3 Voorgenomen activiteit

Inleiding

Het nieuwe bestemmingsplan voor Buitengebied Roosendaal-Nispen is overwegend consoliderend. Wel maakt het uitbreiding mogelijk van bestaande agrarische bedrijven, glastuinbouwbedrijven en recreatieve bedrijven. Daarnaast maakt het omschakeling mogelijk van bv. akkerbouw naar grondgebonden veeteeltbedrijven of van agrarisch gebruik naar recreatief gebruik en biedt het mogelijkheden voor nevenfuncties, zoals bijvoorbeeld recreatie. Vertaling van dit uitgangspunt betekent dat de bestaande ruimtelijke en functionele structuur (opnieuw) wordt vastgelegd waarbij op perceelsniveau de gebruikelijke kleinschalige ontwikkelingsmogelijkheden worden geboden. Grootschalige ontwikkelingen – zoals bijvoorbeeld de aanleg van landgoederen – zijn in het bestemmingsplan niet opgenomen. Deze kunnen alleen via een aparte planologische procedure gerealiseerd worden.

Het betreft geen nieuwe grootschalige ontwikkelingen, maar "reguliere" planologische mogelijkheden conform de mogelijkheden uit de vigerende bestemmingsplannen. Aan de uitbreidingsmogelijkheden is in een aantal gevallen (m.n. veehouderij) voorwaarden verbonden. Dit met name vanuit de regels uit de provinciale Verordening Ruimte 2014 en de consequenties van de stikstofproblematiek op Natura2000gebied (zie onderstaande kaders).

Kader Verordening Ruimte 2014

De Verordening Ruimte 2014 geeft invulling aan de beleidsmatig ingezette koerswijzigingen van de provincie in de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening 2014. Met name voor de regels in het buitengebied is de Verordening Ruimte 2014 aanzienlijk gewijzigd ten opzichte van de Verordening Ruimte 2012. Belangrijkste wijziging is de implementatie en uitwerking van de beleidslijns "Transitie naar zorgvuldige veehouderij". Centraal in deze beleidslijn staat het motto "Ontwikkelruimte moet je verdienen en is niet onbegrensd". Er wordt alleen nog ontwikkelruimte aan veehouderijen geboden als daarmee een ontwikkeling naar een zorgvuldige veehouderij in gang wordt gezet. Hieraan is een aantal voorwaardelijke bepalingen gekoppeld: o.a. voeren van dialoog met omgeving, landschappelijke kwaliteitsverbetering minimaal 10% van het bouwvlak, voldoen aan (bovenwettelijke) eisen ten aanzien van fijn stof, geur. Ontwikkelruimte blijft in principe beperkt tot 1,5 ha. Onder uitzondering is uitbreiding buiten de 1,5 ha mogelijk. In het (ontwerp) Bestemmingsplan Buitengebied Roosendaal-Nispen zijn de bepalingen van de Verordening Ruimte overgenomen in de regels. Deze zijn daarmee ook basis voor de effectbepaling in dit plan-MER.

Onder de voorgenomen activiteit vallen, conform de richtlijn van de Commissie m.e.r. en jurisprudentie (zie bijvoorbeeld uitspraak Bestemmingsplan Buitengebied Alphen Chaam 2010, ABRvS 11 april 2012, 201003878/1/R3) hierover:

- Alle nieuwe activiteiten en (her)bestemmingen die nog niet zijn vergund;
- (Her)bestemmingen die wel zijn vergund, maar (nog) niet gerealiseerd, voor zover ze niet onder de autonome situatie vallen;
- 'Illegale' situaties die worden gelegaliseerd.

Uitgangspunt voor het (nieuwe) bestemmingsplan is om het bestaande beleid, zoals verwoord in de nu nog geldende bestemmingsplannen en het nieuwe beleid zoals verwoord in de Verordening Ruimte 2014 in principe als basis te hanteren.

Kader Veehouderij / glastuinbouw - stikstofdepositie - Natura2000

Conform de Natuurbeschermingswet mogen activiteiten geen significante effecten hebben op Natura2000-gebieden. Bestemmingsplannen die deze activiteiten vastleggen mogen niet worden vastgesteld. In het plangebied liggen geen Natura2000-gebieden. In de omgeving van het plangebied liggen echter wel Natura2000-gebieden. Deze zijn gevoelig voor stikstofdepositie, al in de huidige situatie liggen de achtergrondwaarden hoger dan de kritische depositiewaarden. Uitbreiding van veehouderijen en glastuinbouw leidt, zonder beperkende maatregelen, tot toename van stikstofemissie en daarmee tot toename van stikstofdepositie op Natura2000-gebieden in de omgeving. Dit is, ook bij geringe toename, een significant negatief effect, gezien de "overspannen" situatie van de Natura200-gebieden ten opzichte van stikstof. Met maatregelen kan de stikstofdepositie worden verminderd, dan wel voorkomen. Maatregelen kunnen echter niet in het bestemmingsplan worden vastgelegd. Deze problematiek speelt in een groot deel van Nederland. Het Rijk bereid een landelijk dekkende oplossing voor in de vorm van PAS, Programmatische Aanpak Stikstofdepositie. PAS moet er toe leiden dat EN tegemoet wordt gekomen aan de eisen van Natura2000 EN er ontwikkelingsruimte blijft bestaan. Dit o.a. door een stelsel van generieke maatregelen om de stikstofemissie terug te dringen (o.a. door afspraken met de agrarische sector) en het treffen van maatregelen in de Natura2000-gebieden zelf. Echter de PAS is nog niet van kracht en er mag juridisch nog niet op worden geanticipeerd. Gemeenten zijn al enige tijd op zoek naar een juridisch houdbare oplossing. De momenteel meest plausibele methode is het opnemen van een voorwaardelijke bepaling aan bouwen en/of gebruik dat uitbreiding met mogelijke toename van stikstofdepositie alleen toegestaan is als aangetoond is dat er geen significant effect op Natura2000-gebied optreedt. De gemeente Roosendaal hanteert deze methode ook in haar bestemmingsplan Buitengebied Roosendaal-Nispen.

Meeliftende initiatieven

Tevens maakt het Bestemmingsplan Buitengebied renovatie en uitbreiding van glastuinbouwbedrijf Damsigt aan de Westelijke Havendijk 33 mogelijk. Het ontwikkeling betreft een gefaseerde sloop en renovatie van het bestaande kassencomplex van 5 ha en een uitbreiding in noordelijke richting tot 12 ha. Voor deze ontwikkeling is een eigen ruimtelijke onderbouwing opgesteld (VEK Adviesgroep, 2014), die als bijlage aan het Bestemmingsplan Buitengebied is gevoegd.

Overkoepelende beleidskeuze

Het buitengebied van Roosendaal en Nispen biedt ruimte aan diverse functies waaronder landbouw, natuur, landschap, recreatie, wonen en werken. De waarden die aan deze functies worden toegekend en de onderlinge relaties verschillen per gebied. Het is dan ook noodzakelijk belangen af te wegen. Soms gaat de ontwikkeling van de ene functie ten koste van de andere functie, soms kunnen ze elkaar ook versterken. Bij de afweging van de verschillende belangen in het buitengebied wordt – aansluitend het beleid van zowel gemeente, provincie als rijk – aan de gebiedsfuncties natuur, landbouw en landschap een zwaar belang toegekend. Ontwikkelingen van andere functies mogen niet een zodanige omvang of intensiteit hebben dat ze de functies natuur, landschap en landbouw onevenredig nadelig beïnvloeden. De functies natuur, landschap en landbouw vormen ook de grondslag voor de gebiedsbestemmingen in het bestemmingsplan (zie ook de volgende paragraaf). Landbouw en natuur zijn gebiedsdekkende functies terwijl het landschap overal is. Het landschap is het resultaat van de ontwikkelingen op het gebied van landbouw en natuur c.q. de wijze waarop de mens en natuur met elkaar omgaan. Een ingewikkeld samenspel dat diverse waardevolle cultuurlandschappen met zeer verschillende identiteiten heeft opgeleverd. Ook op de schaal van het buitengebied van Roosendaal en Nispen is dit het geval: de ontginningsgeschiedenis heeft geleid tot het huidige cultuurlandschap waarin landbouw en natuur hun eigen plaats hebben. Vanwege deze wisselwerking tussen landbouw, natuur en het landschap en gelet op het grote belang dat (door de gemeente en ook de hogere overheden) wordt gehecht aan de instandhouding van dit cultuurlandschap geldt voor dit bestemmingsplan de volgende algemene en overkoepelende beleidskeuze:

“ Behoud, herstel en/of ontwikkeling van de verschillende karakteristieke landschapstypen en het waarborgen van de dynamiek daarbinnen”.

Hoofddoelstelling

Het bestemmingsplan richt zich op het behoud en waar mogelijk de versterking van de ruimtelijke en functionele kwaliteit van het plangebied, met name voor aan het buitengebied verbonden functies, mede in relatie tot de dynamiek ervan, inclusief water en milieuaspecten. Aanwezige landschappelijke waarden (waaronder met name ook cultuurhistorie) en natuurwaarden spelen daarbij een belangrijke rol. Ook wordt in het bestemmingsplan aandacht geschonken aan de andere in het buitengebied voorkomende functies, zoals recreatiegebieden, niet agrarische functies en wonen.

Subdoelstellingen

- Behoud en versterking van agrarische bedrijvigheid, mede in relatie tot de aanwezige landbouw en de ontwikkeling van duurzame landbouw in de toekomst (agrarische bedrijfsvoering en agrarische bedrijfsontwikkeling);
- Behoud en waar mogelijk versterking van de landschappelijke (visueel-ruimtelijke en cultuurhistorische) identiteit en verscheidenheid van de verschillende gebiedsdelen;
- Behoud en versterking van de ecologische verscheidenheid;
- Behoud en waar mogelijk versterking van de mogelijkheden voor recreatief (mede)gebruik, met name van het landgoed Visdonk en de directe omgeving.

Uitgangspunten

- Behoud en versterking van het landelijk karakter van het buitengebied;
- Het scheiden waar nodig en het verweven (waar mogelijk) van de diverse in het buitengebied voorkomende functies (landbouw, natuur en landschap, recreatie en toerisme);
- Het tegengaan van een toename van niet-agrarische en niet functioneel aan het buitengebied verbonden functies;
- Het bieden van enige ontwikkelingsruimte aan bestaande agrarische bedrijven;
- Behoud en versterking van aanwezige landschappelijke waarden en natuurwaarden, met name binnen de groenblauwe mantel en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS);
- Het vasthouden van gebiedseigen water, het terugdringen van verdroging en het opwaarderen van de algemene waterkwaliteit;
- Verbetering van de milieukwaliteit.

Kwaliteitsverbetering van het landschap

Het voorliggende bestemmingsplan sluit aan bij de in de Verordening Ruimte neergelegde principes ter bevordering van de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied. Ruimtelijke kwaliteit houdt in dat ruimtevragers rekening houden met de gebiedskenmerken en waarden. Een ruimtelijke ontwikkeling moet ook passen bij de aard, schaal en functie van haar omgeving. Bij ruimtelijke afwegingen dienen initiatiefnemers het principe van zorgvuldig ruimtegebruik toe te passen. Dat betekent dat eerst gekeken wordt naar mogelijkheden voor intensivering of hergebruik. Nieuw ruimtebeslag moet zo veel mogelijk voorkomen worden, nieuwvestiging (nieuwe bestemmingen/bouwvlakken met bouw mogelijkheden) is daarom in principe niet mogelijk. Daarnaast is gekozen voor een passende maatvoering voor de diverse functies, passend in het gebied en rekening houdend met aanwezige waarden.

Onder een kwaliteitsverbetering van het landschap worden begrepen alle inspanningen die zijn gericht op een aantoonbare en uitvoerbare verbetering van structuren of waarden op het vlak van natuur, water, landschap of cultuurhistorie. Ook verbeteringen van de extensieve recreatieve mogelijkheden van die omgeving behoren hiertoe. Bij kwaliteitsverbetering van het landschap kan in het bijzonder worden gedacht aan concrete tegenprestaties gericht op de verbetering van de volgende landschapsaspecten: bodem en water, natuur- en landschapselementen, cultuurhistorische elementen inclusief archeologie, recreatieve toegankelijkheid van het landschap, sloop en ontstening.

Investerings in het landschap betreffen nieuw te ontwikkelen structuren en elementen en/of het herstel van bestaande structuren en elementen. Ook kan een koppeling worden gelegd met de realisering van de ecologische hoofdstructuur en ecologische verbindingzones.

Bij hergebruik van voormalige agrarische bedrijfslocaties is sloop van overvloedige bebouwing het uitgangspunt. De vereiste kwaliteitsverbetering is in voorliggend plan bij relevante ruimtelijke ontwikkelingen doorvertaald als voorwaarde voor afwijken van het bestemmingsplan dan wel bij het toepassen van wijzigingsbevoegdheden.

Landschappelijke inpassing kan daarvan onderdeel zijn. Gekozen is voor meer algemene en kwalitatieve voorwaarden ten aanzien waarvan nader beleid wordt geformuleerd. 16 gemeenten in West-Brabant, waaronder de gemeente Roosendaal, hebben gezamenlijk de notitie "kwaliteitsverbetering van het landschap in West-Brabant" opgesteld en gebruiken dit als kader. Deze notitie is als bijlage bij het bestemmingsplan gevoegd.

Zorgvuldige veehouderij

Het bestemmingsplan Buitengebied geeft invulling aan de nieuwe beleidslijn "Transitie Zorgvuldige Veehouderij" zoals verwoord in de partiele herziening Structuurvisie 2014 en vertaald in regels in de Verordening Ruimte 2014. Conform de Verordening wordt onderscheid gemaakt in vier typen agrarische bedrijven:

- veehouderij
- (vollegronds)teelt
- glastuinbouw
- overige agrarisch: waaronder paardenhouderij

In navolging van de Verordening ruimte 2014 wordt geen onderscheid meer gemaakt in diersoorten. De gemeente Roosendaal maakt - in afwijking van de Verordening ruimte- nog wel een onderscheid tussen de (grondgebonden) veehouderij en de intensieve veehouderij (veehouderij die in gebouwen plaatsvindt). Dat betekent, dat alle, op het moment dat het onderhavige bestemmingsplan in ontwerp ter inzage wordt gelegd, aanwezige intensieve veehouderijen middels een aanduiding worden gefixeerd en daarmee worden onderscheiden van de andere veehouderijen. Qua regeling sluit voor het overige het bestemmingsplan aan op wat in de Verordening ruimte ten aanzien van veehouderijen is vastgelegd.

Voor veehouderijen en intensieve veehouderijen geldt dus, dat uitbreiding van de op het moment dat de ontwerpversie van het onderhavige bestemmingsplan ter inzage wordt gelegd, aanwezige of vergunde bebouwing niet mogelijk is. Om uitbreiding toch toe te staan zijn in het bestemmingsplan diverse wijzigingsbevoegdheden opgenomen. Uitbreiding is mogelijk wanneer sprake is dat een (intensieve) veehouderij zich ontwikkelt naar een zorgvuldige (intensieve) veehouderij.

Een zorgvuldige veehouderij is een veehouderij, die door het treffen van maatregelen, onder andere gericht op landschap, het verder sluiten van kringlopen op lokaal niveau, emissiebeperkingen en gezondheid voor mens en dier, ruimtelijk en maatschappelijk optimaal is ingepast in zijn omgeving. Om te kunnen bepalen of een veehouderij valt onder het predikaat 'zorgvuldige veehouderij' is door de provincie een Brabantse zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV) opgesteld.

De Brabantse Zorgvuldigheidsscore (BZV)

De ontwikkeling van de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV) is belangrijk binnen de transitie naar zorgvuldige veehouderij. Uitbreiding van bebouwing of bouwblok is alleen mogelijk als de veehouder voldoende punten op deze BZV scoort. Scoren kan op de thema's:

- volksgezondheid,
- dierenwelzijn en diergezondheid,
- en fysieke leefomgeving.

De BZV is een instrument dat stuurt en stimuleert dat een veehouderij zorgvuldig is en daarmee goed past in haar omgeving. De BZV is gebaseerd op de denklijn dat ontwikkelruimte verdiend moet worden, maar niet onbegrensd is.

De BZV is een objectieve maat voor zorgvuldigheid. De veehouder heeft de keuzevrijheid om zijn pakket van verbeteringen zelf samen te stellen. Dit pakket maakt de veehouderij zorgvuldiger dan de wettelijke minimumeisen.

De provincie heeft samen met de partners in het Brabantberaad de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV) opgesteld. De BZV is een uitwerking van de regels van de Verordening ruimte 2014.

De BZV maakt voor een veehouder inzichtelijk of zijn bedrijf zorgvuldig is, zodat hij ontwikkelruimte kan verdienen. Uitgangspunt voor de BZV zijn de onafhankelijk erkende certificaten die veel bedrijven hebben. Daarnaast zijn de gegevens over de fysieke inrichting van het bedrijf van belang. Die staan grotendeels in de vergunningsaanvraag die de veehouder bij de gemeente indient en in de gecombineerde opgave die hij jaarlijks bij het ministerie van EZ doet.

De BZV kijkt naar de thema's gezondheid, dierenwelzijn en fysieke leefomgeving (o.a. geur, fijnstof/endotoxines, ammoniak, biodiversiteit, verbinding met de omgeving). Een veehouder kan met zijn bedrijf punten verdienen met stappen die verder gaan dan de geldende wet- en regelgeving eisen. Ook kan een veehouder met bijzondere innovaties punten scoren. De BZV honoreert innovaties in een bedrijf, ook wanneer ze nog geen bewezen bijdrage leveren aan een zorgvuldige veehouderij. Als een veehouder voldoende punten scoort met zijn extra stappen, verdient hij ontwikkelruimte voor zijn bedrijf.

Generieke eisen Verordening Ruimte aan uitbreiding veehouderij

Voor een uitbreiding van een veehouderij gelden daarnaast de volgende eisen en criteria.

- Uitbreiding is mogelijk tot maximaal 1,5 ha.
- Voordat een uitbreiding kan plaatsvinden dient een zorgvuldige dialoog plaatsgevonden te hebben met de omgeving. De achterliggende gedachte is dat zowel agrarische ondernemers als hun omgeving een belang hebben bij het onderhouden van een goede relatie. De dialoog is erop gericht om in een vroegtijdig stadium -nog voordat een concreet plan vastligt- kennis te nemen van eventuele bezwaren, wensen en belangen van omwonenden zodat die bij de uitwerking van de uitbreidingsplannen kunnen worden betrokken. Daarbij is het niet zo, dat alle partijen het met elkaar eens behoeven te worden; het gaat er om dat inzicht bestaat in de wensen van de omgeving in relatie tot de mogelijkheden die de ondernemer heeft. Ook gelden geen echte vormvereisten voor de wijze waarop het overleg feitelijk gestalte krijgt. Wel zal de gemeente per geval moeten bepalen of de dialoog op een (voldoende) zorgvuldige wijze heeft plaatsgevonden.
- Er zijn normen voor geur en fijnstof op gebiedsniveau opgenomen. Deze normen geven invulling aan de grenzen die vanuit gebiedsniveau aan individuele ontwikkelruimte gesteld worden. De geurnormen zijn opgenomen om er voor te zorgen dat op gebiedsniveau geen nieuwe overbelastingen voor geurhinder ontstaan en om bij te dragen aan een afname van de belasting waar deze cumulatief te hoog is.
- De landschappelijke inpassing bedraagt 10 %
- Ook bij uitbreiding van de veehouderij op het bestaande bouwvlak is de BZV van toepassing.

Voorwaardelijke bepaling stikstofdepositie

In het bestemmingsplan is bij de gebruiksregels van de drie agrarische bestemmingen aanvullend op de eisen vanuit de Verordening Ruimte 2014 een verbodsbepaling opgenomen voor uitbreiding van de bestaande veestapel te laten plaatsvinden waarbij sprake is van een toename van de ammoniakemissie als gevolg waarvan de kwaliteit van de natuurlijke habitat en habitatsoorten kan verslechteren of een significant effect kan optreden voor de kwalificerende soorten van een Natura 2000-gebied. Middels een afwijkingsbevoegdheid kunnen burgemeester en wethouders van deze verbodsbepaling afwijken wanneer de toename van de ammoniakemissie kan worden beperkt of gecompenseerd door mitigerende maatregelen of wanneer kan worden aangetoond dat er geen verslechtering plaatsvindt van de natuurlijke habitat en habitatsoorten.

Op basis het bestemmingsplan zijn er diverse situaties:

- Uitbreiding veehouderij en intensieve veehouderij binnen een bestaand bouwvlak: alleen mogelijk wanneer sprake is van (een ontwikkeling naar) een zorgvuldige veehouderij of zorgvuldige intensieve veehouderij.
- Uitbreiding veehouderij die wordt toegestaan binnen de agrarische bouwvlakken die voorzien zijn van de aanduiding 'uitbreiding bouwvlak'. Het gaat hier om een (beperkt) aantal agrarische bouwvlakken waarbij de ondernemers tijdens de inspraakperiode van het onderhavige bestemmingsplan hebben aangegeven, uitbreidingsplannen te hebben die vergroting van het bouwvlak noodzakelijk maken. Bij die plannen die al verder uitgewerkt zijn, maar nog niet in het vergunningstraject zijn, is uitbreiding mogelijk op voorwaarde dat aan alle vereisten is voldaan. Er hoeft geen wijzigingsplan te worden opgestart. Ook hier geldt dat uitbreiding alleen mag plaatsvinden wanneer er sprake is van (een ontwikkeling naar) een zorgvuldige veehouderij.
- Vergroting of vormverandering van een agrarisch bouwvlak ten behoeve van een zorgvuldige veehouderij en een zorgvuldige intensieve veehouderij. Deze mogelijkheid is vervat in een wijzigingsbevoegdheid, waaraan een aantal voorwaarden is gekoppeld.
- Vestiging van en omschakeling naar een zorgvuldige veehouderij op een bouwvlak waar geen (zorgvuldige) veehouderij is gevestigd. Ook deze mogelijkheid is vervat in een wijzigingsbevoegdheid met daaraan gekoppeld een aantal voorwaarden. Wel geldt hierbij, dat de vestiging van of omschakeling naar een zorgvuldige intensieve veehouderij niet tot de mogelijkheden behoort.
- In gebieden waar op grond van de Verordening ruimte beperkingen gelden voor de veehouderij is uitbreiding van een intensieve veehouderij niet mogelijk, doch alleen uitbreiding van een grondgebonden veehouderij.

Paardenhouderij

Een paardenhouderij is alleen toegestaan binnen die agrarische bouwvlakken die voorzien zijn van de aanduiding 'paardenhouderij'. Een paardenhouderij is blijkens de in de begripsbepalingen opgenomen, definitie gericht op het houden van paarden, het africhten van paarden, het fokken van paarden, het bieden van verblijf aan paarden en de handel in paarden. Een paardenhouderij is daarmee duidelijk te onderscheiden van een manege. De agrarische bestemmingen bieden de mogelijkheid in de vorm van een afwijkingsbevoegdheid een paardenhouderij als nevenactiviteit uit te oefenen bij een agrarisch bedrijf. Het gaat daarbij om tamelijk beperkte activiteiten. Aan deze afwijkingsmogelijkheid zijn diverse voorwaarden gekoppeld waaraan een daartoe inkomend verzoek getoetst zal worden.

Daarnaast bestaat ook de mogelijkheid in de vorm van een wijzigingsbevoegdheid een agrarische bedrijfsvorm geheel om te schakelen naar een paardenhouderij. Ook hieraan zijn diverse voorwaarden gekoppeld waaraan voldaan moet worden, alvorens wijziging ook daadwerkelijk kan plaatsvinden (waaronder de voorwaardelijke bepaling stikstofdepositie)

Gebiedsbestemmingen

De functies landbouw, natuur en landschap vormen de grondslag voor de gebiedsbestemmingen in het bestemmingsplan. Waar nodig wordt ingezet op een scheiding van de functies landbouw en natuur. Dit vanwege de spanningen die er zijn tussen de productiefunctie landbouw (met de bijhorende schaalvergroting en intensivering) en de kwetsbare natuurfunctie. In de agrarische gebieden worden zo weinig mogelijk beperkingen opgelegd aan de landbouw, in de natuurgebieden die deel uitmaken van de ecologische hoofdstructuur kan de natuur zich verder ontwikkelen.

Waar mogelijk wordt ook gekozen voor verweving van de functies landbouw en natuur. Dit omdat ontwikkelingen in de landbouw enerzijds en de natuur (en het landschap) anderzijds elkaar ook kunnen versterken. Zo is het duurzaam voortbestaan van de grondgebonden landbouw een essentiële voorwaarde voor het behoud van het cultuurhistorisch waardevolle landschap. Ook verbreding van de agrarische bedrijfsvoering en agrarisch natuurbeheer kunnen een gunstig effect hebben op natuur en landschap.

De begrenzing van de gebiedsbestemmingen is enerzijds gebaseerd op de geldende bestemmingsplannen en anderzijds op de zonering van het landelijk gebied zoals vastgelegd in de Verordening ruimte en het Gebiedsplan Brabantse Delta.

De gebiedsbestemmingen zijn:

- Agrarisch (grondgebonden) agrarische bedrijven;
- Agrarisch met waarden 1 (grondgebonden) agrarische bedrijven landschappelijke en cultuurhistorische waarden;
- Agrarisch met waarden 2 (grondgebonden) agrarische waarden landschappelijke en cultuurhistorische waarden. natuurwaarden;
- Bos;
- Natuur.

De zonering in gebiedsbestemmingen werkt door in het bestemmingsplan via de regels ten aanzien van bouwen en gebruik en het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden. Deze regels zijn afgestemd op de aanwezige waarden. Een belangrijk instrument om de gewenste bescherming van de aanwezige waarden te bewerkstelligen is de omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden (de vroegere aanlegvergunning). Doel van dit stelsel is het voorkomen dat bepaalde specifieke waarden die een gebied herbergt, als gevolg van bepaalde activiteiten onevenredig worden geschaad. Dit speelt met name in gebieden waar sprake is van verweving van de functies landbouw, natuur en landschap.

Voor het uitvoeren van bepaalde werken of werkzaamheden moet een omgevingsvergunning worden afgegeven door Burgemeester en Wethouders voordat met die werken of werkzaamheden kan worden begonnen. Bij het afgeven wordt getoetst aan de in het bestemmingsplan opgenomen criteria. Hierbij kan een ter zake deskundige worden gehoord. Dergelijke vergunningen worden opgenomen ter bescherming van onder meer de volgende waarden:

- Archeologisch waardevolle gebieden;
- Cultuurhistorisch waardevolle gebieden;
- Landschapswaarden (onder andere laanbeplantingen);
- Natuurwaarden.

Ontwikkelingsmogelijkheden

Landbouw

Agrarische bouwvlakken

Alle agrarische gebouwen en bouwwerken in het buitengebied (bedrijfswoning, bijbehorende bouwwerken, stallen, mestopslag, voedersilo's) zijn met de bijbehorende voorzieningen (tuin, erfverharding, kuilvoerplaten en erfbeplanting) zoveel mogelijk binnen een op de verbeelding begrensd bouwvlak opgenomen. Binnen het bouwvlak dient ook de nieuwe bebouwing te worden gesitueerd. Agrarische bouwvlakken zijn op de verbeelding weergegeven door middel van een aanduiding binnen de onderliggende agrarische gebiedsbestemming. Bij het toekennen van bouwvlakken is onderscheid gemaakt in:

- Grondgebonden agrarische bedrijven;
- (Zorgvuldige) veehouderijen en (zorgvuldige) intensieve veehouderijen;
- Paardenhouderijen;
- Glastuinbouwbedrijven;
- Overige niet-grondgebonden agrarische bedrijven.

De exacte omvang van de agrarische bouwvlakken is afgestemd op:

- Bestaande rechten (het bouwvlak in het geldende bestemmingsplan) voor zover deze reëel zijn en de aanwezige omgevingswaarden dit toelaten;
- Behoeft van het bedrijf;
- Aard van de omgevingskwaliteiten;
- Zo efficiënt mogelijk gebruik van de ruimte binnen de bouwkaavel;

In het bestemmingsplan zijn ook de kleine agrarische bedrijven zoveel mogelijk agrarisch bestemd. Op locaties met een zeer geringe agrarische activiteit is een bouwvlak toegekend met beperkte uitbreidingsruimte.

Aansluitend aan een bouwvlak met de aanduiding 'veehouderij', 'intensieve veehouderij' en 'paardenhouderij' is het mogelijk door middel van een afwijkingsbevoegdheid buiten het bouwvlak voerplaten, sleufsilo's en andere voedervoorzieningen mogelijk te maken op voorwaarde dat de omvang niet meer bedraagt dan 0,5 ha. Eenzelfde regeling is opgenomen om bij een glastuinbouwbedrijf buiten het bouwvlak watervoorzieningen zoals waterreservoirs en tanks te realiseren.

Nieuwvestiging en omschakeling

Nieuwvestiging (creëren van nieuw agrarisch bouwvlak) van agrarische bedrijven is uitsluitend binnen de gebiedsbestemming 'Agrarisch' toegestaan indien het gaat om de verplaatsing van een bedrijf dat op de huidige locatie geen toekomstperspectief heeft. Hierbij kan het bijvoorbeeld gaan om de uitplaatsing van een bedrijf uit een natuurgebied of een bebouwde kom. Wel moet vooraf onderzocht worden of in de behoefte voor een nieuwe locatie ook kan worden voorzien door gebruik te maken van een bestaand (vrijgekomen) agrarisch bouwvlak. Vestiging van nieuwe glastuinbouwbedrijven en van (zorgvuldige) intensieve veehouderijen is uitgesloten.

Binnen de agrarische gebiedsbestemmingen kunnen agrarische bedrijven omschakelen naar elke agrarische bedrijfsvorm, behalve naar een intensieve (zorgvuldige) veehouderij en glastuinbouw. Omschakeling naar paardenhouderij is - gelet op de ruimtelijke impact die deze agrarische bedrijfsvorm kan hebben - wel mogelijk, gekoppeld aan een wijzigingsprocedure. Omschakeling naar recreatie is eveneens mogelijk middels een wijzigingsprocedure.

Uitbreiding van agrarische bouwvlakken

Omdat de vastgestelde bouwkaal (op termijn) niet voor alle agrarische bedrijven voldoende ontwikkelingsperspectief met zich mee draagt is een verdere uitbreiding van het bouwvlak voor alle bedrijven mogelijk via een nadere afweging in de vorm van een wijzigingsprocedure. Bij de uitbreiding van het bouwvlak moet rekening gehouden worden met de aanwezige landschappelijke, natuurlijke en/of cultuurhistorische waarden. Dit betekent dat een bijdrage geleverd wordt aan de kwaliteitsverbetering van het landschap. De maximale uitbreidingsmogelijkheid van de bouwvlakken wordt begrensd tot maximaal 1,5 ha. Daarnaast geldt bij uitbreiding de verplichting advies te vragen van de Agrarische adviescommissie(AAB).

In het kader van de inspraak zijn door diverse agrarische ondernemers verzoeken ingediend om te komen tot een vergroting van het agrarisch bouwvlak. Deze verzoeken zijn beoordeeld op de concreetheid van het verzoek en op de algemene mogelijkheden die in de wijzigingsbevoegdheid tot vergroting van een agrarisch bouwvlak opgenomen criteria. Daarbij geldt dat alvorens een vergroting van het bouwvlak mogelijk is, een bijdrage dient te worden geleverd aan de kwaliteitsverbetering van het landschap en een en ander ook daadwerkelijk is geborgd. Ook geldt dat vergroting geen nadelige effecten mag hebben op Natura 2000-gebieden. Wanneer het gaat om de uitbreiding van een veehouderij of een intensieve veehouderij, dan geldt dat uitbreiding alleen mogelijk is wanneer sprake is van een ontwikkeling naar een zorgvuldige (intensieve) veehouderij. Wanneer aan alle voornoemde voorwaarden en criteria is voldaan, dan kan uitbreiding plaatsvinden. Voor de bouwvlakken waar de aanduiding 'ub' (uitbreiding bouwvlak) is opgenomen, kan dit rechtstreeks. In andere gevallen voorzien bij de diverse agrarische bestemmingen opgenomen wijzigingsbevoegdheden in de mogelijkheid tot uitbreiding.

Uitbreiding bestaande veestapel

Uitbreiding van de veestapel leidt, zonder aanvullende maatregelen, tot een toename van stikstofdepositie op omliggende Natura2000-gebieden. Omdat deze in de huidige situatie "overspannen" zijn, een hogere achtergronddepositie hebben dan de kritische depositiewaarde, is elke toename in principe niet toegestaan en een bestemmingsplan dat dit mogelijk maakt niet uitvoerbaar.

Dit is in de regels van het bestemmingsplan doorvertaald. Allereerst in de vorm van een gebruiksverbod, nl. " Het gebruik van (nieuwe) opstallen ten behoeve van de uitbreiding van de bestaande veestapel waarbij een toename plaatsvindt van de ammoniakemissie vanaf het betreffende agrarische bedrijf als gevolg waarvan de kwaliteit van de natuurlijke habitat en habitatsoorten kan verslechteren of er een significant effect kan zijn op de kwalificerende soorten van een Natura 2000-gebied, is niet toegestaan.'

Van dit gebruiksverbod kan afgeweken worden door middel van de volgende bepaling: Burgemeester en wethouders kunnen met een omgevingsvergunning afwijken in die zin dat bij een uitbreiding van de veestapel op een agrarisch bedrijf de ammoniakemissie toeneemt, mits:

a. bij gebruik van nieuwe stalruimte het in aanmerking komende beste beschikbare stalsysteem wordt toegepast om emissie van ammoniak te beperken en de toename van de ammoniakemissie wordt gecompenseerd door middel van mitigerende maatregelen,
of:

b. anderszins wordt aangetoond dat de kwaliteit van de natuurlijke habitat en habitatsoorten bij gevolg niet zal verslechteren en er geen significant verstorend effect zal zijn op de kwalificerende soorten van een Natura 2000-gebied.

Onder een mitigerende maatregel als hiervoor bedoeld wordt mede begrepen:

- a. compensatie door middel van een minimaal gelijkwaardige afname van de bestaande depositie op hetzelfde kwetsbare gebied, afkomstig van één of meer andere agrarische bedrijven;
- b. compensatie door middel van het realiseren van een minimaal gelijkwaardige vermindering van de kwetsbaarheid van de betreffende habitat, door het (doen) treffen van inrichting- en beheermaatregelen.

Mestverwerking en biovergisting

Mestverwerking en biovergisting is als agrarische nevenactiviteit toegestaan via een afwijkings-procedure. Het dient te gaan om verwerking van mest, afkomstig van het eigen bedrijf. Daarbij geldt een maximum capaciteit van 25.000 ton op jaarbasis. Ook hiervoor gelden voorwaarden, waaronder de voorwaardelijke bepaling stikstofdepositie. Is een grotere capaciteit aan de orde, dan zal daarvoor een aparte planologische afweging worden gemaakt en zal bij honorering van een verzoek gebruik gemaakt worden van een buitenplanse procedure.

Glastuinbouw

Bestaande glastuinbouwbedrijven mogen hun bouwvlak (op maat) via wijziging uitbreiden tot maximaal 3,5 ha (waarvan 3 ha netto glas). Hierbij geldt dat een uitbreiding in overeenstemming moet zijn met de diverse omgevingskwaliteiten.

Handelskwekerij Damsigt

Het Bestemmingsplan Buitengebied maakt rechtstreeks renovatie en uitbreiding van glastuinbouwbedrijf Damsigt aan de Westelijke Havendijk 33 mogelijk. Het ontwikkeling betreft een gefaseerde sloop en renovatie van het bestaande kassencomplex van 5 ha en een uitbreiding in noordelijke richting tot 12 ha. Voor deze ontwikkeling is een eigen ruimtelijke onderbouwing opgesteld (VEK Adviesgroep, 2014), die als bijlage aan het Bestemmingsplan Buitengebied is gevoegd.

Damsigt bestaat nu uit een tweetal kascomplexen met een totaal oppervlak van 5 ha. De kassen zijn in eind jaren zeventig gebouwd voor de verbouw van chrysanten en komkommers, medio jaren negentig gerenoveerd en momenteel in gebruik voor de kweek van tropische potplanten (Calathea's).

Bijzonder aspect aan Damsigt is dat het bedrijf reeds geruime tijd (rest)warmte afneemt van het bedrijf Sita, de naastgelegen vuilverbranding gevestigd aan de Potendreef. Met deze restwarmte wordt een groot deel (99%) van het warmteverbruik gedekt.

De huidige glasopstanden zijn inmiddels meer dan 30 jaar oud en voldoen niet meer aan de hedendaagse eisen van klimaatbeheersing, energiezuinigheid en interne logistiek. Ook zijn er geen mogelijkheden meer om de productie verder uit te breiden. Damsigt wil graag renoveren, moderniseren en uitbreiden. Dit houdt sloop en nieuwbouw van de bestaande 5 ha. kassen in en uitbreiding aan de noordzijde met ca 7 ha. Dit gefaseerd over een aantal jaren.

Voor de warmtevoorziening wordt de afname van restwarmte van SITA vergroot, zodat ook na uitbreiding 99% van het warmteverbruik gedekt wordt door de restwarmte.

Voor de watervoorziening wordt het bassinoppervlak vergroot, door de aanleg van een aantal extra bassins in de "restruimtes" van de percelen. Het nieuwe kassencomplex wordt uitgevoerd met vlakafscherming en gevelafscherming ten behoeve van energiebesparing, lichtafscherming en zonwering. Het noordoostelijk deel van het nieuwe kassencomplex (ca 1,4 ha) krijgt assimilatie-verlichting. Dit conform geldende milieuregels voor gebruik assimilatiebelichting. Middels afscherming wordt uitstraling naar de omgeving geminimaliseerd. Ontsluiting vindt plaats via de westzijde (Noordstraat) en oostzijde (Westelijke Handelsdijk), conform de huidige situatie. Het nieuwe kassencomplex wordt landschappelijk ingepast en afgeschermd. Hiervoor is een landschapsplan opgesteld (Adviesbureau Hollandschap in VEK Adviesgroep, 2014). Langs de hele noord- en westzijde van het glastuinbouwbedrijf wordt een houtwal gerealiseerd.

De Verordening Ruimte biedt in principe geen mogelijkheid voor de gewenste uitbreiding van Damsigt: voor de uitbreiding van bestaande glastuinbouwbedrijven buiten de aangewezen gebieden geldt een maximum tot 3 hectare netto glas. In de Verordening Ruimte is echter een ontheffingsbevoegdheid opgenomen die betrekking heeft op bijzondere gevallen waar Provinciale Staten bij het vaststellen van de algemene regels geen rekening mee hebben gehouden en waarbij een strikte toepassing van de regels leidt tot een onevenredige belemmering van de verwezenlijking van het gemeentelijk ruimtelijk beleid in verhouding tot de met die regels te dienen provinciale belangen. Een zodanige ontheffingsbevoegdheid biedt de ruimte om bijvoorbeeld voor een innovatief project waarbij zwaarwegende maatschappelijke belangen spelen -maar dat in strijd is met de algemene regels – af te wijken van de algemene regels.

De gemeente wil gebruik maken van deze ontheffingsbevoegdheid en heeft hierover afstemming gezocht met de provincie Noord-Brabant. In de toelichting bij het Bestemmingsplan Buitengebied is een motivatie opgenomen om gebruik te kunnen maken van de ontheffingsbevoegdheid van de provincie.

Teeltondersteunende kassen

Binnen de gebiedsbestemming Agrarisch is op het bouwvlak van agrarische bedrijven 5000 m² aan teeltondersteunend glas toegestaan.

Teeltondersteunende voorzieningen

Het gebruik van teeltondersteunende voorzieningen is aan regels gebonden omdat ze van invloed zijn op het landschapsbeeld, de natuur en de waterhuishouding. In het beleid wordt onderscheid gemaakt in tijdelijke voorzieningen (folies, insectengaas, schaduwhallen, hagelnetten etc.) en permanente voorzieningen (containerstellingenteelt etc.). Teeltondersteunende voorzieningen mogen uitsluitend op het bouwvlak worden opgericht. Buiten het bouwvlak zijn teeltondersteunende voorzieningen binnen de bestemming Agrarisch bij recht toegestaan, binnen de overige agrarische bestemmingen enkel middels een afwijkingsbevoegdheid teneinde een nadere afweging ten aanzien van in het gebied aanwezige specifieke landschappelijke, cultuurhistorische en/of natuurwaarden.

Nieuwe economische dragers / plattelandsvernieuwing

Naar verwachting zal de trend van een toename aan vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen zich de komende jaren voortzetten. De gemeente ondersteunt initiatieven voor hergebruik die het economisch en/of sociaal draagvlak in het agrarisch gebied versterken. In dit verband staat de gemeente ook positief tegenover functieverbreding van agrarische bedrijven (nevenactiviteiten).

Nevenactiviteiten kunnen worden onderverdeeld in activiteiten die een directe relatie hebben met het agrarisch bedrijf (verbrede landbouwactiviteiten) en in overige nevenactiviteiten zonder directe relatie met de bestaande agrarische bedrijfsvoering.

Verbrede landbouw kan gezien worden als 'agrariërs met iets erbij'. De nevenactiviteit hangt samen met de agrarische bedrijfsvoering of staat ten dienste van het bedrijf. Agro-toerisme, waaronder minicampings, agrarisch natuurbeheer, mestverwerking en biovergisting (tot 25.000 ton/jaar) en de

verkoop van streekeigen producten zijn voorbeelden van 'verbrede landbouw'. Overige nevenactiviteiten zijn bijvoorbeeld recreatie en zorgdiensten, agrarisch verwante functies, agrarisch technische hulpfuncties en statische binnenopslag.

De ontwikkeling van verbrede landbouwactiviteiten is in beginsel op alle agrarische bouwblokken toegestaan, mits geen afbreuk wordt gedaan aan of aantasting plaatsvindt van de in de omgeving aanwezige waarden. Het realiseren van een verbrede activiteit is nagenoeg altijd geregeld via een ontheffing (uitzonderingen zijn een oppervlak van 400 m² aan statische opslag en 100 m² aan detailhandel ten behoeve van een boerderijwinkel: deze worden direct toegestaan).

Uitbreiding van het agrarisch bouwblok ten behoeve nevenactiviteiten wordt in beginsel niet toegestaan omdat dit indruist tegen de principes van zuinig ruimtegebruik.

Niet direct aan het agrarisch bedrijf gerelateerde nevenactiviteiten dienen ook als vervolgfunctie te kunnen worden toegelaten. Dit omdat eenmaal opgestarte nevenactiviteiten vaak steeds verder worden uitgebouwd, waarbij de agrarische hoofdfunctie steeds verder naar de achtergrond verdwijnt. Er is alleen sprake van een nevenfunctie zolang het agrarisch bedrijf als hoofdfunctie wordt uitgeoefend. Daarom is het ook nodig om een bij de nevenfunctie passend maximum aan bebouwing op te nemen. Hieronder volgt een opsomming van mogelijke nevenactiviteiten of verbrede landbouwactiviteiten met de daarbij geldende randvoorwaarden. Om te kunnen toetsen of aan deze randvoorwaarden wordt voldaan is het realiseren van de genoemde activiteiten in de meeste gevallen gekoppeld aan een afwijkmogelijkheid.

- Verkoop aan huis van op het eigen bedrijf geproduceerde producten en gewassen. Deze activiteiten mogen nadrukkelijk niet de vorm van volwaardige detailhandel aannemen. Het maximaal voor verkoopdoeleinden 'aan huis' in te richten vloeroppervlak is (bij recht) 100 m² per bedrijf.
- Recreatieve en zorgverlenende nevenfuncties (via een omgevingsvergunning) onder de voorwaarde dat de activiteiten kleinschalig blijven en niet het hoofdinkomen vormen. Vakantieappartementen zijn toegestaan tot een maximum van vijf appartementen per agrarisch bedrijf, bed & breakfast tot een maximum van 5 kamers/10 personen.
- Semi- en niet-agrarische nevenfuncties zijn (via een afwijking) uitsluitend binnen de gebieden met een agrarische hoofdfunctie toegestaan. Naast een agrarische tak kan een bedrijf zich bijvoorbeeld op beperkte schaal bezig houden met houderij of stalling van paarden. Ook een vaak voorkomende nevenactiviteit is loonwerk of andere op de agrarische sector gerichte dienstverlening, zoals transport. De activiteiten dienen plaats te vinden binnen de bestaande bebouwing; nieuwbouw of uitbreiding ten behoeve van deze functies is niet toegestaan.
- Statische opslag: deze activiteit wordt (bij recht) gebonden aan een oppervlakte van maximaal 400 m². Het realiseren van grotere oppervlaktes is gekoppeld aan een afwijkmogelijkheid. Buitenpandige opslag en opslag in kassen is pertinent uitgesloten.
- Via een omgevingsvergunningprocedure zijn in bestaande gebouwen ook mantelzorg activiteiten als nevenactiviteit toegestaan. Hieraan is een maximaal vloeroppervlak van 80 m² verbonden.

Per agrarisch bedrijf kunnen meerdere nevenfuncties worden uitgeoefend. Om de agrarische hoofdfunctie van de bedrijven te garanderen is het totale omvang aan de meeste nevenactiviteiten gebonden aan een oppervlakte van 500 m². Reeds aanwezige nevenactiviteiten op agrarische bedrijven die niet aansluiten bij de bovenstaande voorbeelden vanwege hun functie of omvang, worden specifiek geregeld.

Recreatie en toerisme

De gemeente streeft in het gehele buitengebied een verdere uitbouw, verbetering en structurering van de recreatieve infrastructuur na, waarbij vooral op de regionale en plaatselijke behoeften wordt ingespeeld. Het gaat hierbij vooral om voorzieningen als fiets- en wandelpaden, rust- en picknickbankjes, informatiepanelen etc. Daarbij is aandacht nodig voor een betere onderlinge afstemming van de routes onderling.

De bestaande recreatieve dag- en verblijfsvoorzieningen zijn met het oog op het bovenstaande beleid positief bestemd. Voor nieuwe grootschalige of intensieve vormen van recreatie geldt een terughoudend beleid: het bestemmingsplan biedt hiervoor geen ruimte.

Met betrekking tot de mogelijkheden voor kleinschalig kamperen sluit het bestemmingsplan aan bij de gemeentelijke Beleidsnota kleinschalige kampeervormen. Op basis van dit beleid is kleinschalig kamperen uitsluitend als nevenactiviteit mogelijk bij bestaande agrarische bedrijven. De aanwezige recreatiewoningen zijn als zodanig gehandhaafd en bestemd. Permanente bewoning van deze woningen is uitgesloten.

In het gehele buitengebied bestaat de mogelijkheid om bouwwerken van geringe omvang ten behoeve van het recreatieve medegebruik op te richten zoals bijvoorbeeld picknicktafels, speel- en schuilgelegenheden, informatieborden en bewegwijzeringen. Bij plaatsing in bos- en natuurgebieden mogen de aanwezige natuurwaarden niet worden aangetast.

Niet-agrarische bedrijvigheid

Het buitengebied is in de eerste plaats bestemd voor agrarische bedrijven en bedrijven die verwant zijn aan de agrarische sector (de agrarische technisch en agrarisch aanverwante bedrijven). Als uitgangspunt voor het bestemmingsplan geldt dan ook dat bedrijven zonder functionele binding met het buitengebied thuis horen in een kern of op een bedrijventerrein. Onder voorwaarden is het echter wel mogelijk om via hervestiging op een voormalige agrarische bedrijfslocatie een bedrijf in daartoe geschikte delen van het buitengebied uit te oefenen.

Hoewel de gemeente meer ruimte wil reserveren voor nieuwe economische initiatieven in het buitengebied wordt er – ter bescherming van zowel het landschap als de aanwezige woonfuncties in het buitengebied – een duidelijke lijn getrokken voor wat wel en niet kan. Niet alle mogelijke vormen van hergebruik zijn dus overal toelaatbaar. Alleen lichte bedrijvigheid is toegestaan en aan het buitengebied verwante functies (zoals loonwerkbedrijven, veehandelsbedrijven en hoveniersbedrijven) hebben de voorkeur boven niet verwante functies. De gemeente beoordeelt verzoeken tot hergebruik op basis van de gebiedsbestemming, de aanwezige omgevingsfactoren en de eventuele waarde van de bebouwing zelf.

Uitgangspunt van het bestemmingsplan is dat voorkomen wordt dat de ruimtelijke impact van de bestaande niet-agrarische bedrijven op het landschap en de leefbaarheid groeit. De bestaande bedrijven worden daarom positief bestemd maar met de uitbreiding van de bedrijven wordt terughoudend omgegaan. De mogelijkheden voor omschakeling naar andere typen bedrijvigheid zijn beperkt. Aan de bedrijven is een strak begrensd bestemmingsvlak om de bestaande voorzieningen toegekend en de bestaande bebouwingsoppervlakte is vastgelegd in de voorschriften. Onder voorwaarden is via een omgevingsvergunningenprocedure een (eenmalige) maximale bebouwingsuitbreiding van maximaal 15% van het bestaande bebouwingsoppervlak geboden. Bij uitbreiding geldt als voorwaarde dat deze geen afbreuk mag doen aan de aanwezige landschappelijke natuurlijke en cultuurhistorische waarden, dat de noodzaak voor uitbreiding wordt aangetoond en dat de uitbreiding vanuit milieuhygiënisch oogpunt aanvaardbaar is.

Voor het gebied waar de vuilverbranding is gesitueerd is een bedrijventerreinbestemming voorzien. Binnen de begrenzing van beide terreinen is vestiging en uitbreiding van bedrijven mogelijk binnen de gestelde voorwaarden. De belangrijkste voorwaarde heeft betrekking op de aard c.q. zwaarte van de toegestane bedrijvigheid.

Nieuwvestiging van niet-agrarische bedrijven (op een nieuwe locatie) in het buitengebied is uitgesloten. In het kader van het beleid voor vrijkomende agrarische gebouwen is de vestiging van niet-agrarische bedrijven in vrijkomende boerderijpanden zoals gezegd wel toegestaan in de gebiedsbestemming Agrarisch. Alleen niet-agrarische bedrijven uit de lichtste milieucategorieën komen hiervoor in aanmerking.

Wonen

Door het hergebruik van vrijgekomen boerderijen als woning is de woonfunctie in toenemende mate in het buitengebied aanwezig. Daarnaast is ook bewust een aantal nieuwe burgerwoningen in het buitengebied gebouwd. Burgerwoningen bevinden zich vooral in de aanwezige bebouwingslinten en

kleine dorpen. Vaak bevinden zich tussen de burgerwoningen of in de directe omgeving daarvan nog verschillende agrarische en niet-agrarische bedrijven.

De bestaande woningen worden positief bestemd middels een bestemmingsvlak. Hierin worden zowel voor- als achtertuin (indien aanwezig) in opgenomen. De maximale omvang van burgerwoningen is 750 m³. Indien de bestaande omvang van een woning groter is dan 750 m³ is de bestaande oppervlakte het maximum. Bij alle burgerwoningen bestaat de mogelijkheid voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken. De maximale maatvoering daarbij is 100 m². Qua functie dient het bijbehorende bouwwerk te passen bij de bestemming, en qua locatie in de directe nabijheid van de burgerwoning gesitueerd te worden. Hiertoe wordt een maximale afstand tussen bestaande bebouwing en nieuw op te richten bebouwing opgenomen.

Nieuwbouw van woningen in het buitengebied is in het algemeen uitgesloten. Alleen onder speciale condities is nieuwbouw aan de orde, onder andere als gevolg van de regeling Ruimte voor Ruimte (woning in ruil voor sloop) of andere Rood-voor-Groenconstructies, zoals nieuwe landgoederen. Het bestemmingsplan geeft hier echter geen mogelijkheden voor: in voorkomend geval dient een afzonderlijke planologische procedure te worden gevoerd waarbij maatwerk kan worden geleverd. Toevoeging van woningen door splitsing van boerderijen is toegestaan omdat dit kan bijdragen aan het behoud van deze panden. Voorwaarden voor woningsplitsing zijn onder meer dat de bebouwde oppervlakte niet wordt vergroot en de (agrarische) verschijningsvorm gehandhaafd blijft. Bovendien mag geen afbreuk worden gedaan aan de omgevingskwaliteiten. Tot slot dienen vanuit de milieuwetgeving (stank en geluid) geen belemmeringen te bestaan.

Aan-huis-verbonden beroepen/bedrijven

Binnen de woonfunctie bestaat de mogelijkheid voor het uitoefenen van een aan-huis-verbonden beroep. Daarnaast worden mogelijkheden geboden voor kleinschalige bedrijfsactiviteiten. Hierbij gelden wel een aantal randvoorwaarden die moeten garanderen dat de woonfunctie de hoofdfunctie blijft.

- De woonfunctie in overwegende mate behouden blijft;
- De activiteiten van de aan-huis-verbonden bedrijven mogen geen onevenredige hinder voor het woonmilieu opleveren;
- Uitbreiding van bebouwing wordt niet toegestaan;
- Detailhandel is niet toegestaan;
- Tenslotte mag het aan-huis-verbonden beroep/bedrijf geen publieksaantrekkende / verkeersaantrekkende werking en/of leiden tot onaanvaardbare parkeerdruk.

Voornemen, alternatieven en scenario's

In het MER worden twee situaties beschreven en onderzocht:

- Feitelijke situatie = huidige situatie;
- Maximale plansituatie = de (theoretisch) maximale ontwikkelingen die in het bestemmingsplan Buitengebied Roosendaal-Nispen planologisch-juridisch mogelijk worden gemaakt.

Er worden, in tegenstelling tot hetgeen in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau is aangekondigd, geen andere scenario's onderzocht. Wet-, regelgeving, uitspraken van de Commissie m.e.r. en Raad van State vereisen de beschouwing van de effecten van de maximale plansituatie ten opzichte van de feitelijke situatie. Ook al is dit naar verwachting geen realistisch scenario: de gemeente verwacht gezien de ontwikkelingen in de agrarische sector en de bekende initiatieven niet dat de maximale uitbreidingsmogelijkheden benut zullen worden.

In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau werd nog uitgegaan van methodiek waarin met een (meer) realistisch scenario een (meer) realistisch beeld van de toename van stikstofdepositie op Natura2000-gebieden onderzocht zou kunnen worden.

Nu de gemeente besloten heeft een voorwaardelijke bepaling ten aanzien van stikstof op te nemen, is geborgd dat geen effect optreedt op Natura2000 en heeft onderzoek naar een (meer) realistisch scenario geen meerwaarde.

Er worden in dit MER geen locatie- en/of inrichtingsalternatieven onderzocht. Voor de uitbreiding van agrarische bedrijven (veehouderijen en glastuinbouw) en recreatieve bedrijven bestaat over het algemeen geen locatiealternatief: het betreft "reguliere" uitbreidingsmogelijkheden van bestaande bedrijven, conform de planologische ruimte uit vigerende bestemmingsplannen.

Dit geldt specifiek ook voor de renovatie en uitbreiding van Damsigt. De uitbreiding is gekoppeld aan het bestaande glastuinbouwbedrijf. Uitbreiding aan de noordzijde komt voort uit de grondeigendomssituatie.

S4 Conclusie ten aanzien van effecten

Tabel S.1 geeft een samenvattend overzicht van de beoordeling van de effecten van de ontwikkelingen binnen bestemmingsplan Buitengebied Roosendaal-Nispen op de diverse aspecten conform het beoordelingskader beschreven in paragraaf 5.1 en de effectbeschrijvingen in de rest van hoofdstuk 5. De beoordeling is weergegeven in plussen en minnen(++ positief, + enigszins positief, 0 positief noch negatief, - enigszins negatief, - - negatief). Tevens is aangegeven of er sprake kan zijn van cumulatie van effecten en/of vermindering van effecten (mitigatie) mogelijk is (in het kader van het bestemmingsplan). In het vervolg van dit hoofdstuk worden de effecten en de beoordeling ervan kort samengevat.

Tabel S.1 Overzicht effectbeoordeling

(Hoofd)aspect	Maximum scenario	Cumulatie	Mitigatie mogelijk
Natuur			
Natura 2000-gebieden	0	nee	nvt
Overige zeer kwetsbare gebieden (Wav-gebieden)	0	nee	nvt
Overige EHS	0	nee	nvt
Overige natuurwaarden	-	nee	nvt
Landschap en cultuurhistorie			
Landschappelijke waarden	-	ja	ja
Ruimtelijk-visuele kwaliteit	-	ja	nee
Cultuurhistorische waarden	0/-	ja	ja
Archeologische waarden	0/-	nee	nee
Leefbaarheid			
Geur	0	nee	nvt
Luchtkwaliteit	0/-	nee	nvt
Gezondheid	0/-	nee	nvt
Verkeer	0/-	ja	nee
Geluid	0/-	nee	nvt
Licht	-	ja	nee
Externe veiligheid	0	nee	nvt
Overige aspecten			
Bodem	0	nee	nvt
Water	-	ja	ja

Score	Beoordeling
++	Beoordeling positief in vergelijking met de autonome ontwikkeling
+	Beoordeling enigszins positief in vergelijking met de autonome ontwikkeling
0	Beoordeling neutraal in vergelijking met de autonome ontwikkeling
-	Beoordeling enigszins negatief in vergelijking met de autonome ontwikkeling
--	Beoordeling negatief in vergelijking met de autonome ontwikkeling

Algemeen

Zoals al in de inleiding gesteld is het Bestemmingsplan Buitengebied Roosendaal-Nispen planologisch grotendeels consoliderend. Het maakt de reguliere uitbreiding en omschakeling mogelijk van agrarische bedrijvigheid, glastuinbouw en recreatieve bedrijvigheid, conform de mogelijkheden binnen de vigerende bestemmingsplannen. Concreet wordt de renovatie en uitbreiding van glastuinbouwbedrijf Damsigt mogelijk gemaakt.

Deze ontwikkelingen hebben effecten op het buitengebied. De effecten moeten echter wel in perspectief beschouwd worden: de ontwikkelingen zijn niet grootschalig, niet nieuw, sluiten aan op al bestaande ruimtelijke en functionele structuren en vinden niet plaats in “nog maagdelijk” gebied.

Conform m.e.r.-methodiek is in dit MER het effect onderzocht van de maximaal mogelijke ontwikkeling binnen het Bestemmingsplan Buitengebied. Het is echter hoogst onwaarschijnlijk dat deze ontwikkelingsruimte ook daadwerkelijk zal worden benut.

In het plan-MER zijn de effecten onderzocht van uitbreiding/omschakeling van bestaande agrarische bedrijven (inclusief teeltondersteunende voorzieningen en maatregelen mogelijk binnen het vergunningstelsel), glastuinbouw en recreatieve bedrijven in het plangebied. Er is niet gekeken naar cumulatie van effecten met bedrijven en/of ontwikkelingen buiten het plangebied. Dit wordt niet noodzakelijk en zinvol geacht. Enerzijds worden de effecten op waarden in het plangebied Buitengebied vooral bepaald door de ontwikkelingen in het plangebied zelf en niet door ontwikkelingen buiten het plangebied en zijn de effecten van de ontwikkelingen in het plangebied zelf maatgevend. Anderzijds draagt het effect van de ontwikkelingen in het plangebied niet wezenlijk bij aan effecten van ontwikkelingen elders (bv. verkeer).

Natuur

De ontwikkelingen in Bestemmingsplan Buitengebied hebben wisselende effecten op natuurwaarden in en rond het buitengebied. In het kader van deze MER zijn de effecten op flora en fauna, Natura 2000-gebieden, Wav-gebieden en (overige) Ecologische Hoofdstructuur (EHS) onderzocht. Algemeen gesteld kunnen uitbreidingen van agrarische en recreatieve bedrijven een aantasting van het leefgebied van beschermde soorten tot gevolg hebben.

Natura2000

De bepalingen in de regels borgen op voorhand dat er geen ontwikkelingen plaatsvinden die leiden tot toename van stikstofdepositie op Natura2000-gebieden. En omdat stikstofdepositie het enige relevante aspect is in de beoordeling van effecten van effecten op Natura2000-gebieden, is daarmee tevens geborgd dat er geen significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden. Omdat er geen effect is, is er ook geen sprake van cumulatie met andere ontwikkelingen. Uitbreiding van Damsigt heeft geen negatief effect op Natura2000.

Natuur: Wav-gebieden

De beschrijving en beoordeling van de effecten op de zeer kwetsbare gebieden in de EHS (Wav-gebieden) volgt die van Natura2000, zoals beschreven in de vorige paragraaf. De bepalingen in de regels borgen op voorhand dat er geen ontwikkelingen plaatsvinden die leiden tot toename van stikstofdepositie op Wav-gebieden. En omdat stikstofdepositie het enige relevante aspect is in de beoordeling van effecten van effecten op Wav-gebieden, is daarmee tevens geborgd dat er geen negatieve effecten op Wav-gebieden zijn. De effectbeoordeling is daarmee neutraal (0). Er is mogelijk zelfs sprake van een positief effect op het moment dat agrarische ondernemers bij uitbreiding stikstofreducerende stalsystemen op het hele bedrijf (dus ook op het bestaande bedrijf) gebruiken. Dit effect is echter op voorhand niet in te voorspellen en is daarom niet meegenomen in onderstaande beoordeling. Er is geen cumulatie van effecten, mitigerende maatregelen zijn niet nodig. Uitbreiding van Damsigt heeft geen negatief effect op Wav-gebieden.

Natuur: Overige EHS

Uitbreiding van bestaande veehouderijen en van bestaande glastuinbouw leidt niet tot ruimtebeslag in de EHS. De externe werking van uitbreiding van bedrijven op de EHS is naar verwachting beperkt.

Natuur: Overige natuurwaarden

In het buitengebied van Roosendaal zijn kwetsbare soorten aanwezig die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden van de activiteiten (zoals agrarische of recreatieve activiteiten) die mogelijk worden gemaakt in het bestemmingsplan. Gezien de verspreiding van de activiteiten en de kwetsbare soorten in het buitengebied kunnen middels tijdig getroffen maatregelen negatieve effecten voorkomen worden en kan de gunstige staat van instandhouding worden gewaarborgd. Een voorbeeld van een mitigerende maatregel is een zorgvuldige planning en uitvoering van de werkzaamheden. Ook kan een kwaliteitsimpuls aan het leefgebied bijdragen aan een robuustere leefomgeving zodat het aantal uitwijkmogelijkheden voor verblijfplaatsen of alternatieve foerageergebieden en vliegroutes toeneemt. Ook kan er vervangende nestgelegenheid/verblijfplaatsen worden aangeboden. De Flora- en faunawet staat de uitvoering van het bestemmingsplan ten aanzien van de agrarische bedrijven niet in de weg.

Landschap, cultuurhistorie en archeologie

De ontwikkelingen in Bestemmingsplan Buitengebied hebben wisselende effecten op het landschap. De uitbreiding van glastuinbouw en agrarische bedrijven is een ontwikkeling die in principe in het landschap past: er is al sprake van glastuinbouw en agrarische bedrijvigheid in het gebied. Het gaat niet ten koste van landschappelijke hoofdstructuren. De uit te breiden agrarische bedrijven liggen op historisch agrarisch gebruikte gronden (de oude cultuurgronden) en sluiten aan op bestaande woon/boerderijlinten. Maatvoering en inpassing moeten wel afgestemd worden op de omliggende landschappelijke waarden. Glastuinbouw kan lokaal landschappelijk negatieve effecten hebben op het landschap. Hetzelfde kan gelden voor een aantal overige agrarische uitbreidingen in het kleinschalige landschap. Uitbreiding van Damsigt leidt tot (verder) ruimtebeslag en verdichting in het zeekleilandschap. Door landschappelijke inpassing/afscherming wordt de zichtbaarheid vanuit de omgeving op Damsigt beperkt.

Lokaal kan uitbreiding van agrarische bedrijvigheid ten koste gaan van landschappelijke elementen.

Tegenover het verlies van landschappelijke elementen staat de realisatie van nieuwe landschapselementen conform de regeling Kwaliteitsverbetering landschap.

Uitbreiding van agrarische bedrijven in de vorm van nieuwe kassen en/of stallen kan ten koste gaan van de ruimtelijke visuele kwaliteit van de omgeving. Het daadwerkelijk effect wordt echter gering ingeschat. Wezenlijk negatief effect wordt echter voorkomen door de eisen voor landschappelijke inpassing vanuit de provinciale Verordening Ruimte. De eisen vanuit de provinciale regeling Kwaliteitsverbetering landschap leidt in de praktijk mogelijk zelfs tot positieve effecten.

De ontwikkelingen binnen het Bestemmingsplan Buitengebied leiden niet tot verlies van beschermde cultuurhistorische waarden. Deze zijn bovendien beschermd in het kader van het bestemmingsplan middels een dubbelbestemming.

De ontwikkelingen leiden niet tot aantasting van archeologische monumenten. Of (nog) niet-bekende archeologische waarden verloren gaan is nog niet bekend. Nader onderzoek bij vergunningverlening zal dit moeten uitwijzen. De archeologische waarde is planologisch beschermd met een dubbelbestemming.

Van cumulatieve effecten is niet of nauwelijks sprake. Mochten glastuinbouw en overige agrarische bedrijvigheid maximaal uitbreiden, heeft dit wel een gezamenlijk extra negatief effect op de landschappelijke waarde van het buitengebied.

Leefbaarheid en hinder

Het effect van de ontwikkelingen in Bestemmingsplan Buitengebied op verkeer, hinderaspecten (geluid, luchtkwaliteit, externe veiligheid, lichthinder, geur) en leefklimaat is gering.

Uitbreiding van glastuinbouw en overige agrarische bedrijvigheid en recreatieve bedrijvigheid leidt tot enige toename van verkeer en hinder op omwonenden. De toename van verkeer is relatief beperkt, de toename in geluidbelasting en uitstoot van geur en luchtverontreinigende stoffen nauwelijks waarneembaar. Dit neemt niet weg dat omwonenden deze ontwikkelingen mogelijk als hinderlijk kunnen ervaren. Dat geldt ook voor eventuele lichtuitstoot vanuit kassen en open stallen. Wet- en regelgeving borgen echter in toenemende mate dat lichtuitstoot beperkt blijft. Aandachtspunt is de veiligheid op de wegen in het buitengebied.

Ten aanzien van cumulatie kan gesteld worden dat het totale geluidklimaat in het buitengebied met name bepaald blijft worden door de A17, de A58, de provinciale wegen, de spoorlijn en de bedrijventerreinen. De bijdrage van agrarische en recreatieve ontwikkelingen hieraan is relatief gering. Naar verwachting blijft ook het totaal effect gering en (ver) beneden normen. Ten aanzien van externe veiligheid spelen geen aandachtspunten in en rond het buitengebied.

Bodem en water

Het effect van de ontwikkelingen op bodemaspecten is gering. Uitbreiding van agrarische bedrijvigheid kan leiden tot extra verzuring van de bodem. Echter wet- en regelgeving borgt dat dit middels technieken tot een minimum beperkt blijft. Er is geen sprake van cumulatie van effecten, mitigatie is niet nodig.

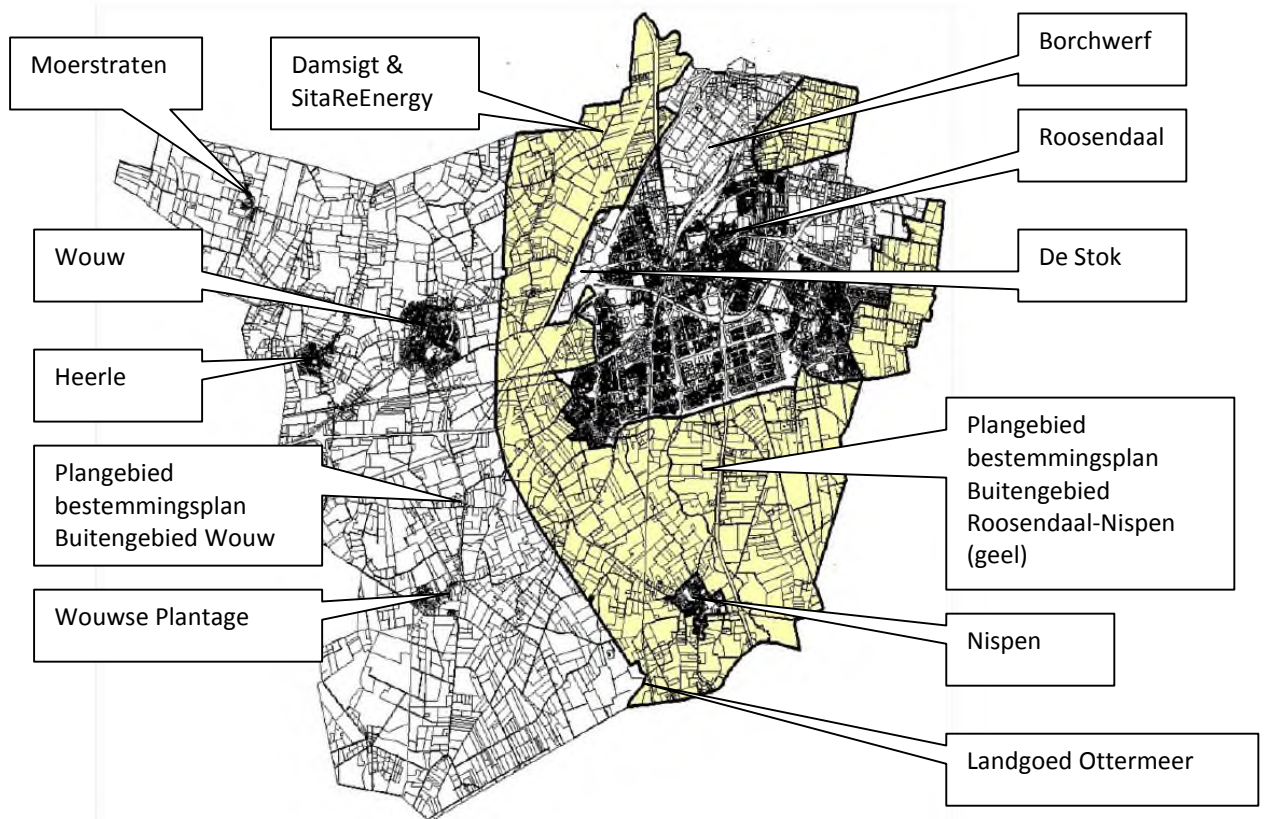
De ontwikkelingen hebben meer effect op wateraspecten dan op bodemaspecten. Uitbreiding van agrarische en recreatieve bedrijven leidt tot toename van verharding en daarmee afname van infiltratiemogelijkheden. Hiervoor wordt conform het waterbeleid al het water geïnfiltreerd, en al dan niet retentie gerealiseerd.

Het watergebruik in de glastuinbouw heeft mogelijk een negatief effect op de lokale grondwaterstand en kan leiden tot een toename van lozing van procesafvalwater. Vanuit de huidige bedrijfsvoering beschouwd is het effect echter gering, er wordt al veel water hergebruikt in de bedrijfsvoering en weinig water geloosd. Uitbreiding van agrarische bedrijvigheid kan leiden tot extra verzuring van grondwater.

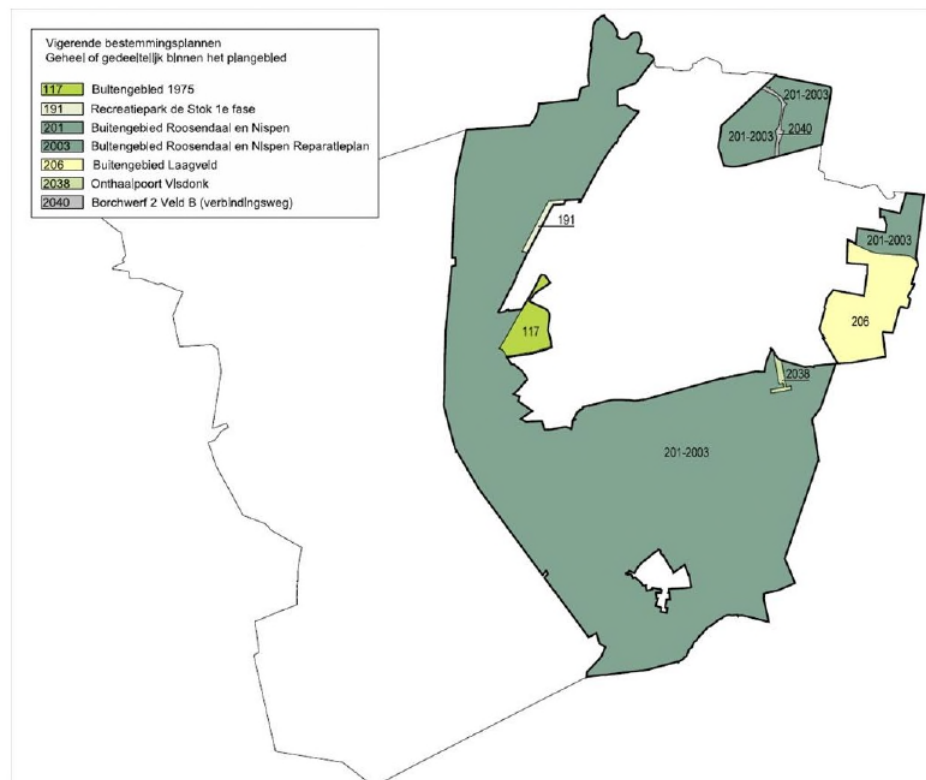
Leemten in kennis en aanzet evaluatieprogramma

Conform de Wet milieubeheer is het verplicht een evaluatie uit te voeren van de effecten van de voorgenomen activiteiten. In een milieueffectrapport is het verplicht een (eerste) opzet te geven voor een evaluatieprogramma om te monitoren of de voorspelde effecten ook daadwerkelijk optreden en zo niet of aanvullende besluitvorming en / of maatregelen nodig zijn.

Een evaluatieprogramma naar aanleiding van deze plan-m.e.r. wordt weinig zinvol geacht: de milieueffecten worden in later stadium nogmaals en gedetailleerder in beeld gebracht in de op plan-MER volgende vergunningtrajecten en bij uitbreiding van agrarische bedrijven daaraan gekoppelde m.e.r.-beoordelingen. In vergunningtrajecten danwel evaluatieprogramma's bij concrete besluiten dient ten minste aandacht besteed te worden aan de in paragraaf S.4.1. benoemde aandachtspunten

Figuur 1.1 Plangebied bestemmingsplan buitengebied Roosendaal (in geel, bron: Gemeente Roosendaal, 2014)

Figuur 1.2 Vigerende bestemmingsplannen buitengebied Roosendaal (bron: Gemeente Roosendaal, 2014)

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en context

De gemeente Roosendaal is voornemens om voor het oostelijk deel van het buitengebied van de gemeente een nieuw bestemmingsplan op te stellen: "Bestemmingsplan Buitengebied Roosendaal-Nispen" (hierna ook Bestemmingsplan Buitengebied" genoemd). Het huidige vigerende bestemmingplan Buitengebied Roosendaal - Nispen dateert van juli 2001. Daarnaast is een reparatieplan, dat betrekking heeft op enkele kleine gedeelten van het plangebied, uit 2007 vigerend.

Het plangebied van het nieuwe bestemmingsplan omvat het oostelijk deel van het buitengebied van de gemeente (figuur 1.1). Voor het westelijk deel, de voormalige gemeente Wouw, is reeds een actueel (2009) bestemmingsplan buitengebied vigerend. De kernen Roosendaal en Nispen maken geen onderdeel uit van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied, maar hebben hun eigen bestemmingsplannen. Hetzelfde geldt voor Landgoed Ottermeer en bedrijventerrein De Stok (inclusief fase 2 en 2A).

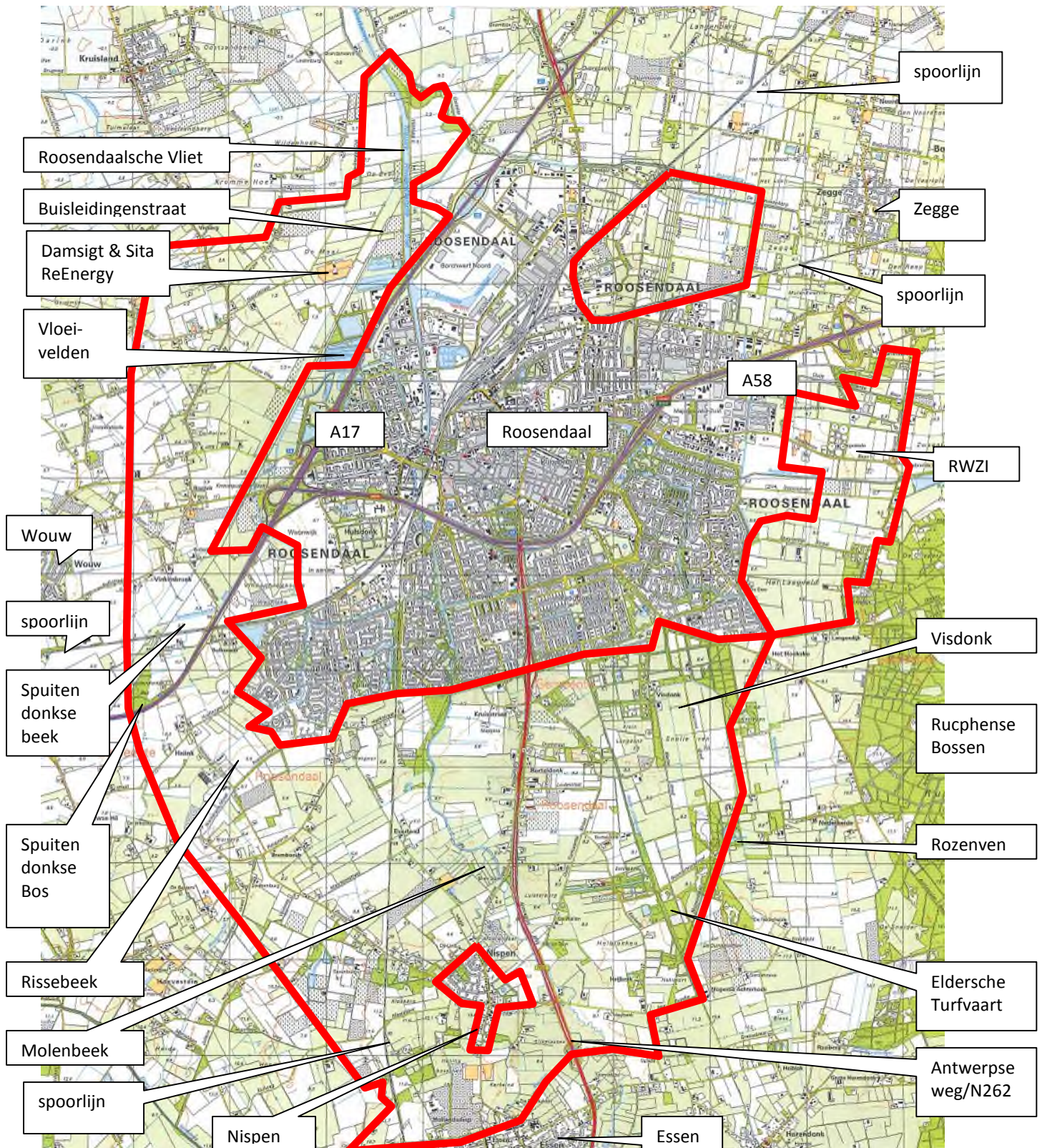
Op basis van de Wet ruimtelijke ordening is het bestemmingsplan aan vervanging toe. Ook de systematiek is veranderd. Bovendien zijn er sinds 2001 diverse beleidswijzigingen geweest op zowel rijks-, provinciaal als gemeentelijk niveau. Verder is het zo dat het karakter van het Brabantse platteland in enkele decennia tijd drastisch is veranderd. De bevolking is sterk gegroeid en het Brabantse platteland is door een toename van het bedrijfsleven op sommige plaatsen fors verstedelijkt. De groei van de steden en de mobiliteitsbehoefte leggen ruimteclaims op het landelijk gebied. In de landbouw tekende zich een sterk dalende arbeidsbehoefte af, mede door mechanisering van de agrarische bedrijven. De trend van schaalvergroting en een afnemend aantal bedrijven in de landbouw zal - zo het zich laat aanzien - verder doorzetten. Dit heeft gevolgen voor de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied. Een deel van de bedrijven zoekt naar nevenfuncties, bijvoorbeeld in de recreatie, de zorg of de verkoop van landbouwproducten. Het gebeurt ook dat bedrijven stoppen, waarbij de vrijkomende grond wordt verkocht aan een boer die schaalvergroting zoekt.

In het buitengebied van Roosendaal gelden nu meerdere bestemmingsplannen. Tevens is er sprake van kleine zogenoemde postzegelplannen die zijn opgesteld om een bepaalde ontwikkeling mogelijk te maken:

- Bestemmingsplan Buitengebied 1975;
- Bestemmingsplan Buitengebied Roosendaal en Nispen (2001);
- Bestemmingsplan Buitengebied Roosendaal en Nispen Reparatieplan (2007);
- Bestemmingsplan Borchwerf II, Veld B en Verbindingsweg Majoppeveld - Borchwerf;
- Bestemmingsplan Buitengebied Laagveld;
- Bestemmingsplan Onthaalpoort Visdonk;
- Bestemmingsplan Recreatiepark De Stok, Fase I.

Doel van het bestemmingsplan is het bieden van een actuele juridische regeling voor het buitengebied Roosendaal - Nispen. Het bestemmingsplan heeft twee hoofddoelstellingen:

- Het veiligstellen en vastleggen van de bestaande waarden en belangen;
- Het mogelijk maken van gewenste ontwikkelingen.

Figuur 1.3 Plangebied bestemmingsplan buitengebied Roosendaal

Het nieuwe bestemmingsplan wil – binnen de randvoorwaarden die gelden vanuit onder meer landschap, natuur en cultuurhistorie – aan de bestaande (gewenste) functies ontwikkelingsruimte bieden en daarnaast inspelen op toekomstige ontwikkelingen. Het bestemmingsplan geeft aan waar zich welke functies mogen ontwikkelen. Nieuwe grootschalige ontwikkelingen zijn in het bestemmingsplan niet voorzien. Uitgangspunt voor het (nieuwe) bestemmingsplan is om het bestaande beleid, zoals verwoord in het nu nog geldende bestemmingsplan, in principe als basis te hanteren. Gezien de nieuwe provinciale planologische kaders (vastgelegd in de recent gewijzigde Verordening Ruimte, zie kader hieronder) en de noodzaak om in te spelen op enkele actuele zaken, is het onvermijdelijk, dat er ten opzichte van het huidige beleid enkele aanpassingen moeten worden verricht.

Kader Verordening Ruimte 2014

Op 7 februari 2014 heeft de provincie Noord-Brabant een partiële herziening van de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening en de bijbehorende Verordening Ruimte vastgesteld. De Verordening Ruimte 2014 geeft invulling aan de beleidsmatig ingezette koerswijzigingen van de provincie. Met name voor de regels in het buitengebied is de Verordening Ruimte 2014 aanzienlijk gewijzigd ten opzichte van de Verordening Ruimte 2012. Belangrijkste wijziging is de implementatie en uitwerking van de beleidslijn "Transitie naar zorgvuldige veehouderij". Centraal in deze beleidslijn staat het motto "Ontwikkelruimte moet je verdienen en is niet onbegrensd". Er wordt alleen nog ontwikkelruimte aan veehouderijen geboden als daarmee een ontwikkeling naar een zorgvuldige veehouderij in gang wordt gezet. Hieraan is een aantal voorwaardelijke bepalingen gekoppeld: o.a. voeren van dialoog met omgeving, landschappelijke kwaliteitsverbetering minimaal 10% van het bouwvlak, voldoen aan (bovenwettelijke) eisen ten aanzien van fijn stof, geur. Ontwikkelruimte blijft in principe beperkt tot 1,5 ha. Onder uitzondering is uitbreiding buiten de 1,5 ha mogelijk.

In het (ontwerp) Bestemmingsplan Buitengebied Roosendaal-Nispen zijn de bepalingen van de Verordening Ruimte overgenomen in de regels. Deze zijn daarmee ook basis voor de effectbepaling in dit plan-MER.

Tevens maakt het Bestemmingsplan Buitengebied renovatie en uitbreiding van glastuinbouwbedrijf Damsigt aan de Westelijke Havendijk 33 mogelijk. Het ontwikkeling betreft een gefaseerde sloop en renovatie van het bestaande kassencomplex van 5 ha en een uitbreiding in noordelijke richting tot 12 ha. Voor deze ontwikkeling is een eigen ruimtelijke onderbouwing opgesteld (VEK adviesgroep, 2014), die als bijlage aan het Bestemmingsplan Buitengebied is gevoegd.

1.2 Plan-m.e.r.-procedure

1.2.1 *Waarom een m.e.r.-procedure*

De procedure van een milieueffectrapportage (m.e.r.) is bedoeld om het milieubelang volwaardig en vroegtijdig in de plan- en besluitvorming in te brengen. Een m.e.r. is gekoppeld aan een plan of besluit, bijvoorbeeld een structuurvisie of een bestemmingsplan. In de Wet Milieubeheer en in het Besluit m.e.r. wordt een onderscheid gemaakt in activiteiten die m.e.r.-plichtig zijn (de zogenaamde bijlage C-activiteiten) en activiteiten die m.e.r.-beoordelingsplichtig zijn (de zogenaamde bijlage D-activiteiten).

De m.e.r.-procedure is van toepassing bij (C-) activiteiten waarvan reeds vast staat dat er mogelijke belangrijke nadelige milieugevolgen optreden. Naast het direct uit moeten voeren van een m.e.r. zijn in het Besluit m.e.r. ook (D-) activiteiten met bijbehorende drempelwaarden aangegeven, waarvoor door het bevoegd gezag moet worden beoordeeld of sprake is van mogelijke belangrijke nadelige milieugevolgen. Voor deze activiteiten dient een m.e.r.-beoordeling uitgevoerd te worden.

Daarnaast is er onderscheid te maken tussen project-m.e.r. en plan-m.e.r. Een project-m.e.r. is een milieubeoordeling gekoppeld aan concrete besluiten. Een plan-m.e.r. is een milieubeoordeling gekoppeld aan plannen die concretere vervolgetrajecten mogelijk maken die m.e.r.(beoordelings)plichtig zijn en daarmee dus kaderstellend zijn. Daarnaast moet een plan-m.e.r. procedure doorlopen worden als een passende beoordeling moet worden opgesteld, omdat significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden niet uitgesloten kunnen worden.

Bestemmingsplan Buitengebied versus m.e.r.

Het Bestemmingsplan Buitengebied maakt uitbreiding en omschakeling van de bestaande agrarische (inclusief glastuinbouw) en recreatieve bedrijven mogelijk. Het betreft voornamelijk het opnieuw bestemmen van (nog niet benutte) uitbreidingsmogelijkheden uit de vigerende bestemmingsplannen. Dit is planologisch als conserverend te zien, maar m.e.r.-technisch wordt dit gezien als opnieuw te beschouwen ontwikkeling. Hieruit volgen verplichtingen ten aanzien van m.e.r.

De m.e.r.-verplichtingen ten aanzien van agrarische bedrijvigheid vallen onder m.e.r.-categorie D9 lid 2 (m.e.r.-beoordelingsplicht glastuinbouw), C14 (m.e.r.-plicht veehouderijen) en D14 (m.e.r.-beoordelingsplicht veehouderijen) (zie tabel 1.1).

Voor uitbreiding van veehouderijen geldt bij een overschrijding van de drempelwaarden een m.e.r.-plicht, dan wel m.e.r.-beoordelingsplicht. Deze is gekoppeld aan de vergunning. In het kader van het kaderstellende bestemmingsplan geldt een plan-m.e.r. plicht.

Uitbreiding van de glastuinbouw valt onder m.e.r. categorie D9, lid 2. Bij een oppervlak van 50 hectare of meer dient een m.e.r.-beoordeling doorlopen te worden in het kader van het bestemmingsplan. Deze drempelwaarde wordt in Buitengebied Roosendaal Nispen niet overschreden. Dat betekent dat geen (formele) m.e.r.-beoordeling doorlopen hoeft te worden, maar wel een vormvrije m.e.r.-beoordeling.

Voor de renovatie en uitbreiding van glastuinbouwbedrijf Damsigt geldt opzichzelfstaand een vorm-vrije m.e.r.-beoordelingsplicht. Uit de ruimtelijke onderbouwing die voor de renovatie en uitbreiding van Damsigt is opgesteld (VEK Adviesgroep, 2014), blijkt dat er geen belangrijke nadelige milieugevolgen verwacht worden. Daarmee gelden geen (verdere) verplichtingen ten aanzien van m.e.r. (m.e.r.-beoordeling of project-m.e.r.). In dit plan-MER voor het buitengebied als geheel wordt daar waar relevant geacht specifiek ingegaan op (de effecten van) renovatie en uitbreiding van Damsigt.

De m.e.r.-verplichtingen ten aanzien van recreatie vallen onder m.e.r.-categorie D10. Voor uitbreiding van kampeerterrinen e.d. geldt bij een overschrijding van de drempelwaarden een m.e.r.-beoordelingsplicht. Deze is gekoppeld aan het bestemmingsplan. De uitbreidingen in het

bestemmingsplan Buitengebied zijn dusdanig klein dat geen (formele) m.e.r.-beoordeling doorlopen hoeft te worden, maar wel een vormvrije m.e.r.-beoordeling.

Daarnaast bevinden zich in de nabijheid van het plangebied van het bestemmingsplan Natura 2000-gebieden. Als significant negatieve effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten en een passende beoordeling moet worden opgesteld leidt dit ook tot de verplichting een plan-MER op te stellen.

Samenvattende conclusie ten aanzien van m.e.r.

Samengevat kan gesteld worden dat het Bestemmingsplan Buitengebied voorziet in ontwikkelingen, waarvoor verplichtingen ten aanzien van m.e.r. bestaan. Er wordt daarom in het kader van het bestemmingsplan Buitengebied een plan-m.e.r. procedure doorlopen.

Scope plan-m.e.r.: onderzoek op gebiedsniveau, niet op inrichtingsniveau

In de plan m.e.r. wordt het gehele plangebied en worden de effecten van alle ontwikkelingen binnen het Bestemmingsplan Buitengebied beschouwd. De focus ligt echter op die gebieden, waar ontwikkelingen mogelijk zijn en die ontwikkelingen waarvan verwacht wordt dat ze een (wezenlijk) effect hebben op de omgeving. Het effectenonderzoek is gedaan op het niveau van het buitengebied als geheel. Er is daarom een zeker abstractieniveau gekozen. De effecten-beschouwing geeft daarmee geen gedetailleerde analyse op inrichtings-/perceelsniveau. Dit gebeurt in vervolgprocedures voor individuele ontwikkelingen

Tabel 1.1. M.e.r.-categorieën. veehouderij en glastuinbouw

	Activiteiten	Gevalen	M.e.r.-plicht
D 9	Landinrichtings project dan wel een wijziging of uitbreiding daarvan.	In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op 1 een functiewijziging met een oppervlakte van 125 hectare of meer van water, natuur, recreatie of landbouw. 2 vestiging van een glastuinbouw gebied of bloembollenteeltgebied van 50 hectare of meer	vormvrije m.e.r.-beoordeling in het kader van het bestemmingsplan buitengebied
D 10	De aanleg, wijziging of uitbreiding van: a. skihellingen, skiliften, kabelspoorwegen en bijbehorende voorzieningen; b. jachthavens. c. vakantiedorpen en hotelcomplexen buiten stedelijke zones met bijbehorende voorzieningen, d. permanente kampeer- en caravanterreinen, of e. themaparken.	In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op: 1°. 250.000 bezoekers of meer per jaar, 2°. een oppervlakte van 25 hectare of meer, 3°. 100 ligplaatsen of meer of 4°. een oppervlakte van 10 hectare of meer in een gevoelig gebied.	vormvrije m.e.r.-beoordeling in het kader van het bestemmingsplan buitengebied
C1 4	De oprichting, wijziging of uitbreiding van een installatie voor het fokken, mesten of houden van pluimvee of varkens.	In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op meer dan: 1°. 85.000 stuks mesthoenders (Rav ¹ cat. E 3 t/m 5), 2°. 60.000 stuks hennen (Rav cat. E 1 en E2), 3°. 3.000 stuks mestvarkens (Rav cat. D3) of 4°. 900 stuks zeugen (Rav cat. D 1.2 en D 1.3).	m.e.r.-plicht in het kader van de vergunning, plan-m.e.r.plicht in het kader van het (kaderstellende) bestemmingsplan buitengebied

D1 4	De oprichting, wijziging of uitbreiding van een installatie voor het fokken, mesten of houden van dieren.	In gevallen waarin de activiteit betrekking heeft op meer dan: 1°. 40.000 stuks pluimvee (Rav ¹ cat. E, F, G en J), 2°. 2000 stuks mestvarkens (Rav cat. D.3), 3°. 750 stuks zeugen (Rav cat. D.1.2, D.1.3 en D.3 voor zover het opfokzeugen betreft), 4°. 2700 stuks gespeende biggen (biggenopfok) (Rav cat. D.1.1), 5°. 5000 stuks pelsdieren (fokteven) (Rav cat. H.1 t/m H.3), 6°. 1000 stuks voedsters of 6000 vlees- en opfokkonijnen tot dekleeftijd (Rav cat. I.1 en I.2), 7°. 200 stuks melk-, kalf- of zoogkoeien ouder dan 2 jaar (Rav cat. A.1 en A.2), 8°. 340 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar (Rav cat. A 3), 9°. 340 stuks melk-, kalf- en zoogkoeien ouder dan 2 jaar en vrouwelijk jongvee tot 2 jaar (Rav cat. A 1, A 2 en A 3), 10°. 1200 stuks vleesrunderen (Rav cat. A.4 t/m A.7), 11°. 2000 stuks schapen of geiten (Rav cat. B.1 en C.1 t/m C.3), 12°. 100 stuks paarden of pony's (Rav cat. K.1 en K.3), waarbij het aantal bijbehorende dieren in opfok jonger dan 3 jaar niet wordt meegeteld. (Rav cat. K.2 en K.4), of 13°. 1000 stuks struisvogels (Rav cat. L.1 t/m L.3).	m.e.r.-plicht in het kader van de vergunning, plan-m.e.r.plicht in het kader van het (kaderstellende) bestemmingsplan buitengebied

1.2.2 Procedure en inhoudelijke eisen aan een plan-m.e.r.

Een m.e.r. bestaat uit een aantal procedurele stappen en producten. Het startdocument van de procedure is de Notitie Reikwijdte en Detailniveau, in het vervolg ook wel aangeduid als "notitie". Het eindproduct van de m.e.r.-procedure is een milieueffectrapport, in het vervolg ook wel aangeduid als "MER". De m.e.r. procedure kent de volgende procedurele eisen:

- Openbare kennisgeving van het voornemen;
- Raadpleging van de betrokken bestuurlijke organen en adviseurs over de reikwijdte en het detailniveau van de m.e.r.;
- Bieden van de mogelijkheid om zienswijzen in te dienen;
- Advies Commissie m.e.r. over reikwijdte en detailniveau (optioneel);
- Opstellen milieueffectrapport;
- Openbaar maken MER en opsturen aan de wettelijke adviseurs & Commissie m.e.r.;
- Bieden van de mogelijkheid om zienswijzen op het MER in te dienen;
- Toetsingsadvies Commissie m.e.r.;
- Besluit nemen inclusief motivatie hoe de m.e.r. in de planvorming is betrokken en bekendmaking besluit;
- Evaluatie van effecten tijdens en na realisatie.

Formeel is het bevoegd gezag, in dit geval de gemeente Roosendaal verantwoordelijk voor de acties in het kader van de m.e.r. Conform artikel 7.23 van de Wet Milieubeheer bevat een MER tenminste een beschrijving van:

- Probleem en doelstelling (Hoofdstuk 1);
- Genomen en te nemen besluiten (Hoofdstuk 2 en bijlage 1);
- De huidige situatie en autonome ontwikkeling van het studiegebied (Hoofdstuk 3);
- De voorgenomen activiteit, alternatieven en varianten (Hoofdstuk 4);
- De effecten van de voorgenomen activiteit op het studiegebied (Hoofdstuk 5);
- Leemten in kennis en aanzet tot evaluatieprogramma (Hoofdstuk 6);
- Samenvatting (voorafgaand aan dit MER).

1.2.3 *De plan-m.e.r.-procedure*

Kennisgeving

De kennisgeving is het bekend maken van het voornemen voor het ruimtelijk plan met de daarbij horende m.e.r. procedure aan een ieder die met de plannen te maken gaat krijgen of die hierin geïnteresseerd is.

Van het Voorontwerp-Bestemmingsplan Buitengebied en de Notitie Reikwijdte en Detailniveau is in juni 2013 kennisgegeven. Conform wettelijke eisen is in de kennisgeving aangegeven:

- Aankondiging besluit en m.e.r.-procedure;
- Welke stukken, waar en wanneer ter inzage;
- Wie mag wanneer en op welke manier zienswijzen inbrengen;
- Aangeven of advies van de commissie m.e.r. is gevraagd.

Raadpleging en inspraak

Na de kennisgeving heeft raadpleging en inspraak plaatsgevonden. Raadpleging is het inwinnen van advies over welke effecten moeten worden beschouwd in het plan-MER, en op welke wijze het onderzoek moet worden uitgevoerd. De raadpleging is gekoppeld aan het vooroverleg in het kader van het Voorontwerp Bestemmingsplan Buitengebied. Hiervoor zijn door de gemeente Roosendaal de volgende bestuurlijke organisaties geraadpleegd:

- Provincie Noord-Brabant;
- Omliggende gemeenten: Steenbergen, Rucphen, Halderberge, Bergen op Zoom, Woensdrecht, Essen (België);
- Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie;
- Rijksdienst Cultureel Erfgoed;
- Dienst Vastgoed Defensie;
- Kamer van Koophandel;
- Rijkswaterstaat, directie Noord-Brabant;
- Natuur- en milieuorganisaties: Brabantse Milieufederatie, Brabants Landschap, Natuurmonumenten, IVN, Staatsbosbeheer, Milieuadviesraad;
- ZLTO;
- Waterschap Brabantse Delta;
- Leidingbeheerders: Defensie, Dow Pipeline Beheer, Enexis, Gasunie, KPN, LSNed leidingenstraat Nederland;
- Politie Midden- en West-Brabant;
- Brandweer cluster Bergen op Zoom, Roosendaal en Woensdrecht;
- Prorail, NS Reizigers;
- GGD;
- KHN Regioadviseur West-Brabant;
- KNNV afdeling Roosendaal;
- Roosendaalse Agglomeratie Hengelsport;
- Seniorenraad;
- Veilig Verkeer Nederland Afdeling Roosendaal;
- Koninklijke Horeca Roosendaal;
- WAC;
- Bewonersplatform Nispen.

De gemeente Roosendaal heeft er voor gekozen de betrokken bestuurlijke instanties te raadplegen door middel van een Notitie Reikwijdte en Detailniveau. In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau is beschreven wat in het plan-MER onderzocht wordt en op welke manier. De Notitie Reikwijdte en Detailniveau is tevens samen met het voorontwerpbestemmingsplan gepubliceerd en 6 weken (10 juni 2013 tot 22 juli 2013 ter inzage gelegd. Een ieder heeft gedurende deze periode kunnen reageren op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Omdat op het moment van de publicatie van het Voorontwerp Bestemmingsplan Buitengebied en de Notitie Reikwijdte en Detailniveau ook al een passende beoordeling beschikbaar was, is deze ook terinzagegelegd.

Er zijn diverse inspraakreacties op het voorontwerpbestemmingsplan ontvangen. Drie reacties hadden betrekking op de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (en passende beoordeling).

- Een reactie van de ZLTO over de uitgangspunten van de stikstofberekeningen;
- een reactie van Stichting Sirene en een reactie van Benegora Milieuvereniging over het detailniveau van de natuurinventarisatie en de reikwijdte van de passende beoordeling.

De ZLTO is van mening dat de passende beoordeling gebaseerd is op onjuiste stikstofberekeningen en dat daarom onterecht in het bestemmingsplan beperkingen in de ontwikkelruimte van de agrarische bedrijven worden opgenomen. De ZLTO vindt het o.a. onterecht dat uit is gegaan van een maximale ontwikkeling (in plaats van een realistische verwachte ontwikkeling), dat onterecht nog niet benutte bouwruimte is beschouwd en dat is uitgegaan van emissiewaarden uit het Besluit huisvesting (in plaats van die uit de provinciale Verordening Stikstof en Natura2000).

Dit is niet overgenomen in het MER. In het MER moeten de effecten van de maximale mogelijke ontwikkelingsruimte worden beschouwd, inclusief nog niet benutte bouwruimte. De gehanteerde emissiewaarden geven een worst-case inschatting, waarmee onderschatting van het effect wordt voorkomen. Er is wel degelijk uitgegaan van juiste, juridisch vereiste uitgangspunten voor de passende beoordeling. De beperkende maatregel is een valide en legitieme uitwerking van de conclusies van de passende beoordeling.

Stichting Sirene en Benegora Milieuvereniging vragen aandacht voor de EHS en de natuurinventarisatie, vinden de 10 km grens in de passende beoordeling te krap en vragen om een vertaling van de conclusies van de passende beoordeling in het bestemmingsplan.

In dit plan-MER is ingegaan op (effecten op) EHS en natuurwaarden. Effecten op Natura2000 beperken zich inderdaad niet tot 10 km. Er is in het kader van de passende beoordeling dan ook een gevoeligheidsanalyse gedaan op gebieden verder dan 10 km. Overigens maakt dit voor de effectbepaling niet uit, er worden geen effecten onderschat of genegeerd: Binnen 10 km komen al gebieden voor die gevoelig zijn voor stikstof. Maatregelen die effecten voorkomen op deze gebieden leiden er ook toe dat effecten op gebieden buiten de 10 km worden voorkomen. De conclusies van de passende beoordeling zijn inmiddels vertaald in het bestemmingsplan.

Voor de volledige reacties en uitgebreidere antwoorden wordt verwezen naar het Inspraak en Overlegrapport bij het bestemmingsplan.

Advies Commissie m.e.r

De gemeente heeft besloten de Commissie m.e.r. niet in het voortraject te raadplegen over reikwijdte en detailniveau. De gemeente is van mening voldoende inzicht te hebben in de te onderzoeken aspecten en aandachtspunten ten behoeve van de afweging en besluitvorming.

Plan-MER

Na de raadpleging is dit plan-MER opgesteld. Hierbij is rekening gehouden met de vragen en opmerkingen uit de raadpleging en inspraak. Dit heeft geleid tot aanpassing van reikwijdte en detailniveau (zie onderstaand kader). In dit MER zijn de resultaten van de verschillende onderzoeken opgenomen en worden de effecten op de verschillende milieuthema's beschreven.

Aanpassingen Bestemmingsplan Buitengebied en reikwijdte en detailniveau plan-MER naar aanleiding van passende beoordeling en Verordening Ruimte 2014

De uitgangspunten voor het Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied zijn gewijzigd ten opzichte van die voor het Voorontwerp, dat terinzage heeft gelegen. Dit naar aanleiding van de resultaten van de passende beoordeling en de wijzigingen in regelgeving vanuit de Verordening Ruimte 2014. De conclusie van de passende beoordeling was dat de uitbreidingsmogelijkheden binnen het Voorontwerp Bestemmingsplan Buitengebied leiden tot significant negatieve effecten op Natura2000-gebieden in de omgeving. De gemeente heeft dit vertaald naar het Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied door het opnemen van een voorwaardelijke bepaling bij die activiteiten die (kunnen) leiden tot toename van stikstofdepositie. Deze activiteiten (uitbreiding veehouderijen, glastuinbouw, biovergisting) mogen alleen uitbreiden in bebouwing en gebruik als aangetoond is dat uitbreiding niet leidt tot significant negatieve effecten op Natura2000-gebieden. Daarmee is ook het uitgangspunt voor het plan-MER veranderd ten opzichte van hetgeen gepresenteerd is in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau en passende beoordeling. Door de stikstofregel in het Ontwerp Bestemmingsplan Buitengebied is in de optiek van de gemeente geborgd dat uitbreiding van veehouderij, glastuinbouw e.d. niet leidt tot toename van stikstofdepositie en daarmee niet leidt tot significant negatieve effecten op Natura 2000-gebied. Omdat hiermee op voorhand kan worden uitgesloten dat er sprake is van significant negatieve effecten op Natura2000-gebieden, is geen passende beoordeling meer nodig. De eerder uitgevoerde passende beoordeling is dan ook niet meer toegevoegd aan dit plan-MER. Bovenstaande is gemotiveerd in de Voortoets die als bijlage bij dit plan-MER is gevoegd.

Hiermee is ook de meerwaarde van het onderzoeken van een realistisch alternatief komen te vervallen. Vanuit stikstofoptiek is onderzoek naar een realistisch alternatief (op basis van reëel verwachte ontwikkelingen in plaats van maximaal mogelijke ontwikkelingen) niet meer nodig. Vanuit de overige aspecten wordt, conform juridisch kader, het effect van maximaal mogelijke ontwikkelingen in beeld gebracht.

De vertaling van de regels uit de Verordening Ruimte 2014 ten aanzien van geur en fijn stof borgen in de optiek van de gemeente dat uitbreiding van veehouderijen niet leidt tot wezenlijke toename van geurhinder en fijn stof en dat er geen nieuwe knelpunten ten opzichte van de huidige en autonome situatie ontstaan.

Vervolprocedure

Het plan-MER gaat na afronding in procedure gekoppeld aan het ontwerp bestemmingsplan:

- 30 mei 2014 publicatie in de Staatscourant;
- 1 juni 2014 publicatie in de Roosendaalse Bode;
- 2 juni 2014 start terinzagelegging (zes weken, t/m 13 juli 2014).

Het plan-MER richt zich met name op die milieueffecten die relevant zijn voor de ontwikkelingen zoals die worden vastgelegd in het gekoppelde bestemmingsplan.

Het plan-MER wordt na vrijgave door het bevoegd gezag samen met het ontwerp bestemmingsplan gepubliceerd en ter inzage gelegd. Eenieder kan in deze periode een reactie geven op het plan-MER en het ontwerp bestemmingsplan. De in het kader van deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau benaderde betrokken bestuurlijke partijen worden apart aangeschreven voor een reactie op het plan-MER, evenals de Commissie m.e.r.

De reacties worden door het bevoegd gezag in de verdere bestemmingsplanprocedure meegenomen.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk twee en bijlage 1 van dit MER gaat in op het voor Buitengebied Roosendaal Nispen relevante beleidskader. De referentiesituatie komt in hoofdstuk drie aan bod en wordt gevolgd door een beschrijving van de voorgenomen activiteiten in hoofdstuk vier. Naast de voorgenomen activiteiten wordt in dit hoofdstuk beschreven hoe in dit MER met alternatieven is omgegaan. Vervolgens wordt in hoofdstuk vijf beschreven welke effecten de voorgenomen activiteiten hebben. Het MER wordt besloten met een slotbeschouwing/conclusie in hoofdstuk 6.

In dit MER wordt een aantal termen veelvuldig gebruikt.

- m.e.r. staat voor milieueffectrapportage en wordt gebruikt om de procedure aan te duiden;
- MER staat voor milieueffectrapport, een belangrijk onderdeel van de m.e.r.-procedure;
- Plangebied is het gebied dat ruimtelijk-planologisch wordt vastgelegd in het bestemmingsplan;
- Studiegebied is het gebied waar de voorgenomen activiteiten effecten hebben. De omvang van het studiegebied varieert per thema: voor een aantal criteria is het studiegebied sec het gebied van de ontwikkeling zelf, voor andere criteria kan sprake zijn van uitstralingseffecten en is het studiegebied groter.

2 Beleidskader

2.1 Overzicht beleidskader

Er zijn diverse beleidskaders relevant voor het MER. In onderstaande tabel 2.1 zijn deze gepresenteerd. In bijlage 1 van dit MER worden de belangrijkste beleidskaders toegelicht, voor zover relevant geacht het Buitengebied Roosendaal Nispen. In dit hoofdstuk wordt samengevat ingegaan op de belangrijkste: De gemeentelijk Structuurvisie Roosendaal en de provinciale Structuurvisie Ruimtelijke Ordening en Verordening Ruimte 2014.

Tabel 2.1 Beleidskader

Beleidsniveau	Beleidskader
Europees	Europese Kaderrichtlijn Water, Verdrag van Malta, Hoogwaterrichtlijn, Besluit kwaliteit en monitoring water
Nationaal	Wetten: Wet ruimtelijke ordening, Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht, Wet milieubeheer, Wet bodembescherming, Wet geluidhinder, Monumentenwet, Modernisering Monumentenzorg, Wet op de archeologische monumentenzorg, Natuurbeschermingswet, Flora- en faunawet, Wet luchtkwaliteit, Waterwet, Wet vervoer gevaarlijke stoffen, Wet geurhinder en veehouderij, Wet ammoniak en veehouderij
	Besluiten: Besluit externe veiligheid inrichtingen, Besluit externe veiligheid buisleidingen, Besluit externe veiligheid transportroutes, Nationaal Bestuursakkoord Water, Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)
	Nota's: Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, Structuurvisie Buisleidingen, Nationaal Milieubeleidsplan, Nota waterbeleid 21 ^e eeuw, Nationaal Waterplan, Basisnet Water
Provinciaal en regionaal	Partiele Herziening Structuurvisie Ruimtelijke Ordening (2014)
	Verordening ruimte (2014)
	Provinciale Verordening Milieu
	Provinciaal Waterplan 2010-2015 (2010)
	Waterbeheerplan 2010-2015 (2010)
	Natuurbeheerplan provincie Noord Brabant (2011)
	Provinciaal Milieuplan 2012-2015 (2011)
	Provinciale Verordening Stikstof en Natura 2000
	Provinciale Verordening Water (2009)
	Cultuurhistorische Waardenkaart (2010)
	Handreiking Kwaliteitsverbetering Landschap
	Ruimtelijke visie West-Brabant 2030
Lokaal	Structuurvisie Roosendaal 2025
	Gemeentelijk Verkeers- en vervoersplan
	Landschapsontwikkelingsplan Bergen op Zoom en Roosendaal
	Notitie Nieuwe Landgoederen in Roosendaal
	Notitie Kamperen in Roosendaal
	Milieubeleidsplan
	Welstandsnota
	Beleidsnota Toekomst voor het verleden
	Beoordelingskader initiatieven buitengebied
	Waterplan Roosendaal
	Nota Integraal Veiligheidsbeleid
	Ontwikkelingsvisie Horeca Roosendaal
	Groenbeheervisie Roosendaal

2.2 Structuurvisie Roosendaal

Algemeen

In 2025 is Roosendaal een stad van mensen, van wonen, van (net)werken. Een complete en vitale stad. Om dit te bereiken, zal Roosendaal de komende jaren moeten inspelen op trends als ontgroening, vergrijzing, globalisering, individualisering, informatisering, veranderingen in mobiliteit en bereikbaarheid en decentralisatie van overheidstaken én hier duurzame antwoorden op moeten dichtten. Roosendaal kiest bij deze veranderingen voor 'behoud en versterken van de kwaliteit van stad en dorpen' door vernieuwing en transformatie. De identiteit van Roosendaal en de ontwikkeling naar een netwerksamenleving zijn hierbij leidende principes.

De Structuurvisie is opgesteld in een tijd van economische crisis. Die heeft ertoe geleid dat de haalbaarheid en de betaalbaarheid van de ruimtelijke ordening centrale begrippen in het ruimtelijk beleid zijn geworden. De vanzelfsprekendheid dat er vraag is naar gronden voor woningen, winkels en kantoren, is er niet meer. In 2012 heeft Roosendaal te maken met een overschot aan bijvoorbeeld kantoor- en winkelruimte.

Strategische keuzes voor het toekomstig ruimtegebruik worden onder andere beïnvloed door demografische ontwikkelingen van ontgroening en vergrijzing. Ook die ontwikkelingen leiden ertoe dat Roosendaal niet in de eerste plaats aan meer woningen en meer bedrijventerreinen moet denken, maar aan omvormingen, herstructurering en transformatie.

Het antwoord van Roosendaal op de ontwikkelingen is geformuleerd op twee beleidsuitgangspunten:

- Een duurzame ontwikkeling van een compact, compleet en verbonden Roosendaal;
- Een haalbare en betaalbare lokale ruimtelijke ontwikkeling.

Ruimtelijke uitgangspunten Buitengebied

De kwaliteit van het buitengebied, open en weids in het noorden en een parklandschap in het zuiden, komt goed tot zijn recht. De compleetheid bestaat uit het aanbod van voorzieningen, ruimtelijke kwaliteiten en de complementariteit van stad en buitengebied. Verbondenheid is de mate waarin Roosendaal via netwerken fysiek is verbonden met haar omgeving en sociaal is verbonden met haar samenleving. De fundamentele uitgangspunten voor de gemeente zijn:

- Bouwen binnen de stedelijke contouren van de stad om zo bestaande infrastructuur optimaal te benutten;
- Buitengebied ontzien van verstedelijking; ruimte voor agrarische dynamiek in het noordelijk deel van het buitengebied en toerisme en recreatie in gebieden als Visdonk en Brabantse Wal;
- Zuinig/duurzaam ruimtegebruik, waarbij efficiënt gebruik en hergebruik van bestaande ruimte en bebouwing het uitgangspunt is;
- Gebruik maken van de kwaliteit van de locatie;
- Leefbaarheid van wijken en dorpen waarborgen door behoud en versterking van collectieve openbare ruimte, het behouden van de groen-blauwe structuren en het wegnemen van infrastructurele barrières i.c. het uitplaatsen van de A58 en het goederenvervoer per spoor naar buiten het stedelijk gebied;
- De kwaliteit van de locatie is mede bepalend voor de ontwikkelingsmogelijkheden of initiatieven
- De identiteit van stad en dorpen versterken door het handhaven en versterken van de landschappelijke en cultuurhistorische basisstructuren in het buitengebied en de bebouwde omgeving;
- Groen/blauwe hoofdstructuren in het stedelijk gebied behouden als verbinding met het buitengebied;
- Het sturen van nieuwbouw op basis van strategisch voorraadbeheer;
- (regionaal) Ruimte creëren voor speerpunten/topsectoren van economisch beleid;
- Het aanbod van sociaal-maatschappelijke en detailhandelsvoorzieningen in wijken en dorpen behouden, waar mogelijk door concentratie en bundeling van voorzieningen;

- Het optimaliseren van infrastructurele verbindingen en het beter benutten van de multimodale ontsluitingsmogelijkheden (weg, water, spoor, buis) van Roosendaal;
- Benutten van de strategische ligging van Roosendaal en West-Brabant in de Vlaams Nederlandse Delta;
- Bij ruimtelijke ingrepen de mogelijkheden voor energietransitie en bodemenergie optimaliseren;
- Bijdragen aan sociale veiligheid door integratie van dit beleidsveld in het ruimtelijk ontwerp van gebouwen en openbare ruimte.
- Haalbare en betaalbare lokale ruimtelijke ontwikkeling

Roosendaal zet primair in op behoud van bestaande kwaliteiten voor natuur, water, landschap en het buitengebied en het ondersteunen van agrarische ontwikkelingen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen het weidse open landschap in het noordelijk deel en het parklandschap in het zuidelijk deel van Roosendaal.

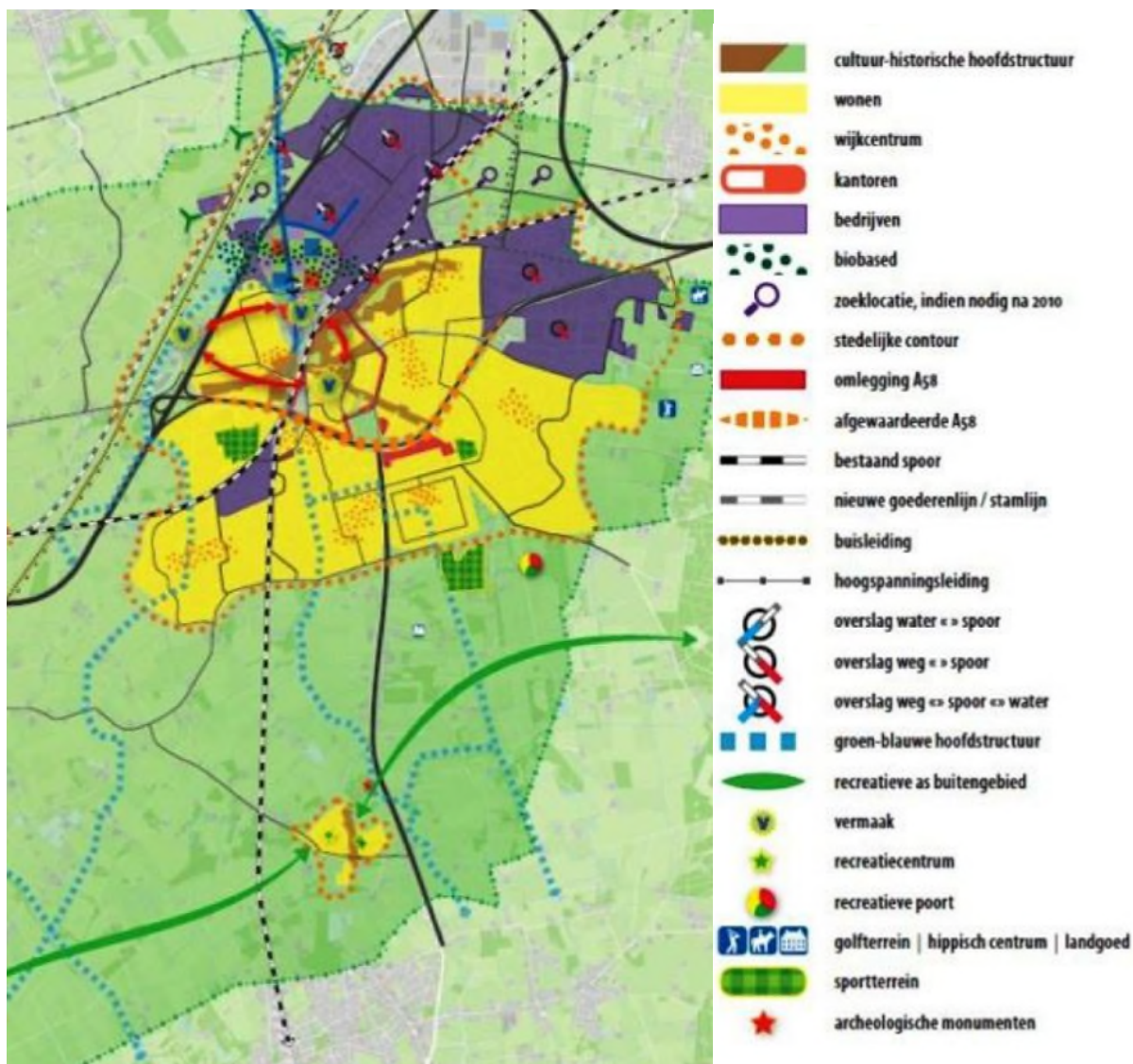
Het project “Landschap van Allure” voor de Brabantse Wal is als samenhangend beleidsprogramma leidend voor de ontwikkeling van natuur, landschap en recreatie. Aan de zuidzijde van Roosendaal ligt, mede gelet op de ontwikkelingen in de Brabantse Wal, meer de kracht bij de benutting van de natuurlijke kwaliteiten van het buitengebied.

Op het gebied van agrarische dynamiek volgt Roosendaal de regionale focus op glastuinbouw en het Agrarisch Food Cluster in Steenbergen en boomteelt in Zundert. Verder heeft de landschappelijke structuur in de noordzijde meer mogelijkheden voor een verdere ontwikkeling van agrarische functies, mogelijk in relatie tot bio-based economie. Wanneer ontwikkelingen de maat en schaal van het buitengebied overstijgen en functies hun grondgebonden relatie kwijt raken is daarvoor geen plek meer in het buitengebied.

Beschermen en opwaarderen van waterlopen en beken zijn dragers van het buitengebied en van vitaal belang voor de natuur, landschap en beleving van het buitengebied.

De agrarische sector is rentmeester en belangrijkste gebruiker in het buitengebied. De gemeente ondersteunt de dynamiek van de agrarische sector in het buitengebied en houdt daarbij rekening met andere belangen.

- De gemeente ontziet het buitengebied van stedelijke ontwikkelingen;
- Landgoederen, buitenplaatsen en ruimte-voor-ruimte regelingen worden beperkt in aantal enomvang mogelijk gemaakt;
- De gemeente participeert actief in het project “Landschap van Allure” in het zuidelijk gedeelte van het buitengebied;
- Het groene buitengebied en het groene stedelijk gebied blijven met elkaar verbonden;
- In het zuidelijk gedeelte van het buitengebied ligt de nadruk op het behouden en verbinden van natuur en landschap en worden de mogelijkheden voor recreatief medegebruik en plattelandontwikkeling verruimd; het noordelijk gebied wordt benut voor verdergaande agrarische ontwikkeling;
- Het recreatief gebruik van het buitengebied wordt gezoneerd vanuit de dorpen en twee recreatieve poorten (Wouwse Plantage en Visdonk), aansluitend aan de wijkperspectieven;

Figuur 2.1 Uitsnede Integratiekaart Structuurvisie Roosendaal 2025

2.3 Structuurvisie Ruimte (provinciaal)

Inleiding

Op 7 februari 2014 hebben Provinciale Staten de Structuurvisie 2010 - Partiële herziening 2014 vastgesteld. De provincie geeft in de structuurvisie de hoofdlijnen van het ruimtelijk beleid tot 2025 (met een doorkijk naar 2040). De structuurvisie geeft een ruimtelijke vertaling van de opgaven en doelen uit de Agenda van Brabant en is bindend voor het ruimtelijk handelen van de provincie. In de Agenda van Brabant zijn de opgaven voor de provincie voor de komende jaren en de rol die de provincie daarin neemt beschreven.

Door allerlei ontwikkelingen en wensen gaat de provincie meer dan voorheen duurzaam en zorgvuldig om met de ruimte. De autonome ontwikkelingen in het landelijk gebied (agrarische bedrijven die stoppen versus schaalvergroting en intensivering) vragen om ontwikkelingsruimte in het landelijk gebied. De provincie wil daar meer dan voorheen ruimte aan bieden, maar wel met aandacht voor een versterking van de landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten van Brabant.

In het licht van deze opgaven is het vigerende ruimtelijke beleid bekeken. De conclusie is dat een groot deel van het provinciale ruimtelijke beleid nog steeds actueel is en daarom ongewijzigd blijft.

Voorbeelden zijn het principe van concentratie van verstedelijking, zorgvuldig ruimtegebruik, het verantwoord omgaan met de natuurlijke basis, het streven naar robuuste en aaneengeschaalde natuurgebieden en het concentratiebeleid voor glastuinbouw en intensieve veehouderijen.

In de structuurvisie benoemt de provincie haar (dertien) provinciale ruimtelijke belangen en de wijze waarop zij deze behartigt. De wijze waarop de provincie deze ruimtelijke belangen behartigt, is uitgewerkt in vier manieren van sturen: regionaal samenwerken, ontwikkelen, beschermen en stimuleren. Er zijn vier ruimtelijke structuren, die de provinciale ruimtelijke structuur vormen.

1. de groenblauwe structuur,
2. het landelijk gebied,
3. de stedelijke structuur
4. de infrastructuur.

Landelijk gebied

Voor wat betreft het landelijk gebied wil de provincie de volgende vier doelen bereiken:

1. Ruimte voor een breed georiënteerde plattelandseconomie

De provincie biedt ruimte aan een breed georiënteerde plattelandseconomie met een menging van functies met ontwikkelingsmogelijkheden voor land- en tuinbouw, toerisme en recreatie en verbreding van agrarische activiteiten met streekproducten, zorgverblijven en recreatief verblijf. De landbouw, toerisme en recreatie zijn belangrijke dragers van de plattelandseconomie. Deze ontwikkeling sluit aan de op toenemende vragen vanuit de Brabantse samenleving (de stad) om het buitengebied meer te kunnen gebruiken voor andere functies. Maar sluit ook aan bij de behoefte aan het behoud van de voorzieningen die belangrijk zijn voor de leefbaarheid van het platteland en haar bewoners. Het platteland vervult bovendien een belangrijke rol als uitloopgebied voor de bewoners van de dorpen en steden en voor een kleinschalige zorgeconomie. De provincie vindt het belangrijk dat de ruimtevraag voor verdere versterking en ontwikkeling van de (verbrede) landbouw en de vraag naar waterberging, recreatie en toerisme, natuur, landschap en voorzieningen in het landelijk gebied in evenwicht met elkaar worden ontwikkeld.

2. Ruimte voor agrarische ontwikkeling

De provincie wil ruimte bieden voor verdere ontwikkeling en schaalvergroting van de land- en tuinbouw. De landbouw in Noord-Brabant is een innovatieve sector die in staat is om goed in te spelen op de veranderende economische en maatschappelijke context. Er zijn in Noord-Brabant vormen van landbouw die worden gekenmerkt door innovatie en specialisatie met schaalvergroting. Dat doet zich in Noord-Brabant vooral voor bij glastuinbouw, intensieve veehouderij, rundveehouderij, akkerbouw

vollegronds tuinbouw en boomteelt. Het bieden van ontwikkelingsruimte aan deze sectoren is belangrijk voor de economische positie van Noord-Brabant en de economische kennisclusters.

3. Een duurzame land- en tuinbouw

Bij het bieden van ontwikkelingsruimte stelt de provincie als voorwaarde dat de agrarische sector zich op duurzame wijze ontwikkelt. Belangrijke aspecten daarbij zijn zorgvuldig ruimtegebruik, volksgezondheid, dierenwelzijn, milieubelasting, duurzame energieopwekking en efficiënt energiegebruik. Duurzame landbouw produceert met respect voor natuurlijke processen, mede door een duurzaam beheer van bodem, water en lucht. Verduurzaming van de landbouwproductie (zoals minder meststoffen, antibiotica en een positieve energiebalans) biedt op termijn economische voordelen voor zowel de ondernemers als de samenleving. De landbouwsector is aan zet om innovatief op deze nieuwe benaderingswijze in te spelen. De voorwaarden voor duurzaamheid zullen zich in de komende jaren verder ontwikkelen en gestalte krijgen.

4. Versterking van het landschap

Ontwikkelingen in het landelijk gebied leveren een bijdrage aan de versterking en beleving van het landschap, bijvoorbeeld door investeringen in de fijnmazige groenblauwe dooradering van het platteland, in het cultuurhistorisch erfgoed en in de versterking van de recreatieve structuur.

Belangrijkste aandachtspunten uit de Structuurvisie

Ruimtelijke kwaliteit en kwaliteitsverbetering van het landschap

Nieuwe ontwikkelingen bieden een kans voor behoud en ontwikkeling van het landschap. In de verordening is als hoofdregel opgenomen dat ontwikkelruimte bijdraagt aan het versterken van de ruimtelijke kwaliteit. Dit vergt een actieve instelling van iedereen die bij een ontwikkeling betrokken is. Essentieel daarbij is dat de basis van Noord-Brabant op orde blijft: er wordt verantwoord omgegaan met bodem, water, natuur en cultuurhistorische waarden. Het ontwikkelen van landschap reikt verder dan vasthouden aan wat er is, ontwikkelen van het landschap gaat ook om het toevoegen van nieuwe kwaliteiten. Voortdurend past de gebruiker het landschap aan zijn wensen aan. Deze continue ontwikkeling is inherent aan een levend landschap. Dat geldt zowel voor het stedelijke landschap als voor het agrarische cultuurlandschap. De zorgplicht voor de ruimtelijke kwaliteit omvat dat:

- Er zorgvuldig wordt omgegaan met het ruimtegebruik;
- Er rekening wordt gehouden met de omgeving;
- De ontwikkeling bijdraagt aan het behoud of de versterking van de ruimtelijke kwaliteit.

Dit principe is van toepassing op zowel het stedelijk als het landelijk gebied en wordt uitgewerkt in de Verordening ruimte.

Zorgvuldig ruimtegebruik

De provincie wil dat gemeenten bij ruimtelijke afwegingen het principe van zorgvuldig ruimtegebruik toepassen. Dit heeft als doel de mogelijkheden in bestaand bebouwd gebied zo goed mogelijk te benutten en nieuw ruimtebeslag zoveel mogelijk te voorkomen. Dit betekent dat eerst gekeken wordt naar mogelijkheden voor intensivering of hergebruik op of binnen bestaand bebouwd gebied. Pas als hier geen mogelijkheden zijn of de kwaliteiten van de geplande ontwikkeling hier niet bij passen, wordt er in de omgeving gezocht naar de best mogelijke plek om nieuwe ruimte aan te snijden. Voor het stedelijk gebied is dit principe uitgewerkt in de ladder voor duurzame verstedelijking in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Voor het landelijk gebied wordt een vergelijkbare werkwijze uitgewerkt. Daarbij geldt dat het bieden van nieuwe planologische ruimte aan ontwikkelingen (al dan niet met bouw mogelijkheden) in beginsel niet mogelijk is.

De verwachting is dat veel agrarische bedrijven in de nabije toekomst de bedrijfsvoering beëindigen. Daardoor ontstaat veel ruimte voor hergebruik op de vrijkomende locaties. De provincie ondersteunt het zorgvuldig ruimtegebruik ook door herstructurering en hergebruik van verouderde locaties in het stedelijk gebied te stimuleren en door sanering van ongewenste functies in het buitengebied, bijvoorbeeld glastuinbouwbedrijven in kwetsbare gebieden of veehouderijen rondom de natuur en stedelijke gebieden. Hiervoor zet de provincie ook andere instrumenten in zoals financiële middelen

door het Brabantse Herstructurerings Bedrijf (BHB), Ruimte voor Ruimte en uit de investeringsagenda zoals bijvoorbeeld voor erfgoedcomplexen en de Landschappen van Allure.

Rekening houden met de omgeving

Zorgvuldig ruimtegebruik houdt ook in dat ruimtevragers rekening houden met de kwaliteiten van de omgeving en omliggende functies. Gebiedskenmerken en omliggende waarden, gebaseerd op de lagenbenadering, zijn leidend bij de vraag 'waar' en 'hoe' de nieuwe ruimte wordt aangesneden. De ruimtelijke onderbouwing van een ontwikkeling geeft aan hoe is omgegaan met de ambities zoals verwoord in de structuren en in de gebiedspaspoorten. Hierbij wordt een relatie gelegd tussen de ruimtelijke ontwikkeling en de gebiedskenmerken van de plek. Een ontwikkeling past ook bij de aanwezige functies in de omgeving of het gewenste toekomstbeeld van een gebied. Bijvoorbeeld de aanwezigheid van omliggende woonfunctie's levert vanuit milieu of volksgezondheid beperkingen op. Een ontwikkeling past bij de maat, schaal en functie van zijn omgeving. Mobiliteitsaspecten en een goede ontsluiting maken deel uit van deze afweging.

Kwaliteitsverbetering van het landschap

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen wil de provincie dat de initiatiefnemer zorgt voor een kwaliteitsverbetering van het landschap om daarmee het verlies aan omgevingskwaliteit te beperken. Dit uitgangspunt geldt voor ontwikkelingen buiten bestaand stedelijk gebied én buiten de ecologische hoofdstructuur en maakt de principes van ontwikkelingsplanologie toepasbaar. Voor (planmatige) stedelijke ontwikkelingen bestaat deze zogenaamde rood-met-groen regeling al langer. De provincie heeft dit beleid verbreed naar overige ontwikkelingen in het landelijk gebied.

Concreet betekent dit dat passende functies zich kunnen ontwikkelen als er ook een prestatie voor het landschap tegenover staat. Daardoor wordt aantasting van de basiskwaliteit (bodem, water) en verlies aan ecologische, cultuurhistorische en landschappelijke waarden voorkomen. Ontwikkelingen die passen bij de aard, schaal en functie van het landelijk gebied, zoals agrarische en recreatieve ontwikkelingen en kleinschalige dienstverlening zijn mogelijk. Ook de ontwikkeling van andere (rode) functies is onder voorwaarden mogelijk. De ruimtelijke onderbouwing van een besluit geeft aan welke bijdrage wordt geleverd aan de kwaliteitsverbetering van het landschap en hoe dit is geborgd. In principe gaat de provincie uit van de realisering van een fysieke prestatie op de projectlocatie en/of de directe projectomgeving. Indien dat niet mogelijk is, is de vorming van een gemeentelijk of regionaal landschapsfonds een optie.

De provincie werkt in de Verordening ruimte een regeling uit. Hierbij wordt uitgegaan van een compacte regeling die ruimte biedt aan gemeenten voor maatwerk. Daarnaast ondersteunt de provincie gemeenten in het op gemeentelijk niveau toepassen van dit principe. Daarvoor worden aan het regionaal ruimtelijk overleg werkgroepen landschap verbonden. Deze hebben als doel ervaringen uit te wisselen, de kwaliteitsverhogende maatregelen in het landschap op elkaar af te stemmen en om desgewenst te komen tot gezamenlijke investeringsprogramma's in het landschap. Het Brabants expertisecentrum ruimtelijke kwaliteit (BERK) biedt ondersteuning door samen met in- en externe partijen te werken aan ruimtelijke kwaliteit en landschap bij actuele ruimtelijke vraagstukken. De provincie zal de effecten van het principe van zorgvuldig ruimtegebruik en de kwaliteitsverbetering van het landschap op de daadwerkelijke ruimtelijke ontwikkeling van Noord-Brabant monitoren. Dit gebeurt onder andere door jaarlijks aan gemeenten te vragen hoe is omgegaan met de toepassing van de kwaliteitsverbetering landschap in ruimtelijke besluiten.

De transitie naar zorgvuldige veehouderij

De transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020 verdient in de visie van de provincie specifieke aandacht. De Brabantse veehouderij vervult een koploperpositie in de wereld en levert daarmee een belangrijke bijdrage aan de economische positie van Brabant. Anderzijds zijn de grenzen voor groei van de sector bereikt. De gevolgen van de hoge mens-dierdichtheid voor de fysieke leefomgeving en het landschap zijn groot. Het is de wens om de veehouderij in evenwicht te brengen met zijn omgeving zodat een verantwoord woon-, werk- en leefklimaat wordt verkregen. Maar ook economisch is de stap naar een duurzame en innovatieve veehouderij nodig omdat het huidige verdienmodel, dat nog vaak gericht is op schaalvergroting en kostenminimalisatie, niet langer houdbaar is. De overlast van het

productieproces op milieu- en leefomgeving moeten definitief opgelost worden. Daarom kiest Brabant voor een nieuwe weg waarbij de groei van de sector wordt beperkt en ontwikkeling naar een duurzame en innovatieve veehouderij wordt gestimuleerd. Om de steeds verdergaande schaalvergroting te keren, is het vanuit economisch perspectief nodig om alternatieven te ontwikkelen voor groei, bijvoorbeeld door economische meerwaarde/toegevoegde waarde van producten en kennis te generen. Belangrijke randvoorwaarde bij ontwikkeling van de veehouderij is dat deze zorgvuldig is, dus zorgt voor een goed niveau van volksgezondheid, een goede kwaliteit van de fysieke leefomgeving en een goede diergezondheid en –welzijn. Een snelle signalering van risico's en het beheersbaar maken van de risico's zijn daarbij van belang. Daarnaast wil de provincie gemeenten ondersteunen bij het aanpakken van overbelaste situaties; dit zijn locaties of gebieden waarin vanwege de (cumulatie van) uitstoot van milieuhinderlijke stoffen geen sprake meer is van een goed woon- en leefklimaat. Een duurzame veehouderij heeft verder nadrukkelijk aandacht voor het dier; het dierenwelzijn en de diergezondheid wordt verder bevorderd. Tot slot worden de grondstoffenkringlopen (op West-Europees niveau) gesloten; grondstoffen voor eiwitrijk voedsel komen meer dan voorheen uit Europa en door het terugwinnen van fosfaat uit mest wordt de fosfaatkringloop gesloten. Om de transitie naar een duurzame of zorgvuldige veehouderij te bevorderen, zijn in ieder geval maatregelen op bedrijfsniveau nodig. Daarnaast wordt gezien of ook de inrichting van het landelijk gebied hieraan bijdraagt.

2.4 Verordening Ruimte 2014

Provinciale Staten hebben op 7 februari 2014 de Verordening Ruimte 2014 vastgesteld, op 19 maart is deze in werking getreden. Ten opzichte van de Verordening ruimte 2012 omvat de Verordening Ruimte 2014 diverse wijzigingen. Deze hebben in hoofdzaak betrekking op:

- Wijzigingen vanwege het rijksbeleid: met de vaststelling van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) en het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) is het rijksbeleid gewijzigd.
- Wijzigingen vanwege het landbouwbeleid: deze hebben in hoofdzaak betrekking op het beleid voor veehouderijen en de transitie naar zorgvuldige veehouderij en het beleid rond mestverwerking.
- Wijzigingen vanwege het natuurbeleid: deze wijziging heeft met name betrekking op het compensatiebeleid.

Het bestemmingsplan Buitengebied Roosendaal-Nispen is binnen de kaders van de Verordening Ruimte opgesteld. Vanuit de Verordening Ruimte zijn de navolgende aspecten van belang voor het bestemmingsplan:

- Bevordering van ruimtelijke kwaliteit (zorgplicht voor ruimtelijke kwaliteit en kwaliteitsverbetering van het landschap);
- Stedelijke ontwikkeling;
- Ecologische hoofdstructuur;
- Water;
- Groenblauwe mantel;
- Aardkunde en cultuurhistorie;
- Gemengd landelijk gebied;
- Zorgvuldige veehouderij;
- Glastuinbouw;
- Niet-agrarische ontwikkelingen buiten bestaand stedelijk gebied.

Bevordering van ruimtelijke kwaliteit

De provincie wil de ruimtelijke kwaliteit van Brabant bevorderen. Dat betekent dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen een bijdrage dienen te leveren aan de kernkwaliteiten van Brabant en dat gemeenten bij ruimtelijke afwegingen het principe van zorgvuldig ruimtegebruik toepassen. Ook wil de provincie dat de initiatiefnemer zorgt voor een kwaliteitsverbetering van het landschap om daarmee het verlies aan omgevingskwaliteit te beperken.

Stedelijke ontwikkeling

Het provinciale beleid is al jaren gericht op het bundelen van de verstedelijking. Dit betekent dat het leeuwendeel van de woningbouw, de bedrijventerreinen, voorzieningen en bijbehorende infrastructuur moet plaatsvinden in de stedelijke concentratiegebieden (bestaand stedelijk gebied van de grotere kernen). Nieuw ruimtebeslag buiten deze gebieden kan slechts als inbreiding of herstructurering niet tot de mogelijkheden behoren, en dan in de zogenaamde zoekgebieden voor stedelijke ontwikkeling. Verder regelt de Verordening ruimte dat woningbouw (artikel 4.3) en aanleg van bedrijventerreinen en kantorenlocaties (artikel 4.4 en met 4.6) onderdeel worden van bindende afspraken in de vier regionale ruimtelijke overleggen. Daaraan nemen de gemeenten, waterschappen en de provincie deel. Het gemeentelijk grondgebied is opgedeeld in een tweetal categorieën van deelgebieden: bestaande stedelijk gebied en zoekgebied verstedelijking. De stad Roosendaal is aangeduid als stedelijk concentratiegebied. Locatie De Stok, het gebied ten westen van Tolberg en het gebied rondom Vierhoeven (richting Nispen) zijn aangeduid als gebied integratie stad-land. Het gebied dat is gelegen ten westen van Weihoek is aangemerkt als zoekgebied verstedelijking, stedelijk concentratiegebied. Nispen is een kern in landelijk gebied. Ten zuiden van Nispen is sprake van een zoekgebied verstedelijking, kern in landelijk gebied.

Groenblauwe structuur

De groenblauwe structuur valt in twee gedeelten uiteen: de ecologische hoofdstructuur en de groenblauwe mantel (figuur 2.2).

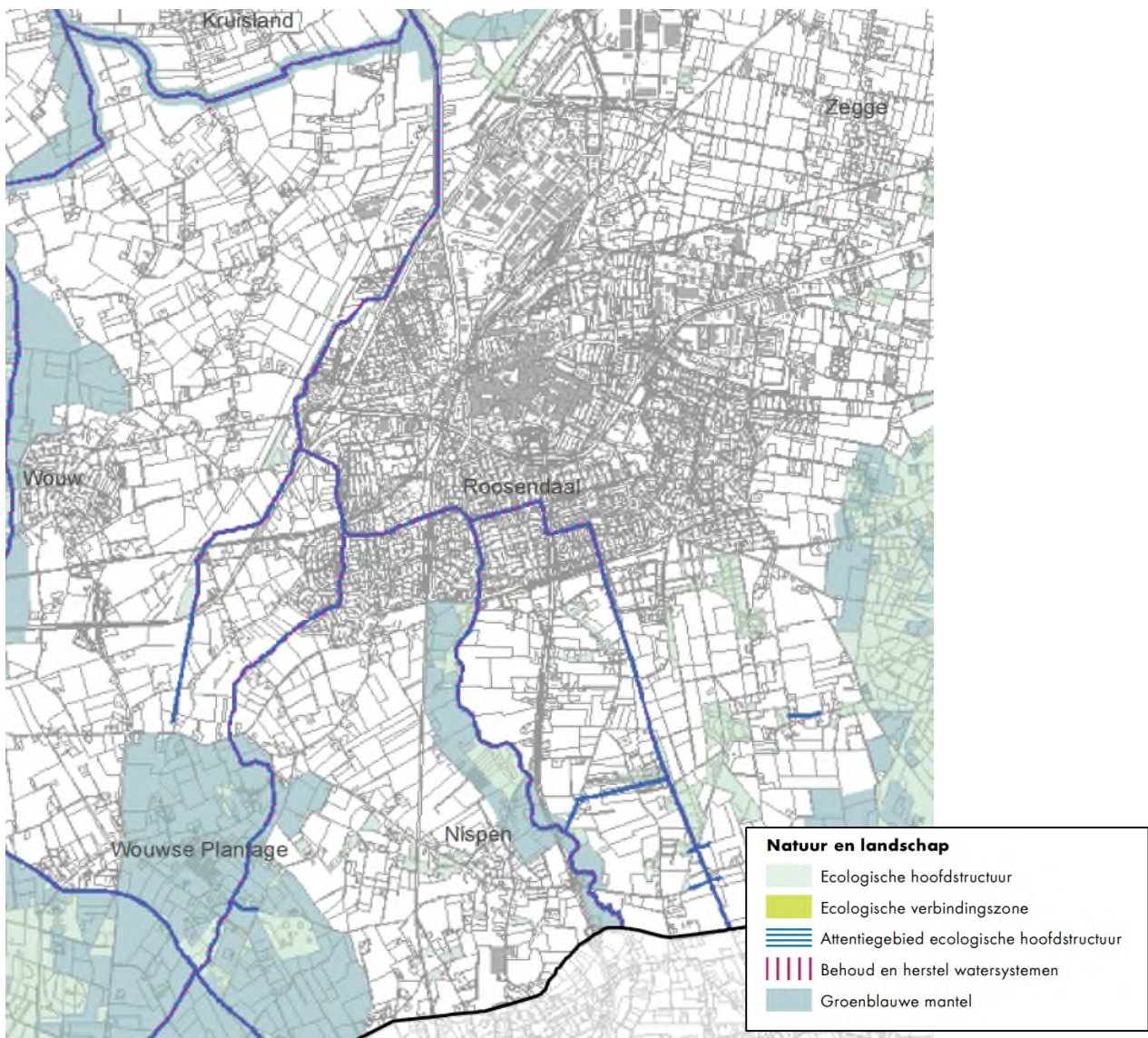
Ecologische hoofdstructuur

Het kerngebied natuur en water bestaat uit de ecologische hoofdstructuur met inbegrip van de ecologische verbindingzones en waterstructuren zoals beken en kreken. Dit kerngebied omvat de bestaande natuurgebieden, waaronder de Natura 2000-gebieden, en de gebieden die nog omgevormd moeten worden naar natuur en nu nog vaak in agrarisch gebruik zijn. In de Verordening ruimte zijn al deze gebieden begrensd. Ter bescherming van de aanwezige waarden is bepaald dat deze strekken tot het behoud, herstel of de duurzame ontwikkeling van de ecologische waarden en kenmerken van de onderscheiden gebieden. Zolang inrichting en beheer van natuur nog niet zeker zijn, worden bestaande rechten echter gerespecteerd. Indien sprake is van aantasting van de aanwezige waarden door activiteiten in of buiten de ecologische hoofdstructuur geldt een compensatieplicht. Voor ecologische verbindingzones en de attentiegebieden gelden afwijkende regels. Voor wat betreft het plangebied is De Molenbeek in de Verordening ruimte aangeduid als 'Beheergebied ehs', evenals de Elderse Turfvaart, de Rissebeek/Engebeek, de Nieuwe Roosendaalse Vliet en de Sputendonksebeek. Er is tevens een horizontale verbinding tussen de Molenbeek en de Natte of Elderse Turfvaart aangewezen als zoekgebied voor een Ecologische Verbindingszone en een gebied in het verlengde van de Sputendonksebeek, richting Wouwse Plantage.

Groenblauwe mantel

De groenblauwe mantel bestaat overwegend uit gemengd landelijk gebied met belangrijke nevenfuncties voor natuur en water. Het zijn meestal gebieden grenzend aan het kerngebied natuur en water die bijdragen aan de bescherming van de waarden in het kerngebied. De beheergebieden ecologische hoofdstructuur liggen binnen de groenblauwe mantel evenals de groene gebieden binnen én nabij bestaand stedelijk gebied. In de groenblauwe mantel is de agrarische sector een grote en belangrijke grondgebruiker. Ook recreatieve en toeristische bedrijven zijn binnen de groenblauwe mantel aanwezig. Het behoud en vooral de ontwikkeling van natuur, water, waterbeheer en landschap is in de groenblauwe mantel een belangrijke opgave. Nieuwe ontwikkelingen binnen de groenblauwe

mantel zijn mogelijk als deze bestaande functies respecteren of bijdragen aan een kwaliteitsverbetering van die functies. Onder deze voorwaarden kunnen grondgebonden agrarische bedrijven in de groenblauwe mantel ook uitbreiden. Andere agrarische bedrijven mogen uitbreiden tot maximaal 1,5 ha. Voor intensieve veehouderijen en glastuinbouwbedrijven gelden specifieke regels. Teeltondersteunende kassen zijn in de groenblauwe mantel niet toegestaan en andere permanente teeltondersteunende voorzieningen moeten binnen het bouwblok worden opgenomen. In het plangebied is het gebied rondom de Molenbeek aangewezen als Groenblauwe mantel.

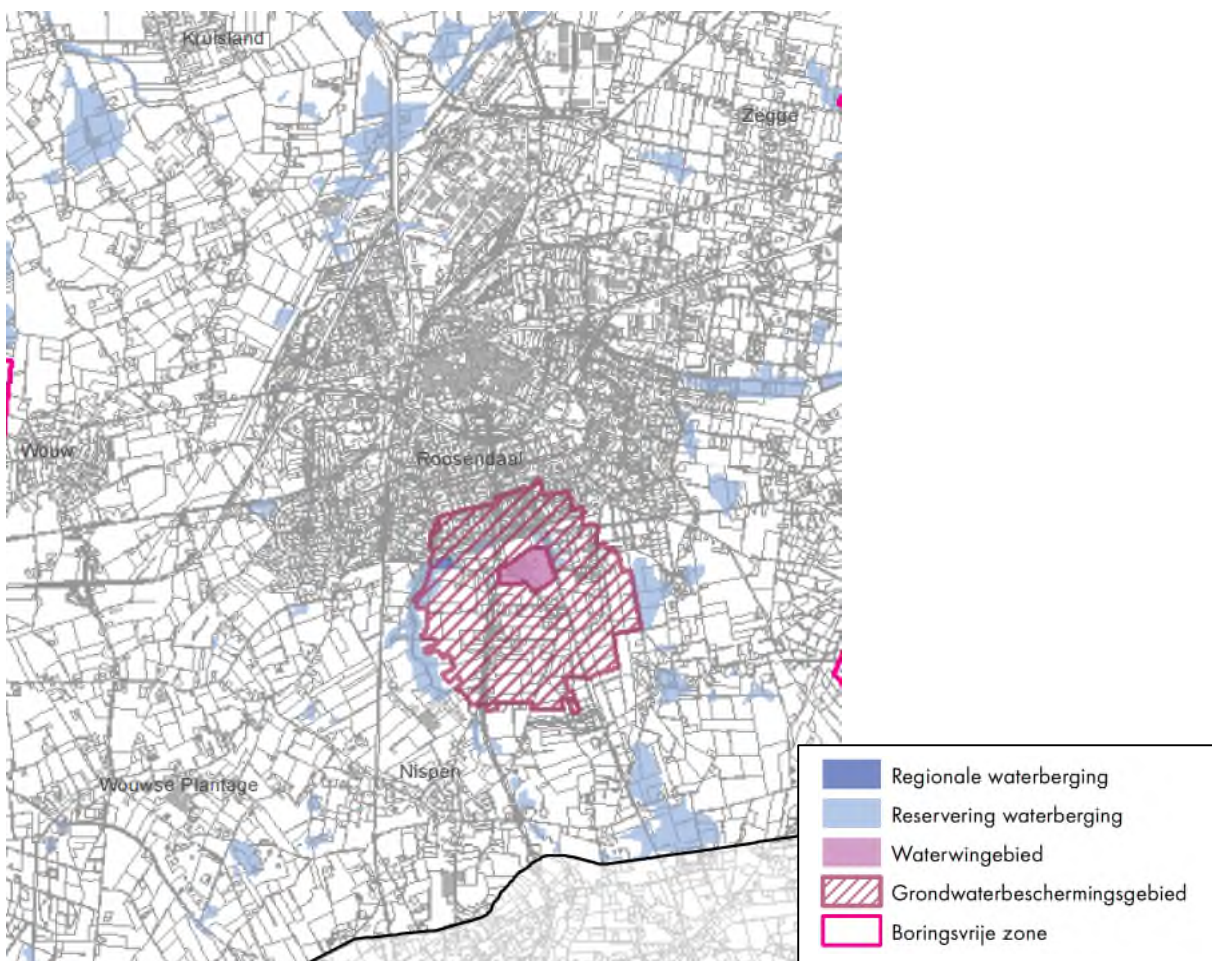
Figuur 2.2 Natuur en landschap Verordening Ruimte 2014 (provincie Noord-Brabant, 2014)

Water

De Verordening Ruimte bevat regels voor:

- Regionale waterbergingsgebieden en reserveringsgebieden waterberging. Hierbij is het doel te zorgen voor behoud van het waterbergend vermogen, onder andere door beperkingen t.a.v. bebouwing en ophoging van gronden;
- Beschermingszones voor grondwaterwinningen voor de openbare drinkwatervoorziening (waterwingebied, 25- en 100-jaarszone en boringvrije zone). Hierbij is het doel te zorgen voor bescherming van de kwaliteit van het grondwater, onder andere door beperkingen aan stedelijke en agrarische ontwikkelingen;
- Zoekgebied voor behoud en herstel van watersystemen. Hierbij is het doel te zorgen voor voldoende ruimte voor watersysteemherstel, onder andere door beperkingen t.a.v. bebouwing, oppervlakteverhardingen en ophoging van gronden;
- Hoogwaterbescherming. Hierbij is het doel te zorgen voor bescherming van de primaire waterkering en tegengaan van activiteiten in de bodem rondom de aansluiting primaire waterkering die kunnen leiden tot het ondermijnen van de waterkerende functie. In het winterbed en de lange-termijnreservering winterbed is het doel te zorgen voor behoud van het stroomvoerend en bergend vermogen van de rivier, onder andere door beperkingen t.a.v. bebouwing.

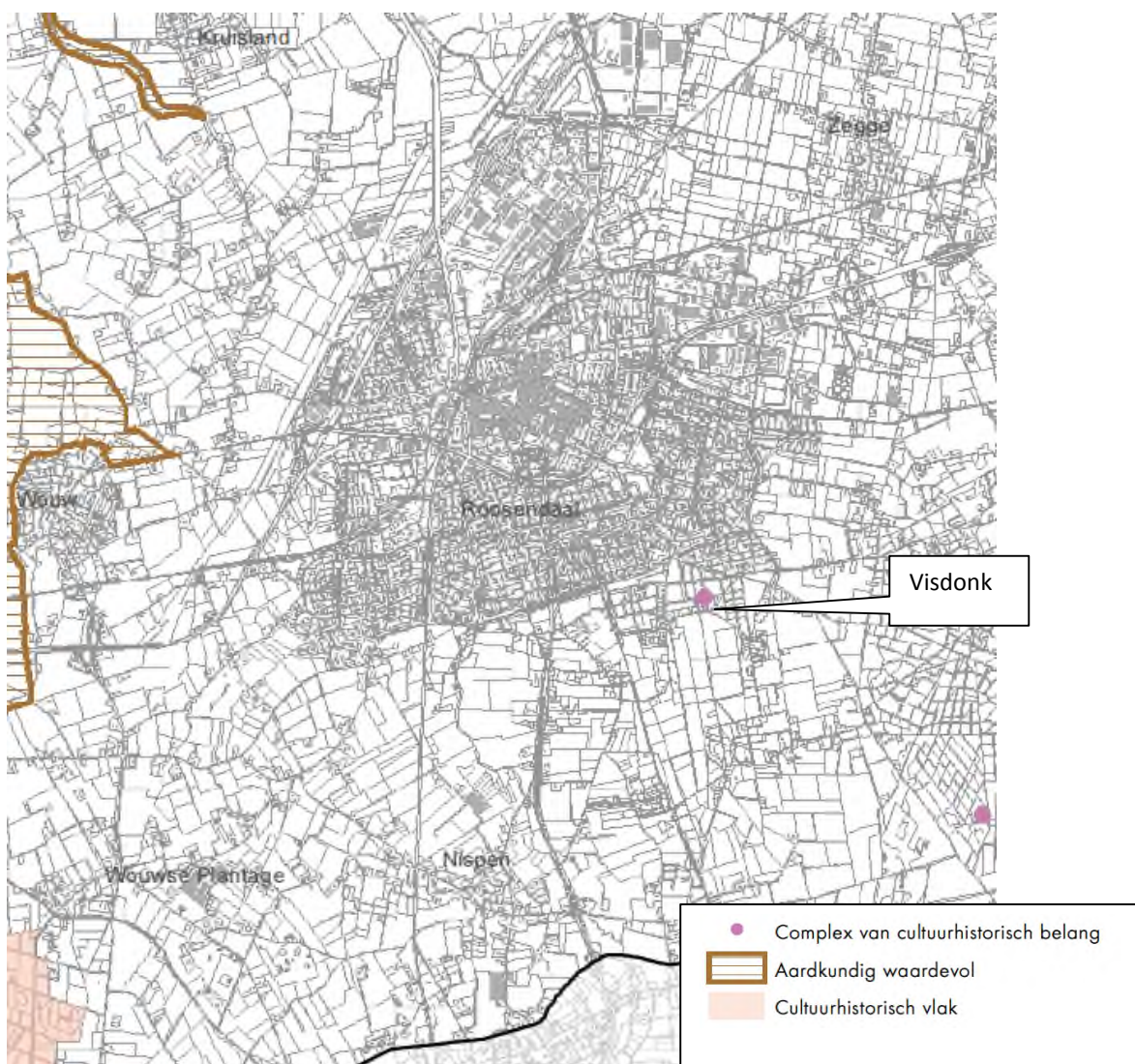
Het plan bevat een waterwingebied tussen de Molenbeek en Natte of Elderse Turfvaart met daar omheen een gebied aangeduid als 25-jaarszone kwetsbaar (figuur 2.3). Verder zijn er diverse reserveringsgebieden voor waterbergingsgebied in het plangebied te vinden.

Figuur 2.3 Water Verordening Ruimte 2014 (provincie Noord-Brabant, 2014)

Aardkunde en cultuurhistorie

Met behulp van de Verordening Ruimte wil de provincie aardkundig waardevolle gebieden en cultuurhistorische vlakken beschermen, vanwege de onvervangbaarheid van de aanwezige waarden. Binnen het plangebied is geen sprake van een cultuurhistorisch vlak en/of aardkundig waardevol gebied (figuur 2.4). De gemeenten hebben grote vrijheid om zelf vorm te geven aan de wijze van bescherming. Tevens zijn er specifieke beschermingsregels voor aangewezen cultuurhistorisch waardevolle complexen, zoals kloostercomplexen en oude landgoederen. Landgoed Visdonk, welke in het plangebied is gelegen (figuur 2.4), is aangemerkt als een complex van cultuurhistorisch belang. Vrij recent is er voor dit gebied een bestemmingsplan opgesteld teneinde een nieuwe recreatieve ontwikkeling (met horeca) mogelijk te maken. Bescherming van bepaalde onderdelen van het landgoed is door middel van een vergunningenstelsel geborgd. Deze wijze van bescherming zal ook in het voorliggende plan, waarin bestemmingsplan Onthaalpoort Visdonk wordt meegenomen, worden gekozen.

Figuur 2.4 Aardkunde en cultuurhistorie Verordening Ruimte 2014 (provincie Noord-Brabant, 2014)

Gemengd landelijk gebied

Het gemengd landelijk gebied ligt buiten de groenblauwe structuur en het bestaand stedelijk gebied en biedt een multifunctionele gebruiksruimte voor land- en tuinbouw, natuur, water, recreatie, toerisme en kleinschalige stedelijke functies. Land- en tuinbouw zijn daarbij de grootste ruimtegebruikers. Tevens zijn daar gebieden aangewezen waar teeltondersteunende kassen zijn toegestaan. Er zijn regels opgenomen die bepalen dat integrale bestemmingsplannen voor het agrarisch gebied een onderscheid maken tussen een gebied waar de ontwikkeling van een gemengde plattelandseconomie wordt nagestreefd en een gebied voor een in hoofdzaak agrarische economie. In deze laatste categorie vallen in ieder geval de landbouwonwikkelingsgebieden voor de (zorgvuldige) veehouderij, glastuinbouwgebieden en gebieden waar teeltondersteunende kassen zijn toegestaan. Gemeenten moeten zo op basis van een voorgenomen ontwikkeling van het agrarisch gebied een keuze maken voor een gebied waarbinnen verschillende functies met elkaar in evenwicht worden ontwikkeld, agrarische functies in samenhang met andere functies worden uitgeoefend en een gebied waar primair de agrarische functies worden behouden en versterkt en waar menging met andere functies wordt voorkomen. Grondgebonden agrarische bedrijven mogen in het agrarisch gebied uitbreiden. Permanente teeltondersteunende voorziening waaronder kassen tot 5000 m² zijn binnen het bouwblok toegestaan. In de gebieden die daarvoor specifiek zijn aangewezen, zijn binnen het bouwblok kassen tot 1,5 ha toegestaan. Andere agrarische bedrijven mogen uitbreiden tot maximaal 1,5 ha en voor veehouderijen en glastuinbouwbedrijven blijft ook hier gelden wat specifiek daarover in de Verordening ruimte is geregeld. Binnen het plangebied is het gemengd landelijk gebied uit de Verordening ruimte aangemerkt als "Agrarisch gebied" (figuur 2.5). Er zijn geen gebieden aangemerkt voor glastuinbouw. Ook is geen sprake van een zoekgebied voor windturbines of voor gebieden waar teeltondersteunende kassen zijn toegestaan.

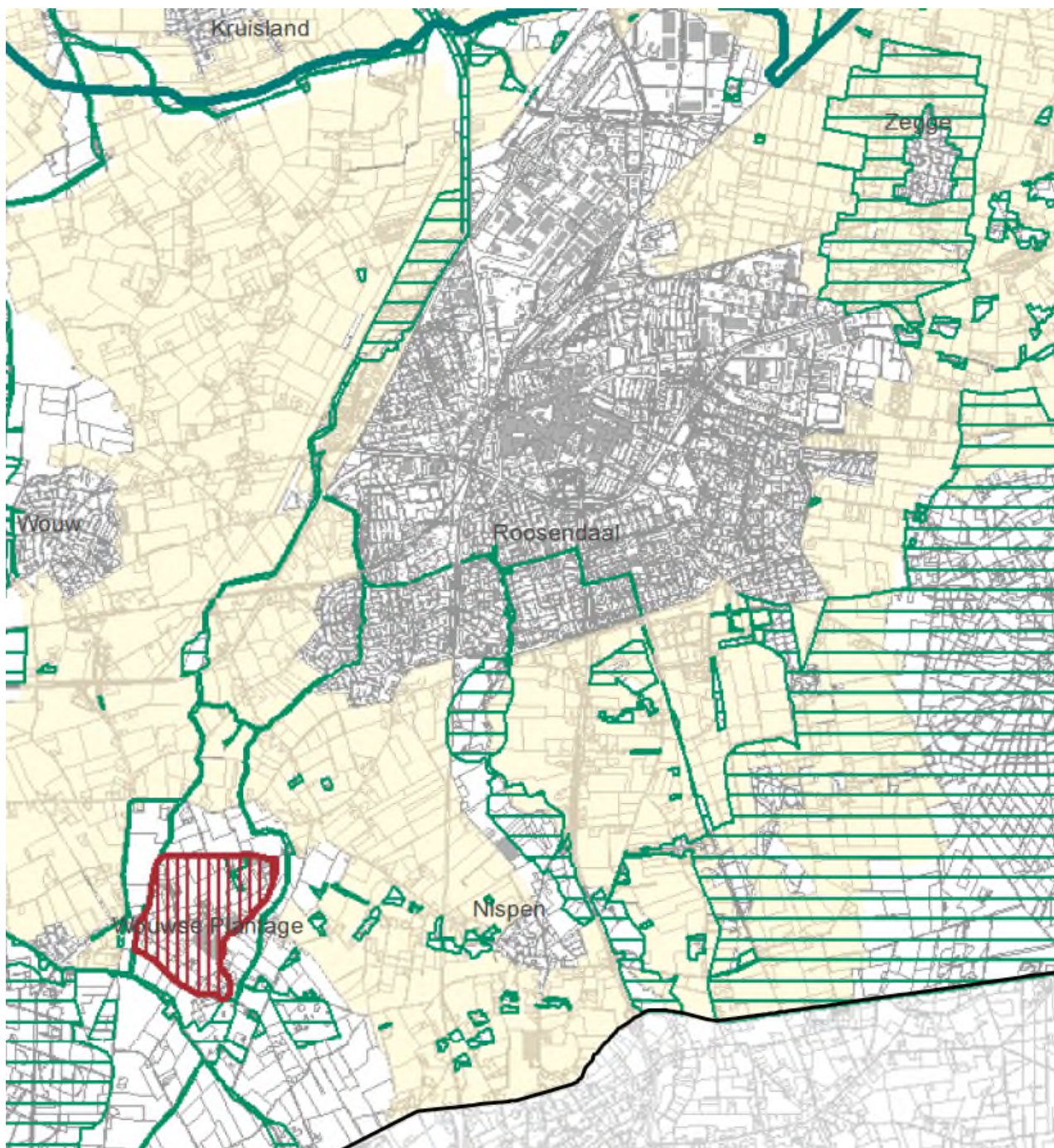
Glastuinbouw

In de Verordening ruimte zijn ten behoeve van de glastuinbouw doorgroeigebieden en vestigingsgebieden begrensd. In deze gebieden dient zich de glastuinbouw in Brabant te concentreren. In de vestigingsgebieden zijn nieuwe glastuinbouwbedrijven toegestaan. In de doorgroeigebieden ligt de nadruk op verdere ontwikkeling van bestaande glastuinbouwbedrijven. Nieuwe bedrijven zijn hier slechts onder voorwaarden toegestaan. Een glastuinbouwbedrijf buiten de aangewezen gebieden mag maximaal een omvang hebben van 3 hectare netto glas. Het plangebied Roosendaal - Nispen kent geen doorgroeigebied of vestigingsgebied voor glastuinbouw.

Uitbreiding van Damsigt is groter dan 3 ha en past daarmee niet zondermeer in het provinciale beleid. De Verordening Ruimte biedt echter de mogelijkheid af te wijken van deze regel. In het Bestemmingsplan Buitengebied wordt hiervan gebruik gemaakt en is dit gemotiveerd.

Niet-agrarische ontwikkelingen buiten het bestaand stedelijk gebied

De Verordening ruimte geeft algemene regels voor een aantal niet-agrarische ontwikkelingen in het buitengebied. De ontwikkeling van diverse niet-agrarische activiteiten is onder voorwaarden toegelaten in de agrarische gebieden en in de groenblauwe mantel. Om de ruimte voor de agrarische sector ook naar de toekomst toe te bewaren, is het wenselijk strijdige functies te beperken. Algemeen uitgangspunt is dat gebruik wordt gemaakt van bestaande bebouwing, veelal vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing. De regels hebben betrekking op het wonen in het buitengebied, waaronder ook de ontwikkeling van ruimte-voor-ruimtekavels en kwaliteitsverbetering in bebouwingsconcentraties en landgoederen. Daarnaast zijn er regels voor diverse andere niet-agrarische ontwikkelingen. Deze regels zijn erop gericht om een kader te geven voor de aard en omvang van deze ontwikkelingen waarbinnen de gemeente haar eigen ruimtelijke afweging kan maken. Afwijkende regels zijn er voor agrarisch-technische hulpbedrijven en agrarisch verwante bedrijven, horecabedrijven en maatschappelijke voorzieningen, recreatiewoningen, dagrecreatie, kleinschalige vrijetijdsvoorzieningen, lawaaisporten en windturbines.

- Doorgroeigebied glastuinbouw
- Vestigingsgebied glastuinbouw
- Gemengd landelijk gebied
- Beperkingen veehouderij

Figuur 2.5 Landbouw Verordening Ruimte 2014 (provincie Noord-Brabant, 2014)

3 Referentiesituatie

3.1 Algemeen

In dit hoofdstuk wordt van de relevante milieuaspecten de huidige situatie beschreven. Er wordt ook ingegaan op de autonome ontwikkelingen in het plangebied.

De huidige situatie en de autonome ontwikkelingen vormen de referentie bij het bepalen van de effecten van de ontwikkeling zoals mogelijk wordt gemaakt in het Bestemmingsplan Buitengebied op de omgeving. Onder de huidige situatie wordt verstaan de feitelijke bestaande situatie: alle vergunde activiteiten die zijn (of binnenkort worden) gerealiseerd. Met de autonome ontwikkeling wordt de toekomstige ruimtelijke ontwikkeling (voor zover concreet en vastgelegd) van het gebied bedoeld zonder de realisatie van de ontwikkelingen zoals vastgelegd in het Bestemmingsplan Buitengebied.

Als referentiejaar is 2024 gekozen, de planperiode voor het bestemmingsplan. Voor het beoordelen van de effecten van stikstofdepositie op Natura 2000 gebieden wordt, conform daarvoor geldende wettelijke eisen, de huidige situatie (2013/2014) als vergelijkingsbasis gebruikt.

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de referentiesituatie: eerst algemeen voor het gebied als geheel, daarna thematisch, waarbij vooral gericht wordt op die delen van het buitengebied waar ontwikkelingen voorzien zijn en/of waar effecten verwacht worden.

De volgende hoofdonderwerpen worden onderscheiden:

- Landbouw: huidige situatie en trends;
- Natuur: Natura2000, EHS en beschermde plant- en diersoorten;
- Landschap en cultuurhistorie (inclusief archeologie): landschappelijke en cultuurhistorische karakteristieken en waarden in het buitengebied;
- Leefbaarheid en gezondheid: met name de effecten van geur en fijn stof, de mogelijke invloed op de gezondheid van omwonenden en hinderaspecten als verkeer, geluid, luchtkwaliteit, lichthinder en externe veiligheid.

In aanvulling op de hierboven genoemde hoofdthema's wordt ook aandacht besteed aan de aspecten bodem, wonen, werken (niet-agrarisch) en recreatie.

3.2 Schets plangebied en omgeving

Het plangebied Buitengebied Roosendaal - Nispen is als volgt begrensd (figuur 1.2):

- In het noorden door de gemeentegrens met de gemeente Halderberge. Tevens sluit het plan aan op de huidige bestemmingsplannen van Borchwerf II en Recreatiepark De Stok;
- Aan de westzijde loopt de plangrens vanaf het bestaande stedelijke gebied tot aan de grens van de voormalige gemeente Wouw (en sluit hiermee aan op het bestemmingsplan Buitengebied Wouw) en de gemeente Steenberghe;
- In het zuiden wordt het plangebied begrensd door de gemeentegrens/rijksgrens met de Belgische gemeente Essen;
- Aan de oostzijde loopt de plangrens vanaf het bestaande stedelijke gebied tot aan de gemeentegrens met de gemeente Rucphen.

De kernen Roosendaal en Nispen maken geen onderdeel uit van het nieuwe bestemmingsplan Buitengebied, maar hebben hun eigen bestemmingsplannen. Hetzelfde geldt voor Landgoed Ottermeer en bedrijventerrein De Stok (inclusief fase 2 en 2A).

De ruimtelijke hoofdstructuur van het buitengebied van Roosendaal is het resultaat van de voortdurende wisselwerking tussen het natuurlijke milieu en de talloze menselijke ingrepen. In eerste instantie is de abiotische factor (geomorfologie, bodem en water) bepalend geweest, daarna heeft de mens steeds sterker zijn stempel op het landschap gedrukt. De functioneel-economische structuur wordt bepaald door een aantal ruimtevragende activiteiten. In het verleden was de landbouw de enige ruimtevragende economische activiteit. Tegenwoordig zijn er echter meer economische activiteiten die een plaats hebben, bijvoorbeeld de recreatie en overige, niet-agrarische bedrijvigheid. Dit betekent een verbreding van de economische betekenis van het buitengebied.

Het buitengebied is een voornamelijk agrarisch gebruikt dekzandgebied doorsneden door enkele noord-zuid lopende beken (Molenbeek, Rissebeek, Sputendonkse beek). In het noorden van het plangebied gaat het zand over in klei. Verspreid in het buitengebied liggen natuur- en bosgebieden: Visdonk-Rozenven in het zuidoostelijk deel van het plangebied, het bos ten westen van Nispen en het Sputendonkse Bos langs de A58. Ten oosten van het plangebied ligt het Rucphense Bos, een grootschalig bosgebied.

De landbouw is voornamelijk akkerbouw en veeteelt. Het grootste deel van de beekdalen en grote delen van de dekzandgronden zijn in gebruik als grasland, ten behoeve van de rundveehouderij, de belangrijkste bedrijfstak in het buitengebied. In het noordwesten van het plangebied komt naast grasland ook bouwland voor. Lokaal komt vollegrondsteelt (bloemen en groenten), glastuinbouw (ca 10 ha) en boomteelt voor, met name in het zuidelijk deel van het plangebied richting Essen en in het noordwestelijk deel van het plangebied richting Moerstraten. In het noordelijk deel van het plangebied is één grootschalig kassencomplex gelegen (Handelskwekerij Damsigt).

Naast agrarische bedrijvigheid komt in het buitengebied ook in bescheiden mate niet-agrarische bedrijvigheid voor. Deze is voor een deel gericht op de agrarische sector, bijvoorbeeld in de vorm van loonwerkbedrijven en agrarische handelsbedrijven. Daarnaast komen bedrijven voor die niet aan de agrarische sector zijn gerelateerd en (dus) geen functionele binding met het buitengebied hebben. De niet-agrarische bedrijven komen met name voor in de stadsrand en in het noordoosten van de gemeente, waar de industrie een belangrijke ontwikkeling heeft doorgemaakt. Langs de A17 ten westen van Roosendaal zijn vloeivelden gesitueerd ten behoeve van de suikerverwerkende industrie.

Het buitengebied wordt van oudsher ook gebruikt voor bewoning. Enerzijds in de vorm van agrarische bedrijfswoningen, anderzijds in de vorm van burgerwoningen. Burgerwoningen zijn geconcentreerd in de kleine dorpen en buurtschappen die tot de meest oorspronkelijke bebouwing in het buitengebied horen. Door de afname van het aantal agrarische bedrijven worden (voormalige) agrarische bedrijfswoningen in toenemende mate bewoond door mensen die geen directe economische binding hebben met het landelijk gebied.

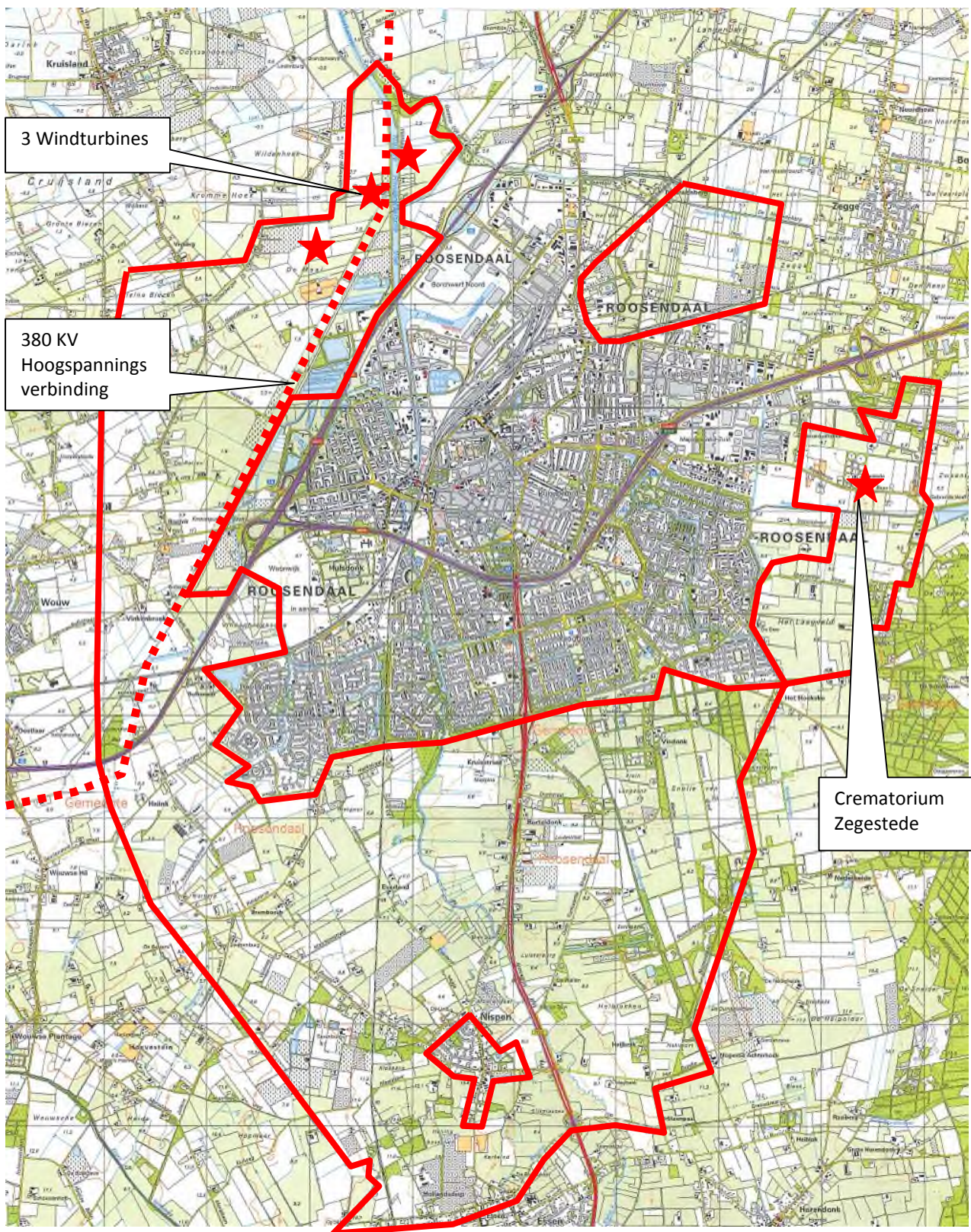
Het waardevolle cultuurlandschap en de natuurgebieden in combinatie met de cultuurhistorische waarden geven op zich een goed uitgangspunt voor de recreatieve sector in het buitengebied, met name in het zuidoostelijk deel van het plangebied. Het aanbod aan recreatieve voorzieningen in het buitengebied is divers. Het buitengebied is echter regionaal gezien als toeristisch-recreatief gebied nauwelijks van belang. Wel heeft het buitengebied een functie als uitloopegebied voor de eigen bevolking. Belangrijke uitloopegebieden zijn het landgoed Visdonk en de bosstrook langs de Visdonkseweg, natuurgebied Rozenven, de bossen ten westen van Nispen.

Het zuidelijk deel van het plangebied wordt doorsneden door de N262/Antwerpseweg tussen Roosendaal en Essen en de spoorlijnen tussen Roosendaal en Antwerpen en Vlissingen. Door het westelijk deel van het buitengebied loopt de A58. Langs de oostgrens van het westelijk deel van het buitengebied ligt de A17 omgeven door woon- en werkgebied. In het noordelijk deel van het plangebied ligt de Nieuwe Roosendaalse Vliet. In het westelijk deel van het plangebied loopt een hoogspanningsleiding en ligt een buisleidingenstraat. In het oostelijk en zuidelijk deel van het plangebied liggen buisleidingen. Bijzondere gebruiksvormen in het buitengebied zijn een begraafplaats met crematorium en aula in het oostelijk deel van het plangebied, de vloeivelden in het westelijk deel en landgoederen in het zuidelijk deel.

3.3 Autonome ontwikkelingen

Autonomoos spelen de volgende ontwikkelingen in het Buitengebied van Roosendaal-Nispen (zie ook onderstaande figuur 3.1):

- Realisatie van drie windturbines in het noordwestelijke deel van het plangebied. De windturbines zijn planologisch geregeld met een artikel 19 procedure. De locaties worden overgenomen in het Bestemmingsplan Buitengebied. Het Bestemmingsplan Buitengebied is echter niet meer plan-/besluitvormend;
- Uitbreiding crematorium Zegestege: uitbreiding van de capaciteit met een aula;
- 380 KV Hoogspanningsverbinding Tennet: Tennet is voornemens de bestaande hoogspanningsverbinding ten westen van Roosendaal te verplaatsen en op te waarderen. Hier is een separate plan- en besluitvormingsprocedure voor doorlopen.
- Ontwikkeling ecologische verbindingzones: Roosendaal ontwikkelt samen het waterschap de aangewezen ecologische verbindingzones in de gemeente.

Figuur 3.1 Autonome ontwikkelingen plangebied bestemmingsplan buitengebied Roosendaal

3.4 Landbouw

3.4.1 Inleiding

De landbouw is van oudsher een grote grondgebruiker in de gemeente Roosendaal en in het plangebied. Het is de grootste ruimtegebruiker in het buitengebied. Akkerbouw en melkrundveehouderij zijn de belangrijkste agrarische activiteiten. Het grootste deel van de beekdalen en grote delen van de dekzandgronden en het overgangsgebied van zand naar klei zijn in gebruik als grasland, ten behoeve van de rundveehouderij, de belangrijkste bedrijfstak in het buitengebied (zie figuur 3.2). Het meeste bouwland bevindt zich op de overgang van zand naar klei in het noordwesten van het plangebied (zie figuur 3.2). Met name rond de kern Roosendaal komt tuinbouw voor. De vollegrondsteelt (bloemen en groenten) beslaat een oppervlak van circa 350 ha. De glastuinbouw omvat circa 10 ha. Ook komen fruitteelt- en boomkwekerijen voor, met name in het zuidelijk deel van het plangebied richting Essen en in het noordwestelijk deel van het plangebied richting Moerstraten. In het noordelijk deel van het plangebied is één grootschalig kassencomplex gelegen (Handelskwekerij Damsigt).

In de Verordening Ruimte 2014 is een groot deel van het plangebied aangewezen als gemengd landelijk gebied (zie figuur 3.3). Een deel heeft als aanduiding "beperking veehouderij" gekregen. Het betreft met name delen van de Groenblauwe Mantel met natuurwaarden. Rond Wouwse Plantage (ten zuidwesten buiten het plangebied) is doorgroeigebied glastuinbouw aangewezen.

Onderstaand wordt een analyse gegeven van de landbouwsector in Roosendaal en het plangebied en de verwachte ontwikkelingen erin. De analyse is gebaseerd op gegevens uit de volgende bronnen:

- Informatie op de websites van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS Statline) en het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL);
- PBL Rapport 'Welvaart en omgeving: een scenariostudie voor Nederland in 2040' (Janssen L.H.J.M., V.R. Okker en J. Schuur, PBL, 2006);

3.4.2 Huidige situatie

Agrarische bedrijven in het plangebied

In figuur 3.4 en 3.5 is een overzicht van de agrarische bedrijven in het plangebied gegeven. In het plangebied komen ca. 150 agrarische bedrijven voor:

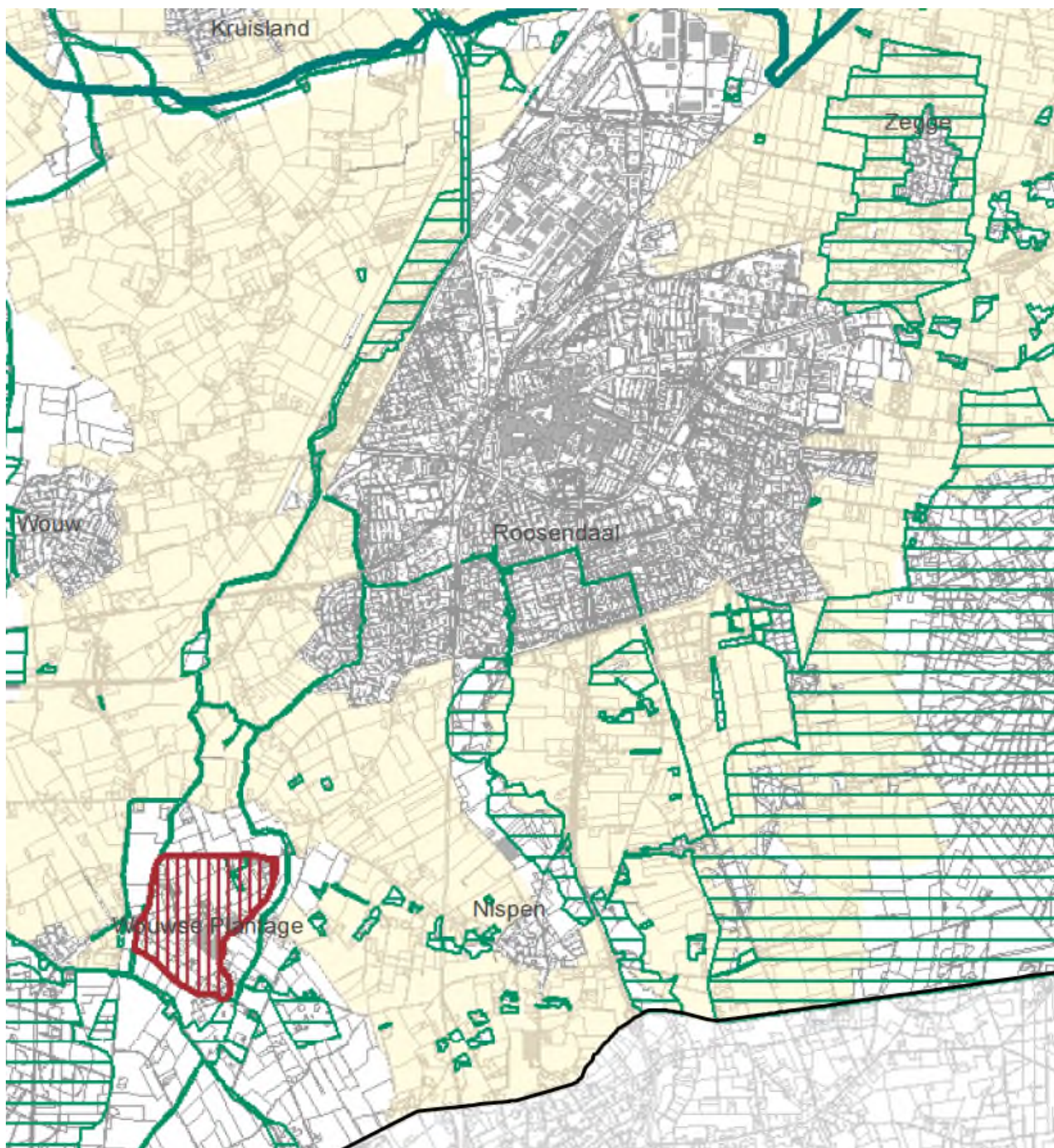
- 9 (6 %) glastuinbouwbedrijven, verspreid over het gebied;
- 40 akkerbouw/tuinbouwbedrijven (27 %), met name in westelijk deel plangebied;
- ca. 100 bedrijven met hoofdtak vee (67 %), verspreid over het gebied.

Van de bedrijven met hoofdtak vee, betreft ca. 50% hoofdtak melkvee, 25% hoofdtak varkens, 20% hoofdtak paarden en 5% overig (schapen, pluimvee, vleesvee, zoogkoeien). Een aantal bedrijven is momenteel niet in gebruik.

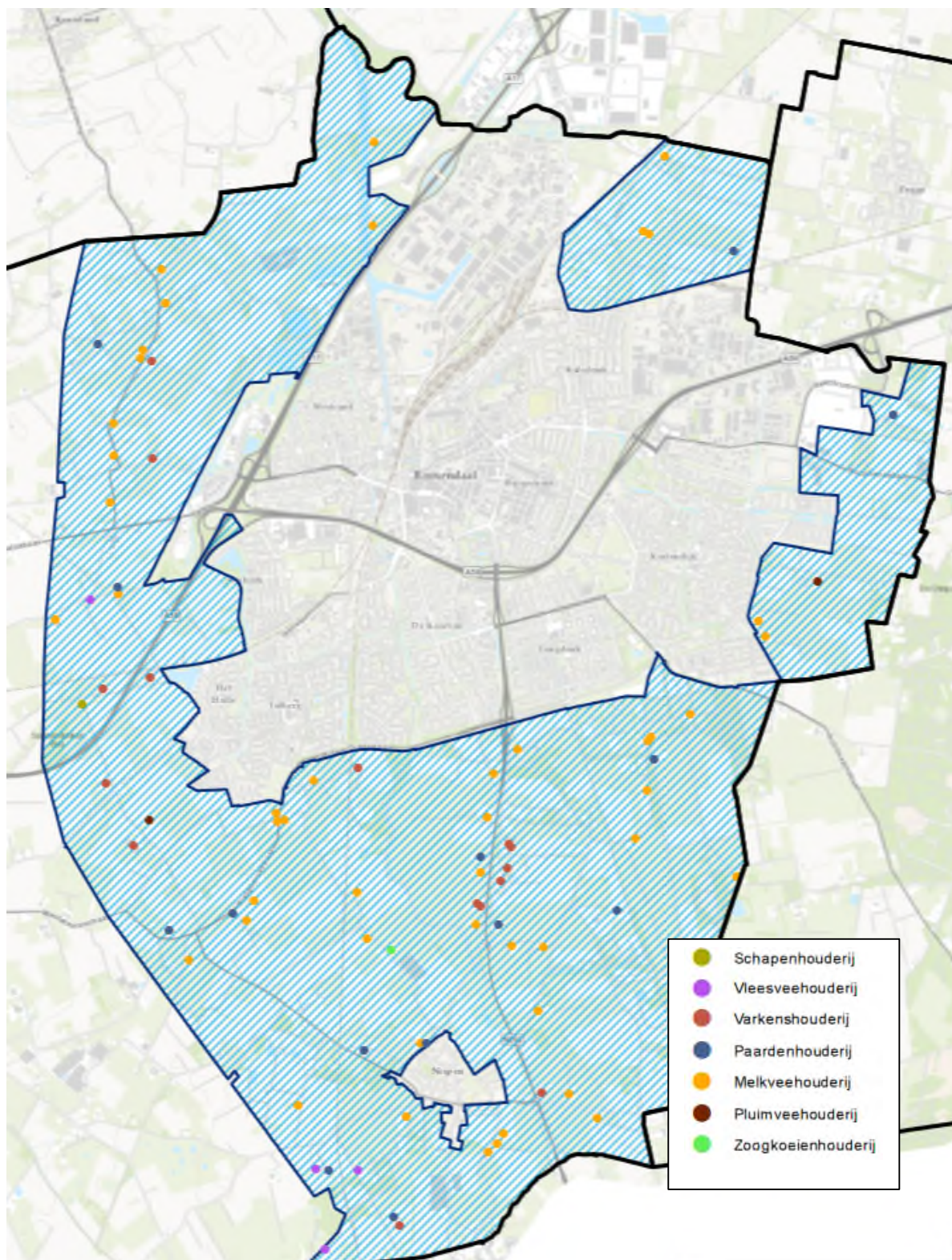
- Bouwland
- Grasland
- Braakland
- Natuurterrein
- Overige

Figuur 3.2 Overzicht bouwland / grasland (bron: www.pdok.nl)

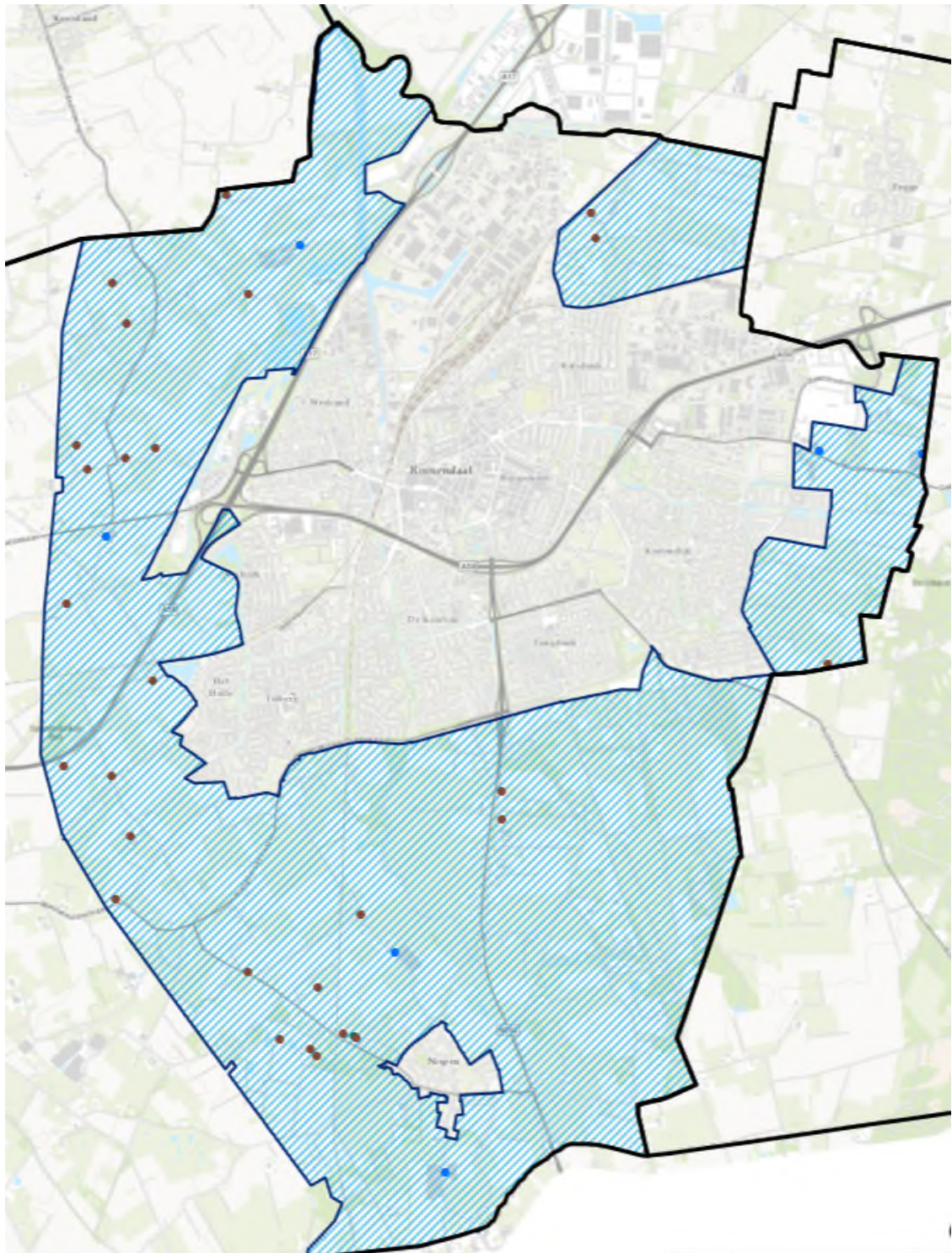

- Doorgroeigebied glastuinbouw
- Vestigingsgebied glastuinbouw
- Gemengd landelijk gebied
- Beperkingen veehouderij

Figuur 3.3 Agrarische aanduidingen Verordening Ruimte 2014 (provincie Noord-Brabant, 2014)

Figuur 3.4 Agrarische bedrijven met hoofdtak veehouderijen Buitengebied Roosendaal Nispen

Buitengebied Roosendaal-Nispen

Landbouwsituatie Nederland en (West-)Brabant

Van 2000 tot 2011 is de oppervlakte cultuurgrond in Nederland met 6 procent afgenomen. De afname van het aantal land- en tuinbouwbedrijven in die periode was 28 procent. De oppervlakte cultuurgrond van een doorsnee bedrijf steeg daardoor met 30 procent van 20 tot 26 hectare.

De stijging van de gemiddelde oppervlakte cultuurgrond per bedrijf verschilt per sector sterk. De vleeskalverhouderij tekende voor de sterkste toename (100 procent) met op enige afstand de opengrondsgroentenbedrijven (90 procent) en de glasgroentenbedrijven (85 procent). Bij de schapenbedrijven was er een stijging tot 2006, waarna de gemiddelde oppervlakte cultuurgrond daalde. In de periode van 2000 tot 2011 was er uiteindelijk een afname van 8 procent. Bij de snijbloemenbedrijven was er vooral van 2009 op 2010 was er een forse toename van de gemiddelde oppervlakte cultuurgrond. Over de gehele periode van 2000 tot 2011 was de toename 74 procent. In 2011 had 16 procent van de boerenbedrijven meer dan 50 hectare landbouwgrond, terwijl dat in 2000 nog maar 9 procent was. In 2011 was er op ruim 3 procent van de boerenbedrijven zelfs meer dan 100 hectare landbouwgrond. Dit was in 2000 nog 1 procent.

In 2011 hadden de ruim 70 duizend land- en tuinbouwbedrijven in Nederland 1,9 miljoen hectare cultuurgrond in gebruik. Hiervan was 44 procent in gebruik bij de melkveebedrijven en 25 procent bij de akkerbouwbedrijven. De overige sectoren gebruikten aanzienlijk minder cultuurgrond.

West-Brabant is een regio met veel agrarische bedrijvigheid. In West Noord-Brabant daalde het aantal bedrijven van 4066 in 2000 naar 2830 in 2011. De totale oppervlakte cultuurgrond daalde in diezelfde periode van ruim 70.000 hectare naar 66.000 hectare.

Landbouwsituatie gemeente Roosendaal

Roosendaal telde in 2001 nog 334 landbouwbedrijven. In 2011 waren dat er nog 277. Opvallend is dat het aantal bedrijven met akkerbouw, grasland en groenvoedergewassen vanaf 2008 (weer) stijgt. Het aantal bedrijven met tuinbouw open grond is sinds 2001 relatief stabiel. Het aantal bedrijven met glastuinbouw laat vanaf 2008 nog een licht dalende tendens zien, evenals het aantal bedrijven met graasdieren. Het aantal bedrijven met hokdieren vertoont sinds 2001 een dalende trend en is gehalveerd.

Tabel 3.1 Aantal landbouwbedrijven per agrarische bedrijfstak gemeente Roosendaal (CBS, 2012)

	2001	2008	2009	2010	2011
Akkerbouw	195	112	116	108	121
Tuinbouw open grond	87	78	77	76	81
Tuinbouw glas	40	28	27	26	24
Grasland en groenvoedergewassen	226	194	197	198	212
Graasdieren	186	153	149	144	141
Hokdieren	48	38	34	28	24
Totaal	334	274	271	267	277

N.B.: Het totaal aantal landbouwbedrijven is minder dan de afzonderlijke bedrijven bij elkaar opgeteld, doordat gemengde bedrijven, waar bijvoorbeeld sprake is van graasdieren in combinatie met hokdieren, zowel bij de bedrijven met graasdieren als bij de bedrijven met hokdieren zijn meegeteld.

Op hoofdlijnen komt de ontwikkeling van de landbouw in Roosendaal in de periode 2001 tot 2011 overeen met de ontwikkeling in West-Brabant. De ontwikkeling van het aantal akkerbouw bedrijven en bedrijven met grasland en groenvoedergewassen toont voor Roosendaal een enigszins afwijkend beeld. In Roosendaal is sprake van een stijging van deze bedrijven terwijl in geheel West-Brabant sprake is van een daling.

In tabel 3.3 zijn per bedrijfstype de oppervlakte cultuurgrond of de aantallen dieren weergegeven voor de gemeente Roosendaal. De oppervlakte landbouwgrond voor akkerbouw vertoont een dalende trend. Het areaal grasland en groenvoedergewassen vertoont een lichte groei. Het areaal tuinbouw open grond stijgt eveneens licht in de periode 2001 tot 2011. Het areaal glastuinbouw is tot 2010 gegroeid, maar daalt in 2011.

Tabel 3.2 Aantal landbouwbedrijven per agrarische bedrijfstak West Noord-Brabant (COROP) (CBS, 2012)

	2001	2008	2009	2010	2011
Akkerbouw	2219	1269	1218	1213	1185
Tuinbouw open grond	1355	1023	1005	984	941
Tuinbouw glas	583	452	411	400	373
Grasland en groenvoedergewassen	2380	1930	1907	1910	1907
Graasdieren	1789	1398	1350	1302	1258
Hokdieren	403	270	242	226	212
Totaal	3831	3025	2921	2908	2830

N.B.: Het totaal aantal landbouwbedrijven is minder dan de afzonderlijke bedrijven bij elkaar opgeteld, doordat gemengde bedrijven, waar bijvoorbeeld sprake is van graasdieren in combinatie met hokdieren, zowel bij de bedrijven met graasdieren als bij de bedrijven met hokdieren zijn meegeteld.

Kijkend naar het aantal gehouden dieren dan valt op dat deze voor alle bedrijfstypen schommelen. Een duidelijke trend is in de periode 2001 tot 2011 niet te ontdekken.

Tabel 3.3 Aantal geïnventariseerde dieren of oppervlakte (ha) per bedrijfstype gemeente Roosendaal (CBS, 2012)

	2001	2008	2009	2010	2011
Akkerbouw	249	241	231	227	209
Tuinbouw open grond	57	65	66	63	71
Tuinbouw glas	327	431	500	522	492
Grasland en groenvoedergewassen	277	276	285	283	300
Rundvee	10534	8962	9040	9340	9091
Schapen en geiten	2626	2667	2403	2119	2306
Paarden en pony's	584	703	735	641	562
Varkens	42946	48637	41640	47907	49161
Kippen	134380	168373	180016	182698	98844
Overig pluimvee	0	0	0	0	0

Het groeiende aantal bedrijven in de akkerbouw in relatie tot de dalende oppervlakte is opmerkelijk, gezien de algemene tendens tot schaalvergroting. De trend naar schaalvergroting is wel duidelijk zichtbaar in de glastuinbouw. Hier is het aantal bedrijven sterk gedaald sinds 2001, maar de oppervlakte is in dezelfde periode toegenomen.

De tendens naar schaalvergroting is eveneens duidelijk zichtbaar bij de intensieve bedrijven (bedrijven met hokdieren, zijnde varkens, kippen of overig pluimvee). Het aantal bedrijven is afgenomen, maar het aantal dieren is in de afgelopen 10 jaar gegroeid.

3.4.3 Trends

Landelijke trends landbouw

Het Planbureau voor de Leefomgeving geeft de landelijke trend ten aanzien van de landbouw aan, in het rapport 'Welvaart en Leefomgeving' (2006). Ondanks een krimp van het landbouwareaal blijft de landbouw de komende decennia de dominante ruimtegebruiker van Nederland. Rondom de Randstad, maar ook rondom stedelijke gebieden in Brabant, Utrecht en Gelderland neemt het areaal landbouw sterker dan evenredig af, omdat de grond daar andere functies krijgt. De weliswaar iets krimpende, intensieve veehouderij blijft de komende decennia nog vooral in Brabant, Overijssel, Gelderland en Limburg een relatief grote sector (PBL, 2006).

Het 'Global Economy' scenario van het PBL geeft aan dat landelijk in de periode tot 2020 een groei van de melkrundveehouderij wordt verwacht van 25%. Het afschaffen van de melkquotering (in 2015) is hiervoor een belangrijke factor. Voor de intensieve veehouderij wordt landelijk een daling van 5% verwacht (PBL, 2006). Recent is het toekomstscenario voor de Nederlandse landbouw bijgesteld. In dit scenario groeit de melkproductie minder, namelijk met 16%.

Provinciale trends landbouw

De land- en tuinbouw neemt in Brabant circa 60% van de ruimte in beslag. Bovendien draagt de sector, samen met de leveranciers en afnemers (tezamen het agro-foodcomplex), voor circa 10% bij aan het bruto regionaal product. Deze sector bepaalt niet alleen in sterke mate het landschap en de sociaal-economische ontwikkeling van het buitengebied, maar legt ook een druk op onze leefomgeving door de uitstoot van ammoniak, nitraat, fosfaat, bestrijdingsmiddelen etc. Ook zijn er toenemende maatschappelijk bezwaren tegen de schaalvergroting en intensivering (megastallen) die leiden tot discussies over dierenwelzijn en humane gezondheid (Q-koorts).

Trends op basis van CBS-gegevens

Hierboven is ingegaan op de landelijke en provinciale verwachtingen omtrent de ontwikkeling van de landbouw met een focus op grondgebonden en intensieve veehouderij. In het navolgende wordt een vergelijking gemaakt met informatie van het CBS op het niveau van de provincie Noord-Brabant, regio Noord-West Brabant en de gemeente Roosendaal.

CBS Statline geeft statistische informatie op basis van de landbouwtellingen (meitellingen) die ieder jaar worden gehouden. Voor de beoordeling van de landbouwsituatie in de gemeente Roosendaal is nagegaan hoe die zich verhoudt tot het provinciale en regionale ontwikkeling.

Verwachte ontwikkeling landbouw in Roosendaal

Op basis van de hiervoor gepresenteerde gegevens kan verwacht worden dat er voor wat betreft de intensieve veehouderij een verdere schaalvergroting plaatsvindt. Dit betekent een verdere afname van het aantal bedrijven en een stabilisering of een lichte groei van het aantal dieren. Deze zelfde tendens is te verwachten voor de (melk)rundveehouderij.

De oppervlakte glastuinbouw lijkt zich te stabiliseren, maar het aantal bedrijven zal mogelijk nog iets verder afnemen. Ook in deze sector treedt dus waarschijnlijk een verdere schaalvergroting op.

De oppervlakte cultuurgrond voor grasland en groenvoedergewassen en akkerbouw lijkt stabiel te blijven. Het aantal bedrijven neemt echter toe. Hierdoor zou sprake zijn van een schaalverkleining. In hoeverre sprake is van een trendmatige ontwikkeling kan op basis van de CBS-gegevens niet verklaard worden. Hiervoor zou een nadere analyse van de landbouwsector nodig zijn.

3.5 Natuur

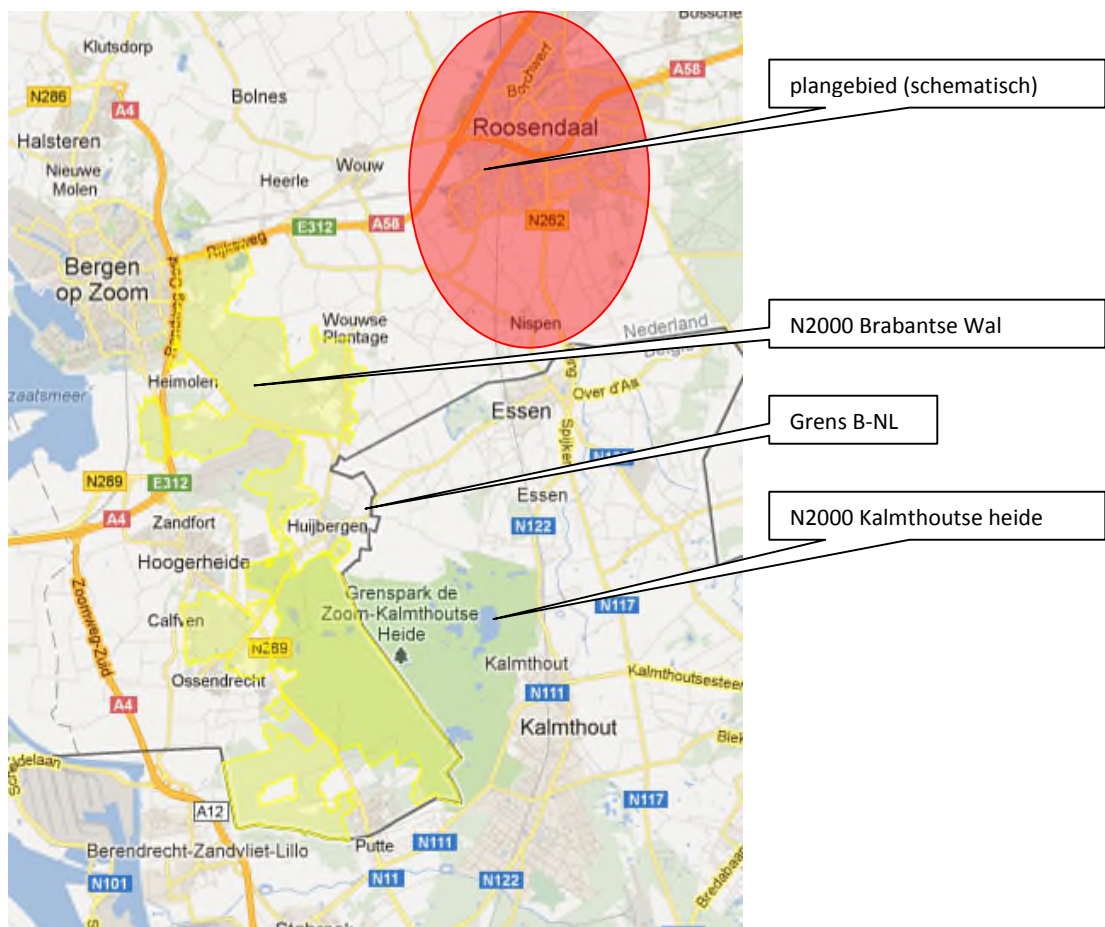
In het plangebied liggen diverse natuurgebieden die deel uitmaken van de (rijks- en provinciale) ecologische hoofdstructuur (EHS). In deze paragraaf wordt hier op ingegaan. Tot de ecologische hoofdstructuur behoren onder meer de Natura 2000-gebieden. In deze paragraaf wordt achtereenvolgens ingegaan op de volgende onderwerpen:

- De Natura 2000-gebieden in en rond het plangebied;
- De (overige) zeer kwetsbare delen van de EHS (de zogenaamde Wav-gebieden);
- De (overige) delen van de EHS (zijnde geen Natura2000 en/of Wav);
- De overige natuurwaarden in of nabij het plangebied (plan- en diersoorten).

Vanwege de betekenis van de depositie van stikstof uit de lucht voor de (ontwikkeling van de) natuurwaarden in grote delen van de ecologische hoofdstructuur, wordt in deze paragraaf ook specifiek ingegaan op de huidige en toekomstige stikstofbelasting.

3.5.1 Natura 2000-gebieden

In het plangebied ligt geen Natura2000-gebied. De dichtstbijzijnde Natura2000-gebieden zijn de ten zuidwesten gelegen Brabantse Wal en het Vlaamse gebied Kalmthoutse Heide (beide op ca 3,5 km vanaf de plangrens gelegen, zie figuur 3.6). Verder weg (>10 km) zijn de Vlaamse Natura2000-gebieden De Maatjes, Wuustwezelheide en Groot Schietveld gelegen..

Figuur 3.6 Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied Roosendaal Nispen

Brabantse Wal

Gebiedsbeschrijving

De Brabantse Wal bestaat uit diverse gebieden die op het grensgebied van het Brabantse hogere zandlandschap en de Zeeuwse kleilandschap van de delta liggen. Het meest westelijke deel van het Kempense Plateau eindigt hier in een hoge steilwand. Loodrecht op deze steilwand bevinden zich enkele beekdalen. Op de Brabantse wal komen meerdere stuifzandgebieden voor, behalve relatief recente stuifduinen betreft het hier ook veel oudere rivierduinen, die zijn ontstaan aan het einde van de laatste ijstijd. De Mattemburgh is een oud landgoed op de overgang van de Brabantse Wal naar de jonge zeeklei van de Oosterschelde. Door de gradiëntrijke ligging is er een grote biologische rijkdom. Op de Woensdrechtse Heide wordt stuifzand, naaldbos en gemengd bos aangetroffen. De Wouwse Plantage is een oud landgoed met gemengde bossen, landbouwgronden, een relict van een zandverstuiving en lange beukenlanen in de vorm van een ster. Zoomland is ontstaan uit vier zeventiende-eeuwse landgoederen. Het landgoed is opgebouwd uit gevarieerde gemengde bossen, wei- en bouwland, heide met eikenstrubben dichtgegroeid stuifzand en moeras. Kortenhoef bestaat uit natuurlijk bos en heidelandschap op voormalig landgoed. Het noordelijke deel van het landgoed Grote Meer bestaat uit licht geaccidenteerd zandgronden met daarop plantages van voornamelijk naaldbos met hier en daar stukjes landbouwgrond en enkele natuurlijke vennen: het Groote Meer, Kleine Meer en het Zwaluwmoer. De zuidelijke helft bestaat uit dennenbos, heide en zandverstuivingen (Bron: Ministerie van EZ).

Begrenzing

In figuur 3.5 is de begrenzing van dit Vogel- en Habitatrichtlijngebied weergegeven.

Instandhoudingsdoelen en kernopgaven

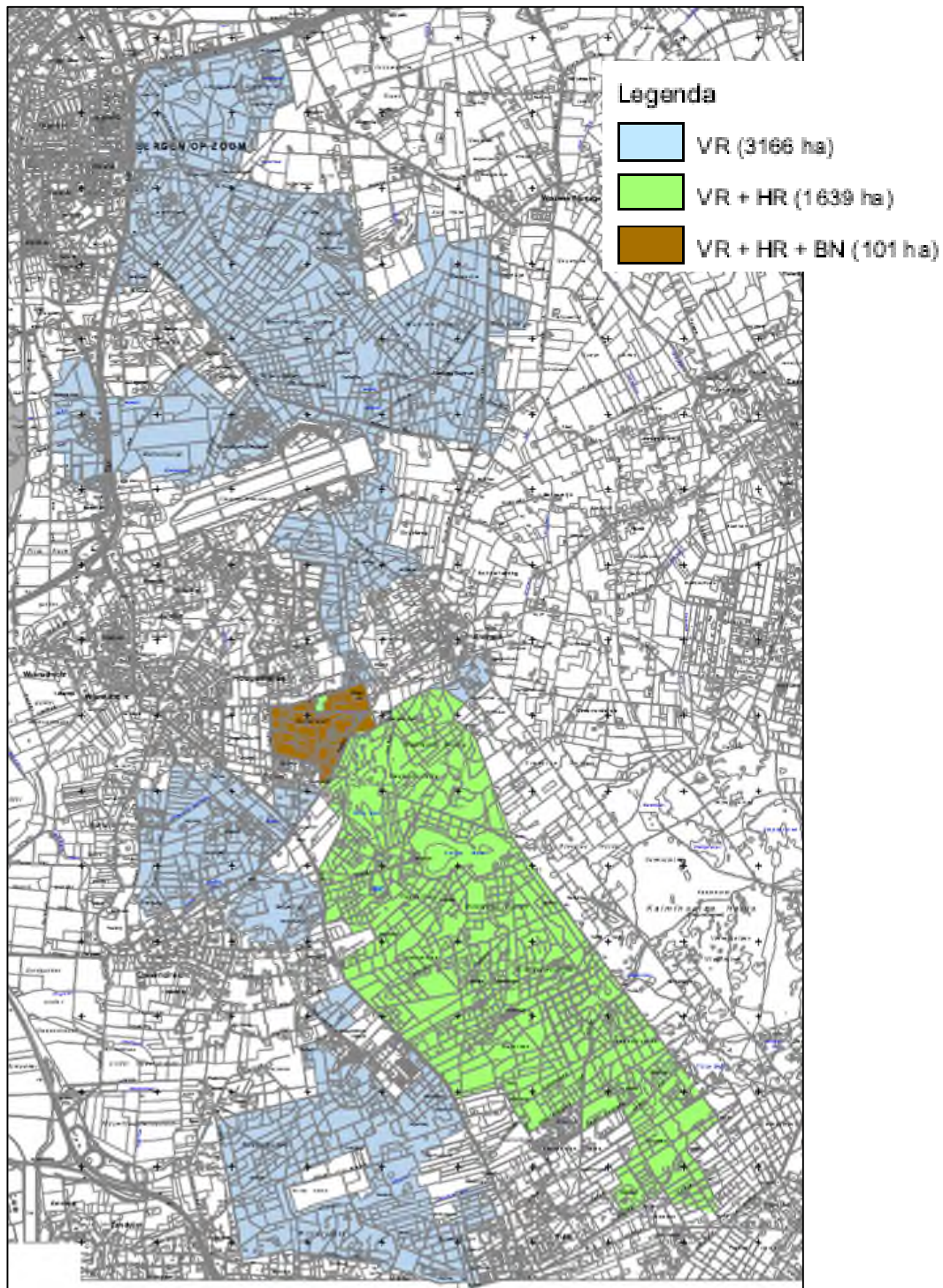
Het Natura 2000-gebied Brabantse Wal is recent definitief aangewezen. Toetsing van effecten gebeurt aan de instandhoudingsdoelstellingen die in het definitieve aanwijzingsbesluit (Ministerie van Economische Zaken) van 25 april 2013 staan. Deze zijn in tabel 3.4 opgenomen.

Tabel 3.4 Instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebied Brabantse Wal (bron: aanwijzingsbesluit, min. EZ)

Instandhoudingsdoelstellingen		Doelst. Opp.vl.	Doelst. Kwal.	Doelst. Pop.	Draagkracht aantal paren	Kernopgaven
Habitattypen						
H2310	Stuifzandheiden met struikheide	>	>			6.08, 6.09
H2330	Zandverstuivingen	>	>			6.08, 6.09
H3130	Zwakgebufferde vennen	>	>			
H3160	Zure vennen	=	>			
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	>	>			6.09
H4030	Droge Heiden	>	>			
Habitatsoorten						
H1166	Kamsalamander	>	>	>		
H1831	Drijvende waterweegbree	>	>	>		
Broedvogels						
A004	Dodaars	=	>		40	
A008	Geoorde fuut	=	>		40 (= <)	
A072	Wespendief	=	=		13	
A224	Nachtzwaluw	=	=		80	6.08
A236	Zwarte Specht	=	=		40	
A246	Boomleeuwerik	=	=		100	

Legenda	
=	Behoudsdoelstelling
>	Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling

= (<)	Enige achteruitgang in draagkracht van het leefgebied ten gunste van H3130 is toegestaan
6.08	Struikrijke droge heiden: Vergroting areaal stuifzandheiden met struikhei H2310, binnenlandse kraaiheibegroeiingen H2320, droge heiden H4030 en zandverstuivingen H2330 én verbeteren van de kwaliteit door vergroting van de variatie in structuur en ontwikkeling van geleidelijke overgangen met bos, mede t.b.v. vogelsoorten als duinpieper A255, korhoen A107, nachtzwaluw A224, draaihals A233 en tapuit A277.
6.09	Intern verbinden: Verbinden heide- en stuifzandencomplexen met oog op fauna

Figuur 3.7 Begrenzing Natura 2000-gebied Brabantse Wal (de Brabantse Wal ligt deels in de gemeente, maar geheel buiten de begrenzing van het bestemmingsplan)

BN-waarden

Hoewel het juridisch strikt genomen niet nodig is in het kader van de plantoets van de Nbw¹, is ook gekeken naar de natuurwaarden waarvoor het beschermd natuurmonument is aangewezen. Het landgoed "Kortenhoeff" is aangewezen als beschermd natuurmonument (BN). Er zijn een aantal Natuurwaarden die geheel of grotendeels samenvallen met Natura 2000 doelen (bron: beheerplan Natura 2000-gebied Brabantse Wal). Het betreft de habitattypen en voor vogels is er ook een overlap met aangewezen vogelrichtlijnsoorten. Voor de plantensoorten is er een overlap met de habitattypen vochtige heide en vennen.

Er zijn een aantal Natuurwaarden die niet samenvallen met Natura 2000 doelen (bron: beheerplan Natura 2000-gebied Brabantse Wal) en daar wordt afzonderlijk aandacht aan besteed. Het betreft:

- Vegetaties: complex van loofbos, naaldbos, restanten van boomgaarden en graslanden, graslanden met variatie in intensiteit van agrarisch gebruik (van normaal beweide en bemest tot extensief tot niet meer bemest);
- De geomorfologische structuur, de vele gradiënten, de opbouw van de bodem en de voor de fauna noodzakelijke afwisseling en rust.

Kalmthoutse heide

Gebiedsbeschrijving

Grenspark 'De Zoom - Kalmthoutse Heide' is een grensoverschrijdend natuurgebied dat verschillende biotopen (heide, vennen, stuifduinen, weilanden, bossen, polders, parkbos) herbergt. De volledige oppervlakte van het gebied bedroeg tot eind mei 2011 3750 ha. Vooral de ecologische en cultuur-historische waarden maken het gebied uniek. Het Grenspark wordt doorkruist door de Belgisch – Nederlandse grens. Buiten de heide- en bosgebieden die beheerd worden door Natuurmonumenten, Natuurpunt en de Vlaamse en Nederlandse overheden, zijn er ook enkele (grote) privé-eigenaren, kleine landbouwpercelen, en verscheidene bospercelen van kleine eigenaren. Deze diversiteit maakt het gebied waardevol (<http://www.grensparkzk.be>).

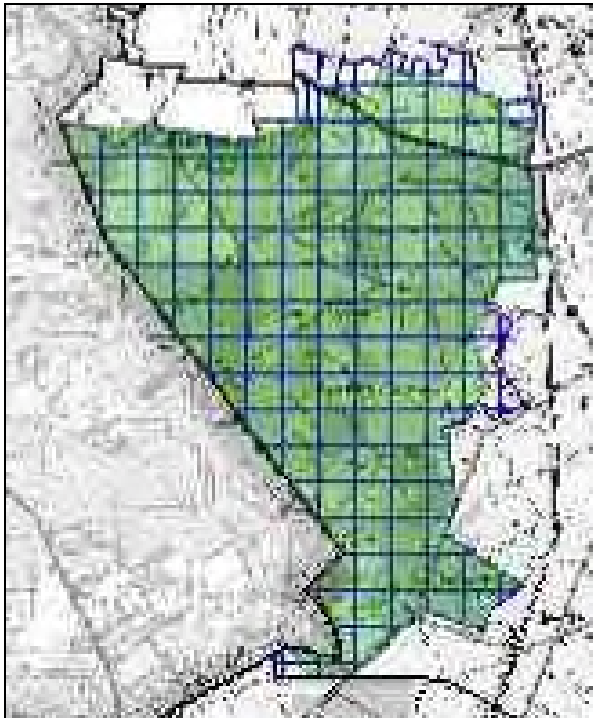
Het Natura 2000-gebied 'Brabantse Wal' vormt ecologisch gezien een geheel met het Belgische Vogel- en Habitatrichtlijngebied Kalmthoutse Heide.

Begrenzing

In figuur 3.8 is de begrenzing van dit Vogel- en Habitatrichtlijngebied weergegeven.

---

1. ¹ Zie art. 19j van de Nb-wet, daar staat: "met uitzondering van de doelstellingen bedoeld in artikel 10a, lid 3" (= doelstellingen van het beschermd natuurmonument).

Figuur 3.8 Begrenzing Vogelrichtlijngebied (blauw raster) en Habitatrichtlijngebied (groen) Kalmthoutse Heide
 [Bron: <http://geo-vlaanderen.gisvlaanderen.be/geo-vlaanderen/natura2000>]

Instandhoudingsdoelen en kernopgaven

Tabel 3.5 Instandhoudingsdoelen Habitatrichtlijngebied Kalmthoutse Heide

Habitatype	
H2310	Stuifzandheiden met struikhei
H2330	Zandverstuivingen
H3110	Zeer zwakgebufferde vennen
H3130	Zwakgebufferde vennen
H4010A	Vochtige heiden
4030	Droge heiden
7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen
Habitatsoorten	
H1042	Gevlekte witsnuitlibel
-	Rugstreepad
-	Heikikker
-	Poelkikker of Kleine groene kikker
-	Gladde slang
-	Laatvlieger
-	Watervleermuis
-	Gewone dwergvleermuis

Tabel 3.6 Instandhoudingsdoelen Vogelrichtlijngebied Kalmthoutse Heide

A004	Dodaars
A038	Wilde Zwaan
A041	Kolgans
A043	Grauwe gans
A048	Bergeend
A050	Smient
A051	Krakeend
A052	Wintertaling
A053	Wilde eend
A054	Pijlstaart
A056	Slobeend
A059	Tafeleend
A061	Kuifeend
A072	Wespendief
A082	Blauwe Kiekendief
A107	Korhoen
A119	Porseleinhoen
A125	Meerkoet
A151	Kemphaan
A156	Grutto
A160	Wulp
A197	Zwarte stern
A222	Velduil
A224	Nachtzwaluw
A236	Zwarte Specht
A246	Boomleeuwerik
A255	Duinpieper
	Blauwe reiger
	Regenwulp
	Rietgans
	Rode Wouw
	Smelleken
	Witoogeend

De Maatjes, Wuustwezelheide en Groot Schietveld

Gebiedsbeschrijving

De Maatjes

De Maatjes is een grensoverschrijdend natuurgebied met afwisselend rietvelden en vochtige weilanden. Hier en daar bevinden er zich kleine broekbosjes en visvijvers. Het grootste gedeelte van het rietveld ligt in Nederland. Het gebied heeft verschillende bestemmingen op het gewestplan. Het rietveld met omliggende weilanden heeft de bestemming van natuurgebied met wetenschappelijk waarde, de aan Nederland palende weilanden hebben de bestemming natuurgebied. De rest is landbouwgebied met ecologische waarde. Bovendien ligt het hele gebied in een vogelrichtlijngebied (<http://www.noordertuin.be/parken-en-tuinen>).

Groot Schietveld

Het dichtstbijzijnde punt van het Groot Schietveld ligt op bijna 14 km van het plangebied. Dit gebied is militair domein en wordt actief gebruikt als oefenterrein voor de artillerie. De bossen en natuurwaarden worden beheerd door het Agentschap voor Natuur en Bos. Het Groot Schietveld is 1571 ha groot. Het bestaat uit een grote, aaneengesloten oppervlakte droge en vochtige heide, vennen en hooilanden

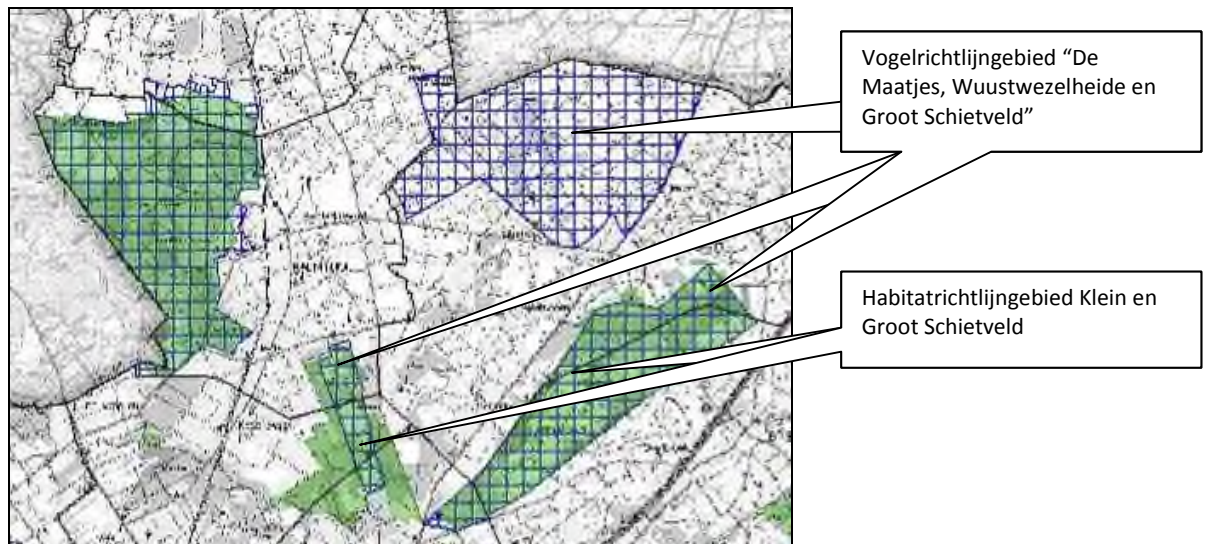
omringd door een gordel van bossen. Het reservaat is belangrijk om zijn grote natuurlijke soortenrijkdom. Vooral planten van de vochtige heide, zoals heideorchis, veenorchis, klokjesgentiaan en ronde zonnedauw zijn er nog te vinden. Ook voor insecten is het gebied interessant. Zo worden er meer dan 30 soorten dagvlinders, waaronder het gentiaanblauwtje, aangetroffen. Maar het Groot Schietveld is vooral bekend om zijn grote adderpopulatie, die tot de belangrijkste van Noordwest-Europa behoort, en om de meer dan 100 soorten broedvogels, waaronder de wespendif en de nachtzwaluw. Loopt zowel over het grondgebied van Brecht, Wuustwezel als Brasschaat. Het Groot Schietveld blijft militair domein en bijgevolg niet vrij toegankelijk (<http://www.noordertuin.be/parken-en-tuinen>).

Klein Schietveld

Het Klein Schietveld (dichtstbijzijnde punt ligt op ruim 11 km van het plangebied) maakt deel uit van het Kamp van Brasschaat, een militaire basis die sedert begin 19e eeuw te Brasschaat door de Nederlanders gesticht werd. Met het vliegveld bij telt dit gebied ruim 840 ha. De habitattypen zijn vergelijkbaar met het Groot schietveld.

Begrenzing

In figuur 3.9 is de begrenzing van dit Vogel- en Habitatrichtlijngebied weergegeven.

Figuur 3.9 Begrenzing Vogelrichtlijngebied De Maatjes, Wuustwezelheide en Groot Schietveld" en Habitatrichtlijngebied Klein en Groot Schietveld
 [Bron: <http://geo-vlaanderen.gisvlaanderen.be/geo-vlaanderen/natura2000>]

Instandhoudingsdoelen en kernopgaven

Tabel 3.7 Instandhoudingsdoelen habitats en Habitatsoorten Habitatrichtlijngebied Klein en Groot Schietveld

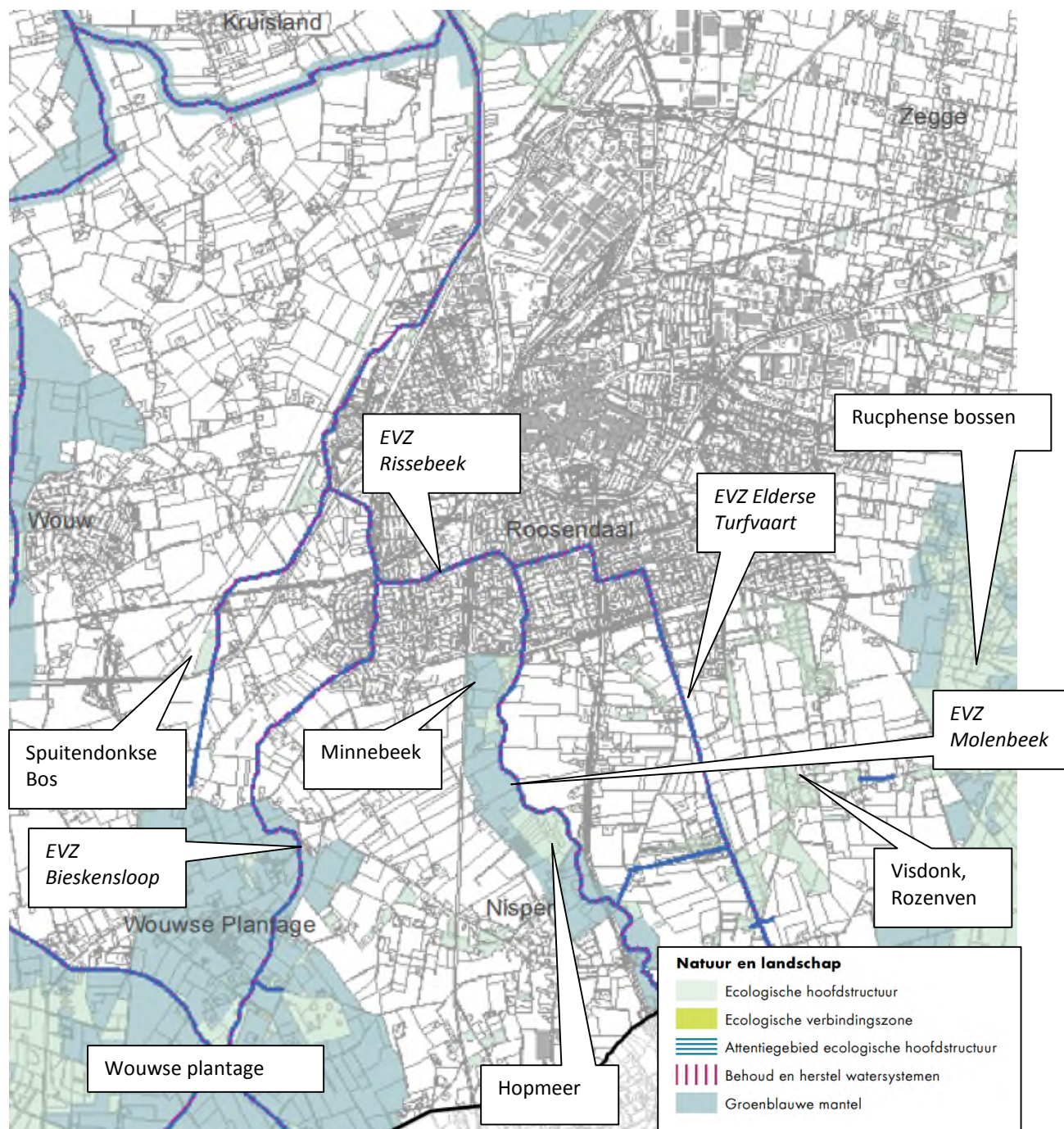
2310	Psammofiele heide met Calluna- en Genista-soorten
2330	Open grasland met Corynephorus- en Agrostis-soorten op landduinen
3110	Mineraalarme oligotrofe wateren van de Atlantische zandvlakten met amfibische vegetatie: Lobelia, Littorellia en Isoëtes
3130	Oligotrofe wateren van het Middeneuropese en peri-alpiene gebied met Littorella- of Isoëtes-vegetatie of met eenjarige vegetatie op drooggevalen oevers (Nanocyperetalia)
4010	Noordatlantische vochtige heide met Erica tetralix
4030	Droge heide (alle subtypen)
7150	Slenken in veengronden (Rhynchosporion)
91E0	Overblijvende of relictbossen op alluviale grond (Alnion glutinoso-incanae)
1166	Kamsalamander
1318	Meervleermuis

Tabel 3.8 Instandhoudingsdoelen vogels Vogelrichtlijngebied “De Maatjes, Wuustwezelheide en Groot Schietveld”

Instandhoudingsdoel vogelrichtlijngebied
Bergeend
Blauwborst
Blauwe Kiekendief
Blauwe Reiger
Boomleeuwerik
Bruine Kiekendief
Dodaars
Grutto
Kemphaan
Knobbelzwaan
Korhoen
Krakeend
Kuifeend
Meerkoet
Nachtzwaluw
Pijlstaart
Porseleinhoen
Regenwulp
Roerdomp
Slobeend
Smient
Tafeleend
Velduil
Wilde Eend
Wintertaling
Zwarte Specht

3.5.2 Ecologische Hoofdstructuur

Binnen het plangebied bevinden zich enkele natuurgebieden die onderdeel zijn van de EHS (figuur 3.10). Deze gebieden zijn gelegen aan de zuidwestzijde en de westzijde van het plangebied. Dit betreft Wouwse plantage, Minnebeek, het Hopmeer (28 ha), een weidevogelgebied, het Smitendonkse bos (4,5 ha), het hakhoutbosje Visdonk en landgoed Rozenven (200 ha). Ten oosten van het plangebied ligt het Rucphense bos. Daarnaast zijn delen van het gebied aangewezen als Groenblauwe Mantel, met name langs de Molenbeek, de noordgrens van het plangebied en richting Wouwse plantage. Voor het bepalen van de ligging van beschermde gebieden gebruik gemaakt van de gebiedendatabase op de website van de provincie Brabant (interactieve kaart EHS), om te bepalen of het plangebied overlapt of grenst aan EHS. Toetsing vindt plaats aan de hand van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS (Spelregels EHS) welke zijn weergegeven in het Natuurbeheerplan 2014.

Figuur 3.10 Ecologische Hoofdstructuur gemeente Roosendaal (Provincie Noord-Brabant, 2014).

Wouwse plantage

Het landgoed Wouwse Plantage is een landgoed bij het dorp de Wouwse Plantage in de boswachterij de Wouwsche Plantage. Oorspronkelijk (in de 18e eeuw) werden eiken en beuken aangeplant op de hogere delen, en elzen op de lagere, vochtiger delen. De boscomplexen en beekbossen die in de huidige situatie aanwezig zijn zijn voor het grootste deel opgenomen in de ecologische hoofdstructuur (EHS) en/of groeneblauwe mantel. Deze bosgebieden vormen een waardevol broedbiotoop voor o.a. boomklever, boomleeuwerik, groene specht, bergeend, dodaars, sperwer, ransuil, nachtzwaluw, kruisbek, grote bonte specht, kleine bonte specht, sijs en fluiter. In het Natuurbeheerplan 2014 zijn deze bosgebieden aangewezen met het beheertypen:

15.02 Dennen, eiken en beuken bos

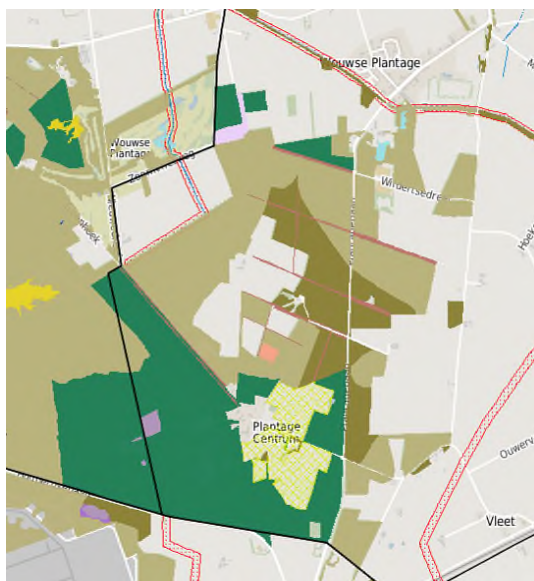
Dennen-, eiken-, of beukenbos omvat bossen met dennen, eiken, beuken en/of berken en zijn vaak eenvoudig van structuur. Veel van de bossen zijn vorige eeuw ontstaan als gevolg van aanplant of natuurlijke successie. De culturele invloed is vaak te merken aan bijvoorbeeld ingevoerde boomsoorten en sporen van hakhoutbeheer. Hoewel Dennen-, eiken-, of beukenbos algemeen voorkomt ontbreekt vaak een hoge diversiteit aan flora en fauna. Oorzaken betreffen een geringe structuurrijkdom in voormalige productiebossen, de jonge leeftijd en gevolgen van verzuring en vermessing. Dennen-, eiken- en beukenbos kan zowel combinaties van boomsoorten bevatten als een sterke dominantie van één soort.

16.01 Droog bos met productie

Droog bos met productie bestaat uit verschillende, veelal van oorsprong aangeplante, bosopstanden van den, (winter)eik, beuk, Douglas, lariks of fijnspar. De voedselarmere delen worden grotendeels gedomineerd door den, eik en beuk, op de wat rijkere bodems is er een hogere groei van beuk, Douglas, lariks en spar, met betere mengingsmogelijkheden. Dit bostype is de productievariant van het bostype dennen-, eiken- en beukenbos (zonder productie; 15.02).

16.02 Vochtig bos met productie

Vochtig bos met productie bestaat uit loofbossen die gedomineerd worden door diverse boomsoorten zoals populier, es, esdoorn, beuk, haagbeuk, eik, iep en els. Het is een grotendeels gesloten bos met een weelderige ondergroei. Door snelle groei en sterfte kan binnen afzienbare tijd een gevarieerde bosstructuur ontstaan, met veel dood hout en een weelderige struiklaag en bodemvegetatie.

Figuur 3.11 Uitsnede Natuurbeheerplan 2014 Wouwse plantage

Hopmeer

In het zuidoosten van het buitengebied ligt het natuurgebied Hopmeer. In dit gebied komen onder meer enkele bijzondere graslandvegetaties voor en fungeert als weidevogelgebied. In het Natuurbeheerplan is dit gebied aangewezen voor het beheertype:

13.01 Vochtig weidevogelgrasland

Vochtig weidevogelgrasland omvat natte en vochtige graslanden met primair een weidevogeldoelstelling; beiden zijn belang voor een diversiteit in soorten. Goede weidevogelgraslanden worden gekenmerkt door een open karakter, een mozaïek van diverse vormen van graslandbeheer en soorten als grutto, kievit, scholekster en tureluur. Ook eenden als zomertaling en slobeend zijn kenmerkend. Een goede kwaliteit kenmerkt zich door een mozaïek van verschillende beheersvormen van grasland (diversiteit in maaidata, beweiding, plasdras etc.), een rijke en bereikbare bodemfauna, insectenrijkdom ('kuikengrasland'), een open landschap met weinig dekking voor predatoren en brede, rijkbegroeide slootkanten. Heel laat gemaaide delen (na 1 augustus) zijn van belang voor de kwartelkoning, andere vogelsoorten en insecten.

Minnebeek

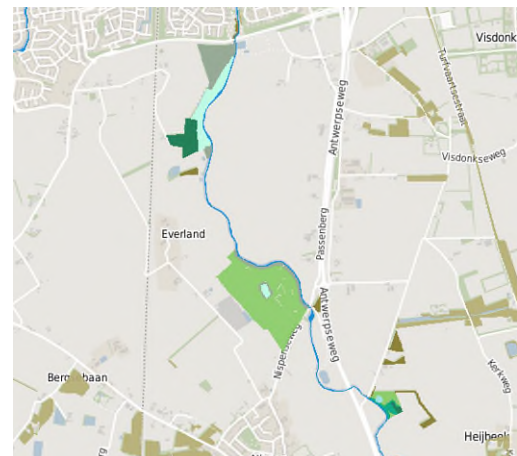
De Minnebeek loopt langs de EVZ Molenbeek (zie foto). De Minnebeek is een relatief jong loofbos is. Verspreid liggen kleine perceeltjes met ruigtekruidenvegetaties. Aan de rand liggen watergangen met flauwe oevers die geschikt zijn als voortplantingsbiotoop voor diverse algemene soorten amfibieën. In het Natuurbeheerplan is het gebied aangewezen voor de volgende beheertypes:

14.01: Rivier- en beekbegeleidend bos

Rivier- en beekbegeleidend bos omvat bossen welke periodiek overstroomd worden onder invloed van hoge rivier- of beekwaterstanden, zoals oobossen en beekbossen of onder directe invloed staan van vrijwel permanent uittredend grondwater, zoals bronbos.

14.03 Haagbeuken- en essenbos

Haagbeuken- en essenbos wordt gedomineerd door diverse boomsoorten zoals haagbeuk, gewone es, esdoorn en gladde iep. Het betreft rijke bossen op klei- of leemgrond en/of op bodems waar aanrijking plaatsvindt met basen door periodiek hoge grondwaterstanden buiten de invloed van beek of rivier. Het meeste bos wat tot het beheertype behoort is aangeplant. In struwelen zijn vlier en doornstruiken aanwezig, bij begrazing ontwikkelen zich ook grazige vegetaties. Het beheertype is bij veel variatie in structuur rijk aan fauna en flora.

Figuur 3.12 Links: Foto Minnebeek (bron: anonieme foto google maps).

Rechts: Uitsnede Natuurbeheerplan 2014 Hopmeer (zuidelijk deel) en Minnebeek (noordelijk deel).

Visdonk-Rozenven

Opvallend aan het gebied Visdonk-Rozenven is de kleinschaligheid en de aanwezigheid van heggen, houtwallen, lanen, bossages, akkers en weilanden. In de nabijheid van het gebied zijn grotere bospercelen als het 'Rozenven' en 'Katteven' aanwezig. Deze bossen bestaan voor het grootste gedeelte uit gemengd loof- en naaldbos. Het oude Landgoed Visdonk wordt noord-zuid en oost-west doorsneden door dreven met laanbeplanting. De bossen en laanstructuren bestaan grotendeels uit (oude) beuken en (zomer- en Amerikaanse) eiken, hier en daar afgewisseld met o.a. lindes, kastanjes en esdoorns. De Meikeverdreef is een monumentale eikenlaan. In het speelbos is de beuk van oorsprong de hoofdsoort; nu is het een variatie van beuk met (zomer- en Amerikaanse) eiken, berk, gewone kastanje en aan de westzijde meer naaldbomen, zoals grove den, douglasspar en fijnspar.

Visdonk ligt op het overgangsgebied van de stroomgebieden (van oppervlaktewater) 'Bakkersberg' en 'Molenbeek'. Dat wil zeggen dat een deel van Visdonk afwatert op de Krampenloop/Dijkwetering en een deel op de Natte of Elderse Turfvaart. In het oude veenwinningsgebied speelt de Elderse Turfvaart een rol bij de afwatering. Deze heeft tevens ecologische waarde: naast een verbinding tussen gebieden op lokale schaal vormt de turfvaart een verbinding tussen de Matjes en de Roosendaalse- en Steenbergse Vliet. Rond de Krampenloop staat voornamelijk houtwal, waardoor de waterloop donker is. Het gebied is interessant voor vogels en kleine zoogdieren. De aftakking, de Dijkwetering, is een gegraven loop. Daaromheen zijn diverse graslanden gelegen.

Ten zuiden van het landgoed Visdonk ligt het Rozenven, een natuurgebiedje dat bestaat uit een half verveend vennetje, omgeven door natte heide en wat bos.

In het Natuurbeheerplan zijn deze gebieden aangewezen voor de beheertypes:

6.04 Vochtige heide

Vochtige heide omvat zowel heiden, struwelen, grazige vegetaties, veenmosplekken, kleine stilstaande watertjes en kale bodem op zandige tot venige plaatsen. Deze heiden komen vooral voor op natte zandgronden of veengebieden, van Drenthe, Oost Nederland en Noord Brabant. De bodem is doorgaans vochtig of nat, vrij zuur en voedselarm en bestaat uit zand of leem. De vegetatie wordt, net als bij droge heide, gekenmerkt door dwergstruiken, waarbij gewone dophei dominant aanwezig is. Soms overheersen grassen (pijpenstrootje) of struiken als gagel. Vochtige heide is meestal arm aan soorten, maar de voorkomende soorten zijn wel karakteristiek. Variatie binnen het beheertype is van groot belang voor karakteristieke faunasoorten waaronder warmteminnende diersoorten als adder en levendbarende hagedis en veel insectensoorten zoals het gentiaanblauwtje en spiegeldikkopje.

7.01 Droge heide

Droge heide omvat zowel heiden, struwelen, kleine open zandige plekken en grazige vegetaties op basenarme zand- en leemgronden. De vegetatie wordt gekenmerkt door dwergstruiken, struikheide is meestal de dominante soort. Variatie in vegetatiestructuur is van groot belang voor warmteminnende diersoorten zoals adder en zandhagedis en veel insecten zoals het heideblauwtje en de bruine vuurvlieder. Het gaat om een afwisseling van jonge heide, oude heide, (plaatselijk) struweel en verspreide bomen, open zandige delen en (plaatselijk) dominantie van grassoorten.

14.03 Haagbeuken- en essenbos (kattenven)

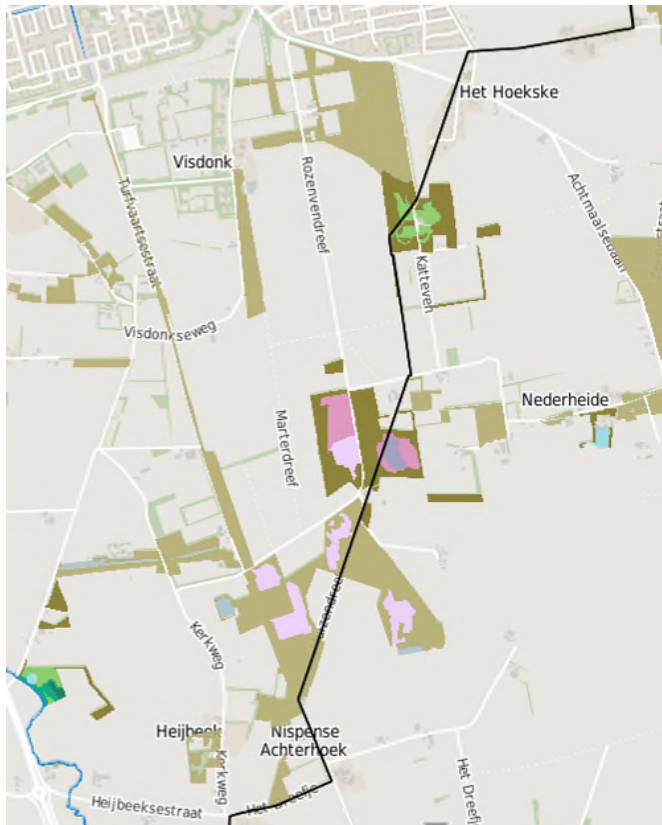
Zie beschrijving beheertype alinea 'Minnenbeek'

16.02 Vochtig bos met productie

Zie beschrijving beheertype alinea 'Wouwse Plantage'

16.01 Droog bos met productie

Zie beschrijving beheertype alinea 'Wouwse Plantage'

Figuur 3.13 Uitsnede Natuurbeheerplan 2014 Visdonk-Rozenven (incl Kattenven)

Sputendonkse Bos

In het westen grenzend aan de A58 ligt het geïsoleerde Sputendonkse Bos. Het bos dateert deels van voor 1850 en deels uit de periode 1850-1900 en is een zeldzaam voorbeeld van een oud essen- en elzenhakhoutbosje met een karakteristieke bosflora. Dit bos is een kleinschalig relict van voormalige hakhoutcultuur. Voorheen was het bos groter. Het betreft een bos met zwarte els, gewone es, zachte berk, hazelaar, ratelpopulier, vogelkers, zomereik, geoorde wilg, wilde kamperfoelie, heggeroos, bosanemoon, gewone salomonszegel, grote muur, gele dovenetel en dalkruid. In het Natuurbeheerplan is dit bosgebied aangewezen voor het beheertype:

16.02 Vochtig bos met productie

Zie beschrijving beheertype alinea 'Wouwse Plantage'

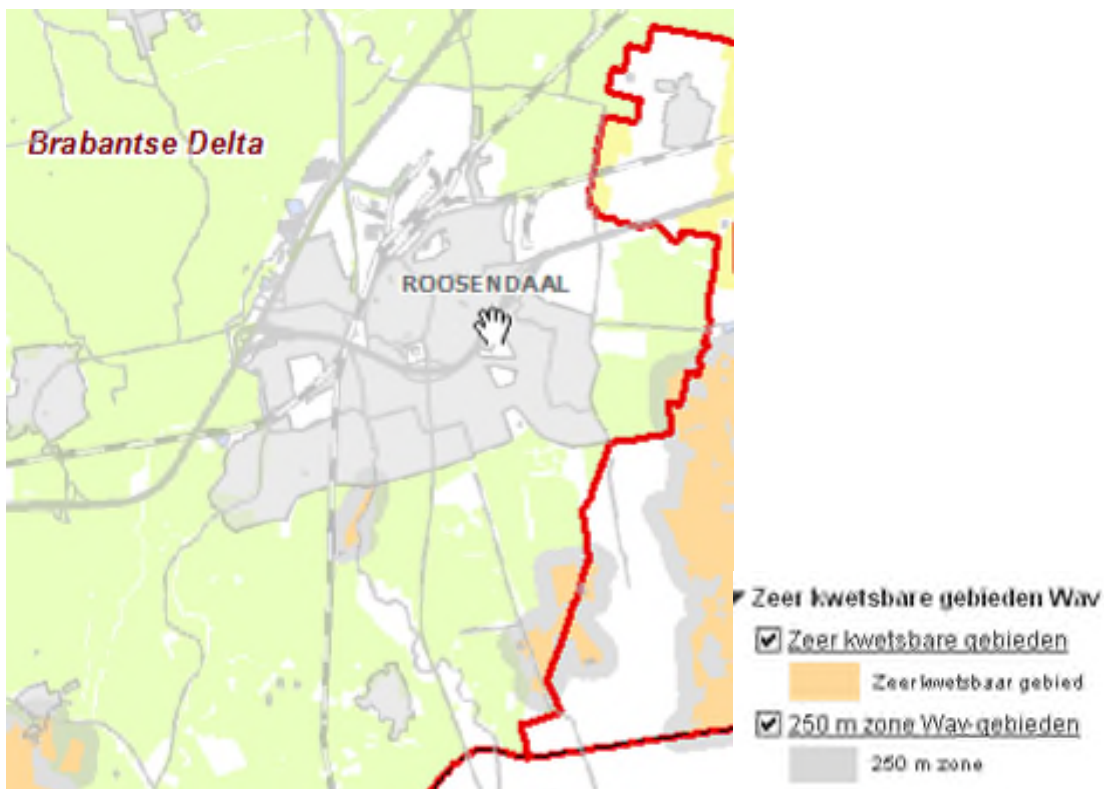
Ecologische verbindingzones: Zeepe, Bieskensloop, Rissebeek, Molenbeek, Natte of Elderse Turfvaart

Zeepe, Bieskensloop, Rissebeek, Molenbeek, Elderse Turfvaart zijn aangewezen als ecologische verbindingzones, zones waarlangs dieren door stedelijk gebied kunnen migreren en fourageren en planten de kans krijgen te groeien en te vermeerderen. Delen zijn inmiddels ingericht als ecologische verbindingzone als meanderende beek met brede aflopende oevers en zogenaamde stapstenen met poelen, bloemrijk grasland, rietoevers, bosjes en landschapsbomen. De zones bestaan uit extensief grasland/oever en kleine beplantingselementen voor onder andere struweelvogels. De beek met haar oevers is interessant voor onder andere vissen, amfibieën en libellen.

Ook buiten de bovengenoemde natuurgebieden zijn natuurwaarden aanwezig. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om agrarische gebieden die op een aantal plaatsen tevens het leefgebied vormen voor kwetsbare soorten zoals broedvogels, vleermuizen, amfibieën, dagvlinders, bijzondere plantensoorten of (struweel)vogels.

3.5.3 Zeer kwetsbare gebieden in de EHS (Wav-gebieden)

Delen van de ecologische hoofdstructuur kunnen zeer kwetsbaar zijn voor de gevolgen van stikstofbelasting via de lucht. Dit zijn de zeer kwetsbare gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Wet ammoniak en veehouderij (de gebieden worden daarom vaak aangeduid met de term 'Wav-gebieden', figuur 3.14). Tot de Wav-gebieden horen de zeer kwetsbare Natura 2000-gebieden, maar ook andere delen van de Ecologische hoofdstructuur. In en 250 m rondom deze gebieden gelden beperkingen aan de ontwikkelingsmogelijkheden van de veehouderij. Binnen het plangebied betreft het de gebieden Minnebeek en Rozenven. In de directe omgeving van het plangebied de zeer kwetsbare gebieden Rucphense Bossen en Wouwsche plantage.

Figuur 3.14 Zeer kwetsbare gebieden in EHS

3.5.4 Stikstofconcentratie in de lucht en stikstofdepositie; landelijke informatie en trends

Delen van Natura2000 en EHS (Wav-gebieden) zijn (zeer) gevoelig voor een teveel aan stikstofdepositie. De Nederlandse agrarische sector levert met 46% de grootste bijdrage aan de totale stikstofdepositie op Nederland. Deze bijdrage bestaat vrijwel alleen uit ammoniak. Ammoniak komt vrij uit stallen, mestopslagen, tijdens beweiding en bij het aanwenden van mest. De totale bijdrage van alle Nederlandse bronnen aan de totale stikstofdepositie (stikstofoxiden en ammoniak) is 64%, de rest is uit het buitenland afkomstig. Dit betekent dat de agrarische sector voor 72% van de totale Nederlandse bijdrage aan de stikstofdepositie verantwoordelijk is. De ammoniakemissies leveren met 70% de grootste bijdrage aan de totale stikstof depositie. Hieronder wordt eerst informatie gegeven over de landelijke trend in de ontwikkeling van de ammoniakdepositie. Vervolgens wordt informatie gegeven over de stikstof- en ammoniakdepositie in de gemeente Roosendaal en omgeving. De informatie is ontleend aan de website van het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en het (voormalige) milieuplanbureau. Onderdeel daarvan zijn de Grootschalige Concentratiekaarten van Nederland. Het gaat hier dus om de resultaten van berekeningen en prognoses op landelijke schaal.

Ammoniakconcentratie in de lucht en emissie

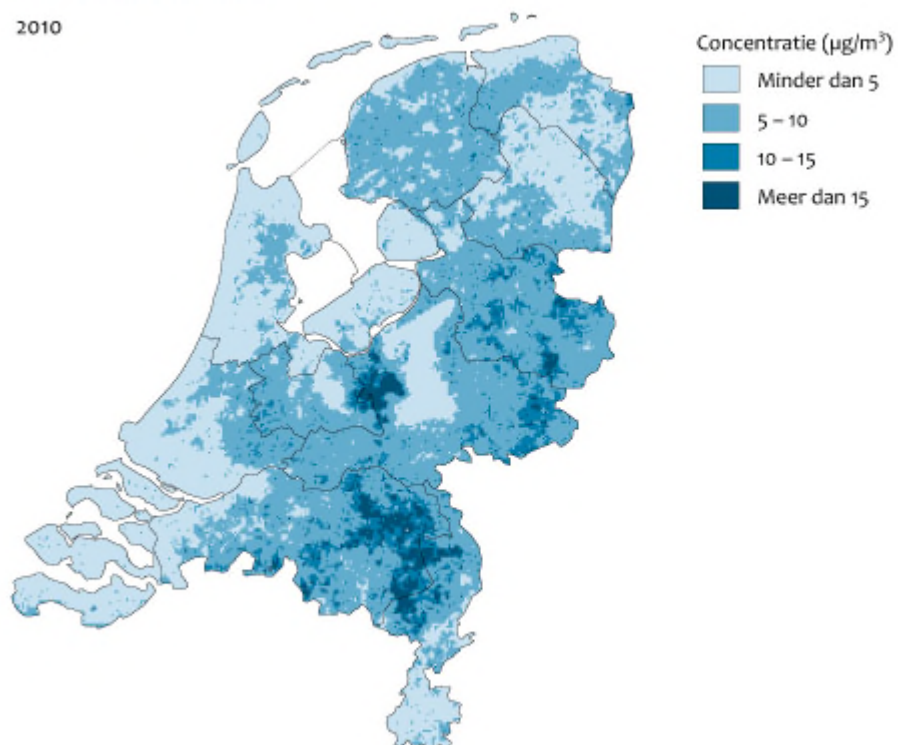
In figuur 3.10 is de ammoniakconcentratie in de lucht in beeld gebracht. Daarbij is ook de landelijke trend aangegeven. De gemiddelde gemeten ammoniakconcentratie in de lucht is sinds het begin van de metingen in 1993 met 25% afgenomen (www.mnp.nl). De laatste jaren is geen verdere daling opgetreden. De ammoniakemissie is sinds 1990 met tweederde verminderd, vooral door de afname van (de mestproductie door) de veestapel en door de verplichting om dierlijke mest emissiearm aan te wenden.' De totale berekende emissie van ammoniak in Nederland bedroeg in 2010 ongeveer 122 miljoen kg, en ligt daarmee onder het vastgestelde EU-NEC plafond van 128 miljoen kg (EU, 2001); de landbouw droeg hier 105 miljoen kg aan bij (zie figuur en data hierboven). De laatste jaren is de veestapel weer enigszins gegroeid. Deze groei zou kunnen doorzetten, zeker omdat in het jaar 2015 het systeem van productierechten en het melkquotum komen te vervallen. In dat geval kan de emissie weer boven het EU-NEC-plafond uit stijgen.

Stikstofdepositie, landelijk

De landelijk gemiddelde stikstofdepositie, ook wel vermestende depositie genoemd, lag tot halverwege de jaren 1990 tussen de 2.500 en 3.000 stikstof per hectare. Vanaf 1994 is een geleidelijke daling ingezet tot op het huidige niveau. Kleine variaties ontstaan vooral door weersomstandigheden. De daling in stikstofdepositie sinds 1981 is het gevolg van lagere emissies van zowel stikstofoxiden als van ammoniak.

Ammoniakconcentratie

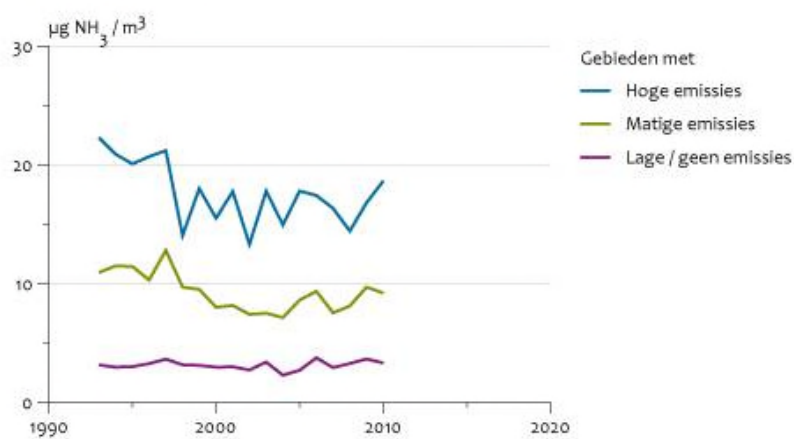
2010

Bron: PBL/RIVM, 2011.

PBL/mrt11/0461
www.compendiumvoordeleefomgeving.nl

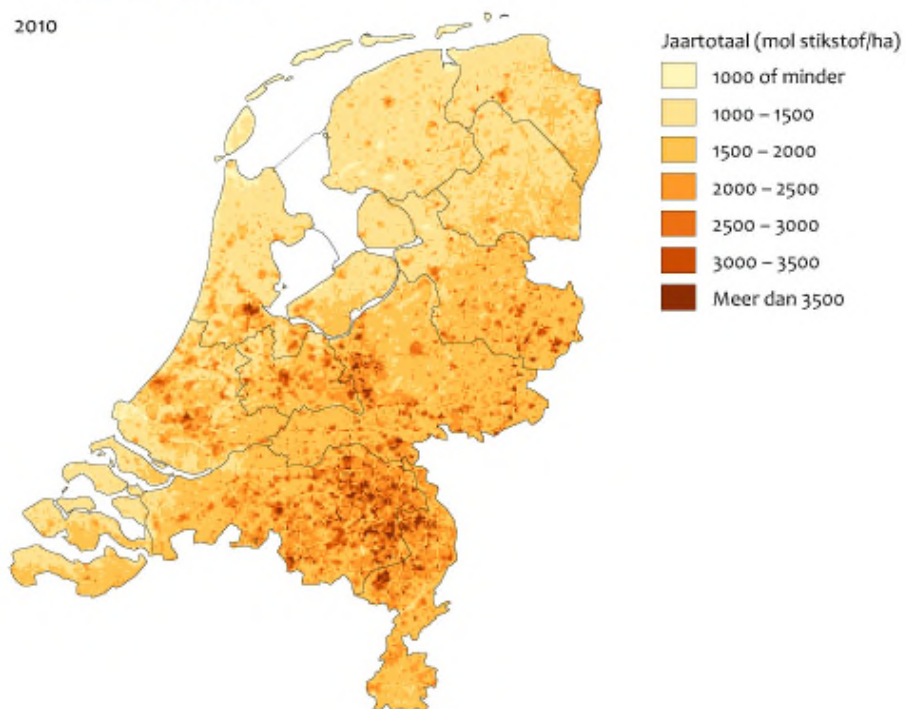
Ammoniakconcentratie

Figuur 3.15 Landelijke trend in de ammoniakconcentratie in de lucht
 (bron: www.compendiumvoordeleefomgeving.nl)

Vermestende depositie

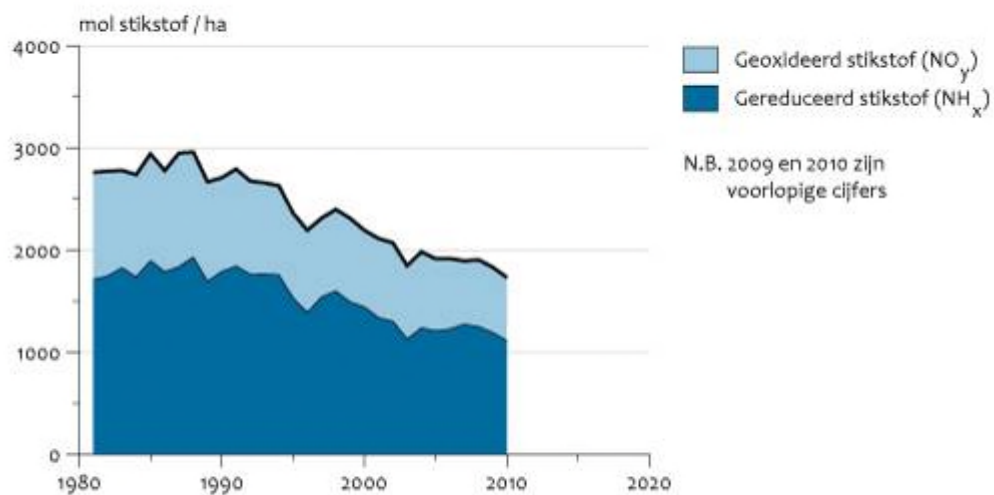
2010

Bron: RIVM, 2011.

PBL/apr11/0189
www.compendiumvoordeleefomgeving.nl

Vermestende depositie

Figuur 3.16 Landelijke trend in de vermestende depositie (bron: www.pbl.nl)

De emissie van stikstofoxiden in Nederland daalde sinds 1980 met 40%; in West-Europa met 30%. Deze daling is het resultaat van maatregelen bij het verkeer, zoals de invoering van de katalysator aan het eind van de jaren tachtig, bij de industrie en in de energiesector. De emissie door agrarische bronnen in Nederland is sinds 1990 met 50% gedaald; in West-Europa met 10%. Vooral de laatste tien jaar hebben emissiebeperkende maatregelen in Nederland voor een daling gezorgd.

Nadat in de jaren negentig van de vorige eeuw het bovengronds uitrijden van mest al werd verboden, is vanaf 2008 het in twee werkgangen uitrijden en onderwerken van mest op bouwland niet meer toegestaan. Het effect van dit verbod is in 2010 onderzocht. Het is gebleken dat op bouwland de mest nu vooral geïnjecteerd wordt. Dit is zeer effectief en hierdoor en door andere aanpassingen in de praktijk van het bemesten is de emissie sinds 2005 met ongeveer 10 miljoen kg gedaald. Eigenlijk zouden de veehouderijen per 1 januari 2010 moeten voldoen aan het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij. In 2009 is echter gebleken dat veel veehouders dit niet kunnen realiseren. Daarop heeft de minister tot uiterlijk 1 januari 2013 uitstel verleend.

Stikstofdepositie in Roosendaal en omgeving

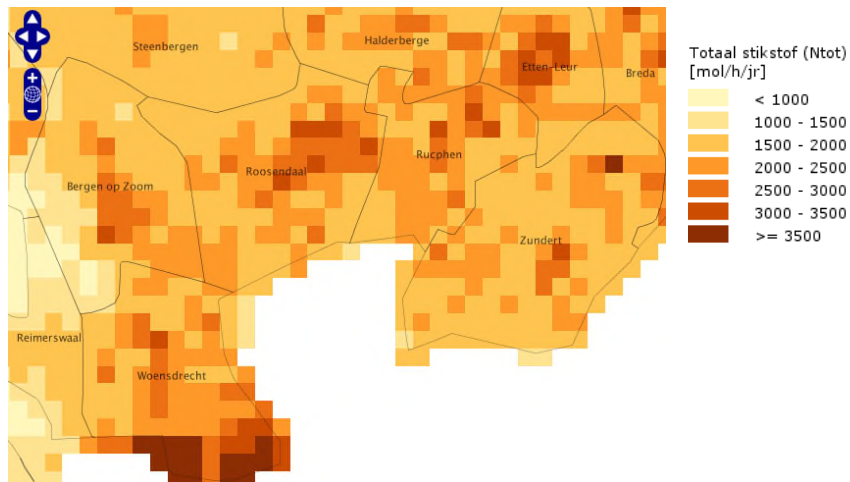
In figuur 3.17 is de huidige atmosferische stikstofdepositie in de omgeving van het plangebied (bron: Grootchalige Concentratiekaart Nederland, webversie, mei 2012) weergegeven. De achtergronddepositie wordt doorgaans beschouwd als een goede referentie voor de beoordeling of voor betreffende habitattypen sprake is van een 'overspannen situatie'. Hiervan is sprake indien de achtergronddepositie beduidend hoger is dan de KDW van de betreffende habitattypen. In dat geval kan elke toename worden beschouwd als een potentiële kans op significant negatieve effecten.

Indien binnen de invloedzone van het Natura 2000-gebied meerdere ontwikkelingen lopen die ieder voor zich geen effect, maar in gezamenlijkheid (cumulatief) wellicht wel een effect zouden kunnen hebben, dan moeten deze ontwikkelingen in cumulatie worden beoordeeld.

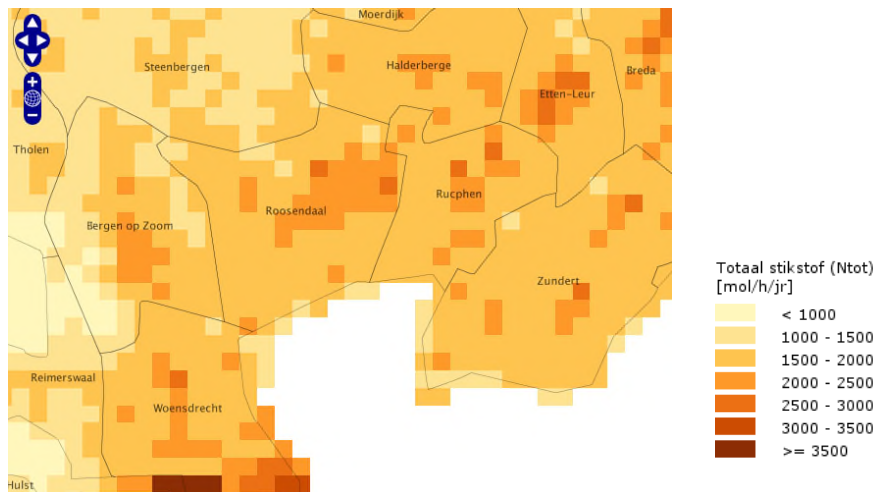
In de gemeente Roosendaal speelt een aantal ontwikkelingen die aanleiding zouden kunnen geven tot een cumulatietoets. Het betreft de ontwikkeling van:

- Het gebied De Stok (Factory Outlet Center Rosada);
- Landgoed Ottermeer 2 landgoedwoningen, natuurkampeerterrein, groepsaccommodatie en ecologische landbouw;

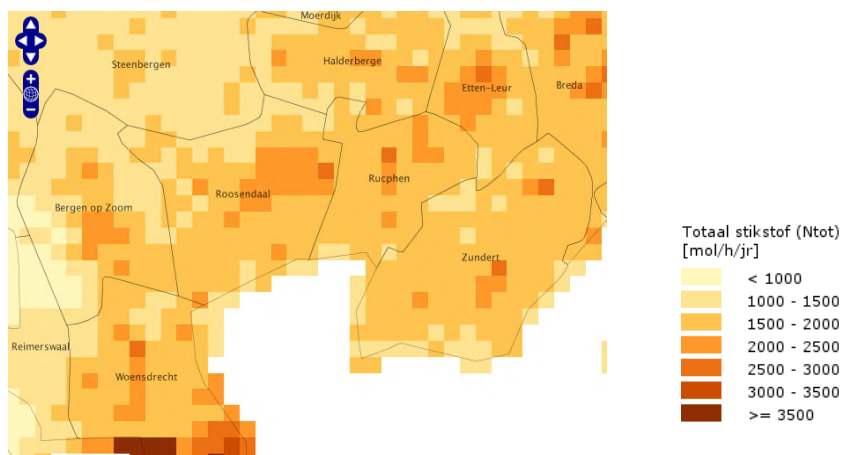
Alleen de ontwikkeling van het gebied De Stok (met Factory Outlet Center Rosada Fase 2) is een aandachtspunt gezien de netwerkeffecten als gevolg van verkeersaantrekkende werking in relatie tot het Natura-2000 gebied Brabantse Wal. De ontwikkeling van beide landgoederen zullen niet leiden tot negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de Brabantse Wal. Cumulatie is dan ook uitgesloten. De gevolgen van algemene landelijke ontwikkelingen zijn opgenomen in de prognoses van het PBL en maken deel uit van de berekende achtergrondconcentraties.

Figuur 3.17a Depositie van stikstof (totaal) in Roosendaal en omgeving, in 2011
 (bron: PBL, Grootschalige Concentratiekaart Nederland 2012)

Figuur 3.17b Prognose stikstofdepositie in natuur in Roosendaal en omgeving, in 2015
 (bron: PBL, Grootschalige Concentratiekaart Nederland 2012)

Figuur 3.17c Prognose stikstofdepositie in natuur in Roosendaal en omgeving, in 2020
 (bron: PBL, Grootschalige Concentratiekaart Nederland 2012)

3.5.5   *Stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden en overige delen Ecologische Hoofdstructuur*

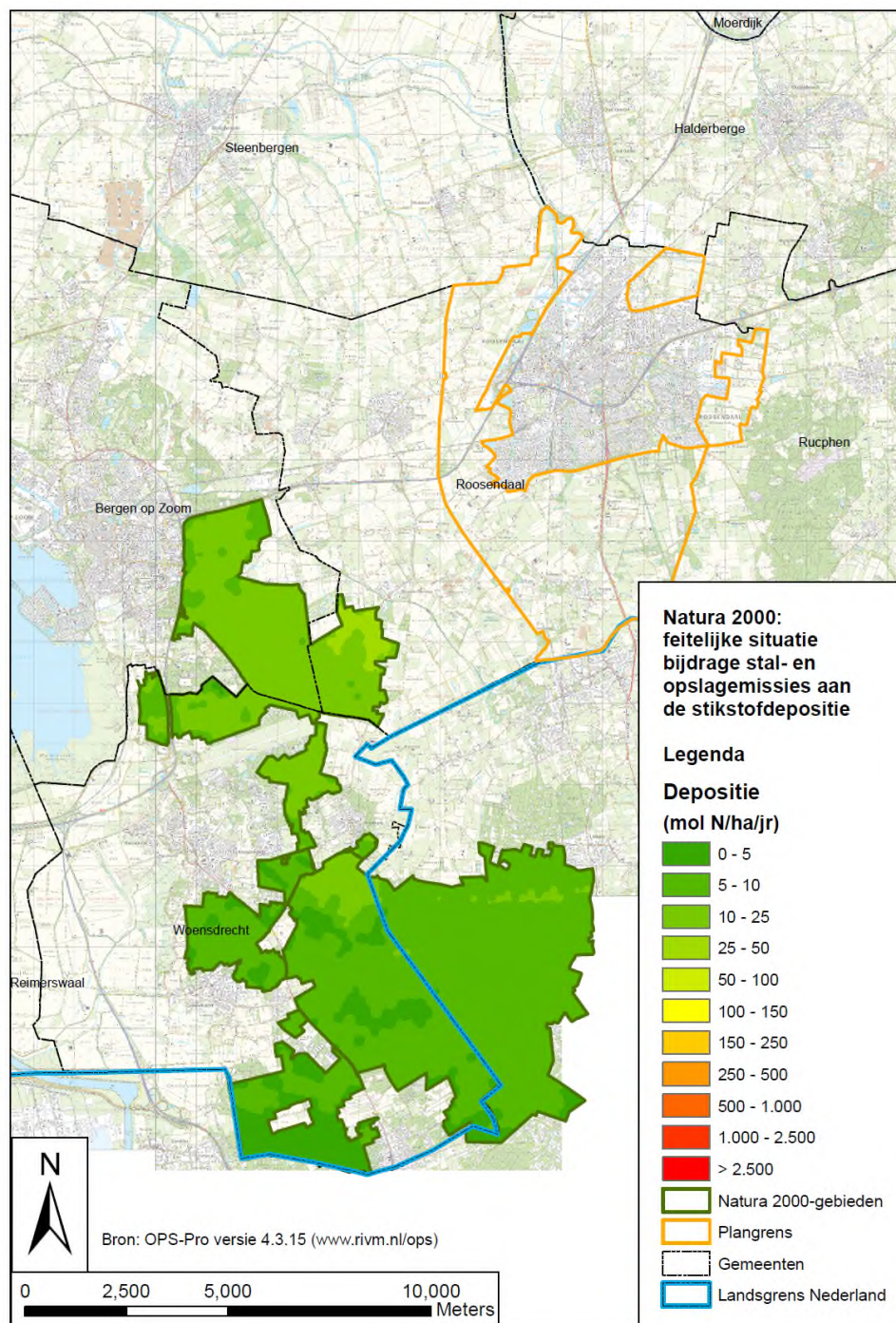
Ten behoeve van de voortoets en het plan-MER zijn modelberekeningen uitgevoerd van de bijdrage van de veehouderij (stal- en opslagemissies) aan de stikstofdepositie in de Natura 2000-gebieden en de Wav-gebieden.

Bijdrage aan de stikstofdepositie in de Natura 2000-gebieden

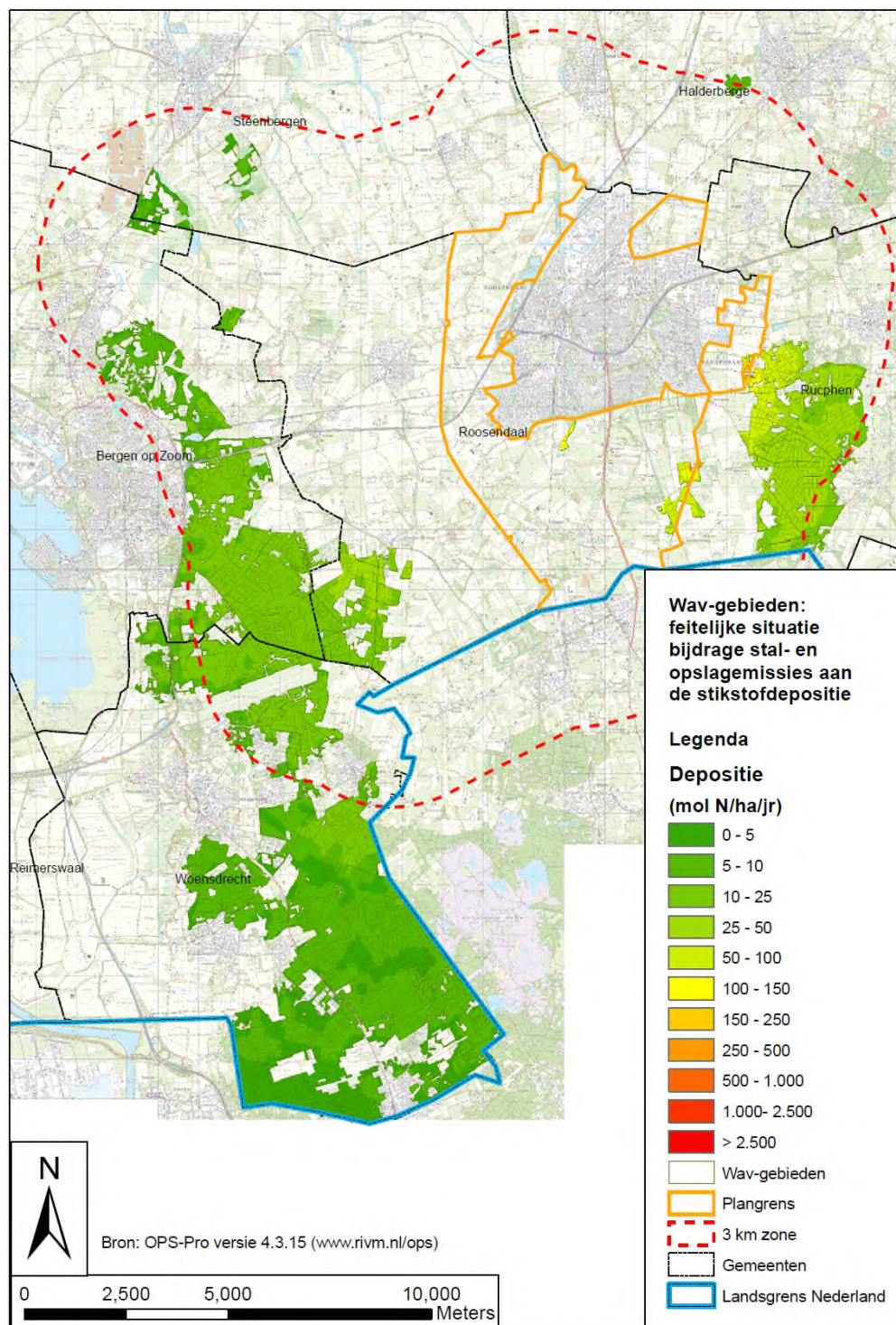
In figuur 3.18 is de bijdrage van de veehouderij (stallen en mestopslagen) in Roosendaal aan de stikstofdepositie in de Natura 2000-gebieden weergegeven. De figuur geeft de waarden tot een afstand van 10 km van de gemeentegrens.

Invloed op de overige zeer gevoelige gebieden (Wav-gebieden)

Op dezelfde wijze als voor de Natura 2000-gebieden is gedaan, is ook de stikstofdepositie op de zeer gevoelige gebieden (de zogenaamde Wav-gebieden) berekend en in beeld gebracht, zie figuur 3.19.

Figuur 3.18 Bijdrage veehouderij (stallen en mestopslagen) aan de stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden, feitelijke situatie (2011)

Figuur 3.19 Bijdrage landbouw aan stikstofdepositie in de overige zeer verzursingsgevoelige gebieden, huidige situatie (2011)

3.5.6 **Beschermde plant en diersoorten**

Door de grote oppervlakte van het buitengebied van de gemeente Roosendaal - Nispen en de vraag waar ontwikkelingen plaats gaan vinden is het onderzoek naar het voorkomen van beschermde en Rode Lijstsoorten opgebouwd uit drie onderdelen:

- Opvragen en analyse NDFF-gegevens buitengebied Roosendaal-Nispen;
- Bureau studie naar waarnemingen van beschermde soorten uit het (recente) verleden;
- Twee dagen veldbezoek door een ecoloog naar de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten.

In deze paragraaf wordt de onderzoeksmethodiek beschreven en per soortgroep aangegeven waar de belangrijkste leefgebieden voorkomen en, indien mogelijk, waar beschermde soorten zijn waargenomen.

3.5.6.1 **Onderzoeksmethodiek**

Analyse NDFF-gegevens

De Nationale Databank Flora en Fauna is de compleetste natuurdatabank van Nederland waarmee online natuurinformatie opgevraagd kan worden. De databank geeft informatie over waarnemingen van beschermde en zeldzame planten en dieren. In de NDFF zijn uitsluitend gevalideerde gegevens opgeslagen. Voor de bureau studie vragen wij een beknopte levering van alle 57 kilometerhokken op in het buitengebied van Roosendaal-Nispen. Deze gegevens worden geanalyseerd en meegenomen in de bureau studie en dient als input voor het veldbezoek.

Bureau studie

Bij de toetsing is gekeken naar de beschermde soorten (Tabel 1, 2 en 3) uit de Flora- en faunawet en Rode Lijstsoorten. Treedt effect op of worden verbodsbepalingen overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Flora- en faunawet.

Er zijn diverse bronnen geraadpleegd om een beeld te krijgen van de verspreiding en (mogelijk) voorkomen van beschermde soorten in en rond het plangebied. Aan de hand van deze informatie is een inschatting gemaakt of de betreffende soorten in het plangebied voor zouden kunnen komen, gezien de habitatvoorkeur van de betreffende soorten. De bronnen die zijn geraadpleegd, zijn o.a.; de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), verspreidingsatlassen van de verschillende soortgroepen, eerder in de regio uitgevoerde onderzoeken, in de regio actieve werkgroepen en PGO's, databanken met verspreidingsgegevens en het aanwijzingsbesluit Natura2000 gebieden: www.ravon.nl, www.telmee.nl, www.waarneming.nl, www.provinciaalgeoregister.nl, www.natuurloket.nl, www.piscaria.nl, www.stowa.nl (limnodata neerlandica), www.synbiosys.alterra.nl/natura2000

Veldbezoek

Naar aanleiding van de uitkomsten van de analyse van de NDFF-gegevens en de bureau studie is bepaald in hoeverre de aanwezigheid van beschermde soorten aannemelijk gesteld kan worden op basis van aanwezig geschikt habitat. In mei 2014 is door Adviesbureau E.C.O.-logisch een tweedaags intensief veldbezoek in het plangebied uitgevoerd om te bepalen in hoeverre aan de hand van de soorten uit de bureau studie en aan de hand van het voorkomen van geschikt habitat beschermde soorten kunnen voorkomen. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten opgetekend. Deze kaarten zijn opgenomen in bijlage 4 van dit plan-MER.

3.5.6.2 Flora

Beschermde flora die in het plangebied zijn waargenomen zijn opgenomen in tabel 3.9 Het grootste deel van de waarnemingen komen uit de aanwezige EHS-gebieden. Met name het Rozenven kent een bijzondere flora met soorten als wilde gagel, beenbreek, klokjesgentiaan, witte snavelbies en moerashersthoof.

Buiten de natuurgebieden is de floristische waarde beperkt, langs de Bulkenaarsestraat is steenanjer aangetroffen en tussen Bulkenaar en Haiink zijn waarnemingen van tongvaren. Beide soorten zijn op lijst 2 van de Flora- en faunawet opgenomen. Daarnaast zijn op basis van het bureauonderzoek en veldbezoek een aantal beschermde plantensoorten met zekerheid aanwezig (tabel 3.9a) en een aantal beschermde plantensoorten mogelijk aanwezig (tabel 3.9b), zodat er bij toekomstige ontwikkelingen rekening mee gehouden dient te worden.

Tabel 3.9a Beschermde flora in het plangebied; met zekerheid aanwezig.

Nederlandse naam	FF-wet	Rode Lijst
Beenbreek	Tabel 2	ja
Brede Wespenorchis	Tabel 1	-
Gevlekte orchis	Tabel 2	ja
Gewone Dotterbloem	Tabel 1	-
Grasklokje	Tabel 1	-
Grote keverorchis	Tabel 2	Ja
Kleine maagdenpalm	Tabel 1	-
Klokjesgentiaan	Tabel 2	ja
Koningsvaren	Tabel 1	-
Moerashersthoof	-	ja
Slanke sleutelbloem	Tabel 1	-
Steeanjer	Tabel 2	ja
Tongvaren	Tabel 2	-
Wilde gagel	Tabel 2	ja
Witte Snavelbies	-	ja

Tabel 3.9b Beschermde flora in het plangebied; mogelijk aanwezig

Nederlandse naam	FF-wet	Rode Lijst
Drijvende waterweegbree	Tabel 3	ja
Daslook	Tabel 2	-
Gele helmbloem	Tabel 2	-
Kleine zonnedauw	Tabel 2	ja
Lange ereprijs	Tabel 2	-
Prachtklokje	Tabel 2	-
Rapunzelklokje	Tabel 2	ja
Rietorchis	Tabel 2	-
Ronde zonnedauw	Tabel 2	ja
Ruig klokje	Tabel 2	-
Spaanse ruiter	Tabel 2	ja
Steenbreekvaren	Tabel 2	-
Stijf hardgras	Tabel 2	ja
Veldsalie	Tabel 2	ja
Waterdrieblad	Tabel 2	-
Wilde marjolein	Tabel 2	-
Zwartsteel	Tabel 2	-
Aardaker	Tabel 1	-
Akkerklokje	Tabel 1	-
Gewone vogelmelk	Tabel 1	-
Grote kaardenbol	Tabel 1	-
Knikkende vogelmelk	Tabel 1	-
Zwanenbloem	Tabel 1	-

In het plangebied is van een aantal andere beschermde soorten ook het voorkomen bekend (Provinciaal Georegister, 2006). In bijlage 4 zijn bekende standplaatsen van beschermde soorten weergegeven. Van de soorten brede orchis, grote keverorchis en slanke sleutelbloem zijn slechts de kilometerhokken waarin zij staan bekend gemaakt. Deze soorten kennen een vochtige standplaats en worden nabij de Watermolenbeek verwacht.

Tijdens de habitatscan (mei 2014) zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Wel bieden overhoeken van akkers geschikt habitat voor planten als gewone vogelmelk en grasklokje (tabel 1-soorten). Langs watergangen kunnen algemene beschermde (tabel 1) oeverplanten voorkomen als gewone dotterbloem. De watergangen kunnen geschikt zijn voor waterdriblad (tabel 2-soort en rode lijst soort). Bermen en ruigtes langs wegen en sporen kunnen als geschikt habitat dienen voor brede wespenorchis (tabel 1-soort) en de tabel 2-soorten lange ereprijs, prachtklokje, rietorchis, ruig klokje, rapunzelklokje, steenanjer en veldsalie. De drie laatstgenoemde plantensoorten zijn ook rode lijstsoorten. Taluds kunnen geschikt habitat bevatten voor wilde marjolein (tabel 2-soort). Bossen in het plangebied kunnen dienen als habitat voor kleine maagdenpalm, koningsvaren en slanke sleutelbloem (tabel 1-soorten) en de tabel 2-soort daslook. Stenige standplaatsen rondom gebouwen en watergangen kunnen geschikt habitat bevatten voor de tabel 2-soorten gele helmblom, steenanjer, steenbreekvaren, tongvaren, stijf hardgras en zwartsteel.

3.5.6.3 Vogels

Binnen het plangebied komt een groot aantal broedvogels voor. Het betreft veelal algemene soorten van struweel en agrarisch gebied. In de verschillende natuurgebieden komen bijzondere soorten voor als bijvoorbeeld de zwarte specht.

De aanwezige groenstructuren bieden nestgelegenheid voor algemene broedvogels. Er zijn tijdens de habitatscan veel huismussen aangetroffen in de buurt van bebouwingen in het plangebied (zie bijlage 4). Huizen met dakpannen, nokpannen of losliggend dakleer bieden geschikte broedplaatsen voor onder andere huismus en gierzwaluw. De schuren in het plangebied bieden geschikte broedplaatsen voor kerkuil en steenuil. De bomen en bosgebieden in het plangebied bieden geschikte broedplaatsen voor algemene bosvogels en roofvogels als boomvalk, buizerd, havik, ransuil en sperwer.

Broedvogels van agrarisch gebied zoals veldleeuwerik en steenuil komen verspreid over het plangebied voor, maar steeds in lage dichtheden. Een uitzondering vormt de Patrijs die rond Roosendaal een verspreidingskern heeft. Voor de hiervoor genoemde steenuil geldt hierbij dat zijn leefgebied jaarrond beschermd is. Tabel 3.10a geeft een overzicht in het voorkomen van broedvogels in het plangebied. Daarbij is tevens aangegeven of deze broedvogels jaarrond beschermd zijn en de gevoeligheid voor initiatieven. Daarnaast zijn op basis van het bureauonderzoek en veldbezoek een aantal vogelsoorten mogelijk aanwezig waarvan het nest jaarrond beschermd is of waarvan het voorkomen onderzocht dient te worden zodat er bij toekomstige ontwikkelingen ook met deze soorten rekening mee gehouden dient te worden. Deze zijn cursief in tabel 3.10 weergegeven.

Tabel 3.10 Beschermde broedvogels in het plangebied (cursief is mogelijk aanwezig).

Nederlandse naam	jaarrond beschermd	Rode lijst	Voorkomen binnen plangebied
Blauwe reiger	cat 5.	-	Verspreid in plangebied. Toename bebouwing en intensivering betekenen afname (kwaliteit van) foerageergebied.
Boerenzwaluw	cat 5.	Gevoelig	Voorkeur voor gebouwen als melkveestallen en dergelijke. Aandachtssoort bij elke ontwikkeling binnen bestemmingsplan welke bebouwing betreft.
<i>Boomklever</i>	cat 5.	-	Aanwezigheid bomen is vereiste, aandachtssoort bij ontwikkeling binnen bestemmingsplan waarbij kap bosjes en verwijderen bomenrijen plaats vindt.
Boomkruiper	cat 5.	-	Aanwezigheid bomen is vereiste, aandachtssoort bij

			ontwikkeling binnen bestemmingsplan waarbij kap bosjes en verwijderen bomenrijen plaats vindt.
Boomvalk	cat 4	Kwetsbaar	Broedt op verschillende locaties langs de Molenbeek en ten noorden van De Stok. Is aandachtsoort waar kleine bosjes, windsingels en erfbeplanting onderdeel uitmaken van initiatieven
<i>Bonte vliegenvanger</i>	cat 5.	-	Aanwezigheid bomen is vereiste, aandachtsoort bij ontwikkeling binnen bestemmingsplan waarbij kap bosjes plaats vindt.
<i>Bosuil</i>	cat 5.	-	Aanwezigheid bomen is vereiste, aandachtsoort bij ontwikkeling binnen bestemmingsplan waarbij kap bosjes en verwijderen bomenrijen plaats vindt.
Buizerd	cat 4	-	Broedt in de kleine bosgebieden in het zuidoosten van het plangebied en in de buurt van de Mosberg op de grens van het plangebied.
Ekster	cat 5.	-	Niet erg gevoelig voor initiatieven
Gekraagde roodstaart	cat 5.	-	Heeft een gevarieerd landschap nodig met open plekken, oude bomen, grasland en heide. Aandachtsoort bij ontwikkeling binnen bestemmingsplan die schaalvergroting met kappen van bomen of afname van diversiteit aan biotopen tot gevolg heeft.
Gierzwaluw	cat 2	-	Gebonden aan bebouwing. Aandachtsoort bij elke ontwikkeling binnen bestemmingsplan welke bebouwing betreft.
<i>Grauwe vliegenvanger</i>	cat 5.	Gevoelig	Is aandachtsoort waar kleine bosjes, windsingels en erfbeplanting onderdeel uitmaken van initiatieven
<i>Groene specht</i>	cat 5.	Kwetsbaar	Is aandachtsoort waar kleine bosjes, windsingels en erfbeplanting onderdeel uitmaken van initiatieven
<i>Grote bonte specht</i>	cat 5	-	Is aandachtsoort waar kleine bosjes (vooral loof- en gemengde bossen met een diverse opbouw met jongen en ouden bomen, dicht en open bos), windsingels en erfbeplanting onderdeel uitmaken van initiatieven
Grote gele kwikstaart	cat 3	-	Broedgevallen zijn in het verleden bekend bij de rioolwaterzuivering in Roosendaal.
<i>Havik</i>	cat 4.	-	Komt voor in bos/heide, aandachtsoort bij ontwikkeling binnen bestemmingsplan waarbij kap bos of aantasting heidegebied plaats vindt.
Huismus	cat 2	Gevoelig	Komt verspreid en talrijk voor in het gehele buitengebied, nabij bebouwingen. Gebonden aan bebouwing. Aandachtsoort bij elke ontwikkeling binnen bestemmingsplan welke bebouwing betreft.
Huiszwaluw	cat 5	Gevoelig	Gebonden aan bebouwing. Aandachtsoort bij elke ontwikkeling binnen bestemmingsplan welke bebouwing betreft.
Kerkuil	cat 3	Kwetsbaar	Broedgevallen bekend in het zuidoosten en noordwesten van het plangebied. Aandachtsoort bij initiatieven waarbij bebouwing gesloopt wordt.
<i>Kleine bonte specht</i>	cat 5	-	Is aandachtsoort waar kleine bosjes (vooral loof- en gemengde bossen), windsingels en erfbeplanting onderdeel uitmaken van initiatieven
Koolmees	cat 5	-	Niet erg gevoelig voor initiatieven; aangepast aan menselijke omgeving
<i>Oeverzwaluw</i>	cat. 5		Is aandachtsoort bij initiatieven waarbij steile oevers van beken worden aangetast, ook bij aanleg (voorkomen dat nesten in zandhopen worden gemaakt)
Pimpelmees	cat 5	-	Niet erg gevoelig voor initiatieven; aangepast aan

			menselijke omgeving
Ransuil	cat 4	Kwetsbaar	Broedt in kleine bosjes in het zuidwesten van het plangebied en ten noorden van De Stok.
Sperwer	cat 4	-	Broedt in kleine bosgebieden in het zuiden van het plangebied.
Spreeuw	cat 5.	-	Niet erg gevoelig voor initiatieven; aangepast aan menselijke omgeving
Steenuil	cat 1	Kwetsbaar	Soort komt verspreid in het plangebied voor. Aandachtsoort bij slopen agrarische bebouwing, schuren en kap knotwilgen. Ook gevoelig voor afname foerageergebied door verkeer en verstedelijking.
Torenvalk	cat 5	-	Gevoelig voor het kappen van bomen omdat in het landschap enkele hoge bomen of uitkijkpunten aanwezig moeten zijn (waar ze ook in kunnen broeden).
<i>Wespendief</i>	cat 4	-	Aanwezigheid bos met vrijlevende bijen- en wespenvolgen is vereiste, aandachtsoort bij ontwikkeling binnen bestemmingsplan waarbij kap bos plaats vindt.
Zwarte kraai	cat 5	-	Niet erg gevoelig voor initiatieven; aangepast aan menselijke omgeving
Zwarte roodstaart	cat 5.	-	Gedeeltelijk gebonden aan bebouwing. Aandachtsoort bij elke ontwikkeling binnen bestemmingsplan welke bebouwing betreft.
<i>Zwarte specht</i>	cat 5.	-	Aanwezigheid oude bomen/bos vereiste, aandachtsoort bij ontwikkeling binnen bestemmingsplan waarbij kap bos met oude bomen plaats vindt.

3.5.6.4 Zoogdieren

Het plangebied biedt geschikt habitat voor algemene grondgebonden zoogdieren, zoals muizen, konijn, haas en egel. Tijdens de habitatscan zijn sporen van ree aangetroffen. Voor boomarter is geschikt habitat aanwezig in de bosgebieden in het plangebied. Daarnaast komen ook strikt beschermde soorten voor, dit betreft met name vleermuizen. Binnen het plangebied zijn de soorten watervleermuis, gewone grootvleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis waargenomen.

Tijdens de habitatscan zijn diverse bomen met holtes aangetroffen die kunnen dienen als verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen (gewone baardvleermuis, gewone grootvleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis). Voor gebouwde bewonende vleermuizen (gewone baardvleermuis, gewone dwergvleermuis, gewone grootvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis) zijn geschikte verblijfplaatsen aangetroffen in de vorm van toegankelijke spouwmuren (door open stootvoegen), daklijsten, dakpannen etcetera. De bomenlanen (zie bijlage 4), watergangen en andere lijnvormige elementen in het plangebied kunnen dienen als vliegroute en foerageerzone. Vleermuizen vliegen via (een netwerk) van vliegroutes naar hun foerageergebieden. Hierbij gebruiken ze deze verbindende landschapsstructuren of lijnvormige landschapselementen. De gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en de watervleermuis zijn soorten die sterk gebonden zijn aan lijnvormige landschapselementen.

Tabel 3.11 Beschermde zoogdieren in het plangebied (cursief = mogelijk aanwezig in plangebied)

Nederlandse naam	FF-wet	RL-status
bosspitsmuis	tabel 1	-
<i>tweekleurige bosspitsmuis</i>	tabel 1	-
<i>huispitsmuis</i>	tabel 1	-
egel	tabel 1	-
mol	tabel 1	-
wezel	tabel 1	-
hermelijn	tabel 1	Gevoelig
bunzing	tabel 1	-
<i>boomarter</i>	tabel 3	Kwetsbaar
<i>vos</i>	tabel 1	-
aardmuis	tabel 1	-
veldmuis	tabel 1	-
bosmuis	tabel 1	-
<i>dwergmuis</i>	tabel 1	-
<i>dwergspitsmuis</i>	tabel 1	-
rosse woelmuis	tabel 1	-
eeekhoorn	tabel 2	-
konijn	tabel 1	-
haas	tabel 1	-
ree	tabel 1	-
<i>woelrat</i>	tabel 1	-
watervleermuis	tabel 3	-
gewone grootoorvleermuis	tabel 3	-
gewone dwergvleermuis	tabel 3	-
<i>gewone baardvleermuis</i>	tabel 3	-
laatvlieger	tabel 3	-
rosse vleermuis	tabel 3	-
ruige dwergvleermuis	tabel 3	-

3.5.6.5 Vissen, amfibieën en reptielen

Vissen

Tijdens het terreinbezoek (de habitatscan in mei 2014) zijn poelen en watergangen steekproefsgewijs bemonsterd op het voorkomen van beschermde vissoorten. Hierbij is de kleine modderkruiper (tabel 2-soort) aangetroffen in het plangebied. Er is in het hele plangebied geschikt habitat aanwezig voor de kleine modderkruiper in smalle watergangen. Er is in beperkte mate geschikt habitat aanwezig voor bittervoorn (tabel 3-soort) in heldere watergangen waar zoetwatermossels voorkomen. Tijdens de habitatscan is er in beperkte mate geschikt habitat aangetroffen voor rivierdonderpad (tabel 2-soort) bij watergangen met grotere stenen, die vaak bij een element als een brug of duiker liggen. Voor grote modderkruiper (tabel 3-soort) is er suboptimaal geschikt habitat aanwezig in ondiepe watergangen met veel watervegetatie. In bijlage 4 is op kaart aangegeven waar tijdens de habitatscan mogelijk geschikt habitat is aangetroffen en waar kleine modderkruiper is aangetroffen.

In de Rissebeek komt de beschermde kleine modderkruiper ook voor. Het is waarschijnlijk dat ook in andere geschikte beken zoals de Molenbeek deze soort aanwezig is.

Amfibieën

Binnen het plangebied komen de soorten alpenwatersalamander, kleine watersalamander, bruine kikker, groene kikker spec, gewone pad en levendbarende hagedis voor. Het zwaartepunt van de verspreiding van deze soorten ligt in het zuiden van het plangebied. De algemene soorten kleine watersalamander, gewone pad, bruine kikker en groene kikker spec. zijn ook in de rest van het plangebied te verwachten in de omgeving van geschikte voortplantingswateren. De overige meer kritische soorten zullen in het plangebied met name voorkomen in natuurgebieden of speciaal voor amfibieën gecreëerde habitats in het landelijk gebied zoals poelen en hun omgeving.

Reptielen

De heideterreinen (Visdonk) in het plangebied bieden geschikt habitat voor de levendbarende hagedis. Deze is tijdens de habitatscan op elk heideterrein aangetroffen (tabel 5).

Tabel 3.12 Beschermde vissen, amfibieën en reptielen in het plangebied (cursief = mogelijk aanwezig)

Vissen		Amfibieën		Reptielen	
Nederlandse naam	FF-wet	Nederlandse naam	FF-wet	Nederlandse naam	FF-wet
Kleine modderkruiper	tabel 2	bastaardkikker	tabel 1	levendbarende hagedis	tabel 2
<i>Paling</i>	tabel 1	bruine kikker	tabel 1		
<i>Rivierdonderpad</i>	tabel 2	kleine watersalamander	tabel 1		
<i>Bittervoorn</i>	tabel 3	groene kikker spec.	tabel 1		
<i>Grote modderkruiper</i>	tabel 3	gewone pad	tabel 1		
		<i>alpenwatersalamander</i>	tabel 2		
		<i>heikikker</i>	tabel 3		
		<i>poelkikker</i>	tabel 3		
		<i>vinpootsalamander</i>	tabel 3		

3.5.6.6 Overige soorten

De heideterreinen in het zuidoosten van het plangebied en de bossen rondom deze terreinen bieden geschikt habitat voor behaarde en kale rode bosmier. Voor de dagvlinder heideblauwtje (tabel 3-soort) is geschikt habitat aanwezig bij het Rozenven, net buiten het plangebied. De waardplant voor de rups, struikhei, komt hier voor en de vlinder is bekend hier voor te komen. Het heideblauwtje is een honkvaste vlinder met beperkte migratiemogelijkheden. Mede hierdoor, en door het ontbreken van geschikt habitat, wordt het voorkomen van het heideblauwtje niet verwacht binnen het plangebied. De dagvlinders keizersmantel en rouwmantel (beide tabel 3-soorten) zijn in Nederland slechts dwaalgasten. Waarnemingen van deze soorten in het plangebied betreffen dan ook zwervende individuen. Overige beschermde ongewervelden zijn op basis van verspreidingsgegevens en het ontbreken van geschikt habitat uit te sluiten voor te komen in het plangebied.

3.6 Landschap en cultuurhistorie

3.6.1 Ontstaansgeschiedenis, geologie en geomorfologie

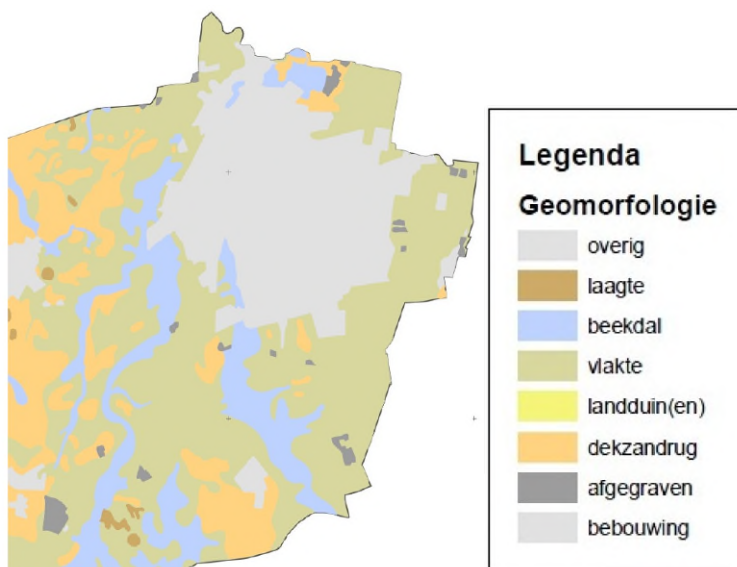
De verschijningsvorm van het huidige landschap is het resultaat van ingrepen van de mens in de geologische / geomorfologische uitgangssituatie. Het landschap is in de loop der tijd meerdere malen aangepast aan de veranderende behoeften van de maatschappij. Ook in de toekomst zullen natuurontwikkeling, de aanleg van recreatieve voorzieningen en veranderingen in de agrarische bedrijfsvoering transformaties van het landschap teweeg brengen.

Roosendaal ligt op de grens van het Brabantse dekzandgebied (in het zuiden) en het kleigebied (in het noorden, figuur 3.20). De basis van het dekzandlandschap is gevormd gedurende het Pleistoceen, de periode tot ca 10.000 jaar geleden. In deze periode wisselende koude en minder koude perioden elkaar af. Gedurende de koude perioden was er een toendra-achtige situatie: geen of nauwelijks vegetatie, droogstaande rivieren, bevroren ondergrond en een wind die vrij spel had op het zand. De wind heeft op het liggende dikke pakket (rivier)zanden een dik pakket zogenaamde dekzanden afgezet in de vorm van dekzandruggen en tussensliggende dekzandvlakten. De lage zandruggen die hierdoor ontstonden waren west-zuidwest en oost-noordoost georiënteerd. De totale dikte van de dekzanden varieert van enkele decimeters tot enkele meters. De gronden hebben een zwak golvend reliëf.

Vanaf ca. 10.000 jaar geleden (het Holoceen) verbeterde het klimaat structureel en aanzienlijk. Het werd warmer en natter. De ondergrond ontdooide, werd bedekt door vegetatie en er ontstond bodem-

vorming. Op de dekzandvlaktes ontstonden beken die afwaterden richting de grote rivieren, de Molenbeek en de Rissebeek, ten zuiden van Roosendaal, en de Spuitdonkse beek ten westen van Roosendaal. Langs de de beken werd lokaal klei afgezet. Daar waar water stagneerde ontstond in dit gebied veen. Het Katteveen en het Rozenveen zijn hier nog restanten van. Aan de noordzijde van het dekzand en veengebied is door zee en rivierinvloed klei afgezet. Tevens is door inbraken van de zee, de Roosendaalse Vliet, ten noorden van Roosendaal sterk vergroot en uitgeschuurd.

Vanaf de prehistorie, maar vooral vanaf de Middeleeuwen is de invloed van de mens op het landschap zichtbaar: het kappen van bossen, afplaggen van heide, beweiden, opbrengen van mest, afgraven van veen, het reguleren van de waterhuishouding en het aanleggen van nederzettingen en wegen. Dit heeft gezorgd voor wijzigingen in het landschap (zie verder paragraaf Cultuurhistorie).

Figuur 3.20 Geologische/geomorfologische ondergrond (bron: Erfgoedkaart gemeente Roosendaal)

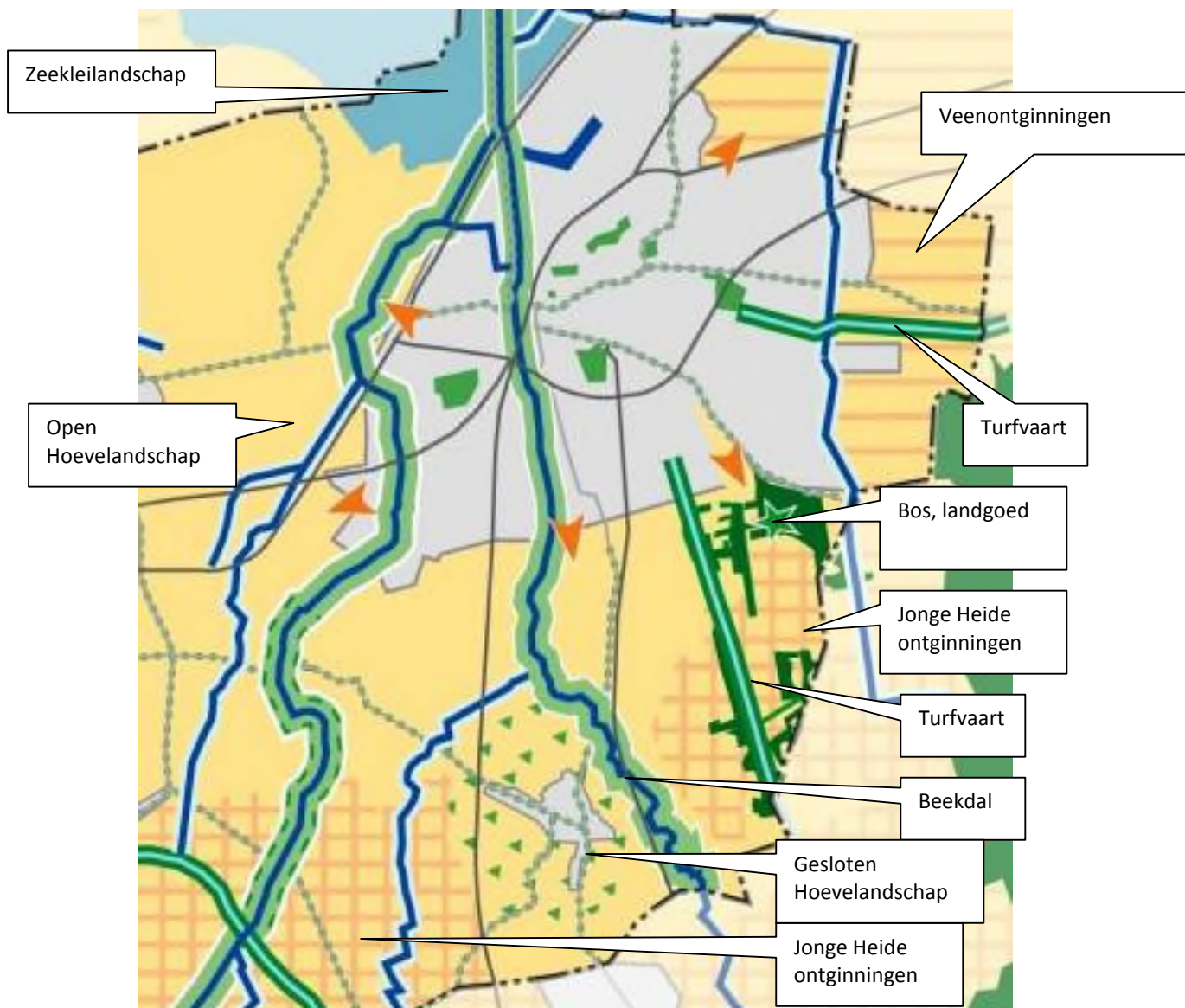
3.6.2 Landschapstypen

Inleiding

De ligging van Roosendaal op het overgangsgedebied van zand naar klei zorgt voor een aantal landschapstypen (figuur 3.21):

- Oude bouwlanden en oude ontginningen;
- Jonge ontginningen;
- Beekdalen;
- Overgangsgedebied van dekzand naar zeeklei- en veengebieden.

Het zuidelijke deel van het plangebied wordt gekenmerkt door een dekzandlandschap met beken. Ondanks de relatieve hoogte bevonden zich ook hier tot de late middeleeuwen uitgestrekte veengebieden. Het middelste deel van het plangebied met de kern van Roosendaal ligt op de overgang naar het Holocene landschap. Hier bevinden zich vooral brede beekdalen en kleine dekzandwelingen en -ruggen. Ten noorden van Roosendaal overheerst het holocene kleilandschap waarin plaatselijk nog zandruggen voorkomen.

Figuur 3.21 Landschapstypen (bron: gemeente Roosendaal, 2014)

Legenda

LANDSCHAPPELIJKE EENHEDEN

Deltalandschap

- open zeekleipolders met grote wateren en kreek
 - natuurwaarden: Markiezaart, Augustapolder, Lange water
 - belevingswaarde: contrast met de Brabantse Wal
 - gebruikswaarde: agrarisch gebruik, waterrecreatie

De Brabantse Wal

- gesloten boslandschap op de Wal
 - natuurwaarden: mozaïek van bos, heide en vennen
 - belevingswaarde: stedelijk uitlooppgebied Bergen op Zoom
 - cultuurhistorische waarde: landgoederen

- half open landschap op de flanken
 - aardkundige waarde: steilrand
 - belevingswaarde: kleinschalig, afwisselend landschap;
 stedelijk uitlooppgebied Bergen op Zoom

- beekdalen van de Wal

- West-Brabantse waterlinie
 - cultuurhistorische waarde: forten, Ligne, Lignewal

Agrarisch werklandschap

- open hoevenlandschap
 - gebruikswaarde: economische drager

- oud veenontginningslandschap
 - belevingswaarde: openheid, rechtlijnige verkeveling

- jong heideontginningslandschap

- beken in beekdalvormige laagten
 - aardkundige waarde
 - natuurwaarden

- besloten hoevenlandschap rond Nispen
 - belevingswaarde: kleinschalig landschap, stedelijk uitlooppgebied
 - natuurwaarden: mozaïek van bosjes, singels en graslanden

- relicten veenontginning
 - belevingswaarde: open ruimten in het landschap
 - natuurwaarden: natte gebieden met weidevogels en amfibieën

- Beken
 - belevingswaarde: structuurdragers agrarisch werklandschap
 - ecologische waarde

- Vaarten
 - ecologische waarde
 - cultuurhistorische waarde

ACCENTEN

Steden en dorpen

- contouren en historische kernen
 gebruikswaarde: stedelijk woonlandschap
 cultuurhistorische waarde kernen

- groen-blauwe dooradering

- groene vinger

- ontbrekende schakels tussen stad en buitengebied

Cultuurhistorische elementen

- de Zoom
 cultuurhistorische waarde
 belevingswaarde: recreatieve route

- landgoederen

- oude wegen

Aanduidingen

- spoorlijn

- Rijksweg

Oude bouwlanden, oude ontginningen met beekdalen

Algemeen

Dit landschap is te vinden op de hogere gronden langs de beken. Het zijn de oudste in cultuur gebrachte gronden, ontstaan door jarenlange ophoging met potstalmest. Het karakter van dit landschap wordt bepaald door de verspreide hoeven met hooggelegen bouwlanden en grasland in de lagere delen. Bebouwing is in gehuchten en buurtschappen om de bouwlanden geconcentreerd. Vroeger was dit landschap kleinschalig door de singelbeplantingen langs de perceelsgrenzen. Nu is het een open glooiend landschap, met een los patroon van verspreide erven en slingerende wegen, soms begeleid door laanbeplantingen. In de beekdalen is plaatselijk microreliëf aanwezig. Het hoeven-landschap wordt doorsneden door de beekdalen Rissebeek en Molenbeek.

Binnen dit gebied wordt onderscheid gemaakt in:

- Open hoevelandschap (westelijk deel plangebied);
- Halfopen / gesloten hoevelandschap (rondom Nispen);
- Beekdalen;
- Landgoederenzone (zuidoostelijk deel plangebied).

Open hoevelandschap

Bodem/geomorfologie

Het westen van het plangebied wordt gekarakteriseerd door golvende dekzanden. De beekdalen van de Engebeek, de Spuitendonkse beek en de Rissebeek doorsnijden en begrenzen deze open dekzandgebieden. Bolle akkers (oude bouwlanden/essen) en steilranden zijn nog te vinden in de omgeving van Vroenhout. Ten oosten Roosendaal, ten zuiden van de Rucphensevaart, ligt eveneens een open dekzandgebied. Het betreft hier een afgegraven veengebied.

Bebouwing en wegen

Zowel in het westelijke als in het oostelijke deel ligt de bebouwing verspreid langs de door het gebied lopende wegen. Van Vroenhout naar Vinkenbroek is langs de Vroenhoutseweg en de Vinkenbroeksestraat sprake van een bebouwingslint van voornamelijk boerderijen. Boeiink vormt een kleine concentratie van bebouwing in het verder relatief open gebied. De spoorlijn naar Bergen op Zoom, de A17 en de hoogspanningsleiding doorsnijden als infrastructuurlijnen het relatief open dekzandgebied.

Beplanting

Beplanting komt voornamelijk voor in de vorm van bomenrijen die de wegen begeleiden, zoals langs de Vroenhoutseseweg (zeer transparant), de Heirweg en de Wouwbaan. In het gebied komt veel erfbeplanting voor, slechts hier en daar komen solitaire bomen, singels en bomenrijen voor langs kavelgrenzen (bij Vinkenbroek en Boeiink). Als groter beplantingselement ligt in het westen het Spuitendonkse bos. In het oostelijk deel van het buitengebied vormt een uitloper van het boscomplex de Oliepot het enige beplantingselement in het open gebied.

Ruimtematen

Het gebied is exoculair gebied (begrensd gebied met verre uitzichten), dat hier en daar kenmerken vertoont van een extra-oculair gebied (weids gebied).

Verkaveling

Er is sprake van onregelmatige blokverkaveling en genormaliseerde beken.

Huidig grondgebruik

Het gebied wordt gekenmerkt door gras- en bouwland en een enkele boomkwekerij.

Halfopen/gesloten hoevelandschap

Bodem/geomorfologie

Het dekzandgebied worden doorsneden en begrensd door beekdalen. Steilranden en bolle percelen (essen) komen voor. Rond Nispen, gelegen op de hogere gronden langs de Molenbeek, zijn de oude bolle akkers nog duidelijk te herkennen. Ten noorden van Roosendaal zijn de voormalige veengebieden eveneens te karakteriseren als half open dekzandgebieden. Bolle akkers en steilranden komen er echter niet voor.

Bebouwing en wegen

Bebouwing komt verspreid langs de kronkelende wegen voor en concentreert zich in het zuiden, in het oude dorp Nispen. De spoorlijn naar Antwerpen en de Antwerpseweg in het zuiden doorsnijden het gebied.

Beplanting

Er is sprake van een afwisseling van kleine en grote boselementen, (restanten van) houtwallen langs agrarische gronden, weg- en erfbeplantingen, houtsingels in de beekdalen. Vooral ten zuidwesten van Nispen ligt een grote concentratie van verschillende bospercelen. De Antwerpseweg vormt door de begeleidende beplanting een duidelijke lijn in het landschap.

Ruimtematen

Er is in het gebied sprake van afwisseling van grootschaligheid en kleinschaligheid, een grote diversiteit aan ruimtevormende elementen. Het exoculair gebied (begrensd gebied met verre uitzichten) vertoont nog kenmerken van het voormalige oculaire gebied (begrensd gebied).

Verkaveling

Er is sprake van onregelmatige blokverkaveling, slingerende wegen en een genormaliseerde beek.

Huidig grondgebruik

Het gebied wordt gekenmerkt door gras- en bouwland en een enkele boomkwekerij.

Landgoederenlandschap

Bodem/geomorfologie

Het gaat om de voormalige veengebieden, nu podzolgronden, in de omgeving van Visdonk-Rozenven Hakvoort. De Elderse Turfvaart doorsnijdt het gebied.

Bebouwing en wegen

De bebouwing concentreert zich vooral rond Visdonk. Door het gebied heen komt verspreid liggende bebouwing voor. De wegen zijn over het algemeen lange rechte noord-zuid lopende lijnen zoals de Rozenvendreef, de Marterdreef, de Turfvaartsestraat en de Hazendreef.

Beplanting

Beplanting is veelvuldig aanwezig en zeer afwisselend door lanen, bossen, houtwallen, houtsingels, solitaire en parkachtige beplanting. Door de aarden wallen langs de smalle Elderse Turfvaart en de daarop aanwezige beplanting vormt deze vaart een duidelijke verbindingslijn tussen de verschillende beplantingselementen in het gebied. Als lijn is deze vaart duidelijk ruimtelijk visueel waarneembaar. Omdat het dichtgegroeid is, is het water niet zo zichtbaar als turfvaart.

Ruimtematen

Het gebied is een kleinschalig tot zeer kleinschalig gebied met een grote afwisseling aan ruimtevormende elementen. Het vertoont kenmerken van een oculair gebied (begrensd gebied), een inoculair gebied (besloten gebied met verre uitzichten) en zelfs van een intra-oculair gebied (besloten gebied).

Verkaveling

Er is sprake van een onregelmatige blokverkaveling.

Huidig grondgebruik

Gras- en bouwland, afgewisseld door bos- en beplanting, vormen de belangrijkste grondgebruiksvormen. Vanuit recreatief oogpunt gezien is dit gebied door zijn afwisselende karakter erg aantrekkelijk als uitloopegebied van de stad Roosendaal.

Beekdallandschap

Bodem/geomorfologie

De laaggelegen beekdalen worden gekenmerkt door de beek zelf, de waterloop, en het beekdal. Het gebied is geaccidenteerd. De beken zijn in de loop der tijd gekanaliseerd. De Molenbeek vertoont nog een (sterk) meanderend karakter.

Bebouwing en wegen

De beekdalen zijn nagenoeg vrijgebleven van bebouwing en infrastructuur.

Beplanting

Er is nauwelijks sprake van beekbegeleidende beplanting waardoor de beek niet als een duidelijk lint in het landschap waarneembaar is. Gras- en bouwlanden lopen door tot aan de beek. De Molenbeek vormt hierop een gunstige uitzondering. Na alle herinrichtingen die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden, is ook bij de Rissebeek en de Engebeek als ecologische verbindingzones de verkaveling deels gewijzigd waarbij in stroken langs de beken waarin poelen, bosjes en natuurvriendelijke oevers zijn toegevoegd.

Ruimtematen

Het dal van de Molenbeek, de Engebeek, de Rissebeek, de Spuitendonkse beek en de Roosendaalse Vliet zijn over het algemeen exoculaire gebieden. De laatst genoemde drie beken vertonen door de schaarse bebouwing, infrastructuur en beplanting ook kenmerken van extra-oculaire gebieden (weidse gebieden). Delen van het dal van de Molenbeek vertonen kenmerken van intra-oculaire gebieden (begrensd gebied met verre uitzichten).

Verkaveling

De gronden langs de beek kennen een strokenverkaveling met onregelmatige, smalle percelen die dwars op de beek staan.

Huidig grondgebruik

Het beekdallandschap is overwegend grasland, maar met name langs de Spuitendonkse beek en Rissebeek is ook veel bouwland (maïsland).

Jonge ontginningen

Algemeen

Deze gebieden zijn pas vanaf het begin van de 20e eeuw in cultuur gebracht. Ze worden gekenmerkt door grootschalige landbouwgronden met rationele blokverkaveling met gras- en bouwlanden afgewisseld door grote eenheden bos. Structuurlijnen zijn oude veldwegen, turfvaarten en ontginningslijnen.

Overgangsgebied van dekzand naar zeeklei- en veengebieden

Algemeen

Het noordelijk deel van het plangebied is een overgangsgebied van dekzand naar zeeklei en veengebieden. Vanaf het begin van het Holoceen verbeterde het klimaat en steeg het grondwaterpeil. Onder invloed van een sterk toenemende vegetatie ontstond veengroei. In de Bronstijd (vanaf ca. 3000 v.Chr.) begonnen zich in West-Brabant grote aaneensluitende veengebieden te vormen. Het veen bedekte ooit een groot deel van het noordelijke plangebied. Alleen op die plaatsen waar de wind dekzandruggen had gevormd, staken droge 'donken' boven het veen uit. In het noorden bestond het landschap overwegend uit veen, doorsneden door noordwaarts stromende beken. In de Middeleeuwen nam de invloed van de zee sterk toe waardoor er mariene afzettingen op het veen gevormd werden. Dit proces werd versneld

doordat de mens het veen begon af te graven, wat een maaiveldverlaging tot gevolg had. Na stormvloed en dijkdoorbraken ontstonden uitgestrekte getijdenvlakten met kleiafzettingen. De oude beeklopen werden opnieuw gevormd en kregen het karakter van getijdegeulen. Vanaf 1250 werd overal in het gebied veen ontgonnen. Hiervoor werden turfvaarten gegraven voor de afvoer van het veen. Van de veenbedekking rest thans vrijwel niets meer. De veenontginningen kenmerken zich nu door hun relatieve lage ligging ten opzichte van de dekzandruggen en vaak door de regelmatige rechthoekige kavelstructuren. De turfvaarten zijn als relict in het landschap achtergebleven.

Bodem/geomorfologie

Het gebied is een overgangsgebied van zand naar kleigrond en is relatief laaggelegen.

Bebouwing en wegen

Bebouwing en wegen komen in het gebied nauwelijks voor. Langs de Vroenhoutseweg en de Holterbergsestraat zijn enkele boerderijen gesitueerd.

Beplanting

Beplanting komt in het gebied weinig voor. De Roosendaalse Vliet wordt begeleid door transparante bomenrijen. Deze vormen een duidelijk herkenbare lijn in het verder open landschap.

Ruimtematen

Het gebied is extra-oculair gebied (weids gebied).

Verkaveling

De verkaveling wordt voornamelijk bepaald door een blokverkaveling, die gekenmerkt wordt door een zeer regelmatige kavelstructuur. De kavels zijn relatief groot en door sloten gescheiden. Naast de blokverkaveling komt in het gebied ook een strokenverkaveling voor nabij de Roosendaalse Vliet. De ontginning van het natte gebied direct ten westen van de Vliet vond plaats in smalle stroken met sloten op relatief korte afstand van elkaar.

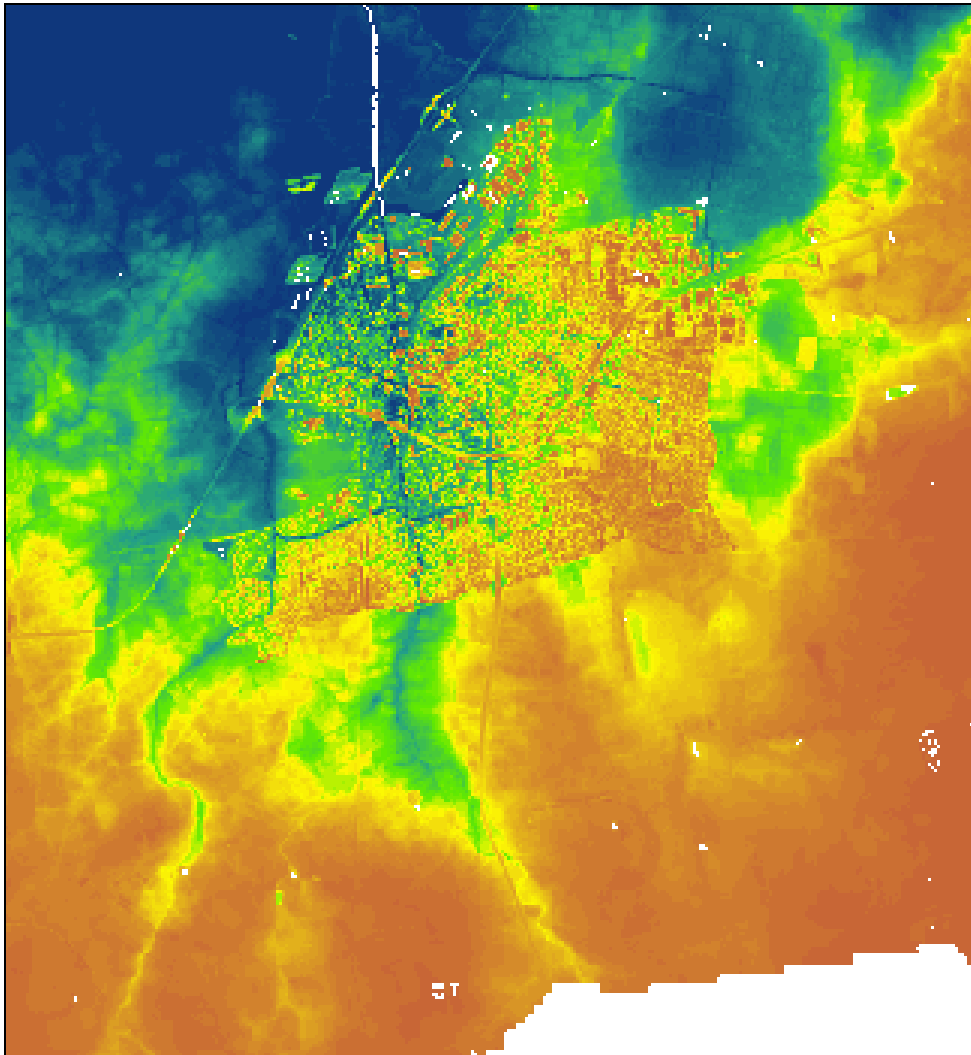
Huidig grondgebruik

Het gebied bestaat voornamelijk uit gras- en bouwland. Een groot kassencomplex is in de omgeving van de Maai te vinden.

3.6.3 Landschapswaarden

Relief

Het plangebied vertoont een zwakke helling van zuidoost naar noordwest (figuur 3.22). De hoogteligging in het plangebied varieert. Het beekdal van de Molenbeek ligt duidelijk lager dan de aangrenzende dekzandgronden. De beekdalen beginnen in het zandgebied als ondiepe laagten, stroomafwaarts snijden ze zich dieper in; op de overgang naar het kleigebied hebben ze een duidelijk lagere ligging. Als terreinvorm zijn het langgerekte, smalle, dalvormige laagten, veelal met vrij steile randen. De beken van het deklandschap hebben door hun eroderende werking en veelvuldige verlegging van hun stroombed het landschapsbeeld sterk beïnvloed. Buiten de beekdalen is het terrein zwak golvend met een afwisseling op korte afstand van komvormige laagten en hogere ruggen. Aan de noordwestkant van het plangebied vindt een geleidelijke overgang plaats naar het kleigebied. Het noordelijk kleigebied heeft een overwegend vlak reliëf.

Figuur 3.22 Hoogtekaart Roosendaal (rood/geel is hoger, blauw/groen is lager) (www.ahn.nl)

Openheid

Het noordelijk en westelijk deel van het plangebied zijn grootschalig en grotendeels open (weids met uitzichten). Het zuidelijk deel van het plangebied is een afwisseling van meer open en meer gesloten gebieden. Het zuidoostelijk deel van het plangebied (landgoederenzone) is halfopen tot gesloten.

Beschermde waarden

De bovenbeschreven landschappelijke waarden hebben niet geleid tot landschappelijke bescherming (aardkundig waardevol gebied) in de provinciale Verordening Ruimte.

3.6.4 *Cultuurhistorische ontwikkeling*

Vanaf de prehistorie, maar vooral vanaf de Middeleeuwen is de invloed van de mens op het landschap zichtbaar: het kappen van bossen, afplaggen van heide, beweiden, opbrengen van mest, afgraven van veen, het reguleren van de waterhuishouding en het aanleggen van nederzettingen en wegen. Dit heeft gezorgd voor wijzigingen in het landschap. Na de val van het Romeinse Rijk nam het bevolkingsaantal af, zodanig dat het bos zich enigszins herstelde. Er was ook sprake van een economische neergang, waarbij men meer zelfvoorzienend werd. Nederzettingen uit de Vroege Middeleeuwen (450-1050) zijn over het algemeen zeldzaam en minder goed zichtbaar. Mogelijk hangt dit samen met de moerassige omgeving. Hoewel vrij hooggelegen kwam namelijk veel veen voor in het gebied dat over het algemeen lastig in cultuur te brengen is. Toch zijn er in de gemeente Roosendaal enkele bewoningssporen uit deze periode bekend. Vanaf de 9e eeuw nam de bevolking weer in aantal toe en werd het landbouwareaal voortdurend uitgebreid. In deze periode ontstond een gemengd agrarisch bedrijf, waarbij de mest van het vee werd verzameld ten behoeve van het verrijken van de akkers. De nederzettingen en huizen verplaatsten zich naar de grens van de hogere gronden en beekdalen. Er ontwikkelde zich een systeem waarin verschillende delen van het landschap werden gebruikt als onderdelen van de agrarische bedrijfsvoering. Dit systeem was grotendeels zelfvoorzienend, waarbij nederzetting, akkercomplex, weidegronden, heide en bos betrokken waren. De akkercomplexen werden aangelegd op plaatsen met de gunstigste grondwaterstand. In eerste instantie werd de akkergrond gebruikt met tussenpozen waarin delen braak bleven liggen. Naarmate de akkers intensiever gebruikt werden, lagen de akkers minder braak en was er meer behoefte aan mest. Ten behoeve van de weidegronden voor vee werden ook minder gunstige, tot dan toe woeste gronden in gebruik genomen. Ook de beekdalen kregen steeds meer een agrarische bestemming. Beekdalen werden gebruikt als hooi- en weiland (beemden) en heide en bos werd gebruikt als gebied om vee te laten grazen, plaggen te steken en hout te winnen. Vermoedelijk werden de moerassige gebieden met veen ook gebruikt, wellicht voor het laten grazen van vee, maar ook voor het steken van turf. Aan de behoefte aan mest kon niet bij alle akkers voldoende worden tegemoet gekomen. Hierdoor ontstonden verschillen tussen dorpen met akkercomplexen: beemdendorpen en heidedorpen. De beemdendorpen hadden een ruime hoeveelheid gras- en hooiland in de beemden. De heidegebieden die bij deze nederzettingen/akkercomplexen behoorden waren in het begin van de 19e eeuw al bijna verdwenen. In de heidedorpen bleef de heide veel langer bestaan en was er veel minder akkerland aanwezig. In het zuiden van het gemeentelijk grondgebied waren in de eerste helft van de 19e eeuw nog volop heidegebieden te vinden. Deze gebieden zijn in de huidige tijd ook grotendeels verkaveld. De meer grootschalige, rationelere verkaveling ten opzichte van de kleinere, meer onregelmatige verkaveling aan de noordzijde van het gemeentelijk grondgebied ondersteunt het beeld van een oudere verkaveling aan de noordzijde en een jongere verkaveling in het zuidelijk deel van de gemeente. In het huidige landschap zijn de verschillen tussen de akkercomplexen en de beekdalen nog goed herkenbaar in het landschap. De akkercomplexen liggen als bolle percelen in het landschap, waaromheen veelal een weg ligt. De beekdalen -deze zijn dan gelegen aan de andere zijde van de weg- liggen juist als laagten in het landschap. De begroeiing ondersteunt dit beeld.

De vervening

De turf werd van de 13e eeuw via turfvaarten afgevoerd naar de verkoop- en distributieplaatsen, waaronder het Turfhoofd in Roosendaal, de grote steden en Vlaanderen. Het gebied ten zuiden van Roosendaal werd ontsloten door een brede vaart (de Jan van Nispenvaart) die uitkwam op de Roosendaalse Vliet. De belangrijkste aftakking was de Natte- of Eldersche vaart (gegraven in 1449). De Rucphensevaart zorgde voor de ontsluiting van het Laagveld. De turfvaarten waren in deze tijd over het algemeen breder dan 2,85 m. De vervening ging door tot het midden van de 18e eeuw. Na de vervening vervielen de ontstane zandgronden tot heide of volgde verdere ontginning. Na de beëindiging van de turfwinning deden de meeste vaarten nog dienst als afwatering. De verkaveling weerspiegelt nog vaak de structuur van de gedurende de vervening opgezette inrichting. Dit is nog goed te zien ten oosten van Roosendaal bij het Laagveld. Ten zuiden van Roosendaal zijn tracés van oude turfvaarten terug te vinden in wegen zoals bijvoorbeeld de Oude Turfvaartsestraat.

Landbouw op de zandgronden

Tot circa 1200 toont het gebied, net als heel West-Brabant, een spaarzame agrarische bebouwing. De meest geschikte gronden werden gebruikt als bouwgrond (overwegend op de hogere plaatsen). De grondwaterstand en in mindere mate de bodemvruchtbaarheid bepaalden de ligging van de bouwlanden. In de laaggelegen beekdalen lagen de graslanden. Op de heide en in het bos werden de schapen geweid. Boerderijen lagen aan de rand van bouwland, weide en/of heide. Omdat de voor akkerbouw of weide geschikte gebieden klein waren, ontstond een patroon van verspreide boerderijen. Waar een relatief klein gebied met voor bouwland geschikte gronden door een aantal boeren werd bewerkt, ontstonden de zogenaamde 'open akkercomplexen'. Dat zijn bouwlandgebieden met een oppervlakte van minimaal 15 ha. Door erfdeling konden deze akkers een bijzonder ingewikkeld verkavelingspatroon krijgen.

Toen de bevolking toenam, de verbindingen verbeterden en Roosendaal en de omliggende kernen tot ontwikkeling kwamen, vond een voortdurende intensivering van de agrarische activiteiten plaats en steeg de behoefte aan een vruchtbare bodem. De veeteelt stond in deze periode in dienst van de akkerbouw (mestproductie). Het zogenaamde potstalsysteem leidde vanaf de 16e eeuw tot een ophoging van de akkers. De 'bolle akkers' ontstonden, vooral in het gedeelte tussen de Rissebeek en de Molenbeek. Deze oude bouwlanden hebben een onregelmatig en vaak aan het reliëf aangepast verkavelingspatroon. De percelen waren omgeven door houtwallen. Ze dienden als afscheiding en bescherming tegen wild en loslopend vee. Verder deden ze dienst om verstuiving van zand tegen te gaan en als geriefhout. Er ontstond zo een sterk besloten landschap. Veel van de dicht bij de nederzettingen gelegen akkercomplexen zijn verdwenen onder latere stedelijke uitbreidingen. Bolle akkercomplexen zijn nog te vinden rond Nispen en Vroenhout.

In de loop der eeuwen werd het landbouwareaal langzaam uitgebreid, het gebruik van de weidegronden geïntensiveerd en de heide ontgonnen. Na de komst van kunstmest in de tweede helft van de 19e eeuw is het overgrote deel van de toen nog bestaande heide verdwenen. In de 20e eeuw was er nog heide, bos en woeste grond aanwezig in o.a. het gebied Visdonk-Rozenven-Hakvoort. De natuurlijke afwatering werd meer en meer kunstmatig verbeterd, zodat de oppervlakte cultuurgrond naar de lager gelegen, oorspronkelijk onvoldoende ontwaterde delen kon worden uitgebreid. Vele vennen werden drooggelegd. Ook de oude Zoek werd drooggelegd en op een zeer systematische wijze ontsloten en verkaveld. Tot omstreeks 1930 kwam nog een behoorlijk aantal slecht ontwaterde gebieden in het plangebied voor. In het kader van de werkverschaffing is in de jaren dertig veel woeste grond ontgonnen en zijn veel laaggelegen delen en vennen in een later stadium drooggelegd. Deze kavels zijn blokvormig overeenkomstig de verkaveling van zeekleigebieden.

De nederzettingen

De oudste agrarische nederzettingen lagen verspreid over het gebied op hoger gelegen locaties. Namen die eindigen op donk wijzen op deze hoogten: Borteldonk, Kalsdonk, Hulsdonk, Langdonk. Bewoning vond ook plaats op de hogere gronden langs de beek. Langs de Molenbeek werd een vroeg middeleeuwse nederzetting gevestigd, Moerendaal. De kerk vormde een belangrijke vestigingsfactor. Een dergelijke nederzetting wordt ook wel een kerkdorp genoemd.

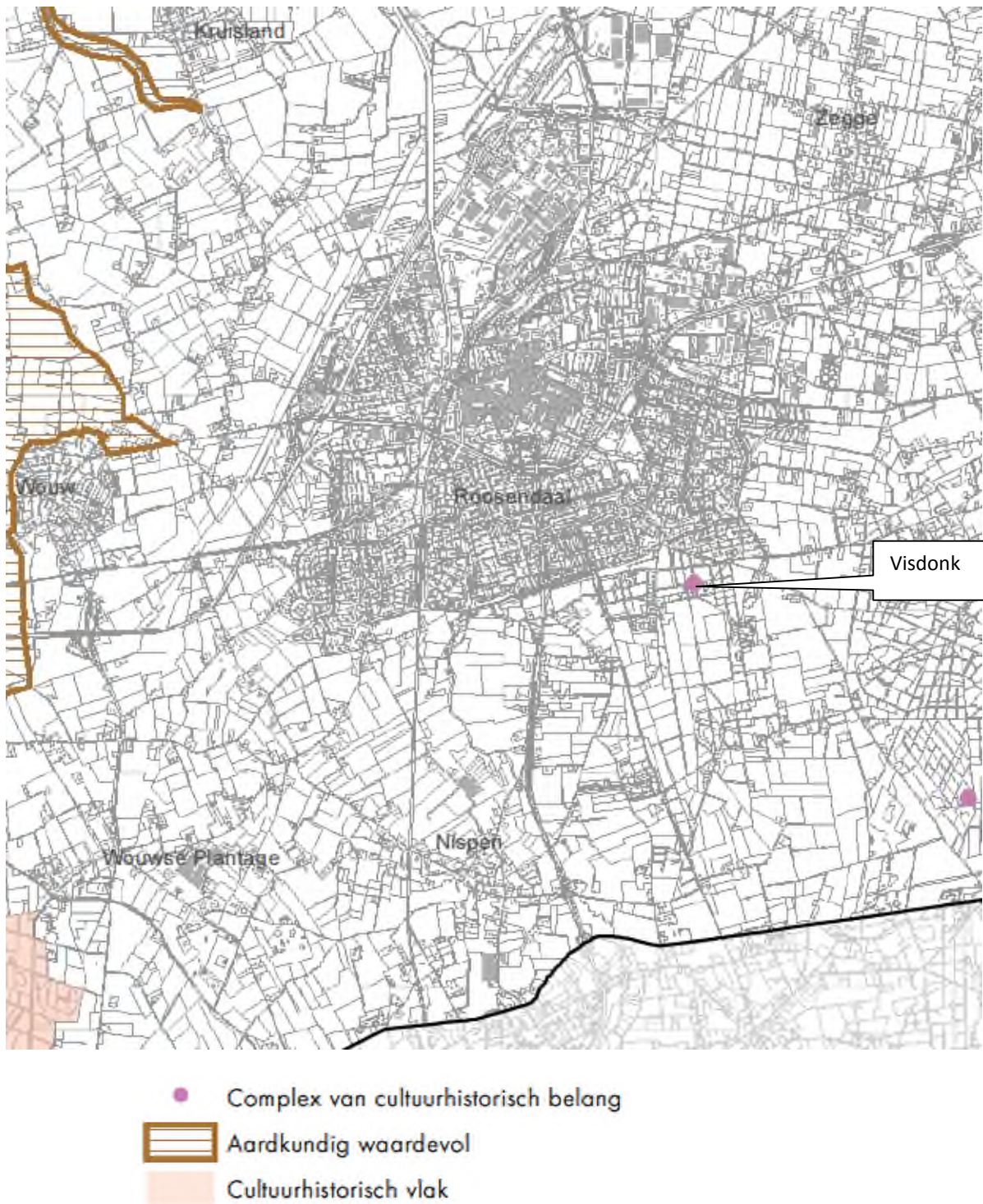
Roosendaal is een 'tweede generatie' kerkdorp, een zogenaamd tiendakkerdorp, gelegen in een laaggelegen gebied. In 1266 vroegen de bewoners van de gehuchten Kalsdonk, Hulsdonk en Langdonk verlof tot het bouwen van een kapel. Deze kapel werd centraal ten opzichte van de drie donken geplaatst. Rond deze kapel is Roosendaal ontstaan.

Naast de kernen Nispen en Roosendaal omvat het plangebied een groot aantal kleine gehuchten. Aan de westzijde zijn dit Vroenhout, Boeiink, Vinkenbroek, Bulkenaar, Haiink, Brembos, Bergse Baan, Klokberg, Honingbossen en Hollands Diep Akkers. Aan de oostzijde van het plangebied liggen Nieuwenberg, Bakkersberg, Kortendijk, Laagveld, Visdonk en Heybeek. Gehuchten die deels zijn opgenomen in Roosendaal zelf zijn Kapelberg, Nieuwenberg, Kalsdonk, Hulsdonk, Tolberg, Rietgoor en Borteldonk. Everland en de Lind zijn onderdeel geworden van de kern Nispen. De nederzettingen in het buitengebied werden en worden veelal gekarakteriseerd door lintbebouwing langs een brede hoofdstraat. De aanleg van de wegen ging in vele gevallen uit van de specifieke kenmerken van de geomorfologische structuur.

3.6.5 Cultuurhistorische waarden

Provinciale cultuurhistorische waarden

In het plangebied maakt geen onderdeel uit van cultuurhistorisch waardevol vlak, zoals aangeduid in de Verordening Ruimte. Landgoed Visdonk is wel aangeduid als complex van cultuurhistorisch belang (figuur 3.23).

Figuur 3.23 Cultuurhistorische waarden Verordening Ruimte 2014 (provincie Noord-Brabant, 2014)

Rijks- en gemeentemonumenten

Het buitengebied is rijk aan monumentale gebouwen. Binnen het plangebied worden monumenten in een tweetal gradaties onderscheiden: Rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten.

Het grootste deel van de monumentale panden betreft boerderijen. Van oudsher heeft zich in de loop der eeuwen in Nederland in iedere streek een eigen boerderijtype ontwikkeling. De gemeente Roosendaal ligt op het grensvlak van twee typen waardoor in het buitengebied twee hoofdtypen boerderijen voorkomen: Het type langgevelboerderij en het type Vlaamse Schuur. Boerderijen die zich nog in oorspronkelijke staat bevinden zijn aangewezen als monument.

Rijksmonumenten

- Huijbergseweg 38, Roosendaal. Het betreft een boerderij, bestaande uit een woonhuis met aangebouwd bedrijfsgedeelte; gebouwd rond 1915 op een kunstmatige verhoging. In de gevel van het huis zijn elementen van Neo-Renaissance verwerkt. Achter het haaks aangebouwde bedrijfsdeel bevindt zich een grote stal die in 1953 vernieuwd is. De boerderij wordt bewoond maar heeft geen agrarische functie meer.

Gemeentelijke monumenten: woonhuis

- Grensstraat 17, Nispen. Het woonhuis is gebouwd in 1915 en heeft een oudere kern uit 1842. Achter het woonhuis ligt een éénlaagse schuur onder zadeldak die gebouwd is in 1842.

Gemeentelijke monumenten: boerderijen

- De Lind 2, Nispen. De vrijstaande Vlaamse schuur maakt onderdeel uit van het boerderijcomplex van hoeve "De Lind" en is oorspronkelijk gebouwd in de 18e eeuw.
- Grensstraat 2, Nispen. Streekeigen boerderij, type langgevelboerderij. Het woongedeelte stamt uit 1893. De stal is in 1902 aangebouwd.
- Huijbergseweg 45, Roosendaal. Het boerderijcomplex is gebouwd ca. 1900. Het complex bestaat uit een langgevelboerderij en een schuur. Het boerderijcomplex staat met enkele andere boerderijcomplexen nabij de kruising van de Huijbergseweg en de Bulkenaarstraat. In de 18e eeuw lag hier het gehucht Haiink.
- Krampenloop 31, Roosendaal. Boerderijcomplex uit ca. 1930.
- Meirestraat 66, Roosendaal. Het boerderijcomplex is in 1930 gebouwd en toont invloeden van de Amsterdamse schoolarchitectuur. Het complex bestaat uit een woonhuis met een schuur die door een tussenlid met elkaar verbonden zijn.
- Nieuwenberg 15, Roosendaal. Het complex bestaat uit een voormalige langgevelboerderij en een houten schuur die worden omringd door bomen en bossages. De boerderij stamt uit het einde van de 18e/ begin 19e eeuw.
- Nispenseweg 10, Roosendaal. Het boerderijcomplex is in 1890 gebouwd. De langgevelboerderij, een schuur en een bijgebouw vormen samen het complex.
- Passenberg 29, Roosendaal. Het woonhuisje aan de Passenberg 29 is in 1887 gebouwd als onderdeel van vijf woonhuisjes in een traditionele bouwstijl. Het huisje herinnert aan de vroegere bebouwing ter plaatse.
- Passenberg 49, Roosendaal. Het boerderijcomplex, bestaande uit een langgevelboerderij en een schuur, is in 1910 gebouwd. De langgevelboerderij bestaat uit een woon- en een stalgedeelte. De boerderij wordt van de openbare weg gescheiden door een greppel en een tuin met een hek.
- Rozenvendreef 1, Roosendaal. Op de kadastrale minuut uit 1835 komt het boerderijcomplex voor. Het boerderijcomplex ligt enigszins verhoogt ten opzichte van de straat en bestaat uit een woonhuis met aangebouwde toren en schuur. Het complex dateert uit het midden/einde van de 18e eeuw.
- Steenovenstraat 32, Roosendaal. De Vlaamse schuur, waarvan het oude gebint nog aanwezig is, is omstreekt 1870 gebouwd. De langgevelboerderij, eveneens uit 1870, is sterk verbouwd. - Vinkenbroeksestraat 33, Roosendaal. Westbrabants boerderijcomplex uit 1928 bestaande uit

een woonhuis met één aangebouwde en één vrijstaande schuur. Het Westbrabantse type onderscheid zich van andere boerderijcomplexen door de vrije, enigzins verhoogde, ligging ten opzichte van de straat en qua bebouwing door een vrijstaande woning met een tussenlid naar achter gelegen schuren.

- Visdonkseweg 40, Roosendaal. Langgevelboerderij, uit 1867, bestaande uit een woon- en stalgedeelte. Vroenhoutseweg 3, Roosendaal. Voormalige boerderij uit 1935, verbouwd tot woonboerderij, bestaande uit een langgevelboerderij met wagehuis/varkenshok.
- Vroenhoutseweg 3, Roosendaal. Voormalige boerderij uit 1935, verbouwd tot woonboerderij, bestaande uit een langgevelboerderij met wagehuis/varkenshok.
- Vroenhoutseweg 12, Roosendaal. Langdeelschuur, waarvan een oudere kern uit het vierde kwart van de 19e eeuw stamt.
- Vroenhoutseweg 15, Roosendaal. Langgevelboerderij met bijgebouwen, bestaande uit een Vlaamse schuur en een bakhuis. De boerderij dateert uit 1916. Het bakhuisje is vermoedelijk uit de vroege negentiende eeuw. Een gebint, een onderdeel van de Vlaamse schuur, dateert mogelijk uit de zeventiende eeuw.
- Zonnelandstraat 4, Nispen. Langgevelboerderij uit het 1e kwart van de 20e eeuw. Met woonhuis in Delfste School stijl.

Historisch geografisch waardevolle elementen en structuren

In het kader van de Erfgoedkaart Roosendaal zijn de historisch waardevolle elementen en structuren en de historische groenwaarden geïnventariseerd (figuur 3.24 en 3.25).

Nederzettingen

- Borteldonk: één van de nederzettingen waaruit Roosendaal is ontstaan; geen oude kern, maar de structuur is wel bewaard gebleven; herkenbaarheid is als gevolg van de Antwerpseweg beperkt.
- Haiink: één van de nederzettingen waaruit Roosendaal is ontstaan; geen oude kern, maar de structuur is wel bewaard gebleven.
- Boeiink: één van de nederzettingen waaruit Roosendaal is ontstaan; geen oude kern, maar de structuur is wel bewaard gebleven.
- Vroenhout: wijst op oude nederzetting uit vroege Middeleeuwen; redelijk verspreid staande huizen langs een doorgaande weg; geen duidelijke dorpsstructuur.

Akkers en weidegebieden

- De Maai, de Ever: laaggelegen stuk grond met regelmatige verkaveling die rond 1836-1843 aanwezig was, kleinschalige verkaveling is inmiddels verdwenen, deel van de gronden zijn inmiddels bedrijventerrein.
- Beekdal, Molenbeek, akkercomplex Everland: kleinschalig relict van beekdallandschap, aan weerszijden van het dak van de Molenbeek zijn graslanden en beemdgronden gesitueerd, veel knotwilgen en struweelbeplanting op de oude, kleinschalige grenzen van de percelering.
- Akkercomplex bij Nispen: groot deel van de oorspronkelijke openheid is nog steeds aanwezig, hoewel delen ingeplant zijn met bos; verkaveling is grootschaliger geworden.
- Heiblokken: ontginning na 1843 op de heide, kenmerkende rechthoekige verkaveling, Heiblokken verwijst naar de 'ontginning van de heide'.
- De Blikken, de kleine Biezen: kleinschalige akkers en langs wegen verspreide bebouwing.

Turfwinning

- Vlaamse Moer: veenontginning ten oosten van Roosendaal, tussen 1280-1287 door de heer van Breda verkocht; de veenontginning (1250-1350) werd in acht blokvormige kavels verdeeld, thans nog herkenbaar; vanaf 1380 ontginning tot bouwgrond, gebied ligt lager dan de bebouwde kom van Roosendaal; Spiekestraat is een begrenzing van dit verveningsblok.

- Grasland Het Laagveld: agrarisch gebied, bestaande uit grasland en akkers, waarvan perceleringstructuur terug gaat tot voor 1850; elementen van vervening zijn niet meer aanwezig, afgezien van het tracé van de Laagveldsestraat.
- Doorlechtersvaart: turfvaart, die gegraven werd om de turf uit het gebied ten oosten van Roosendaal naar het Doorlechter turfhoofd - ten noorden van het Roosendaalse turfhoofd - te kunnen afvoeren (14e en 15e eeuw); deels nog herkenbaar als watergang, deels niet meer Laagveldsestraat, ligt als verhoging tussen de voor turf afgegraven gronden.
- Natte of Elderse Vaart: turfvaart; deels nog herkenbaar als greppel, deels niet meer.
- Oude Turfvaartseweg/Huijbergsevaart: overblijfsel van deze turfvaart is de Oude Turfvaartseweg.
- Natuurbad Zonneland: aangelegd als waterwinbellen in de 19e eeuw; thans: recreatiefunctie.
- Aquaduct nabij de Antwerpseweg: relict van een aquaduct van een turfvaart; enig overgebleven relict daarvan in Noord-Brabant.
- Rucphense Vaart: overblijfsel van een turfvaart.

Infrastructuur

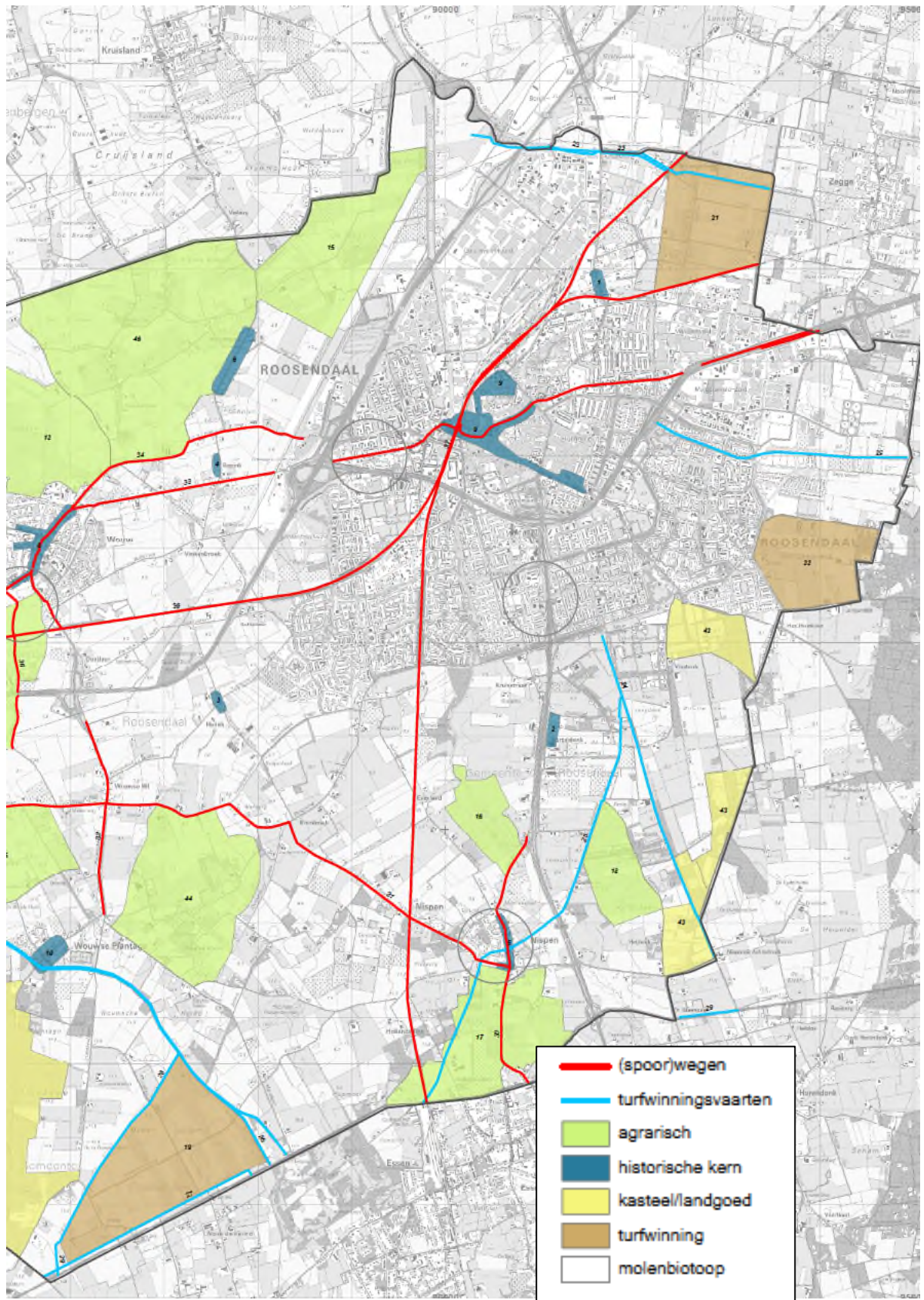
- Nispenseweg: weg maakt onderdeel uit van het wegenpatroon vanuit het zuiden naar het noorden.
- Wouwbahn: doorgaande weg die in 1822 is aangelegd.
- Heirweg: onderdeel van de weg tussen Breda en Bergen op Zoom tussen Wouw en Roosendaal.
- Spoorweg Antwerpen-Essen-Rosendaal: in 1854 aangelegd; belangrijk voor de ontwikkeling van Roosendaal.
- Spoorweg Bergen op Zoom-Rosendaal-Breda: deze spoorweg ontstond als zijtakken aan de spoorweg naar Antwerpen: naar Bergen op Zoom in 1863 en naar Breda in 1854.
- Kasseiweg/Everlandwegje: smalle lokale ontsluitingsweg ten zuiden van Roosendaal, voorzien van kassei- en klinkerbestrating.

Kastelen, buitenplaatsen en landgoederen

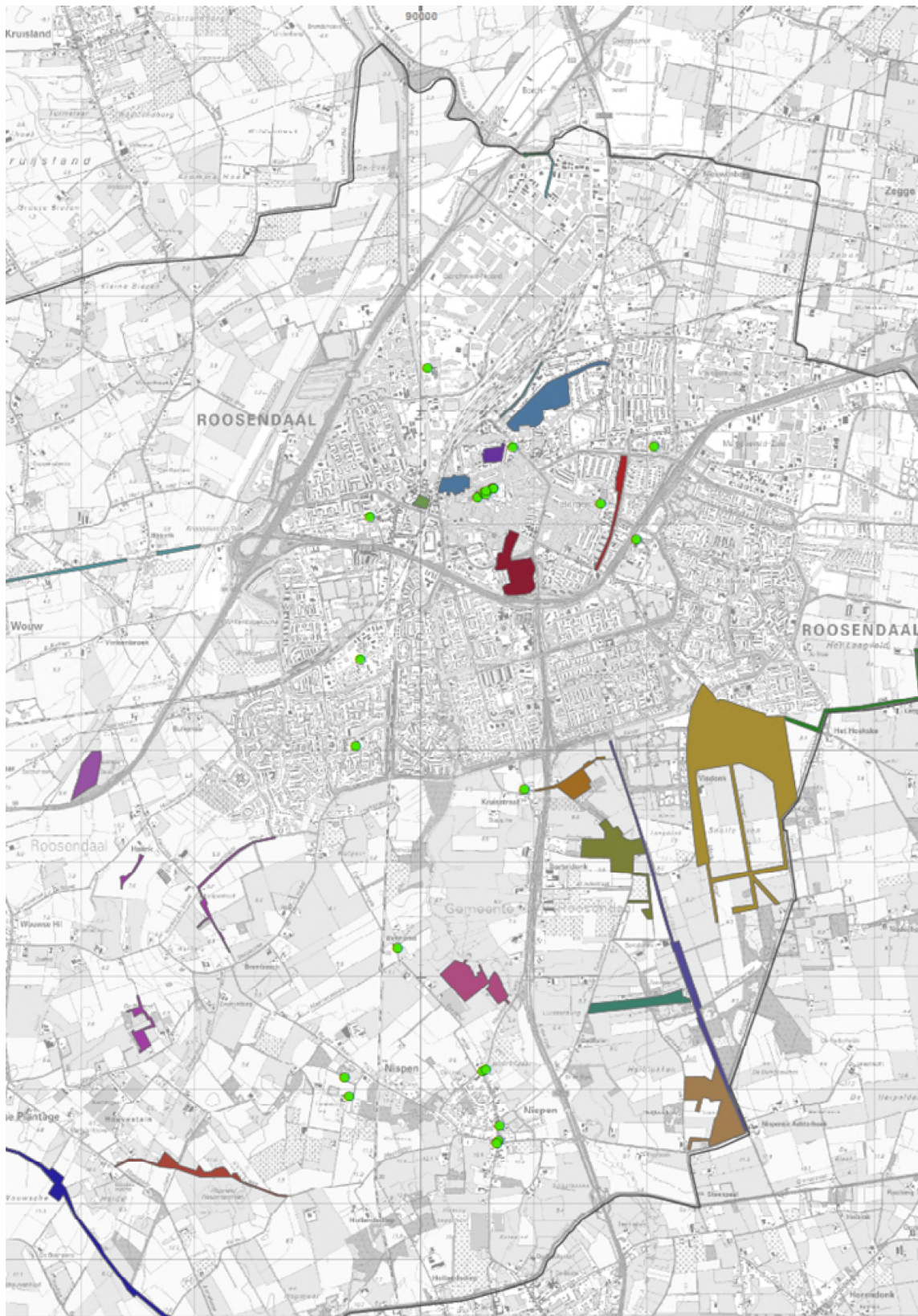
- Landgoed Vischdonk: relict van een oud landgoed (1700-1800); in het midden een rationele percelering van parallel- en dwarslanen voorzien van laanbeplanting; in het noorden blokvormige percelen met oude houtwallen; sterrenbos is thans minder te herkennen; in het zuiden divergeert een aantal lanen vanuit de boswachterswoning en vormt patroon in de vorm van een halve ster.

Molenbiotoop

In het dorp Nispen, aan de Dorpsstraat 26, staat de molen Van Aerden. Dit is een windmolen van het type beltmolen. De molen is gebouwd in 1850 en werd gebruikt als korenmolen. Om minder afhankelijk te zijn van de wind werd in 1883 een stoommachine geplaatst en in 1903 een petroleummotor. In 1918 kreeg de molen aansluiting op het elektriciteitsnet. Tot 1951 werd er ook op de wind gemalen. Rond de molen ligt een molenbiotoop, een cirkelvormige zone, teneinde vrije windvang voor molen De Hoop te garanderen. Er gelden beperkingen voor de hoogte van bebouwing binnen het op de plankaart aangegeven molenbiotoop.

Figuur 3.24 Historische Geografische waarden (bron: Erfgoedkaart gemeente Roosendaal)

Figuur 3.25 Historische Groenwaarden (bron: Erfgoedkaart gemeente Roosendaal)

Legenda

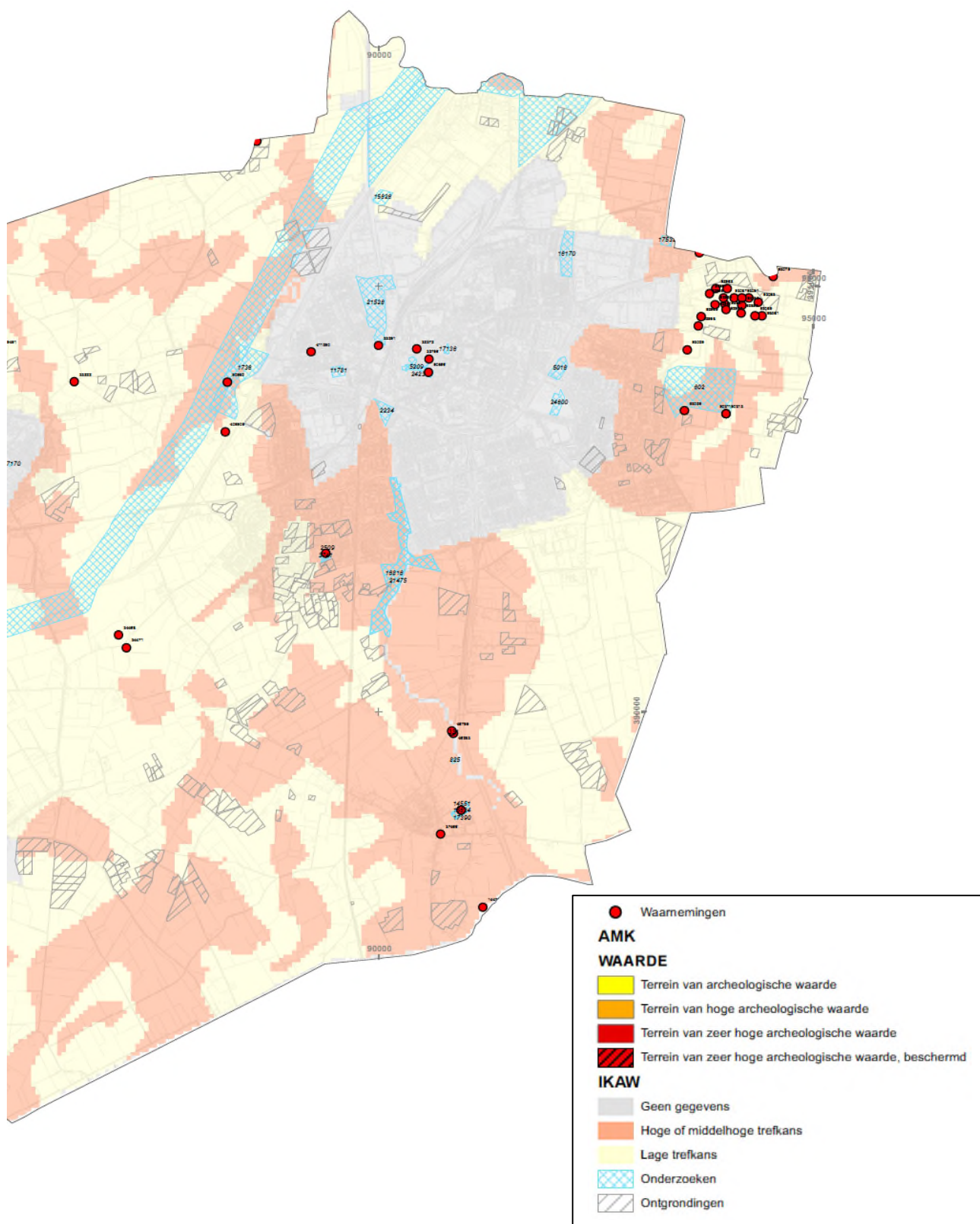
- monumentale bomen

Historische groenstructuren

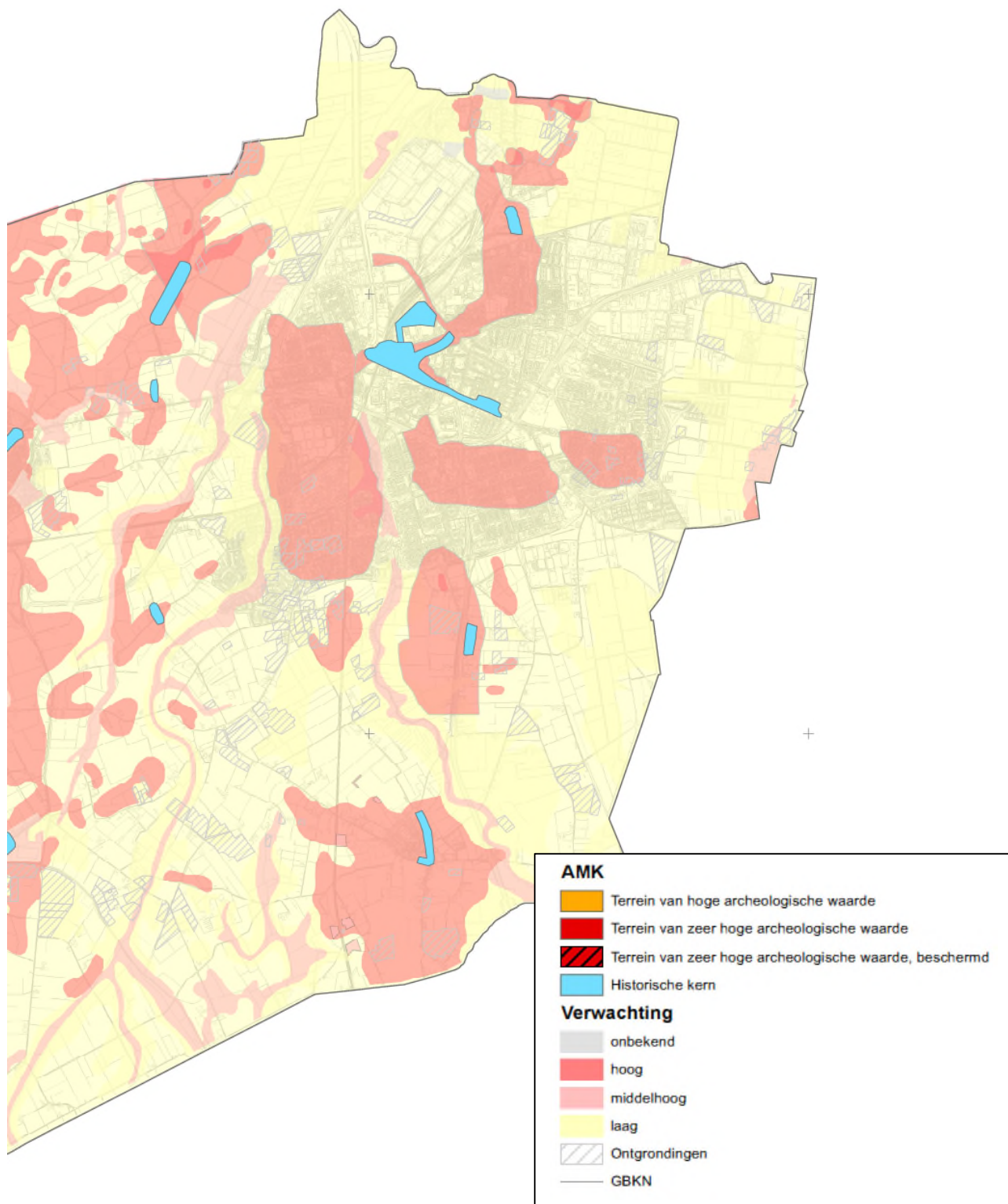
- beekbeplanting, bomenrij
- Bos Spuitendonkse Bos, Haiink Wouw
- Bos, houtwal Langendijkse straat, Het Hoekske
- Bos, houtwal Kerkweg, Hakvoort, Nispen
- bos, laan
- Boscomplex, laanbeplanting, landgoed, productiebos Wouwsche Plantage, Lievensweg Wouwse
- Dijkbeplanting, laanbeplanting, Kapelberg
- Geriefbos, hakhout Zure Maden, De Rotting
- Geriefbos, perceelsrandbegroeiing, Moerbeek, Zoomvliet
- Haag, houtwal, watergangbeplanting
- houtwal
- houtwal, laan
- Houtwal, laanbeplanting, watergangbeplanting Zoom, Spillebeek, Zoomweg, Wouwse Plantage
- Houtwal, perceelsrandbegroeiing Borteldonk
- Houtwal, watergangbeplanting Natte- of Eldersche Turfvaart, Turfhoutse straat Visdonk-Nispen
- Houtwal, watergangbeplanting, park
- Kloostertuin, bomenrij, solitaire bomen, Mariadal
- laan
- Laanbeplanting, bomenrij, landgoed, solitaire bomen, Voruwenhof
- Laanbeplanting, houtwal Pompstation
- park
- tuin

3.6.6 Archeologische waarden

In 2009 is een archeologische verwachtingkaart voor de gemeente Roosendaal vastgesteld (figuur 3.26 en figuur 3.27). In het plangebied liggen geen archeologische monumenten (AMK). Er zijn wel bij diverse archeologische onderzoeken vondsten gedaan, die hebben geleid tot een archeologische verwachtingswaarde voor het plangebied. Daar staat tegenover dat ook in delen van het plangebied de ondergrond verstoord is. In het bestemmingsplan heeft de dekzandwieling van Nispen een hoge archeologische trefkans. Ten noorden van Nispen bevinden zich eveneens dekzandruggen met een hoge trefkans, die samenvallen met het gebied van het buurtschap Borteldonk. Op deze dekzanden bestaat kans tot het aantreffen van archeologische resten uit alle cultuurperioden, voor zover de ondergrond intact is gebleven. Rond Nispen bevinden zich nog relictten van de Eldersche- of Natte Beek, de Droge Beek en ten zuidwesten van het dorp de Huijbergse Vaart. Deze hebben een middelhoge archeologische trefkans. In de vaarten kunnen resten van beschoeiingen en schaareshout aanwezig zijn uit de periode 1250-1800. Eveneens een middelhoge waarde heeft de stroomgeul van de Molen- of Watermolenbeek tussen Roosendaal en Nispen. In dit beekdal ligt ook het kasteel Moerendaal. In de beekdalen kunnen organische resten zoals hout (bruggen, vaartuigen, viswieren, etc.) goed bewaard zijn gebleven. Ten zuidwesten van de bebouwde kom van Roosendaal liggen enkele dekzandruggen met een hoge trefkans. Een daarvan heeft het toponiem "Waarberg", een andere valt samen met de locatie van het buurtschap Haink. Ten westen van de bebouwde kom bevinden zich enkele omvangrijkere dekzandruggen. Zij vallen globaal samen met de buurtschappen Boeink en Vroenhout. Ter plaatse bevinden zich tevens hoge zwarte enkeerdgronden. Het tussengelegen buurtschap Vinkenbroek duidt mogelijk op een veniger terrein. Het buurtschap dateert uit de 18de eeuw of eerder. Ter plaatse zijn diverse boerderijcomplexen met middelhoge trefkans aangeduid. Tevens middelhoog qua trefkans zijn de stroomdalen van de Rissebeek en de Spuitendonkse beek. Ten noorden van de bebouwde kom van Roosendaal ligt nog een gebied met dekzandruggen (omgeving Gastelseweg-Meirestraat), dat samenvalt met het buurtschap Kalsdonk. Ook hier geldt een hoge archeologische trefkans, met name voor de late middeleeuwen. Dicht daar bij ligt het relict van het Deurlechts Vaartje, thans De Nieuwenberg.

Figuur 3.26 Archeologische waarnemingenkaart ARCHIS (bron: Erfgoedkaart gemeente Roosendaal)

Figuur 3.27 Archeologische verwachtingenkaart (bron: Erfgoedkaart gemeente Roosendaal)

3.7 Leefbaarheid

3.7.1 *Geur*

Geurbelasting is met name afkomst van agrarische bedrijven waar op intensieve wijze dieren worden gehouden zoals varkens en kippen. Ook de melkkoeien op melkrundveehouderijen veroorzaken geurhinder, zij het in mindere mate. Binnen het plangebied zijn 19 bedrijven aanwezig met als hoofdtak intensieve veehouderij, waarvan twee pluimveehouderijen. Deze bedrijven zijn verspreid over het plangebied gelegen. De Wet geurhinder en veehouderij stelt normen aan de geurbelasting van vergunningplichtige veehouderijen op geurgevoelige objecten en stelt minimale afstanden vast van veehouderijen tot geurgevoelige objecten. Er zijn in de huidige situatie geen knelpunten van geurhinder bekend.

3.7.2 *Luchtkwaliteit: fijn stof, stikstof*

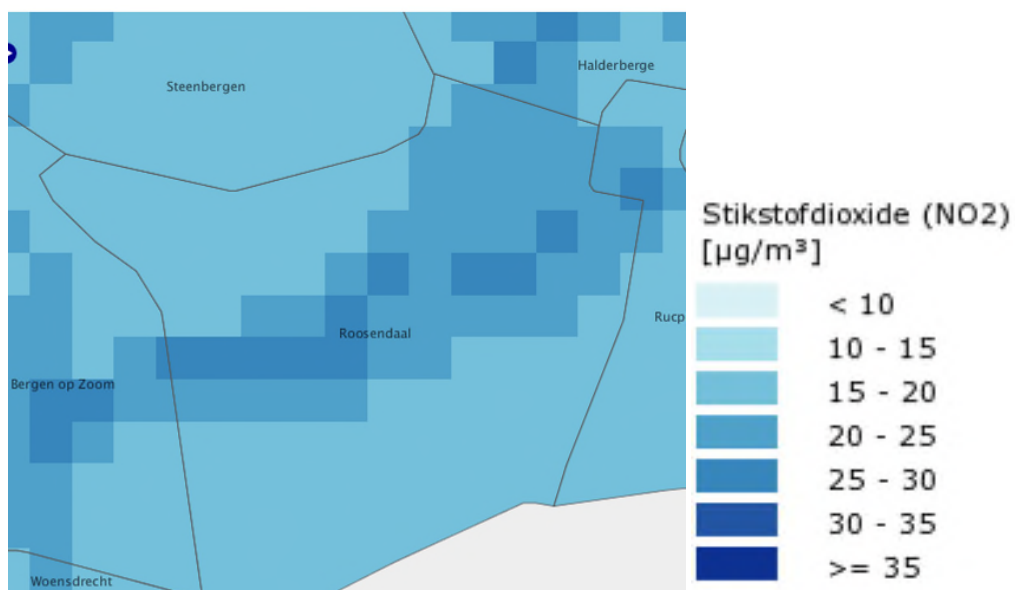
De luchtkwaliteit in het plangebied wordt voornamelijk bepaald door de achtergrondconcentratie. Lokale bronnen voor uitstoot van luchtverontreinigende stoffen zijn de wegen (met name A17/A58/N262, in mindere mate de andere wegen in het plangebied) en de agrarische bedrijven (uitstoot vanuit stallen en vanuit verwarmingsinstallaties glastuinbouw).

De concentratie stikstofdioxide (NO₂) in de lucht bedraagt in het buitengebied van Roosendaal circa 15-20 microgram/m³ (zie figuur 3.28). De concentratie binnen de gehele gemeente Roosendaal is niet hoger dan 30 microgram/m³. Hiermee ligt de concentratie aanmerkelijk beneden de geldende grenswaarden.

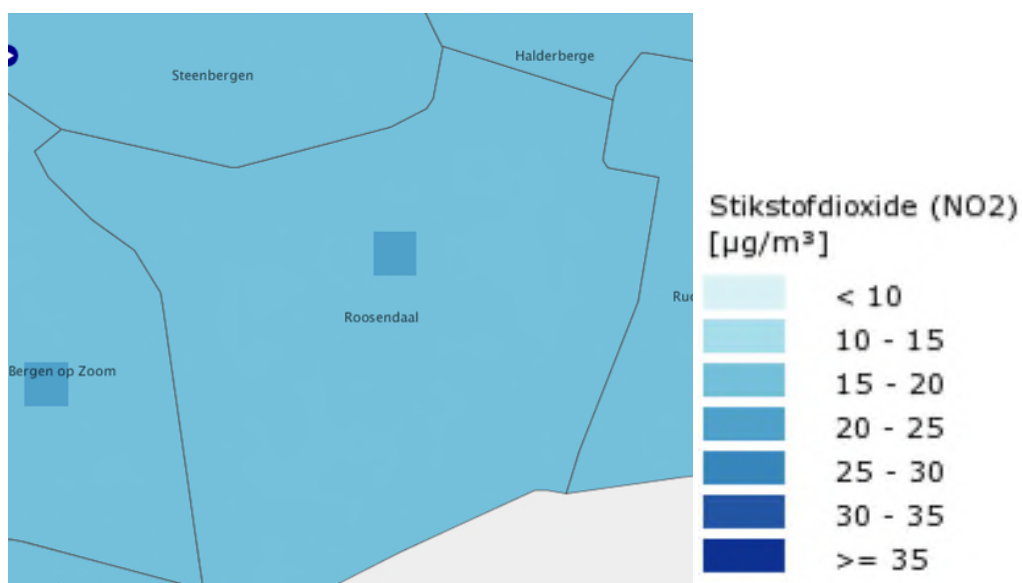
De concentratie fijn stof (PM₁₀, de fractie met een grootte van 10 micrometer of kleiner) in de lucht bedraagt in de gemeente Roosendaal circa 20-22 microgram/m³ (zie figuur 3.29). De concentratie binnen de gehele gemeente Roosendaal is niet hoger dan 24 microgram/m³. Hiermee ligt de concentratie aanmerkelijk beneden de geldende grenswaarden. Omdat de concentratie van de PM₁₀ fractie zo laag is, is ook de concentratie van het nog fijnere stof (PM_{2,5}) lager dan de geldende (Europese) grenswaarden. Bij deze concentraties wordt ook aan de streefwaarden voor PM_{2,5} voldaan.

Verwacht wordt dat de concentratie stikstofdioxide en fijn stof door het landelijke en gemeentelijke beleid in de toekomst zal dalen. Naar verwachting bedraagt de concentratie NO₂ in Roosendaal in 2025 circa 15 microgram/m³ (zie figuur 3.30). Naar verwachting bedraagt de concentratie PM₁₀ in Roosendaal in 2025 circa 20-22 microgram/m³ (zie figuur 3.31).

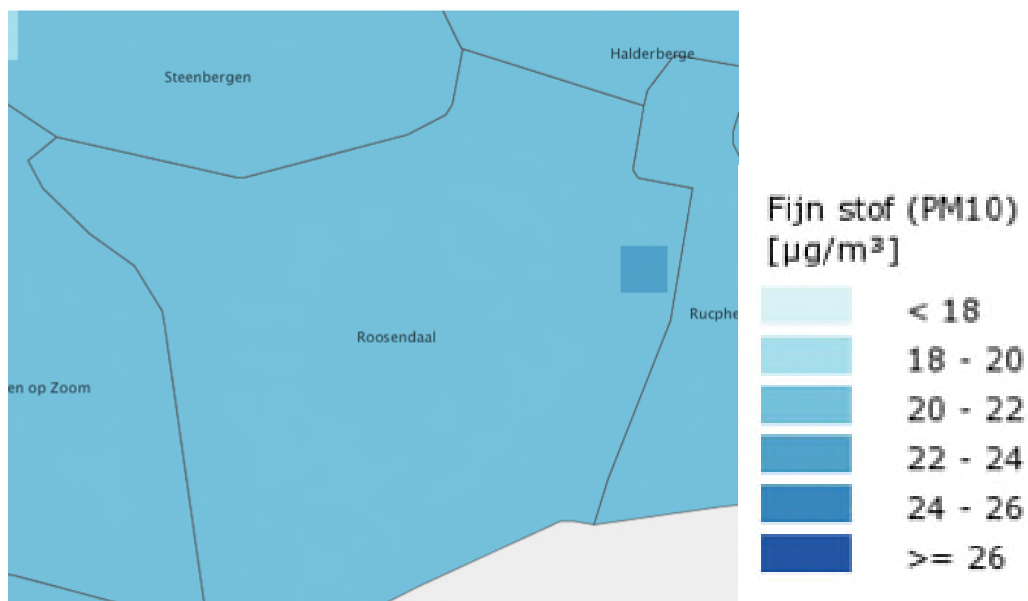
Evenals in de huidige situatie, wordt (ruimschoots) voldaan aan de geldende grenswaarden voor fijnstof en de streefwaarden voor de fijne fractie, PM_{2,5}.

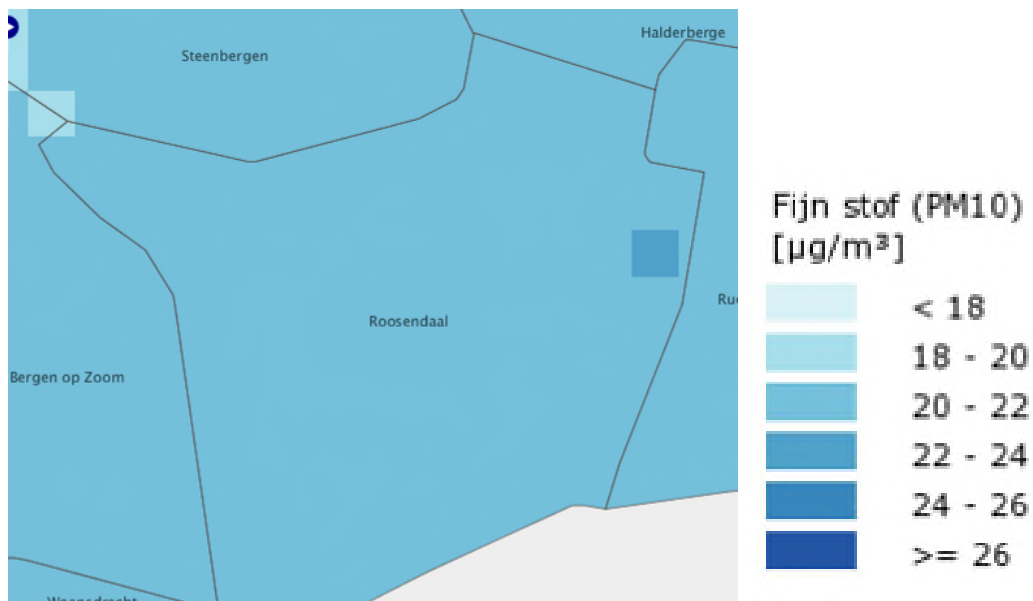
Figuur 3.28 Concentratie stikstofdioxide in Roosendaal 2013 (RIVM, <http://geodata.rivm.nl/gcn>)

Figuur 3.29 Concentratie stikstofdioxide in Roosendaal (2025) (RIVM, <http://geodata.rivm.nl/gcn>)

Figuur 3.30 Concentratie fijn stof in Roosendaal 2013 (RIVM, <http://geodata.rivm.nl/gcn>)

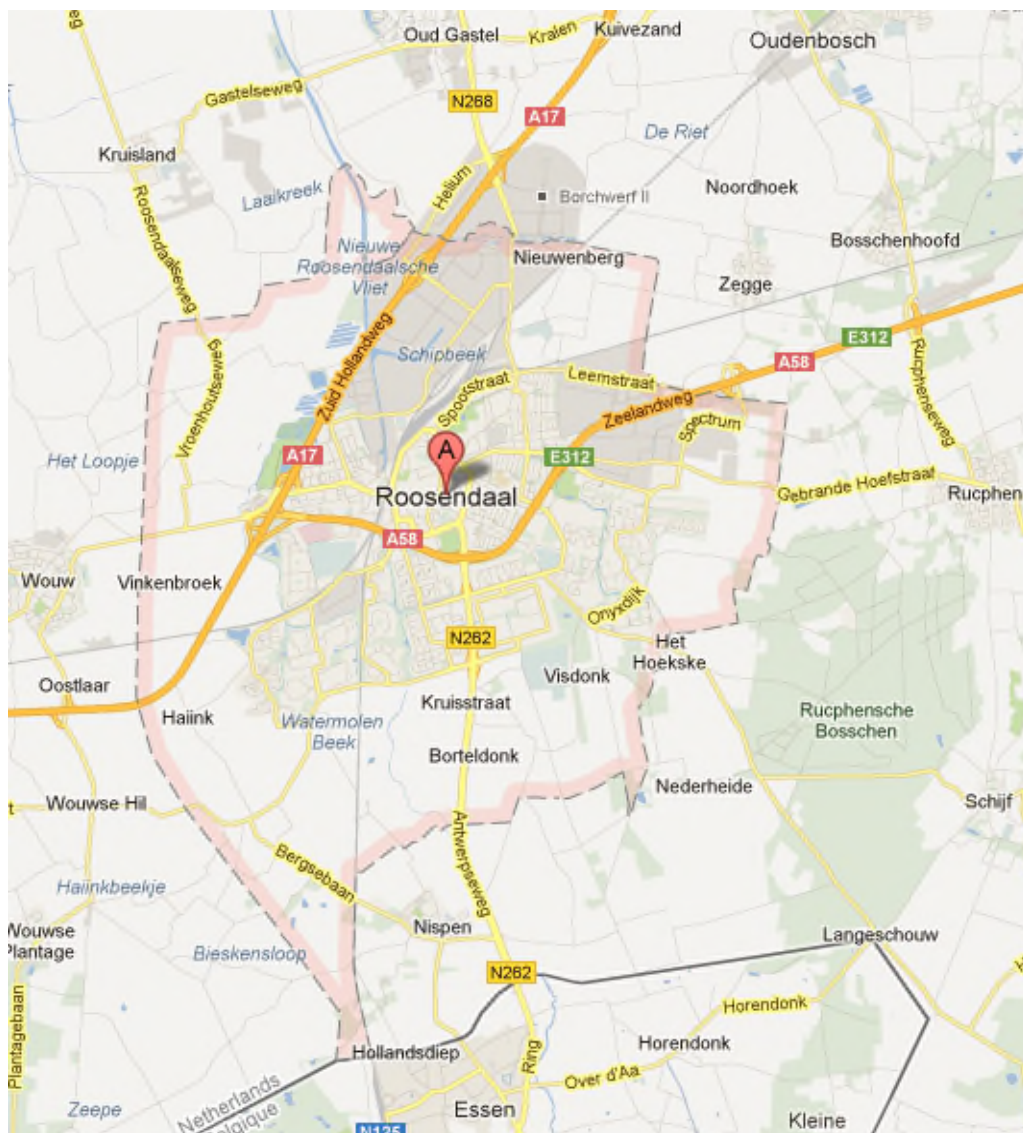
Figuur 3.31 Concentratie fijn stof in Roosendaal 2025 (RIVM, <http://geodata.rivm.nl/gcn>)

3.7.3 Verkeer

Infrastructuur

De gemeente Roosendaal is gelegen op de route Antwerpen, Bergen op Zoom, Rotterdam (A4, A58, A17) en ligt tevens op de route Breda - Bergen op Zoom (A58). Ten westen van Roosendaal, bij Knooppunt de Stok kruisen de A58 en de A17. Figuur 3.32 geeft een overzicht van de belangrijkste wegverbindingen in het plangebied.

In het regionale wegnetwerk neemt de stad Roosendaal een prominente plaats in. De N282 Antwerpseweg verbindt Roosendaal in zuidelijke richting met Nispen en de Belgische plaats Essen. In noordelijke richting verbindt de N268 (Provincialeweg Zuid/Roosendaalsche Baan, Gastelsweg) Roosendaal met Oud-Gastel, Stampersgat en uiteindelijk de A59. In westelijke richting verbindt de Wouwbaan Roosendaal met Wouw. In oostelijke richting verbindt de Rucphensebaan (Gebrande Hoefstraat) Roosendaal met Rucphen. De Zundertseweg verbindt Roosendaal in zuidoostelijke richting met Schijf, Achtdaal en Zundert.

Figuur 3.32 Verkeersstructuur Gemeente Roosendaal (uitsnede plangebied (Bron: googlemaps.nl, 2012))

Verkeersafwikkeling

Figuur 3.33 toont de verkeersafwikkeling van wegen in en om het plangebied. Dit op basis van de I/C verhouding, de verhouding tussen (verkeers)intensiteit en de capaciteit van wegen. Over het algemeen kan gesteld worden dat bij een I/C-verhouding van:

- 0,7 of lager er geen of weinig congestie zal optreden
- 0,7 - 0,9 het gedeelte op bepaalde momenten congestie zal hebben, bijvoorbeeld tijdens de spits
- 0,9 of hoger er structurele filevorming op zal treden.

Uit de tabel valt op te maken dat alleen de N262 een IC-waarde heeft van >0,7. Dit betreft echter het wegvak in de bebouwde kom van Roosendaal. Dit wegvak valt buiten het plangebied. Alle overige wegen hebben een IC-waarde van <0,7. Dit betekent dat verkeersafwikkeling binnen het plangebied niet tot problemen leidt.

Provinciale wegen [IC-waarde] 2011	
Tevak provinciale wegen	
	IC-waarde (maatgevend doorsnede)
N262 - Belgische grens - Nispen	0,36
N262 - Nispen - Roosendaal zuid	0,55
N262 - Roosendaal-zuid - Roosendaal	0,49
N262 - Roosendaal - Rijksweg 58	0,80
N640 - Ind. Terr. Vosdonk - Rijksweg 58	0,54
N640 - Roosendaalseweg - Rijksweg 58	0,56
N641 - Oud-Gastel - Rijksweg 17	0,31
Gemiddelde	-

Bron: Provincie Noord-Brabant e.o RWS Directie Noord-Brabant
 Legenda:
 -Niet van toepassing

Figuur 3.33 Verkeersafwikkeling provinciale wegen in en om het plangebied
 (Bron: Provincie Noord-Brabant/RWS Directie Noord-Brabant)

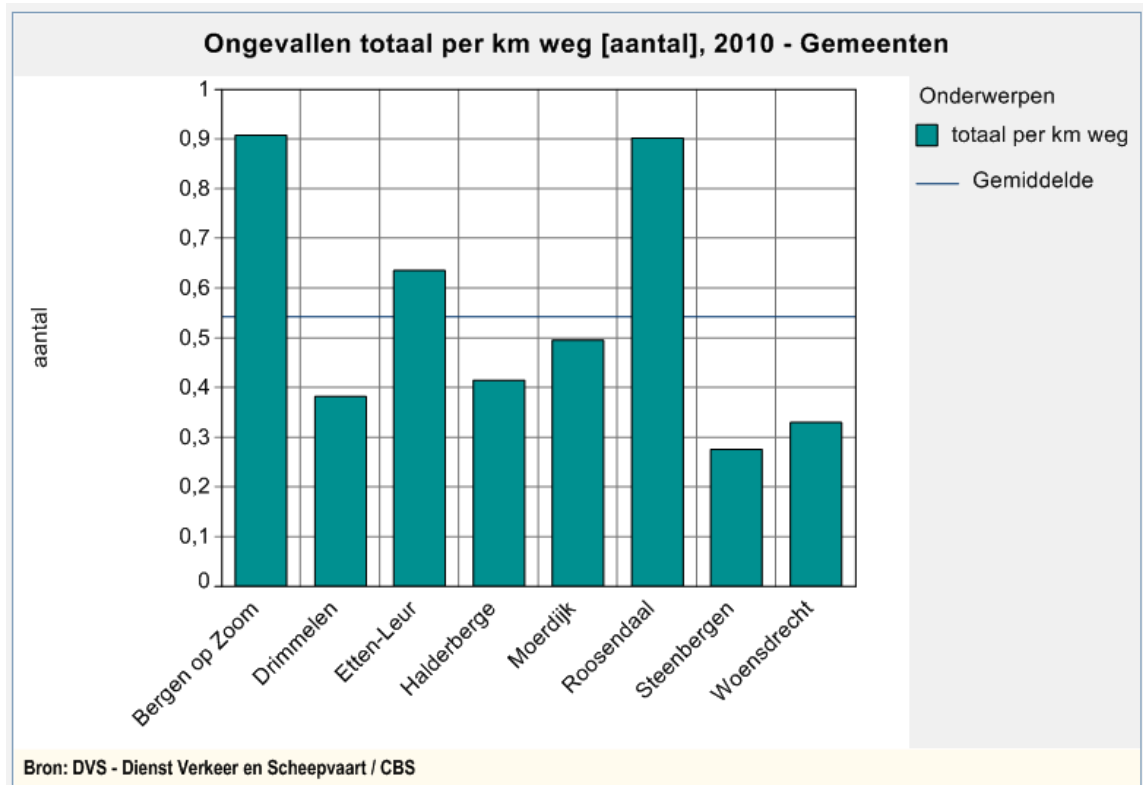
In of in de omgeving van het plangebied zijn geen autonome ontwikkelingen bekend die zullen leiden tot wezenlijke veranderingen in de verkeersintensiteiten en/of afwikkeling van wegen binnen het plangebied. De toekomstige aanleg van de A4 ten westen van Steenbergen en het bedrijventerrein Nieuw Prinsenland tussen Dinteloord en Stampersgat zullen een gering effect hebben op de wegen binnen het plangebied.

Verkeersveiligheid

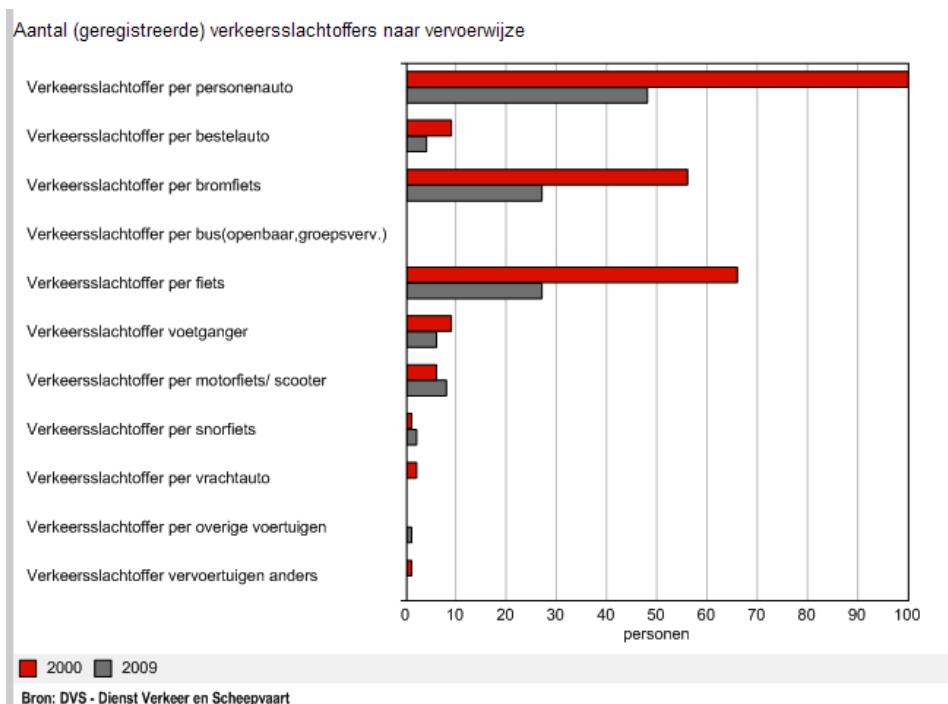
Vergeleken met een aantal omliggende gemeenten ligt het totaal aantal ongevallen per km weg boven het gemiddelde in West-Brabant (zie figuur 3.34). Deze afwijking wordt veroorzaakt omdat in gemeenten met een relatief groot oppervlak bebouwde kom meer verkeersongevallen plaatsvinden. In de Brabant databank zijn specifieke cijfers beschikbaar over het aantal geregistreerde verkeersslachtoffers per gemeente. Hieruit blijkt dat het aantal verkeersslachtoffers in Roosendaal (zie figuur 3.35) voor alle vervoerswijzen sterk is afgenomen tussen 2000 en 2009.

Het aantal geregistreerde ziekenhuisgewonden is tussen 2002 en 2011 gedaald van 70 naar 10. Het aantal verkeersdoden is in dezelfde periode gelijk gebleven op 3 (bron: brabant.databank.nl).

Op basis van bovenstaande kan geconcludeerd worden dat verkeersveiligheid is in (het buitengebied van) de gemeente Roosendaal geen specifiek probleem vormt.

Figuur 3.34 Ongevallen aantallen per km weg in West-Brabant (Bron: dienst Verkeer en Scheepvaart/CBS)

Figuur 3.35 Verkeersongevallen (doden, ziekenhuisgewonden en lichtgewonden) naar vervoerswijze in 2000 en 2009 (Bron: dienst Verkeer en Scheepvaart)

3.7.4 Geluid

Het geluidklimaat in het plangebied wordt voornamelijk bepaald door de A17, A58, N262 en de spoorlijnen, die het gebied doorkruisen. De A17 en A58 hebben een geluidzone van 400 tot 600 meter. De provinciale wegen een geluidzone van 200-400 meter. De spoorlijnen hebben een geluidzone van 500-700m. Lokaal draagt het verkeer op de wegen in het plangebied hieraan bij, evenals geluid van de bedrijventerreinen (industrieterrein Borchwerf en Stationsgebied is gezoned), overige geluidbronnen bij bedrijven in het gebied en vliegverkeer vanaf vliegveld Seppe.

Belangrijkste geluidgevoelige bestemmingen in en rond het plangebied zijn:

- Woningen: in de kernen, woonwijken en losse woningen in het gebied;
- Voorzieningen: ziekenhuizen, verzorgingshuizen, scholen, kinderdagverblijven;
- Natuurgebieden: de EHS/bos gebieden in het plangebied;

In het buitengebied van Roosendaal liggen geen stiltegebieden.

Figuur 3.36 geeft de zoneringen rondom de snelwegen, spoorlijnen en bedrijventerreinen. Figuur 3.37 en 3.38 geven een globaal overzicht van respectievelijk de belangrijkste geluidbronnen en de belangrijkste geluidgevoelige bestemmingen.

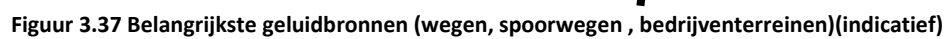

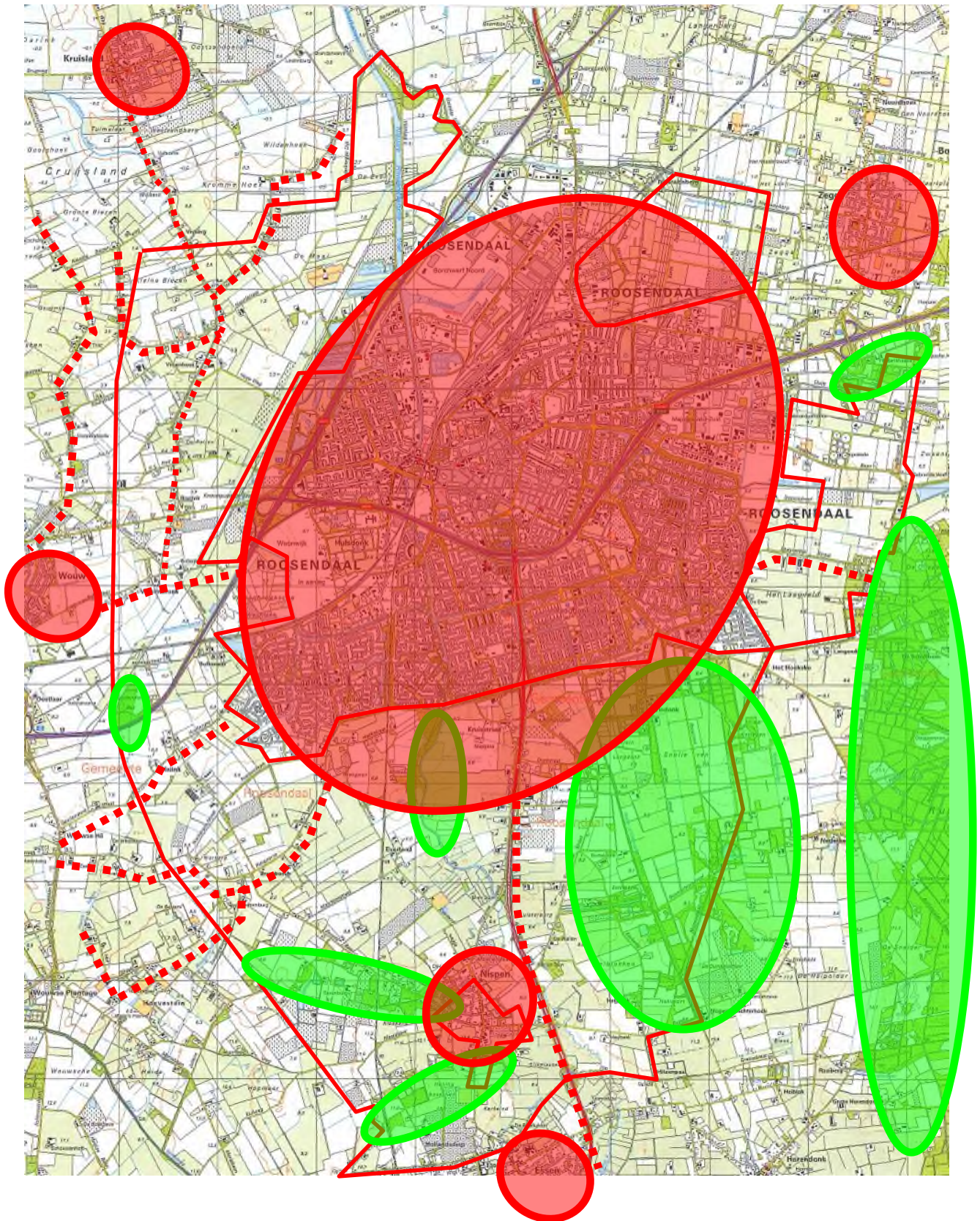
Invloedszone 400-600m langs A17 en A58.

*50 dB(A)-contour rondom gezoned
 industrieterrein Borchwerf en Stationsgebied*

Invloedszone 500-700m langs spoorlijnen

**Figuur 3.36 Invloedszones geluid rondom snelwegen, industrieterreinen en spoorlijnen
 (bron: gemeente Roosendaal, 2014)**

Figuur 3.38 Belangrijkste geluidgevoelige bestemmingen
 (groen: natuur, rood: woningen/voorzieningen)(indicatief)

3.7.5 **Licht**

Het lichtklimaat in het plangebied wordt voornamelijk bepaald door de snelwegen A17 en A58 (Den Hout), bedrijventerrein Borchwerf. Daarnaast is er sprake van licht afkomstig van lokaal verkeer op de wegen in het plangebied, lokale overige glastuinbouwbedrijven, andere bedrijven en/of instellingen en sportcomplexen. Er zijn geen knelpunten voor lichthinder bekend.

3.7.6 **Externe veiligheid**

In figuur 3.39 is een uitsnede van de risicokaart weergegeven, een indicatie van de risicobronnen in en rond het buitengebied:

- Risicovolle inrichtingen: Spoorwegemplacement Roosendaal, LGP stations en overige;
- Transportroutes gevaarlijke stoffen: A17, A58, spoor;
- Buisleidingen: gas, olie, koolwaterstof.

Hieronder wordt op de verschillende risicobronnen en hun aandachtspunten ingegaan.

Risicovolle inrichtingen

Het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) verplicht het bevoegd gezag afstanden aan te houden tussen gevoelige objecten en risicovolle bedrijven. Het Bevi heeft onder meer tot doel om bij nieuwe situaties toetsing aan de risiconormen te waarborgen. Het plangebied ligt binnen het invloedsgebied van drie inrichtingen:

- Spooremplacment Roosendaal;
- Wubben Oliebewerking BV;
- LPG-station Akkermans.

Genoemde inrichtingen hebben een invloedsgebied dat geheel of gedeeltelijk binnen het plangebied valt. Het plaatsgebonden risico van 10⁻⁶ per jaar veroorzaakt door deze inrichtingen levert geen beperking op ten aanzien van de planontwikkeling, met uitzondering van één woning.

Transport van gevaarlijke stoffen

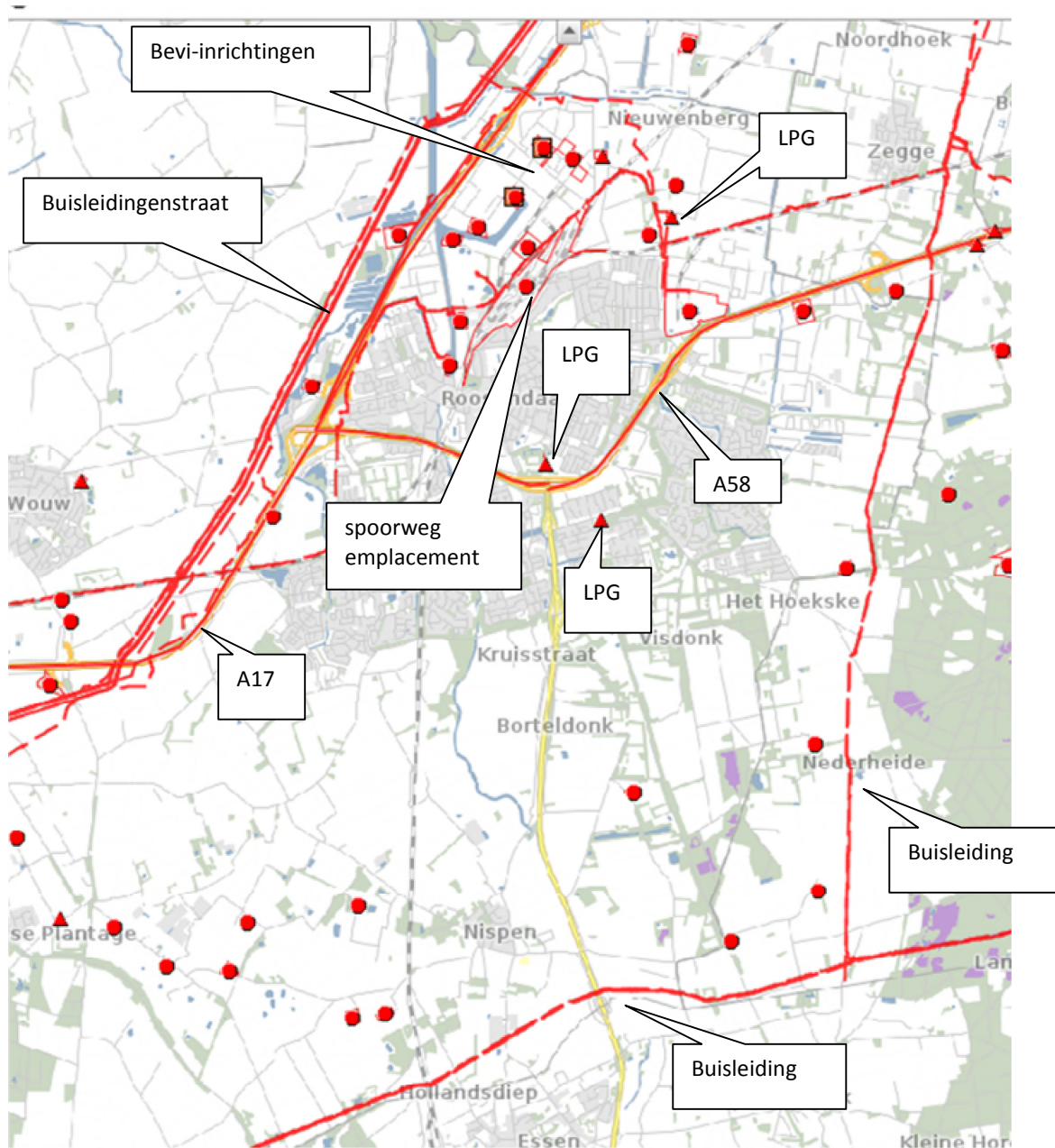
Beoordeling van risico's veroorzaakt door het vervoer van gevaarlijke stoffen over spoor, water en weg vindt plaats aan de hand van de circulaire "Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen, 31 juli 2012). Hieronder worden verstaan vaarwegen, spoorwegen, autowegen, en buisleidingen.

Het plangebied ligt op meer dan 200m van een vaarweg waarover vervoer van gevaarlijke stoffen plaatsvindt. Gelet hierop zijn risicoberekeningen niet noodzakelijk.

Spoorwegen liggen weliswaar binnen het plangebied, maar het vigerende bestemmingsplan laat geen bebouwing toe binnen de wettelijke veiligheidszones. Er wordt voldaan aan de afstanden uit de circulaire Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen. Het groepsrisico ligt onder de oriënterende waarde.

Het plangebied wordt doorkruist door de A58/A17. Het bestemmingsplan laat geen bebouwing toe binnen de plaatsgebonden risicocontour van 10⁻⁶ per jaar. Hiermee wordt voldaan aan de veiligheidsafstanden uit de circulaire. Het groepsrisico bedraagt minder dan 1% van de oriënterende waarde. Daarom kan volstaan worden met een beperkte groepsrisicoverantwoording.

Binnen het plangebied liggen diverse buisleidingen. Hieruit blijkt dat de Buisleidingenstraat (BLS) waarin diverse buisleidingen zijn gelegen binnen het plangebied ligt. Daarnaast doorkruisen de propyleenleidingen van Dow Chemical, Shell en Gasunie het plangebied. Van deze buisleidingen zijn de van toepassing zijnde plaatsgebonden risico (PR) contouren en inventarisatieafstanden (invloedsgebied: 1% letaliteit) weergegeven in tabel 3.13.

Figuur 3.39 Ligging risicobronnen Roosendaal (Bron: www.risicokaart.nl)

Tabel 3.13 PR contouren en invloedsgebieden buisleidingen (bron: gemeente Roosendaal, 2014)

Beheerder/ gebruiker	Stofnaam	PR 10-6 [m]	Invloedsgebied (1% letaliteit) [m]	Diameter [inch]	Max. werkdruk [bar]
Air Liquide	Stikstof	0	0	12.75	64
Air Liquide	Waterstof	0	0	6.63	74
Air Liquide	Zuurstof**	0	0	11.76	64
DOW	Propyleen**	75	80	6.61	100
DPO	Benzine	13	31	10.75	80
Shell	Ethyleen	30	0	10.75	98
Shell	Propyleen	25	36	24	60
Total	Aardolie	25	36	24	60
Zeebra	Aardgas*	250	415	28	80
Gasunie	Aardgas*	0	550	48	80
Gasunie A-614	Aardgas	0	430	36	66
Gasunie A-657	Aardgas	0	315	24	66
Gasunie A-530	Aardgas	0	315	24	66
Gasunie Z-529	Aardgas	0	115	10	40
Gasunie Z-520	Aardgas	0	115	10	40

Zebra

De Zebra aardgasleiding, die in de Buisleidingenstraat is gelegen, heeft een plaatsgebonden risico 10-6 contour van circa 250 meter die over diverse (beperkt) kwetsbare objecten binnen het plangebied ligt. Op basis van het Bevb geldt een saneringsplicht binnen drie jaar na het van kracht worden van het Bevb (uiterlijk 1 januari 2014). Middels het toepassen van risicomitigerende maatregelen worden mogelijke knelpunten opgelost, hetgeen in de praktijk zal betekenen dat de plaatsgebonden risico 10-6 contour verkleind wordt. Het invloedsgebied van de Zebra aardgasleiding is gelegen op een afstand van 415 meter van de aardgasleiding. Ontwikkelingen binnen deze afstand dienen verantwoord te worden. Op basis van een in juli 2011 uitgevoerde groepsrisicoberekening blijkt dat het maximale groepsrisico minder is dan 0.01 x de oriënterende waarde. Een beperkte verantwoording van het groepsrisico volstaat.

Gasunie

Binnen de plaatsgebonden risico 10-6 contouren van de Gasunie buisleidingen zijn geen kwetsbare objecten gelegen en zijn er geen groepsrisicoknelpunten. Het groepsrisico is kleiner dan 0.01 x de oriënterende waarde. Een beperkte verantwoording van het groepsrisico volstaat.

DPO

In de Buisleidingenstraat is ook een militaire brandstofleiding gelegen van de Defensie Pijpleiding Organisatie (DPO). Het plaatsgebonden risico van 10-6 per jaar ligt op een afstand van 12 meter. Het invloedsgebied bedraagt circa 31 meter. De aanwezigheid van de DPO-buisleiding geeft geen belemmering en er is geen sprake van een groepsrisico.

Zuurstofleiding Air Liquide

De binnen het plangebied gelegen buisleiding van Air Liquide betreft een zuurstofleiding die uit de Buisleidingenstraat treedt en van west naar oost, door het noordoostelijke gedeelte van het plangebied loopt. Deze zuurstofleiding is niet relevant voor externe veiligheid.

Propyleenleiding Dow Chemical en Shell

De buisleidingen van Dow Benelux en Shell treden ter hoogte van knooppunt de Stok uit de Buisleidingenstraat en lopen vervolgens parallel aan de A17. Op de risicokaart wordt het plaatsgebonden risico van 10-6 per jaar weergegeven. Deze bedraagt voor de DOW Chemical leiding 75

meter en voor de Shell leiding bedraagt deze 30 meter. Het invloedsgebied van de DOW Chemical leiding bedraagt 80 meter, die van de Shell leiding is onbekend.

Overige leidingen in de Buisleidingenstraat

De overige leidingen zijn niet relevant voor het plangebied. Omdat het plaatsgebonden risico en het invloedsgebied (voor zover bekend) niet buiten de Buisleidingenstraat liggen.

Vliegfunnel vliegveld Woensdrecht

Een deel van het zuidelijk gedeelte van het plangebied valt nog in de in- en uitvliegfunnel vanwege vliegveld Woensdrecht. Vanwege de afstand is de hoogtebeperking op het 'laagste' punt 140 respectievelijk 155 m. De bouwhoogten worden in het bestemmingsplan nergens toegestaan.

3.8 Overige thema's

3.8.1 Bodem

Bodemopbouw algemeen

Het grootste deel van het plangebied ligt in het geologisch/geomorfoloogisch aangeduide dekzandgebied. Op de dekzanden vormden zich in de loop van eeuwen door natuurlijke processen podzolgronden: veldpodzolen in relatief vlakke lage delen van het landschap en laarpodzolen met een dunne humeuze bovenlaag in de hoger gelegen terreinen. Vanuit de hogere delen van het dekzandgebied werden de woeste gebieden voor de landbouw ontgonnen. De stalmest werd uitgereden over deze arme zandgronden. Zo ontstonden humusrijke bovenste bodemlagen. Wanneer het humusdek dikker is dan 50 cm, spreekt men van hoge zwarte enkeerdgronden. Veel esdekken zijn minder dan 50 cm dik en behoren tot de zandgronden met een relatief late bemesting, ook wel akkereerdgronden genoemd. De ondiepe bodemopbouw ziet er globaal als volgt uit:

0–1 meter beneden maaiveld (m-mv): matig fijn zand (donker bruin/zwart)

2–5 m-mv: matig fijn zand met inschakeling van leem, soms ook veen (grijs/donkergrijs).

In het zuiden van het plangebied overheersen de podzolgronden en de hoge zwarte enkeerdgronden; deze laatste met name rond Nispen en bij de buurtschappen Vroenhout, Kortendijk, Borteldonk en Hulsdonk (thans de wijk Tolberg). In de beekdalen komen kalkloze zandgronden voor, evenals in de voormalige veenontginningen ten oosten en noordoosten van de stad. In het uiterste noordwesten van het plangebied, waar het beekdal van de Roosendaalse Vliet door holocene afzettingen bedekt werd, bevinden zich kleigronden.

Specifieke bodemopbouw per landschapstype

Oude bouwlanden en ontginningen

De oude bouwlanden en ontginningen zijn gedurende een lange gebruikperiode geleidelijk opgehoogd met potstalmest, waardoor ze een dikke tot matig dikke humushoudende bovengrond hebben gekregen. Het zijn respectievelijk enkeerdgronden en podzolgronden. In de nabijheid van de kernen Roosendaal en Nispen liggen hoge zwarte enkeerdgronden. Verder van de kern af liggen de humuspodzolgronden. Deze hebben een matig dik humusdek en zijn veelal van jongere ontginningsdatum.

Jong ontginningen en bossen

De jongere ontginningen en bossen zijn betrekkelijk kort in cultuur. Met de komst van de kunstmest kregen de heidevelden waarde als landbouwgrond. Ze hebben een dunne humushoudende bovengrond en bestaan voornamelijk uit humuspodzol- en gooreerdgronden. Deze gronden komen voornamelijk in het oosten en zuidoosten van het plangebied voor.

Beekdalen

De beekdalen liggen als een smalle strook lage, lemige fijne zandgronden langs de beekbeddingen die het natuurlijke afwateringssysteem van het zandgebied vormen. Het beekdal van de Rissebeek bestaat

uit beekerdgronden, gevormd onder mesotrofe en eutrofe omstandigheden. Het beekdal van de Molenbeek bestaat uit lage enkeerdgronden. Dit zijn oude cultuurgronden die opgehoogd zijn met potstalmest.

Overgangsgebied van dekzand naar zeeklei

Het overgangsgebied van dekzand naar zeeklei komt voor in het noordwesten van het plangebied. Er liggen overwegend kalkarme zavel- en zeekleigronden op veen en/of pleistoceen zand. Ook komen er zandgronden voor, al dan niet met een dun zaveldek. De zeekleigronden zijn in recente tijd afgezet in een zout tot brak milieu onder invloed van de getijdebeweging. In het overgangsgebied is de bodemgesteldheid erg heterogeen.

Veengebieden

Veengebieden kwamen vroeger veel voor in de lager gelegen delen tussen het Rozenven en Visdonk. Dit veen is geheel afgegraven voor de turfwinning. Plaatselijk komen nog wel moerige gronden voor in/nabij het Laagveld en het Rozenven. Deze moerige eerdgronden bestaan uit een zanddek met een moerige venige tussenlaag op zand.

Bodemkwaliteit

Binnen het plangebied zijn diverse bodemonderzoeken uitgevoerd. De bodemonderzoeken hebben vooral plaatsgevonden op terreindelen waar herontwikkeling (voornamelijk bouwactiviteiten) hebben plaatsgevonden en ter plaatse van bedrijfsactiviteiten (t.b.v. milieuvergunning). De bodemonderzoeken tonen over het algemeen aan dat de bodem binnen het plangebied niet tot licht is verontreinigd. In het grondwater worden veelal verhoogde gehalten aan zware metalen aangetoond, waarbij vooral nikkel is sterk verhoogde gehalten kan voorkomen. De verhoogde gehalten aan zware metalen zijn van nature in het grondwater aanwezig. Gevallen van ernstige bodemverontreiniging, waarvoor een saneringsnoodzaak bestaat, zijn hierbij niet aangetoond.

3.8.2 Water

Oppervlaktewater

Het oppervlaktewatersysteem wordt gekenmerkt door het naast elkaar bestaan van een dicht net van natuurlijke waterlopen en gegraven vaarten, sloten en greppels (figuur 3.40). De afwatering verloopt zuid-noord via de Roosendaalse Vliet, die uitkomt in de Steenbergse Vliet, die op haar beurt weer afwatert in het Volkerak/Zoommeer. De Roosendaalse Vliet wordt vooral gevoed door de Molenbeek. Naast water uit de Molenbeek ontvangt de Roosendaalse Vliet water van de Engebeek. Aan de rechteroever ontvangt de Vliet water van de Rucphense Vaart en de Krampenloop. Dit is mogelijk sinds in 1940 een lozingskanaal werd gegraven (de Omloopleiding Bakkersberg).

De Molenbeek, na de Roosendaalse Vliet de belangrijkste beek in het gebied, ontspringt in België (bij de plaats Kalmthout) waar de beek achtereenvolgens de namen Wildertse Beek, Kleine Aa en Heikantbeek draagt. De Krampenloop ontspringt ten noordoosten van Nispen en markeert een deel van de oostgrens van Roosendaal. De Krampenloop gaat over in de Omloopleiding Bakkersberg, die afwatert in de Roosendaalse Vliet. De Engebeek loopt om de kern Roosendaal heen en is een samenvloeiing van de Rissebeek en de Sputendonkse (of Haiinkse) beek.

De beken zijn in de loop der jaren genormaliseerd ten behoeve van een betere afwatering. In 1823 werd overgegaan tot kanalisatie en verbreding van de Vliet. Er ontstond toen een afsnijding over een afstand van 3,5 km, die ter onderscheiding van de oude loop de naam Nieuwe Roosendaalse Vliet kreeg. In de jaren 1923-1927 en van 1933-1939 werden nogmaals verbeteringen aangebracht ten behoeve van een verbeterde afwatering. Vóór 1923 kwamen nog grote overstromingen voor, daarna niet meer. De laatste verandering vond plaats in 1983 met het graven van het Mark-Vlietkanaal. De Molenbeek werd genormaliseerd van 1930 tot 1932 en daarbij van verschillende stuwen voorzien. Ook de Engebeek en de Rissebeek zijn in die jaren verbeterd. Van de Molenbeek verkeert alleen het meest zuidelijke deel nog in half-natuurlijke staat.

Voormalige turfvaarten die momenteel dienst doen voor de afwatering, zijn: de Eldersche turfvaart, de Rucphense Vaart en het Deurlechts vaartje. De Natte of Eldersche Turfvaart komt uit België, stroomt voor een klein deel via Rucphen en mondt uit in de Molenbeek. De Rucphense Vaart begint in de Bovenloop als de Vlettevaart bij het voormalige ven De Oude Zoek ten zuiden van Schijf. De vaart loopt door Rucphen en mondt uit in de Roosendaalse Vliet via de omloopleiding Bakkersberg. Het geheel in het noordoosten gesitueerde Deurlechtse Vaartje komt vanuit het moergebied Zegge uit in de Oude Roosendaalse Vliet.

Naast de waterlopen kent het buitengebied lokaal ook oppervlaktewater in de vorm van bijvoorbeeld vennen (Rozenven) en vloeivelden (Suikerfabriek) aanwezig.

Grondwater

De regionale geohydrologische opbouw van de diepere ondergrond ziet er ter plaatse van het plangebied op basis van kaartblad 49 Oost (Grondwaterkaart van Nederland) globaal als volgt uit:

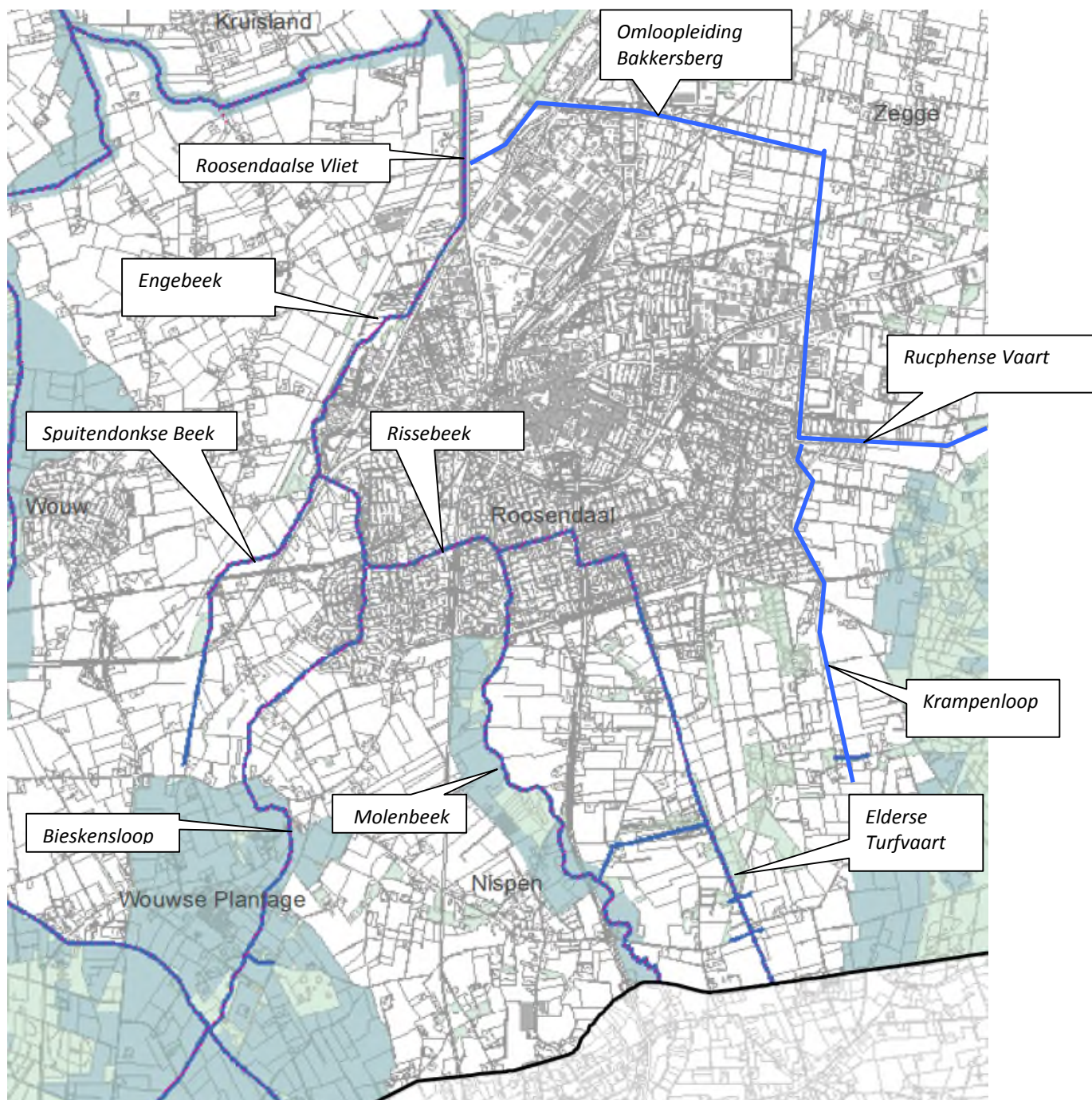
Diepte (m-NAP)	Laagaanduiding	Lithologische omschrijving	Samenstelling
0- ca. 10	Deklaag		Veel storende klei/veenlagen met sterk wisselende diepteligging en dikte
ca. 10-40	1e watervoerend pakket [minder goed doorlatend]	"Middelste Fijn"	Fijn zand met klei, leem of zandige kleilaagjes
40-85	1e watervoerend pakket [goed doorlatend]	"Onderste Grof"	Matig grof zand met schelpen of schelpengruis
85-110	Scheidende laag	Afzetting van Kallo	Klei met schelpen of schelpengruis
110->150	2e watervoerende pakket	Zanden van Kattendijk	Matig fijn zand met schelpen of schelpengruis

De ondiepere grondwaterstanden in het buitengebied hangen samen met de geologische bodemopbouw en het bodemgebruik: dieper in de zandgronden en op akkers, ondieper in de kleigronden en op grasland. De zandgronden zijn inrijgebieden. In de kleipolders treedt kwel uit, evenals lokaal langs de beken.

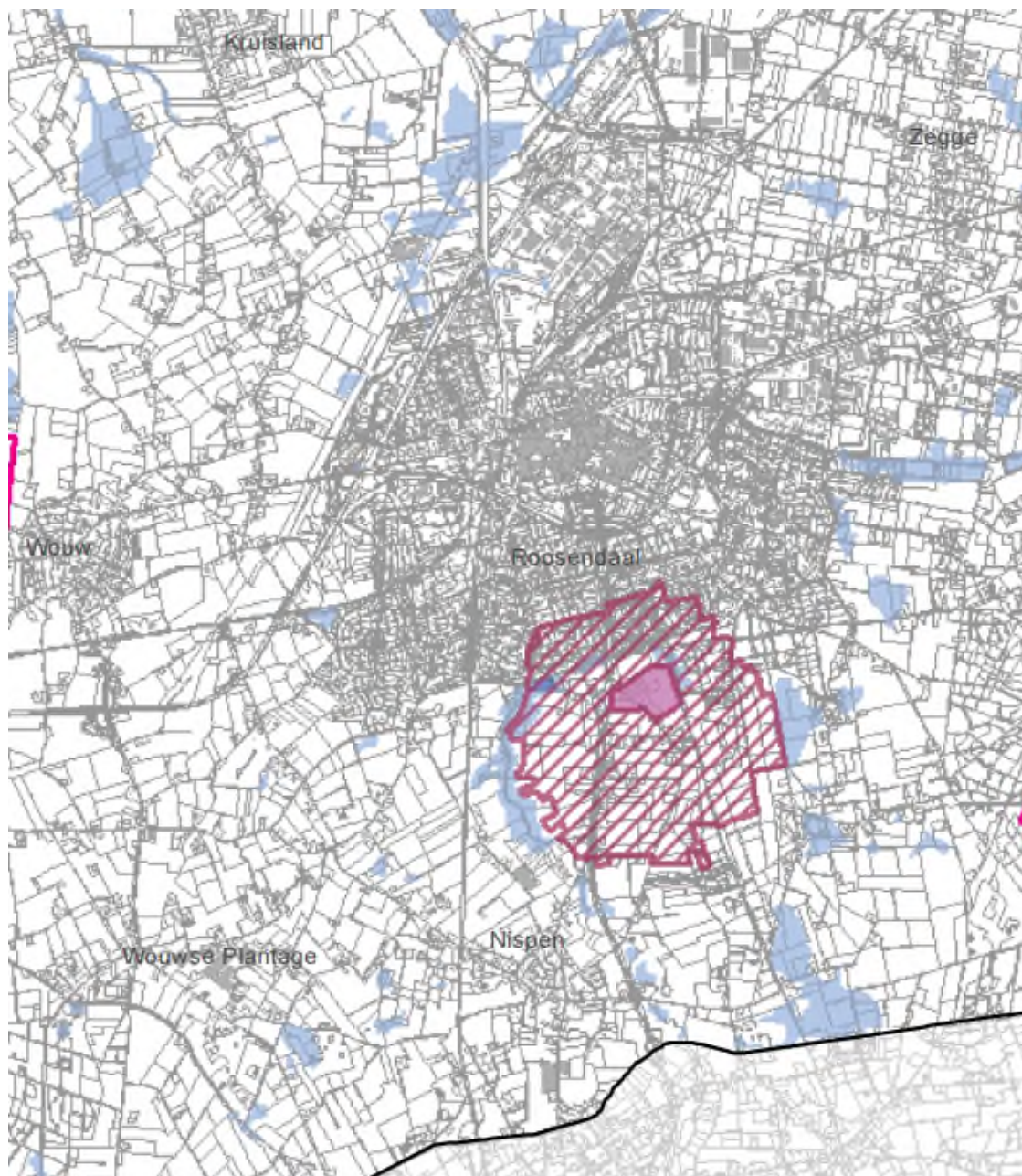
De grondwatertrap in het plangebied varieert van V tot VII op enkeerdgronden en van V tot VI op podzol- en gooreerdgronden. De beekdalen liggen relatief laag en hebben vrij ondiepe grondwaterstanden (Gt. III, V). In de overgangsgebieden van dekzand naar zeeklei varieert de grondwatertrap sterk (III, V en VI). De moerige gronden hebben gedurende het gehele jaar een ondiepe waterstand (Gt. II, III). Er bestaat een duidelijke correlatie tussen de relative hoogteligging en de grondwatertrappen.

<i>grondwatertrap</i>	<i>Gemiddeld hoogste grondwaterstand</i>	<i>Gemiddeld laagste grondwaterstand</i>
<i>I</i>	--	< 50
<i>II</i>	< 40	50 – 80
<i>III</i>	< 40	80 – 120
<i>IV</i>	> 40	80 – 120
<i>V</i>	< 40	> 120
<i>VI</i>	40 – 80	> 120
<i>VII</i>	> 80	(> 160)

Een grondwatertrap is een maat voor de vochttoestand van de bodem. De indeling van de bodem in grondwatertrappen is in feite een systematiek om de vochtigheid van de bodem weer te geven. Ze geven de diepte en de dynamiek van de grondwaterstand ten opzichte van het maaiveld aan. Grondwatertrappen worden op de algemene bodemkaart van nat naar droog aangeduid met de Romeinse cijfers I – VII. De diepte en dynamiek van de grondwaterstanden wordt gebaseerd op de gemiddeld hoogste en gemiddeld laagste grondwaterstanden. De in de tabel genoemde waterstanden staan in centimeters ten opzichte van het maaiveld.

Figuur 3.40 Waterlopen (op ondergrond ecologische hoofdstructuur(Provincie Noord-Brabant, 2014)

- Regionale waterberging
- Reservering waterberging
- Waterwingebied
- Grondwaterbeschermingsgebied
- Boringsvrije zone

Figuur 3.41 Water in de Verordening Ruimte 2014 (provincie Noord-Brabant, 2014)

Waterwingebieden

Binnen het plangebied is nabij het buurtschap Kruisstraat, direct ten zuiden van Roosendaal een waterwingebied gelegen (figuur 3.41).

Beschermingsgebieden water

Ten aanzien van wateraspecten zijn drie typen beschermingsgebieden gedefinieerd:

- Grondwaterbeschermingsgebieden (25 jaar zone) rondom de waterwingebieden (figuur 3.41);
- Reserveringsgebied waterberging (figuur 3.41 en 3.42), in het buitengebied is één regionaal waterbergingsgebied aangewezen diverse reserveringsgebied (figuur 3.41 en 3.43);

In deze gebieden gelden beperkingen ten aanzien van ruimtelijke ontwikkelingen met mogelijk effect op wateraspecten. In het buitengebied liggen geen attentiegebieden EHS (rondom natte natuurgebieden).

Figuur 3.42 Regionaal waterbergingsgebied Kruisstraat (bron: gemeente Roosendaal, 2014)

Figuur 3.43 Reserveringsgebieden waterberging (bron: gemeente Roosendaal, 2014)

Waterkwaliteit

De waterkwaliteit (oppervlaktewater/grondwater) in het buitengebied is niet gebiedsdekkend bekend. De waterkwaliteit is naar verwachting samenhangend met de bodemkwaliteit en het bodemgebruik (agrarisch, natuur, waterwinning). De kwaliteit van het diepe grondwater is in het algemeen goed; het is kalkrijk en ijzerhoudend. Het grondwater in het eerste watervoerende pakket (tot ongeveer 15 m diep) is belast, onder andere met fosfaat en nitraat. De waterkwaliteit van beken is redelijk tot goed.

Waterkeringen

Ter bescherming tegen overstromingen komen langs waterlopen veelal waterkeringen voor. Het Waterschap onderscheidt hiertoe primaire en secundaire waterkeringen, afhankelijk voor hun belang. In het plangebied liggen de regionale keringen Gastelsedijk Zuid en Holderbergsedijk met bijbehorende beschermingszone langs de Nieuwe Roosendaalsche Vliet. Ook is er bij Laagveld tussen Roosendaal en Rucphen een kering met bijbehorende beschermingszone aanwezig. Bij de Holderbergsedijk is tevens een beschermingszone hoge gronden aanwezig.

Kaderrichtlijnwater (KRW) waterlichamen

In het plangebied liggen twee waterlopen, die als KRW-waterlichaam zijn aangewezen in het kader van de Kaderrichtlijn Water: de Molenbeek (KRW waterlichaam NL25_59), De Roosendaalsche Vliet (onderdeel van KRW waterlichaam Mark en Vliet NL25-16). De Molenbeek heeft de KRW-typering: R5 - Langzaam stromende midden-/benedenloop op zand, de Roosendaalsche Vliet R6 - Langzaam stromend riviertje op zand/klei. Onderstaande tabellen 3.14 en 3.15 geven de kwaliteitsmaatlat (en daarmee doelstellingen) voor de Molenbeek en Roosendaalsche Vliet (bron: factsheets Waterschap Brabantse Delta). Voor de Molenbeek geldt een doelstelling ten aanzien van overige macrofauna, overige waterflora, vis, fosfaat en stikstof. Voor de Roosendaalsche Vliet ten aanzien van Voor beide macrofauna, overige waterflora en vis.

Tabel 3.14 Kwaliteitsmaatlat KRW-waterlichaam Molenbeek (bron: Waterschap Brabantse Delta)

Maatlat	Molenbeek	Huidige situatie	Verwachting 2015	GEP	Toelichting
Macrofauna (EKR)			matig	0,55	G3
Overige waterflora (EKR)			ontoeikend	0,6	G1
Vis (EKR)			matig	0,45	G3
Totaal fosfaat (zomergemiddelde) (mg P/l)			slecht	0,14	G1
Totaal stikstof (zomergemiddelde) (mg N/l)			ontoeikend	4	G1
Chloride (zomergemiddelde) (mg Cl/l)			goed	150	G1
Temperatuur (maximum waarde) (°C)			goed	25	G1
Zuurgraad (zomergemiddelde) (-)			goed	5,5-8,5	G1
Zuurstofverzadiging (zomergemiddelde) (%)			goed	70-120	G1
Legenda: ■ slecht ■ ontoeikend ■ matig ■ goed ■ zeer goed					

Tabel 3.15 Kwaliteitsmaatlat KRW-waterlichaam Mark en Vliet (bron: Waterschap Brabantse Delta)

Maatlat	Mark en Vliet	Huidige situatie	Verwachting 2015	GEP	Toelichting
Macrofauna (EKR)			matig	0,55	G3
Overige waterflora (EKR)			matig	0,6	G1
Vis (EKR)			matig	0,50	G3
Totaal fosfaat (zomergemiddelde) (mg P/l)			goed	0,14	G1
Totaal stikstof (zomergemiddelde) (mg N/l)			matig	4	G1
Chloride (zomergemiddelde) (mg Cl/l)			goed	150	G1
Temperatuur (maximum waarde) (°C)			goed	25	G1
Zuurgraad (zomergemiddelde) (-)			goed	5,5-8,5	G1
Zuurstofverzadiging (zomergemiddelde) (%)			goed	70-120	G1
Legenda: ■ slecht ■ ontoeikend ■ matig ■ goed ■ zeer goed					

3.8.3 Wonen

Het buitengebied wordt van oudsher ook gebruikt voor bewoning. Enerzijds in de vorm van agrarische bedrijfswoningen, anderzijds in de vorm van burgerwoningen. Burgerwoningen zijn geconcentreerd in de kleine dorpen en buurtschappen die tot de meest oorspronkelijke bebouwing in het buitengebied horen. Door de afname van het aantal agrarische bedrijven worden (voormalige) agrarische bedrijfswoningen in toenemende mate bewoond door mensen die geen directe economische binding hebben met het landelijk gebied.

3.8.4 Werken

Naast agrarische bedrijvigheid komt in het buitengebied ook in bescheiden mate niet-agrarische bedrijvigheid voor. Deze is voor een deel gericht op de agrarische sector, bijvoorbeeld in de vorm van loonwerkbedrijven en agrarische handelsbedrijven. Daarnaast komen bedrijven voor die niet aan de agrarische sector zijn gerelateerd en (dus) geen functionele binding met het buitengebied hebben. De niet-agrarische bedrijven komen met name voor in de stadsrand en in het noordoosten van de gemeente, waar de industrie een belangrijke ontwikkeling heeft doorgemaakt. Langs de A17 ten westen van Roosendaal zijn vloeivelden gesitueerd ten behoeve van de suikerverwerkende industrie. Ten oosten van Roosendaal, langs de Rucphensebaan, is een begraafplaats met crematorium gesitueerd. De begraafplaats is sedert 1977 in gebruik. In 2008 is ook een crematorium in gebruik genomen.

3.8.5 Recreatie

Het waardevolle cultuurlandschap en de natuurgebieden in combinatie met de cultuurhistorische waarden geven op zich een goed uitgangspunt voor de recreatieve sector in het buitengebied, met name in in het zuidoostelijk deel van het plangebied. Het aanbod aan recreatieve voorzieningen in het buitengebied is divers. Het buitengebied is echter regionaal gezien als toeristisch-recreatief gebied nauwelijks van belang. Wel heeft het buitengebied een functie als uitloopgebied voor de eigen bevolking. Belangrijke uitloopgebieden zijn:

- Het landgoed Visdonk en de bosstrook langs de Visdonkseweg. Dit gebied herbergt verschillende recreatieve mogelijkheden. Door het gebied lopen een aantal wandelroutes, het bosgebied kent een speelweide, een trimbaan en een milieu educatief centrum met horecafaciliteit. Landgoed Visdonk is ontstaan in de 18e en 19e eeuw. Hiervan is een deel van het bos nog aanwezig en tegenwoordig in gebruik als wandel- en trimplaats. De oude en bijzondere verzameling bomen wijst op de ouderdom van het bos. In het bos is een laagte aanwezig, die eerder mogelijk als (vis)vijver dienst gedaan heeft.
- Het natuurgebied Rozenven. Dit natuurgebied is opengesteld voor recreanten, de recreatieve voorzieningen zijn beperkt gebleven tot enkele onverharde wandelpaden en zitbanken.
- De bossen ten westen van Nispen. Door deze bossen lopen een aantal fiets- en wandelpaden.

Het Sputendonkse bos is niet opengesteld, het gebied is nauwelijks bereikbaar (uitsluitend via de Rijksweg A17) en daardoor niet interessant voor recreatief medegebruik.

De gemeente Roosendaal kent 6 kampeerterrains. Alleen camping Zonneland, gelegen aan de Turfvaartsebaan 6, te Nispen is gelegen binnen het plangebied. Deze camping heeft in 1988 een vergunning voor onbepaalde tijd gekregen. In 2004 is een vrijstellingsprocedure ex artikel 19 lid 1 van de Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) doorlopen ten behoeve van een uitbreiding van de camping met 63 vaste standplaatsen tot 302 vaste standplaatsen. Daarnaast telt de camping circa 54 toeristische standplaatsen.

4 Voorgenomen activiteit

4.1 Inleiding

Het nieuwe bestemmingsplan voor Buitengebied Roosendaal-Nispen is overwegend consoliderend. Wel maakt het uitbreiding mogelijk van bestaande agrarische bedrijven, glastuinbouwbedrijven en recreatieve bedrijven. Daarnaast maakt het omschakeling mogelijk van bv. akkerbouw naar grondgebonden veeteeltbedrijven of van agrarisch gebruik naar recreatief gebruik en biedt het mogelijkheden voor nevenfuncties, zoals bijvoorbeeld recreatie. Vertaling van dit uitgangspunt betekent dat de bestaande ruimtelijke en functionele structuur (opnieuw) wordt vastgelegd waarbij op perceelsniveau de gebruikelijke kleinschalige ontwikkelingsmogelijkheden worden geboden. Grootschalige ontwikkelingen – zoals bijvoorbeeld de aanleg van landgoederen – zijn in het bestemmingsplan niet opgenomen. Deze kunnen alleen via een aparte planologische procedure gerealiseerd worden.

Het betreft geen nieuwe grootschalige ontwikkelingen, maar "reguliere" planologische mogelijkheden conform de mogelijkheden uit de vigerende bestemmingsplannen. Aan de uitbreidingsmogelijkheden is in een aantal gevallen (m.n. veehouderij) voorwaarden verbonden. Dit met name vanuit de regels uit de provinciale Verordening Ruimte 2014 en de consequenties van de stikstofproblematiek op Natura2000gebied (zie onderstaande kaders).

Kader Verordening Ruimte 2014

De Verordening Ruimte 2014 geeft invulling aan de beleidsmatig ingezette koerswijzigingen van de provincie in de Structuurvisie Ruimtelijke Ordening 2014. Met name voor de regels in het buitengebied is de Verordening Ruimte 2014 aanzienlijk gewijzigd ten opzichte van de Verordening Ruimte 2012. Belangrijkste wijziging is de implementatie en uitwerking van de beleidslijn "Transitie naar zorgvuldige veehouderij". Centraal in deze beleidslijn staat het motto "Ontwikkelruimte moet je verdienen en is niet onbegrensd". Er wordt alleen nog ontwikkelruimte aan veehouderijen geboden als daarmee een ontwikkeling naar een zorgvuldige veehouderij in gang wordt gezet. Hieraan is een aantal voorwaardelijke bepalingen gekoppeld: o.a. voeren van dialoog met omgeving, landschappelijke kwaliteitsverbetering minimaal 10% van het bouwvlak, voldoen aan (bovenwettelijke) eisen ten aanzien van fijn stof, geur. Ontwikkelruimte blijft in principe beperkt tot 1,5 ha. Onder uitzondering is uitbreiding buiten de 1,5 ha mogelijk. In het (ontwerp) Bestemmingsplan Buitengebied Roosendaal-Nispen zijn de bepalingen van de Verordening Ruimte overgenomen in de regels. Deze zijn daarmee ook basis voor de effectbepaling in dit plan-MER.

Onder de voorgenomen activiteit vallen, conform de richtlijn van de Commissie m.e.r. en jurisprudentie (zie bijvoorbeeld uitspraak Bestemmingsplan Buitengebied Alphen Chaam 2010, ABRvS 11 april 2012, 201003878/1/R3) hierover:

- Alle nieuwe activiteiten en (her)bestemmingen die nog niet zijn vergund;
- (Her)bestemmingen die wel zijn vergund, maar (nog) niet gerealiseerd, voor zover ze niet onder de autonome situatie vallen;
- 'Illegale' situaties die worden gelegaliseerd.

Uitgangspunt voor het (nieuwe) bestemmingsplan is om het bestaande beleid, zoals verwoord in de nu nog geldende bestemmingsplannen en het nieuwe beleid zoals verwoord in de Verordening Ruimte 2014 in principe als basis te hanteren.

Kader Veehouderij / glastuinbouw - stikstofdepositie - Natura2000

Conform de Natuurbeschermingswet mogen activiteiten geen significante effecten hebben op Natura2000-gebieden. Bestemmingsplannen die deze activiteiten vastleggen mogen niet worden vastgesteld. In het plangebied liggen geen Natura2000-gebieden. In de omgeving van het plangebied liggen echter wel Natura2000-gebieden. Deze zijn gevoelig voor stikstofdepositie, al in de huidige situatie liggen de achtergrondwaarden hoger dan de kritische depositiewaarden. Uitbreiding van veehouderijen en glastuinbouw leidt, zonder beperkende maatregelen, tot toename van stikstofemissie en daarmee tot toename van stikstofdepositie op Natura2000-gebieden in de omgeving. Dit is, ook bij geringe toename, een significant negatief effect, gezien de "overspannen" situatie van de Natura200-gebieden ten opzichte van stikstof. Met maatregelen kan de stikstofdepositie worden verminderd, dan wel voorkomen. Maatregelen kunnen echter niet in het bestemmingsplan worden vastgelegd. Deze problematiek speelt in een groot deel van Nederland. Het Rijk bereid een landelijk dekkende oplossing voor in de vorm van PAS, Programmatische Aanpak Stikstofdepositie. PAS moet er toe leiden dat EN tegemoet wordt gekomen aan de eisen van Natura2000 EN er ontwikkelingsruimte blijft bestaan. Dit o.a. door een stelsel van generieke maatregelen om de stikstofemissie terug te dringen (o.a. door afspraken met de agrarische sector) en het treffen van maatregelen in de Natura2000-gebieden zelf. Echter de PAS is nog niet van kracht en er mag juridisch nog niet op worden geanticipeerd. Gemeenten zijn al enige tijd op zoek naar een juridisch houdbare oplossing. De momenteel meest plausibele methode is het opnemen van een voorwaardelijke bepaling aan bouwen en/of gebruik dat uitbreiding met mogelijke toename van stikstofdepositie alleen toegestaan is als aangetoond is dat er geen significant effect op Natura2000-gebied optreedt. De gemeente Roosendaal hanteert deze methode ook in haar bestemmingsplan Buitengebied Roosendaal-Nispen.

Meeliftende initiatieven

Tevens maakt het Bestemmingsplan Buitengebied renovatie en uitbreiding van glastuinbouwbedrijf Damsigt aan de Westelijke Havendijk 33 mogelijk. Het ontwikkeling betreft een gefaseerde sloop en renovatie van het bestaande kassencomplex van 5 ha en een uitbreiding in noordelijke richting tot 12 ha. Voor deze ontwikkeling is een eigen ruimtelijke onderbouwing opgesteld (VEK Adviesgroep, 2014), die als bijlage aan het Bestemmingsplan Buitengebied is gevoegd.

4.2 Algemene beleidslijn bestemmingsplan

Overkoepelende beleidskeuze

Het buitengebied van Roosendaal en Nispen biedt ruimte aan diverse functies waaronder landbouw, natuur, landschap, recreatie, wonen en werken. De waarden die aan deze functies worden toegekend en de onderlinge relaties verschillen per gebied. Het is dan ook noodzakelijk belangen af te wegen. Soms gaat de ontwikkeling van de ene functie ten koste van de andere functie, soms kunnen ze elkaar ook versterken. Bij de afweging van de verschillende belangen in het buitengebied wordt – aansluitend het beleid van zowel gemeente, provincie als rijk – aan de gebiedsfuncties natuur, landbouw en landschap een zwaar belang toegekend. Ontwikkelingen van andere functies mogen niet een zodanige omvang of intensiteit hebben dat ze de functies natuur, landschap en landbouw onevenredig nadelig beïnvloeden.

De functies natuur, landschap en landbouw vormen ook de grondslag voor de gebiedsbestemmingen in het bestemmingsplan (zie ook de volgende paragraaf). Landbouw en natuur zijn gebiedsdekkende functies terwijl het landschap overal is. Het landschap is het resultaat van de ontwikkelingen op het gebied van landbouw en natuur c.q. de wijze waarop de mens en natuur met elkaar omgaan. Een ingewikkeld samenspel dat diverse waardevolle cultuurlandschappen met zeer verschillende identiteiten heeft opgeleverd. Ook op de schaal van het buitengebied van Roosendaal en Nispen is dit het geval: de ontginningsgeschiedenis heeft geleid tot het huidige cultuurlandschap waarin landbouw en natuur hun eigen plaats hebben. Vanwege deze wisselwerking tussen landbouw, natuur en het landschap en gelet op het grote belang dat (door de gemeente en ook de hogere overheden) wordt gehecht aan de instandhouding van dit cultuurlandschap geldt voor dit bestemmingsplan de volgende algemene en overkoepelende beleidskeuze:

“ Behoud, herstel en/of ontwikkeling van de verschillende karakteristieke landschapstypen en het waarborgen van de dynamiek daarbinnen”.

Hoofddoelstelling

Het bestemmingsplan richt zich op het behoud en waar mogelijk de versterking van de ruimtelijke en functionele kwaliteit van het plangebied, met name voor aan het buitengebied verbonden functies, mede in relatie tot de dynamiek ervan, inclusief water en milieuaspecten. Aanwezige landschappelijke waarden (waaronder met name ook cultuurhistorie) en natuurwaarden spelen daarbij een belangrijke rol. Ook wordt in het bestemmingsplan aandacht geschonken aan de andere in het buitengebied voorkomende functies, zoals recreatiegebieden, niet agrarische functies en wonen.

Subdoelstellingen

- Behoud en versterking van agrarische bedrijvigheid, mede in relatie tot de aanwezige landbouw en de ontwikkeling van duurzame landbouw in de toekomst (agrarische bedrijfsvoering en agrarische bedrijfsontwikkeling);
- Behoud en waar mogelijk versterking van de landschappelijke (visueel-ruimtelijke en cultuurhistorische) identiteit en verscheidenheid van de verschillende gebiedsdelen;
- Behoud en versterking van de ecologische verscheidenheid;
- Behoud en waar mogelijk versterking van de mogelijkheden voor recreatief (mede)gebruik, met name van het landgoed Visdonk en de directe omgeving.

Uitgangspunten

- Behoud en versterking van het landelijk karakter van het buitengebied;
- Het scheiden waar nodig en het verweven (waar mogelijk) van de diverse in het buitengebied voorkomende functies (landbouw, natuur en landschap, recreatie en toerisme);
- Het tegengaan van een toename van niet-agrarische en niet functioneel aan het buitengebied verbonden functies;
- Het bieden van enige ontwikkelingsruimte aan bestaande agrarische bedrijven;

- Behoud en versterking van aanwezige landschappelijke waarden en natuurwaarden, met name binnen de groenblauwe mantel en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS);
- Het vasthouden van gebiedseigen water, het terugdringen van verdroging en het opwaarderen van de algemene waterkwaliteit;
- Verbetering van de milieukwaliteit.

Kwaliteitsverbetering van het landschap

Het voorliggende bestemmingsplan sluit aan bij de in de Verordening Ruimte neergelegde principes ter bevordering van de ruimtelijke kwaliteit van het buitengebied. Ruimtelijke kwaliteit houdt in dat ruimtevragers rekening houden met de gebiedskenmerken en waarden. Een ruimtelijke ontwikkeling moet ook passen bij de aard, schaal en functie van haar omgeving. Bij ruimtelijke afwegingen dienen initiatiefnemers het principe van zorgvuldig ruimtegebruik toe te passen. Dat betekent dat eerst gekeken wordt naar mogelijkheden voor intensivering of hergebruik. Nieuw ruimtebeslag moet zo veel mogelijk voorkomen worden, nieuwvestiging (nieuwe bestemmingen/bouwvlakken met bouw mogelijkheden) is daarom in principe niet mogelijk. Daarnaast is gekozen voor een passende maatvoering voor de diverse functies, passend in het gebied en rekening houdend met aanwezige waarden.

Onder een kwaliteitsverbetering van het landschap worden begrepen alle inspanningen die zijn gericht op een aantoonbare en uitvoerbare verbetering van structuren of waarden op het vlak van natuur, water, landschap of cultuurhistorie. Ook verbeteringen van de extensieve recreatieve mogelijkheden van die omgeving behoren hiertoe. Bij kwaliteitsverbetering van het landschap kan in het bijzonder worden gedacht aan concrete tegenprestaties gericht op de verbetering van de volgende landschapsaspecten: bodem en water, natuur- en landschapselementen, cultuurhistorische elementen inclusief archeologie, recreatieve toegankelijkheid van het landschap, sloop en ontstening.

Investerings in het landschap betreffen nieuw te ontwikkelen structuren en elementen en/of het herstel van bestaande structuren en elementen. Ook kan een koppeling worden gelegd met de realisering van de ecologische hoofdstructuur en ecologische verbindingzones.

Bij hergebruik van voormalige agrarische bedrijfslocaties is sloop van overtollige bebouwing het uitgangspunt. De vereiste kwaliteitsverbetering is in voorliggend plan bij relevante ruimtelijke ontwikkelingen doorvertaald als voorwaarde voor afwijken van het bestemmingsplan dan wel bij het toepassen van wijzigingsbevoegdheden.

Landschappelijke inpassing kan daarvan onderdeel zijn. Gekozen is voor meer algemene en kwalitatieve voorwaarden ten aanzien waarvan nader beleid wordt geformuleerd. 16 gemeenten in West-Brabant, waaronder de gemeente Roosendaal, hebben gezamenlijk de notitie "kwaliteitsverbetering van het landschap in West-Brabant" opgesteld en gebruiken dit als kader. Deze notitie is als bijlage b.vij het bestemmingsplan gevoegd.

Zorgvuldige veehouderij

Het bestemmingsplan Buitengebied geeft invulling aan de nieuwe beleidslijn "Transitie Zorgvuldige Veehouderij" zoals verwoord in de partiele herziening Structuurvisie 2014 en vertaald in regels in de Verordening Ruimte 2014. Conform de Verordening wordt onderscheid gemaakt in

vier typen agrarische bedrijven:

- veehouderij
- (vollegronds)teelt
- glastuinbouw
- overige agrarisch: waaronder paardenhouderij

In navolging van de Verordening ruimte 2014 wordt geen onderscheid meer gemaakt in diersoorten. De gemeente Roosendaal maakt - in afwijking van de Verordening ruimte- nog wel een onderscheid tussen de (grondgebonden) veehouderij en de intensieve veehouderij (veehouderij die in gebouwen plaatsvindt). Dat betekent, dat alle, op het moment dat het onderhavige bestemmingsplan in ontwerp ter inzage wordt gelegd, aanwezige intensieve veehouderijen middels een aanduiding worden gefixeerd en daarmee worden onderscheiden van de andere veehouderijen. Qua regeling sluit voor het overige het bestemmingsplan aan op wat in de Verordening ruimte ten aanzien van veehouderijen is vastgelegd.

Voor veehouderijen en intensieve veehouderijen geldt dus, dat uitbreiding van de op het moment dat de ontwerpversie van het onderhavige bestemmingsplan ter inzage wordt gelegd, aanwezige of vergunde bebouwing niet mogelijk is. Om uitbreiding toch toe te staan zijn in het bestemmingsplan diverse wijzigingsbevoegdheden opgenomen. Uitbreiding is mogelijk wanneer sprake is dat een (intensieve) veehouderij zich ontwikkelt naar een zorgvuldige (intensieve) veehouderij.

Een zorgvuldige veehouderij is een veehouderij, die door het treffen van maatregelen, onder andere gericht op landschap, het verder sluiten van kringlopen op lokaal niveau, emissiebeperkingen en gezondheid voor mens en dier, ruimtelijk en maatschappelijk optimaal is ingepast in zijn omgeving. Om te kunnen bepalen of een veehouderij valt onder het predikaat 'zorgvuldige veehouderij' is door de provincie een Brabantse zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV) opgesteld.

De Brabantse Zorgvuldigheidsscore (BZV)

De ontwikkeling van de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV) is belangrijk binnen de transitie naar zorgvuldige veehouderij. Uitbreiding van bebouwing of bouwblok is alleen mogelijk als de veehouder voldoende punten op deze BZV scoort. Scoren kan op de thema's:

- volksgezondheid,
- dierenwelzijn en diergezondheid,
- en fysieke leefomgeving.

De BZV is een instrument dat stuurt en stimuleert dat een veehouderij zorgvuldig is en daarmee goed past in haar omgeving. De BZV is gebaseerd op de denklijn dat ontwikkelruimte verdiend moet worden, maar niet onbegrensd is.

De BZV is een objectieve maat voor zorgvuldigheid. De veehouder heeft de keuzevrijheid om zijn pakket van verbeteringen zelf samen te stellen. Dit pakket maakt de veehouderij zorgvuldiger dan de wettelijke minimumeisen.

De provincie heeft samen met de partners in het Brabantberaad de Brabantse Zorgvuldigheidsscore Veehouderij (BZV) opgesteld. De BZV is een uitwerking van de regels van de Verordening ruimte 2014.

De BZV maakt voor een veehouder inzichtelijk of zijn bedrijf zorgvuldig is, zodat hij ontwikkelruimte kan verdienen. Uitgangspunt voor de BZV zijn de onafhankelijk erkende certificaten die veel bedrijven hebben. Daarnaast zijn de gegevens over de fysieke inrichting van het bedrijf van belang. Die staan grotendeels in de vergunningsaanvraag die de veehouder bij de gemeente indient en in de gecombineerde opgave die hij jaarlijks bij het ministerie van EZ doet.

De BZV kijkt naar de thema's gezondheid, dierenwelzijn en fysieke leefomgeving (o.a. geur, fijnstof/endotoxines, ammoniak, biodiversiteit, verbinding met de omgeving). Een veehouder kan met zijn bedrijf punten verdienen met stappen die verder gaan dan de geldende wet- en regelgeving eisen. Ook kan een veehouder met bijzondere innovaties punten scoren. De BZV honoreert innovaties in een bedrijf, ook wanneer ze nog geen bewezen bijdrage leveren aan een zorgvuldige veehouderij. Als een veehouder voldoende punten scoort met zijn extra stappen, verdient hij ontwikkelruimte voor zijn bedrijf.

Generieke eisen Verordening Ruimte aan uitbreiding veehouderij

Voor een uitbreiding van een veehouderij gelden daarnaast de volgende eisen en criteria.

- Uitbreiding is mogelijk tot maximaal 1,5 ha.
- Voordat een uitbreiding kan plaatsvinden dient een zorgvuldige dialoog plaatsgevonden te hebben met de omgeving. De achterliggende gedachte is dat zowel agrarische ondernemers als hun omgeving een belang hebben bij het onderhouden van een goede relatie. De dialoog is erop gericht om in een vroegtijdig stadium -nog voordat een concreet plan vastligt- kennis te nemen van eventuele bezwaren, wensen en belangen van omwonenden zodat die bij de uitwerking van de uitbreidingsplannen kunnen worden betrokken. Daarbij is het niet zo, dat alle partijen het met elkaar eens behoeven te worden; het gaat er om dat inzicht bestaat in de

wensen van de omgeving in relatie tot de mogelijkheden die de ondernemer heeft. Ook gelden geen echte vormvereisten voor de wijze waarop het overleg feitelijk gestalte krijgt. Wel zal de gemeente per geval moeten bepalen of de dialoog op een (voldoende) zorgvuldige wijze heeft plaatsgevonden.

- Er zijn normen voor geur en fijnstof op gebiedsniveau opgenomen. Deze normen geven invulling aan de grenzen die vanuit gebiedsniveau aan individuele ontwikkelruimte gesteld worden. De geurnormen zijn opgenomen om er voor te zorgen dat op gebiedsniveau geen nieuwe overbelastingen voor geurhinder ontstaan en om bij te dragen aan een afname van de belasting waar deze cumulatief te hoog is.
- De landschappelijke inpassing bedraagt 10 %
- Ook bij uitbreiding van de veehouderij op het bestaande bouwvlak is de BZV van toepassing.

Voorwaardelijke bepaling stikstofdepositie

In het bestemmingsplan is bij de gebruiksregels van de drie agrarische bestemmingen aanvullend op de eisen vanuit de Verordening Ruimte 2014 een verbodsbepaling opgenomen voor uitbreiding van de bestaande veestapel te laten plaatsvinden waarbij sprake is van een toename van de ammoniakemissie als gevolg waarvan de kwaliteit van de natuurlijke habitat en habitatsoorten kan verslechteren of een significant effect kan optreden voor de kwalificerende soorten van een Natura 2000-gebied. Middels een afwijkingsbevoegdheid kunnen burgemeester en wethouders van deze verbodsbepaling afwijken wanneer de toename van de ammoniakemissie kan worden beperkt of gecompenseerd door mitigerende maatregelen of wanneer kan worden aangetoond dat er geen verslechtering plaatsvindt van de natuurlijke habitat en habitatsoorten.

Op basis het bestemmingsplan zijn er diverse situaties:

- Uitbreiding veehouderij en intensieve veehouderij binnen een bestaand bouwvlak: alleen mogelijk wanneer sprake is van (een ontwikkeling naar) een zorgvuldige veehouderij of zorgvuldige intensieve veehouderij.
- Uitbreiding veehouderij die wordt toegestaan binnen de agrarische bouwvlakken die voorzien zijn van de aanduiding 'uitbreiding bouwvlak'. Het gaat hier om een (beperkt) aantal agrarische bouwvlakken waarbij de ondernemers tijdens de inspraakperiode van het onderhavige bestemmingsplan hebben aangegeven, uitbreidingsplannen te hebben die vergroting van het bouwvlak noodzakelijk maken. Bij die plannen die al verder uitgewerkt zijn, maar nog niet in het vergunningstraject zijn, is uitbreiding mogelijk op voorwaarde dat aan alle vereisten is voldaan. Er hoeft geen wijzigingsplan te worden opgestart. Ook hier geldt dat uitbreiding alleen mag plaatsvinden wanneer er sprake is van (een ontwikkeling naar) een zorgvuldige veehouderij.
- Vergroting of vormverandering van een agrarisch bouwvlak ten behoeve van een zorgvuldige veehouderij en een zorgvuldige intensieve veehouderij. Deze mogelijkheid is vervat in een wijzigingsbevoegdheid, waaraan een aantal voorwaarden is gekoppeld.
- Vestiging van en omschakeling naar een zorgvuldige veehouderij op een bouwvlak waar geen (zorgvuldige) veehouderij is gevestigd. Ook deze mogelijkheid is vervat in een wijzigingsbevoegdheid met daaraan gekoppeld een aantal voorwaarden. Wel geldt hierbij, dat de vestiging van of omschakeling naar een zorgvuldige intensieve veehouderij niet tot de mogelijkheden behoort.
- In gebieden waar op grond van de Verordening ruimte beperkingen gelden voor de veehouderij is uitbreiding van een intensieve veehouderij niet mogelijk, doch alleen uitbreiding van een grondgebonden veehouderij

Paardenhouderij

Een paardenhouderij is alleen toegestaan binnen die agrarische bouwvlakken die voorzien zijn van de aanduiding 'paardenhouderij'. Een paardenhouderij is blijkens de in de begripsbepalingen opgenomen definitie gericht op het houden van paarden, het africhten van paarden, het fokken van paarden, het bieden van verblijf aan paarden en de handel in paarden. Een paardenhouderij is daarmee duidelijk te onderscheiden van een manege. De agrarische bestemmingen bieden de mogelijkheid in de vorm van een afwijkingsbevoegdheid een paardenhouderij als nevenactiviteit uit te oefenen bij een agrarisch bedrijf. Het gaat daarbij om tamelijk beperkte activiteiten. Aan deze afwijkingsmogelijkheid zijn diverse voorwaarden gekoppeld waaraan een daartoe inkomend verzoek getoetst zal worden.

Daarnaast bestaat ook de mogelijkheid in de vorm van een wijzigingsbevoegdheid een agrarische bedrijfstype geheel om te schakelen naar een paardenhouderij. Ook hieraan zijn diverse voorwaarden gekoppeld waaraan voldaan moet worden, alvorens wijziging ook daadwerkelijk kan plaatsvinden (waaronder de voorwaardelijke bepaling stikstofdepositie).

4.3 Gebiedsbestemmingen

De functies landbouw, natuur en landschap vormen de grondslag voor de gebiedsbestemmingen in het bestemmingsplan. Waar nodig wordt ingezet op een scheiding van de functies landbouw en natuur. Dit vanwege de spanningen die er zijn tussen de productiefunctie landbouw (met de bijhorende schaalvergroting en intensivering) en de kwetsbare natuurfunctie. In de agrarische gebieden worden zo weinig mogelijk beperkingen opgelegd aan de landbouw, in de natuurgebieden die deel uitmaken van de ecologische hoofdstructuur kan de natuur zich verder ontwikkelen.

Waar mogelijk wordt ook gekozen voor verweving van de functies landbouw en natuur. Dit omdat ontwikkelingen in de landbouw enerzijds en de natuur (en het landschap) anderzijds elkaar ook kunnen versterken. Zo is het duurzaam voortbestaan van de grondgebonden landbouw een essentiële voorwaarde voor het behoud van het cultuurhistorisch waardevolle landschap. Ook verbreding van de agrarische bedrijfsvoering en agrarisch natuurbeheer kunnen een gunstig effect hebben op natuur en landschap. De begrenzing van de gebiedsbestemmingen is enerzijds gebaseerd op de geldende bestemmingsplannen en anderzijds op de zonering van het landelijk gebied zoals vastgelegd in de Verordening ruimte en het Gebiedsplan Brabantse Delta. De gebiedsbestemmingen zijn:

- Agrarisch (grondgebonden) agrarische bedrijven;
- Agrarisch met waarden 1 (grondgebonden) agrarische bedrijven landschappelijke en cultuurhistorische waarden;
- Agrarisch met waarden 2 (grondgebonden) agrarische waarden landschappelijke en cultuurhistorische waarden. natuurwaarden;
- Bos;
- Natuur.

De zonering in gebiedsbestemmingen werkt door in het bestemmingsplan via de regels ten aanzien van bouwen en gebruik en het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden. Deze regels zijn afgestemd op de aanwezige waarden. Een belangrijk instrument om de gewenste bescherming van de aanwezige waarden te bewerkstelligen is de omgevingsvergunning voor het uitvoeren van een werk, geen bouwwerk zijnde, of van werkzaamheden (de vroegere aanlegvergunning). Doel van dit stelsel is het voorkomen dat bepaalde specifieke waarden die een gebied herbergt, als gevolg van bepaalde activiteiten onevenredig worden geschaad. Dit speelt met name in gebieden waar sprake is van verweving van de functies landbouw, natuur en landschap.

Voor het uitvoeren van bepaalde werken of werkzaamheden moet een omgevingsvergunning worden afgegeven door Burgemeester en Wethouders voordat met die werken of werkzaamheden kan worden begonnen. Bij het afgeven wordt getoetst aan de in het bestemmingsplan opgenomen criteria. Hierbij kan een ter zake deskundige worden gehoord. Dergelijke vergunningen worden opgenomen ter bescherming van onder meer de volgende waarden:

- Archeologisch waardevolle gebieden;
- Cultuurhistorisch waardevolle gebieden;
- Landschapswaarden (onder andere laanbeplantingen);
- Natuurwaarden.

4.4 Ontwikkelingsmogelijkheden

4.4.1 Landbouw

Agrarische bouwvlakken

Alle agrarische gebouwen en bouwwerken in het buitengebied (bedrijfswoning, bijbehorende bouwwerken, stallen, mestopslag, voedersilo's) zijn met de bijbehorende voorzieningen (tuin, erfverharding, kuilvoerplaten en erfbeplanting) zoveel mogelijk binnen een op de verbeelding begrensde bouwvlak opgenomen. Binnen het bouwvlak dient ook de nieuwe bebouwing te worden gesitueerd.

Agrarische bouwvlakken zijn op de verbeelding weergegeven door middel van een aanduiding binnen de onderliggende agrarische gebiedsbestemming. Bij het toekennen van bouwvlakken is onderscheid gemaakt in:

- Grondgebonden agrarische bedrijven;
- (Zorgvuldige) veehouderijen en (zorgvuldige) intensieve veehouderijen;
- Paardenhouderijen
- Glastuinbouwbedrijven;
- Overige niet-grondgebonden agrarische bedrijven.

De exacte omvang van de agrarische bouwvlakken is afgestemd op:

- Bestaande rechten (het bouwvlak in het geldende bestemmingsplan) voor zover deze reëel zijn en de aanwezige omgevingswaarden dit toelaten;
- Behoeftes van het bedrijf;
- Aard van de omgevingskwaliteiten;
- Zo efficiënt mogelijk gebruik van de ruimte binnen de bouwvlak;

In het bestemmingsplan zijn ook de kleine agrarische bedrijven zoveel mogelijk agrarisch bestemd.

Op locaties met een zeer geringe agrarische activiteit is een bouwvlak toegekend met beperkte uitbreidingsruimte.

Aansluitend aan een bouwvlak met de aanduiding 'veehouderij', 'intensieve veehouderij' en 'paardenhouderij' is het mogelijk door middel van een afwijkingsbevoegdheid buiten het bouwvlak voerplaten, sleufsilo's en andere voedervoorzieningen mogelijk te maken op voorwaarde dat de omvang niet meer bedraagt dan 0,5 ha. Eenzelfde regeling is opgenomen om bij een glastuinbouwbedrijf buiten het bouwvlak watervoorzieningen zoals waterreservoirs en tanks te realiseren.

Nieuwvestiging en omschakeling

Nieuwvestiging (creëren van nieuw agrarisch bouwvlak) van agrarische bedrijven is uitsluitend binnen de gebiedsbestemming 'Agrarisch' toegestaan indien het gaat om de verplaatsing van een bedrijf dat op de huidige locatie geen toekomstperspectief heeft. Hierbij kan het bijvoorbeeld gaan om de uitplaatsing van een bedrijf uit een natuurgebied of een bebouwde kom. Wel moet vooraf onderzocht worden of in de behoefte voor een nieuwe locatie ook kan worden voorzien door gebruik te maken van een bestaand (vrijgekomen) agrarisch bouwvlak. Vestiging van nieuwe glastuinbouwbedrijven en van (zorgvuldige) intensieve veehouderijen is uitgesloten.

Binnen de agrarische gebiedsbestemmingen kunnen agrarische bedrijven omschakelen naar elke agrarische bedrijfsvorm, behalve naar een intensieve (zorgvuldige) veehouderij en glastuinbouw.

Omschakeling naar paardenhouderij is - gelet op de ruimtelijke impact die deze agrarische bedrijfsvorm

kan hebben – wel mogelijk, gekoppeld aan een wijzigingsprocedure. Omschakeling naar recreatie is eveneens mogelijk middels een wijzigingsprocedure.

Uitbreiding van agrarische bouwvlakken

Omdat de vastgestelde bouwkaal (op termijn) niet voor alle agrarische bedrijven voldoende ontwikkelingsperspectief met zich mee draagt is een verdere uitbreiding van het bouwvlak voor alle bedrijven mogelijk via een nadere afweging in de vorm van een wijzigingsprocedure. Bij de uitbreiding van het bouwvlak moet rekening gehouden worden met de aanwezige landschappelijke, natuurlijke en/of cultuurhistorische waarden. Dit betekent dat een bijdrage geleverd wordt aan de kwaliteitsverbetering van het landschap. De maximale uitbreidingsmogelijkheid van de bouwvlakken wordt begrensd tot maximaal 1,5 ha. Daarnaast geldt bij uitbreiding de verplichting advies te vragen van de Agrarische adviescommissie(AAB).

In het kader van de inspraak zijn door diverse agrarische ondernemers verzoeken ingediend om te komen tot een vergroting van het agrarisch bouwvlak. Deze verzoeken zijn beoordeeld op de concreetheid van het verzoek en op de algemene mogelijkheden die in de wijzigingsbevoegdheid tot vergroting van een agrarisch bouwvlak opgenomen criteria. Daarbij geldt dat alvorens een vergroting van het bouwvlak mogelijk is, een bijdrage dient te worden geleverd aan de kwaliteitsverbetering van het landschap en een en ander ook daadwerkelijk is geborgd. Ook geldt dat vergroting geen nadelige effecten mag hebben op Natura 2000-gebieden. Wanneer het gaat om de uitbreiding van een veehouderij of een intensieve veehouderij, dan geldt dat uitbreiding alleen mogelijk is wanneer sprake is van een ontwikkeling naar een zorgvuldige (intensieve) veehouderij. Wanneer aan alle voornoemde voorwaarden en criteria is voldaan, dan kan uitbreiding plaatsvinden. Voor de bouwvlakken waar de aanduiding 'ub' (uitbreiding bouwvlak) is opgenomen, kan dit rechtstreeks. In andere gevallen voorzien bij de diverse agrarische bestemmingen opgenomen wijzigingsbevoegdheden in de mogelijkheid tot uitbreiding.

Uitbreiding bestaande veestapel

Uitbreiding van de veestapel leidt, zonder aanvullende maatregelen, tot een toename van stikstofdepositie op omliggende Natura2000-gebieden. Omdat deze in de huidige situatie "overspannen" zijn, een hogere achtergronddepositie hebben dan de kritische depositiewaarde, is elke toename in principe niet toegestaan en een bestemmingsplan dat dit mogelijk maakt niet uitvoerbaar. Dit is in de regels van het bestemmingsplan doorvertaald. Allereerst in de vorm van een gebruiksverbod, nl. " Het gebruik van (nieuwe) opstallen ten behoeve van de uitbreiding van de bestaande veestapel waarbij een toename plaatsvindt van de ammoniakemissie vanaf het betreffende agrarische bedrijf als gevolg waarvan de kwaliteit van de natuurlijke habitat en habitatsoorten kan verslechteren of er een significant effect kan zijn op de kwalificerende soorten van een Natura 2000-gebied, is niet toegestaan.'

Van dit gebruiksverbod kan afgeweken worden door middel van de volgende bepaling: Burgemeester en wethouders kunnen met een omgevingsvergunning afwijken in die zin dat bij een uitbreiding van de veestapel op een agrarisch bedrijf de ammoniakemissie toeneemt, mits:

a. bij gebruik van nieuwe stalruimte het in aanmerking komende beste beschikbare stalsysteem wordt toegepast om emissie van ammoniak te beperken en de toename van de ammoniakemissie wordt gecompenseerd door middel van mitigerende maatregelen, of:

b. anderszins wordt aangetoond dat de kwaliteit van de natuurlijke habitat en habitatsoorten bij gevolg niet zal verslechteren en er geen significant verstoring effect zal zijn op de kwalificerende soorten van een Natura 2000-gebied.

Onder een mitigerende maatregel als hiervoor bedoeld wordt mede begrepen:

- a. compensatie door middel van een minimaal gelijkwaardige afname van de bestaande depositie op hetzelfde kwetsbare gebied, afkomstig van één of meer andere agrarische bedrijven;
- b. compensatie door middel van het realiseren van een minimaal gelijkwaardige vermindering van de kwetsbaarheid van de betreffende habitat, door het (doen) treffen van inrichting- en beheermaatregelen.

Mestverwerking en biovergisting

Mestverwerking en biovergisting is als agrarische nevenactiviteit toegestaan via een afwijkingsprocedure. Het dient te gaan om verwerking van mest, afkomstig van het eigen bedrijf. Daarbij geldt een maximum capaciteit van 25.000 ton op jaarbasis. Ook hiervoor gelden voorwaarden, waaronder de voorwaardelijke bepaling stikstofdepositie. Is een grotere capaciteit aan de orde, dan zal daarvoor een aparte planologische afweging worden gemaakt en zal bij honorering van een verzoek gebruik gemaakt worden van een buitenplanse procedure.

Glastuinbouw

Bestaande glastuinbouwbedrijven mogen hun bouwvlak (op maat) via wijziging uitbreiden tot maximaal 3,5 ha (waarvan 3 ha netto glas). Hierbij geldt dat een uitbreiding in overeenstemming moet zijn met de diverse omgevingskwaliteiten.

Handelskwekerij Damsigt

Het Bestemmingsplan Buitengebied maakt rechtstreeks renovatie en uitbreiding van glastuinbouwbedrijf Damsigt aan de Westelijke Havendijk 33 mogelijk. Het ontwikkeling betreft een gefaseerde sloop en renovatie van het bestaande kassencomplex van 5 ha en een uitbreiding in noordelijke richting tot 12 ha (figuur 4.1). Voor deze ontwikkeling is een eigen ruimtelijke onderbouwing opgesteld (VEK Adviesgroep, 2014), die als bijlage aan het Bestemmingsplan Buitengebied is gevoegd.

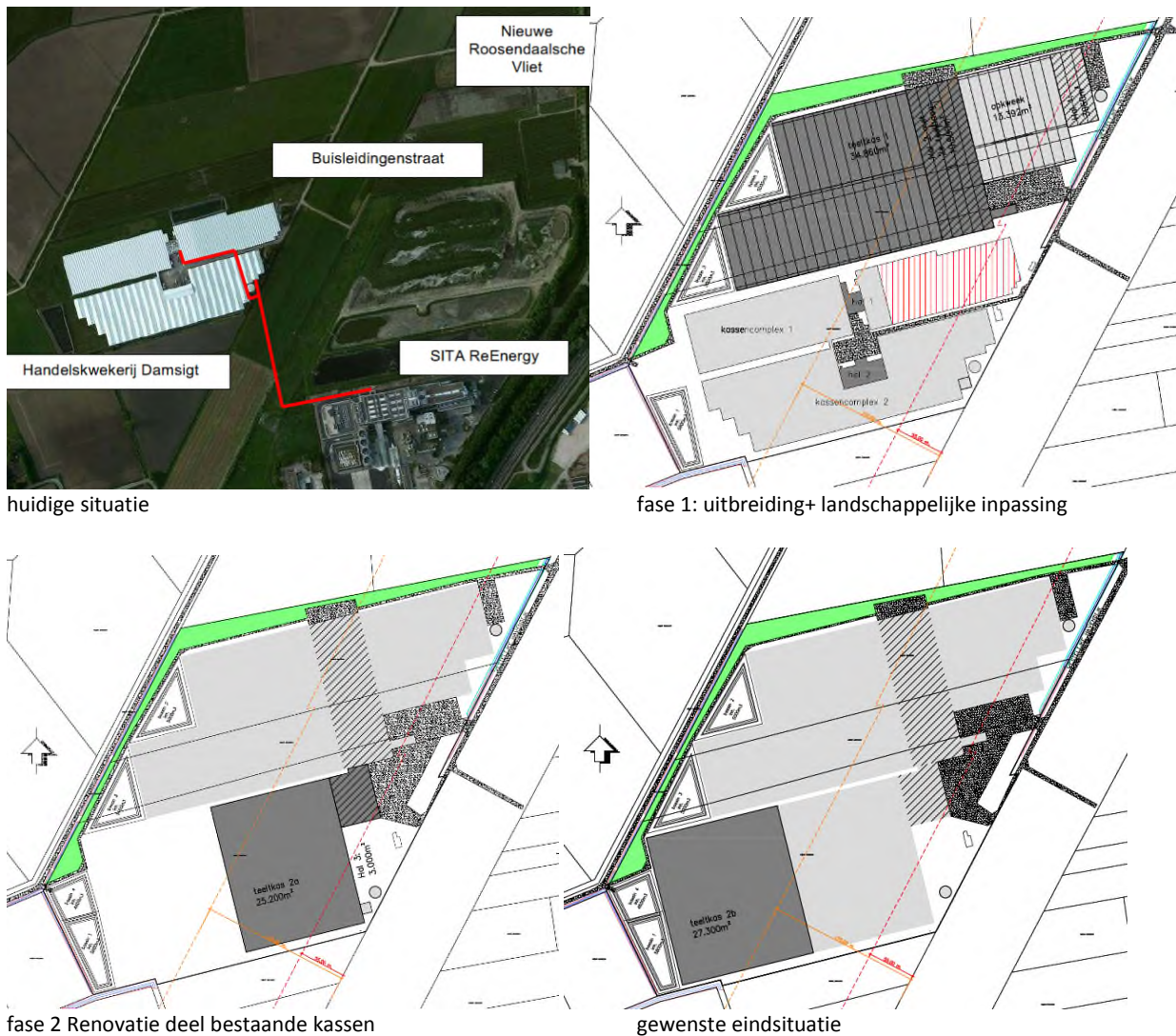
Damsigt bestaat nu uit een tweetal kascomplexen met een totaal oppervlak van 5 ha. De kassen zijn in eind jaren zeventig gebouwd voor de verbouw van chrysanten en komkommers, medio jaren negentig gerenoveerd en momenteel in gebruik voor de kweek van tropische potplanten (Calathea's).

Bijzonder aspect aan Damsigt is dat het bedrijf reeds geruime tijd (rest)warmte afneemt van het bedrijf Sita, de naastgelegen vuilverbranding gevestigd aan de Potendreef. Met deze restwarmte wordt een groot deel (99%) van het warmteverbruik gedekt.

De huidige glasopstanden zijn inmiddels meer dan 30 jaar oud en voldoen niet meer aan de hedendaagse eisen van klimaatbeheersing, energiezuinigheid en interne logistiek. Ook zijn er geen mogelijkheden meer om de productie verder uit te breiden. Damsigt wil graag renoveren, moderniseren en uitbreiden. Dit houdt sloop en nieuwbouw van de bestaande 5 ha. kassen in en uitbreiding aan de noordzijde met ca 7 ha. Dit gefaseerd over een aantal jaren.

Voor de warmtevoorziening wordt de afname van restwarmte van SITA vergroot, zodat ook na uitbreiding 99% van het warmteverbruik gedekt wordt door de restwarmte (tabel 4.1).

Voor de watervoorziening wordt het bassinoppervlak vergroot, door de aanleg van een aantal extra bassins in de "restruimtes" van de percelen. Het nieuwe kassencomplex wordt uitgevoerd met vlakafscherming en gevelafscherming ten behoeve van energiebesparing, lichtafscherming en zonwering. Het noordoostelijk deel van het nieuwe kassencomplex (ca 1,4 ha) krijgt assimilatieverlichting, conform daarvoor geldende regels. Middels afscherming wordt uitstraling naar de omgeving geminimaliseerd. Ontsluiting vindt plaats via de westzijde (Noordstraat) en oostzijde (Westelijke Handelsdijk), conform de huidige situatie.

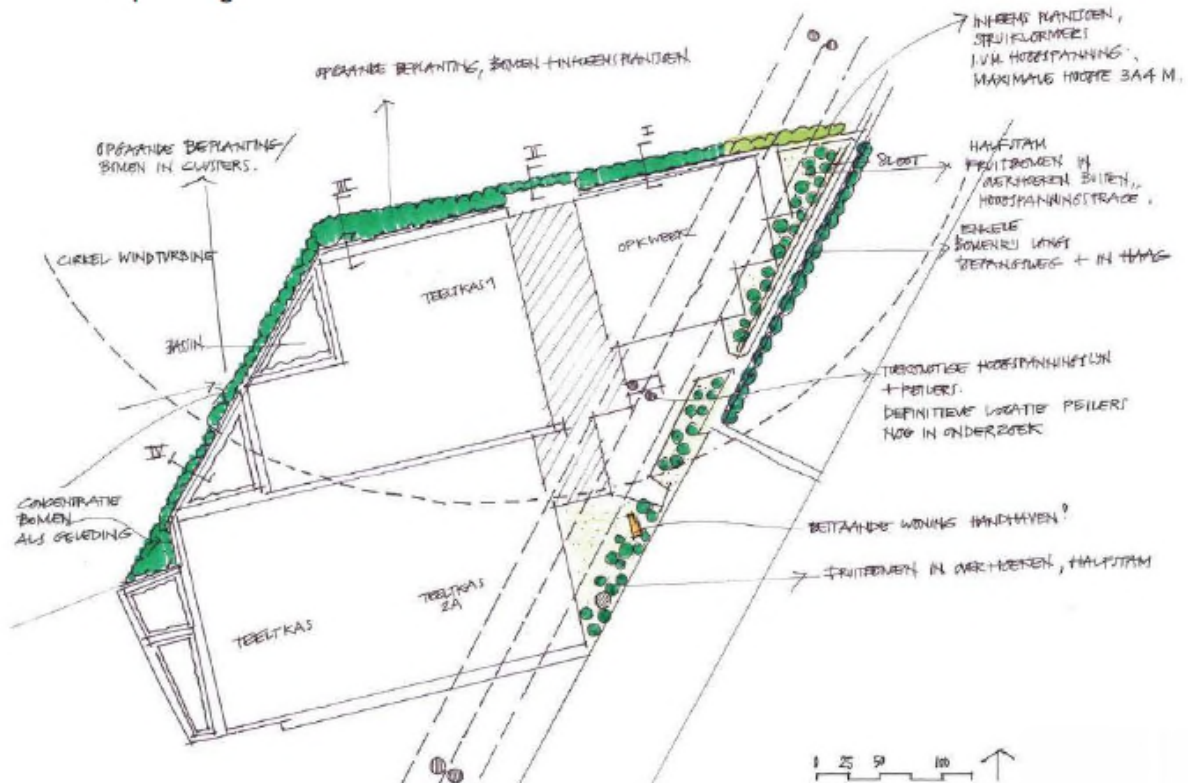

Figuur 4.1 Renovatie en nieuwbouw Damsigt (VEK Adviesgroep, 2014)

Tabel 4.1 Warmtebehoefte (uitgedrukt in aardgasequivalenten) huidig (5 ha) en toekomstig (12 ha)
 (VEK Adviesgroep, 2014)

	5 ha		12 ha	
	Gas (m ³)	%	Gas (m ³)	%
Totaal verbruik	3.000.000	100%	4.200.000	100%
Warmte uit afvalverwerking	2.975.000	99%	4.175.000	99%
Extra gasinkoop	25.000	1%	25.000	1%
Uitstootreductie CO ₂	5,36 kton CO ₂		7,52 kton CO ₂	
Equivalent huishoudens	1.788		1.788	

Het nieuwe kassencomplex wordt landschappelijk ingepast en afgeschermd. Hiervoor is een landschapsplan opgesteld (Adviesbureau Hollandschap in VEK Adviesgroep, 2014). Langs de hele noord- en westzijde van het glastuinbouwbedrijf wordt een houtwal gerealiseerd (figuur 4.2).

Figuur 4.2 Landschappelijke inpassing/afscherming Damsigt
 (Adviesbureau Hollandschap in VEK Adviesgroep, 2014)

De Verordening Ruimte biedt in principe geen mogelijkheid voor de gewenste uitbreiding van Damsigt: voor de uitbreiding van bestaande glastuinbouwbedrijven buiten de aangewezen gebieden geldt een maximum tot 3 hectare netto glas. In de Verordening Ruimte is echter een ontheffingsbevoegdheid opgenomen die betrekking heeft op bijzondere gevallen waar Provinciale Staten bij het vaststellen van de algemene regels geen rekening mee hebben gehouden en waarbij een strikte toepassing van de regels leidt tot een onevenredige belemmering van de verwezenlijking van het gemeentelijk ruimtelijk beleid in verhouding tot de met die regels te dienen provinciale belangen. Een zodanige ontheffingsbevoegdheid biedt de ruimte om bijvoorbeeld voor een innovatief project waarbij zwaarwegende maatschappelijke belangen spelen -maar dat in strijd is met de algemene regels – af te wijken van de algemene regels.

De gemeente wil gebruik maken van deze ontheffingsbevoegdheid en heeft hierover afstemming gezocht met de provincie Noord-Brabant. In de toelichting bij het Bestemmingsplan Buitengebied is een motivatie opgenomen om gebruik te kunnen maken van de ontheffingsbevoegdheid van de provincie.

Teeltondersteunende kassen

Binnen de gebiedsbestemming Agrarisch is op het bouwvlak van agrarische bedrijven 5000 m² aan teeltondersteunend glas toegestaan.

Teeltondersteunende voorzieningen

Het gebruik van teeltondersteunende voorzieningen is aan regels gebonden omdat ze van invloed zijn op het landschapsbeeld, de natuur en de waterhuishouding. In het beleid wordt onderscheid gemaakt in tijdelijke voorzieningen (folies, insectengaas, schaduwhallen, hagelnetten etc.) en permanente voorzieningen (containerstellingenteelt etc.). Teeltondersteunende voorzieningen mogen uitsluitend op

het bouwvlak worden opgericht. Buiten het bouwvlak zijn teeltondersteunende voorzieningen binnen de bestemming Agrarisch bij recht toegestaan, binnen de overige agrarische bestemmingen enkel middels een afwijkingsbevoegdheid teneinde een nadere afweging ten aanzien van in het gebied aanwezige specifieke landschappelijke, cultuurhistorische en/of natuurwaarden.

Nieuwe economische dragers / plattelandsvernieuwing

Naar verwachting zal de trend van een toename aan vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen zich de komende jaren voortzetten. De gemeente ondersteunt initiatieven voor hergebruik die het economisch en/of sociaal draagvlak in het agrarisch gebied versterken. In dit verband staat de gemeente ook positief tegenover functieverbreding van agrarische bedrijven (nevenactiviteiten).

Nevenactiviteiten kunnen worden onderverdeeld in activiteiten die een directe relatie hebben met het agrarisch bedrijf (verbrede landbouwactiviteiten) en in overige nevenactiviteiten zonder directe relatie met de bestaande agrarische bedrijfsvoering.

Verbrede landbouw kan gezien worden als 'agrariërs met iets erbij'. De nevenactiviteit hangt samen met de agrarische bedrijfsvoering of staat ten dienste van het bedrijf. Agro-toerisme, waaronder minicampings, agrarisch natuurbeheer, mestverwerking en biovergisting (tot 25.000 ton/jaar) en de verkoop van streekeigen producten zijn voorbeelden van 'verbrede landbouw'. Overige nevenactiviteiten zijn bijvoorbeeld recreatie en zorgdiensten, agrarisch verwante functies, agrarisch technische hulpfuncties en statische binnenopslag.

De ontwikkeling van verbrede landbouwactiviteiten is in beginsel op alle agrarische bouwblokken toegestaan, mits geen afbreuk wordt gedaan aan of aantasting plaatsvindt van de in de omgeving aanwezige waarden. Het realiseren van een verbrede activiteit is nagenoeg altijd geregeld via een ontheffing (uitzonderingen zijn een oppervlak van 400 m² aan statische opslag en 100 m² aan detailhandel ten behoeve van een boerderijwinkel: deze worden direct toegestaan).

Uitbreiding van het agrarisch bouwblok ten behoeve nevenactiviteiten wordt in beginsel niet toegestaan omdat dit indruist tegen de principes van zuinig ruimtegebruik.

Niet direct aan het agrarisch bedrijf gerelateerde nevenactiviteiten dienen ook als vervolgfunctie te kunnen worden toegelaten. Dit omdat eenmaal opgestarte nevenactiviteiten vaak steeds verder worden uitgebouwd, waarbij de agrarische hoofdfunctie steeds verder naar de achtergrond verdwijnt. Er is alleen sprake van een nevenfunctie zolang het agrarisch bedrijf als hoofdfunctie wordt uitgeoefend. Daarom is het ook nodig om een bij de nevenfunctie passend maximum aan bebouwing op te nemen. Hieronder volgt een opsomming van mogelijke nevenactiviteiten of verbrede landbouwactiviteiten met de daarbij geldende randvoorwaarden. Om te kunnen toetsen of aan deze randvoorwaarden wordt voldaan is het realiseren van de genoemde activiteiten in de meeste gevallen gekoppeld aan een afwijkingsmogelijkheid.

- Verkoop aan huis van op het eigen bedrijf geproduceerde producten en gewassen. Deze activiteiten mogen nadrukkelijk niet de vorm van volwaardige detailhandel aannemen. Het maximaal voor verkoopdoeleinden 'aan huis' in te richten vloeroppervlak is (bij recht) 100 m² per bedrijf.
- Recreatieve en zorgverlenende nevenfuncties (via een omgevingsvergunning) onder de voorwaarde dat de activiteiten kleinschalig blijven en niet het hoofdinkomen vormen. Vakantieappartementen zijn toegestaan tot een maximum van vijf appartementen per agrarisch bedrijf, bed & breakfast tot een maximum van 5 kamers/10 personen.
- Semi- en niet-agrarische nevenfuncties zijn (via een afwijking) uitsluitend binnen de gebieden met een agrarische hoofdfunctie toegestaan. Naast een agrarische tak kan een bedrijf zich bijvoorbeeld op beperkte schaal bezig houden met houderij of stalling van paarden. Ook een vaak voorkomende nevenactiviteit is loonwerk of andere op de agrarische sector gerichte dienstverlening, zoals transport. De activiteiten dienen plaats te vinden binnen de bestaande bebouwing; nieuwbouw of uitbreiding ten behoeve van deze functies is niet toegestaan.

- Statische opslag: deze activiteit wordt (bij recht) gebonden aan een oppervlakte van maximaal 400 m². Het realiseren van grotere oppervlaktes is gekoppeld aan een afwijkmogelijkheid. Buitenpandige opslag en opslag in kassen is pertinent uitgesloten.
- Via een omgevingsvergunningprocedure zijn in bestaande gebouwen ook mantelzorg activiteiten als nevenactiviteit toegestaan. Hieraan is een maximaal vloeroppervlak van 80 m² verbonden.

Per agrarisch bedrijf kunnen meerdere nevenfuncties worden uitgeoefend. Om de agrarische hoofdfunctie van de bedrijven te garanderen is het totale omvang aan de meeste nevenactiviteiten gebonden aan een oppervlakte van 500 m². Reeds aanwezige nevenactiviteiten op agrarische bedrijven die niet aansluiten bij de bovenstaande voorbeelden vanwege hun functie of omvang, worden specifiek geregeld.

Recreatie en toerisme

De gemeente streeft in het gehele buitengebied een verdere uitbouw, verbetering en structurering van de recreatieve infrastructuur na, waarbij vooral op de regionale en plaatselijke behoeften wordt ingespeeld. Het gaat hierbij vooral om voorzieningen als fiets- en wandelpaden, rust- en picknickbankjes, informatiepanelen etc. Daarbij is aandacht nodig voor een betere onderlinge afstemming van de routes onderling.

De bestaande recreatieve dag- en verblijfsvoorzieningen zijn met het oog op het bovenstaande beleid positief bestemd. Voor nieuwe grootschalige of intensieve vormen van recreatie geldt een terughoudend beleid: het bestemmingsplan biedt hiervoor geen ruimte.

Met betrekking tot de mogelijkheden voor kleinschalig kamperen sluit het bestemmingsplan aan bij de gemeentelijke Beleidsnota kleinschalige kampeervormen. Op basis van dit beleid is kleinschalig kamperen uitsluitend als nevenactiviteit mogelijk bij bestaande agrarische bedrijven. De aanwezige recreatiewoningen zijn als zodanig gehandhaafd en bestemd. Permanente bewoning van deze woningen is uitgesloten.

In het gehele buitengebied bestaat de mogelijkheid om bouwwerken van geringe omvang ten behoeve van het recreatieve medegebruik op te richten zoals bijvoorbeeld picknicktafels, speel- en schuilgelegenheden, informatieborden en bewegwijzeringen. Bij plaatsing in bos- en natuurgebieden mogen de aanwezige natuurwaarden niet worden aangetast.

Niet-agrarische bedrijvigheid

Het buitengebied is in de eerste plaats bestemd voor agrarische bedrijven en bedrijven die verwant zijn aan de agrarische sector (de agrarische technisch en agrarisch aanverwante bedrijven). Als uitgangspunt voor het bestemmingsplan geldt dan ook dat bedrijven zonder functionele binding met het buitengebied thuis horen in een kern of op een bedrijventerrein. Onder voorwaarden is het echter wel mogelijk om via hervestiging op een voormalige agrarische bedrijfslocatie een bedrijf in daartoe geschikte delen van het buitengebied uit te oefenen.

Hoewel de gemeente meer ruimte wil reserveren voor nieuwe economische initiatieven in het buitengebied wordt er – ter bescherming van zowel het landschap als de aanwezige woonfuncties in het buitengebied – een duidelijke lijn getrokken voor wat wel en niet kan. Niet alle mogelijke vormen van hergebruik zijn dus overal toelaatbaar. Alleen lichte bedrijvigheid is toegestaan en aan het buitengebied verwante functies (zoals loonwerkbedrijven, veehandelsbedrijven en hoveniersbedrijven) hebben de voorkeur boven niet verwante functies. De gemeente beoordeelt verzoeken tot hergebruik op basis van de gebiedsbestemming, de aanwezige omgevingsfactoren en de eventuele waarde van de bebouwing zelf.

Uitgangspunt van het bestemmingsplan is dat voorkomen wordt dat de ruimtelijke impact van de bestaande niet-agrarische bedrijven op het landschap en de leefbaarheid groeit. De bestaande bedrijven worden daarom positief bestemd maar met de uitbreiding van de bedrijven wordt terughoudend omgegaan. De mogelijkheden voor omschakeling naar andere typen bedrijvigheid zijn beperkt. Aan de bedrijven is een strak begrensd bestemmingsvlak om de bestaande voorzieningen toegekend en de bestaande bebouwingsoppervlakte is vastgelegd in de voorschriften. Onder voorwaarden is via een omgevingsvergunningprocedure een (eenmalige) maximale bebouwingsuitbreiding van maximaal

15% van het bestaande bebouwingsoppervlak geboden. Bij uitbreiding geldt als voorwaarde dat deze geen afbreuk mag doen aan de aanwezige landschappelijke natuurlijke en cultuurhistorische waarden, dat de noodzaak voor uitbreiding wordt aangetoond en dat de uitbreiding vanuit milieuhygiënisch oogpunt aanvaardbaar is.

Voor het gebied waar de vuilverbranding is gesitueerd is een bedrijventerreinbestemming voorzien. Binnen de begrenzing van beide terreinen is vestiging en uitbreiding van bedrijven mogelijk binnen de gestelde voorwaarden. De belangrijkste voorwaarde heeft betrekking op de aard c.q. zwaarte van de toegestane bedrijvigheid.

Nieuwvestiging van niet-agrarische bedrijven (op een nieuwe locatie) in het buitengebied is uitgesloten. In het kader van het beleid voor vrijkomende agrarische gebouwen is de vestiging van niet-agrarische bedrijven in vrijkomende boerderijpanden zoals gezegd wel toegestaan in de gebiedsbestemming Agrarisch. Alleen niet-agrarische bedrijven uit de lichtste milieucategorieën komen hiervoor in aanmerking.

Wonen

Door het hergebruik van vrijgekomen boerderijen als woning is de woonfunctie in toenemende mate in het buitengebied aanwezig. Daarnaast is ook bewust een aantal nieuwe burgerwoningen in het buitengebied gebouwd. Burgerwoningen bevinden zich vooral in de aanwezige bebouwingslinten en kleine dorpen. Vaak bevinden zich tussen de burgerwoningen of in de directe omgeving daarvan nog verschillende agrarische en niet-agrarische bedrijven.

De bestaande woningen worden positief bestemd middels een bestemmingsvlak. Hierin worden zowel voor- als achtertuin (indien aanwezig) in opgenomen. De maximale omvang van burgerwoningen is 750 m³. Indien de bestaande omvang van een woning groter is dan 750 m³ is de bestaande oppervlakte het maximum. Bij alle burgerwoningen bestaat de mogelijkheid voor het bouwen van bijbehorende bouwwerken. De maximale maatvoering daarbij is 100 m². Qua functie dient het bijbehorende bouwwerk te passen bij de bestemming, en qua locatie in de directe nabijheid van de burgerwoning gesitueerd te worden. Hiertoe wordt een maximale afstand tussen bestaande bebouwing en nieuw op te richten bebouwing opgenomen.

Nieuwbouw van woningen in het buitengebied is in het algemeen uitgesloten. Alleen onder speciale condities is nieuwbouw aan de orde, onder andere als gevolg van de regeling Ruimte voor Ruimte (woning in ruil voor sloop) of andere Rood-voor-Groenconstructies, zoals nieuwe landgoederen. Het bestemmingsplan geeft hier echter geen mogelijkheden voor: in voorkomend geval dient een afzonderlijke planlogische procedure te worden gevoerd waarbij maatwerk kan worden geleverd. Toevoeging van woningen door splitsing van boerderijen is toegestaan omdat dit kan bijdragen aan het behoud van deze panden. Voorwaarden voor woningsplitsing zijn onder meer dat de bebouwde oppervlakte niet wordt vergroot en de (agrarische) verschijningsvorm gehandhaafd blijft. Bovendien mag geen afbreuk worden gedaan aan de omgevingskwaliteiten. Tot slot dienen vanuit de milieuwetgeving (stank en geluid) geen belemmeringen te bestaan.

Aan-huis-verbonden beroepen/bedrijven

Binnen de woonfunctie bestaat de mogelijkheid voor het uitoefenen van een aan-huis-verbonden beroep. Daarnaast worden mogelijkheden geboden voor kleinschalige bedrijfsactiviteiten. Hierbij gelden wel een aantal randvoorwaarden die moeten garanderen dat de woonfunctie de hoofdfunctie blijft.

- De woonfunctie in overwegende mate behouden blijft;
- De activiteiten van de aan-huis-verbonden bedrijven mogen geen onevenredige hinder voor het woonmilieu opleveren;
- Uitbreiding van bebouwing wordt niet toegestaan;
- Detailhandel is niet toegestaan;
- Tenslotte mag het aan-huis-verbonden beroep/bedrijf geen publieksaantrekkende / verkeersaantrekkende werking en/of leiden tot onaanvaardbare parkeerdruk.

4.5 Voornemen, alternatieven en scenario's

Conform de Wet milieubeheer dient in het MER een motivatie te worden gegeven hoe met alternatieven is omgegaan.

In het MER worden twee situaties beschreven en onderzocht:

- Feitelijke situatie = huidige situatie;
- Maximale plansituatie = de (theoretisch) maximale ontwikkelingen die in het bestemmingsplan Buitengebied Roosendaal-Nispen planologisch-juridisch mogelijk worden gemaakt.

Er worden, in tegenstelling tot hetgeen in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau is aangekondigd, geen andere scenario's onderzocht. Wet-, regelgeving, uitspraken van de Commissie m.e.r. en Raad van State vereisen de beschouwing van de effecten van de maximale plansituatie ten opzichte van de feitelijke situatie. Ook al is dit naar verwachting geen realistisch scenario: de gemeente verwacht gezien de ontwikkelingen in de agrarische sector en de bekende initiatieven niet dat de maximale uitbreidingsmogelijkheden benut zullen worden.

In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau werd nog uitgegaan van methodiek waarin met een (meer) realistisch scenario een (meer) realistisch beeld van de toename van stikstofdepositie op Natura2000-gebieden onderzocht zou kunnen worden.

Nu de gemeente besloten heeft een voorwaardelijke bepaling ten aanzien van stikstof op te nemen, is geborgd dat geen effect optreedt op Natura2000 en heeft onderzoek naar een (meer) realistisch scenario geen meerwaarde.

Er worden in dit MER geen locatie- en/of inrichtingsalternatieven onderzocht. Voor de uitbreiding van agrarische bedrijven (veehouderijen en glastuinbouw) en recreatieve bedrijven bestaat over het algemeen geen locatiealternatief: het betreft "reguliere" uitbreidings-mogelijkheden van bestaande bedrijven, conform de planologische ruimte uit vigerende bestemmingsplannen.

Dit geldt specifiek ook voor de renovatie en uitbreiding van Damsigt. De uitbreiding is gekoppeld aan het bestaande glastuinbouwbedrijf. Uitbreiding aan de noordzijde komt voort uit de grondeigendomssituatie.

5 Effecten

5.1 Beoordelingsmethodiek

In dit hoofdstuk worden de (mogelijke) effecten beschreven van de ontwikkelingen in het Bestemmingsplan Buitengebied. Het plan-MER beschrijft en beoordeelt de milieueffecten van de planologisch maximaal mogelijke ontwikkelingen binnen het bestemmingsplan ten opzichte van de referentiesituatie in 2024.

In de beoordeling in het plan-MER is gefocust op die locaties en aspecten, waarvan verwacht wordt dat de voorgenomen ontwikkeling effecten heeft op de omgeving en die van belang zijn voor de besluitvorming in het kader van het bestemmingsplan. De effectbeschrijving en -beoordeling richt zich vooral op de effecten van de veehouderij en glastuinbouw en in mindere mate de ontwikkelingsmogelijkheden van recreatie. Het detailniveau en de onderzoeksmethodiek is afgestemd op de verwachte aard en omvang van de effecten van de ontwikkeling. Daarnaast is nagegaan of er sprake is van mogelijke cumulatie van effecten. Ook is nagegaan in hoeverre mitigerende maatregelen mogelijk zijn om negatieve effecten te verminderen. Daarbij ligt de focus van de effecten van de scenario's op de volgende hoofdthema's:

- Natuur: Natura2000, EHS en beschermde plant- en diersoorten;
- Landschap en cultuurhistorie (inclusief archeologie): landschappelijke en cultuurhistorische karakteristieken en waarden in het buitengebied;
- Leefbaarheid en gezondheid: met name de effecten van geur en fijn stof, de mogelijke invloed op de gezondheid van omwonenden en hinderaspecten als verkeer, geluid, luchtkwaliteit, lichthinder en externe veiligheid.

In aanvulling op de hierboven genoemde hoofdthema's wordt ook aandacht besteed aan de aspecten bodem en water. In tabel 5.1 is het beoordelingskader van de relevante hoofdthema's en bijbehorende milieuaspecten weergegeven. Alle thema's worden kwalitatief beschreven. Dit wijkt enigszins af van de methodiek zoals gepresenteerd in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau. Daarin werd nog uitgegaan van berekening van het stikstofeffect op Natura2000-gebied. Nu de gemeente besloten heeft een voorwaardelijke bepaling ten aanzien van stikstof op te nemen, is geborgd dat geen effect optreedt op Natura2000 en wordt geen berekening meer uitgevoerd.

Scope plan-MER: onderzoek op gebiedsniveau, niet op inrichtingsniveau

In het plan-MER wordt het gehele plangebied en worden de effecten van alle ontwikkelingen binnen het Bestemmingsplan Buitengebied beschouwd. De focus ligt echter op die gebieden, waar ontwikkelingen mogelijk zijn en die ontwikkelingen waarvan verwacht wordt dat ze een (wezenlijk) effect hebben op de omgeving. Het effectenonderzoek is gedaan op het niveau van het buitengebied als geheel. Er is daarom een zeker abstractieniveau gekozen. De effectenbeschouwing geeft daarmee geen gedetailleerde analyse op inrichtings/perceelsniveau. Dit gebeurt in vervolgpcedures voor de individuele ontwikkelingen.

Tabel 5.1 Beoordelingskader relevante milieuaspecten

Hoofdthema en aspect	Criterium
Natuur	
Natura 2000-gebieden	Mogelijke effecten op instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebieden
Overige zeer kwetsbare gebieden (Wav-gebieden) in EHS	Mogelijke effecten op Wav-gebieden
Overige EHS-gebieden	Mogelijke effecten op overige EHS-gebieden
Overige natuurwaarden	Mogelijke effecten op overige natuurwaarden
Landschap en cultuurhistorie	
Landschap	Mogelijke effecten op landschappelijke waarden, structuren en elementen
Ruimtelijk-visuele kwaliteit	Invloed op ruimtelijk-visuele kwaliteit van het landschap
Cultuurhistorie en archeologie	Mogelijke effecten op cultuurhistorische en archeologische waarden
Leefbaarheid	
Geur	Kans op toename geurbelasting op geurgevoelige objecten
Luchtkwaliteit	Kans op toename concentratie fijn stof en stikstofoxiden
Gezondheid in relatie tot intensieve veehouderij	Kans op verspreiding van (dier-)ziekten van bedrijf tot bedrijf
	Kans op besmetting via de lucht
	Kans op gezondheidseffecten van geurhinder
	Kans op gezondheidseffecten van stofhinder
Verkeer	Kans op verslechtering van de verkeersafwikkeling en -veiligheid
Geluid	Kans op toename geluidhinder
Licht	Kans op toename lichthinder
Externe veiligheid	ans op toename veiligheidsrisico's
Overige themas	
Bodem	Effecten op bodemwaarden en - kwaliteit
Water	Effecten op oppervlaktewater, grondwater, waterkwaliteit, waterbeschermingsgebieden

5.2 Natuur

5.2.1 Natura 2000-gebieden

Effecten

De ontwikkelingen die het Bestemmingsplan Buitengebied mogelijk maakt, hebben mogelijk gevolgen voor beschermde natuurwaarden in drie Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied:

- Brabantse Wal;
- Kalmthoutse Heide;
- De Maatjes, Wuustwezelheide en Groot Schietveld.

Om de onderzoek of effecten op voorhand uit te sluiten zijn is een voortoets uitgevoerd. Deze is als bijlage 3 aan dit plan-MER toegevoegd. Hieronder zijn de conclusies samengevat weergegeven.

Oppervlakteverlies, versnippering

In het plangebied zijn geen Natura2000-gebieden gelegen. Er is daarom geen sprake van oppervlakteverlies en/of versnippering.

Verzuring en vermesting

Gezien de afstand van het plangebied tot de Natura2000-gebieden en de aard en omvang van de ontwikkelingen in het bestemmingsplan is er geen negatief verzurend of vermestend effect te verwachten, behalve vanwege (toename van) stikstofdepositie. Uitbreiding van veehouderij, glastuinbouw en/of biovergisting kan leiden tot toename van stikstofemissie en daarmee tot toename van stikstofdepositie.

Kader totstandkoming Voortoets

De toets aan de Natuurbeschermingswet 1998 van het bestemmingsplan Buitengebied Roosendaal-Nispen heeft een voorgeschiedenis. In een eerste verkenning d.d. juli 2012 op basis van het Voorontwerpbestemmingsplan van mogelijke effecten van de ontwikkelingsmogelijkheden van het bestemmingsplan is geconcludeerd dat significant negatieve effecten niet uit te sluiten zijn op het gebied van stikstofdepositie (Oranjewoud, juli 2012). Vervolgens is een Passende beoordeling opgesteld waarin de mogelijke stikstofdepositie-effecten nader zijn onderzocht (Oranjewoud, december 2012). Deze passende beoordeling is samen met Notitie reikwijdte en detailniveau gepubliceerd waarbij is beschreven dat significant negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie nog steeds niet uit te sluiten waren.

Inmiddels heeft de gemeente Roosendaal, naar aanleiding van de vaststelling van de provinciale Verordening Ruimte 2014, de uitgangspunten voor het bestemmingsplan buitengebied aangepast. Onderdeel van de aanpassing van de regels is een bepaling waarmee toename van stikstofemissie en daarmee stikstofdepositie wordt voorkomen.

Er is op basis van deze nieuwe regels bekeken of met deze gewijzigde uitgangspunten nog een Passende beoordeling nodig is voor het bestemmingsplan. Om hier meer duidelijkheid over te krijgen is besloten (opnieuw) een voortoets (oriëntatiefase) in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 uit te laten voeren voor de gewijzigde uitgangspunten voor het Bestemmingsplan Buitengebied Roosendaal - Nispen.

De drie beschouwde Natura2000-gebieden hebben stikstofgevoelige habitats en soorten (tabel 5.2 en tyabel 5.3). In alle drie de Natura 2000-gebieden is sprake van een permanent hoge depositie van verzurende stoffen, waardoor de stikstofgevoelige habitattypen en stikstofgevoelige leefgebieden van soorten onder druk staat. De huidige achtergronddepositie van stikstof (2014) varieert van 1.498 mol/ha/jr tot 4890 mol/ha/jr. De laagste waarde is vastgesteld helemaal aan de noordzijde van het Natura 2000-gebied, de hoogste achtergrond is vastgesteld aan de zuidzijde (tegen of op de Belgische grens). Op basis van tabel 4.1 valt op dat nagenoeg alle habitattypen tot de categorie van voor stikstof zeer gevoelige habitattypen kunnen worden gerekend en een KDW hebben die lager is dan de achtergrondwaarden (dus zich in een overspannen positie bevinden). Alleen het habitatype 'vochtige alluviale bossen' kan zich deels ook in een niet-overspannen toestand bevinden.

Tabel 5.2 Kritische depositiewaarden voor de habitattypen van de drie Natura 2000-gebieden (Van Dobben *et al*, 2012)

Habitattypen		KDW (mol/ha/j)	Gevoeligheidsklasse
H2310	Stuifzandheiden met struikheide	1071	Zeer gevoelig
H2330	Zandverstuivingen	714	Zeer gevoelig
H3110	Zeer zwakgebufferde vennen	429	Zeer gevoelig
H3130	Zwakgebufferde vennen	571	Zeer gevoelig
H3160	Zure vennen	714	Zeer gevoelig
H4010A	Vochtige heiden (hogere zandgronden)	1214	Zeer gevoelig
H4030	Droge Heiden	1071	zeer gevoelig
H7150	Pioniervegetaties met snavelbiezen	1429	Gevoelig
H91E0	Vochtige alluviale bossen	1857-2429	Gevoelig

Tabel 5.3 Gevoeligheid habitatsoorten en vogels van de drie Natura 2000-gebieden voor stikstofdepositie (Smit, N.A.C. & D. Bal, 2012 en Broekmeyer *et al*, 2012).

Habitatsoorten		Stikstofgevoeligheid
H1042	Gevlekte witsnuitlibel	Sommige leefgebieden, stikstofgevoelige standplaats H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden of LG02 (geïsoleerde meander of petgat) (KDW 2143)
H1166	Kamsalamander	Sommige leefgebieden, Stikstofgevoelige standplaats H3130 zwakgebufferde vennen (KDW 571)
H1831	Drijvende waterweegbree	Sommige standplaatsen, stikstofgevoelige standplaats H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (KDW 2143) of LG02 (geïsoleerde meander of petgat) (KDW 2143)
Broedvogels		
A004	Dodaars	Mogelijk sprake van een causale relatie tussen stikstofdepositie en het voorkomen van de soorten, stikstofgevoelig leefgebied is zwak gebufferd ven (KDW 400)
A082	Blauwe kiekendief	Sommige leefgebieden: in deze N2000-gebieden zijn dat de heidegebieden (KDW 1214)
A151	Kemphaan	Sommige leefgebieden H6410 Blauwgraslanden (KDW 1071) of LG08 nat matig voedselrijk grasland (KDW1571) of LG10 Bloemrijk weidevogelgrasland van zand- en veengebied (KDW 1429) of LG 11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeeleigebied (KDW 1429)
A156	Grutto	Sommige leefgebieden H4010A vochtige heide (KDW 1214), H6230 Heischrale graslanden (KDW 714/857), H6410 Blauwgraslanden (KDW 1071), LG06 Dotterbloemgrasland van beekdalen (KDW 1429) LG07 Dotterbloemgrasland van veen en klei (KDW1429), LG08 nat matig voedselrijk grasland (KDW1571) of LG10 Bloemrijk weidevogelgrasland van zand- en veengebied (KDW 1429) of LG 11 Kamgrasweide & Bloemrijk weidevogelgrasland van het rivieren- en zeeleigebied (KDW 1429)
A197	Zwarte stern	Sommige leefgebieden, H3130 zwakgebufferde vennen (KDW 571)
A222	Velduil	Sommige leefgebieden zoals heide (KDW 1214)
A224	Nachtzwaluw	Mogelijk sprake van een causale relatie tussen stikstofdepositie en het voorkomen van de soorten, stikstofgevoelig leefgebied betreft natte heide, droge heide, zandverstuiving, zoom, mantel en droog struweel van de hogere gronden, bos van arme zandgronden (KDW schommelt tussen 700 en 1800)
A236	Zwarte Specht	mogelijk sprake van een causale relatie tussen stikstofdepositie en het voorkomen van de soorten, stikstofgevoelig leefgebied is bos van arme zandgronden, eiken en beukenbos van lemige zandgronden, bos van voedselrijke, vochtige gronden (KDW varieert tussen 1300, 1400)
A246	Boomleeuwerik	mogelijk sprake van een causale relatie tussen stikstofdepositie en het voorkomen van de soorten, stikstofgevoelig leefgebied betreft : droge heide, zandverstuiving, zoom, mantel en droog struweel van de hogere gronden, bos van arme zandgronden en eiken en beukenbos van lemige zandgronden (KDW varieert tussen 700 - 1800)
A255	Duinpieper	Leefgebied is stikstofgevoelig: H2310 stuifzandheide met struikheide (KDW 1071) en H2330 zandverstuivingen (KDW 714)

Hoewel de depositie op de lange duur daalt als gevolg van generieke maatregelen, zullen de kritische depositiewaarden niet overal op korte termijn kunnen worden bereikt. Ook kleinere verlagingen van de depositie kunnen echter wel een positief effect hebben voor de staat van instandhouding van de gevoelige habitats.

In het bestemmingsplan is bij de gebruiksregels van de drie agrarische bestemmingen aanvullend op de eisen vanuit de Verordening Ruimte 2014 een verbodsbepaling opgenomen voor uitbreiding van de bestaande veestapel te laten plaatsvinden waarbij sprake is van een toename van de ammoniakemissie als gevolg waarvan de kwaliteit van de natuurlijke habitat en habitatsoorten kan verslechteren of een significant effect kan optreden voor de kwalificerende soorten van een Natura 2000-gebied. Middels een afwijkingsbevoegdheid kunnen burgemeester en wethouders van deze verbodsbepaling afwijken wanneer de toename van de ammoniakemissie kan worden beperkt of gecompenseerd door mitigerende maatregelen of wanneer kan worden aangetoond dat er geen verslechtering plaatsvindt van de natuurlijke habitat en habitatsoorten. Hiermee is geborgd dat uitbreiding van veehouderijen niet leidt tot toename van stikstofdepositie op Natura2000. Gelijke bepalingen zijn opgenomen voor overige agrarische activiteiten die kunnen leiden tot toename van stikstof: glastuinbouw en biovergisting.

Specifiek voor de renovatie en uitbreiding van glastuinbouwbedrijf Damsigt is het effect van stikstofdepositie op Natura2000-gebieden berekend (Wematech Milieu Adviseurs in VEK Adviesgroep, 2014). Conclusie is dat renovatie en uitbreiding van glastuinbouwbedrijf Damsigt niet leidt tot een negatief effect op Natura2000.

Het bestemmingsplan voorziet niet in de uitbreiding van bedrijventerreinen of de aanleg van nieuwe wegen. Verzuring van bodem of water als gevolg van de uitstoot (emissie) van vervuillende gassen door (nieuwe of uitbreiding van bestaande) fabrieken en (vracht)auto's is daarmee niet aan de orde.

In het bestemmingsplan is ook de mogelijke ontwikkeling van overige bedrijfsmatige activiteiten op de bestaande bouwlocaties, de mogelijkheden voor vergroting van woningen en omvorming van voormalige boerderijen naar een woonbestemming, eventueel met beroep aan huis. Het gaat hier om beperkte ontwikkelingsmogelijkheden buiten de Natura 2000-gebieden en gelegen op grotere afstand van het gebied (> 4 km). De verkeersaantrekkende werking hiervan is zeer beperkt zodat hiervan geen negatieve effecten op instandhoudingsdoelen worden verwacht via verzuring en vermessing.

Gezien de afstand tussen het plangebied en de Natura 2000-gebieden is vermessing met fosfaat via het grond- en oppervlaktewater niet aan de orde.

Verdroging, vernatting, verontreiniging

Gezien de afstand van het plangebied tot de Natura2000-gebieden en de aard en omvang van de ontwikkelingen in het bestemmingsplan is er geen negatief effect op grondwaterstand/waterkwaliteit in de Natura2000gebieden te verwachten. Negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen of BN-waarden door verdroging, vernatting of verontreiniging kunnen uitgesloten worden.

Verandering stroomsnelheid, overstromingsfrequentie en dynamiek substraat

De ontwikkelingsmogelijkheden in het kader van het bestemmingsplan hebben geen invloed op stroomsnelheid, overstromingsfrequentie en dynamiek van substraat, zodat effecten van deze drie factoren op de instandhoudingsdoelstellingen of BN-waarden zijn uitgesloten.

Geluid

De Natura 2000-gebieden vallen buiten een zone van 3 km rond het plangebied, waarbinnen effecten te verwachten zijn (zie factsheet 16 in Rijkswaterstaat 2012). Geluid is dus geen factor die relevant is bij de beoordeling van effecten op de instandhoudingsdoelstellingen. De BN-waarden Brabantse Wal (voor zover ze niet overlappen met de instandhoudingsdoelen) zijn niet geluidgevoelig.

Licht

Bij wegen gaat het om straatverlichting en het licht van de auto's. Bij landbouwbedrijven gaat het om verlichte stallen en bij glastuinbouw om verlichte kassen. Van verlichting is bekend dat het effect tot enkele honderden meters ver reikt. De sterkte van het effect is afhankelijk van de lichtsterkte (uitgedrukt in lux). Aangenomen wordt dat lichtsterkte die meer is dan de lichtsterkte van de volle maan effect heeft. Ook op dit punt zijn er verschillen tussen diersoorten, onder andere vanwege verschillen in hun gevoeligheid voor bepaalde golflengten (kleuren) van het licht. De verwachting is dat, afhankelijk van de diersoort, de waarde waarop geen effect optreedt tussen 0,1 en 0,01 lux ligt. De afstand waarop deze waarden gemiddeld bij snelwegen worden bereikt liggen respectievelijk op 75 en 150 m (Provincie Noord-Brabant 2010b). Geen van de Natura 2000-gebieden ligt op zo'n korte afstand van het plangebied. Verlichting is daarom geen relevante factor bij de beoordeling van effecten op de instandhoudingsdoelstellingen of BN-waarden.

Trillingen

In het geval van het bestemmingsplan buitengebied zijn geen nieuwe activiteiten te verwachten met een mogelijke trillingshinder op Natura2000-gebied.

Optische verstoring

Omdat nu ook al landbouwvoertuigen in het buitengebied, auto's over de wegen en recreanten in de Natura 2000-gebieden bewegen en de ligging van de wegen en de functies van het landschap na realisatie niet veranderen zijn effecten uitgesloten.

Mechanische effecten

Hieronder vallen verstoring door betreding, golfslag, luchtwervelingen en dergelijke, die optreden ten gevolge van menselijke activiteit. Om dit soort effecten te krijgen moeten activiteiten in de Natura 2000-gebieden plaatsvinden. Dat is bij dit plan nauwelijks het geval. Het bestemmingsplan biedt mogelijkheden voor kleinschalige recreatie, zoals kamperen bij de boer, Bed-and breakfast en dergelijke. Dit zou kunnen leiden tot enige beperkte toename van bezoekers aan de Natura 2000-gebieden. Het gaat hier alleen om het gebruik van de bestaande structuur door onder andere wandelen en fietsen. Enig extra gebruik van de routes zal niet leiden tot een significante verstoring. Effecten als gevolg van mechanische verstoring kunnen daarom worden uitgesloten.

Verandering populatiedynamiek, bewuste verandering van soorten

Verandering van de populatie-opbouw en/of populatiegrootte treedt met name op door sterfte van individuen. In het geval van het bestemmingsplan Buitengebied kan worden gedacht aan verkeersslachtoffers onder de libellen, de kamsalamander, meervleermuis en de typische vogelsoorten. De Natura 2000-gebieden liggen echter zo ver van het plangebied verwijderd (>3 km) dat de kans dat één van deze soorten ten prooi valt aan het verkeer te verwaarlozen is. Verandering in populatiedynamiek is daarom geen relevante factor bij de beoordeling van effecten op de instandhoudingsdoelstellingen of BN-waarden.

Omdat de beoogde ontwikkeling geen betrekking heeft op andere teelten of principieel andere landbouwgebruiksvormen dan gangbaar en bekend zijn in Nederland, wordt geen verandering van de soortensamenstelling van natuurgebieden te worden verwacht.

Conclusie

Op voorhand kunnen negatieve effecten worden uitgesloten in de Natura 2000-gebied Brabantse Wal en het aangrenzende Kalmthoutse Heide en de Maatjes, Wustwezelheide en Groot Schietveld. Effecten van op de BN-waarden zijn ook niet aan de orde.

Cumulatie

De bepalingen in de regels borgen op voorhand dat er geen ontwikkelingen plaatsvinden die leiden tot toename van stikstofdepositie op Natura2000-gebieden. En omdat stikstofdepositie het enige relevante aspect is in de beoordeling van effecten van effecten op Natura2000-gebieden, is daarmee tevens geborgd dat er geen significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden. Omdat er geen effect is, is er ook geen sprake van cumulatie met andere ontwikkelingen.

Beoordeling

In de onderstaande tabel is de beoordeling op de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura 2000-gebieden samengevat. De bepalingen in de regels borgen op voorhand dat er geen ontwikkelingen plaatsvinden die leiden tot toename van stikstofdepositie op Natura2000-gebieden. En omdat stikstofdepositie het enige relevante aspect is in de beoordeling van effecten van effecten op Natura2000-gebieden, is daarmee tevens geborgd dat er geen significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden. De effectbeoordeling is daarmee neutraal (0). Er is mogelijk zelfs sprake van een positief effect op het moment dat agrarische ondernemers bij uitbreiding stikstofreducerende stalsystemen op het hele bedrijf (dus ook op het bestaande bedrijf) gebruiken. Dit effect is echter op voorhand niet in te voorspellen en is daarom niet meegenomen in onderstaande beoordeling.

Tabel 5.4 Samenvatting beoordeling effect stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden

Criterium	Maximum scenario
Natura 2000, beoordeling ten opzichte van de feitelijke situatie en de autonome ontwikkeling	0

Mogelijke mitigerende maatregelen

Er is geen effect. Mitigerende maatregelen zijn niet noodzakelijk.

5.2.2

Overige zeer kwetsbare gebieden in ecologische hoofdstructuur (overige Wav-gebieden)

De beschrijving en beoordeling van de effecten op de zeer kwetsbare gebieden in de EHS (Wav-gebieden) volgt die van Natura2000, zoals beschreven in de vorige paragraaf.

De bepalingen in de regels borgen op voorhand dat er geen ontwikkelingen plaatsvinden die leiden tot toename van stikstofdepositie op Wav-gebieden. En omdat stikstofdepositie het enige relevante aspect is in de beoordeling van effecten van effecten op Wav-gebieden, is daarmee tevens geborgd dat er geen negatieve effecten op Wav-gebieden zijn. De effectbeoordeling is daarmee neutraal (0). Er is mogelijk zelfs sprake van een positief effect op het moment dat agrarische ondernemers bij uitbreiding stikstofreducerende stalsystemen op het hele bedrijf (dus ook op het bestaande bedrijf) gebruiken. Dit effect is echter op voorhand niet in te voorspellen en is daarom niet meegenomen in onderstaande beoordeling. Er is geen cumulatie van effecten, mitigerende maatregelen zijn niet nodig.

Damsigt is niet nabij Wav-gebieden gelegen. Renovatie en uitbreiding van glastuinbouwbedrijf Damsigt leidt niet tot een negatief effect op Wav-gebieden.

Tabel 5.5 Samenvatting beoordeling effect stikstofdepositie op Wav-gebieden

Criterium	Maximum scenario
Wav-gebieden	0

5.2.3 Overige EHS

Effecten

In het Bestemmingsplan Buitengebied is geen ruimte voor (grootschalige of intensieve) ontwikkelingen die niet passen binnen de doelstellingen voor de EHS en beheer of herstel van de waterstructuren. Het bestemmingsplan stelt immers regels op ter voorkoming van aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS en waterstructuren. Het Bestemmingsplan Buitengebied biedt in principe ruimte aan reeds bestaande uitbreidingsmogelijkheden volgens het vigerende bestemmingsplan. Dit betreft de volgende ontwikkelingsmogelijkheden:

A. Uitbreiding van agrarische bedrijven (glastuinbouw en grondgebonden agrarische bedrijven) inclusief overige ontwikkelingen (gekoppeld aan agrarische bedrijven) mogelijk die potentieel van invloed zijn op de EHS:

- Toestaan semi-agrarische nevenactiviteiten (zoals verkoop streekproducten, educatie e.d.);
- Teeltondersteunende voorzieningen (TOV);
- Werkzaamheden met een vergunningstelsel.

B. Uitbreiding en nieuwvestiging natuurskampterreinen (onder voorwaarden) en bestaande reguliere kampeerterreinen (mits dit geen negatieve gevolgen heeft voor omliggende waarden en functies). Concrete voorbeeld is uitbreiding recreatievoorziening 't Haasje (Vijfeikenweg 45 te Dorst) die in het bestemmingsplan is meegenomen.

Ad A. Agrarische bedrijven

Ruimtebeslag

Uitbreiding van agrarische bedrijven zal niet leiden tot oppervlakteverlies, aangezien de thans aanwezige bedrijven niet in de EHS zijn gelegen en uitbreiding of nieuwvestiging in de EHS ook niet mogelijk is. Dit betekent dat aantasting van EHS doelen, zoals aaneengeslotenheid van en uitwisseling tussen natuurgebieden, door de beoogde ontwikkelingen niet in het geding is. De omvang en functie van de EHS wordt door de planontwikkeling niet aangetast.

Ruimtebeslag als gevolg van teeltondersteunende voorzieningen (TOV) is in het bestemmingsplan niet mogelijk gemaakt in onder andere de bestemming natuur (EHS). Hierdoor zijn effecten als gevolg van ruimtebeslag op de EHS uitgesloten.

Licht

Effecten als gevolg van agrarische bedrijfsontwikkeling in het plangebied is lichtverstoring op de omgeving zijn niet bij voorbaat uitgesloten. Bij de melkrundveehouderij is een tendens aanwezig naar meer open staltypen (serrestal en andere typen met open gevels) en tevens een tendens naar meer verlichting: zowel gedurende een langere tijd als met een hogere verlichtingssterkte. Hierbij spelen overwegingen omtrent diergezondheid (bevordert door open stallen) en productiviteit (naar de huidige inzichten kan verlichting leiden tot een hogere melkproductie). Er kan onderscheid worden gemaakt tussen verlichting om het natuurlijk gedrag van het vee te stimuleren ('natuurlijk gedrag stimulerend kunstlicht') en verlichting om de productie verder te bevorderen ('stimulerend kunstlicht'). Voor het laatste is onder meer een hogere lichtintensiteit nodig, zodat de belichting door het vee wordt ervaren als vergelijkbaar met daglicht.

Ook de glastuinbouw veroorzaakt lichthinder naar de omgeving. Effectafstanden zijn tot op heden niet duidelijk, maar lichthinder door kassen kan tot enkele kilometers merkbaar zijn (De Molenaar, 2003 en 2005; Van Tichelen, 2007). In het buitengebied van Roosendaal zijn de glastuinbouwbedrijven verspreid over het buitengebied en niet in of nabij EHS gelegen. Op deze wijze worden de wezenlijke kenmerken van de EHS-gebieden niet aangetast door verstoring door licht.

Verdroging

Als gevolg van teeltondersteunende kassen, permanente TOV (zijnde niet-kassen) en tijdelijke TOV kan door een toename aan oppervlakte verharding een lokaal, beperkt effect optreden voor de waterhuishouding in betreffend gebied. Verdrogingsgevoelige biotopen in de directe omgeving kunnen hier mogelijk, zonder maatregelen, effecten van ondervinden. De EHS-gebieden die gevoelig zijn voor verdroging zijn 6.04 Vochtige heide, 13.01 Vochtig weidevogelgrasland, 14.01 Beek- en rivierbegeleidend bos, 14.03 Haagbeuken- en essenbos en vochtig bos met productie. In de omliggende EHS-gebieden, nabij de bedrijven, liggen geen van deze voor verdroging gevoelige doeltypen en daarnaast betreffen de eventuele effecten van TOV een lokaal gebied. Daarbij moet op lokaal niveau een afweging plaatsvinden of de aanwezige waarden niet in het gedrang komen bij een tijdelijke voorziening (Verordening Ruimte Noord-Brabant). Derhalve worden de effecten van de Teeltondersteunende voorzieningen als niet wezenlijk negatief beoordeeld.

Damsigt is niet nabij EHS-gebieden gelegen. Renovatie en uitbreiding van glastuinbouwbedrijf Damsigt leidt niet tot een negatief effect op EHS.

Het bestemmingsplan maakt via een vergunningsstelsel werkzaamheden mogelijk die mogelijk negatieve effecten op het milieu - en dus natuur - kunnen hebben. Hierbij worden werkzaamheden beoogd als draineren en diepploegen. Drainage kan leiden tot verdrogingseffecten in de omgeving met, afhankelijk van de methode, een bereik van enkele honderden meters. In de omliggende EHS-gebieden, nabij de bedrijven, liggen geen voor verdroging gevoelige doeltypen en daarnaast betreffen de eventuele effecten van deze werkzaamheden een lokaal gebied. Daarbij geldt, om waarden te beschermen en eventuele negatieve milieueffecten zoveel mogelijk te voorkomen, dat voor deze werkzaamheden een vergunning nodig is. Derhalve worden de effecten van de werkzaamheden met vergunningsstelsel als niet wezenlijk negatief beoordeeld.

Geluidshinder en optische effecten als gevolg van recreatiedruk

Naast genoemde hoofdactiviteiten mogen agrarische bedrijven ook op kleine schaal zogenaamde nevenactiviteiten uitbreiden. Voorbeelden zijn verblijfsrecreatie, dagrecreatie en verkoop streekproducten. De activiteiten worden mogelijk gemaakt mits deze niet belemmerend zijn voor omliggende functies. Effecten van activiteiten op de terreinen van de bedrijven zelf zullen hoegenaamd geen negatief effect op de EHS gebieden tot gevolg hebben. Wel zal er als gevolg van met name recreatieve activiteiten een toename van de recreatiedruk op de EHS kunnen optreden (verstoring vogels door geluid en optische effecten). Maar vanwege de schaalgrootte van de natuurgebieden, de geringe omvang van deze activiteiten en de verspreiding van de potentiële bedrijven over het hele plangebied, wordt dit effect niet als wezenlijk negatief beoordeeld.

Ad B. Recreatieve ontwikkelingen

Ruimtebeslag

Uitbreiding of nieuwvestiging van recreatieve ontwikkelingen heeft een negatief effect op de EHS indien hierbij de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS worden aangetast. Dit is potentieel het geval als in de EHS zelf nieuwvestiging plaatsvindt of als bestaande kampeerterreinen in de EHS uitbreiden. Nieuwvestiging en uitbreiding in de EHS heeft negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden als de aangewezen natuurdoeltypen belemmerd worden in hun ontwikkeling en/of bestaan. Daarnaast leidt nieuwvestiging, mede afhankelijk van de grootte van de ontwikkeling, mogelijk tot aantasting van de kernaspecten van de EHS. Zo kan de omvang afnemen, kunnen versnippering en verlies in samenhang optreden. Als gevolg van deze potentiële effecten wordt, zonder aanvullende maatregelen, uitbreiding of nieuwvestiging in de EHS als enigszins negatief beoordeeld. Hierbij wordt opgemerkt dat per voorgenomen ontwikkeling de effecten eerst getoetst dienen te worden aan de omliggende waarden en functies. Ervan uitgaande dat bij deze toetsing negatieve effecten worden voorkómen of afdoende zullen worden gemitigeerd, wordt ervan uit gegaan dat de recreatieve ontwikkelingen van het bestemmingsplan uiteindelijk niet zullen leiden tot wezenlijke negatieve effecten op de kenmerken en waarden van de EHS.

Gevolgen van recreatiedruk (betreding, auditieve en optische verstoring)

Recreatief medegebruik is in het algemeen goed te verenigen met de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS. In de meeste EHS gebieden is recreatief gebruik gereguleerd en blijven bezoekers op de aangegeven paden en wegen. Verstoring tijdens de nachtelijke uren is uitgesloten door middel van het verbod op betreding tussen zonsondergang en zonsopkomt. Het effect van toename van recreatiedruk als gevolg van recreatieve ontwikkelingen wordt als niet wezenlijk negatief beoordeeld.

Cumulatie

Gezien de gespreide ligging van ontwikkelingsmogelijkheden niet in of nabij EHS wordt cumulatie van effecten niet verwacht.

Beoordeling

Uitbreiding van bestaande veehouderijen en van bestaande glastuinbouw leidt niet tot ruimtebeslag in de EHS. De externe werking van uitbreiding van bedrijven op de EHS is naar verwachting beperkt. Het effect op EHS wordt dan ook neutraal beoordeeld (0).

Tabel 5.6 Effectbeoordeling overige EHS

Criterium	Maximum scenario
overige EHS	0

Mogelijke mitigerende maatregelen

Mitigerende maatregelen worden niet noodzakelijk geacht.

5.2.4 Overige natuurwaarden

Effecten

Hoewel ervan kan worden uitgegaan dat de meeste vindplaatsen van beschermde of Rode Lijstsoort niet nabij bestaande agrarische bedrijven te vinden zijn, maar op plekken waarvan de kans klein is dat deze zullen verdwijnen. Echter, binnen de beperkte ontwikkelingsmogelijkheden in het bestemmingsplan kan toch niet op voorhand worden uitgesloten dat leefgebieden of standplaatsen van beschermde planten worden aangetast.

Flora

Er komen verspreid alleen tabel 2 beschermde plantensoorten op grond van de Flora- en faunawet in het plangebied voor. De meeste standplaatsen betreffen gebieden die behouden zullen blijven (bosjes, wegbermen e.d.). Wijzigingen in de agrarische bedrijvigheid kunnen verlies van enkele standplaatsen tot gevolg hebben (bijvoorbeeld nabij watergangen) maar hebben geen consequenties indien gewerkt wordt conform een goedgekeurde Gedragscode.

Vogels

Het aanpassen van agrarische bedrijven (boerderijen, stallen, kassen) kan leiden tot een afname van de kwaliteit van het leefgebied van beschermde soorten in het plangebied. Gezien de vrij grote aantallen huismussen is de kans groot dat bij sloop en nieuwbouw ook jaarrond beschermde nesten van mussen zullen verdwijnen. Het plangebied is ook geschikt leefgebied voor steenuilen en deze foerageren graag op en rond boerderijen met een rommelig karakter. Sloop en nieuwbouw kan daarom het foerageergebied (en eventueel nesten) van de steenuil aantasten.

Zoogdieren

Door het aanpassen van agrarische bedrijven kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen verdwijnen, met name de gewone grootoorvleermuis, gewone baardvleermuis, laatvlieger en gewone dwergvleermuis hebben een verblijfplaats in bebouwing. Met name in het zuidelijk gedeelte van het plangebied is de kans op het aantasten van verblijfplaatsen groot, op basis van de waarnemingen tijdens de

habitatscan. Voor de overige algemeen voorkomende grondgebonden zoogdieren maakt het bestemmingsplan geen ontwikkelingen mogelijk die het leefgebied van deze soorten noemenswaardig zal aantasten.

Amfibieën en reptielen

Indien watergangen gedempt worden, kan leefgebied van beschermde amfibieën verloren gaan. In het plangebied komen voornamelijk zeer algemene amfibieënsoorten waarvoor een vrijstelling geldt (er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden als bijvoorbeeld leefgebied wordt vernietigd). De soorten komen wijd verspreid voor zodat er geen sprake is van een aantasting van de gunstige staat van instandhouding. De Alpenwatersalamander is een tabel 2-soort waarvan het voorkomen niet uitgesloten kan worden, die meer voorkomt in beboste omgeving of kleinschalige landschappen. Wijzigingen in de agrarische bedrijvigheid (met dempen watergangen en/of kappen bosjes) kunnen verlies van leefgebied tot gevolg hebben maar dat heeft geen effect op de gunstige staat van instandhouding gezien de ruime verspreiding van de soort in deze omgeving en de positieve trend in het aantal individuen.

Het heideterreinen (Visdonk) in het plangebied als leefgebied voor de levendbarende hagedis blijft behouden (geen oppervlakteverlies). Het biotooptype is stikstofgevoelig. Omdat het bestemmingsplan geen ontwikkelingsmogelijkheden inhoudt die extra stikstofdepositie tot gevolg hebben zal de kwaliteit van het leefgebied van de levendbarende hagedis niet aangetast worden.

Overige soorten

Er zijn in het plangebied geen andere beschermde soorten te verwachten dan reeds beschreven.

Conclusies

In het buitengebied van Roosendaal zijn kwetsbare soorten aanwezig die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden van de activiteiten (zoals agrarische of recreatieve activiteiten) die mogelijk worden gemaakt in het bestemmingsplan. Gezien de verspreiding van de activiteiten en de kwetsbare soorten in het buitengebied kunnen middels tijdig getroffen maatregelen negatieve effecten voorkomen worden en kan de gunstige staat van instandhouding worden gewaarborgd. Een voorbeeld van een mitigerende maatregel is een zorgvuldige planning en uitvoering van de werkzaamheden. Ook kan een kwaliteitsimpuls aan het leefgebied bijdragen aan een robuustere leefomgeving zodat het aantal uitwijkmogelijkheden voor verblijfplaatsen of alternatieve foerageergebieden en vliegroutes toeneemt. Ook kan er vervangende nestgelegenheid/verblijfplaatsen worden aangeboden. De Flora- en faunawet staat de uitvoering van het bestemmingsplan ten aanzien van de agrarische bedrijven niet in de weg.

Geconcludeerd wordt dat activiteiten in het plangebied (in het buitengebied) mogelijk tot verlies van leefgebied van huismus en steenuil en aantasting van het leefgebied van strikt beschermde (tabel 3) zoogdieren (vleermuizen) zal leiden. Dit is op grond van de Flora- en faunawet niet zonder meer toegestaan.

Voor genoemde strikt beschermde soorten geldt de uitgebreide toets. Hierbij wordt getoetst of:

- De activiteiten of werkzaamheden geen afbreuk doen aan de gunstige staat van instandhouding van (de betreffende populatie van) de soort; door het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen (zoals het plaatsen van nestkasten) wordt de functionaliteit van het leefgebied en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet aangetast;
- Er niet een andere bevredigende oplossing (alternatief) voor de geplande activiteiten of werkzaamheden is die minder schade oplevert voor de betreffende soort;
- Er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang; in dit geval is dat dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten. Voor vogels is alleen volksgezondheid en openbare veiligheid een bij wet genoemd belang;

- Er zorgvuldig wordt gehandeld ten aanzien van de soort; door te nemen maatregelen vanuit de zorgplicht en het beperken van negatieve effecten;
- Er geen sprake is van benutting of economisch gewin van de soort; is niet aan de orde voor dit bestemmingsplan.

Voor de overige beschermde flora en fauna geldt een vrijstelling of dient er gewerkt te worden conform een goedgekeurde Gedragscode en in dat geval zijn de activiteiten ook vrijgesteld en behoeft er geen ontheffing van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

Cumulatie

Gezien de gespreide ligging van ontwikkelingsmogelijkheden wordt cumulatie van effecten niet verwacht.

Beoordeling

Naar verwachting zijn de effecten van Bestemmingsplan Buitengebied op beschermde plant- en diersoorten gering. Omdat effecten op voorhand niet kunnen worden uitgesloten wordt dit enigszins negatief beoordeeld (-).

Tabel 5.7 Effectbeoordeling overige natuurwaarden

Criterium	Maximum scenario
overige natuurwaarden	-

Mogelijke mitigerende maatregelen huismus.

Kwetsbare periode en sloopprotocol

De meest kwetsbare periode voor huismussen is de periode dat ze eieren of jongen hebben. Huismussen beginnen begin april met de eileg. Het broeden duurt twee weken waarna het nog drie weken duurt voordat de jongen uitvliegen. Omdat huismussen vaak meer dan één broedsel per jaar hebben, eindigt daarmee niet de kwetsbare periode. Eind juli zijn de jongen van de laatste legfels pas uitgevlogen. De minst schadelijke periode voor de sloop van de huizen en bebouwing is daarom tussen augustus en half maart.

Aanbieden nieuwe verblijfplaats

Ten tijde van de werkzaamheden moet voor huismussen een alternatieve broedgelegenheid worden geboden. Een soort als de huismus heeft een geringe verspreiding en zal zich niet kilometers verderop vestigen. Nieuwe broedlocaties kunnen worden gecreëerd door aan bebouwing en bomen die behouden blijven in de omgeving tijdelijke nestkasten aan te brengen. De huismus maakt gebruik van een mussenkast, mussenflat of koolmeeskast. Een mussenkast, met de opening gericht op het oosten is voldoende om de verloren nestgelegenheid te compenseren. Nestkasten voor mussen bieden plaats aan meerdere broedpaartjes (circa vijf paar) omdat mussen in kolonies broeden. Het totaal aantal broedgelegenheden moet minimaal twee bedragen, maar liever meerdere kasten. De nestkasten worden gebruikt om te broeden, maar buiten het broedseizoen ook om in te slapen. Recentelijk is gebleken dat de kasten beter functioneren wanneer ze niet te dicht bij elkaar liggen.

Monitoring

Het gebruik van de voorzieningen door huismussen moet worden gemonitord. Met name of de vogelvides/nestkasten worden gebruikt, levert waardevolle informatie op en deze kan worden gebruikt om eventueel aanvullende maatregelen uit te voeren. Monitoring houdt in dat gedurende minimaal 5 jaar moet worden bijgehouden of huismussen het mitigatiegebied accepteren en er ook overgaan tot broeden. De resultaten worden jaarlijks gerapporteerd aan Dienst Regelingen.

Figuur 5.1: Vogelvide (links) en nestkast (rechts).

Mogelijke mitigerende maatregelen steenuil

Indien uit nader onderzoek blijkt dat een ruimtelijke ontwikkeling het leefgebied van een of enkele steenuilen aantast door verstoring of versnippering dan dienen mitigerende maatregelen genomen te worden om de gunstige staat van instandhouding niet aan te tasten. In de volgende alinea worden mogelijke mitigerende maatregelen beschreven.

Leefgebied

Het leefgebied (territoria) van een steenuil bestaat grofweg uit een cirkel met een straal van 300 meter vanaf de vaste verblijfplaats. Het leefgebied vormt een essentieel onderdeel van de vaste verblijfplaats van de steenuil. Indien er geen vaste verblijfplaatsen fysiek wordt aangetast maar het omliggende leefgebied wél beïnvloed wordt, hetgeen uiteindelijk ook de kwaliteit van de vaste verblijfplaats aanzienlijk verminderd, dienen mitigerende maatregelen genomen te worden. De maatregelen zijn uiteraard afhankelijk van de mate van verstoring.

Mogelijke maatregelen voor herstel zijn:

- Bijvoorbeeld het:
  - Creëren van overhoeken
  - Creëren van kruidenzomen
  - Creëren van ruigten, bijvoorbeeld tussen een dubbele rij rasters
  - Creëren van struwelen
  - Creëren van takkenrillen, houtstapels, composthopen en mesthopen
  - Creëren van kortgrazige percelen, zoals schapen- en paardenweitjes
  - Creëren van hoogstamboomgaarden
  - Aanplanten van struiken en bomen die noten of vruchten dragen
  - Aanleggen van een poel of vijver met flauwe oevers
  - Aanleggen van een moestuin
  - Graan de winter laten overstaan
- Zorgen voor voldoende dekkingsmogelijkheden door de aanplant van bijvoorbeeld (knot)boomsingels en struwelen en door het aanbrengen van takkenhopen, los gestapelde stenen of houtblokken.
- Zorgen voor voldoende zit- en uitkijkposten, bijvoorbeeld door het aanbrengen van paaltjes.
- Zorgen voor voldoende rust en voor bescherming tegen bijvoorbeeld predatoren, verdrinking, aanrijding en doorvallen door een schoorsteen.

De herstelmaatregelen moeten getroffen worden binnen een straal van 200 meter van de (potentiële) nestplaats, maar niet binnen het territorium van een ander broedpaar. Daarbij moet het effect van de te nemen maatregelen duurzaam genoeg zijn.

De ligging en de inrichting van deze landschapselementen moet door middel van een nader onderzoek bepaald worden.

Alternatieve verblijfplaatsen

Indien een verblijfplaats wordt aangetast of er ontwikkelingen zijn direct naast een verblijfplaats waardoor de steenuil de verblijfplaats dienen er passende maatregelen genomen te worden. Dit moet gedaan worden door middel van het op hangen van steenuilkasten (voor elke te verliezen verblijfplaats moeten er minimaal twee voor in de plaats komen; DR, 2012). De precieze locaties voor deze nestkasten kan in overleg met de plaatselijke steenuilengroep gekozen worden.

5.3 Landschap en cultuurhistorie

5.3.1 Landschap

Algemeen

Bij de effectbeoordeling op landschap is onderscheid gemaakt in effecten op landschappelijke structuur en ruimtelijke visuele kwaliteit. Om het effect op de landschappelijke structuur te bepalen is nagegaan in hoeverre waardevolle landschappelijke structuren en/of elementen worden aangetast als gevolg van de ontwikkeling. Daarnaast is ingegaan op de effecten van de ontwikkelingen op ruimtelijke visuele kwaliteit van het gebied. Hiermee worden de visuele aspecten van het landschap bedoeld (openheid, doorzichten, beleefbaarheid).

In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat uitbreiding en/of omschakeling van agrarische bedrijven, glastuinbouw en recreatieve bedrijven effect kan hebben op landschappelijke waarden. Echter het betreft ontwikkelingen die aansluiten op bestaande functies en structuren, geen nieuwe “gebiedsvreemde” ontwikkelingen in een “maagdelijk” landschap. Daarbij dient te worden voldaan aan de zorgplicht ruimtelijke kwaliteit en de eisen ten aanzien van kwaliteitsverbetering landschap zoals in de provinciale Structuurvisie Ruimtelijke Ordening en Verordening Ruimte is beschreven (zie hoofdstuk 2 en bijlage 1). Concreet houdt dit in, dat ontwikkeling / uitbreiding alleen mogelijk is, als gekeken is naar zorgvuldig ruimtegebruik en de ontwikkeling/uitbreiding landschappelijk is ingepast. Indien dit niet mogelijk is, is een financiële bijdrage aan een landschaps/groenfonds vereist, zodat elders in het buitengebied landschappelijke kwaliteiten kunnen worden versterkt. De zorgplicht ruimtelijke kwaliteit en de verplichte kwaliteitsverbetering landschap verminderen (eventuele) negatieve landschappelijke effecten en zijn daarmee te beschouwen als mitigerende maatregelen vooraf.

Landschappelijke structuur en elementen

Uitbreiding/omschakeling agrarische bedrijven

Uitbreiding/omschakeling van agrarische bedrijven leidt niet tot aantasting van het reliëf en/of de landschappelijke structuur op hoofdlijnen. De uit te breiden agrarische bedrijven liggen op historisch agrarisch gebruikte gronden (de oude cultuurgronden) en sluiten aan op bestaande woon-/boerderijlinten. Lokaal kan uitbreiding/omschakeling leiden tot verdichting van het lint en verlies van lokale landschapselementen. Dit geldt voor alle delen van het buitengebied, die nu agrarisch gebruikt worden. In het zeekeilandschap in het noorden van het plangebied liggen maar een paar bedrijven. Het effect van uitbreiding zal hier beperkt zijn. In het open hoevelandschap ten westen en zuiden van Roosendaal betreft het een groot aantal potentiële uitbreidingen. De bedrijven liggen echter grotendeels in bestaande linten. Uitbreiding zorgt hier voor (verdere) verdichting van de linten, maar daarmee ook voor (verdere) versterking van de structuurlijnen. In het gesloten hoevelandschap leidt uitbreiding niet tot structuurveranderingen. Wel is aandachtspunt dat uitbreiding ingepast wordt in het kleinschalige karakter van het landschap. In de landgoederenzone liggen relatief weinig bedrijven. Het effect van uitbreiding zal hier beperkt zijn. In de jonge ontginningen ten oosten en zuidoosten van Roosendaal is het aantal bedrijven ook relatief gering. Het effect op ruimtelijke structuur daarmee ook. De zorgplicht ruimtelijke kwaliteit en de kwaliteitsverbetering landschap borgen echter dat eventuele negatieve effecten beperkt blijven, worden gecompenseerd en dat daarnaast versterking van landschappelijke kwaliteiten gerealiseerd wordt.

Uitbreiding glastuinbouw

Ook de uitbreiding van glastuinbouw leidt niet tot een wezenlijke aantasting van de landschappelijke structuur op hoofdlijnen. Het betreft een uitbreiding van bestaande solitaire glastuinbouwbedrijven. Lokaal kan uitbreiding van glastuinbouw leiden tot verdichting van het lint en verlies van lokale landschapselementen. Dit geldt met name voor de glastuinbouw in het open hoevelandschap ten westen en de jonge ontginning ten oosten van Roosendaal en specifiek voor uitbreiding van Damsigt. In het gesloten hoevelandschap rondom Nispen is aandachtspunt dat uitbreiding van glastuinbouw passend is in het kleinschalige karakter van het landschap. Ook hiervoor geldt dat de zorgplicht ruimtelijke kwaliteit en de kwaliteitsverbetering landschap borgen dat eventuele negatieve effecten beperkt blijven en worden gecompenseerd.

Uitbreiding van Damsigt leidt tot (verder) ruimtebeslag en verdichting in het zeekleilandschap. Door landschappelijke inpassing/afscherming wordt het effect zo veel mogelijk beperkt.

Teeltondersteunende voorzieningen / maatregelen omgevingsvergunningstelsel

Teeltondersteunende voorzieningen zijn een relatief nieuw element in het landschap en kunnen nog als relatief “gebiedsvreemd” worden ervaren. Uitbreiding ervan heeft daarmee een negatief effect op het landschap. Echter, teeltondersteunende voorzieningen horen inmiddels bij een moderne agrarische bedrijfsvoering. Uitbreiding ervan sluit aan bij bestaande bedrijven en gaat niet ten koste van landschappelijke structuur op hoofdlijnen. Eventuele lokale effecten zijn niet op voorhand uit te sluiten, maar worden beperkt / gecompenseerd door de zorgplicht ruimtelijke kwaliteit en de regeling kwaliteits-verbetering landschap.

Hetzelfde geldt voor de maatregelen mogelijk met een vergunning (diepploegen, egaliseren, ophogen, kap hout, dempen sloten e.d.). Hierbij geldt wel als specifiek aandachtspunt dat egalisatie niet ten koste mag gaan van oorspronkelijk relief. Het meest waardevolle relief is echter te vinden in de bos-/zandverstuivingsgebieden en kent geen agrarisch gebruik.

Uitbreiding recreatieve bedrijven

Uitbreiding van recreatieve bedrijven kan lokaal ten koste gaan van landschappelijke waarden.

Eventuele negatieve effecten worden beperkt / gecompenseerd door de zorgplicht ruimtelijke kwaliteit en de kwaliteitsverbetering landschap.

Recreatief nevengebruik door en/of omschakelijk van agrarische bedrijven naar recreatief gebruik zal veelal plaatsvinden in het landschappelijk/agrarische karakter van de betreffende bedrijven. Het eventuele negatieve effect op landschappelijke waarden is hiermee beperkt.

Ruimtelijk visuele kwaliteit

Uitbreiding van agrarische bedrijven in de vorm van nieuwe kassen en/of stallen kan ten koste gaan van de ruimtelijke visuele kwaliteit van de omgeving. Dit geldt met name voor uitbreiding van Damsigt en de glastuinbouw en stallen in het open hoevelandschap. Uitbreiding van Damsigt leidt tot (verdere) en verdichting in het zeekleilandschap. Door landschappelijke inpassing/afscherming wordt de zichtbaarheid vanuit de omgeving op Damsigt beperkt. In het open hoevelandschap ten westen en zuiden van Roosendaal betreft het een groot aantal potentiële uitbreidingen. De bedrijven liggen echter grotendeels in bestaande linten. Uitbreiding zorgt hier voor (verdere) verdichting van de linten en daarmee lokaal voor verlies van zichtlijnen. In het gesloten hoevelandschap en de landgoederenzone leidt uitbreiding niet wezenlijke effecten. In de jonge ontginningen ten oosten en zuidoosten van Roosendaal is het aantal bedrijven relatief gering. Het effect daarmee ook. De uitbreiding van glastuinbouw hier geeft wel een negatief effect op openheid en zicht.

Uitbreiding van /omschakeling naar recreatieve bedrijven heeft naar verwachting geen wezenlijke invloed op de ruimtelijk-visuele kwaliteit van het buitengebied.

Maatregelen mogelijk binnen het vergunningstelsel (bv. beplanten met of vellen van houtgewas) leiden naar verwachting niet tot wezenlijke aantasting van de ruimtelijk visuele kwaliteit. Aanleg van een boomgaard kan lokaal de openheid verstoren, dit is aandachts-/afwegingspunt in het vergunningstelsel.

Cumulatie

Als alle agrarische en recreatieve bedrijven uitbreiden en er maximaal ingezet wordt op teeltondersteunende voorzieningen en maatregelen mogelijk binnen het vergunningstelsel is er sprake van cumulatie van effecten en een negatief effect op landschappelijke waarden.

De zorgplicht ruimtelijke kwaliteit en de regeling kwaliteitsverbetering landschap borgen echter dat effecten beperkt blijven, dan wel worden gecompenseerd.

Beoordeling

Het effect van uitbreiding/omschakeling van agrarische bedrijven (inclusief glastuinbouw, teeltondersteunende voorzieningen en maatregelen mogelijk binnen het vergunningstelsel) en uitbreiding van / omschakeling naar recreatieve bedrijven op de landschappelijke structuren en elementen wordt enigszins negatief beoordeeld (-). Het effect op landschappelijke structuur is gering, wel gaan landschappelijke elementen verloren (waar tegenover staat dat nieuwe elementen worden gerealiseerd conform de Kwaliteitsregeling landschap).

Ook het effect op de ruimtelijke visuele kwaliteit wordt enigszins negatief beoordeeld (-). Er is een negatief effect, maar er is geen grootschalige aantasting van grootschalige open gebieden en de uitbreidingen vinden vooral plaats aansluitend op al bestaande glastuinbouwbedrijven/ stallen in bestaande woon/boerderijlinten in al kleinschalig/halfgesloten landschap.

Tabel 5.8 Effectenbeoordeling landschap

Criterium	Maximum scenario
Effecten op landschappelijke structuren en elementen	-
Effecten op ruimtelijk-visuele kwaliteit	-

Mogelijke mitigerende maatregelen

Mitigatie van negatieve effecten op het landschap is mogelijk door een zorgvuldige landschappelijke inpassing van de uitbreiding in de omgeving. Dit is geborgd door reeds beschreven verplichting tot landschappelijke inpassing conform de regeling kwaliteitsverbetering landschap.

5.3.2 Cultuurhistorie

Algemeen

Bij het bepalen van de effecten op cultuurhistorie is onderscheid gemaakt in effecten op beschermde en niet beschermde waarden. Onder beschermde waarden vallen cultuurhistorische waarden die zijn beschermd in het kader van de Monumentenwet en/of Erfgoedverordening. Te denken valt aan rijks- of gemeentemonumenten of beschermde stads- of dorpsgezichten. Met niet beschermde cultuurhistorische waarden worden met name de historische geografische waarden bedoeld, zoals bijvoorbeeld waardevolle verkaveling, wegenstructuren of bomenrijen. Hierbij is sprake van een overlap met het thema landschap. Bij cultuurhistorie wordt ingegaan op die aspecten die (nog) niet bij landschap zijn beschreven en beoordeeld. Archeologie is formeel ook onderdeel van het thema cultuurhistorie, maar wordt in de MER, vanwege de specifieke waarden, effecten en beschermingsregimes, apart beschreven (zie volgende paragraaf Archeologie).

Beschermde waarden

Uitbreiding/omschakeling agrarische bedrijven

Uitbreiding en/of omschakeling van agrarische bedrijven gaat niet ten koste van beschermde cultuurhistorische waarden, zoals weergegeven op de Erfgoedkaart. Een aantal agrarische bedrijven met uitbreidingsmogelijkheden betreft monumenten, maar uitbreiding van stallen heeft naar verwachting geen directe aantasting van de beschermde monumentale waarden tot gevolg.

Uitbreiding glastuinbouw

Uitbreiding van glastuinbouw gaat niet ten koste van beschermde cultuurhistorische waarden.

Teeltondersteunende voorzieningen / maatregelen omgevingsvergunningstelsel

(Uitbreiding van) teeltondersteunende voorzieningen en/of maatregelen mogelijk binnen het vergunningstelsel leiden niet tot aantasting van beschermde cultuurhistorische waarden. Er zijn geen beschermde cultuurhistorische vlakken binnen het plangebied gelegen.

Uitbreiding recreatieve bedrijven

Uitbreiding van recreatieve bedrijven gaat niet ten koste van beschermde cultuurhistorische waarden.

Niet beschermde waarden

Uitbreiding/omschakeling agrarische bedrijven

Uitbreiding/omschakeling van agrarische bedrijven heeft effect op de overige (niet beschermde) cultuurhistorische waarden in het gebied. Als gevolg van de uitbreiding van de bedrijven kunnen cultuurhistorische waarden zoals verkaveling, cultuurhistorische landschapselementen (verder) worden aangetast. Ook kan door verdichting de ensemblewaarde (de samenhang met een object en haar omgeving) verminderen. Uitbreiding van bedrijven in de oude kernen van Roosendaal (Vroenhout, Boeiink, Haiink, Borteldonk) kan leiden tot aantasting van het historische karakter. Schaalgrootte en vormgeving vragen hier aandacht. Uitbreiding van bedrijven leidt niet tot wezenlijke aantasting van het karakter van aangewezen waardevolle agrarische complexen (Ever, Kleine Biezen, Everland, Nispen, Heiblokken) of restanten van turfwinninglandschap (Vlaams Moer, Laagveld). Aandachtspunt hierbij is wel dat uitbreiding zoveel als mogelijk langs de bestaande linten en nabij de bestaande bebouwing plaatsvindt. Uitbreiding gaat niet ten koste van historische structuren als wegen, spoorwegen, turfvaarten. Ook de molenbiotopen in en langs het plangebied ondervinden geen hinder. In het westelijk, noordelijk en oostelijk deel van het plangebied liggen geen historisch waardevolle groenstructuren. Uitbreiding van bedrijven heeft hier geen effect. In het zuidelijk deel van het plangebied liggen wel historisch waardevolle groenstructuren, met name ten oosten van de Antwerpseweg. Hier zijn echter relatief weinig bedrijven gelegen. Het effect op historische groenstructuren is dan ook gering.

Uitbreiding glastuinbouw

Lokaal kan uitbreiding van glastuinbouw wel het historisch karakter van historische gronden aantasten. Dit speelt in het noorden van het plangebied (Ever, Klein Biezen), ten zuiden van Nispen en in het turfrestant Laagveld. Uitbreiding van glastuinbouw heeft een gering effect op de overige (niet beschermde) cultuur-historische waarden in het gebied.

Teeltondersteunende voorzieningen / maatregelen omgevingsvergunningstelsel

In gebieden met niet-beschermde cultuurhistorische waarden kunnen (uitbreiding van) teeltondersteunende voorzieningen en/of maatregelen mogelijk binnen het vergunningstelsel leiden tot aantasting van niet-beschermde cultuurhistorische waarden. Naar verwachting geldt dit vooral op de akkercomplexen. Daar staat tegenover dat het vergunningstelsel een goede analyse van en afweging over eventuele aantasting van cultuurhistorische waarden borgt.

Uitbreiding recreatieve bedrijven

Uitbreiding van recreatieve bedrijven heeft naar verwachting geen wezenlijk effect op de overige (niet beschermde) cultuurhistorische waarden in het buitengebied. De bedrijven liggen over het algemeen buiten de gebieden die cultuurhistorisch waardevol worden geacht.

Cumulatie

Als alle agrarische en recreatieve bedrijven uitbreiden en er maximaal ingezet wordt op teeltondersteunende voorzieningen en maatregelen mogelijk binnen het vergunningstelsel is er sprake van cumulatie van effecten en een negatief effect op cultuurhistorische waarden.

De zorgplicht ruimtelijke kwaliteit en de regeling kwaliteitsverbetering landschap borgt dat effecten beperkt blijven, dan wel worden gecompenseerd.

Beoordeling

Samengevat is er geen negatief effect op beschermde cultuurhistorische waarden als gevolg van de ontwikkelingen die het bestemmingsplan mogelijk maakt. Dit wordt neutraal beoordeeld (0)

Wel kunnen als gevolg van de ontwikkelingen, overige cultuurhistorisch waardevolle elementen of structuren worden aangetast. Dit wordt enigszins negatief beoordeeld (-)

Tabel 5.9 Effectenbeoordeling cultuurhistorie

Criterium	Maximum scenario
Effecten op beschermde cultuurhistorische waarden	0
Effecten op overige cultuurhistorische waarden	-

Mogelijke mitigerende maatregelen

De mogelijk mitigerende maatregelen komen overeen met de mitigerende maatregelen ten aanzien van landschap.

5.3.3 Archeologie

Algemeen

Ten aanzien van archeologie is er onderscheid gemaakt in effecten op bekende archeologische waarden (waaronder archeologische monumenten) en archeologische verwachtingswaarden. Met bekende archeologische waarde worden terreinen bedoeld die vanuit archeologisch opzicht waardevol zijn (b.v. AMK-terreinen/archeologische monumenten). Per ontwikkeling is nagaan of sprake is van aantasting van deze waarden. Daarnaast wordt ook gekeken naar de archeologische verwachtingskaart. Deze kaart geeft een gebiedsindeling in drie categorieën, op basis van de verwachting van archeologische vondsten (gebieden met een lage, middel, danwel een hoge archeologische verwachting). Aantasting van beschermde monumenten of gebieden met een hoge of middelhoge archeologische waarden is negatief beoordeeld. Om de archeologische waarden in het plangebied van het bestemmingsplan te beschermen conform het vastgestelde gemeentelijk beleid en de Monumentenwet 1988 is de dubbelbestemming 'Waarde archeologie' opgenomen voor archeologisch waardevolle gebieden en gebieden met een hoge of middelhoge archeologische verwachtingswaarde. Voor deze gebieden dient voorafgaande aan ontwikkelingen archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd.

Bekende archeologische waarden

De agrarische en recreatieve bedrijven die kunnen uitbreiden zijn niet op of direct nabij archeologische monumenten gelegen. Effecten hierop kunnen derhalve worden uitgesloten.

Ten aanzien van (uitbreiding van) teeltondersteunende voorzieningen en maatregelen mogelijk binnen het vergunningstelsel geldt dat effect hiervan op archeologische monumenten voorkomen wordt door het toetsingskader binnen het vergunningstelsel.

Archeologische verwachtingswaarde

De agrarische en recreatieve bedrijven die kunnen uitbreiden/omschakelen zijn voor een deel gelegen in gebieden met een middelhoge tot hoge archeologische verwachtingswaarde gelegen. Dit geldt met name in het westelijke deel van het plangebied, direct ten zuiden van Roosendaal en ten zuiden van Nispen. In het noordelijk, oostelijk en overig zuidelijk deel van het plangebied is sprake van een lage archeologische verwachtingswaarde. Effecten op archeologische waarden kunnen niet worden uitgesloten. Daadwerkelijke verstoring wordt voorkomen danwel afgewogen door een dubbel-

bestemming in het bestemmingsplan, die borgt dat voor daadwerkelijke realisatie archeologisch onderzoek en zonodig opgraving plaatsvindt. Hetzelfde geldt voor (uitbreiding van) teeltondersteunende voorzieningen en maatregelen mogelijk binnen het vergunningstelsel: effecten zijn op voorhand niet uit te sluiten, maar het daadwerkelijk effect wordt voorkomen dan wel afgewogen door het toetsingskader binnen het vergunningstelsel.

Cumulatie

Er is geen sprake van cumulatie van effecten.

Beoordeling

Het ontbreken van effect op archeologische monumenten wordt neutraal beoordeeld (0). Het mogelijk verstoren van archeologische waarden wordt enigszins negatief beoordeeld (-), de dubbelbestemming waarborgt onderzoek vooraf en als nodig opgraving, maar in situ conservering is dan niet meer mogelijk.

Tabel 5.10 Effectenbeoordeling archeologie

Criterium	Maximum scenario
Effecten op beschermde archeologische waarden	0
Effecten op archeologische verwachtingswaarden	-

Mogelijke mitigerende maatregelen

Mitigerende maatregelen worden niet nodig en/of doelmatig geacht. De dubbelbestemming waarborgt onderzoek vooraf en daarmee voorkoming van negatieve effecten.

5.4 Leefbaarheid en gezondheid

5.4.1 Geur

Effecten

De regels van het bestemmingsplan borgen, conform de bepalingen in de Verordening Ruimte 2014, dat geurveroorzakende bedrijven (veehouderijen) alleen uit mogen breiden als voldaan wordt aan geurnormen uit de Verordening. Daarmee is geborgd dat er bij uitbreiding van veehouderijen geen toename van geurhinder, dan wel toename van geurhinderknelpunten zal zijn. Er is mogelijk zelfs sprake van een positief effect op het moment dat agrarische ondernemers bij uitbreiding geurreducerende stalsystemen op het hele bedrijf (dus ook op het bestaande bedrijf) gebruiken. Dit effect is echter op voorhand niet in te voorspellen en is daarom niet meegenomen in de onderstaande beoordeling.

Beoordeling

De toename in geurhinder is gering en wordt neutraal beoordeeld (0).

Tabel 5.11 Effectenbeoordeling geur

Criterium	Maximum scenario
Kans op toename geurbelasting op geurgevoelige objecten (effecten op leefkwaliteit)	0

Cumulatie

Omdat er geen effect is, is er ook geen cumulatie van effecten.

Mogelijke mitigerende maatregelen

Omdat er geen negatief effect is, is er geen mitigatie noodzakelijk.

5.4.2 **Luchtkwaliteit**

Effecten

De regels van het bestemmingsplan borgen, conform de bepalingen in de Verordening Ruimte 2014, dat fijn stof- en stikstofemitterende bedrijven en (veehouderijen, glastuinbouw) alleen uit mogen breiden als voldaan wordt aan fijn stofnormen uit de Verordening, dan wel de uitbreiding niet leidt tot toename van stikstofdepositie. Daarmee is geborgd dat er bij uitbreiding van veehouderijen en glastuinbouw geen wezenlijke toename is van uitstoot van fijn stof en stikstofdioxide. Normen worden niet overschreden. Voor de uitbreiding van recreatieve functies gelden dergelijke beperkingen niet. Verkeer van en naar deze voorzieningen kan leiden tot een toename van uitstoot van fijn stof en stikstofdioxide, maar naar verwachting blijft deze toename beperkt tot maximaal enkele tienden ug/m³.

Beoordeling

De toename in uitstoot van fijn stof en stikstofdioxide is gering en wordt neutraal tot enigszins negatief beoordeeld (0/-).

Tabel 5.12 Effectenbeoordeling luchtkwaliteit

Criterium	Maximum scenario
Kans op toename concentratie fijn stof en stikstofdioxide	0/-

Cumulatie

Het effect van uitbreiding van recreatieve functies is beperkt en verspreid over het plangebied. Er is daarom naar verwachting geen cumulatief effect.

Mogelijke mitigerende maatregelen

Mitigerende maatregelen worden niet noodzakelijk of doelmatig geacht.

5.4.3 **Gezondheid**

Algemeen

Zoals in eerdere paragrafen van dit hoofdstuk beschreven hebben de ontwikkelingen in bestemmingsplan Buitengebied effecten op leefbaarheidsaspecten voor omwonenden, maar zijn deze effecten naar verwachting gering.

Uitbreiding van glastuinbouw leidt tot enige nieuwe hinder in en rond het bestaande glastuinbouw-gebied. De kassen hebben effect op het landschap, de openheid en de beleving ervan. Daarnaast leiden de kassen tot extra (vracht)verkeer en daarbijbehorende toename van luchtverontreiniging en geluidhinder. De toename is echter beperkt en leidt niet tot een wezenlijke toename van hinder. Uitbreiding van de glastuinbouw leidt tot een toename van lichtbronnen, maar als deze conform wettelijke eisen worden afgeschermd is het effect op de omgeving beperkt. Samenvattend is de verwachting dat de uitbreiding van glastuinbouw geen wezenlijk effect heeft op de gezondheidssituatie ter plaatse.

De uitbreiding van de overige agrarische bedrijven leidt tot extra hinder in het buitengebied: verdere aantasting van het landschap, verkeersaantrekkende werking, geluid, luchtverontreiniging. Maar zoals in eerdere paragrafen al gesteld: Als de uitbreiding gerealiseerd worden conform de wettelijke eisen is de hinder beperkt en daarmee ook het effect op gezondheid.

Specifiek aandachtspunt voor agrarische bedrijven in relatie tot gezondheid is de uitstoot van endotoxinen en MRSA door intensieve veehouderijen. In bijlage 2 wordt uitgebreider ingegaan op deze aspecten. De resultaten van het landelijk onderzoek door IRAS (Institute for Risk Assessment Sciences)

‘Mogelijk effecten van intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden’ (juni 2011) suggereren een straal van ca. 250 – 1.000 meter waarbinnen verhoogde concentraties van endotoxinen en MRSA meetbaar zijn. Er wordt verder onderzoek gedaan of het mogelijk is om afstanden te eisen tussen (intensieve) veehouderijen en gevoelige bestemmingen. Vooralsnog tonen onderzoeken echter niet aan dat omwonenden van veehouderijen een verhoogd risico op gezondheidsschade hebben. Gezondheidsschade is echter nooit helemaal uit te sluiten (zie uitbraak Q-koorts). In het plangebied is een aantal intensieve varkenshouderijen, twee pluimveehouderijen actief.

Het risico op vergroting van bovengenoemde gezondheidsrisico's door uitbreiding van de intensieve veehouderij in Buitengebied kan niet geheel worden uitgesloten.

Advies gezondheidsraad november 2012

In 2011 verzocht de toenmalige staatsecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en de staatsecretaris van Infrastructuur en Milieu, de Gezondheidsraad een beoordelingskader te ontwikkelen over risico's van de intensieve veehouderij voor de gezondheid van omwonenden. Ook werd gevraagd naar nut en noodzaak van het hanteren van minimumafstanden tussen veehouderijbedrijven en woongebieden.

De Gezondheidsraad komt tot de conclusie dat de huidige wetenschappelijke gegevensbasis te smal is voor een kwantitatief beoordelingskader, waarin wordt vastgelegd welke risiconiveaus voor omwonenden maximaal toelaatbaar zijn. Evenmin is bekend tot welke afstand omwonenden verhoogde gezondheidsrisico's lopen. De Gezondheidsraad acht dat een meer beleidsmatig gericht beoordelingskader bruikbare aanknopingspunten biedt voor de praktijk. Volgens de Gezondheidsraad moet deze aanpak op lokaal niveau zijn beslag krijgen, juist omdat de lokale omstandigheden kunnen variëren. Dit alles onder de verantwoordelijkheid van de gemeente, met de GGD in een adviserende functie. Gesteld wordt dat er behoefte is aan aanvullend onderzoek (Gezondheidsraad, 2012).

Cumulatie

De gezondheidssituatie in Buitengebied Roosendaal wordt momenteel vooral bepaald door de bestaande hinderbronnen:

- A17/A58/provinciale wegen: geluidhinder, luchtverontreiniging;
- Spoorlijn: geluidhinder;
- Glastuinbouw: lichthinder;
- Agrarische bedrijvigheid: luchtkwaliteit.

De bijdrage door de ontwikkelingen binnen bestemmingsplan Buitengebied Roosendaal wordt zodanig beperkt geacht dat ze geen cumulatief effect hebben op al de bestaande hinder- en gezondheidssituatie.

Beoordeling

Het effect van de ontwikkelingen binnen bestemmingsplan Buitengebied wordt neutraal tot enigszins negatief beoordeeld. (0/-). Er is sprake van een toename van enkele hinderaspecten, maar gering.

Tabel 5.13 Effectenbeoordeling gezondheid

Criterium	Maximum scenario
Kans op verspreiding van (dier-)ziekten van bedrijf tot bedrijf	0/-
Kans op besmetting via de lucht	0/-
Kans op gezondheidseffecten van geurhinder	0/-
Kans op gezondheidseffecten van stofhinder	0/-

Mogelijke mitigerende maatregelen

Zie de afzonderlijk milieuaspecten (verkeer, geluid, luchtkwaliteit, licht, geur, externe veiligheid).

5.4.4 Verkeer

Algemeen

Het bestemmingsplan Buitengebied maakt geen ontwikkelingen mogelijk met grote verkeers-aantrekkende werking. De verkeersaantrekkende werking van de voorziene uitbreiding van agrarische en recreatieve bedrijven is gering. Samen met de al relatief geringe verkeersintensiteiten in de huidige situatie geeft dit naar verwachting geen verkeerskundige knelpunten. Aandachtspunt is wel de toename van met name vrachtverkeer, hoe gering ook, in relatie tot de aard van de wegen in het buitengebied.

Uitbreiding agrarische bedrijven / glastuinbouw

Uitbreiding van agrarische bedrijvigheid kan leiden tot enige toename van verkeersbewegingen, zowel bij de uitbreiding van veehouderij- als van akkerbouwbedrijven. Dit zal op de betreffende ontsluitende wegen leiden tot enkele tientallen verkeersbewegingen per dag extra. De toename ten opzichte van de huidige verkeersintensiteiten zal ordegrrootte enkele tot maximaal 10% bedragen. Gezien de geringe verkeersintensiteiten op de wegen in het buitengebied leidt dit niet tot verkeersknel- en/of aandachtspunten.

Specifiek voor renovatie en uitbreiding van glastuinbouwbedrijf Damsigt is een inschatting gemaakt van de toename van verkeer (VEK adviesgroep, 2014). Deze past in bovenstaand beeld: maximaal enkele tientallen verkeersbewegingen extra per etmaal.

Uitbreiding recreatieve bedrijven

Uitbreiding van recreatieve bedrijven leidt tot een toename van verkeersbewegingen op de omliggende wegen. De mogelijke uitbreidingen van recreatieve bedrijven en de mogelijkheden voor agrarische bedrijven om om te schakelen naar recreatieve functies zijn echter relatief gering in omvang en verkeersaantrekkende werking. De capaciteit van het wegennet in het buitengebied is ruim voldoende om deze toename te kunnen verwerken.

Cumulatie

De toename van verkeer door de uitbreiding van agrarische en recreatieve bedrijven vindt plaats in hetzelfde gebied en deels over dezelfde wegen, zodat sprake is van cumulatie van effecten. Maar de bedrijven met uitbreidingsmogelijkheden liggen verspreid over het plangebied. Er worden daarom geen verkeerskundige knelpunten verwacht.

Beoordeling

Het verkeerseffect van de ontwikkelingen wordt neutraal tot enigszins negatief beoordeeld (0/-). Er is effect: er is toename van verkeer en dit kan leiden tot enige verkeershinder, zij het lokaal, tijdelijk en naar verwachting beperkt. De toename van verkeer leidt niet tot verkeerskundige knelpunten.

Tabel 5.14 Effectenbeoordeling verkeer

Criterium	Maximum scenario
Kans op verslechtering van de verkeersafwikkeling en -veiligheid in het buitengebied	0/-

Mogelijke mitigerende maatregelen

Mitigerende maatregelen worden niet nodig en/of doelmatig geacht. In het bestemmingsplan is als toetsingscriterium opgenomen dat uitbreidingen/ontwikkelingen niet mogen leiden tot wezenlijke toename van verkeer.

5.4.5 Geluid

Algemeen

De ontwikkelingen in het bestemmingsplan Buitengebied leiden tot een toename van geluidbelasting en daarmee mogelijk tot een toename van geluidhinder in het gebied. Het betreft toename van geluidbelasting door:

- Verkeer als gevolg van uitbreiding van agrarische bedrijven;
- Bedrijfsbronnen glastuinbouw en stallen;
- Verkeer als gevolg van uitbreiding van recreatiebedrijven.

Het geluideffect op natuur (beschermde gebieden en soorten) is beschreven in paragraaf 5.8.

De uitbreiding van bestaande agrarische bedrijven leidt tot een toename van verkeersbewegingen en daarmee tot een toename van geluiduitstoot. Op basis van de voorspelde toename aan verkeersbewegingen door de ontwikkelingen in het bestemmingsplan is semi-kwantitatief (op basis van kengetallen en vereenvoudigde rekenformules) onderzocht hoe groot de toename is van geluidemissie. De toename in geluidbelasting blijft beperkt tot maximaal enkele tienden dB. Deze toenames zijn nauwelijks waarneembaar en leiden niet tot overschrijding van geluidnormen. Dit neemt niet weg dat lokaal tijdelijk, bijvoorbeeld bij het passeren van een vrachtwagen, het geluid als hinderlijk ervaren kan worden. Dit is echter subjectief, objectief is geen sprake van een wezenlijke verslechtering van het geluidklimaat.

Daarnaast is sprake van geluiduitstoot vanuit bronnen in glastuinbouw en (uitbreiding van) agrarische bedrijven, bijvoorbeeld vanuit stalsystemen en verwarmingsinstallaties (zoals warmtekruiswisseling). Dit kan lokaal als hinderlijk worden ervaren. Wet- en regelgeving ten aanzien van geluiduitstoot en uitstootbeperkende maatregelen borgt echter dat geen sprake is van overschrijding van normen.

Cumulatie

De toename van geluidhinder door uitbreiding van agrarische en recreatieve bedrijven is beperkt en draagt niet of nauwelijks bij aan het gecumuleerde geluidklimaat in het buitengebied. Dit is en blijft voornamelijk bepaald door de geluiduitstoot van A17, A58, provinciale en lokale wegen, bedrijventerreinen etc.

Beoordeling

Het effect van de ontwikkelingen in Buitengebied op geluidkwaliteit wordt neutraal tot enigszins negatief beoordeeld (0/-). De toename in hinder is zeer gering.

Tabel 5.15 Effectenbeoordeling geluid

Criterium	Maximum scenario
Kans op toename geluidhinder in het buitengebied	0/-

Mogelijke mitigerende maatregelen

Mitigerende maatregelen worden op zich niet nodig en/of doelmatig geacht. In het bestemmingsplan is als toetsingscriterium opgenomen dat uitbreidingen/ontwikkelingen niet mogen leiden tot wezenlijke toename van geluidhinder.

5.4.6 Lichthinder

Algemeen

De ontwikkelingen in bestemmingsplan Buitengebied kunnen leiden tot extra lichthinder. Dit geldt met name voor de uitbreiding van bestaande glastuinbouw. De overige lichthinder wordt beperkt geacht.

Toename van glastuinbouw leidt bij gebruik van assimilatieverlichting (verlichting ter bevordering van groei van gewassen) tot toename van lichtuitstraling in het plangebied. Zonder afscherming van deze bronnen neemt de lichtuitstraling toe en daarmee naar verwachting ook de ervaren lichthinder door omwonenden. Hinder uit zich in directe zichtbaarheid van lichtbronnen en een verlichte nachtelijke hemel, met name bij reflectie van verlichting op de bewolking. Hoewel de lichtuitstraling als hinderlijk wordt ervaren door omwonenden, zijn er (nog) geen eenduidige relaties tussen ervaren lichthinder en bijvoorbeeld afstand tot kassen. Dit maakt het lastig eenduidige effectbeoordelingen te maken. Wel is uit onderzoek bekend dat licht van nieuwe glastuingebied (in nog "donker" gebied) hinderlijker wordt ervaren dan licht van (uitbreiding van) bestaande glastuinbouw. Wet en regelgeving borgt afscherming van een groot deel van het licht, maar (nog) niet van alle lichtuitstraling. In de nacht is onder vigerende wet- en regelgeving nog sprake van maximaal 25% lichtuitstraling (minimaal 75% afscherming) vanuit de kasdekken (gevels van de kassen zijn volledig afgeschermd).

Er heeft in het kader van dit MER en het Bestemmingsplan Buitengebied geen onderzoek plaatsgevonden naar de lichthinder. Onderzoeken in het kader van andere glastuinbouw-projecten (o.a. naar het glastuingebouwgebied in het Agro Food Cluster (AFC) Dinteloord en het glastuingebouwgebied Agriport in Heemskerk) geeft een indicatie van de effecten:

- Bij 98% dekafscherming is de lichtuitstraling relatief beperkt: de grens van toename met 1 lux (vergelijkbaar met een lichtsterkte tussen schemering en volle maan, zie kader) ligt op ca. 50 m van het glastuinbouwgebied.

Kader Licht en verlichtingssterkte

Lichtomstandigheden en verlichtingssterktes kunnen sterk variëren:

- situatie verlichtingssterkte (lux)
- vol zonlicht 100.000
- gemiddeld daglicht 5.000
- schemering 10
- volle maan bij heldere hemel 0,5
- geheel maanloze, zwaar bewolkte nacht 0,001
- grens zien voor aan donker geadapteerd oog 0,00001

Uitbreiding van bestaande agrarische bedrijven, anders dan glastuinbouw, leidt naar verwachting niet tot een wezenlijke toename lichthinder. Dit uitgaande van "traditionele" dichte stalvormen. Er is een ontwikkeling gaande die kiest voor open vormen van stallen. Het bestemmingsplan Buitengebied laat deze stalvorm toe. Een open stalvorm kan lokaal leiden tot lichtuitstraling, die mogelijk door omwonenden als hinderlijk wordt ervaren. In tegenstelling tot de glastuinbouw is de verlichtingssterkte relatief beperkt (in vergelijking tot assimilatieverlichting in kassen) en vindt uitstraling langs de gevels plaats en niet naar boven.

Verlichting van paardenbakken is niet toegestaan in het bestemmingsplan. De mogelijk ervaren hinder hiervan zal niet toenemen. Lokaal kan tijdelijk tijdens de avondperiode lichthinder ervaren worden door het voorbijrijden van vrachtwagens / tractoren.

Cumulatie

De bedrijven waar uitbreiding mogelijk leidt tot toename van licht, liggen verspreid over het buitengebied. Er is naar verwachting geen cumulatie van effecten.

Beoordeling

Zonder mitigerende maatregelen wordt de toename van lichthinder in en rond glastuinbouw als enigszins negatief beoordeeld. Er is sprake van nieuwe lichtbronnen, maar als deze conform de wettelijke eisen worden afgeschermd is de lichtuitstraling beperkt tot de bovenzijde.

Tabel 5.16 Effectenbeoordeling licht

Criterium	Maximum scenario
Kans op toename lichthinder in het buitengebied	-

Mogelijke mitigerende maatregelen

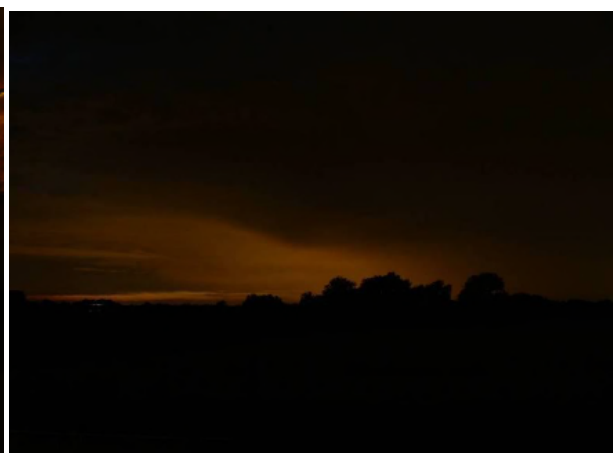
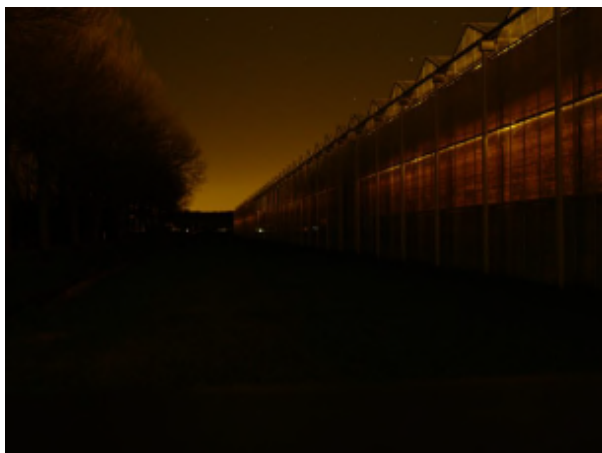
Lichthinder kan (verder) gemitigeerd worden door verdere afscherming van de kassen. 100 % afscherming is echter in de praktijk (nog) niet haalbaar. Het is ook geen mitigerende maatregel die in het bestemmingsplan geborgd kan worden.

Lichtemissie en effect van afscherming

Onderstaande foto's geven een indruk van het effect van de bovenafscherming.

licht in een kas met bovenafscherming

lichtemissie uit kas met bovenafscherming; bij de afgeschermd kas wordt de emissie van licht zover teruggedrongen dat de lichtvervuiling aan de horizon niet meer bepaald wordt door de kas.

5.4.7 Externe veiligheid

Algemeen

De uitbreiding van agrarische bedrijven leidt niet tot vergroting van externe veiligheidsrisico's. De veiligheid rond lokale bedrijfsgebonden opslagtanks voor gas e.d. is geborgd door eisen aan realisatie / afstanden e.d. vanuit wet- en regelgeving.

Er worden in het kader van het bestemmingsplan Buitengebied geen nieuwe kwetsbare en/of beperkt kwetsbare objecten gerealiseerd binnen de veiligheids- en normafstanden van bestaande risicobronnen (LPG-stations/tanks, buisleidingen en wegen met vervoer gevaarlijke stoffen).

Wel neemt naar verwachting door uitbreiding van recreatieve bedrijven en omschakeling van agrarische bedrijven naar recreatie en recreatieve nevenfuncties het aantal recreanten (verblijfs- en dag-) toe. De toenames in recreanten zijn niet dermate groot dat veiligheidsrisico's ontstaan. In het bestemmingsplan is dit conform daarvoor geldende wet- en regelgeving gemotiveerd middels een verantwoording groepsrisico.

Beoordeling

Het effect van de ontwikkelingen in bestemmingsplan Buitengebied op externe veiligheidsrisico's wordt neutraal beoordeeld (0).

Tabel 5.17 Effectenbeoordeling externe veiligheid

Criterium	Maximum scenario
Kans op toename veiligheidsrisico's in het buitengebied	0

Mogelijke mitigerende maatregelen

Mitigerende maatregelen worden niet nodig en/of doelmatig geacht

5.5 Overige thema's

5.5.1 Bodem

Algemeen

Bij de effectbeschrijving van bodem is onderscheid gemaakt in verstorende van bodemopbouw en bodemkwaliteit.

Bodemopbouw

Uitbreiding van agrarische bedrijven gaat ten koste van de bodemopbouw ter plaatse. Het betreft echter geen waardevolle of zeldzame bodemtypen (eventuele verstorende van archeologische waarden in de ondergrond is beschreven in de paragraaf archeologie).

Bodemkwaliteit

Ter hoogte van de agrarische en recreatieve bedrijven kunnen lokaal bodemverontreinigingen aanwezig zijn als gevolg van bedrijfsactiviteiten in het verleden. Indien er graafwerkzaamheden plaatsvinden dient door middel van bodemonderzoek (verkenkend onderzoek) te worden nagegaan of lokale bodemverontreinigingen aanwezig zijn. Indien een verontreiniging aanwezig is, zal bekeken moeten worden of deze dient te worden gesaneerd.

Uitbreiding van agrarische bedrijvigheid kan gepaard gaan met een toename van gebruik van bemesting en gewasbeschermingsmiddelen. Dit kan leiden tot een verslechtering van de bodemkwaliteit. Wet- en regelgeving borgt dat het gebruik van middelen binnen de daarvoor gestelde normen blijft en borgt daarmee tevens dat een eventueel negatief effect op bodemkwaliteit beperkt zal zijn.

Cumulatie

Er is geen sprake van cumulatie van effecten.

Beoordeling

Het effect op bodemopbouw wordt neutraal beoordeeld (0). Aangezien mogelijke bodemvervuiling op locaties moet worden opgelost op het moment dat de grond vergraven gaat worden, is er een licht positief effect op de bodemkwaliteit (+). Het effect van toename van agrarische gebruik op de bodemkwaliteit wordt enigszins negatief beoordeeld (-). Per saldo wordt het effect op bodemkwaliteit neutraal beoordeeld (0).

Tabel 5.18 Effectenbeoordeling bodem

Criterium	Maximum scenario
Effecten op bodemwaarden / -kwaliteit	0

Mogelijke mitigerende maatregelen

Mitigerende maatregelen worden niet nodig en/of doelmatig geacht.

5.5.2

Water

Algemeen

Bij de beoordeling water is onderscheid gemaakt in de criteria oppervlaktewater, grondwater en waterkwaliteit. Binnen oppervlaktewater/grondwater is onderscheid gemaakt in een aantal subcriteria: toename verharding/afname infiltratie, waterberging, waterwingebied, natte natuurplek / attentiegebieden. De hydrologische effecten op natuur worden beschreven in paragraaf Natuur. In het kader van het bestemmingsplan wordt met de waterbeheerder, waterschap Brabantse Delta, afgestemd ("watertoets").

Watertoets

Sinds 1 november 2003 is het wettelijk geregeld dat in alle ruimtelijke plannen een watertoets dient te worden uitgevoerd. Het doel van de watertoets is in een vroeg stadium waterhuishoudkundige doelstellingen zichtbaar te maken en evenwichtig mee te nemen bij ruimtelijke plannen. Er wordt met name ingegaan op de gevolgen van het plan voor de waterhuishouding en de beschrijving van de maatregelen die worden getroffen. Sinds het voorjaar van 2003 worden in de gemeente Roosendaal alle nieuwe gemeentelijke ruimtelijke plannen besproken in het "Waterpanel Roosendaal". De werkwijze van het waterpanel is vastgelegd in het "Handboek bij de watertoets bij de Gemeente Roosendaal". Naast enkele gemeentelijke afdelingen nemen het waterschap en de vaste adviseurs van de Gemeente Roosendaal eenmaal per kwartaal deel aan het overleg. Het waterschap levert in dit overleg alle relevante waterhuishoudkundige informatie over het projectgebied en haar omgeving aan. Aan de hand van opmerkingen en aanvullingen van de waterbeheerder formuleert de gemeente een waterparagraaf bij de RO-procedure. Ook wordt de waterbeheerder de mogelijkheid geboden om tijdig te reageren op de concepten. Bovenstaande is nader vastgelegd in werkafspraken tussen waterschap en de gemeente.

Het Bestemmingsplan Buitengebied is conserverend van aard. Bij mogelijke functieveranderingen in de toekomstige situatie (bijvoorbeeld dubbelbestemming) zal de gemeente door middel van een 'partiële herziening' of een 'vrijstelling' de bestemming wijzigen. De watertoets zal dan worden doorlopen, het betreffende 'plangebied' zal worden besproken in het waterpanel en er zal een waterparagraaf worden opgesteld. Op deze wijze is het aspect water ook in de toekomst op een zorgvuldige wijze ingebed in het bestemmingsplan.

Oppervlakte- en grondwater

Toename verharding en piekafvoeren, afname infiltratie

De uitbreiding van de agrarische bedrijven resulteert in een toename van het verhard oppervlak. Een toename van de verharding heeft een versnelde afvoer van het hemelwater naar het oppervlaktewater tot gevolg. Om ervoor te zorgen dat het watersysteem niet wordt overbelast door een piek aan hemelwater, dient in afstemming met het waterschap en de gemeente extra waterberging aangelegd te worden ter compensatie. Bij de realisatie van een groter verhard oppervlak door de aanleg van stallen of asfalt neemt de infiltratie van neerslag naar het grondwater af. Het waterbeleid is er onder andere op gericht de infiltratie van neerslag niet te laten afnemen. Ook dit effect dient te worden gecompenseerd. Het effect van uitbreiding van verspreid liggende bedrijven is relatief beperkt en lokaal. Bij concentraties van bedrijven, is het (cumulatieve) effect mogelijk groter.

De ontwikkeling van glastuinbouw kan (zonder aanvullende maatregelen) leiden tot effecten op oppervlakte- en grondwater. De ontwikkeling van glastuinbouw resulteert in een toename van het verhard oppervlak. Daarnaast wordt neerslag opgevangen in gietwaterbassins om te worden gebruikt in de kassen. Een toename van de verharding leidt tot een afname van het waterbergend vermogen in het gebied en heeft een versnelde afvoer van het hemelwater naar het oppervlaktewater tot gevolg. Opvang van het water in gietwaterbassins vangt een (groot) deel van piekwater op. Daar staat tegenover dat er ten opzichte van huidige functie als akker- of grasland ook minder gewasverdamping is. Het resulterende effect is daarmee afhankelijk van de hoeveelheid neerslag en het benodigde water in de kassen (afhankelijk van soort teelt). Op voorhand is niet uit te sluiten dat er per saldo een negatief effect is op oppervlakte- en grondwater. Het effect is in de moderne glastuinbouwbedrijfsvoering, waarop processen zoveel mogelijk op hergebruik zijn gericht, naar verwachting gering.

Teeltondersteunende voorzieningen kunnen ook leiden tot toename van verharding in het buitengebied. Ook hiervoor dienen in afstemming met het waterschap aanvullende maatregelen genomen te worden om vermindering van infiltratie te voorkomen.

Daarnaast maakt het bestemmingsplan bij vergunning een aantal maatregelen mogelijk, die ook effect kunnen hebben op verharding / infiltratie. Dit kan in principe in een groot deel van het plangebied. Wezenlijk negatieve effecten worden echter voorkomen door het toetsingskader van het vergunningstelsel.

Uitbreiding van recreatieve voorzieningen zorgt voor een toename van verharding en daarmee een vermindering van infiltratie. Ook hiervoor dienen in afstemming met het waterschap aanvullende maatregelen genomen te worden conform de eisen die daaraan gesteld zijn.

Waterberging

In het buitengebied is één (klein) waterbergingsgebied gelegen. Uitbreiding van bedrijven gaat niet ten koste hiervan. In het buitengebied is wel een aantal reserveringsgebieden waterberging opgenomen. Er liggen echter geen agrarische, glastuinbouw- of recreatieve bedrijven in of nabij deze reserveringsgebieden. Uitbreiding van teeltondersteunende voorzieningen en maatregelen binnen het vergunningstelsel kunnen mogelijk wel binnen de reserveringsgebieden worden gerealiseerd. Hierbij dient de waterbergingsfunctie van het gebied in tact te blijven.

Natte natuurparels / attentiegebied EHS

In het buitengebied zijn geen natte natuurparels / attentiegebied EHS gelegen. De ontwikkelingen mogelijk in het bestemmingsplan hebben hierop geen negatief effect.

Waterwingebied

In of nabij het waterwingebied Roosendaal ligt één bestaand bedrijf. Deze zal niet zondermeer kunnen uitbreiden. Een aantal agrarische en recreatieve bedrijven ligt in het grondwaterbeschermingsgebied rond de waterwinning. Uitbreiding van deze bedrijven kan hierdoor een negatief effect hebben. Het effect wordt echter voorkomen door de eisen aan vergunningverlening.

Uitbreiding van teeltondersteunende voorzieningen en maatregelen binnen het vergunningstelsel kunnen mogelijk wel binnen de beschermingsgebieden van beide waterwinningen worden gerealiseerd. Echter de eisen aan vergunningverlening voorkomen negatieve effecten.

Overige

Ontwikkelingen binnen het bestemmingsplan hebben geen effecten op overige wateraspecten als waterkeringen, afvalwatertransportleidingen, rioolgemalen e.d.

Waterkwaliteit

Uitbreiding van glastuinbouw leidt tot een toename van afvoer van procesafvalwater. Op termijn wordt in de sector gestreefd naar een gesloten systeem, waardoor een negatief effect op waterkwaliteit voorkomen kan worden.

Uitbreiding van agrarische bedrijven leidt mogelijk tot een toename van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en daarmee mogelijk tot een negatief effect op de waterkwaliteit.

Naar verwachting leidt dit ten opzichte van de huidige/ referentie niet tot een wezenlijke verslechtering van de waterkwaliteit in de KRW-waterlichamen en staan de ontwikkelingen in het bestemmingsplan Buitengebied het bereiken van de KRW-doelstellingen niet in de weg. Er liggen relatief weinig bedrijven in de nabijheid van de KRW-waterlichamen. Overige ontwikkelingen hebben naar verwachting geen wezenlijke effecten op de waterkwaliteit.

Cumulatie

Als alle agrarische en recreatieve bedrijven uitbreiden en er maximaal ingezet wordt op teelt- ondersteunende voorzieningen en maatregelen mogelijk binnen het vergunningstelsel is er sprake van cumulatie van effecten en een negatief effect op infiltratie en waterkwaliteit.

Beoordeling

Uitbreiding van agrarische bedrijven, alsmede de realisatie van extra glastuinbouw resulteert in een toename van verhard oppervlak (= negatief effect op oppervlaktewater). Als gevolg van een afname in infiltratie heeft uitbreiding van agrarische bedrijven en glastuinbouw ook een negatief effect op het grondwater. Dit wordt echter deels gecompenseerd door retentie. Per saldo wordt het effect enigszins negatief beoordeeld (-).

Het geringe effect op waterbergingsgebied wordt neutraal tot enigszins negatief beoordeeld (0/-), het mogelijke geringe effect op beschermingsgebied waterwinning neutraal tot enigszins negatief (0/-).

Effecten op de waterkwaliteit zijn over het algemeen enigszins negatief (-), als gevolg van een toename van bemesting en gewasbestrijdingsmiddelen en de lozing van procesafvalwater.

Tabel 5.19 Effectenbeoordeling water

Criterium	Maximum scenario
Effecten op oppervlaktewater	-
Effecten op grondwater	-
Effecten op waterbergingsgebied	0/-
Effecten op waterwingebied	0/-
Effecten op waterkwaliteit	-

Mogelijke mitigerende maatregelen

Om piekafvoeren van hemelwater te beperken zorgen retentiebekkens voor een geleidelijke afvoer van water waarbij een deel in de bodem zakt. De toename aan verhard oppervlak wordt in overleg met het waterschap en de gemeente gecompenseerd zodat negatieve effecten worden beperkt. Dit wordt verder vastgelegd in het kader van de Keur en is sec geen mitigerende maatregel in het kader van het bestemmingsplan.

Afstemming met waterbeheerder

In het kader van het bestemmingsplan wordt met de waterbeheerder, waterschap Brabantse Delta, afgestemd ("watertoets").

6 Slotbeschouwing

6.1 Overzicht effecten

Tabel 6.1 geeft een samenvattend overzicht van de beoordeling van de effecten van de ontwikkelingen binnen bestemmingsplan Buitengebied Roosendaal-Nispen op de diverse aspecten conform het beoordelingskader beschreven in paragraaf 5.1 en de effectbeschrijvingen in de rest van hoofdstuk 5. De beoordeling is weergegeven in plussen en minnen(++ positief, + enigszins positief, 0 positief noch negatief, - enigszins negatief, - - negatief). Tevens is aangegeven of er sprake kan zijn van cumulatie van effecten en/of vermindering van effecten (mitigatie) mogelijk is (in het kader van het bestemmingsplan). In het vervolg van dit hoofdstuk worden de effecten en de beoordeling ervan kort samengevat.

Tabel 6.1 Overzicht effectbeoordeling

(Hoofd)aspect	Maximum scenario	Cumulatie	Mitigatie mogelijk
Natuur			
Natura 2000-gebieden	0	nee	nvt
Overige zeer kwetsbare gebieden (Wav-gebieden)	0	nee	nvt
Overige EHS	0	nee	nvt
Overige natuurwaarden	-	nee	nvt
Landschap en cultuurhistorie			
Landschappelijke waarden	-	ja	ja
Ruimtelijk-visuele kwaliteit	-	ja	nee
Cultuurhistorische waarden	0/-	ja	ja
Archeologische waarden	0/-	nee	nee
Leefbaarheid			
Geur	0	nee	nvt
Luchtkwaliteit	0/-	nee	nvt
Gezondheid	0/-	nee	nvt
Verkeer	0/-	ja	nee
Geluid	0/-	nee	nvt
Licht	-	ja	nee
Externe veiligheid	0	nee	nvt
Overige aspecten			
Bodem	0	nee	nvt
Water	-	ja	ja

Score	Beoordeling
++	Beoordeling positief in vergelijking met de autonome ontwikkeling
+	Beoordeling enigszins positief in vergelijking met de autonome ontwikkeling
0	Beoordeling neutraal in vergelijking met de autonome ontwikkeling
-	Beoordeling enigszins negatief in vergelijking met de autonome ontwikkeling
--	Beoordeling negatief in vergelijking met de autonome ontwikkeling

Algemeen

Zoals al in de inleiding gesteld is het Bestemmingsplan Buitengebied Roosendaal-Nispen planologisch grotendeels consoliderend. Het maakt de reguliere uitbreiding en omschakeling mogelijk van agrarische bedrijvigheid, glastuinbouw en recreatieve bedrijvigheid, conform de mogelijkheden binnen de vigerende bestemmingsplannen. Concreet wordt de renovatie en uitbreiding van glastuinbouwbedrijf Damsigt mogelijk gemaakt.

Deze ontwikkelingen hebben effecten op het buitengebied. De effecten moeten echter wel in perspectief beschouwd worden: de ontwikkelingen zijn niet grootschalig, niet nieuw, sluiten aan op al bestaande ruimtelijke en functionele structuren en vinden niet plaats in “nog maagdelijk” gebied.

Conform m.e.r.-methodiek is in dit MER het effect onderzocht van de maximaal mogelijke ontwikkeling binnen het Bestemmingsplan Buitengebied. Het is echter hoogst onwaarschijnlijk dat deze ontwikkelingsruimte ook daadwerkelijk zal worden benut.

In het plan-MER zijn de effecten onderzocht van uitbreiding/omschakeling van bestaande agrarische bedrijven (inclusief teeltondersteunende voorzieningen en maatregelen mogelijk binnen het vergunningstelsel), glastuinbouw en recreatieve bedrijven in het plangebied. Er is niet gekeken naar cumulatie van effecten met bedrijven en/of ontwikkelingen buiten het plangebied. Dit wordt niet noodzakelijk en zinvol geacht. Enerzijds worden de effecten op waarden in het plangebied Buitengebied vooral bepaald door de ontwikkelingen in het plangebied zelf en niet door ontwikkelingen buiten het plangebied en zijn de effecten van de ontwikkelingen in het plangebied zelf maatgevend. Anderzijds draagt het effect van de ontwikkelingen in het plangebied niet wezenlijk bij aan effecten van ontwikkelingen elders (bv. verkeer).

Natuur

De ontwikkelingen in Bestemmingsplan Buitengebied hebben wisselende effecten op natuurwaarden in en rond het buitengebied. In het kader van deze MER zijn de effecten op flora en fauna, Natura 2000-gebieden, Wav-gebieden en (overige) Ecologische Hoofdstructuur (EHS) onderzocht.

Natura2000

De bepalingen in de regels borgen op voorhand dat er geen ontwikkelingen plaatsvinden die leiden tot toename van stikstofdepositie op Natura2000-gebieden. En omdat stikstofdepositie het enige relevante aspect is in de beoordeling van effecten van effecten op Natura2000-gebieden, is daarmee tevens geborgd dat er geen significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden. Omdat er geen effect is, is er ook geen sprake van cumulatie met andere ontwikkelingen. Uitbreiding van Damsigt heeft geen negatief effect op Natura2000.

Uitvoerbaarheid stikstof-maatregelen

Vraag in het kader van de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan is of de combinatie van uitbreiding zonder emissietoename mogelijk is. In essentie komt deze vraag er op neer of bij de bestaande bedrijven nog ruimte bestaat om de emissies terug te dringen. De zo gewonnen 'emissieruimte' op bedrijfsniveau is dan beschikbaar voor uitbreiding. Voor de uitvoerbaarheid van deze regeling is daarnaast van belang dat de uitbreiding van bedrijven niet per definitie leidt tot meer dieren.

Alle dieren moeten momenteel al gehuisvest zijn op huisvestingssystemen die voldoen aan de maximale emissiewaarde volgens het Besluit huisvesting; op basis van best beschikbare technieken (BBT). Dit zijn huisvestingssystemen die een ammoniakuitstoot per dierplaats veroorzaken die gelijk of lager is dan onderstaande waarden.

De vraag voor de haalbaarheid van het bestemmingsplan is hiermee of bovenop BBT nog maatregelen of technieken mogelijk zijn die bij de vergunningverlening voor bedrijfsuitbreiding voorgeschreven kunnen worden en waarmee voorkomen kan worden dat bedrijfsuitbreiding leidt tot emissietoename. Hierbij is saldering op bedrijfsniveau van belang. De toename van oppervlakte, en daarmee dieren en emissie

dient gecompenseerd te worden door aanvullende emissie beperkende maatregelen voor het gehele bedrijf.

Ondanks dat BBT lijkt te suggereren dat er 'niets beter is', is dit niet het geval. Voor zeer grote bedrijven worden reeds >BBT en >>BBT voorgeschreven en toegepast op basis van de IPCC-richtlijn. Met de technieken voor >BBT en >>BBT, die ook op kleinere bedrijven toegepast kunnen worden, worden aanzienlijke aanvullende reducties van emissie gehaald ten opzichte van BBT.

Tabel 6.2 Maximale emissiewaarde conform Besluit huisvesting

Diercategorie	maximale emissiewaarde (kg NH ₃ /dierplaats/jaar)
Melk- en kalfkoeien	9,5
Biggenopfok (gespeende biggen)	0,23
Vleeskalveren tot 8 maanden	2,5
Kraamzeugen (incl. biggen tot spenen)	2,9
Guste en dragende zeugen	2,6
Vleesvarkens, opfokberen van ca. 25 kg tot 7 maanden, opfokzeugen van ca. 25 kg tot eerste dekking	1,4
opfokhennen en hanen van legrassen, jonger dan 18 weken	
- batterijhuisvesting	0,06
- nageschakelde techniek	0,010
legkippen en (groot-)ouderdieren van legrassen	
- batterijhuisvesting	0,013
- niet batterijhuisvesting	0,125
- nageschakelde techniek	0,015
ouderdieren van vleeskuikens	0,435
- nageschakelde techniek	0,015
vleeskuikens	0,045

Er zijn voor de afzonderlijke stalsystemen en diersoorten verschillende (algemeen geaccepteerde en zich in de praktijk bewezen) emissiereducerende technieken stalsystemen beschikbaar die een lagere emissie veroorzaken dan de in tabel 6.2. opgenomen emissies. In tabel 6.3. zijn de maximale emissiewaarden conform het Besluit huisvesting en de te behalen emissiewaarden bij aanvullende maatregelen opgenomen, waarbij tevens is berekend hoeveel dieren er meer gehouden kunnen worden om binnen het zelfde 'emissieplafond' te blijven. De verhouding betreft de relatieve toename van het aantal te houden dieren (per diercategorie).

Deze reductie biedt de voor de compensatie van de uitbreiding van de betreffende veehouderij. Op basis hiervan kunnen bijvoorbeeld melkveehouderijen die nu voldoen aan het besluit huisvesting, door toepassing van aanvullende maatregelen met 45% dieren groeien, zonder een toename van emissie. Bij gelijke veedichtheid zou dit ook leiden tot circa 45% toename van bebouwd oppervlak. Bij alle andere diercategorieën is de mogelijk toename van dieren zelfs nog groter.

Tabel 6.3 Toename aantal dieren bij aanvullende maatregelen ten opzichte van Besluit huisvesting, zonder toename van stikstofemissie

Diercategorie	Gehanteerde emissiefactor (kg NH ₃ /dierplaats/jaar)	maximale emissiewaarde (kg NH ₃ /dierplaats/jaar)	Verhouding aantal extra te houden dieren op emissiearme huisvestingssystemen.
Melk- en kalfkoeien	6,5	9,5	1,45
Vleeskalveren tot 8 maanden	0,75	2,5	3,33
Biggenopfok (gespeende biggen)	0,11	0,23	2,1
Kraamzeugen (incl. biggen tot spenen)	1,25	2,9	2,3
Guste en dragende zeugen	0,42	2,6	6,2
Vleesvarkens, opfokberen van ca. 25 kg tot 7 maanden, opfokzeugen van ca. 25 kg tot eerste dekking	0,35	1,4	4,0
opfokhennen en hanen van legrassen, jonger dan 18 weken	0,006	0,06	10
legkippen en (groot-)ouderdieren van legrassen	0,012	0,125	10,4
ouderdieren van vleeskuikens	0,075	0,435	5,8
Vleeskuikens	0,021	0,045	2,1
nageschakelde techniek	0,001	0,015	PM

Onderstaand is op basis van een vergelijking van bestaande stalsystemen op basis van gemeentelijke informatie (o.a. Web-bvb) gemotiveerd dat nog voldoende mogelijkheid bestaat met verbetering van technieken ontwikkelruimte te creëren. Het gros van de melkrundveehouderij past nu BBT toe in de vorm van een ligboxenstal met beweiden danwel 'overige huisvesting' met beweiden (web-bvb). Deze laatste categorie is vaak ook een ligboxenstal. In een aantal gevallen zijn er al meer emissie armere stallen toegepast, maar dit aantal is zeer beperkt. Geconcludeerd kan worden dat er binnen de melkveehouderij voldoende mogelijkheid bestaat om met verbetering van technieken ontwikkelruimte te creëren. Ook het merendeel van de IV bedrijven is technisch nog niet verder dan BBT en kunnen met verbetering van technieken ontwikkelruimte creëren.

Daarbij kan ook nog opgemerkt worden dat een toename van bebouwing niet per definitie leidt tot meer dieren. Bijvoorbeeld ten behoeven van duurzame of diervriendelijkere stalsystemen met meer ruimte per dier kan het bedrijf worden uitgebreid, terwijl toch geen toename van dieren en emissie optreedt. Ook kunnen aanvullende (bij)gebouwen en bouwwerken voor onder andere opslag en nevenfuncties leiden tot een groter ruimtebeslag zonder dat dit leidt tot toename van dieren en / of emissie. Een uitbreiding van de agrarische bedrijven heeft hiermee geen één-op-één relatie met de uitbreiding van het aantal dieren. De haalbaarheid van het bestemmingsplan op grond van stikstofemissie is hiermee niet direct gerelateerd aan de oppervlakte die geboden wordt voor bedrijfsuitbreiding. Gevolg hiervan is bovendien dat het niet zinvol om uitspraken te doen over de uitbreidingsmogelijkheden van de individuele bedrijven; een bedrijf met relatief weinig uitbreidingsruimte op basis van emissie, kan deze ruimten wel nodig hebben voor bijvoorbeeld bouwwerken voor opslag. Kortom; ook zonder diertoeiname is kan bedrijfsuitbreiding nodig en haalbaar zijn.

Concluderend kan gesteld worden dat een standstill van de stikstofemissie niet betekent dat voor veehouderijen geen ontwikkelingsruimte meer is. Door gebruik te maken van aanvullende ammoniakemissie reducerende stalsystemen of technieken ontstaat de mogelijkheid om, binnen het geldende emissieplafond meer dieren te kunnen houden. Zo is een toename van rundvee(-gerelateerd bouwoppervlak) van 45% mogelijk zonder emissietoename van het bedrijf, nog los van eventuele andere uitbreidingen op het bouwvlak die niet samen gaan met een toename van vee.

Natuur: Wav-gebieden

De beschrijving en beoordeling van de effecten op de zeer kwetsbare gebieden in de EHS (Wav-gebieden) volgt die van Natura2000, zoals beschreven in de vorige paragraaf. De bepalingen in de regels borgen op voorhand dat er geen ontwikkelingen plaatsvinden die leiden tot toename van stikstofdepositie op Wav-gebieden. En omdat stikstofdepositie het enige relevante aspect is in de beoordeling van effecten op Wav-gebieden, is daarmee tevens geborgd dat er geen negatieve effecten op Wav-gebieden zijn. De effectbeoordeling is daarmee neutraal (0). Er is mogelijk zelfs sprake van een positief effect op het moment dat agrarische ondernemers bij uitbreiding stikstofreducerende stalsystemen op het hele bedrijf (dus ook op het bestaande bedrijf) gebruiken. Dit effect is echter op voorhand niet in te voorspellen en is daarom niet meegenomen in onderstaande beoordeling. Er is geen cumulatie van effecten, mitigerende maatregelen zijn niet nodig. Uitbreiding van Damsigt heeft geen negatief effect op Wav-gebieden.

Natuur: Overige EHS

Uitbreiding van bestaande veehouderijen en van bestaande glastuinbouw leidt niet tot ruimtebeslag in de EHS. De externe werking van uitbreiding van bedrijven op de EHS is naar verwachting beperkt.

Natuur: Overige natuurwaarden

In het buitengebied van Roosendaal zijn kwetsbare soorten aanwezig die mogelijk negatieve effecten kunnen ondervinden van de activiteiten (zoals agrarische of recreatieve activiteiten) die mogelijk worden gemaakt in het bestemmingsplan. Gezien de verspreiding van de activiteiten en de kwetsbare soorten in het buitengebied kunnen middels tijdig getroffen maatregelen negatieve effecten voorkomen worden en kan de gunstige staat van instandhouding worden gewaarborgd. Een voorbeeld van een mitigerende maatregel is een zorgvuldige planning en uitvoering van de werkzaamheden. Ook kan een kwaliteitsimpuls aan het leefgebied bijdragen aan een robuustere leefomgeving zodat het aantal uitwijkmogelijkheden voor verblijfplaatsen of alternatieve foerageergebieden en vliegroutes toeneemt. Ook kan er vervangende nestgelegenheid/verblijfplaatsen worden aangeboden. De Flora- en faunawet staat de uitvoering van het bestemmingsplan ten aanzien van de agrarische bedrijven niet in de weg.

Landschap, cultuurhistorie en archeologie

De ontwikkelingen in Bestemmingsplan Buitengebied hebben wisselende effecten op het landschap. De uitbreiding van glastuinbouw en agrarische bedrijven is een ontwikkeling die in principe in het landschap past: er is al sprake van glastuinbouw en agrarische bedrijvigheid in het gebied. Het gaat niet ten koste van landschappelijke hoofdstructuren. De uit te breiden agrarische bedrijven liggen op historisch agrarisch gebruikte gronden (de oude cultuurgronden) en sluiten aan op bestaande woon/boerderijlinten. Maatvoering en inpassing moeten wel afgestemd worden op de omliggende landschappelijke waarden. Glastuinbouw kan lokaal landschappelijk negatieve effecten hebben op het landschap. Hetzelfde kan gelden voor een aantal overige agrarische uitbreidingen in het kleinschalige landschap. Uitbreiding van Damsigt leidt tot (verder) ruimtebeslag en verdichting in het zeekleilandschap. Door landschappelijke inpassing/afscherming wordt de zichtbaarheid vanuit de omgeving op Damsigt beperkt. Lokaal kan uitbreiding van agrarische bedrijvigheid ten koste gaan van landschappelijke elementen. Tegenover het verlies van landschappelijke elementen staat de realisatie van nieuwe landschapselementen conform de regeling Kwaliteitsverbetering landschap. Uitbreiding van agrarische bedrijven in de vorm van nieuwe kassen en/of stallen kan ten koste gaan van de ruimtelijke visuele kwaliteit van de omgeving. Het daadwerkelijk effect wordt echter gering ingeschat. Wezenlijk negatief effect wordt echter voorkomen door de eisen voor landschappelijke inpassing vanuit de provinciale Verordening Ruimte. De eisen vanuit de provinciale regeling Kwaliteitsverbetering landschap leidt in de praktijk mogelijk zelfs tot positieve effecten.

De ontwikkelingen binnen het Bestemmingsplan Buitengebied leiden niet tot verlies van beschermde cultuurhistorische waarden. Deze zijn bovendien beschermd in het kader van het bestemmingsplan middels een dubbelbestemming.

De ontwikkelingen leiden niet tot aantasting van archeologische monumenten. Of (nog) niet-bekende archeologische waarden verloren gaan is nog niet bekend. Nader onderzoek bij vergunningverlening zal dit moeten uitwijzen. De archeologische waarde is planologisch beschermd met een dubbelbestemming.

Van cumulatieve effecten is niet of nauwelijks sprake. Mochten glastuinbouw en overige agrarische bedrijvigheid maximaal uitbreiden, heeft dit wel een gezamenlijk extra negatief effect op de landschappelijke waarde van het buitengebied.

Leefbaarheid en hinder

Het effect van de ontwikkelingen in Bestemmingsplan Buitengebied op verkeer, hinderaspecten (geluid, luchtkwaliteit, externe veiligheid, lichthinder, geur) en leefklimaat is gering.

Uitbreiding van glastuinbouw en overige agrarische bedrijvigheid en recreatieve bedrijvigheid leidt tot enige toename van verkeer en hinder op omwonenden. De toename van verkeer is relatief beperkt, de toename in geluidbelasting en uitstoot van geur en luchtverontreinigende stoffen nauwelijks waarneembaar. Dit neemt niet weg dat omwonenden deze ontwikkelingen mogelijk als hinderlijk kunnen ervaren. Dat geldt ook voor eventuele lichtuitstoot vanuit kassen en open stallen. Wet- en regelgeving borgen echter in toenemende mate dat lichtuitstoot beperkt blijft. Aandachtspunt is de veiligheid op de wegen in het buitengebied.

Ten aanzien van cumulatie kan gesteld worden dat het totale geluidklimaat in het buitengebied met name bepaald blijft worden door de A17, de A58, de provinciale wegen, de spoorlijn en de bedrijventerreinen. De bijdrage van agrarische en recreatieve ontwikkelingen hieraan is relatief gering. Naar verwachting blijft ook het totaal effect gering en (ver) beneden normen. Ten aanzien van externe veiligheid spelen geen aandachtspunten in en rond het buitengebied.

Bodem en water

Het effect van de ontwikkelingen op bodemaspecten is gering. Uitbreiding van agrarische bedrijvigheid kan leiden tot extra verzuring van de bodem. Echter wet- en regelgeving borgt dat dit middels technieken tot een minimum beperkt blijft. Er is geen sprake van cumulatie van effecten, mitigatie is niet nodig.

De ontwikkelingen hebben meer effect op wateraspecten dan op bodemaspecten. Uitbreiding van agrarische en recreatieve bedrijven leidt tot toename van verharding en daarmee afname van infiltratiemogelijkheden. Hiervoor wordt conform het waterbeleid al het water geïnfiltreerd, en al dan niet retentie gerealiseerd.

Het watergebruik in de glastuinbouw heeft mogelijk een negatief effect op de lokale grondwaterstand en kan leiden tot een toename van lozing van procesafvalwater. Vanuit de huidige bedrijfsvoering beschouwd is het effect echter gering, er wordt al veel water hergebruikt in de bedrijfsvoering en weinig water geloosd. Uitbreiding van agrarische bedrijvigheid kan leiden tot extra verzuring van grondwater.

6.2 Leemten in kennis en aanzet evaluatieprogramma

6.2.1 *Leemten in kennis*

In de optiek van de gemeente is er voldoende informatie verzameld ten ondersteuning van de besluitvorming in deze fase van de planvorming. Uiteraard kunnen aspecten meer gedetailleerd worden onderzocht. Maar dit leidt volgens de gemeente niet tot andere argumenten voor de besluitvorming. Er zijn dus geen essentiële leemten in kennis gevonden die de besluitvorming belemmeren. Dit betekent echter niet dat er geen aanbevelingen bestaan voor de vervolprocedure(s).

Aanbevelingen voor de vervolprocedure(s) onder andere :

- Landschappelijke inpassing van uitbreiding van agrarische en recreatieve bedrijven.
- Monitoring natuurwaarden voorafgaand aan vergunningverlening en realisatie uitbreiding van agrarische en recreatieve bedrijven.
- Uitwerken en vastleggen van stikstofuitstoot beperkende maatregelen.

Invulling van de maatregelen wordt overigens grotendeels geborgd in eisen vanuit wet-en regelgeving voor de vervolprocedures.

Stikstofproblematiek

Grootste negatieve effect en planologische belemmering in het bestemmingsplan Buitengebied is de uitstoot van stikstof door de agrarische bedrijven. Dit effect wordt op planniveau voorkomen door bepalingen in de regels. Met technieken op inrichtingsniveau kan het effect worden verminderd of zelfs worden voorkomen. Dit is echter op bestemmingsplanniveau (nog) niet te borgen en moet op vergunningenniveau worden onderzocht en vastgelegd.

6.2.2 *Monitoring en evaluatie*

Conform de Wet milieubeheer is het verplicht een evaluatie uit te voeren van de effecten van de voorgenomen activiteiten. In een milieueffectrapport is het verplicht een (eerste) opzet te geven voor een evaluatieprogramma om te monitoren of de voorspelde effecten ook daadwerkelijk optreden en zo niet of aanvullende besluitvorming en / of maatregelen nodig zijn.

Een evaluatieprogramma naar aanleiding van deze plan-m.e.r. wordt weinig zinvol geacht: de milieueffecten worden in later stadium nogmaals en gedetailleerder in beeld gebracht in de op plan-MER volgende vergunningtrajecten en bij uitbreiding van agrarische bedrijven daaraan gekoppelde m.e.r.-beoordelingen. In vergunningtrajecten danwel evaluatieprogramma's bij concrete besluiten dient ten minste aandacht besteed te worden aan de in paragraaf 6.2.1. benoemde aandachtspunten.

Referenties

Dienst Regelingen (2012). Soortenstandaard Steenuil.

Dienst Regelingen (2011). Soortenstandaard Huismus.

Gemeente Roosendaal (2013). Voorontwerp Bestemmingsplan Buitengebied.

Ministerie van Infrastructuur en Milieu (2012). Besluit milieueffectrapportage.

Ministerie van Infrastructuur en Milieu (2012). Wet milieubeheer.

Ministerie van Infrastructuur en Milieu (2011). Handreiking m.e.r.

Provincie Noord-Brabant (2014). Structuurvisie Ruimtelijke Ordening (Partiele Herziening)

Provincie Noord-Brabant (2014). Verordening ruimte.

VEK Adviesgroep (2014). Renovatie & uitbreiding Damsigt Roosendaal, onderbouwing planologie.

www.ahn.nl (hoogtekaart)

www.brabant.nl (beleids- en thematische kaarten)

www.wateratlasbrabant.nl (thematische kaarten water)

Afkortingen en begrippen

alternatief	manier waarop de voorgenomen activiteit kan worden gerealiseerd
autonome ontwikkeling	1. Ruimtelijk-planologische ontwikkeling van het plangebied op basis van bestaand en voorgenomen beleid, zonder de voorgenomen activiteit. 2. Ontwikkeling van het plangebied zonder de voorgenomen activiteit
beoordelingskader	geheel van aspecten en criteria, op basis waarvan de effecten van de voorgenomen activiteit op de omgeving worden bepaald
bevoegd gezag	1. De overheidsinstantie die bevoegd is tot het nemen van het besluit op grond waarvoor de m.e.r.-verplichting bestaat 2. de overheid die bevoegd is een besluit te nemen over de voorgenomen activiteit van de initiatiefnemer
Cie m.e.r.	Commissie voor de milieueffectrapportage
Commissie voor de m.e.r.	een landelijke commissie van ca. 180 onafhankelijke milieudeskundigen; zij adviseren het bevoegd gezag over de richtlijnen voor het milieueffectrapport en over de kwaliteit van de informatie in het rapport. Per m.e.r. wordt een werkgroep samengesteld.
ecologische hoofdstructuur (EHS)	het netwerk van nationale en regionale natuurkerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden en ecologische verbindingzones dat prioriteit krijgt in het natuur- en landschapsbeleid van de Nederlandse (rijks)overheid, zoals vastgelegd in de het Structuur-schema Groene Ruimte en verder uitgewerkt in provinciale streekplannen
ecologische verbindingszone (EVZ)	gebied opgenomen in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), dat verbreiding, migratie en uitwisseling van (dier)soorten tussen natuurgebieden mogelijk maakt
effect	verandering ten opzichte van de huidige situatie en autonome ontwikkeling door / na realisering van de voorgenomen activiteit
externe veiligheid	veiligheid voor de mens (individueel of in groepen) in de omgeving van gevaarlijke activiteiten, met name activiteiten waarbij gevaarlijke stoffen kunnen vrijkomen
huidige situatie	momentele toestand van een gebied of aspect
infrastructuur	systeem van voorzieningen en verbindingen als spoorwegen en vaarwegen, hoofdtransportleidingen, waterleidingen e.d.
inspraak	mogelijkheid om informatie te verkrijgen en op basis daarvan een mening, wensen of bezwaren kenbaar te maken,

	bijvoorbeeld ten aanzien van een activiteit waarover (door de overheid) een besluit zal worden genomen
leefbaarheid	maat voor de kwaliteit van de leefomgeving
m.e.r.	milieueffectrapportage, procedure zoals vastgelegd in de Wet milieubeheer
MER	milieueffectrapport, rapport waarin de milieueffecten van meerdere alternatieven van een voorgenomen activiteit onderzocht, vergeleken en beoordeeld worden
m.e.r.-plichtige activiteit	activiteit met, volgens bijlage C van het Besluit m.e.r. van de Wet milieubeheer en / of de provinciale milieuverordening, naar verwachting dusdanige nadelige milieueffecten dat een m.e.r. procedure moet worden doorlopen voorafgaand aan realisering
m.e.r.-plicht	de verplichting tot het opstellen van een milieueffectrapport voor een bepaald besluit over een bepaalde activiteit
milieu	het geheel van en de relaties tussen water, bodem, lucht, mensen, dieren, planten en goederen (Wet milieubeheer)
milieueffecten	gevolgen van een activiteit voor het fysieke milieu, gezien vanuit het belang van de bescherming van mensen, dieren, planten, goederen, water, bodem, lucht en de relaties daartussen, alsmede de bescherming van esthetische, natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische waarden (Wet milieubeheer)
notitie reikwijdte en detailniveau	startdocument voor de m.e.r.-procedure
plan-m.e.r.	Milieubeoordeling gekoppeld aan kaderstellend plan (structuurvisie, globaal bestemmingsplan/inpassingsplan) (procedure)
Plan-MER	Milieueffectrapport behorend bij de plan-m.e.r.procedure
raadpleging	het aan betrokken bestuurlijke organen vragen naar advies over de reikwijdte en het detailniveau van het plan-m.e.r.
referentiesituatie	huidige situatie en autonome ontwikkeling: toekomstige situatie van een gebied of aspect op basis van ontwikkeling van de huidige situatie onder invloed van bestaand en voorgenomen beleid
studiegebied	gebied, waar als gevolg van de voorgenomen activiteit effecten kunnen optreden (omvang kan per aspect variëren)
voorgenomen activiteit	datgene, wat de initiatiefnemer wil realiseren
wettelijke adviseurs	de in de Wet milieubeheer wettelijk aangewezen adviseurs inzake m.e.r.-plichtige activiteiten

Bijlagen

- 1 Beleidskader
- 2 Gezondheidsaspecten in het buitengebied
- 3 Voortoets Natuurbeschermingswet 1998
- 4 Overzichtskaarten beschermde planten- en diersoorten

Bijlage 1 Beleidskader

Europees beleid

Natura 2000

Natuur heeft een belangrijke plek in Nederland en in Europa. Door waardevolle natuurgebieden te beschermen kunnen zeldzame dier- en plantensoorten beter overleven. Bovendien kunnen Nederlanders daardoor ook in de toekomst genieten van mooie natuur en bijzondere landschappen. Om de natuur te behouden, heeft de Europese Unie het initiatief genomen voor Natura 2000: een netwerk van Europese natuurgebieden. Dit netwerk vormt de hoeksteen van het beleid van de EU voor behoud en herstel van biodiversiteit.

Nederland kent een internationale verantwoordelijkheid voor de Nederlandse Natura 2000-gebieden. Een Natura-2000-gebied is gebaseerd op de Vogelrichtlijn of de Habitatrichtlijn. Dit zijn twee richtlijnen van de Europese Unie die in Nederland zijn verwerkt in de Natuurbeschermingswet 1998. De Vogelrichtlijn heeft als doel de bescherming van alle in het wild levende vogelsoorten en hun leefgebied binnen het gebied van de EU. Het doel van de Habitatrichtlijn is het behoud van de totale biologische diversiteit van natuurlijke en halfnatuurlijke habitats en wilde flora en fauna in de EU. Nederland kent 162 Natura 2000-gebieden.

Activiteiten gelegen in of in de omgeving van Natura 2000-gebieden kunnen een negatief effect hebben op de natuurwaarden. Informatie over de ligging van Natura 2000-gebieden is te vinden op de website van het ministerie van LNV (gebiedendatabase). De Gebiedendatabase bevat alle informatie over de beschermde natuurgebieden van Nederland. De Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn), Wetlands en Beschermde Natuurmonumenten, Nationale parken, Nationale landschappen en de Ecologische Hoofdstructuur. Ook activiteiten die zich (ver) buiten een Natura 2000-gebied afspelen, kunnen mogelijk schade aanbrengen. Sommige ingrepen, zoals grondwateronttrekkingen, kunnen zelfs over een grote afstand invloed uitoefenen. Het plangebied bevat geen gronden die als Natura 2000-gebied zijn aangewezen. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is De Brabantse Wal op ongeveer 3 kilometer afstand.

Europese Kaderrichtlijn Water

De Europese Kaderrichtlijn Water stelt eisen aan de chemische kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater en de ecologische kwaliteit van oppervlaktewater. In West-Brabant is onder regie van Waterschap Brabantse Delta per waterlichaam bepaald wat de knelpunten en de KRW-doelen zijn. Vervolgens zijn de maatregelen bepaald om die kwaliteitsdoelen te bereiken. Van elke Regionale Watersysteem Rapportage (RWSR)-gebied in het waterschap wordt een rapport gemaakt waarin de KRW-maatregelen vastgelegd zijn. Waterschap en gemeenten leggen de KRW-maatregelen in bestuurlijke besluiten vast. Na de besluitvorming worden de maatregelen opgenomen in de "deelstroomgebiedsbeheersplannen" voor de Maas en de Schelde. De KRW is in 2005 geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving en al vanaf 2000 in Europa van kracht. Van belang is dat bij initiatieven tenminste voldaan wordt aan het stand-still principe. Dit houdt in dat een ingreep (uitvoering van het ruimtelijk plan) de toestand van het watersysteem niet mag verslechteren, tenzij beargumenteerd kan worden dat dit wegens 'een hoger doel' niet anders kan. Om dit te bereiken dienen in relatie tot de KRW de volgende vragen te worden beantwoord;

1. Is het project riskant?
2. Zijn er relevante chemische gevolgen?
3. Biedt de ontwikkeling kansen om het ecologisch doel dichterbij te brengen?

Rijksbeleid

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 regelt de bescherming van de meeste Natura 2000-gebieden en vertaalt deze bescherming naar de Nederlandse regelgeving.

Op basis van de Natuurbeschermingswet worden in Nederland de Natura 2000-gebieden aangewezen. Deze worden door een ministeriële aanwijzing vastgelegd. Per Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelstellingen geformuleerd, die door provincies in beheerplannen moeten worden uitgewerkt. Bij gebieden die onder beide richtlijnen vallen, worden de aanwijzingen gecombineerd in één aanwijzing als Natura 2000-gebied.

Een plan kan alleen doorgang vinden indien het -gelet op de instandhoudingsdoelstellingen - niet leidt tot significant negatieve gevolgen voor de natuurlijke kenmerken van het gebied die in het kader van de Natuurbeschermingswet van belang zijn, tenzij er sprake is van een dwingende reden van openbaar belang en er geen alternatieven zijn.

Flora- en faunawet

Volgens de Flora- en faunawet mogen beschermde dier- en plantensoorten niet worden verwond, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet worden beschadigd, vernield of verstoord. Beschermde planten mogen niet van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield. Het beschermingsregime is afhankelijk van de status van de soort. Er bestaat vrijstelling voor een lijst van veel voorkomende beschermde soorten ('tabel 1'). Hiervoor hoeft bij ruimtelijke ontwikkelingen geen ontheffing aangevraagd te worden. Bij negatieve effecten op strikt beschermde soorten ('tabel 3') is het verplicht voor overtreding van de verbodsbepalingen een ontheffing met een uitgebreide toets van de Flora- en faunawet aan te vragen bij Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I (voorheen LNV). Voor effecten op soorten van 'tabel 2' (onder andere alle vogelsoorten) moet worden gewerkt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Zolang deze niet aanwezig is, is voor overtreding van de verbodsbepalingen een toets bij de ontheffingsaanvraag nodig. Verder geldt in het algemeen de eis, dat er zorgvuldig moet worden gehandeld. Daarnaast zijn er landelijke en provinciale Rode Lijsten die aangeven welke soorten extra aandacht nodig hebben. De nationale lijst van beschermde soorten is dus een juridisch instrument terwijl de Rode Lijsten fungeren als beleidsinstrumenten. Het verschil in status (juridisch, beleidsmatig) is relevant bij de aanvraag van ontheffingen, bij de behandeling van bezwaarprocedures of bij de keuze van compenserende maatregelen.

Programmatistische aanpak stikstof (PAS)

Momenteel (mei 2014) werkt het Rijk samen met de provincies, de landbouwsector en de natuurbeherende organisaties aan een landelijke aanpak voor de stikstofproblematiek op de Natura2000-gebieden. Dit onder de naam PAS, Programmatistische Aanpak Stikstof. Het PAS heeft als doel enerzijds invulling te geven aan de instandhoudingsdoelstellingen van de Natura2000-gebieden en anderzijds ontwikkelingen met toename van stikstofdepositie mogelijk te maken. Dit door een stelsel van generieke maatregelen:

- Beheermaatregelen in de Natura2000-gebieden zelf;
- Generieke maatregelen om de uitstoot van stikstof te verkleinen (o.a. door afspraken met de landbouwsector over inzet van modernere staltechnieken).

Daarnaast wordt ingespeeld op de trendmatige daling van de achtergrondconcentratie door schonere technieken.

Per Natura2000 gebied is bepaald wat generieke maatregelen aan "stikstof-winst" opleveren en wat er, met andere woorden, aan "ontwikkelruimte" beschikbaar is.

Het PAS is nog in voorbereiding. Inwerkingtreding wordt niet voor het eind van 2014 verwacht. Tot die tijd mag niet genaticepeerd worden op het PAS, bevestigd in diverse uitspraken van de Raad van State.

Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte

Inleiding

Op 13 maart 2012 is de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte vastgesteld. Deze structuurvisie geeft een totaalbeeld van het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid op rijksniveau en is de 'kapstok' voor bestaand en nieuw rijksbeleid met ruimtelijke consequenties. De Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) vervangt de Nota Ruimte, de Structuurvisie Randstad 2040, de Nota Mobiliteit, de MobiliteitsAanpak en de Structuurvisie voor de Snelwegomgeving. Tevens vervangt het de ruimtelijke doelen en uitspraken in de volgende documenten: PKB Tweede structuurschema Militaire terreinen, de agenda landschap, de agenda Vitaal Platteland en Pieken in de Delta.

Samenhangende visie

Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig. Daar streeft het Rijk naar met een krachtige aanpak die ruimte geeft aan regionaal maatwerk, de gebruiker voorop zet, investeringen scherp prioriteert en ruimtelijke ontwikkelingen en infrastructuur met elkaar verbindt. Dit doet het Rijk samen met andere overheden. Bij deze aanpak hanteert het Rijk een filosofie die uitgaat van vertrouwen, heldere verantwoordelijkheden, eenvoudige regels en selectieve rijksbetrokkenheid. Een actualisatie van het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid is nodig om die nieuwe aanpak vorm te geven. Voor een aanpak die Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig maakt, moet het roer in het ruimtelijk en mobiliteitsbeleid om. Er is nu te vaak sprake van bestuurlijke drukte, ingewikkelde regelgeving of een sectorale blik. Daarom brengt het Rijk de ruimtelijke ordening zo dicht mogelijk bij diegene die het aangaat (burgers en bedrijven) en laat het meer over aan gemeenten en provincies ('decentraal, tenzij...'). Dit betekent minder nationale belangen en eenvoudige regelgeving.

Ontwikkelingen en ambities 2040

Het Rijk stelt heldere ambities voor Nederland in 2040, die inspelen op de (inter)nationale ontwikkelingen die de ruimtelijke en mobiliteitsopgaven bepalen richting 2040. Het Rijk zet het ruimtelijk- en mobiliteitsbeleid in voor een concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig Nederland.

Concurrentiekracht

De ambitie is dat Nederland in 2040 behoort tot de top 10 concurrerende landen van de wereld door een goede ruimtelijk-economische structuur voor een excellent vestigingsklimaat voor bedrijven en kenniswerkers. Dit betekent onder andere een optimale internationale bereikbaarheid van stedelijke regio's in 2040 en uitstekende (logistieke) verbindingen van de mainports Rotterdam en Schiphol, de brainport Zuidoost Nederland en de greenports met Europa en de rest van de wereld.

Bereikbaarheid

De ambitie is dat gebruikers in 2040 beschikken over optimale ketenmobiliteit door een goede verbinding van de verschillende mobiliteitsnetwerken via multimodale knooppunten (voor personen en goederen) en door een goede afstemming van infrastructuur en ruimtelijke ontwikkeling.

Leefbaarheid en veiligheid

De ambitie is dat in 2040 de woon- en werklocaties in steden en dorpen aansluiten op de (kwalitatieve) vraag en dat locaties voor transformatie en herstructurering zoveel mogelijk worden benut. Op het gebied van leefbaarheid en veiligheid is de ambitie dat Nederland in 2040 zijn inwoners een veilige en gezonde leefomgeving biedt met een goede milieukwaliteit, zowel in stedelijk als landelijk gebied.

Rijksdoelen en nationale belangen

Het Rijk formuleert drie hoofddoelen om Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig te houden voor de middellange termijn (2028):

- Het vergroten van de concurrentiekracht van Nederland door het versterken van de ruimtelijkeconomische structuur van Nederland;
- Het verbeteren, in stand houden en ruimtelijk zeker stellen van de bereikbaarheid waarbij de gebruiker voorop staat;

- Het waarborgen van een leefbare en veilige omgeving waarin unieke natuurlijke en cultuurhistorische waarden behouden zijn.

Toezicht

Het Rijk zal bestemmingsplannen niet (tijdens de vaststellingsprocedure) toetsen op een correcte doorwerking van nationale ruimtelijke belangen. Wel zal het Rijk door middel van systeem- of themagerichte onderzoeken achteraf nagaan of bestemmingsplannen aan nationale wet- en regelgeving voldoen.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

De nationale belangen uit de structuurvisie die juridische borging vragen, worden in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro), dat op 30 december 2011 in werking is getreden, geborgd. Voortaan moeten gemeenten bij het vaststellen van bestemmingsplannen, wijzigings- of uitwerkingsplannen, maar ook bij projectuitvoeringsbesluiten (Crisis- en herstelwet) rekening houden met het Barro. In het Barro wordt een aantal projecten die van Rijksbelang zijn, genoemd en met behulp van digitale kaartbestanden exact ingekaderd. Per project worden vervolgens regels gegeven, waaraan bestemmingsplannen zullen moeten voldoen. Onderwerpen waarvoor het Rijk ruimte vraagt zijn:

- De mainportontwikkeling van Rotterdam;
- De bescherming van de waterveiligheid in het kustfundament en in en rond de grote rivieren;
- De bescherming en behoud van de Waddenzee;
- De bescherming en behoud van enkele werelderfgoederen, zoals de Beemster, de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam;
- De uitoefening van defensietaken.

In 2012 is het Barro aangevuld met de ruimtevraag voor de onderwerpen:

- Veiligheid op rijksvaarwegen;
- Toekomstige uitbreiding van infrastructuur;
- Elektriciteitsvoorziening;
- Ecologische hoofdstructuur (EHS);
- Veiligheid van primaire waterkeringen;
- Reserveringsgebieden voor hoogwater langs de Maas;
- Maximering van de verstedelijkingsruimte in het IJsselmeer;
- Duurzame verstedelijking.

Het kabinet heeft de keuze voor deze onderwerpen gemaakt in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Door de nationale belangen vooraf in bestemmingsplannen te borgen, wordt met het Barro bijgedragen aan versnelling van de besluitvorming bij ruimtelijke ontwikkelingen van nationaal belang en vermindering van de bestuurlijke drukte. De bedoeling is duidelijk: belemmeringen die de realisatie van de genoemde projecten zouden kunnen frustreren of vertragen worden door het Barro op voorhand onmogelijk gemaakt. Dat zal inderdaad kunnen leiden tot een versnelde uitvoering van die projecten. Daar staat tegenover dat gemeenten die een bestemmingsplan opstellen dat raakt aan een belang van één van de projecten in het Barro, nauwkeurig de regelgeving van het Barro moeten checken. Gebeurt dat niet, dan bestaat het risico op een reactieve aanwijzing van Gedeputeerde Staten of van de Minister. Het effect daarvan is dat bepaalde onderdelen van het bestemmingsplan niet in werking treden. In het Barro zijn verschillende regels opgenomen voor de bescherming van de nationale belangen. Voor het plangebied geldt dat in het Barro regels zijn opgenomen inzake de uitoefening van defensietaken.

Regeling algemene regels ruimtelijke ordening (Rarro)

De Regeling algemene regels ruimtelijke ordening (Rarro) is gebaseerd op het Barro. In titel 2.6 van het Barro is bepaald dat bij ministeriele regeling verschillende militaire terreinen, gebieden, objecten en zones worden aangewezen, waar gemeenten bij de vaststelling van bestemmingsplannen rekening mee moeten houden. In het Rarro is daar uitvoering aan gegeven.

Structuurvisie Buisleidingen

Het ministerie van Infrastructuur en Milieu (I&M) heeft een structuurvisie met betrekking tot buisleidingen opgesteld in in procedure gebracht. De Structuurvisie moet het vervoer van gevaarlijke stoffen op (inter)nationaal niveau door buisleidingen faciliteren, met een zo beperkt mogelijke aanspraak op de ruimte. In de Structuurvisie wordt een hoofdstructuur vastgelegd van ruimtelijke reserveringen (buisleidingstroken) voor vervoer van gevaarlijke stoffen in Nederland. Van 1 juni tot en met 12 juli 2011 heeft de Ontwerp-Structuurvisie Buisleidingen ter inzage gelegen. De Structuurvisie bevat een integrale ruimtelijk-economische visie op duurzaam buisleidingentransport voor de periode tot 2035. Daarmee wil de overheid duidelijkheid verschaffen aan zowel het bedrijfsleven dat daarmee kan rekenen op goede verbindingen voor buisleidingstransport, als aan provincies en gemeenten die hierop hun ruimtelijke plannen kunnen afstemmen. De Structuurvisie buisleidingen wordt de opvolger van het Structuurschema buisleidingen uit 1985. In het Structuurschema waren ook leidingstroken gereserveerd. De doorwerking van de ruimtereservering in ruimtelijke plannen was destijds echter niet wettelijk geregeld. Gezien de ruimtelijke ontwikkelingen die in de laatste decennia hebben plaatsgevonden (grotere ruimtedruk) en die in de toekomst zullen voortgaan, heeft met name de borging van het beleid in de plannen van andere overheden en in het leidingenbeheer bij leidingexploitanten een zwaarder accent in de Structuurvisie. De leidingstroken zullen doorvertaald moeten worden in bestemmingsplannen om een onbelemmerde doorgang bij de toenemende ruimtedruk te garanderen. Gemeenten zullen wettelijk worden verplicht om in hun bestemmingsplannen rekening te houden met de buisleidingstroken. Het ruimtelijk borgen van leidingstroken in bestemmingsplannen geeft initiatiefnemers de zekerheid van een ongestoorde ligging. Er is en komt geen bebouwing op of bij de leidingstrook. Voor gemeenten geeft het vastleggen van de nieuwe hoofdstructuur duidelijkheid en zekerheid over waar wel en geen ruimte moet worden vrijgehouden. Dit kan betekenen dat ruimte vrijkomt die oorspronkelijk werd vrijgehouden op grond van de stroken en veiligheidscontouren in het oude Structuurschema. Het kan ook leiden tot ruimtelijke beperkingen waar nieuwe reserveringen worden neergelegd. In vrijwel alle gevallen geldt echter dat reeds één of meerdere leidingen aanwezig waren. De nieuwe leidingstroken zijn zoveel mogelijk zo gekozen, dat knelpunten worden vermeden, zoals overlap met geplande nieuwbouw. Waar toch knelpunten optreden, wordt bovendien ruimte gegeven aan lokaal maatwerk.

Besluit externe veiligheid buisleidingen

Het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb), dat op 1 januari 2011 in werking is getreden, en de bijbehorende regelingen, zijn van toepassing op buisleidingen met een extern veiligheidsaspect, zoals hogedruk aardgasleidingen, brandstofleidingen van bepaalde categorieën en overige leidingen met gevaarlijke stoffen. De buisleidingen waarop het Bevb van toepassing is, zijn aangewezen bij ministeriële regeling. Het Bevb is gebaseerd op het externe veiligheidsbeleid.

In 2007 is het Registratie-besluit externe veiligheid in werking getreden op basis waarvan risicogegevens van buisleidingen worden geregistreerd en vrijgegeven. In het Besluit externe veiligheid buisleidingen (Bevb) zijn regels opgenomen waarmee het toezicht op, de registratie van en de afweging van veiligheidsrisico's nabij buisleidingen moet verbeteren. Tevens wordt via een nieuwe Structuurvisie Buisleidingen het strategisch beleid inzake buisleidingen verder uitgewerkt. Het Bevb bevat regels voor de exploitant, regels voor gemeenten over het opnemen van buisleidingen in bestemmingsplannen en regels voor het melden van ongewone voorvallen. De afweging van de externe veiligheidssituatie van buisleidingen heeft op deze manier een grondslag in de Wet milieubeheer (Wm) en in de Wro. Het Bevb gaat uit van grens- en richtwaarden voor het plaatsgebonden risico (PR) en een verantwoordingsplicht van het groepsrisico (GR). De regeling voor buisleidingen is hiermee vergelijkbaar met de regeling voor inrichtingen zoals vastgelegd in het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi). Het Bevb is niet van toepassing op:

- Leidingen zijn gelegen op het continentaal plat of in de territoriale zee;
- Gasleidingen die deel uitmaken van het gasdistributienet onder de Gaswet (< 16 bar);
- Andere mogelijk planologisch relevante leidingen zoals elektriciteits-, afvalwater- en

- Rioolwaterleidingen (deze leidingen kennen geen waarden voor het PR en GR, dus zijn niet relevant vanuit het oogpunt van externe veiligheid);
- Leidingen voor vervoer van gevaarlijke stoffen binnen een inrichting, tenzij de inrichting geen zeggenschap heeft over deze leidingen.

Regels voor de exploitant en de risiconormering

Voor de exploitant geldt een zorgplicht. Dit betekent dat hij alle maatregelen treft die redelijkerwijs van hem gevergd kunnen worden om de risico's voor de omgeving te beperken.

Bij het in (her)gebruik nemen, uit gebruik nemen of wijzigen van de stof en druk van de leiding geldt een meldingsplicht voor leidingexploitanten. Daarnaast moet bij een wijziging van de leidinggegevens of het in hergebruik nemen van een leiding onderzoek worden verricht naar de invloed van die wijziging op het PR en het GR. Bij een negatieve invloed van de voorgenomen wijziging op het plaatsgebonden risico of het groepsrisico kan deze wijziging slechts worden doorgevoerd, indien deze in overeenstemming is met het geldende bestemmingsplan.

De exploitant zal actuele gegevens en berekeningen beschikbaar moeten hebben omtrent het PR van zijn buisleidingen. Bij aanleg van een nieuwe leiding zijn bij de exploitant ook actuele gegevens over het GR aanwezig. Bij een ruimtelijke ontwikkeling in de nabijheid van leidingen kan altijd bij de exploitant naar actuele gegevens worden gevraagd. De verantwoordelijkheid voor het berekenen van het GR ligt echter bij de initiatiefnemer.

Wanneer de leiding niet voldoet aan de eisen uit het besluit, is het verboden om een leiding in werking te hebben (zie artikel 3 Bevb). Op basis van het overgangsrecht heeft de exploitant drie jaar na inwerkingtreding van het besluit de tijd om te zorgen dat de leidingen voldoen aan het PR.

Buisleidingen in bestemmingsplannen

Op basis van het Bevb is het voor gemeenten verplicht om bij de vaststelling van een bestemmingsplan, op basis waarvan de aanleg van een buisleiding of een kwetsbaar object of een risicoverhogend object mogelijk is, de grenswaarde voor het PR in acht te nemen en het GR te verantwoorden. Bij de vaststelling van een bestemmingsplan, op basis waarvan de aanleg van een buisleiding of de vestiging van een beperkt kwetsbaar object mogelijk wordt gemaakt, moet in de plantoelichting door het bevoegd gezag worden verantwoord hoe met de richtwaarde voor het PR rekening is gehouden en moet het GR worden verantwoord. De buisleiding inclusief de belemmeringenstrook wordt bestemd. Binnen de belemmeringenstrook moet een bouwverbod behoudens ontheffing worden opgenomen en een aanlegvergunningstelsel voor het uitvoeren van werken en werkzaamheden die van invloed kunnen zijn op de ongestoorde ligging van de leiding.

Overgangsrecht

Het bestemmingsplan bevat de ligging van de leidingen die onder de werkingssfeer van het Bevb vallen. Uiterlijk 5 jaar na inwerkingtreding van het Bevb moeten buisleidingen conform de regels van het Bevb zijn opgenomen in bestemmingsplannen. Dit betekent dus onder meer dat de belemmeringenstrook op de verbeelding en in de planregels is opgenomen en dat op grond van de planregels binnen deze strook een verbod voor het oprichten van bouwwerken en een aanlegvergunningstelsel geldt om graafschade te voorkomen. Ook bij een consoliderend plan dienen buisleidingen op de juiste wijze in het bestemmingsplan geregeld te zijn. Van een consoliderend plan kan in dit geval gesproken worden als geen nieuwe (beperkt) kwetsbare functies mogelijk worden gemaakt en geen nieuwe functies met een externe veiligheidscontour. Het is voor bestemmingsplanmakers van belang zich bewust te zijn van de vereisten die onder andere het Bevb aan bestemmingsplannen gaan stellen. Ook een consoliderend plan bevat een toetsingskader voor ontwikkelingen die zich (op grond van afwijkingen van het plan) mogelijk in een later stadium voordoen. Daarnaast kunnen zich bij consoliderende plannen knelpunten voordoen die nog niet eerder naar voren zijn gekomen.

Wet ammoniak en veehouderij

Op 8 mei 2002 is de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) in werking getreden. De Wav vormt een onderdeel van de nieuwe ammoniakregelgeving voor dierenverblijven van veehouderijen. Deze nieuwe regelgeving kent een emissiegerichte benadering voor heel Nederland met daarnaast aanvullend beleid ter bescherming van de kwetsbare gebieden. De emissiegerichte benadering heeft gestalte gekregen in het Besluit huisvesting ammoniakemissie veehouderij (AMvB Huisvesting).

Provinciale Staten van Noord-Brabant heeft op basis van de wet zeer kwetsbare gebieden aangewezen. Het gaat om gebieden die gevoelig zijn voor verzuring en/of vermesting die deel uitmaken van de provinciale EHS. In een zone van 250 meter rondom de zeer kwetsbare gebieden gelden beperkingen voor de (intensieve) veehouderijen. Wanneer een veehouderij in de nabijheid (zone 250 meter) van een zeer kwetsbaar gebied is gesitueerd kan een bedrijf slechts beperkt worden uitgebreid. Intensieve veehouderijen mogen niet of zeer beperkt uitbreiden.

Voor grondgebonden rundveehouderijen bestaat de volgende regelgeving:

- De mogelijkheid voor uitbreiding van melkrundveehouderijen tot 200 stuks melkrundvee inclusief 140 stuks jongvee in de zone van 250 m rond de beschermde gebieden;
- Het verbod op de vestiging van nieuwe veehouderijen geldt niet voor het houden van dieren ten behoeve van het natuurbeheer.

De ligging van de dierverblijven is maatgevend voor de vraag of het bedrijf binnen of buiten de zone valt. De provincie heeft bepaald welke natuurgebieden als zeer kwetsbaar in het kader van de WAV moeten worden aangemerkt. Binnen het plangebied komen enkele kleinere WAV-gebieden voor. Binnen een straal van 3 kilometer komen nabij Rucphen en op de Brabantse Wal grotere WAV-gebieden voor.

ToekomstVisie intensieve veehouderij

Het ministerie van EL&I heeft in januari 2008 een toekomstvisie op de veehouderij gepubliceerd. De kernboodschap van de visie is dat de sector de komende 15 jaar dient te verduurzamen. Hiermee wordt bedoeld dat geproduceerd dient te worden met respect voor mens, dier en milieu waar ook ter wereld. In de visie worden 6 speerpunten beschreven:

- Systeeminnovaties;
- Het welzijn en de gezondheid van dieren;
- Maatschappelijke inpassing;
- Energie en milieu;
- Markt en ondernemerschap;
- Verantwoord consumeren.

Besluit ammoniakemissie Huisvesting Veehouderijen

Het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij is op 1 april 2008 in werking getreden. Het besluit bepaalt dat dierenverblijven, waar emissie-arme huisvestingssystemen voor beschikbaar zijn, op den duur emissie-arm moeten zijn uitgevoerd. Hiertoe bevat het besluit zogenaamde maximale emissiewaarden. Op grond van het besluit mogen alleen nog huisvestingssystemen met een emissiefactor die lager is dan of gelijk is aan de maximale emissiewaarde, toegepast worden (bron: www.infomil.nl). Grote bedrijven moeten voldoen aan de eisen op grond van internationale afspraken, de IPPC-Richtlijn. In deze richtlijn is bepaald dat alleen veehouderijen (in de richtlijn 'installaties' genoemd) onder deze richtlijn vallen indien het gaat om intensieve pluimvee- of varkenshouderijen met:

- Meer dan 40.000 plaatsen voor pluimvee;
- Meer dan 2.000 plaatsen voor mestvarkens (> 30 kg);
- Meer dan 750 plaatsen voor zeugen.

Het Besluit huisvesting en het Besluit wijziging zijn tegelijkertijd in werking getreden. De belangrijkste veranderingen van het Besluit wijziging ten opzichte van het eerdere besluit zijn:

- Het mogelijk maken van het zogenaamde "intern salderen".
- Het vervallen van de datum van 30 oktober 2007 als datum waarvoor veehouderijen die onder de Europese IPPC-richtlijn vallen (gpbv-installaties) hun stallen emissiearm moeten hebben gemaakt. Op grond van artikel 22.1a Wm blijft gelden dat de vergunning van veehouderijen die onder de Europese IPPC-richtlijn vallen (gpbv-installaties) uiterlijk 30 oktober 2007 aan de IPPC-richtlijn moet voldoen.
- De mogelijkheid voor het bevoegd gezag om strengere emissiegrenswaarden en eerdere tijdstippen vast te stellen voor veehouderijen die onder de Europese IPPC-richtlijn vallen (gpbv-installaties) vanwege de technische kenmerken en geografische ligging alsmede de plaatselijke milieu-omstandigheden.

In het besluit Huisvesting zijn eisen opgenomen ten aanzien van de (maximaal) toegestane ammoniakemissie per diercategorie. Concreet houdt dit in dat bedrijven enkel nog maar huisvestingssystemen mogen toepassen die tenminste kunnen worden aangemerkt als de Best Beschikbare Techniek (BBT). Bedrijven moesten voor 1 januari 2010 voldoen aan de bepalingen zoals opgenomen in de AMvB Huisvesting. Bedrijven die niet voldeden kregen tot 1 april 2010 de gelegenheid zich aan te melden voor het 'gedoogbeleid' dat is uitgewerkt in het zogenaamde 'actieplan ammoniak'. Om mee te doen aan het gedoogbeleid moesten ondernemers een Bedrijfsontwikkelingsplan (BOP) indienen. In een dergelijk plan is op een 'tijdlijn' aangegeven welke maatregelen men voornemens is te treffen (welk type huisvestingssysteem) om te gaan voldoen aan de bepalingen uit de AMvB-huisvesting. De benodigde vergunningen moesten voor 1 juli 2011 zijn verleend. Vervolgens moeten de wijzigingen voor bepaalde gevallen uiterlijk 1 januari 2013 of 1 juli 2013 zijn doorgevoerd.

Intern salderen is opgenomen in de Wet ammoniak en veehouderij en in het Besluit huisvesting. Onder interne saldering wordt verstaan: de mogelijkheid om binnen een veehouderij in (een deel van) de bestaande huisvestingssystemen binnen een veehouderij geen B(est)B(eschikbare)T(echnieken) toe te passen, op voorwaarde dat de daardoor gemiste ammoniakreductie wordt gecompenseerd door het toepassen van verdergaande technieken dan BBT in de overige huisvestingssystemen.

Actieplan ammoniak

Op veehouderijen die vanaf 1 januari 2010 in overtreding zijn van het Besluit huisvesting is mogelijk landelijk gedoogbeleid van toepassing. Dit is uitgewerkt in het Actieplan ammoniak.

Op de volgende punten heeft het Actieplan ammoniak geen invloed:

- Nieuwe stallen moeten direct voldoen aan de maximale emissiewaarden uit het Besluit huisvesting.
- Voor IPPC-bedrijven verandert er niets en zij krijgen dus geen extra tijd om bestaande niet-emissiearme stallen aan te passen. Deze stallen konden tot uiterlijk 1 januari 2010 BBT zijn, onder de voorwaarden zoals genoemd in de oplegnotitie bij de BREF intensieve veehouderijen. (Bij pluimveehouderijen soms tot 1 januari 2012). Na afloop van deze termijnen kan het bevoegd gezag handhaven op grond van het Besluit huisvesting. De vergunning van IPPC-bedrijven moest uiterlijk op 30 oktober 2007 BBT zijn. In de vergunning kan er een eerdere datum zijn genoemd waarop niet-emissie arme stallen moeten zijn aangepast. In dat geval kan het bevoegd gezag na die datum handhaven op grond van de vergunning.
- Bij een nieuwe aanvraag voor een milieuvergunning moet je altijd uitgaan van toepassing van BBT en daarmee voor ammoniak het Besluit huisvesting. Als een veehouder een stal aanvraagt die niet voldoet aan het Besluit huisvesting en dus niet BBT is, dan moet het bevoegd gezag de vergunning weigeren op grond van artikel 3, lid 3 (1e volzin) van de Wav in samenhang met artikel 8.10, lid 2 van de Wm. De enige uitzondering hierop is als er intern gesaldeerd wordt.

Het Actieplan moet er toe leiden dat de middelgrote veehouderijbedrijven emissiearm worden en gaan voldoen aan het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (Besluit huisvesting).

Veehouderijen zouden zoals gezegd oorspronkelijk al per 1 januari 2010 moeten voldoen aan het Besluit huisvesting. Gebleken is dat veel veehouders voor die datum de noodzakelijke stalaanpassingen niet kunnen realiseren. In overleg met de Tweede Kamer heeft de minister - onder voorwaarden - uitstel van de verplichting verleend. Aan het Actieplan ligt een gedoogbeleid ten grondslag. Dit betekent dat gedoogd wordt dat veehouderijen in overtreding zijn van het Besluit huisvesting. Om mee te doen met het gedoogbeleid moesten veehouders voor 1 april 2010 een BOP indienen.

Het Actieplan geldt voor bestaande stallen op alle middelgrote pluimvee- en varkensbedrijven waarvoor een maximale emissiewaarde is opgenomen in het Besluit huisvesting. Het Actieplan geldt ook als nieuwe stallen worden gebruikt voor intern salderen. Het Actieplan geldt dus niet voor IPPC-bedrijven, kleinere bedrijven, diercategorieën waarvoor geen maximale emissiewaarden gelden en biologisch gehouden dieren. Voor melkrundveehouderijen is er een apart traject opgenomen.

Uit het Actieplan en de naderhand besloten verlenging van de werkingsduur vloeit voort dat stoppende bedrijven tot uiterlijk 1 januari 2020 gebruik moeten kunnen maken van een stoppersregeling.

Wet geurhinder en veehouderij

In de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) worden eisen gesteld aan de maximale geurbelasting die een veehouderij mag veroorzaken ten opzichten van geurgevoelige objecten, zoals woningen. De wet is in plaats gekomen van de Wet stankemissie veehouderijen in landbouwontwikkelings- en verwevingsgebieden.

Het nationale geurbeleid bestaat uit de volgende beleidslijnen:

- Als er geen hinder is, zijn maatregelen niet nodig;
- Als er wel hinder is, worden maatregelen op basis van Best Beschikbare Techniek afgeleid;
- Voor bepaalde branches is het hinderniveau bepaald en in een bijzondere regeling vastgelegd;
- De mate van hinder die nog acceptabel is, wordt vastgesteld door het bevoegd gezag.

De Wgv stelt alleen eisen aan de geurhinder vanwege dierenverblijven. In het algemeen kan de geuremissie vanuit die geurbronnen door het treffen van redelijk eenvoudige maatregelen of voorzieningen of door het aanhouden van minimumafstanden worden voorkomen of tot een acceptabel niveau worden teruggebracht (Infomil, 2007).

De Wgv maakt onderscheid tussen dieren met geuremissiefactoren en dieren zonder geuremissiefactoren. Voor dieren waarvoor een geuremissiefactor is opgenomen mag de geurbelasting op een geurgevoelig object de wettelijk vastgestelde norm niet overschrijden. Voor dieren waarvoor geen geuremissiefactor is opgenomen dient een minimale afstand tussen een veehouderij en een geurgevoelig object te worden aangehouden. Verder is binnen de Wgv een onderscheid gemaakt in twee categorieën voor geurgevoelige objecten, te weten objecten gelegen binnen de bebouwde kom en objecten gelegen buiten de bebouwde kom.

Dieren met geuremissiefactoren

Dieren waarvoor wel een geuremissiefactor is opgenomen zijn bijvoorbeeld varkens. Indien de ligging van de geurgevoelige objecten bekend is, kan per object worden bepaald welke waarde voor de geurbelasting op de buitenzijde van het geurgevoelige object is toegestaan. Deze maximale waarde voor de geurbelasting is opgenomen in artikel 3 van de Wgv en wordt uitgedrukt in aantallen Europese odour units in een volume-eenheid lucht (ouE/m^3). Voor de geurbelasting is uitgegaan van de gebruikelijke 98-percentiel geurconcentratie. Dat betekent dat de berekende geurconcentratie gedurende 98 procent van het jaar niet wordt overschreden (ouE/m^3 ; P98).

Geurbelastingsnormen uit de Wgv

Het geurgevoelig object is gelegen in een:	Ten hoogste toegestane geurbelasting:
- concentratiegebied, binnen bebouwde kom	3.0 ouE/m ³
- concentratiegebied, buiten bebouwde kom	14.0 ouE/m ³
- niet-concentratiegebied, binnen bebouwde kom	2.0 ouE/m ³
- niet-concentratiegebied, buiten bebouwde kom	8.0 ouE/m ³

Dieren zonder geuremissiefactoren

Dieren waarvoor geen geuremissiefactor is opgenomen zijn bijvoorbeeld koeien. Voor veehouderijen met dieren waarvoor geen geuremissiefactor is vastgesteld en voor veehouderijen met pelsdieren gelden wettelijk vastgestelde afstanden tussen veehouderij en geurgevoelig object. De beoordeling van geurhinder bestaat uit de toetsing of aan de voorgeschreven minimumafstanden wordt voldaan (artikel 4, eerste en tweede lid Wgv). Het gaat hier om de afstand tussen het emissiepunt van een dierenverblijf en de buitenzijde van het geurgevoelig object.

De minimumafstand tussen een veehouderij met 'afstandsdieren' en een geurgevoelig object (artikel 4, eerste lid van de Wgv) bedraagt:

- Binnen de bebouwde kom 100 meter;
- Buiten de bebouwde kom 50 meter.

De ligging van het geurgevoelig object is hierbij bepalend.

Relatie met het bestemmingsplan

Het bestemmingsplan buitengebied Roosendaal - Nispen kent uitbreidingsmogelijkheden ten aanzien van de intensieve veehouderij. Er is in het bestemmingsplan daarom sprake van uitbreidingsmogelijkheden voor dieren met geuremissiefactoren. Het bestemmingsplan biedt daarnaast uitbreidingsmogelijkheden (via wijzigingsbevoegdheid) voor overige agrarische bedrijven, zoals grondgebonden agrarische bedrijven (en dus ook rundveehouderij bedrijven). Voor deze bedrijven gelden wettelijk vastgestelde minimumafstanden tot geurgevoelige objecten.

Wet luchtkwaliteit

De belangrijkste wet- en regelgeving voor luchtkwaliteit is vastgelegd in Titel 5.2 Luchtkwaliteitseisen van de Wet milieubeheer, ook wel de Wet luchtkwaliteit genoemd. Deze wijziging van de Wet milieubeheer is op 15 november 2007 in werking getreden en vervangt het Besluit luchtkwaliteit 2005. Met deze wet zijn de richtlijnen voor luchtkwaliteit van de Europese Unie geïmplementeerd in de Nederlandse wetgeving. In de wet zijn grenswaarden opgenomen voor stikstofdioxide (NO₂), fijn stof (PM₁₀) (de fractie kleiner dan 10 micron), zwaveldioxide (SO₂), koolmonoxide (CO), benzeen en lood, waarvan de belangrijkste zijn weergegeven in Tabel 2.5.

Grenswaarden Wet luchtkwaliteit

Stof	Grenswaarden		
	Type norm	Concentratie (µg/m ³)	Max. aantal Overschrijdingen per jaar
NO ₂ (stikstofoxide)	Jaargemiddelde	40	
	Uurgemiddelde	200	18
PM ₁₀ (fijn stof)	Jaargemiddelde	40	
	24-uurgemiddelde	50	35
SO _x (zwaveloxide)	24-uurgemiddelde	125	3
	Uurgemiddelde	350	24
CO (koolstofmonoxide)	8-uurgemiddelde	10.000	
Benzeen	Jaargemiddelde	5	
Lood	Jaargemiddelde	0,5	

In veel gevallen is wel de jaargemiddelde concentratie van fijn stof (PM_{10}) bekend, maar niet de daggemiddelde concentratie. Als vuistregel kan worden aangehouden dat aan de grenswaarde van het 24-uurs gemiddelde wordt voldaan indien het jaargemiddelde de concentratie van $32,5 \text{ microgram/m}^3$ niet overschrijdt.

Het Europees parlement heeft in 2007 ook normen afgesproken voor de fijnere fractie van fijn stof ($PM_{2,5}$). De nieuwe grenswaarden voor $PM_{2,5}$ zijn in Nederland niet strenger dan de huidige norm voor daggemiddelde concentraties van PM_{10} . Er is dus geen extra fijnstofbeleid nodig om de $PM_{2,5}$ grenswaarden te halen vergeleken met het beleid dat nodig is om de PM_{10} normen te halen. Om de streefwaarden voor $PM_{2,5}$ te halen is in Nederland mogelijk wel extra fijnstofbeleid nodig.

Relatie met het bestemmingsplan

Om na te gaan of het aannemelijk is dat de ontwikkelingsmogelijkheden in het bestemmingsplan past binnen de vigerende normen inzake de luchtkwaliteit, is in eerste instantie met name de invloed op de concentraties in de lucht van stikstofoxiden (NO_x) en fijn stof relevant.

Bij allerlei bedrijfsprocessen kan fijn stof vrijkomen. Kijkend naar de ontwikkelingsmogelijkheden in het voorgenomen bestemmingsplan, dan zijn het met name de agrarische bedrijven die vanwege het vrijkomen van fijn stof, invloed kunnen hebben op de luchtkwaliteit. Bij de vergunningverlening per inrichting in het kader van de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) zal dit aspect aan de orde moeten komen. Hieruit kan naar voren komen dat een ontwikkeling of uitbreiding van een inrichting maatregelen vergt ter beperking van de uitstoot van fijn stof, dit is in principe niet strijdig met het bestemmingsplan.

Fijn stof komt ook vrij bij de verbranding in dieselmotoren. Als het gaat om verkeersontwikkelingen is dit vaak een belangrijk aandachtspunt, maar in het voorgenomen bestemmingsplannen zijn geen grootschalige ontwikkelingen of voorstellen opgenomen die direct zorgen voor een (grote) toename van verkeersproductie of die indirect sterk van invloed zijn op de totale verkeersgeneratie.

Stikstofoxiden komen vrij bij verbrandingsprocessen, bijvoorbeeld in motoren. Bedrijven en verkeer zijn belangrijke bronnen. Het bestemmingsplan voorziet niet in ontwikkelingen op dit gebied.

In het kader van het bestemmingsplan is vooral de depositie van ammoniak van de veehouderij in uiterwaarden een punt van aandacht. Hier ligt een relatie met de Wet ammoniak en Veehouderij en met de Natuurbeschermingswet. De Wet luchtkwaliteit heeft hierop geen betrekking. In de hoofdstukken 5 en 6 wordt uitgebreid ingegaan op de mogelijke effecten van de ammoniakdepositie vanuit de veehouderij.

Nationaal bestuursakkoord water

Op basis van het rapport van de Commissie Waterbeheer 21e eeuw en het kabinetsstandpunt 'Anders omgaan met water' hebben het rijk, de provincies, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) ondertekent. Het NBW is doorgevoerd in de provinciale en regionale beleidsplannen. Relevante aspecten uit het NBW zijn:

- Toepassen van de watertoets als procesinstrument op alle waterhuishoudkundig relevante ruimtelijke plannen en besluiten. Het doel van de watertoets is waarborgen dat waterhuishoudkundige doelen expliciet en op evenwichtige wijze in beschouwing worden genomen.
- Toepassen van de trits vasthouden-bergen-afvoeren, met als eerste insteek het vasthouden van water.
- Toepassen van de trits schoon houden - zuiveren - schoon maken, met als eerste insteek het voorkomen van vermenging van schoon hemelwater van dakvlakken en afvalwater en het gebruik van bijvoorbeeld een bodempassage voor hemelwater van druk bereden straatvlakken,

- Wateropgave (de benodigde bergingscapaciteit voor het opvangen van pieken in neerslag) bepalen aan de hand van de NBW normen regionale wateroverlast. Voor stedelijk gebied geldt een norm van T=100 (bui die eens in de 100 jaar voorkomt). Voor glastuinbouw geldt een norm van T=50 (bui die eens in de 50 jaar voorkomt). En voor akkerbouw en grasland geldt respectievelijk T=25 en T=10

In het kader van het NBW dient in de toekomst ondermeer de wateropgave (zowel in het stedelijk als ook in het landelijk gebied) te worden uitgewerkt. Hierbij zijn de genoemde werknormen, de kans dat voor een bepaald grondgebruik het peil van het oppervlaktewater het maaiveldniveau mag overschrijden, maatgevend. Ten behoeve van deze wateropgave kan in de toekomst ruimte voor waterberging benodigd zijn binnen de bestemmingsplangrenzen. Op basis van de thans beschikbare informatie is echter hiervoor nog geen ruimtelijke reservering voorzien. In voorkomende gevallen kan de gemeente deze mogelijke functieveranderingen (bijvoorbeeld dubbelbestemming) door middel van een nieuw bestemmingsplan of een projectbesluit wijzigen. De watertoets zal dan worden doorlopen, het betreffende 'plangebied' zal worden besproken in het waterpanel en er zal een waterparagraaf worden opgesteld. Op deze wijze is het aspect water ook in de toekomst op een zorgvuldige wijze ingebed in het bestemmingsplan.

Indien sprake is van nieuw verhard oppervlak, wordt op basis van de werknormen in het 'Nationaal Bestuursakkoord Water' voor het stedelijk gebied T=100 geëist. Het is het meest voor de hand liggend (vaak eenvoudig mogelijk door toestaan van peilstijging tot aan het maaiveld) dat deze wordt meegenomen in de aan te leggen infiltratie / retentievoorziening. Het is echter toegestaan om deze retentie te realiseren in groenstroken en op straat, indien er geen afwenteling plaatsvindt op andere gebieden en geen wateroverlast optreedt in woningen en bedrijven. Dit laatste is vaak alleen mogelijk als er sprake is van een nieuwe ontwikkeling.

Waterwet

Op 22 december 2009 is de Waterwet in werking getreden. Acht bestaande wetten voor het waterbeheer in Nederland worden vervangen door deze Waterwet en de zes verschillende vergunningen worden opgenomen in één vergunning. Met de Waterwet hebben het rijk, waterschappen, provincies en gemeenten moderne wetgeving in handen om integraal waterbeheer te realiseren, om te zorgen voor waterveiligheid en om watervervuiling, wateroverlast en watertekorten tegen te gaan. Ook verplicht de Waterwet waterschappen en gemeenten om hun taken en bevoegdheden onderling af te stemmen, in het bijzonder voor de riolering en de zuivering van afvalwater. De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater, en verbetert ook de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening. Daarnaast levert de Waterwet een flinke bijdrage aan kabinetsdoelstellingen zoals vermindering van regels, vergunningstelsels en administratieve lasten. Een belangrijk gevolg van de Waterwet is dat de huidige vergunningstelsels uit de afzonderlijke waterbeheerwetten worden gebundeld. Dit resulteert in één vergunning, de Watervergunning, die met een wettelijk vastgesteld aanvraagformulier kan worden aangevraagd. Verder kunnen waterbeheerders via waterakkoorden afspraken maken met andere overheden over het te voeren waterbeheer. Dit akkoord is vormvrij en kan over alle onderwerpen van waterbeheer gaan. Ook biedt de wet de mogelijkheid om tot bestuurlijke afspraken te komen tussen een waterschap en een gemeente. Deze laatste mogelijkheid is procedureel eenvoudiger. Een belangrijke verandering na het in werking treden van de Waterwet is de onderverdeling in het bevoegde gezag met betrekking tot directe en indirecte lozingen. Alle indirecte lozingen vallen onder het Wm bevoegde gezag (gemeente en provincie). Alle directe lozingen vallen onder het gezag van de Waterwet (waterschappen voor de regionale wateren en Rijkswaterstaat voor de rijkswateren). De directe lozingen vallen onder de Waterwet (Wtw). De indirecte lozingen zijn opgegaan in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).

Nederland maakt deel uit van vier Europese stroomgebieden: de Rijn, de Eems, de Schelde en de Maas. De Waterwet sluit hierop aan. In Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen rijkswateren en niet-rijkswateren (regionale wateren). Voor beide categorieën worden via het nationale waterplan respectievelijk de regionale waterplannen, strategische structuurvisies vastgesteld, waarin de hoofdlijnen van het waterbeleid en de maatregelenprogramma's zijn vastgelegd. Deze zijn

richtinggevend voor het ruimtelijke ordeningsbeleid en zorgen zo voor een versterking van de relatie tussen waterbeheer en ruimtelijke ordening. De plannen worden een keer per zes jaar herzien. De waterschappen en de diensten van Rijkswaterstaat stellen vervolgens operationele waterbeheerplannen vast, waarin wordt aangegeven welke maatregelen zij in de komende periode zullen uitvoeren.

De watertoets

Bij ruimtelijke plannen geldt vanaf 1 november 2003 de wettelijke verplichting van een waterparagraaf/watertoets. De watertoets is één van de pijlers van het Waterbeleid voor de 21e eeuw, waarin aan water een meesturende rol in de ruimtelijke ordening is toegekend. Met de watertoets wordt beoogd waterbeheerders vroegtijdig in het ruimtelijke ordeningsproces te betrekken. De watertoets betreft het hele proces van informeren, adviseren, afwegen en beoordelen van waterhuishoudkundige aspecten in ruimtelijke plannen en besluiten.

Voor het plangebied van de gemeente Roosendaal is waterschap Brabantse Delta de waterbeheerder. Het resultaat van de watertoets wordt in het bestemmingsplan opgenomen. In het bestemmingsplan wordt expliciet rekening gehouden met de hoofdwatgangen. Aangezien het bestemmingsplan niet direct ontwikkelingen mogelijk maken met gevolgen voor het watersysteem is het niet noodzakelijk uitgebreider op de waterhuishouding in te gaan.

In het kader van de raadpleging omtrent de reikwijdte en het detailniveau van het planMER is ook het waterschap geraadpleegd.

Wet op de archeologische monumentenzorg

In 1992 werd het Europese Verdrag van Valletta, tegenwoordig vaak aangeduid als het Verdrag van Malta, onder andere ook door Nederland ondertekend. De doelstelling van dit verdrag is onder andere te komen tot een bescherming van het Erfgoed in brede zin, zowel ondergronds als bovengronds en dit te kunnen delen met een zo groot mogelijk publiek. Eén van de uitgangspunten is daarbij het verstoordersprincipe. Dit houdt zoveel in dat bij nieuwe ontwikkeling de kosten voor onderzoek naar mogelijk aan te tasten waarden en het eventueel behoud daarvan voor rekening komen van de initiatiefnemer.

In 1998 werd het interimbeleid inzake archeologie van kracht. Onder dit interimbeleid werd al zo veel mogelijk in de geest van het verdrag gehandeld. Het proces is vervolgens in 2007 afgerond: in september 2007 werd de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (WAMz 2007) van kracht als onderdeel van de Monumentenwet 1988. Bij de WAMz 2007 hoort ook een aantal algemene maatregelen van bestuur. Onder de WAMz zijn de gemeenten de bevoegde overheid inzake archeologie en dienen zij het aspect archeologie onder meer te borgen in de nieuw te verschijnen bestemmingsplannen.

Provinciaal Beleid

Structuurvisie Ruimtelijke Ordening (SVRO)

Inleiding

De provincie geeft in de structuurvisie de hoofdlijnen van het ruimtelijk beleid tot 2025 (met een doorkijk naar 2040). De visie is bindend voor het ruimtelijk handelen van de provincie. Het is de basis voor de wijze waarop de provincie de instrumenten inzet die de Wet ruimtelijke ordening biedt. De visie geeft een ruimtelijke vertaling van de opgaven en doelen uit de Agenda van Brabant. Daarnaast ondersteunt de structuurvisie het beleid op andere provinciale beleidsterreinen, zoals het economisch-, mobiliteits-, sociaal-, cultureel-, milieu- en natuurbeluid. Door allerlei ontwikkelingen en wensen gaat de provincie meer dan voorheen duurzaam en zorgvuldig om met de ruimte. De autonome ontwikkelingen in het landelijk gebied (agrarische bedrijven die stoppen versus schaalvergroting en intensivering) vragen om ontwikkelingsruimte in het landelijk gebied. De provincie wil daar meer dan voorheen ruimte aan bieden, maar wel met aandacht voor een versterking van de landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten van Brabant. In het licht van deze opgaven is het vigerende ruimtelijke beleid bekeken. De conclusie is dat een groot deel van het provinciale ruimtelijke beleid nog steeds actueel is en daarom

ongewijzigd blijft. Voorbeelden zijn het principe van concentratie van verstedelijking, zorgvuldig ruimtegebruik, het verantwoord omgaan met de natuurlijke basis, het streven naar robuuste en aaneengeschaalde natuurgebieden en het concentratiebeleid voor glastuinbouw en intensieve veehouderijen.

Relatie met de Agenda van Brabant

Na vaststelling van de structuurvisie in februari 2010, hebben Provinciale Staten in juni 2010 de Agenda van Brabant vastgesteld. Hierin zijn de opgaven voor de provincie voor de komende jaren en de rol die de provincie daarin neemt beschreven. Dit heeft direct invloed op de structuurvisie. De structuurvisie is de eerste van vier strategische beleidsdocumenten (Provinciaal Waterplan, Provinciaal Verkeers en Vervoersplan en het Provinciaal Milieu Plan) dat na de Agenda van Brabant wordt vastgesteld. In de structuurvisie komen de ruimtelijk-fysieke opgaven uit de drie andere strategische plannen samen. In die zin is de structuurvisie een integratiekader voor die plannen en bepalend voor de rol die de provincie neemt in het ruimtelijk fysieke domein. De Agenda van Brabant benoemt het ruimtelijk-fysieke domein als één van de kerntaken voor de provincie. De lijn van de Agenda van Brabant is als volgt in de structuurvisie verwerkt: **Algemeen:** de structuurvisie vormt de uitwerking en verdieping van de keuzes uit de Agenda van Brabant voor het ruimtelijk fysieke domein;

- -Hoofdstuk 2 Trends en ontwikkelingen: de ruimtelijke opgaven uit de structuurvisie sluiten aan bij de ruimtelijk relevante opgaven uit de Agenda van Brabant;
- Hoofdstuk 3 Visie: de ruimtelijke visie staat in het perspectief van het optimaliseren van het vestigings- en leefklimaat van Brabant, vanuit het streven naar een complete kennis- en innovatieregio;
- Hoofdstuk 4 Sturingsfilosofie: de sturingsfilosofie is benaderd vanuit de drie kernrollen: gebiedsautoriteit, systeemverantwoordelijke en regisseur van de uitvoering. Dit sluit aan op de vier manieren van sturen: regionaal samenwerken, ontwikkelen, beschermen en stimuleren.

Inhoud Structuurvisie

In de structuurvisie benoemt de provincie haar provinciale ruimtelijke belangen en de wijze waarop zij deze behartigt. De structuurvisie is opgebouwd uit een 'Deel A Visie en sturing', waarin de ruimtelijke visie, de belangen en de sturingsfilosofie is opgenomen. De ruimtelijke visie is uitgewerkt in dertien provinciale ruimtelijke belangen. De wijze waarop de provincie deze ruimtelijke belangen behartigt, is uitgewerkt in vier manieren van sturen: regionaal samenwerken, ontwikkelen, beschermen en stimuleren. In 'Deel B Structuren en beleid' staat op welke wijze de provincie stuurt op de functies in Noord-Brabant. Daarvoor zijn vier ruimtelijke structuren opgesteld:

1. de groenblauwe structuur,
2. het landelijk gebied,
3. de stedelijke structuur
4. de infrastructuur.

Binnen deze structuren worden de belangrijkste maatschappelijke ontwikkelingen opgevangen en kiest de provincie voor een bepaalde ordening van functies. De structuren geven een integrale hoofdkeers aan: een ruimtelijk ontwikkelingsperspectief voor een combinatie van functies. De manier waarop dit perspectief wordt gerealiseerd is opgenomen in de uitvoeringsparagrafen van de structuren. Daarin komen de vier manieren van sturen terug en is af te lezen voor welke wijze van sturen de provincie kiest bij de realisatie van haar doelen. De ruimtelijke structuren zijn opgenomen in Deel B van de structuurvisie. Samen vormen ze de provinciale ruimtelijke structuur. Het laatste onderdeel van de structuurvisie is de uitwerking van gebiedspaspoorten. De gebiedspaspoorten geven aan wat het provinciale belang van landschap is. Ook wordt in de structuurvisie aangegeven hoe ruimtelijke ontwikkelingen kunnen bijdragen aan het behoud en de versterking van de landschapskenmerken die bepalend zijn voor de kwaliteit van een gebied of een landschapstype.

In de Verordening ruimte zijn het verstedelijkingsbeleid en de zoekgebieden voor verstedelijking vastgelegd. De sturing op de kwalitatieve opgave per regio is in de structuurvisie opgenomen. De Verordening ruimte is één van de uitvoeringsinstrumenten voor de provincie om haar doelen te realiseren. In de verordening vertaalt de provincie de kaderstellende elementen uit het provinciaal

beleid in regels die van toepassing zijn op (gemeentelijke) bestemmingsplannen. Van een aantal onderwerpen verplicht het Rijk de provincie ze uit te werken in de provinciale verordening. Dit is in de ontwerp AMvB Ruimte opgenomen. Daarnaast wordt ook een aantal provinciale ruimtelijke belangen die voortkomen uit het vastgestelde Provinciaal Waterplan. De structuurvisie is op 1 oktober 2010 vastgesteld door Provinciale Staten. In februari 2014 hebben Provinciale Staten de Structuurvisie 2010 - Partiële herziening 2014 vastgesteld. Voor wat betreft het landelijk gebied wil de provincie de volgende vier doelen bereiken:

1. Ruimte voor een breed georiënteerde plattelandseconomie

De provincie biedt ruimte aan een breed georiënteerde plattelandseconomie met een menging van functies met ontwikkelingsmogelijkheden voor land- en tuinbouw, toerisme en recreatie en verbreding van agrarische activiteiten met streekproducten, zorgverblijven en recreatief verblijf. De landbouw, toerisme en recreatie zijn belangrijke dragers van de plattelandseconomie. Deze ontwikkeling sluit aan de op toenemende vragen vanuit de Brabantse samenleving (de stad) om het buitengebied meer te kunnen gebruiken voor andere functies. Maar sluit ook aan bij de behoefte aan het behoud van de voorzieningen die belangrijk zijn voor de leefbaarheid van het platteland en haar bewoners. Het platteland vervult bovendien een belangrijke rol als uitloopgebied voor de bewoners van de dorpen en steden en voor een kleinschalige zorgeconomie. De provincie vindt het belangrijk dat de ruimtevraag voor verdere versterking en ontwikkeling van de (verbrede) landbouw en de vraag naar waterberging, recreatie en toerisme, natuur, landschap en voorzieningen in het landelijk gebied in evenwicht met elkaar worden ontwikkeld.

2. Ruimte voor agrarische ontwikkeling

De provincie wil ruimte bieden voor verdere ontwikkeling en schaalvergroting van de land- en tuinbouw. De landbouw in Noord-Brabant is een innovatieve sector die in staat is om goed in te spelen op de veranderende economische en maatschappelijke context. Er zijn in Noord-Brabant vormen van landbouw die worden gekenmerkt door innovatie en specialisatie met schaalvergroting. Dat doet zich in Noord-Brabant vooral voor bij glastuinbouw, intensieve veehouderij, rundveehouderij, akkerbouw, vollegrondse tuinbouw en boomteelt. Het bieden van ontwikkelingsruimte aan deze sectoren is belangrijk voor de economische positie van Noord-Brabant en de economische kennisclusters.

3. Een duurzame land- en tuinbouw

Bij het bieden van ontwikkelingsruimte stelt de provincie als voorwaarde dat de agrarische sector zich op duurzame wijze ontwikkelt. Belangrijke aspecten daarbij zijn zorgvuldig ruimtegebruik, volksgezondheid, dierenwelzijn, milieubelasting, duurzame energieopwekking en efficiënt energiegebruik. Duurzame landbouw produceert met respect voor natuurlijke processen, mede door een duurzaam beheer van bodem, water en lucht. Verduurzaming van de landbouwproductie (zoals minder meststoffen, antibiotica en een positieve energiebalans) biedt op termijn economische voordelen voor zowel de ondernemers als de samenleving. De landbouwsector is aan zet om innovatief op deze nieuwe benaderingswijze in te spelen. De voorwaarden voor duurzaamheid zullen zich in de komende jaren verder ontwikkelen en gestalten krijgen.

4. Versterking van het landschap

Ontwikkelingen in het landelijk gebied leveren een bijdrage aan de versterking en beleving van het landschap, bijvoorbeeld door investeringen in de fijnmazige groenblauwe dooradering van het platteland, in het cultuurhistorisch erfgoed en in de versterking van de recreatieve structuur.

Enige belangrijke aandachtspunten uit de Structuurvisie worden hierna nader toegelicht.

Ruimtelijke kwaliteit en kwaliteitsverbetering van het landschap

Nieuwe ontwikkelingen bieden een kans voor behoud en ontwikkeling van het landschap. In de verordening is als hoofdregel opgenomen dat ontwikkelruimte bijdraagt aan het versterken van de ruimtelijke kwaliteit. Dit vergt een actieve instelling van iedereen die bij een ontwikkeling betrokken is. Essentieel daarbij is dat de basis van Noord-Brabant op orde blijft: er wordt verantwoord omgegaan met

bodem, water, natuur en cultuurhistorische waarden. Het ontwikkelen van landschap reikt verder dan vasthouden aan wat er is, ontwikkelen van het landschap gaat ook om het toevoegen van nieuwe kwaliteiten. Voortdurend past de gebruiker het landschap aan zijn wensen aan. Deze continue ontwikkeling is inherent aan een levend landschap. Dat geldt zowel voor het stedelijke landschap als voor het agrarische cultuurlandschap. De zorgplicht voor de ruimtelijke kwaliteit omvat dat:

- Er zorgvuldig wordt omgegaan met het ruimtegebruik;
- Er rekening wordt gehouden met de omgeving;
- De ontwikkeling bijdraagt aan het behoud of de versterking van de ruimtelijke kwaliteit.

Dit principe is van toepassing op zowel het stedelijk als het landelijk gebied en wordt uitgewerkt in de Verordening ruimte.

Zorgvuldig ruimtegebruik

De provincie wil dat gemeenten bij ruimtelijke afwegingen het principe van zorgvuldig ruimtegebruik toepassen. Dit heeft als doel de mogelijkheden in bestaand bebouwd gebied zo goed mogelijk te benutten en nieuw ruimtebeslag zoveel mogelijk te voorkomen. Dit betekent dat eerst gekeken wordt naar mogelijkheden voor intensivering of hergebruik op of binnen bestaand bebouwd gebied. Pas als hier geen mogelijkheden zijn of de kwaliteiten van de geplande ontwikkeling hier niet bij passen, wordt er in de omgeving gezocht naar de best mogelijke plek om nieuwe ruimte aan te snijden. Voor het stedelijk gebied is dit principe uitgewerkt in de ladder voor duurzame verstedelijking in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Voor het landelijk gebied wordt een vergelijkbare werkwijze uitgewerkt. Daarbij geldt dat het bieden van nieuwe planologische ruimte aan ontwikkelingen (al dan niet met bouw mogelijkheden) in beginsel niet mogelijk is. De verwachting is dat veel agrarische bedrijven in de nabije toekomst de bedrijfsvoering beëindigen. Daardoor ontstaat veel ruimte voor hergebruik op de vrijkomende locaties. De provincie ondersteunt het zorgvuldig ruimtegebruik ook door herstructurering en hergebruik van verouderde locaties in het stedelijk gebied te stimuleren en door sanering van ongewenste functies in het buitengebied, bijvoorbeeld glastuinbouwbedrijven in kwetsbare gebieden of veehouderijen rondom de natuur en stedelijke gebieden. Hiervoor zet de provincie ook andere instrumenten in zoals financiële middelen door het Brabantse Herstructurerings Bedrijf (BHB), Ruimte voor Ruimte en uit de investeringsagenda zoals bijvoorbeeld voor erfgoedcomplexen en de Landschappen van Allure.

Rekening houden met de omgeving

Zorgvuldig ruimtegebruik houdt ook in dat ruimtevragers rekening houden met de kwaliteiten van de omgeving en omliggende functies. Gebiedskenmerken en omliggende waarden, gebaseerd op de lagenbenadering, zijn leidend bij de vraag 'waar' en 'hoe' de nieuwe ruimte wordt aangesneden. De ruimtelijke onderbouwing van een ontwikkeling geeft aan hoe is omgegaan met de ambities zoals verwoord in de structuren en in de gebiedspaspoorten. Hierbij wordt een relatie gelegd tussen de ruimtelijke ontwikkeling en de gebiedskenmerken van de plek. Een ontwikkeling past ook bij de aanwezige functies in de omgeving of het gewenste toekomstbeeld van een gebied. Bijvoorbeeld de aanwezigheid van omliggende woonfunctie's levert vanuit milieu of volksgezondheid beperkingen op. Een ontwikkeling past bij de maat, schaal en functie van zijn omgeving. Mobiliteitsaspecten en een goede ontsluiting maken deel uit van deze afweging.

Kwaliteitsverbetering van het landschap

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen wil de provincie dat de initiatiefnemer zorgt voor een kwaliteitsverbetering van het landschap om daarmee het verlies aan omgevingskwaliteit te beperken. Dit uitgangspunt geldt voor ontwikkelingen buiten bestaand stedelijk gebied én buiten de ecologische hoofdstructuur en maakt de principes van ontwikkelingsplanologie toepasbaar. Voor (planmatige) stedelijke ontwikkelingen bestaat deze zogenaamde rood-met-groen regeling al langer. De provincie heeft dit beleid verbreed naar overige ontwikkelingen in het landelijk gebied. Concreet betekent dit dat passende functies zich kunnen ontwikkelen als er ook een prestatie voor het landschap tegenover staat. Daardoor wordt aantasting van de basiskwaliteit (bodem, water) en verlies aan ecologische, cultuurhistorische en landschappelijke waarden voorkomen. Ontwikkelingen die passen bij de aard,

schaal en functie van het landelijk gebied, zoals agrarische en recreatieve ontwikkelingen en kleinschalige dienstverlening zijn mogelijk. Ook de ontwikkeling van andere (rode) functies is onder voorwaarden mogelijk. De ruimtelijke onderbouwing van een besluit geeft aan welke bijdrage wordt geleverd aan de kwaliteitsverbetering van het landschap en hoe dit is geborgd. In principe gaat de provincie uit van de realisering van een fysieke prestatie op de projectlocatie en/of de directe projectomgeving. Indien dat niet mogelijk is, is de vorming van een gemeentelijk of regionaal landschapsfonds een optie. De provincie werkt in de Verordening ruimte een regeling uit. Hierbij wordt uitgegaan van een compacte regeling die ruimte biedt aan gemeenten voor maatwerk. Daarnaast ondersteunt de provincie gemeenten in het op gemeentelijk niveau toepassen van dit principe. Daarvoor worden aan het regionaal ruimtelijk overleg werkgroepen landschap verbonden. Deze hebben als doel ervaringen uit te wisselen, de kwaliteitsverhogende maatregelen in het landschap op elkaar af te stemmen en om desgewenst te komen tot gezamenlijke investeringsprogramma's in het landschap. Het Brabants expertisecentrum ruimtelijke kwaliteit (BERK) biedt ondersteuning door samen met in- en externe partijen te werken aan ruimtelijke kwaliteit en landschap bij actuele ruimtelijke vraagstukken. De provincie zal de effecten van het principe van zorgvuldig ruimtegebruik en de kwaliteitsverbetering van het landschap op de daadwerkelijke ruimtelijke ontwikkeling van Noord-Brabant monitoren. Dit gebeurt onder andere door jaarlijks aan gemeenten te vragen hoe is omgegaan met de toepassing van de kwaliteitsverbetering landschap in ruimtelijke besluiten.

De transitie naar zorgvuldige veehouderij

De transitie naar een zorgvuldige veehouderij 2020 verdient in de visie van de provincie specifieke aandacht. De Brabantse veehouderij vervult een koploperpositie in de wereld en levert daarmee een belangrijke bijdrage aan de economische positie van Brabant. Anderzijds zijn de grenzen voor groei van de sector bereikt. De gevolgen van de hoge mens-dierdichtheid voor de fysieke leefomgeving en het landschap zijn groot. Het is de wens om de veehouderij in evenwicht te brengen met zijn omgeving zodat een verantwoord woon-, werk- en leefklimaat wordt verkregen. Maar ook economisch is de stap naar een duurzame en innovatieve veehouderij nodig omdat het huidige verdienmodel, dat nog vaak gericht is op schaalvergroting en kostenminimalisatie, niet langer houdbaar is. De overlast van het productieproces op milieu- en leefomgeving moeten definitief opgelost worden. Daarom kiest Brabant voor een nieuwe weg waarbij de groei van de sector wordt beperkt en ontwikkeling naar een duurzame en innovatieve veehouderij wordt gestimuleerd. Om de steeds verdergaande schaalvergroting te keren, is het vanuit economisch perspectief nodig om alternatieven te ontwikkelen voor groei, bijvoorbeeld door economische meerwaarde/toegevoegde waarde van producten en kennis te genereren. Belangrijke randvoorwaarde bij ontwikkeling van de veehouderij is dat deze zorgvuldig is, dus zorgt voor een goed niveau van volksgezondheid, een goede kwaliteit van de fysieke leefomgeving en een goede diergezondheid en -welzijn. Een snelle signalering van risico's en het beheersbaar maken van de risico's zijn daarbij van belang. Daarnaast wil de provincie gemeenten ondersteunen bij het aanpakken van overbelaste situaties; dit zijn locaties of gebieden waarin vanwege de (cumulatie van) uitstoot van milieuhinderlijke stoffen geen sprake meer is van een goed woon- en leefklimaat. Een duurzame veehouderij heeft verder nadrukkelijk aandacht voor het dier; het dierenwelzijn en de diergezondheid wordt verder bevorderd. Tot slot worden de grondstoffenkringlopen (op West-Europees niveau) gesloten; grondstoffen voor eiwitrijk voedsel komen meer dan voorheen uit Europa en door het terugwinnen van fosfaat uit mest wordt de fosfaatkringloop gesloten. Om de transitie naar een duurzame of zorgvuldige veehouderij te bevorderen, zijn in ieder geval maatregelen op bedrijfsniveau nodig. Daarnaast wordt bezien of ook de inrichting van het landelijk gebied hieraan bijdraagt.

Verordening Ruimte 2014

Provinciale Staten hebben op 7 februari 2014 de Verordening ruimte 2014 vastgesteld, op 19 maart treedt deze in werking. Ten opzichte van de Verordening ruimte 2012 omvat de Verordening ruimte 2014 diverse wijzigingen. Deze hebben in hoofdzaak betrekking op:

- Vereenvoudiging en verduidelijking: de opbouw van de Verordening ruimte 2014 is gewijzigd waardoor ze beter aansluit bij de systematiek van de bestemmingsplannen. Daarnaast is er gekozen voor een directer taalgebruik met meer opsommingen, eenvoudigere zinnen en herkenbare formuleringen.
- Wijzigingen vanwege het rijksbeleid: met de vaststelling van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) en het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) is het rijksbeleid gewijzigd. Dat heeft ook gevolgen voor de kaders die in de provinciale verordening zijn opgenomen.
- Wijzigingen vanwege het landbouwbeleid: deze hebben in hoofdzaak betrekking op het beleid voor veehouderijen en de transitie naar zorgvuldige veehouderij en het beleid rond mestverwerking.
- Wijzigingen vanwege het natuurbeleid: deze wijziging heeft met name betrekking op het compensatiebeleid.
- Overige wijzigingen: er zijn diverse wijzigingen doorgevoerd vanuit praktijkervaringen.

De voorgestelde beleidsaanpassingen zijn gebaseerd op de Structuurvisie RO 2010 - partiële herziening 2014.

Voorliggend bestemmingsplan is binnen de kaders van de Verordening ruimte opgesteld. Vanuit de Verordening ruimte zijn de navolgende aspecten van belang voor dit bestemmingsplan.

- Bevordering van ruimtelijke kwaliteit (zorgplicht voor ruimtelijke kwaliteit en kwaliteitsverbetering van het landschap)
- Stedelijke ontwikkeling
- Ecologische hoofdstructuur
- Water
- Groenblauwe mantel
- Aardkunde en cultuurhistorie
- Gemengd landelijk gebied
- Zorgvuldige veehouderij
- Glastuinbouw
- Niet-agrarische ontwikkelingen buiten bestaand stedelijk gebied

Bevordering van ruimtelijke kwaliteit

De provincie wil de ruimtelijke kwaliteit van Brabant bevorderen. Dat betekent dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen een bijdrage dienen te leveren aan de kernkwaliteiten van Brabant en dat gemeenten bij ruimtelijke afwegingen het principe van zorgvuldig ruimtegebruik toepassen. Ook wil de provincie dat de initiatiefnemer zorgt voor een kwaliteitsverbetering van het landschap om daarmee het verlies aan omgevingskwaliteit te beperken.

Stedelijke ontwikkeling

Het provinciale beleid is al jaren gericht op het bundelen van de verstedelijking. Dit betekent dat het leeuwendeel van de woningbouw, de bedrijventerreinen, voorzieningen en bijbehorende infrastructuur moet plaatsvinden in de stedelijke concentratiegebieden (bestaand stedelijk gebied van de grotere kernen). Nieuw ruimtebeslag buiten deze gebieden kan slechts als inbreiding of herstructurering niet tot de mogelijkheden behoren, en dan in de zogenaamde zoekgebieden voor stedelijke ontwikkeling. Verder regelt de Verordening ruimte dat woningbouw (artikel 4.3) en aanleg van bedrijventerreinen en kantorenlocaties (artikel 4.4 en met 4.6) onderdeel worden van bindende afspraken in de vier regionale ruimtelijke overleggen. Daaraan nemen de gemeenten, waterschappen en de provincie deel. Het gemeentelijk grondgebied is opgedeeld in een tweetal categorieën van deelgebieden: bestaande stedelijk gebied en zoekgebied verstedelijking. De stad Roosendaal is aangeduid als stedelijk concentratiegebied. Locatie De Stok, het gebied ten westen van Tolberg en het gebied rondom

Vierhoeven (richting Nispen) zijn aangeduid als gebied integratie stad-land. Het gebied dat is gelegen ten westen van Weihoek is aangemerkt als zoekgebied verstedelijking, stedelijk concentratiegebied. Nispen is een kern in landelijk gebied. Ten zuiden van Nispen is sprake van een zoekgebied verstedelijking, kern in landelijk gebied.

Groenblauwe structuur

De groenblauwe structuur valt in twee gedeelten uiteen: de ecologische hoofdstructuur en de groenblauwe mantel.

Ecologische hoofdstructuur

Het kerngebied natuur en water bestaat uit de ecologische hoofdstructuur met inbegrip van de ecologische verbindingzones en waterstructuren zoals beken en kreken. Dit kerngebied omvat de bestaande natuurgebieden, waaronder de Natura 2000-gebieden, en de gebieden die nog omgevormd moeten worden naar natuur en nu nog vaak in agrarisch gebruik zijn. In de Verordening ruimte zijn al deze gebieden begrensd. Ter bescherming van de aanwezige waarden is bepaald dat deze strekken tot het behoud, herstel of de duurzame ontwikkeling van de ecologische waarden en kenmerken van de onderscheiden gebieden. Zolang inrichting en beheer van natuur nog niet zeker zijn, worden bestaande rechten echter gerespecteerd. Indien sprake is van aantasting van de aanwezige waarden door activiteiten in of buiten de ecologische hoofdstructuur geldt een compensatieplicht. Voor ecologische verbindingzones en de attentiegebieden gelden afwijkende regels. Voor wat betreft het plangebied is De Molenbeek in de Verordening ruimte aangeduid als 'Beheergebied ehs', evenals de Elderse Turfvaart, de Rissebeek/Engebeek, de Nieuwe Roosendaalse Vliet en de Sputendonksebeek. Er is tevens een horizontale verbinding tussen de Molenbeek en de Natte of Elderse Turfvaart aangewezen als zoekgebied voor een Ecologische Verbindingszone en een gebied in het verlengde van de Sputendonksebeek, richting Wouwse Plantage.

Groenblauwe mantel

De groenblauwe mantel bestaat overwegend uit gemengd landelijk gebied met belangrijke nevenfuncties voor natuur en water. Het zijn meestal gebieden grenzend aan het kerngebied natuur en water die bijdragen aan de bescherming van de waarden in het kerngebied. De beheergebieden ecologische hoofdstructuur liggen binnen de groenblauwe mantel evenals de groene gebieden binnen én nabij bestaand stedelijk gebied. In de groenblauwe mantel is de agrarische sector een grote en belangrijke grondgebruiker. Ook recreatieve en toeristische bedrijven zijn binnen de groenblauwe mantel aanwezig. Het behoud en vooral de ontwikkeling van natuur, water, waterbeheer en landschap is in de groenblauwe mantel een belangrijke opgave. Nieuwe ontwikkelingen binnen de groenblauwe mantel zijn mogelijk als deze bestaande functies respecteren of bijdragen aan een kwaliteitsverbetering van die functies. Onder deze voorwaarden kunnen grondgebonden agrarische bedrijven in de groenblauwe mantel ook uitbreiden. Andere agrarische bedrijven mogen uitbreiden tot maximaal 1,5 ha. Voor intensieve veehouderijen en glastuinbouwbedrijven gelden specifieke regels. Teeltondersteunende kassen zijn in de groenblauwe mantel niet toegestaan en andere permanente teeltondersteunende voorzieningen moeten binnen het bouwblok worden opgenomen. In het plangebied is het gebied rondom de Molenbeek aangewezen als Groenblauwe mantel.

Water

De Verordening ruimte bevat regels voor:

- regionale waterbergingsgebieden en reserveringsgebieden waterberging. Hierbij is het doel te zorgen voor behoud van het waterbergend vermogen, onder andere door beperkingen t.a.v. bebouwing en ophoging van gronden;
- beschermingszones voor grondwaterwinningen voor de openbare drinkwatervoorziening (waterwingebied, 25- en 100-jaarszone en boringvrije zone). Hierbij is het doel te zorgen voor bescherming van de kwaliteit van het grondwater, onder andere door beperkingen aan stedelijke en agrarische ontwikkelingen;

- zoekgebied voor behoud en herstel van watersystemen. Hierbij is het doel te zorgen voor voldoende ruimte voor watersysteemherstel, onder andere door beperkingen t.a.v. bebouwing, oppervlakteverhardingen en ophoging van gronden;
- hoogwaterbescherming. Hierbij is het doel te zorgen voor bescherming van de primaire waterkering en tegengaan van activiteiten in de bodem rondom de aansluiting primaire waterkering die kunnen leiden tot het ondermijnen van de waterkerende functie. In het winterbed en de lange-termijnreservering winterbed is het doel te zorgen voor behoud van het stroomvoerend en bergend vermogen van de rivier, onder andere door beperkingen t.a.v. bebouwing.

Het plan bevat een waterwingebied tussen de Molenbeek en Natte of Elderse Turfvaart met daarom heen een gebied aangeduid als 25-jaarszone kwetsbaar. Verder zijn er diverse reserveringsgebieden voor waterbergingsgebied in het plangebied te vinden. In onderstaande figuur is dit afgebeeld. In zowel de waterparagraaf als bij het toekennen van de diverse bestemmingen, wordt hiermee rekening gehouden.

Aardkunde en cultuurhistorie

Met behulp van de Verordening ruimte wil de provincie aardkundig waardevolle gebieden en cultuurhistorische vlakken beschermen, vanwege de onvervangbaarheid van de aanwezige waarden. Binnen het plangebied is geen sprake van een cultuurhistorisch vlak en/of aardkundig waardevol gebied. De gemeenten hebben grote vrijheid om zelf vorm te geven aan de wijze van bescherming. Tevens zijn er specifieke beschermingsregels voor aangewezen cultuurhistorisch waardevolle complexen, zoals kloostercomplexen en oude landgoederen. Landgoed Visdonk, welke in het plangebied is gelegen, is aangemerkt als een complex van cultuurhistorisch belang. Vrij recent is er voor dit gebied een bestemmingsplan opgesteld teneinde een nieuwe recreatieve ontwikkeling (met horeca) mogelijk te maken. Bescherming van bepaalde onderdelen van het landgoed is door middel van een vergunningstelsel geborgd. Deze wijze van bescherming zal ook in het voorliggende plan, waarin bestemmingsplan Onthaalpoort Visdonk wordt meegenomen, worden gekozen.

Gemengd landelijk gebied

Het gemengd landelijk gebied ligt buiten de groenblauwe structuur en het bestaand stedelijk gebied en biedt een multifunctionele gebruiksruimte voor land- en tuinbouw, natuur, water, recreatie, toerisme en kleinschalige stedelijke functies. Land- en tuinbouw zijn daarbij de grootste ruimtegebruikers. Tevens zijn daar gebieden aangewezen waar teeltondersteunende kassen zijn toegestaan. Er zijn regels opgenomen die bepalen dat integrale bestemmingsplannen voor het agrarisch gebied een onderscheid maken tussen een gebied waar de ontwikkeling van een gemengde plattelandseconomie wordt nagestreefd en een gebied voor een in hoofdzaak agrarische economie. In deze laatste categorie vallen in ieder geval de landbouwontwikkelingsgebieden voor de (zorgvuldige) veehouderij, glastuinbouwgebieden en gebieden waar teeltondersteunende kassen zijn toegestaan. Gemeenten moeten zo op basis van een voorgenomen ontwikkeling van het agrarisch gebied een keuze maken voor een gebied waarbinnen verschillende functies met elkaar in evenwicht worden ontwikkeld, agrarische functies in samenhang met andere functies worden uitgeoefend en een gebied waar primair de agrarische functies worden behouden en versterkt en waar menging met andere functies wordt voorkomen. Grondgebonden agrarische bedrijven mogen in het agrarisch gebied uitbreiden. Permanente teeltondersteunende voorziening waaronder kassen tot 5000 m² zijn binnen het bouwblok toegestaan. In de gebieden die daarvoor specifiek zijn aangewezen, zijn binnen het bouwblok kassen tot 1,5 ha. toegestaan. Andere agrarische bedrijven mogen uitbreiden tot maximaal 1,5 ha en voor veehouderijen en glastuinbouwbedrijven blijft ook hier gelden wat specifiek daarover in de Verordening ruimte is geregeld. Binnen het plangebied is het gemengd landelijk gebied uit de Verordening ruimte aangemerkt als "Agrarisch gebied". Er zijn geen gebieden aangemerkt voor glastuinbouw. Ook is geen sprake van een zoekgebied voor windturbines of voor gebieden waar teeltondersteunende kassen zijn toegestaan.

Glastuinbouw

In de Verordening ruimte zijn ten behoeve van de glastuinbouw doorgroeigebieden en vestigingsgebieden begrensd. In deze gebieden dient zich de glastuinbouw in Brabant te concentreren. In de vestigingsgebieden zijn nieuwe glastuinbouwbedrijven toegestaan. In de doorgroeigebieden ligt de nadruk op verdere ontwikkeling van bestaande glastuinbouwbedrijven. Nieuwe bedrijven zijn hier slechts onder voorwaarden toegestaan. Een glastuinbouwbedrijf buiten de aangewezen gebieden mag maximaal een omvang hebben van 3 hectare netto glas. Het plangebied Roosendaal - Nispen kent geen doorgroeigebied of vestigingsgebied voor glastuinbouw.

Uitbreiding van Damsigt is groter dan 3 ha en past daarmee niet zondermeer in het provinciale beleid. De Verordening Ruimte biedt echter de mogelijkheid af te wijken van deze regel. In het Bestemmingsplan Buitengebied wordt hiervan gebruik gemaakt en is dit gemotiveerd.

Niet-agrarische ontwikkelingen buiten het bestaand stedelijk gebied

De Verordening ruimte geeft algemene regels voor een aantal niet-agrarische ontwikkelingen in het buitengebied. De ontwikkeling van diverse niet-agrarische activiteiten is onder voorwaarden toegelaten in de agrarische gebieden en in de groenblauwe mantel. Om de ruimte voor de agrarische sector ook naar de toekomst toe te bewaren, is het wenselijk strijdige functies te beperken. Algemeen uitgangspunt is dat gebruik wordt gemaakt van bestaande bebouwing, veelal vrijkomende agrarische bedrijfsbebouwing. De regels hebben betrekking op het wonen in het buitengebied, waaronder ook de ontwikkeling van ruimte-voor-ruimtekavels en kwaliteitsverbetering in bebouwingsconcentraties en landgoederen. Daarnaast zijn er regels voor diverse andere niet-agrarische ontwikkelingen. Deze regels zijn erop gericht om een kader te geven voor de aard en omvang van deze ontwikkelingen waarbinnen de gemeente haar eigen ruimtelijke afweging kan maken. Afwijkende regels zijn er voor agrarisch-technische hulpbedrijven en agrarisch verwante bedrijven, horecabedrijven en maatschappelijke voorzieningen, recreatiewoningen, dagrecreatie, kleinschalige vrijetijdsvoorzieningen, lawaaisporten en windturbines.

Habitatrichtlijn

De provincie heeft de nota "Rekening houden met Habitatrichtlijnsoorten in Noord-Brabant" (Provincie Noord-Brabant, 2002-2) uitgebracht om degenen die in het kader van de ruimtelijke ordening te maken hebben met nieuwe ontwikkelingen, in een vroegtijdig stadium te wijzen op het eventueel voorkomen van habitatrichtlijnsoorten en de gevolgen daarvan. Verspreid over het buitengebied komen Habitatrichtlijnsoorten voor. Bescherming van deze soorten vindt plaats via de Flora- en faunawet en de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 die respectievelijk op 1 april 2002 en op 1 oktober 2005 in werking zijn getreden.

Aardkundige Waardenkaart

Op 3 augustus 2005 is de Aardkundig Waardevolle Gebiedenkaart Brabant bekendgemaakt. Een dag later is het vaststellingsbesluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant in werking getreden. De provincie Noord-Brabant wil haar aardkundige waarden behouden. Aardkundige verschijnselen zijn van grote betekenis voor zowel de beleevingswaarde, als de natuurpotentie van een landschap. Daarnaast zijn ze het enige archief met betrekking tot de oudere geschiedenis van het landschap, waardoor ze zowel wetenschappelijke, als educatieve betekenis hebben. In het buitengebied Roosendaal - Nispen liggen geen aardkundig waardevolle gebieden.

Provinciaal Waterplan 'Waar water werkt en leeft'

Het Provinciaal Waterplan bevat het strategische waterbeleid van de provincie Noord-Brabant voor de periode 2010-2015. Het plan doorloopt samen met de plannen van het Rijk en de waterschappen een 6-jarige beleidscyclus die is afgestemd op de verplichtingen uit de Kaderrichtlijn Water. Naast beleidskader is het Provinciaal Waterplan ook toetsingskader voor de taakuitoefening van lagere overheden op het gebied van water. Het plan is tevens beheerplan voor grondwateronttrekkingen. Bovendien is het plan een structuurvisie voor het aspect water op grond van de nieuwe Wet ruimtelijke ordening. De provincie hanteert de volgende hoofddoelstelling voor het waterbeleid in Noord-Brabant: De provincie wil dat het

water bijdraagt aan een gezonde omgeving voor mens, dier en plant, waarin we veilig kunnen wonen en waar ruimte is voor economische, maatschappelijke en ecologische ontwikkelingen. Dit vertalen we in de volgende maatschappelijke doelen:

- Schoon grond- en oppervlaktewater voor iedereen.
- Adequate bescherming van Noord-Brabant tegen overstromingen.
- Noord-Brabant heeft de juiste hoeveelheden water (niet te veel en niet te weinig).

In Noord-Brabant worden negen waterhuishoudkundige functies onderscheiden waarvoor naast de bovengenoemde algemene doelstellingen ook meer specifieke doelstellingen gelden, namelijk:

- Functie 'waternatuur'
- Functie 'verweven'
- Functie 'ecologische verbindingszone'
- Functie 'scheepvaart'
- Functie 'zwemwater'
- Functie 'water voor de EHS'
- Functie 'water voor de groenblauwe mantel'
- Functie 'water voor het landelijk gebied'
- Functie 'water in bebouwd gebied'

In de meeste gevallen betreft het functies die zonder of met slechts beperkte aanpassingen zijn overgenomen uit het vorige Waterhuishoudingsplan (WHP 2003), omdat de evaluatie van het waterbeleid geen aanleiding tot verandering heeft gegeven. De functie 'scheepvaart' daarentegen is nieuw. De functie 'verweven' is een verbreding van de functie 'viswater' uit het WHP 2003, die in dit plan is vervallen. Het plangebied Roosendaal - Nispen kent meerdere functies op het gebied van water. Locatie De Stok, het gebied ten westen van Tolberg en het gebied rondom Vierhoeven (richting Nispen) zijn aangeduid als "water in bebouwd gebied". Het gebied rondom de Molenbeek is aangewezen als "water voor de groenblauwe mantel". De Molenbeek zelf is, evenals de Natte of Elderse Turfvaart, de Rissebeek/Engebeek en de Roosendaalse Vliet aangeduid als "verweven" en als "ecologische verbindingszone". De Roosendaalse Vliet is tevens voorzien van de aanduiding "scheepvaart". De Sputendonksebeek (richting Wouwse Plantage) is ook aangeduid als "ecologische verbindingszone" en daarnaast als "overige waterloop".

Provinciaal Milieuplan 2011-2014

Het Provinciale Milieuplan (PMP) is de schakel tussen het Nationale Milieubeleidsplan en de Milieuplannen van de in de provincie Noord-Brabant gelegen gemeenten. Het bevat de milieudoelen van de provincie en hoe deze gerealiseerd kunnen worden. Provinciale Staten dienen bij het vaststellen van de Provinciale Milieuverordening rekening te houden met dit plan. Het ontwerp Provinciaal Milieuplan is gericht op de periode 2011-2014. Het voorgaande provinciale milieuplan, de Integrale Strategie Milieu (ISM) 2006-2010, komt met de vaststelling van het Provinciale Milieuplan 2011-2014 te vervallen. Het PMP wordt conform de Wet milieubeheer minimaal één keer per vier jaar door Provinciale Staten vastgesteld.

De visie is "Duurzame ontwikkeling is ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen", aldus de definitie van de VN-commissie Brundtland uit 1987. Hoewel grote vooruitgang is geboekt, blijft de provincie kampen met een aantal hardnekkige problemen, zoals luchtkwaliteit met fijnstof en ammoniak en veiligheidsproblemen bij het goederenvervoer per spoor. Oude problemen blijken omvangrijker te zijn dan gedacht of er komen nieuwe bij zoals het broeikaseffect.

De provinciale visie kent een aantal basiselementen, randvoorwaarden die gelden voor elk provincieplan, Europese richtlijnen die overgenomen worden en uitgangspunten uit het voorgaande provinciale milieuplan. In het provinciale milieuplan krijgt 'milieu en gezondheid' een bijzonder accent.

Gezondheid is niet alleen de afwezigheid van ziekte of handicap, maar een toestand van compleet fysiek, mentaal en sociaal welbevinden.

Het PMP biedt een sturend kader voor negen thema's: externe veiligheid, luchtkwaliteit, geur, geluid, licht, afval, stortplaatsen en concrete onderdelen van water en bodem die niet elders zijn geregeld. Daarnaast is er aansturing van het milieu voor biodiversiteit, energie, water, inrichting en mobiliteit in andere strategische plannen.

Noord-Brabant kent een paar milieuproblemen met een grotere impact dan elders in Nederland. Deze hebben te maken met de intensieve veehouderij en mobiliteit. Dit heeft gevolgen voor de leefbaarheid en de kwaliteit van natuur en water. In de Agenda van Brabant is een strategie en afweging aangereikt om extra zaken op te pakken. Voor het PMP zijn drie onderwerpen geselecteerd: toepassen van emissiereducerende technieken (luchtwassers) bij veehouderij, verminderen fosfaatdruk (waterkwaliteit) en convenanten voor verbeteren footprint (footprint en biodiversiteit).

Het provinciale milieubeleid krijgt niet alleen vorm in het PMP. De provincie heeft naast het PMP nog vijf andere strategische plannen die de inrichting en het gebruik van de leefomgeving regelen:

- Structuurvisie en Verordening Ruimte
- Provinciaal Waterplan
- Provinciaal Verkeers- en Vervoers Plan
- Energieagenda
- Natuur- en Landschapsoffensief

In al deze plannen zijn milieumaatregelen opgenomen. In het PMP wordt het beleid en de onderlinge afstemming voor negen thema's geregeld. Sommige van deze thema's hebben grote invloed op het behalen van doelstellingen in de vijf andere strategische plannen. Anderzijds hebben de vijf plannen ondersteuning nodig vanuit het PMP voor het behalen van de eigen doelstellingen. Over het algemeen is het PMP randvoorwaardelijk en de plannen en projecten kunnen vaak via koppeling met andere belangen in uitvoering genomen worden. Door de onderlinge integrale afstemming en de versterking op kernthema's komt het totale milieubeleid aan bod. Het PMP is gelijkwaardig aan de andere strategische plannen en bevat geen beleidsuitspraken die dwingend of opleggend zijn voor deze plannen. Het PMP is gebaseerd op bestaande ambities, zowel vanuit de thema's van het PMP als van de overige beleidsvelden.

Cultuurhistorische Waardenkaart

De Provincie Noord-Brabant heeft een Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW) opgesteld. Deze kaart is dynamisch en wordt regelmatig aangepast (2006 en 2010). De Cultuurhistorische Waardenkaart is te raadplegen op de site van de provincie Brabant en bestaat uit de volgende onderdelen:

- Historische bouwkunst: dit zijn de 'monumenten' uit het dagelijks taalgebruik;
- Historische stedenbouw: het kan gaan om een gehucht, dorp, stad, woonwijk of industrieel complex;
- Historische geografie: aanpassingen die de mens in de loop der eeuwen heeft gedaan aan de natuurlijke omgeving;
- Historisch groen: de groenelementen en structuren die door ingrepen van de mens ontstaan;
- Historische zichtrelaties, hieronder vallen: molenbiotopen, schootsvelden, eendenkooien en zichtrelaties;
- Archeologische monumenten: deze kaartlaag bestaat uit de Archeologische Monumenten Kaart Noord-Brabant (AMK);
- Indicatieve archeologische waarden, naast de hierboven genoemde archeologische monumenten zijn op de cultuurhistorische waardenkaart indicatieve archeologische waarden af te lezen.

Deze waarden zijn belangrijk en moeten in beginsel beschermd worden. De gemeente Roosendaal heeft in 2011, voortvloeiend uit de beleidsnota 'Toekomst voor het verleden' de Erfgoedkaart vastgesteld. Daarbij is de Provinciale CHW is verfijnd en ondersteund met aanvullende gegevens zoals bijvoorbeeld luchtfoto's uit 1934, 1958, 1975 en 1985. Voor het plangebied is alleen Landgoed Visdonk opgenomen

als Cultuurhistorisch waardevol complex. Het Landgoed met zijn padenstructuur en bomenlanen hebben een hoge geografische waarden en zijn aangeduid als historische groenstructuur. Het gemeentelijke agrarische landgoed Visdonk vormt het belangrijkste uitloopegebied voor de Roosendalers. Binnen een heldere rationele verkaveling is een toegankelijk landschap ontstaan met een agrarische functie en met belangrijke ecologische waarden. De eikenlanen zijn ook in het gemeentelijk beleid als monumentaal opgenomen. Rondom het Landgoed zijn diverse ontwikkelingen voorzien, zoals uitbreiding van de recreatieve mogelijkheden en de realisering van een horecavoorziening en grootschalig parkeerterrein. In dit ontwerp is rekening gehouden met de waarde die het gebied heeft. Hiervoor is in 2009 een postzegelbestemmingsplan opgesteld om dit mogelijk te maken. In het voorliggende plan is de regeling overgenomen en heeft hierin dus een conserverend karakter.

Natuurbeheerplan Noord-Brabant

Het Natuurbeheerplan Noord-Brabant, dat Gedeputeerde Staten in 2008 heeft vastgesteld, vormt een belangrijk instrument voor de realisering van het rijks- en provinciale natuur- en landschapsbeleid waaronder de realisatie van de EHS.

In het plan worden de gebieden aangewezen waar subsidies uit het Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer (SNL) mogelijk zijn. Subsidie is alleen mogelijk voor het beheertype dat in het Natuurbeheerplan is vastgesteld. Daarnaast beschrijft het natuurbeheerplan per (deel)gebied de huidige natuurkwaliteit en de te ontwikkelen natuurdoelen in hoofdlijnen.

Gedeputeerde Staten hebben het voornemen om het natuurbeheerplan te wijzigen en hebben daarom op 22 mei 2012 het ontwerpbesluit vastgesteld. De wijzigingen in het natuurbeheerplan komen voort uit verzoeken van particulieren, terreinbeheerders of reconstructiecommissies. Ook zijn er wijzigingen in het plan opgenomen die voortkomen uit de vastgestelde Verordening ruimte en correcties van een aantal technische onvolkomenheden. De wijziging van de begrenzing van de EHS zoals in dit besluit opgenomen werkt door in zowel de Verordening ruimte (planologische borging) als in het Natuurbeheerplan (subsidieverstreking).

In het natuurbeheerplan is ondermeer weergegeven voor welke doelen (natuurbeheertypen) agrarische gebieden in het plangebied in aanmerking kunnen komen voor subsidie. In het noordelijk deel van het plangebied komen vooral akkerfaunagebieden voor en botanisch waardevol akkerland. In het zuidelijk deel van het plangebied komen rondom Nispen botanisch waardevolle graslanden voor.

Het kabinet heeft in haar regeerakkoord aangekondigd fors te willen bezuinigen op het natuurbeleid. De provincie Noord-Brabant heeft daarom besloten alle aankopen van gronden en andere nieuwe verplichtingen voor de EHS op te schorten. De provincie zal naar verwachting geen nieuwe verplichtingen aangaan totdat duidelijk is wat het voornemen van het kabinet precies betekent voor de omvang en begrenzing van de EHS in Noord-Brabant..

Beleid Waterschap

Keur waterschap Brabantse Delta

In december 2009 zijn de Waterwet en de Keur waterschap Brabantse Delta in werking getreden. De Waterwet regelt het beheer van het oppervlaktewater, het grondwater en de waterbodem (het watersysteem), en verbetert de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening. De keur van het waterschap is een verordening met wettelijke voorschriften die gelden voor alle oppervlaktewaterlichamen en keringen, op het gebied van waterkwantiteit en –kwaliteit, die in beheer zijn bij het waterschap. De keur is een aanvulling op de Waterwet met verschillende gebods- en verbodsbepalingen. Bij het verlenen van watervergunningen hanteert het waterschap verschillende beleidsregels, waaronder “toepassing Waterwet en Keur”. Hierin staat aangegeven in welke situaties een watervergunning kan worden verleend, waarop een aanvraag wordt getoetst en welke voorwaarden aan de watervergunning worden verbonden. Zo zijn er regels met betrekking tot:

- Handelingen in waterkeringen en de daarbij behorende beschermingszones;
- Handelingen in rivieren, beken en sloten en de daarbij behorende onderhoudsstrook;
- Waterstaatkundige werken als gemalen, sluisen, stuwen ect.;
- De scheepvaart;
- Uitbreidingen met een toename van > 2000 m2 verhard oppervlak.

Op planniveau is het van belang om rekening te houden met eventuele compensatie voor de uitbreiding van verhard oppervlak > 2000 m2. De compensatie dient plaats te vinden volgens de voorkeursvolgorde:

1. infiltreren;
2. retentie binnen het plangebied;
3. retentie buiten het plangebied;
4. berging in bestaand watersysteem.

Bij de dimensionering van de retentie-/infiltratievoorziening dient rekening te worden gehouden met het frequentiebereik van neerslaghoeveelheden met een herhalingsijd van 1 tot 100 jaar. De retentiebehoefte is het grootst bij T=100 en hierdoor is deze waarde maatgevend voor de planvorming. Waterkwaliteitsaspecten spelen ook een belangrijke rol voor de waterbeheerder. Voor het grootste deel wordt hierin voorzien door landelijke regelgeving in de vorm van AMvB's (Algemene Maatregel van Bestuur). Het beleid van het waterschap blijft beperkt tot enkele specifieke onderdelen. Het waterschap hanteert de meest recente versie van de CIW-nota's. Het waterschap voert eigen beleid op de volgende onderdelen:

- Grote lozingen die niet onder een AMvB vallen (immissietoets).
- Kleine lozingen:
- hemelwater;
- met geringe milieurelevantie;
- uit gemengde rioolstelsels.

Waterbeheerplan 2010-2015

Het waterschap werkt aan een beter watersysteem, voor mensen en voor flora en fauna. Het watersysteem moet robuuster worden: veiliger, minder kwetsbaar voor regenval en droogte, schoner, natuurlijker en beter toegankelijk voor recreanten. Deze thema's pakt het waterschap in samenhang aan. In het waterbeheerplan staan de doelen en de noodzakelijke ingrepen. Bij de keuze daarvan heeft het waterschap een afweging gemaakt tussen belangen van boeren, bedrijven, burgers, natuurbeheerders en andere partijen. Het plan is op 22 december 2009 in werking getreden en is geldig tot 22 december 2015. Na zes jaar wordt het plan geactualiseerd. De afgelopen jaren lag het accent op aanleg van nieuwe projecten. De komende jaren krijgen beheer en onderhoud een impuls.

Watertoets

Bij de beschrijving van het rijksbeleid is reeds ingegaan op de functie van de watertoets. Sinds het voorjaar van 2003 worden in de gemeente Roosendaal alle nieuwe gemeentelijke ruimtelijke plannen besproken in het "Waterpanel Roosendaal". De werkwijze van het waterpanel is vastgelegd in het "Handboek bij de watertoets bij de Gemeente Roosendaal". Naast enkele gemeentelijke afdelingen nemen het waterschap en de vaste adviseurs van de Gemeente Roosendaal eenmaal per kwartaal deel aan het overleg. Het waterschap levert in dit overleg alle relevante waterhuishoudkundige informatie over het plangebied en haar omgeving aan. Aan de hand van opmerkingen en aanvullingen van de waterbeheerder formuleert de gemeente een waterparagraaf bij de RO-procedure. Ook wordt de waterbeheerder de mogelijkheid geboden om tijdig te reageren op de concepten.

Gemeentelijk beleid

Structuurvisie Roosendaal 2025

Algemeen

In 2025 is Roosendaal een stad van mensen, van wonen, van (net)werken. Een complete en vitale stad. Om dit te bereiken, zal Roosendaal de komende jaren moeten inspelen op trends als ontgroening, vergrijzing, globalisering, individualisering, informatisering, veranderingen in mobiliteit en bereikbaarheid en decentralisatie van overheidstaken én hier duurzame antwoorden op moeten dichtten. Roosendaal kiest bij deze veranderingen voor 'behoud en versterken van de kwaliteit van stad en dorpen' door vernieuwing en transformatie. De identiteit van Roosendaal en de ontwikkeling naar een netwerksamenleving zijn hierbij leidende principes.

De Structuurvisie 2025 van de gemeente Roosendaal is in meerdere opzichten een trendbreuk met het verleden. In de eerste plaats is de structuurvisie sinds de Wet ruimtelijke ordening 2008 een wettelijke verplichting. Roosendaal moet een structuurvisie hebben die aangeeft wat het ruimtelijk beleid is en op welke wijze het ruimtelijk beleid zal worden uitgevoerd. Ten tweede is deze structuurvisie opgesteld in een tijd van economische crisis. Die heeft ertoe geleid dat de haalbaarheid en de betaalbaarheid van de ruimtelijke ordening centrale begrippen in het ruimtelijk beleid zijn geworden. De vanzelfsprekendheid dat er vraag is naar gronden voor woningen, winkels en kantoren, is er niet meer. In 2012 heeft Roosendaal te maken met een overschot aan bijvoorbeeld kantoor- en winkelruimte.

Strategische keuzes voor het toekomstig ruimtegebruik worden onder andere beïnvloed door demografische ontwikkelingen van ontgroening en vergrijzing. Ook die ontwikkelingen leiden ertoe dat Roosendaal niet in de eerste plaats aan meer woningen en meer bedrijventerreinen moet denken, maar aan omvormingen, herstructurering en transformatie.

Tot slot is er maatschappelijk een fundamenteel ander idee ontstaan over het functioneren van de gemeente. De gemeente is niet langer de dominante partij in maatschappelijke ontwikkelingen, maar onderdeel van een netwerkmaatschappij waarin de gemeente een rol op zich neemt. Op het gebied van ruimtelijke ordening wil de gemeente een uitnodigende partij voor maatschappelijke partners zijn. Het antwoord van Roosendaal op al deze ontwikkelingen is geformuleerd op twee beleidsuitgangspunten:

- Een duurzame ontwikkeling van een compact, compleet en verbonden Roosendaal;
- Een haalbare en betaalbare lokale ruimtelijke ontwikkeling.

Ruimtelijke uitgangspunten Buitengebied

De kwaliteit van het buitengebied, open en weids in het noorden en een parklandschap in het zuiden, komt goed tot zijn recht. De compleetheit bestaat uit het aanbod van voorzieningen, ruimtelijke kwaliteiten en de complementariteit van stad en buitengebied. Verbondenheid is de mate waarin Roosendaal via netwerken fysiek is verbonden met haar omgeving en sociaal is verbonden met haar samenleving. De fundamentele uitgangspunten voor de gemeente zijn:

- Bouwen binnen de stedelijke contouren van de stad om zo bestaande infrastructuur optimaal te benutten;
- Buitengebied ontzien van verstedelijking; ruimte voor agrarische dynamiek in het noordelijk deel van het buitengebied en toerisme en recreatie in gebieden als Visdonk en Brabantse Wal;
- Zuinig/duurzaam ruimtegebruik, waarbij efficiënt gebruik en hergebruik van bestaande ruimte en bebouwing het uitgangspunt is;
- Gebruik maken van de kwaliteit van de locatie;
- Leefbaarheid van wijken en dorpen waarborgen door behoud en versterking van collectieve openbare ruimte, het behouden van de groen-blauwe structuren en het wegnemen van infrastructurele barrières i.c. het uitplaatsen van de A58 en het goederenvervoer per spoor naar buiten het stedelijk gebied;
- De kwaliteit van de locatie is mede bepalend voor de ontwikkelingsmogelijkheden of initiatieven
- De identiteit van stad en dorpen versterken door het handhaven en versterken van de landschappelijke en cultuurhistorische basisstructuren in het buitengebied en de bebouwde omgeving;

- Groen/blauwe hoofdstructuren in het stedelijk gebied behouden als verbinding met het buitengebied;
- Het sturen van nieuwbouw op basis van strategisch voorraadbeheer;
- (regionaal) Ruimte creëren voor speerpunten/topsectoren van economisch beleid;
- Het aanbod van sociaal-maatschappelijke en detailhandelsvoorzieningen in wijken en dorpen behouden, waar mogelijk door concentratie en bundeling van voorzieningen;
- Het optimaliseren van infrastructurele verbindingen en het beter benutten van de multimodale ontsluitingsmogelijkheden (weg, water, spoor, buis) van Roosendaal;
- Benutten van de strategische ligging van Roosendaal en West-Brabant in de Vlaams Nederlandse Delta;
- Bij ruimtelijke ingrepen de mogelijkheden voor energietransitie en bodemenergie optimaliseren;
- Bijdragen aan sociale veiligheid door integratie van dit beleidsveld in het ruimtelijk ontwerp van gebouwen en openbare ruimte.
- Haalbare en betaalbare lokale ruimtelijke ontwikkeling

Roosendaal zet primair in op behoud van bestaande kwaliteiten voor natuur, water, landschap en het buitengebied en het ondersteunen van agrarische ontwikkelingen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen het weidse open landschap in het noordelijk deel en het parklandschap in het zuidelijk deel van Roosendaal.

Het project “Landschap van Allure” voor de Brabantse Wal is als samenhangend beleidsprogramma leidend voor de ontwikkeling van natuur, landschap en recreatie. Aan de zuidzijde van Roosendaal ligt, mede gelet op de ontwikkelingen in de Brabantse Wal, meer de kracht bij de benutting van de natuurlijke kwaliteiten van het buitengebied.

Op het gebied van agrarische dynamiek volgt Roosendaal de regionale focus op glastuinbouw en het Agrarisch Food Cluster in Steenbergen en boomteelt in Zundert. Verder heeft de landschappelijke structuur in de noordzijde meer mogelijkheden voor een verdere ontwikkeling van agrarische functies, mogelijk in relatie tot bio-based economie. Wanneer ontwikkelingen de maat en schaal van het buitengebied overstijgen en functies hun grondgebonden relatie kwijt raken is daarvoor geen plek meer in het buitengebied.

Beschermen en opwaarderen van waterlopen en beken zijn dragers van het buitengebied en van vitaal belang voor de natuur, landschap en beleving van het buitengebied.

De agrarische sector is rentmeester en belangrijkste gebruiker in het buitengebied. De gemeente ondersteunt de dynamiek van de agrarische sector in het buitengebied en houdt daarbij rekening met andere belangen.

- De gemeente ontziet het buitengebied van stedelijke ontwikkelingen.
- Landgoederen, buitenplaatsen en ruimte-voor-ruimte regelingen worden beperkt in aantal en omvang mogelijk gemaakt.
- De gemeente participeert actief in het project “Landschap van Allure” in het zuidelijk gedeelte van het buitengebied.
- Het groene buitengebied en het groene stedelijk gebied blijven met elkaar verbonden.
- In het zuidelijk gedeelte van het buitengebied ligt de nadruk op het behouden en verbinden van natuur en landschap en worden de mogelijkheden voor recreatief medegebruik en plattelandontwikkeling verruimd; het noordelijk gebied wordt benut voor verdergaande agrarische ontwikkeling.
- Het recreatief gebruik van het buitengebied wordt gezoneerd vanuit de dorpen en twee recreatieve poorten (Wouwse Plantage en Visdonk), aansluitend aan de wijkperspectieven.

Gemeentelijk Verkeers- en vervoersplan 2008 - 2015 (Partiële actualisatie)

Roosendaal is strategisch gelegen op een knooppunt van autosnelwegen en spoorlijnen tussen twee van de meest verstedelijkte gebieden van Europa, namelijk de Randstad en de regio Antwerpen-Brussel-Gent-Leuven (de Vlaamse Ruit). Deze ligging geeft de stad en haar omgeving een enorme aantrekkingskracht voor ruimtelijke ontwikkelingen en verkeer. De provincie onderscheidt stedelijke en landelijke regio's. Roosendaal is samen met de gemeente Bergen op Zoom zo'n stedelijke regio waar taakstellend ruimte wordt geboden voor economische ontwikkelingen en woningbouw. In de afgelopen decennia is de stad er ondanks, of dankzij, de groei in geslaagd een aantrekkelijke vestigingsplaats voor werken, wonen, winkelen en overige activiteiten te blijven. Deze activiteiten (economisch en recreatief) leiden tot mobiliteit. Om dit proces in de komende decennia in goede banen te leiden, zullen forse inspanningen moeten worden verricht, onder andere vanuit het verkeersoogpunt.

Het Gemeentelijk Verkeers- en vervoerplan (GVVP) 2004-2015 is op 25 maart 2004 vastgesteld door de gemeenteraad. Bij de vaststelling van het plan is bepaald dat het GVVP 2004-2015 tussentijds wordt geëvalueerd en zonodig wordt bijgesteld voor de periode 2007-2010.

Het GVVP 2008-2015 is het geactualiseerde integrale verkeers- en vervoerskader voor de periode 2008-2015 met een doorkijk tot 2025. Het dient bij lopende en toekomstige ontwikkelingen gehanteerd te worden als leidraad voor het beleid, beleidsuitwerking en uitvoering van projecten. Het betreft hier een partiële actualisatie. Slechts de onderdelen waarin veranderingen zijn opgetreden, zijn in dit GVVP aangepast.

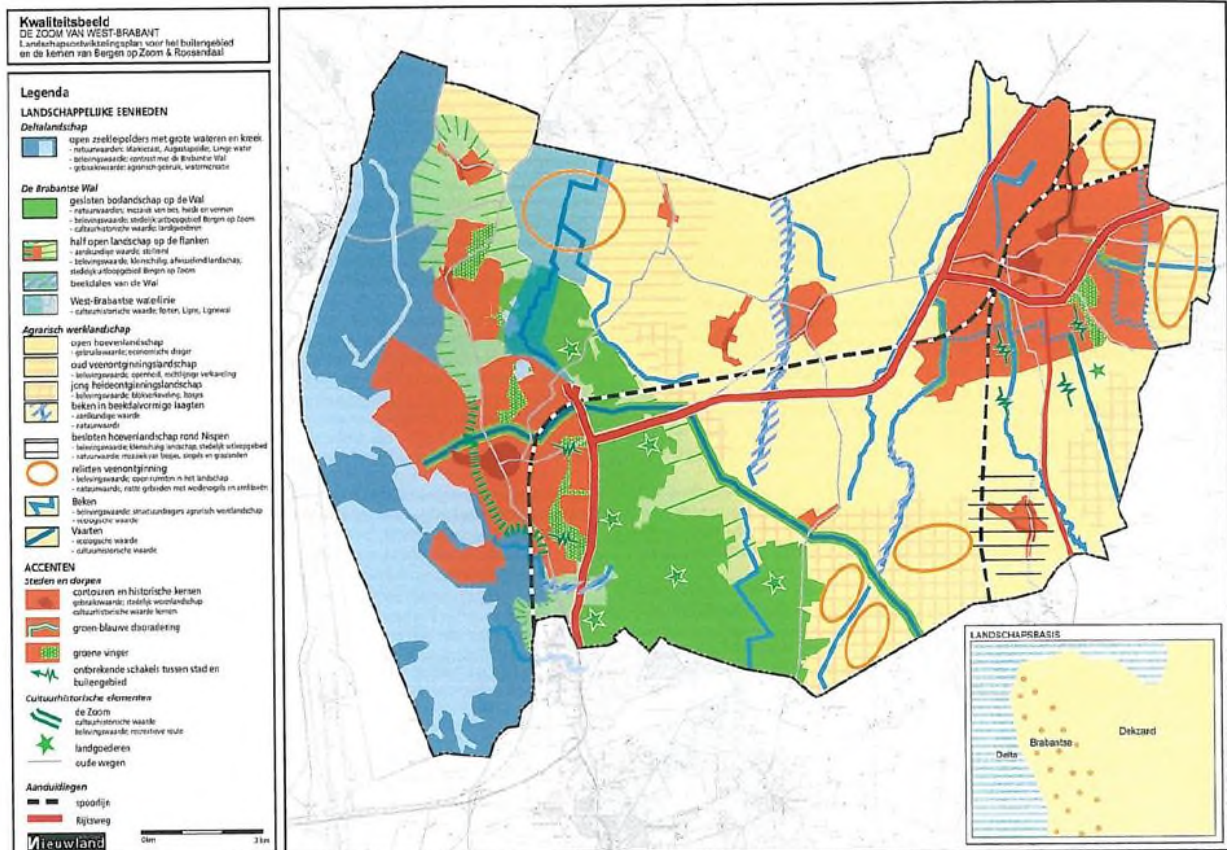
Vanuit de hoofddoelstelling: 'Het bevorderen van een goede en veilige afwikkeling van het verkeer dat noodzakelijk is voor sociaaleconomische activiteiten, waarbij alle vormen van verkeershinder zoveel mogelijk worden beperkt' zijn concrete doel- en taakstellingen geformuleerd naar de thema's mobiliteit, verkeersveiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid.

Voor het buitengebied Roosendaal - Nispen heeft dit beleidsplan vooralsnog geen gevolgen; binnen het plangebied zijn, naast het downgraden van de Antwerpseweg, geen grote nieuwe verkeersvoorzieningen voorzien. Er zijn alleen ontwikkelingen op het gebied van wandel- en fietsroutes. Één van de speerpunten uit het GVVP is namelijk het stimuleren van langzaam verkeer zowel in Roosendaal als in het buitengebied.

Landschapsontwikkelingsplan Bergen op Zoom en Roosendaal (2004/2005)

Dit plan bevat een gemeenschappelijke en samenhangende visie op de kwaliteit en de ontwikkeling van het landschap. De landschappelijke hoofdstructuur die het plan hanteert sluit aan bij de die uit de StructuurvisiePlus. Het buitengebied Roosendaal - Nispen ligt in het landschappelijke deelgebied dekzandgebied. In dit deelgebied worden een aantal (sub)landschapstypen onderscheiden:

- o het hoevenlandschap (op de hogere gronden langs de beken);
- o de oude veenontginningen (laaggelegen gebieden waar het oorspronkelijk aanwezige veen is afgegraven voor de turfwinning) en de jonge heideontginningen (hoger gelegen ontginningen) waar na de veenontginning veel bos is aangeplant;
- o beken in beekdalvormige laagten.

Uitsnede landschapsonwikkelingsplan

Voor de diverse landschappelijke deelgebieden is in de landschapvisie een streefbeeld beschreven. Deze streefbeelden vormen een leidraad voor de ruimtelijke ontwikkeling. In het algemeen zijn de streefbeelden gericht op het versterken van het contrast tussen de verschillende landschapstypen en het behoud en beter zichtbaar maken van de waardevolle landschappelijke, cultuurhistorische elementen daarbinnen. Als waardevolle elementen binnen het dekzandgebied noemt het plan:

- De turfvaarten (in het bijzonder De Natte of Elderse Turfvaart),
- Het besloten hoevelandschap rondom de kern Nispen;
- Het agrarisch werklandschap, waarin de landbouw de drager is van de landschapsstructuur, bestaande uit de landschapstypen hoevelandschap, oud veenontginningslandschap en jonge heideontginningsland. Behoud en herstel van deze drie landschapstypen is van groot belang.
- De Molenbeek en Rissebeek;
- Landgoed Visdonk. Hier is het van groot belang dat een goed evenwicht blijft bestaan tussen de verschillende gebruiksfuncties en de aanwezige grote natuurwaarden. Voor het landgoed geldt daarbij als specifiek aandachtspunt het historische gegeven dat het is aangelegd bij een (jong) eenontginningslandschap.

De turfvaarten zijn de zichtbare representanten van de veenontginningsgeschiedenis. De Elderse Turfvaart is een zichtbare lijn uit de verveninggeschiedenis. Minder duidelijk zichtbaar, maar wel te herkennen in het landschap, zijn de gedeeltelijk verdwenen turfvaarten zoals de Oude of Nspensevaart bij Nispen.

De oude landgoederen vormen de historisch besloten kernen van het landschap rondom Bergen op Zoom en Roosendaal. Het zijn de dragers van de belangrijkste natuurwaarden en recreatieve kwaliteit.

et oude Landgoed Visdonk vormt het belangrijkste recreatieve uitloopegebied voor de Roosendalers. innen een heldere rationele verkaveling is een toegankelijk landschap ontstaan met een agrarische unctie en met belangrijke ecologische waarden.

In de visie wordt verder gestreefd naar een sterker contrast in het dekzandgebied tussen de patronen van het hoevelandschap, oud veenontginningenlandschap en jonge heideontginningenlandschap. Binnen de jonge heideontginningen is nog een onderscheid te maken tussen de zeer open delen en de delen met coulissen. Het grondgebruik op dekzand bestaat voornamelijk uit veehouderij en akkerbouw met een ontwikkeling naar vollegrondstuinbouw, boomteelt en glastuinbouw, vooral in de jongere ontginningen. Plaatselijk komt hier ook intensieve veehouderij voor. De dynamiek van de kleinschalige tuinbouw past in de oude veenontginningen en kan daar verder uitgroeien. Ontwikkeling van de duurzame structuur (bos, heide, brongebied van beken) is in de jonge heideontginningen een belangrijke doelstelling. De grondgebonden veehouderij en grootschalige akkerbouw blijft drager van het open hoevenlandschap. Daarnaast zijn voor het gehele agrarisch werklandschap de erfbeplantingen en lanen langs wegen bouwstenen voor een groene dooradering.

Notitie Nieuwe Landgoederen in Roosendaal (2005)

Het doel van deze notitie is om een duidelijk toetsingskader te vormen voor de beoordeling van aanvragen voor het realiseren van nieuwe landgoederen. Het beoordelingskader is een nadere uitwerking/invulling van het provinciale beleid op dit punt. In de notitie zijn de gebieden aangegeven die in aanmerking komen voor de ontwikkeling van nieuwe landgoederen. Gebieden die (gedeeltelijk) in het buitengebied Roosendaal-Nispen liggen zijn:

- Het grootste deel van het Rissebeekcomplex. Ook hier geldt als voorwaarde dat geen sprake kan zijn van de aanleg van grote aaneengesloten boscomplexen. Hier kan landgoedontwikkeling bijdragen aan de recreatieve waarde van het gebied en aan de realisatie van waterberging.
- Naast de beekdalen wordt een beperkt aantal gebieden, die in het landschap van de jonge heideontginningen liggen, geschikt geacht voor landgoedontwikkeling. Het betreft het gebied Heiblokken ten oosten van Nispen en een zone nabij de Honingbossen. Deze gebieden sluiten aan op respectievelijk Visdonk en het hoevelandschap rond Nispen. Door de aanleg van enkele landgoederen worden bestaande landgoederen en losse bouselementen aan elkaar gekoppeld waardoor de ecologische en landschappelijke samenhang verbetert. In het gebied in het historisch landgoed Visdonk zelf wordt de aanleg van nieuwe landgoederen niet wenselijk geacht, omdat dit de huidige landschappelijke opzet zou verstoren.

In het overige deel van het buitengebied is landgoedontwikkeling niet wenselijk omdat in deze gebieden gestreefd wordt naar het behoud van de openheid uit oogpunt van agrarisch gebruik of behoud van natuurwaarden (weidevogels).

Ook voor het dal van de Molenbeek en de bovenlopen van de meeste beken geldt dat er geen landgoederen kunnen worden opgericht, hoewel deze aangewezen zijn als ecologische verbindingzones. Het dal van de Molenbeek wordt ook niet geschikt geacht voor grootschalige natuurontwikkeling vanwege de ligging van agrarische bedrijven. Deze zijn vrij recent hierheen verplaatst. De Molenbeek en de bovenlopen van de overige beken zijn overigens wel geschikt voor inzet bij het instrument agrarisch landschapsbeheer. Hierbij gaat het namelijk om kleinschaliger landschapselementen dan waar bij de aanleg van landgoederen sprake van is.

Naast het aanwijzen van bovenstaande gebieden geeft de notitie een aantal (extra) beeldkwaliteitseisen voor nieuw te ontwikkelen landgoederen die betrekking hebben op de afstand van gebouwen en bos tot aangrenzende (landbouw)percelen en de vorm (bescheiden) en verschijningsvorm van de gebouwen. Deze eisen zijn opgenomen in de gemeentelijke Welstandsnota.

Notitie kamperen in Roosendaal na 1 januari 2008

In de notitie wordt weergegeven wat de uitgangspunten zijn voor het kamperen in de gemeente na het vervallen van de WOR (Wet Openlucht Recreatie) en welke instrumenten kunnen worden ingezet om dit te regelen. De per 1 januari 2008 bestaande kampeerterreinen zijn vastgelegd in bestemmingsplannen. Bij de eerstvolgende actualisatie worden een sluitende omschrijvingen in het bestemmingsplan opgenomen, conform de formulering zoals opgenomen in de notitie. Dit betekent dat kamperen enkel is toegestaan op kampeerterreinen waarbij het kampeerseizoen niet langer is begrensd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen reguliere kampeerterreinen (ook natuurcampings) en kleinschalige kampeerterreinen (mini-campings). Op een regulier kampeerterrein is het aantal standplaatsen niet gelimiteerd. Voor mini-campings geldt een maximum aantal standplaatsen van 25. Voor een nieuwe mini-camping geldt een koppeling aan een agrarische bedrijfsvoering als voorwaarde. Zo wordt voorkomen dat bij elke burgerwoning in het buitengebied een mini-camping kan worden gestart, waardoor een te zware aantasting van de landschappelijke kwaliteit wordt gemeden. Permanente bewoning op kampeerterreinen is niet toegestaan. Ook komen er geen aparte sta-plekken voor campers. De bestaande kampeerterreinen bieden voldoende mogelijkheden.

Milieubeleidsplan

Het milieubeleidsplan geeft het beleidskader aan voor milieu in de gemeente Roosendaal voor een periode van 4 jaar. Het geformuleerde beleid is een verdere uitwerking van de Startnotitie Inhoudelijke aandachtspunten voor het nieuwe geactualiseerde milieubeleidsplan 2003-2007" die in 2003 is vastgesteld. In de Startnotitie is de richting aangegeven voor de ambities en de te volgen koers voor het milieubeleid in de komende jaren. De Startnotitie resulteerde in de formulering van vijf opgaven: Verinnerlijkingopgave, Bedrijfsgerichte opgave, Omgevingsgerichte opgave, Communicatieve opgave en de Organisatorische opgave. Deze opgaven zijn in het milieubeleidsplan verder uitgewerkt, met als hoofddoelstelling: minimaal behoud, maar liever verbetering van de leefkwaliteit in de gemeente Roosendaal. Per opgave wordt een aantal milieuthema's behandeld. per milieuthema wordt vervolgens ingegaan op de stand van zaken in de gemeente en wat er op grond van wetgeving en beleid van rijk en provincie van de gemeente wordt verwacht. Per thema is op deze wijze de ambities, doelen en activiteiten voor de komende 4 jaren in de gemeente beschreven. Op grond van de ambities, doelen en activiteiten uit het Milieubeleidsplan zal vervolgens een Meerjarenuitvoeringsprogramma (MUP) worden opgesteld. In april 2003 is de startnotitie "inhoudelijke aandachtspunten voor het nieuwe geactualiseerde milieubeleidsplan 2003-2007" door het college van burgemeester en wethouders vastgesteld. Het nieuwe milieubeleidsplan zal voor een groot deel een voortzetting van het reeds in gang gezette beleid zijn. De nadruk ligt op de uitvoering van dit beleid door middel van een verdere inbedding in de organisatie. De uitvoeringsplannen worden op verschillende onderdelen periodiek geactualiseerd.

Welstandsnota

Sinds 1 juli 2004 kan welstandstoetsing van bouwplannen alleen nog plaatsvinden op grond van een gemeentelijke welstandsnota, waarin de toetsingscriteria voor bouwplannen zijn opgenomen. De gemeente Roosendaal beschikt over zo'n nota.

Een belangrijke peiler van de gemeentelijke welstandsnota vormen de gebiedsgerichte welstandscriteria. Deze worden gehanteerd om te beoordelen hoe een bouwwerk zich in zijn omgeving voegt. Hiertoe is de gemeente ingedeeld in deelgebieden. Voor ieder deelgebied gelden specifieke welstandscriteria. Onderlegger voor de gebiedsindeling vormt de landschappelijke structuur en de diverse historische dorpstypen en bebouwingslinten in de gemeente.

In het algemeen richten de welstandscriteria zich op het handhaven van de kenmerkende ruimtelijke structuur en de gevarieerde bebouwing. Dit betekent dat 'aansluiting bij de historische context' een essentieel uitgangspunt vormt bij her- en nieuwbouw.

Het buitengebied Roosendaal-Nispen is gelegen in de volgende gebieden:

1. Open agrarisch landschap

Het open landschap bevindt zich in het noorden en het westen van de gemeente en is driedig te noemen. Het merendeel van het landschap bestaat uit een open en weids landschap met agrarische bebouwingslinten: het overige bestaat uit beekdalen, water en bos. In het zuidwesten ligt het hoogwaardige bosgebied van Wouwse Plantage met het Plantagecentrum. Dit valt buiten het plangebied. Het ontbreken van bebouwing en de weidsheid alsmede de gaafheid ervan worden gewaardeerd.

2. Besloten parklandschap

Het parklandschap ten oosten en zuiden van Nispen is een karakteristieke verweving van landbouw en een landschap met natuurwaarde. Het gebied kenmerkt zich door een afwisseling van open en besloten gebieden met bossen, houtwallen, fruitteelt en boomteelt.

3. Landgoederen

Het landgoed Visdonk, ten zuidoosten van Roosendaal, kenmerkt zich door het landschap met incidentele kleinschalige bebouwing.

Visie

De landschappelijke kenmerken van het buitengebied geven een belangrijk inzicht in de cultuurhistorie van de gemeente Roosendaal. Bebouwing speelt daarin weliswaar een belangrijke, maar visueel ondergeschikte rol. Tegelijkertijd is de bebouwing in het buitengebied van groot belang voor de agrarische activiteiten in het gebied. In het beleid moet daarom een zorgvuldige afweging worden gemaakt tussen cultuurhistorische belangen enerzijds en economische groeimogelijkheden anderzijds. Zorgvuldige inpassing in de omgeving is daarbij één van de belangrijkste sleutelwoorden.

Belangrijkste aandachtspunten voor het welstandstoezicht in het buitengebied zijn:

- cultuurhistorische en landschappelijke herkenbaarheden;
- ontsluiting en oriëntatie van het gebouw;
- positionering in relatie met omliggend landschap;
- ensemble van bebouwing of het erf;
- contrast tussen beslotenheid en openheid;
- relatie met landschappelijke omgeving en groenstructuren;
- bouwstijl/architectuur;
- oorspronkelijke bouwstijl/architectuur.

Beleidsnota Toekomst voor het verleden

De beleidsnota 'Toekomst voor het verleden' is een integrale nota over alle aspecten van de fysiek-ruimtelijke aspecten van de cultuurhistorie:

- monumentale gebouwen;
- historische stedenbouw (structuren);
- archeologie;
- historisch groen.

Deze nota vormt het uitgangspunt van het College voor de uitvoering van de daarin neergelegde beleidsvoornemens. De nota omvat alleen tastbare cultuurhistorische waardevolle aspecten in of bovenop de bodem van de gemeente Roosendaal. Deze aspecten kunnen bestaan uit (delen van) gebouwen, archeologische vondsten, waardevolle archeologische gebieden en vanuit cultuurhistorische overweging waardevol groen, zoals monumentale bomen of historische parken. Het gaat dus niet in op de roerende zaken zoals museale stukken en niet op klederdrachten, dialecten, kunst- en cultuuruitingen en dergelijke.

Monumenten en ruimtelijke kwaliteitszorg

Monumentenzorg is nauw verweven met andere beleidssectoren. Een gebouw vormt altijd een onderdeel van een stads- of dorpsbeeld. Zonder de omgeving verliest een gebouw veel van zijn monumentale waarde. Stedelijke structuren, historische verkavelingen en stratenpatronen zijn belangrijk. Dit leidt tot het volgende belangrijke uitgangspunt van deze monumentennota: De komende jaren wil de gemeente zich meer gaan toeleggen op de samenhang van het monument en de omgeving waarin het monument gesitueerd is. Dit betekent niet, dat individuele bescherming van monumenten niet meer aan de orde is, maar dat meer aandacht wordt geschonken aan de omgeving van het monument. Ook zal méér aandacht worden geschonken aan stedenbouwkundige structuren. De gemeente Roosendaal bezit momenteel 79 rijksmonumenten (inclusief complexen) en circa 300 gemeentelijke monumenten.

Archeologie

De dynamiek in de vorm van bouwlocaties, infrastructurele werken en intensivering van de landbouw maakt dat het bodemarchief onder druk staat. De Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) heeft berekend dat bijna eenderde deel van de archeologische vindplaatsen in de laatste vijftig jaar door bodemingrepen is verdwenen, terwijl maar 2% daarvan is onderzocht. Mede om die reden werd in 1992 door de Europese ministers van Cultuur het Verdrag van Valletta (ook wel Malta genoemd) ondertekend. De archeologische bescherming wordt geregeld op basis van een stelsel van archeologische aandachtsgebieden met indicaties van (lagere of hogere) waarden. De provincie heeft een Cultuurhistorische Waardenkaart Noord-Brabant opgesteld met een waardering van mogelijke archeologische gebieden waarvan de bescherming in het bestemmingsplan middels een aanlegvergunning geregeld dient te worden. Aangezien de verantwoordelijkheid voor het archeologisch erfgoed wordt gedecentraliseerd, dienen de gemeenten binnen dit kader hun eigen beleid te ontwikkelen. Roosendaal heeft geen eigen dienst of een specifieke archeologiedesk. Om toch voldoende geëquipeerd te zijn met deskundigheid is de gemeente in 2007 een samenwerkingverband aangegaan met de gemeente Bergen op Zoom. Ook is in de beleidsnota de wens uitgesproken te komen tot een archeologische waardenkaart. De informatie die daaruit wordt verzameld, geeft een gemeentedeekkend overzicht over het archeologische erfgoed in de gemeente. De archeologische waardenkaart maakt onderdeel uit van de cultuurhistorische waardenkaart.

Historisch groen

Er is een gemeentedeekkend overzicht van monumentale bomen in Roosendaal. Er staan ongeveer 240 bomen staan op deze lijst. Deze inventarisatie is uitstekend geschikt om 1 op 1 tot 'historisch groen' te bestempelen en als zodanig waarde aan toe te kennen. Alle monumentale bomen die op de gemeentelijke lijst staan, zijn beschermd. Deze bomen mogen niet gekapt worden. Recentelijk is de waardevolle bomenkaart aangevuld.

Erfgoedkaart gemeente Roosendaal

In 2011 heeft het college van burgemeester en wethouders -voortvloeiend uit de beleidsnota Toekomst voor het verleden- de Erfgoedkaart vastgesteld. Wat is de erfgoedkaart?

1. De erfgoedkaart is een dynamisch document met informatie inzake cultuurhistorie: het is een verzameling van gegevens die deels al beschikbaar zijn, maar erg verspreid, waardoor het overzicht ontbreekt. Het gaat om de volgende gegevens: archeologie, historisch-geografische elementen en structuren, historische stedenbouw (structuren, rijks- en gemeentelijke monumenten).
2. Het document is van belang voor het nemen van ruimtelijke beslissingen, het opstellen van structuurvisies en bestemmingsplannen. Het is een afwegingskader waarbij het aspect cultuurhistorie in brede zin bij ruimtelijk ordeningsbeleid betrokken wordt.

Het belang van de erfgoedkaart dient gezien te worden in het licht van landelijke ontwikkelingen. Aandacht voor cultuurhistorie in bestemmingsplannen en de wijze waarop daarmee bij ruimtelijke ontwikkelingen rekening gehouden wordt, heeft een relatie met het door de vorige minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen in gang gezette project MoMo (modernisering monumentenzorg). Kenmerkend voor MoMo is een integratie van monumentenbeleid/cultuurhistorie met ruimtelijke ordening. Goede ruimtelijke ordening betekent dat er een integrale afweging

plaatsvindt van alle belangen die effect hebben op de kwaliteit van de ruimte. Een van die belangen is de cultuurhistorie. Het bestemmingsplan is een belangrijk instrument waarin aandacht geschonken dient te worden aan en bescherming dient plaats te vinden van cultuurhistorische waarden.

De erfgoedkaart bestaat uit een aantal kaarten en een verklarende en beschrijvende toelichting. In de inleiding van de erfgoedkaart wordt aangegeven dat het product niet alleen een inventarisatie betreft van de binnen de gemeente aanwezige cultuurhistorische en archeologische waarden, maar ook een waardering bevat. Ook wordt aangegeven dat de gemeente beleid zal maken (mede) op basis van de gegevens van de cultuurhistorische inventarisatie en waardering. Deels gebeurt dit trouwens al, omdat de gemeente beschikt over een (rijks- en gemeentelijke) monumentenlijst en een lijst met beschermde bomen. In de Erfgoedverordening zijn de ondergrenzen voor de noodzaak voor archeologisch onderzoek vastgesteld. Bestemmingsplannen dienen te worden voorzien van een archeologische paragraaf in de toelichting en een doorvertaling van relevante archeologische waarden in de regels (door middel van een dubbelbestemming Waarde - archeologie).

In hoofdstuk 2 wordt een exposé gegeven van de wording en het gebruik van het landschap. Daarbij wordt ook ingezoomd op de invloed van de mens op het landschap in de verschillende perioden van de geschiedenis. Daarbij komen aan de orde: de agrarische bedrijfsvoering, de turfwinning, de infrastructuur, de religieuze artefacten, nijverheid en industrie. In de hoofdstukken 3 en 4 wordt ingegaan op archeologie. Daarbij worden in hoofdstuk 3 vooral de reeds aanwezige (geregistreerde) waarnemingen en vondstmeldingen bij elkaar gezet, waarna in hoofdstuk 4 de archeologische verwachtingenkaart wordt toegelicht. De basis van deze verwachtingenkaart is het geomorfologische landschap gecombineerd met de historische geografie. Opgemerkt wordt dat de archeologische verwachtingenkaart in de nabije toekomst zeker nog verfijnd zal moeten worden.

Hoofdstuk 5 is gewijd aan de historisch-geografische structuren en de historische groenstructuren. De verschillende interessante gebieden en objecten worden benoemd, in het kort beschreven en gewaardeerd (redelijk hoog-hoog-zeer hoog). Het gaat daarbij om:

- De nederzettingen (o.a. de kernen, Groot Kalfsdonk, Borteldonk, Vroenhout en dergelijke);
- De akkers, weidegebieden en woeste gronden en turfwinningengebieden
- Infrastructuur: belangrijke wegen van oude oorsprong, waarvan de loop nog iets vertelt over de ontwikkeling van
- Het landschap c.q. die een belangrijke verbindingen vormen (bijvoorbeeld verbindingen tussen Bergen op Zoom en Breda die door Roosendaal lopen);
- Kastelen, buitenplaatsen en landgoederen zoals de gronden van het kasteel van Wouw, landgoed Wouwsche Plantage, Landgoed Visdonk en dergelijke;
- Historische groenstructuren en zichtlijnen: het gaat hier vooral om houtwallen en beplantingen van wegen in het buitengebied, alsmede om bossen en parken;
- Historische (steden)bouwkunde: stedenbouwkundige structuren die samenhangende eenheden van gebouwen en structuren vormen die als beschermenswaardig moet worden aangemerkt. Het gaat om: de wederopbouwwijk Kalsdonk, het gebied rondom de Boulevard Antverpia, de Parklaan en omgeving en het stationsgebied (woonwijk) in Roosendaal. Daarnaast zijn opgenomen: de rijksmonumenten alsmede de gemeentelijke monumenten en de monumentale bomenlijst.

De Erfgoedkaart bevat daarmee een totaal inzicht in de bekende archeologische, historisch-geografische en historisch bouwkundige waarden en biedt daardoor een goed fundament van cultuurhistorische en archeologische gegevens die kunnen dienen als één van de onderzoeksmomenten bij het nemen van ruimtelijke beslissingen. Op deze wijze wordt reeds geanticipeerd op de verdere uitvoering van de MoMo (modernisering monumentenzorg). Opgemerkt wordt dat de kaart een dynamisch karakter heeft. Dit geldt met name ook voor het aspect archeologie. Weliswaar bevat de kaart een archeologische verwachtingenkaart, maar dat betekent niet dat daarmee het aspect archeologie definitief en voor altijd is vastgelegd. De gemeente heeft sinds september 2007 een samenwerkingsovereenkomst met de

gemeente Bergen op Zoom. De stadsarcheoloog van Bergen op Zoom levert binnen het kader van deze overeenkomst in opdracht van de gemeente voor ieder bestemmingsplangebied een op maat gesneden archeologische paragraaf aan. Daarmee wordt de archeologische kennis verder uitgebreid en verdiept. De nieuwste inzichten zullen vervolgens verwerkt worden in de erfgoedkaart.

Beoordelingskader initiatieven buitengebied (2009)

Op 22 december 2009 is door het college van burgemeester en wethouders de nota "Beoordelingskader Initiatieven Buitengebied" vastgesteld. Dit beleidsdocument is vervaardigd omdat de gemeente frequent wordt geconfronteerd met verzoeken om medewerking te verlenen aan nieuwe ontwikkelingen in het buitengebied, waarbij het in de meeste gevallen gaat om het kunnen bouwen van (nieuwe) woningen. Om niet steeds op adhocbasis hierover besluitvorming tot stand te moeten brengen is ervoor gekozen een afzonderlijk toetsingskader te creëren op basis waarvan concrete verzoeken kunnen worden beoordeeld. De nota betekent overigens geen belangrijke koerswijziging voor de gemeentelijke opstelling in dit soort situaties, maar kan eerder worden gezien als een formalisering van bestendig gevoerd beleid. Al jarenlang wordt namelijk uiterst terughoudend omgegaan met het toestaan van nieuwe woningbouwmogelijkheden buiten de daarvoor aangewezen woonkernen. In de nota zijn linten aangewezen waarlangs eventueel nieuwe invullingen met woningbouw tot de mogelijkheden zouden kunnen behoren. Daarnaast biedt de nota ook ruimte voor de toepassing van meer algemene regelingen, zoals bijvoorbeeld van provinciale zijde zijn geïntroduceerd. Te denken valt hierbij aan de regelingen voor landgoederen, buitenplaatsen en Ruimte voor Ruimte.

Roosendaal

De stad Roosendaal wordt compact ontwikkeld door het benutten van inbreidingslocaties, herstructurering van bestaande woongebieden en revitalisering van bestaande bedrijventerreinen. Hierbij wordt rekening gehouden met blauwgroene ambities, want sommige ontwikkelingen bieden kansen om ecologische verbindingzones door de stad heen te versterken. Inbreiding biedt niet in alle gevallen voldoende mogelijkheden voor de stad. De bedrijventerreinen Borchwerf II, De Meeten II en Majoppeveld Oost zorgen bijvoorbeeld voor groei van het stedelijk areaal. Op termijn wordt een verbindingsweg tussen de twee bedrijventerreinen Majoppeveld en Borchwerf gerealiseerd. Eventuele verdere verstedelijking in dit gebied zal in overeenstemming met het Rood voor Groen principe worden gecompenseerd.

Roosendaal maakt een heldere keuze voor een compacte stad. De beleving van het contrast tussen stad en buitengebied wordt zeer gewaardeerd. Daarom is de gemeente rondom de stad terughoudend in het gebruik van de ontwikkelingsruimte in provinciale regelingen. Buurtschappen mogen niet verrommelen of dichtlopen met nieuwe woningen of bedrijven. Hier worden dan ook geen zones aangewezen voor "wonen aan de linten".

Aan de westkant van Roosendaal is een zone aangewezen waarin de gemeente Roosendaal wil meewerken aan landgoedinitiatieven. Het betreft het dal van het Rissebeekcomplex, waar nieuwe landgoederen kunnen bijdragen aan de ecologische, recreatieve en waterhuishoudkundige doelen uit het Waterplan en het Landschapsbeleidsplan.

Aan de zuidoostkant van Roosendaal heeft de gemeente samen met Natuurmonumenten verder invulling geven aan de Visie Visdonk. Hiertoe is het bestemmingsplan "Onthaalpoort Visdonk" opgesteld en in procedure gebracht. Het bestemmingsplan is sinds juli 2011 onherroepelijk. Het bestemmingsplan "Onthaalpoort Visdonk" heeft betrekking op een oud landgoed, waar de mogelijkheden voor een recreatieve uitloop van de stedeling worden verbeterd door de ontwikkeling van een onthaalpoort. De rode ontwikkelingen (een nieuwe horecavoorziening en het omvormen van het voormalige theehuis) gaan hand in hand met de groene ontwikkelingen.

Nispen

Nispen is ontstaan op een dekzandrug langs het dal van de Molenbeek. Recente archeologische vondsten tonen aan dat de vroegere bewoning wat dicht bij de beek lag, maar de heden waarneembare ontwikkelingsbasis van Nispen is de huidige Dorpsstraat, gelegen tussen de verbindingswegen Nispenseweg en Essenseweg. Van hieruit is naar het westen uitgebreid, binnen de driehoek met de Bergsebaan en de Lind. Het dorp heeft bouwlocaties binnen de bestaande kom

(inbreiding) en aan de oostkant (uitbreiding), waar Oostmoer fase II wordt gebouwd. De ontwikkeling van Oostmoer is ingepast binnen de kamerstructuur die hier het vroegere landschap kenmerkte. Rode kamers en groene kamers wisselen elkaar af. De Structuurvisie Plus en het bestemmingsplan Nispen laten zien hoe deze kamerstructuur kan worden voortgezet.

De gemeente Roosendaal ontwikkelt langs de Molenbeek een zoveel mogelijk aaneengesloten lint van natuur, door de bestaande bos- en natuurterreinen te verbinden via een ecologische verbindingzone. Het is de ambitie om hier de cultuurhistorie wat beter onder de aandacht te brengen, zoals het vroegere kasteel van Nispen en het turfvaart aquaduct over de Molenbeek. Ook hier is het principe van "toekomst voor het verleden" aanleiding om na te denken over passende aandacht voor de cultuurhistorische waarden. Mede daarom is dit ook het zoekgebied voor een ommetje vanuit het dorp.

Aan de west- en zuidwestzijde van Nispen bevindt zich een kleinschalig landschap met diverse bospercelen. Ontwikkeling van nieuwe landgoederen kan hier bijdragen aan de landschappelijke kwaliteit, door nieuwe bospercelen in afwisseling met agrarische percelen in te passen, waarbij uiteraard de belangen van de zittende agrarische ondernemers niet overwegend in het gedrang mogen komen. De Bergsebaan ligt in een landschapsecologische zone die de Honingbossen en het beekdal onderling verbindt. Landgoederen zijn mogelijk ten zuiden van de Bergsebaan, die kunnen de landschappelijke structuur immers versterken. Verdere verstedelijking door het "wonen aan de linten" is hier niet gewenst. Dit geldt eveneens voor "De Lind". Behalve de belangen van de agrarische bedrijfsvoering is er ter plaatse sprake van een landschappelijk aantrekkelijke afwisseling van bolle akkers en waardevolle houtopstanden.

Aan de Essenseweg liggen enkele agrarische percelen die voldoen aan de gemeentelijke criteria voor "wonen aan de linten". Die criteria bepalen ook het einde van dit lint, doordat ten zuiden van de locatie waar zich een technisch bedrijf bevindt, echt het landelijk gebied begint. Behalve de genoemde wegen zijn er in Nispen geen die aan de criteria van het "wonen aan linten" voldoen. Aan de Grensstraat (bij Essen) en de Klokbergstraat wordt geen verdere verdichting toegestaan.

In het beleid zijn tevens randvoorwaarden en kwaliteitseisen opgenomen waaraan een bepaalde ontwikkeling moet voldoen.

Waterplan Roosendaal

Het Waterplan is een samenwerkingsproduct van de gemeente Roosendaal, het Waterschap Brabantse Delta, de Waterleidingmaatschappij Brabant Water en provincie Noord-Brabant. Het Waterplan vormt de opstap naar een intensieve en efficiënte samenwerking vanuit het besef dat alleen op deze manier de veelal integrale waterproblemen aangepakt kunnen worden. Het Waterplan is een vrijwillige planvorm die geen wettelijke verankering kent. De doelstellingen uit dit Waterplan dienen dan ook vertaald te worden in de gemeentelijke plannen die wel een juridische grondslag kennen. Het Waterplan vervult in dat opzicht de functie van Koepelplan op gemeentelijk niveau.

In het Waterplan wordt vooruit geblikt op de wijze waarop in de toekomst met het aspect water binnen de gemeente wordt omgegaan. De doelen van het Waterplan zijn:

- inzicht in het functioneren van het watersysteem en de wijze waarop deze bepalend is voor functies als groen, wonen, werken en recreatie;
- het ontwikkelen van een gezamenlijke visie op het waterhuishoudkundig beleid binnen de gemeente Roosendaal;
- het benoemen van ingrepen gericht op het verbeteren van de Roosendaalse waterhuishouding.

Deze doelen dragen bij aan het realiseren van de hoofddoelstelling van het nieuwe waterbeheer: "Het creëren van een duurzaam en veerkrachtig watersysteem met een daarop afgestemd water- en landgebruik tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten".

Vanuit een brede participatie waarin niet alleen de verschillende overheidsinstanties maar ook belangengroepen hebben meegewerkt, worden in dit Waterplan doelstellingen, beleidsregels en maatregelen uitgewerkt die toewerken naar het bereiken van het gewenste eindbeeld.

In 2030 moet er in de gemeente Roosendaal sprake zijn van een watersysteem waarin het grondgebruik zodanig is afgestemd op het natuurlijk functioneren van het watersysteem dat daarmee variaties in

waterkwantiteit en –kwaliteit eenvoudig kunnen worden opgevangen (veerkracht). Dit houdt in dat de verschillende vormen van grondgebruik en de karakteristieken van het watersysteem meer met elkaar in evenwicht worden gebracht, zodat er een minimum aan ingrepen in het watersysteem nodig is om de gewenste gebruiksfuncties te kunnen uitoefenen.

De waterketen is verder geoptimaliseerd waardoor er negatieve kwaliteitsinvloed op het watersysteem tot een aanvaardbaar minimum wordt teruggebracht evenals het verbruik van grondstoffen. Binnen de keten werken de organisaties op efficiënte en doelmatige wijze samen. De intensievere samenwerking beperkt zich niet tot de waterketen. Hierdoor vormen organisatorische grenzen niet langer een belemmering in het operationele waterbeheer, zodat een hoge mate van transparantie wordt bereikt en er geen ruimte resteert voor het onderling afwentelen van problemen.

Het waterbeheer wordt door de betrokken organisaties als collectieve verantwoordelijkheid beschouwd en als zodanig inhoud gegeven vanuit de eigen verantwoordelijkheid. Gelet op het geldende beleid van de verschillende overheden c.q. waterbeheerders zal de fysieke toestand van het Roosendaalse water de komende jaren sterk verbeteren. Binnen de gehele gemeente wordt daarmee minimaal een algemene basiskwaliteit in het watersysteem bereikt.

Middels de geldende kwaliteitsdoeleinden wordt in alle deelstroomgebieden een meer duurzaam en veerkrachtig functionerend systeem nagestreefd. Binnen de gestelde termijnen van het geldende beleid wil het waterplan bijdragen aan het realiseren van de volgende doelstellingen:

- o de waterkwaliteit voldoet aan de bij wet geregelde minimumnorm en de negatieve invloed van de waterketen hierop is geminimaliseerd;
- o het systeem voldoet aan de gestelde veiligheidsnormen voor inundatie;
- o de ambities die voortvloeien uit het streven naar de basisinspanning en het waterspoor zijn gerealiseerd;
- o grootschalige barrières voor faunapassages in het watersysteem zijn geslecht doordat invulling wordt gegeven aan de ecologische verbindingszone uit het geldende beleid;
- o nieuwe activiteiten worden op duurzame wijze ingepast in het watersysteem en de invloed van bestaande bebouwing is geminimaliseerd;
- o de verwachte klimaatsverandering wordt opgevangen middels een systeemgerichte toepassing van het credo vasthouden, bergen, afvoeren;
- o de mogelijkheden voor duurzame drinkwaterwinning worden in stand gehouden en bij bewoners en bedrijven is een duurzaam gebruik van (drink)water algemeen geaccepteerd.

Boven op de doelstellingen die voortvloeien uit het geldende beleid en al voor een deel gerealiseerd zijn, worden vanuit dit Waterplan extra ambities geformuleerd “de na te streven kwaliteit”. Deze verschillen per stroomgebied

Nota Integraal Veiligheidsbeleid

In de nota "Integraal Veiligheidsbeleid" wordt getracht samenhang te brengen in alle aspecten die een rol spelen bij veiligheid. De nota vormt als zodanig een katalysator om veiligheid gemeentebreed de aandacht te geven waar de burgers om vragen. De nota geeft een kader aan om de ontwikkeling en uitvoering van het veiligheidsbeleid te begeleiden en aan te sturen. Drie aspecten staan daarin centraal: visie, het operationaliseren van het begrip integrale veiligheid en monitoring. Het strategische beleid wordt uitgewerkt aan de hand van zogenaamde veiligheidsstrategieën rond de belangrijkste activiteiten en ontwikkelingen: sociale veiligheid, kleine (veel voorkomende) criminaliteit, overlast en spanningen in de woonomgeving, verkeer, risicobeheersing. De strategieën worden vertaald in producten en acties voor de komende plan periode. Per veiligheidsstrategie wordt tevens het beleidsdoel aangegeven. Het Handboek Veiligheid - door de gemeente Roosendaal ontwikkeld - biedt inmiddels ruime mogelijkheden om het kwaliteitsaspect veiligheid daadwerkelijk in het gemeentelijk handelen vorm te geven. Naast de nota "Integraal Veiligheidsbeleid" zijn in dit handboek onder andere opgenomen de monitor Veiligheid, diverse veiligheidskeurmerken en de Veiligheids-Effect-Rapportage (VER). De nota "Integraal Veiligheidsbeleid" gaat niet specifiek op wijken in, maar is voor geheel Roosendaal opgesteld. De Handboeken Politiekeurmerk Veilig Wonen worden periodiek geactualiseerd.

Verbreed Gemeentelijke rioleringsplan 2010–2013

Het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) 2010-2013 is een strategisch beheerplan. In het verbreid GRP wordt de integratie van de zorgplichten hemelwater, afvalwater en grondwater, waarvan hemelwater en grondwater een nieuwe zorgplicht zijn, vormgegeven. In de Wet gemeentelijke watertaken, in werking per 1 januari 2008, worden naast de traditionele gemeentelijke zorg voor afvalwater expliciet zorgplichten benoemd voor hemelwater en grondwater. Er wordt uitgegaan van de verantwoordelijkheid van de perceelseigenaar voor maatregelen op het eigen terrein. Indien in het bebouwd gebied sprake is van structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand, dan krijgt de gemeente een zorgplicht. Deze gemeentelijke zorgplicht geldt alleen als het gaat om maatregelen die doelmatig zijn en niet tot de verantwoordelijkheid van het waterschap of provincie behoren. In het VGRP 2010-2013 is opgenomen:

- Hoe de gemeente de komende jaren het gemeentelijk rioleringsstelsel gaat beheren en onderhouden;
- Welke maatregelen de gemeente neemt om wateroverlast door intensieve regenbuien (klimaatverandering) te voorkomen;
- Hoe de gemeente omgaat met de zorg voor regenwater;
- Hoe inzicht verkregen wordt in overlast door hoge grondwaterstanden in de gemeente.

In het VGRP 2010-2013 zijn doelstellingen voor de komende jaren vastgesteld. Daarbij is op basis van de gekozen strategie op hoofdlijnen aangegeven welke maatregelen uitgevoerd moeten worden om de gestelde doelen te bereiken en welke (financiële) middelen daarvoor nodig zijn. Hierbij worden ook de gevolgen voor de rioolheffing voor burgers en bedrijven aangegeven. Op welke wijze de noodzakelijke maatregelen, zoals rioleringvervanging of hydraulische en / of milieumaatregelen, zullen worden uitgevoerd, worden in latere operationele plannen opgenomen. Met behulp van het VGRP 2010-2013 worden de volgende doelstellingen en maatregelen nagestreefd:

- Goed functioneren van de bestaande transportsystemen voor afvalwater, hemelwater en grondwater;
- Zo min mogelijk schoon regenwater of grondwater via de gemengde afvalwaterriolering afvoeren;
- Met het rioleringsstelsel het milieu zo min mogelijk belasten;
- Uitvoeren van de maatregelen om water op straat verder te verminderen;
- Bijdrage leveren aan behalen waterkwaliteit conform Kaderrichtlijn Water onder meer door het opsporen van foutieve vuilwateraansluitingen op hemelwaterriolen;
- Inzicht krijgen in grondwatersysteem Roosendaal door het opzetten van een meetsysteem en het structureel verzamelen van de meetresultaten.

Ontwikkelingsvisie horeca Roosendaal

In oktober 2004 is een aanpassing van het basisconcept van de ontwikkelingsvisie horeca (Van Sprongen, augustus 2003) vastgesteld. Voor zowel het centrum, als het overig gebied van Roosendaal is er een ontwikkelingsperspectief en kwaliteitsprofiel vastgesteld. Het huidige horeca-aanbod buiten het centrum van Roosendaal is versnipperd. Verder heeft de horeca vooral een wijk- of buurtverzorgende functie (zoals een café of cafetaria). Ontwikkeling van horecaconcentraties buiten het centrum is niet gewenst. Er geldt er een consoliderend beleid. Uitbreiding van het aantal horecavestigingen is in beginsel niet wenselijk. Er zijn echter een aantal uitzonderingsgevallen, namelijk:

- afhankelijk van de grootte van het winkelcentrum en het functioneren ervan is er ruimte voor winkelondersteunende horeca;
- nieuwvestiging kan worden toegestaan als er sprake is van locatiegebonden horeca (wegrestaurants of hotels) of waarbij horeca een duidelijke ondersteunende functie heeft ten aanzien van andere functies (zoals horeca op een woonboulevard, industrieterrein of nabij toeristische voorzieningen). Een discotheek buiten het centrum is niet gewenst.
- horeca als ondersteunende voorziening bij een leisurevoorziening dienen geen autonome aantrekkingskracht te krijgen.

Ook voor de dorpen is er een ontwikkelingsperspectief en kwaliteitsprofiel vastgesteld. In de dorpen zijn meer dan voldoende horecavoorzieningen aanwezig. Het merendeel van het aanbod is ondersteunend

aan het toerisme (wandelen/fietsen) en wordt met name in de zomermaanden en weekeinden gebruikt. De horeca (en het daaraan verbonden toerisme) is van belang voor de leefbaarheid en de levendigheid van de dorpen. Hoewel enigszins opgepast dient te worden dat dit niet ten koste gaat van de levendigheid van het centrum van Roosendaal, moeten de dorpen vanuit deze toeristische en leefbaarheidsdoelstelling een onafhankelijke koers kunnen volgen. Versterking van het toeristisch-recreatief product van de dorpen ligt niet zozeer in het toevoegen van meer horeca, maar vooral in de kwalitatieve verbetering daarvan in relatie tot de leefbaarheidsdoelstelling. Dit geldt ook voor de kern Nispen.

Beleidskader buitensportaccommodaties

In 2007 is door de gemeente Roosendaal beleid opgesteld ten aanzien van sportaccommodaties. Uitgangspunt van deze nota is het onderzoek naar de te verwachten ontwikkelingen op het gebied van vraag en aanbod van buitensportvoorzieningen en de te verwachten gevolgen voor de aard, omvang, inrichting en spreiding van de buitensportcomplexen in Roosendaal. Daarnaast zijn er in de sportnota van 2000 een aantal ambities geuit die tevens zijn meegenomen in dit beleidsstuk. De nota moet enerzijds duidelijkheid verschaffen aan de gebruikers en anderzijds antwoord geven op de vraag wanneer een accommodatie dient te worden uitgebreid. Tevens is een tijdspad, investerings- en ontwikkelingsprogramma weergegeven zodat de buitensportaccommodaties ook de komende decennia nog kunnen voldoen aan de gestelde eisen van NOC/NSF.

Groenbeheervisie Roosendaal

Met de in september 2009 opgestelde Groenbeheervisie Roosendaal wil het gemeentebestuur de gemeentelijke voorbeeldfunctie op het gebied van duurzaamheid vergroten. In de Groenbeheervisie zijn de belangrijkste knelpunten van het huidige groenbeheer naast de kansen en ideeën voor een eenvoudiger en gifvrij groenbeheer gezet. Voor het plangebied betekent dit het volgende. Door de gemeente Roosendaal loopt een stelsel van beken en restanten van turfvaarten. De beken zijn de dragers van de ecologie. Ten zuiden en zuidwesten van Roosendaal ligt een aantal smalle beekdalen. De Watermolenbeek bezit ter hoogte van Nispen nog haar oorspronkelijke en sterk meanderende loop en bezit plaatselijk nog zeer hoge natuurwaarden. De natuur die gebonden is aan de natte beekdalen is in de loop der jaren achteruitgegaan en versnipperd. De oorspronkelijke gradiënt van een voedselarm naar een voedselrijk milieu, respectievelijk van 'brongebied' naar benedenloop, is geheel of grotendeels verdwenen. Een gelijkmatige en natuurlijke afvoer van het regen- en kwelwater heeft plaats gemaakt voor een versnelde afvoer met pieken en lange periodes van droogte. Om de beken als ecologische verbindingen te laten functioneren, is ingezet op een robuuste structuur van natuurvriendelijke oevers en andere natuurvriendelijke maatregelen.

Het stelsel met oude turfvaarten vormt een waardevol cultuurhistorisch landschapselement dat behouden en hersteld dient te worden. Door de reeds aanwezige natuurwaarden zijn ook de turfvaarten van belang als ecologische verbindingen.

Bijlage 2 Gezondheidsaspecten in het buitengebied

Algemeen

In zijn algemeenheid bestaan zorgen over mogelijke gevolgen van met name de intensieve veehouderijen op de gezondheid van omwonenden. Afgevraagd wordt of het vanuit gezondheidsoogpunt aanvaardbaar is door te gaan met schaalvergroting in de (intensieve) veehouderij en of het concentreren van grote bedrijven in (bijvoorbeeld) de LOG's gunstig is of niet.

De ontwikkelingen en inzichten in de relatie intensieve veehouderij en volksgezondheid zijn aan discussie onderhevig:

- Is daadwerkelijk sprake van negatieve effecten van intensieve veehouderij voor de gezondheid van omwonenden?
- Zo ja, kunnen ruimtelijke maatregelen, zoals zonering of eisen aan de afstand tussen bedrijven, de kans op effecten verkleinen?

Antwoorden op deze vragen zullen mogelijk aanwijzingen kunnen geven hoe in de bestemmingsplannen rekening kan worden gehouden met gezondheidsaspecten. Daarom zijn bovenstaande vragen (op gebiedsniveau) belangrijk in het kader van dit planMER. De omstandigheden in de stallen zelf (op inrichtingsniveau), en de mogelijke gevolgen daarvan voor de gezondheid van werknemers in de sector, verdienen (bijvoorbeeld bij vergunningverlening) aandacht vanuit het oogpunt van goede arbeidsomstandigheden. Een ruimtelijk plan zoals het bestemmingsplan kan echter geen invloed hebben op eisen op dit gebied. Hoewel deze maatregelen op inrichtingsniveau in het kader van de bestemmingsplannen niet van belang zijn, zal hier zijdelings wel enige aandacht aan worden besteed.

In deze paragraaf komt eerst algemene informatie over de mogelijke effecten van de intensieve veehouderij op de gezondheid aan bod. Vervolgens wordt beschreven hoe op het niveau van dit planMER de mogelijke effecten van de referentiesituatie kunnen worden beoordeeld. De scenario's in dit MER worden getoetst aan de hand van deze beoordelingssystematiek.

De analyse van de effecten op de gezondheid is vooral gebaseerd op de volgende rapporten:

- J. E. Kornalijslijper, J.C. Rahamat-Langedoen, Y.T.H.P. van Duynhoven, februari 2008, Volksgezondheidsaspecten van veehouderij megabedrijven in Nederland. Zoönosen en antibioticumresistentie, RIVM, Bilthoven;
- Ir. A. Dusseldorp et al., 2008, Intensieve veehouderij en gezondheid. Overzicht van kennis over werknemers en omwonenden, RIVM, Bilthoven;
- D.J.J. Heederik et al., juni 2011, Mogelijke effecten van bedrijven met intensieve veehouderij op de gezondheid van omwonenden: onderzoek naar blootstelling en gezondheidsproblemen, IRAS Universiteit van Utrecht, NIVEL, RIVM;
- Gezondheidsraad, augustus 2011, Antibiotica in de veeteelt en resistente bacteriën bij mensen. Den Haag: Gezondheidsraad;
- H. Alders, september 2011, Van mega naar beter. Rapportage van de maatschappelijke dialoog over schaalgrootte en toekomst van de veehouderij. Ministerie van EL&I;
- R. Nijdam, A.S.G. van Dam, oktober 2011, Informatieblad Intensieve veehouderij en Gezondheid Update 2011, GGD Nederland.

Mogelijke gevolgen van intensieve veehouderij op de gezondheid

Er zijn diverse manieren waardoor de (intensieve) veehouderij invloed kan hebben op de gezondheid van mensen. Er zijn diverse organismen die schadelijk kunnen zijn, maar ook stoffen (in de lucht) kunnen een ongunstig effect hebben. Ook de routes waarlangs het effect tot stand komt kan verschillen. Wordt het effect veroorzaakt door direct contact, verspreiding via de mest of via de lucht, of door de voedingsmiddelen van dierlijke oorsprong? En wie kunnen de effecten ondervinden, alleen de medewerkers in de bedrijven, ook de omwonenden, of de bevolking als geheel? Dat laatste is bijvoorbeeld het geval bij verspreiding via het voedsel.

De relevante onderwerpen in dit kader zijn:

- biologische agentia: (micro-)organismen die mogelijk schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid;
  - Ziekteverwekkers die van dier op mens kunnen worden overgebracht, de zogenaamde zoönosen;
  - Antibioticum resistente bacteriën, die op de mens worden overgebracht en in bepaalde gevallen schadelijk kunnen zijn voor de drager.
- ammoniak;
- fijn stof;
- geur.

Hieronder wordt ingegaan op deze verschillende mogelijke bedreigingen van de gezondheid.

1a. Zoönosen

Zoönosen zijn infectieziekten die van dieren op mensen overdraagbaar zijn. Dit kunnen bijvoorbeeld virussen zijn, bacteriën of andere organismen, zoals Toxoplasma, die van dieren op de mens worden overgebracht. Bij virussen kunnen soms vormen ontstaan die ook van mens op mens kunnen worden overgebracht. Vaak zijn vogelgriepvirussen de bron van griepvirussen bij zoogdieren en mensen. Een voorbeeld van een zoönose is de uitbraak van een erg besmettelijk subtype van de vogelgriep in 2003.

Dit heeft zich toen snel verspreid onder dieren en ook mensen zijn besmet geraakt. Wilde watervogels zijn een bekende bron van een milde vorm van vogelgriep. Griepvirussen (influenzavirussen) zijn erg veranderlijk. Zo kunnen in een varken griepvirussen van varken, vogel en mens zich mengen waardoor nieuwe typen ontstaan. Een voorbeeld van een dergelijk nieuw virus is de Mexicaanse griep, die in 2009 optrad. Voor griepvirussen is bij kippenhouderijen een duidelijk verband gevonden tussen bedrijfsgrootte en de aanwezigheid van influenza. Hoe groter het bedrijf, hoe groter de kans op influenza. Bij varkensbedrijven is deze trend niet gevonden. Q-koorts is een zoönose waarbij een bacterie de ziekteverwekker is. De bacterie kan lang buiten de gastheer (het dier) in leven blijven en ook na jaren nog mensen en dieren besmetten. Salmonella komt voor bij kippen en bij varkens. Deze bacterie kan de mens besmetten via eieren en vlees. Ook hiervoor geldt dat bij pluimvee een duidelijk verband is gevonden tussen bedrijfsgrootte en de aanwezigheid van Salmonella. Bij varkens is dit niet duidelijk (in onderzoeken soms wel en soms niet).

Toxoplasma, de veroorzaker van toxoplasmose, is een dierlijke parasiet die onder meer bij varkens voorkomt. Het kan door diverse dieren worden overgebracht. Hierdoor en door verblijf van toxoplasma in de bodem komt het bij bedrijven met uitloop in de vrije lucht (dit zijn vooral kleinere bedrijven) meer voor dan bij de moderne intensieve veehouderij. Katten zijn een belangrijke bron van besmetting van de mens, rechtstreeks of door contact met kattenuitwerpselen of grond waarin deze voorkomen. In de grond kunnen besmettelijke overlevingsvormen van Toxoplasma aanwezig zijn, de zogenaamde oöcysten. Mensen kunnen ook worden besmet door het eten van onvoldoende verhit vlees. Toxoplasmose kan ernstige gevolgen hebben voor het ongeboren kind, vooral als de moeder in de eerste maanden van de zwangerschap voor het eerst besmet wordt door de parasiet. Bij besmetting na de geboorte zijn de gevolgen meestal mild, maar bij een klein deel van de patiënten heeft de ziekte een ernstig verloop.

Als indicator voor de aanwezigheid van bacteriën in de lucht, en tegelijk daarmee ook van andere ziekteverwekkers (en resistente bacteriën, zie hieronder), worden endotoxinen gebruikt. Dit zijn bestanddelen uit de celwanden van een hele grote groep bacteriesoorten (Salmonella en Qkoorts horen beide tot deze groep). Een hoog gehalte aan endotoxinen geeft dus niet direct aan dat er schadelijke organismen in de lucht aanwezig zijn, maar kan wel gebruikt worden als aanwijzing of de kans daarop groter of kleiner is. In de stallen kunnen hoge concentraties van endotoxinen optreden. Dit kan invloed hebben op de luchtwegen. Werknemers met allergie en astma reageren hier sterker op dan werknemers zonder allergie of astma. Ook in de omgeving van bedrijven kan de endotoxineconcentratie in de lucht hoger zijn dan elders (bijvoorbeeld in stedelijk gebied). Het gaat daarbij echter wel om zeer lage

concentraties, waarvan geen effecten op de gezondheid worden verwacht (zie D.J.J. Heederik et al., jan 2011 en juni 2011). Bij metingen rondom specifieke bedrijven werd duidelijk dat de veehouderij in alle gevallen bijdraagt aan hogere niveaus van endotoxinen tot een afstand van het bedrijf van ongeveer 250 meter. De concentraties waren het hoogst bij varkenshouderijen en pluimveebedrijven. In stofmonsters van de regio waar Q-koorts is opgetreden is de betreffende bacterie ook begin 2011 (tijdstip onderzoek) nog meetbaar, ondanks het gegeven dat Q-koortsuitbraken zich niet meer voordoen. Vermoedelijk gaat het om lage achtergrondniveaus.

De kans op besmetting tussen bedrijven - en daardoor verspreiding van dierziekten - is te verminderen door een voldoende grote afstand tussen bedrijven aan te houden.

1b. Antibioticumresistentie

Bekend is de opkomst van een bepaald type MRSA (Meticilline Resistente Staphylococcus aureus) in de varkenshouderij. De bacterie (een staphilococ) is resistent voor een groep veel gebruikte antibiotica. De resistente vorm komt voor bij mensen die nauw contact hebben met varkens of vleeskalveren, zoals de medewerkers van de bedrijven. Verspreiding van mens op mens is mogelijk. Daardoor valt bijvoorbeeld verspreiding binnen een gezin niet uit te sluiten. Ook verspreiding via de lucht of door contact met mest kan een rol spelen, maar er is meer onderzoek nodig om hierin inzicht te verschaffen. De dragers van MRSA zullen er gewoonlijk niets van merken, maar het kan voor mensen met een slechte weerstand wel een bedreiging zijn. Daarom is het van heel groot belang, dat besmetting in ziekenhuizen wordt voorkomen. De richtlijn is nu, dat personen die intensief contact hebben met varkens of kalveren bij ziekenhuisopname worden onderzocht op MRSA en in isolatie worden verpleegd tot is uitgesloten dat ze drager zijn. Het optreden van resistentie vormt een bedreiging voor de volksgezondheid. Het hangt samen met het op grote schaal gebruiken van antibiotica in de veehouderij. Daarom worden maatregelen genomen om het gebruik geleidelijk terug te dringen.

De resistente bacteriën kunnen via het ventilatiesysteem van de bedrijven ook in de buitenlucht terecht komen. De veespecifieke MRSA-bacterie werd in het onderzoek van Heederik et al (juni 2011) vaker en in hogere concentraties teruggevonden in een straal van 1.000 meter rond veehouderijbedrijven. In hoeverre dit kan leiden tot MRSA besmetting van omwonenden is nog onduidelijk, maar door de sterke verdunning in de buitenlucht zal de kans gering zijn. Net als voor de veehouders geldt, zullen ook andere mensen het in het algemeen niet merken dat ze drager zijn.

Het grootste probleem zijn volgens de Gezondheidsraad de ESBL-producerende bacteriën. Kip, ander vlees, eieren, groenten en fruit kunnen besmet zijn met ESBL-producerende bacteriën. Mensen die voedsel eten dat besmet is met deze bacteriën, kunnen resistent raken tegen de meeste antibiotica. Hoewel niet exact is vast te stellen hoe groot de bijdrage is die de veehouderij levert aan de verspreiding van resistentie door ESBL, vormen de ESBL-producerende bacteriën volgens de Gezondheidsraad op dit moment en in de nabije toekomst vanuit de veehouderij het grootste microbiële risico voor de volksgezondheid (Gezondheidsraad, augustus 2011).

De overheid en de sector hebben afspraken gemaakt om het antibioticagebruik in de veehouderij te verminderen en zo de risico's van resistentieontwikkeling te beteugelen. Het totale gebruik moet in 2013 zijn gehalveerd ten opzichte van dat in 2009. In 2011 moest het gebruik al met 20 procent zijn verminderd. De Gezondheidsraad heeft in haar visie (augustus 2011) extra aanbevelingen gedaan die moeten leiden tot een verminderd gebruik van antibiotica in het algemeen, en van sommige groepen antibiotica in het bijzonder.

2. Ammoniak

Ammoniak is in hoge concentraties bijtend voor de ogen, de huid en de luchtwegen. De concentraties in de stallen liggen zowel in de rundveehouderij als in de varkens- en pluimveesector boven de normen voor blootstelling. Buiten de stallen liggen de waarden ver onder het niveau waarop gezondheidseffecten kunnen worden verwacht.

3. Fijn stof

In de stallen kunnen relatief hoge concentraties van fijn stof optreden, maar ook van inhaleerbaar stof dat iets groter is. De bijdrage aan de luchtkwaliteit buiten de stal verschilt per staltype en per diersoort. De concentratie van fijn stof in de lucht kan bij de grens van een intensieve veehouderij (grens van de inrichting) in de orde liggen van enkele microgrammen per m³ lucht. Dit geldt globaal genomen bij zowel (grote) varkens- als kippenhouderijen, waarbij globaal genomen geldt dat de belasting door kippenbedrijven het grootst is. Bij de grondgebonden veehouderij komt veel minder fijn stof vrij en is dit in de praktijk geen aandachtspunt. Indien de toename van de concentratie fijn stof in de lucht tot gevolg heeft dat de geldende grenswaarden voor de luchtkwaliteit worden overschreden, zullen in het kader van een omgevingsvergunning maatregelen worden voorgeschreven om de belasting van de lucht terug te dringen. Hiervoor bestaan realistische maatregelen.

Blootstelling aan fijn stof brengt diverse gezondheidsrisico's met zich mee. Het gaat daarbij vooral om verergering van bestaande aandoeningen. Risicogroepen zijn ouderen, patiënten met al bestaande luchtweg- en hartaandoeningen en kinderen met al bestaande luchtwegklachten. Ook gezonde kinderen zijn relatief gevoelig voor fijn stof. Deze risico's bestaan ook - zij het in mindere mate - bij concentraties die lager zijn dan de geldende grenswaarde van 40 µg/m³ lucht. In de gemeente Roosendaal ligt de concentratie in 2011 in de range van 25-27 µg/m³. Dit is in verhouding tot andere gebieden in Nederland een normale concentratie.

In de interimrapportage (D.J.J. Heederik et al., jan. 2011) worden ook de voorlopige resultaten gegeven van een vergelijking van gezondheidsgegevens van huisartsenpraktijken in gebieden met veel intensieve veehouderij en praktijken elders in het land. De suggestie dat in gebieden met veel intensieve veehouderij meer klachten en aandoeningen aan de luchtwegen worden gemeld, kon hiermee niet worden bevestigd. Eerder wordt het tegendeel waargenomen. Een aantal specifieke klachten (pneumonie en chronische bronchitis) werd in de gebieden met veel intensieve veehouderij wel vaker gevonden. Voor pneumonie kan dit samenhangen met de Q-koorts uitbraak. De resultaten van het vervolgonderzoek (zie D.J.J. Heederik et al., juni 2011) bevestigen dit beeld. Er zijn weinig verschillen gevonden met de gezondheid van een plattelandsbevolking elders in het land die beduidend minder intensieve veehouderij in de omgeving heeft. Rondom intensieve veehouderij werden vooral meer longontstekingen gezien; dit gold voor alle jaren tussen 2006 en 2009 en is naar alle waarschijnlijkheid ten dele gerelateerd aan de uitbraak van Q-koorts in de jaren 2008 en 2009. Astma en COPD kwamen niet vaker voor in de nabijheid van intensieve veehouderij. Mensen met COPD en astmatici hadden echter wel meer complicaties van hun ziekte, met name infecties van de bovenste luchtwegen en longontsteking. Astma blijkt minder vaak voor te komen bij hogere concentraties van fijn stof en (dus) in de nabijheid van veehouderijbedrijven. Longontsteking is enigszins verhoogd in de nabijheid van intensieve veehouderij in het algemeen en sterk verhoogd bij omwonenden van bedrijven met geiten en pluimvee. Statistisch is het verband sterk tussen het voorkomen van 'mogelijke Q-koorts' en veehouderijbedrijven, met name geitenbedrijven. Kinderen die wonen in de nabijheid van veehouderijbedrijven hebben, net als kinderen die zijn opgegroeid op een boerderij, vaker eczeem.

Het onderzoek gaf weinig aanwijzingen dat zeer grote stallen, zogenaamde megastallen, meer invloed hebben op de gezondheid van omwonenden dan kleinere stallen.

4. Geur

Blootstelling aan geur wordt niet alleen als hinder ervaren, maar kan ook leiden tot de verstoring van dagelijkse activiteiten en tot lichamelijke klachten, vooral stressgerelateerde klachten. Daarom is het ook een gezondheidsprobleem. Er bestaan wettelijke normen voor de geurbelasting door veehouderijbedrijven, maar op grond van onderzoek kan worden aangenomen dat ook bij geurconcentraties onder de normen geurhinder kan optreden. Daarbij valt op dat het effect het sterkst is bij de aanwezigheid van één bron in een niet-concentratiegebied. Bij meerdere bronnen in de directe omgeving is de hinder bij een bepaalde belasting minder sterk dan bij dezelfde belasting in een situatie waar maar één geurbron aanwezig is. De beoordeling in het kader van een gezondheidseffectscreening

(GES) is gebaseerd op de situatie met één bron en daardoor strenger dan de wettelijke norm. Er wordt van uitgegaan dat een geurbelasting van meer dan 6 geureenheden (odour units) per m³ lucht per individueel bedrijf voor omwonenden in het algemeen een ongewenste gezondheidsbelasting oplevert. Wettelijk ligt in niet-concentratiegebieden buiten de bebouwde kom de grenswaarde op 8 odour units per m³ lucht.

Conclusies - algemeen

Op grond van het voorgaande en de achterliggende informatie kan het volgende worden geconcludeerd:

- De concentratie van zoönosen in de lucht is in de omgeving van veehouderijbedrijven zo laag dat in het algemeen geen negatieve gezondheidseffecten voor omwonenden worden verwacht, voor zover bekend;
- Met name bij pluimveebedrijven is er bij de grote bedrijven meer kans op het optreden van een mogelijke ziekteverwekker dan bij kleinere bedrijven. Bij varkensbedrijven treedt dit effect niet op of is dit (bij Salmonella) onduidelijk;
- Een groter aantal dieren in een beperkt gebied vergroot in het algemeen de kans op het optreden van een dierziekte of een zoönose en de kans dat de ziekte zich verspreidt. Hoe sterk dit effect is in gebieden met reeds een hoge veebezetting, is niet duidelijk. In het algemeen geldt dat maatregelen op de bedrijven, op het gebied van inrichting, bedrijfsvoering en hygiëne, belangrijk kunnen bijdragen aan de kans op het optreden van ziekten en de verspreiding daarvan. Als zich op een groot bedrijf een ziekte voordoet, kan het moeilijk blijken deze weer weg te krijgen. Dit is een nadeel van schaalvergroting. Daar staat tegenover dat bij grote zogenaamde gesloten bedrijven (bijvoorbeeld bedrijven waar de dieren van fok tot (of zelfs tot en met) slacht binnen het bedrijf blijven) de kans op infecties kleiner is dan bij andere bedrijven. Zoals hiervoor al is aangegeven, kunnen maatregelen op de bedrijven belangrijk bijdragen aan de kans op het optreden van ziekten en de verspreiding daarvan;
- Doordat op grote schaal antibiotica worden ingezet, komen bepaalde resistente bacteriën veel voor. Dit vormt een bedreiging voor de volksgezondheid. Hiervoor moeten maatregelen worden getroffen in de bedrijfsvoering. Ruimtelijke en milieumaatregelen zijn hiervoor praktisch niet van belang. De veespecifieke MRSA-bacterie werd in het onderzoek van Heederik et al (juni 2011) vaker en in hogere concentraties teruggevonden in een straal van 1.000 meter rond veehouderijbedrijven. In hoeverre dit kan leiden tot MRSA besmetting van omwonenden is nog onduidelijk, maar door de sterke verdunning in de buitenlucht zal de kans gering zijn. Net als voor de veehouders geldt, zullen ook andere mensen het in het algemeen niet merken dat ze drager zijn;
- De concentratie van ammoniak liggen buiten de bedrijven op een niveau waarop geen effecten op de gezondheid worden verwacht;
- De intensieve veehouderij draagt merkbaar bij aan de concentratie aan fijn stof in de lucht. Hoewel aan wettelijke normen moet worden voldaan, kan dit opgeteld aan de al bestaande concentratie in de lucht bijdragen aan het ontstaan van gezondheidsrisico's. In een recent informatieblad van de GGD Nederland (oktober 2011) wordt ervoor gepleit om bij nieuwbouw van intensieve veehouderij een afstand van 250 m tot woonkernen of lintbebouwing aan te houden. Dit kan niet goed worden onderbouwd met het tot nu toe verrichte onderzoek, maar wordt vooruitlopend op nader onderzoek geadviseerd. De VNG wijst er op dat volksgezondheid op dit moment echter geen juridisch houdbare weigeringsgrond voor vergunningverlening is. Op verzoek van de minister is de Gezondheidsraad momenteel (januari 2012) bezig een beoordelingskader voor microbiële factoren rond veehouderijbedrijven te ontwikkelen;
- Blootstelling aan geur van veehouderijbedrijven kan, ook bij voldoen aan de wettelijke normen hiervoor, voor omwonenden een ongewenste gezondheidsbelasting opleveren.

Bijlage 3 Voortoets Natuurbeschermingswet 1998

Bijlage 4   Overzichtskaarten beschermde planten- en diersoorten

